

B I L T E N
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2020. GODINA

Б И Л Т Е Н
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2020. ГОДИНА

British Embassy
Sarajevo

The AIRE Centre
Advice on Individual Rights in Europe

BILTEN USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

2020. GODINA

BROJ 31

ISSN: 1512-6366

Izdavač:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 6/III

Za izdavača:

ZLATKO M. KNEŽEVIĆ

Urednik:

MIRSAD ĆEMAN

Redakcijski odbor:

MIRSAD ĆEMAN
ZLATKO M. KNEŽEVIĆ
MIODRAG SIMOVIĆ
ERMINA DUMANJIĆ
AZEM KRAJINIĆ
AMELA HARBA-BAŠOVIĆ
ELVIS LJAJIĆ

Lektura:

JEZIČKI ODJEL USTAVNOG SUDA BiH

DTP:

IT ODJEL USTAVNOG SUDA BiH

Štampa:

ŠTAMPARIJA FOJNICA

Tiraž: 200

Štampanje ove publikacije je finansirala Vlada Ujedinjenog Kraljevstva.
Stavovi izneseni u ovoj publikaciji, međutim, ne odražavaju nužno zvaničnu
politiku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	9
Увод АIRE центра	11
Надлежност из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине	
У 8/19	17
У 9/19	35
У 5/20	59
У 2/20	71
Надлежност из члана VI/3с) Устава Босне и Херцеговине	
У 10/19	83
У 3/20	107
У 8/20	117
У 9/20	127
Надлежност из члана VI/3b) Устава Босне и Херцеговине	
АП 750/18	137
АП 5055/18	155
АП 1080/18	169
АП 1757/18	193
АП 1889/18	201
АП 2321/18	221
АП 4318/19	243
АП 1664/18	249
АП 2371/18	275
АП 3017/18	303
АП 1634/18	323
АП 4146/18	341
АП 1217/20	357
АП 4091/18	387
АП 209/20	407
АП 2004/18	425
АП 3548/18	447
АП 5053/18	463
АП 7172/18	479
АП 4436/19	501
АП 5252/18	521
АП 6007/18	537
АП 7447/18	549
АП 1086/19	565
АП 613/19	581
АП 809/19	601

Регистар одлука по надлежности	625
Регистар одлука по критеријумима допустивост	631
Регистар одлука по каталогу права	633
Азбучни индекс кључних појмова - српски језик	643
Абецедни индекс кључних појмова - хрватски језик	647
Абецедни индекс кључних појмова - босански језик	651

SADRŽAJ

Uvodna riječ	9
Uvod AIRE centra	11
Nadležnost iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine	
U 8/19	17
U 9/19	35
U 5/20	59
U 2/20	71
Nadležnost iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine	
U 10/19	83
U 3/20	107
U 8/20	117
U 9/20	127
Nadležnost iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine	
AP 750/18	137
AP 5055/18	155
AP 1080/18	169
AP 1757/18	193
AP 1889/18	201
AP 2321/18	221
AP 4318/19	243
AP 1664/18	249
AP 2371/18	275
AP 3017/18	303
AP 1634/18	323
AP 4146/18	341
AP 1217/20	357
AP 4091/18	387
AP 209/20	407
AP 2004/18	425
AP 3548/18	447
AP 5053/18	463
AP 7172/18	479
AP 4436/19	501
AP 5252/18	521
AP 6007/18	537
AP 7447/18	549
AP 1086/19	565
AP 613/19	581
AP 809/19	601

Registar odluka po nadležnosti	625
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	631
Registar odluka po katalogu prava	633
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	643
Abecedni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	647
Abecedni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	651

SADRŽAJ

Uvodna riječ	9
Uvod AIRE centra	11
Nadležnost iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine	
U 8/19	17
U 9/19	35
U 5/20	59
U 2/20	71
Nadležnost iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine	
U 10/19	83
U 3/20	107
U 8/20	117
U 9/20	127
Nadležnost iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine	
AP 750/18	137
AP 5055/18	155
AP 1080/18	169
AP 1757/18	193
AP 1889/18	201
AP 2321/18	221
AP 4318/19	243
AP 1664/18	249
AP 2371/18	275
AP 3017/18	303
AP 1634/18	323
AP 4146/18	341
AP 1217/20	357
AP 4091/18	387
AP 209/20	407
AP 2004/18	425
AP 3548/18	447
AP 5053/18	463
AP 7172/18	479
AP 4436/19	501
AP 5252/18	521
AP 6007/18	537
AP 7447/18	549
AP 1086/19	565
AP 613/19	581
AP 809/19	601

Registar odluka po nadležnosti	625
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	631
Registar odluka po katalogu prava	633
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	643
Abecedni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	647
Abecedni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	651

УВОДНА РИЈЕЧ

Поштовани читаоци,

Почаствован сам што вам се обраћам са овом кратком Уводном ријечи и што могу да вам представим нови Билтен одлука Уставног суда Босне и Херцеговине за протеклу годину.

Наравно, дужан сам на почетку рећи да Билтен одлука не представља преглед свих одлука које је Уставни суд донио у претходном периоду. Он је исказ става Уставног суда које одлуке по свом значају представљају путоказ за све оне у професионалној јавности чији су стручни или научни интереси усмјерени управо ка судској пракси овог Суда и који ће својим промишљањима и/или стручним и научним радовима дати коментаре, па и оцјене донесених одлука.

Судска пракса није окамењена, она се мијења, креће, суочава с новим питањима и тумачењима. Стога је врло битно да се оваква издања редовно објављују не само због испуњавања обавезе према јавности већ управо због оцјене колико се и како (ако јесте) она измијенила и унијела нов или другачији став о кључним правним питањима.

Када је ријеч о пракси Уставног суда, посебно се мора указати на врло уску везаност за праксу Европског суда у апелационој надлежности унутар обима примјене и тумачења Европске конвенције о основним правима и слободама, која је нама и уставна обавеза, те, стога, и на међузависност промјене праксе Европског суда на промјену праксе Уставног суда.

Посебно је питање нове праксе која се због више силе формирала у тзв. COVID-19 предметима, у којима је, с поносом наглашавам, улиједила брза и јасна реакција Уставног суда приликом доношења одлука у тим предметима. Није наодмет рећи да је Уставни суд Босне и Херцеговине један од првих у Европи који је реаговао и чије су одлуке цитиране као водеће и у каснијим одлукама других судова.

Када је ријеч о предметима из тзв. апстрактне надлежности, Уставни суд је у складу са својом уставном обавезом и опредјељењем снажно штитио Устав Босне и Херцеговине, тумачећи га у тексту и у складу са заједничким вриједностима које баштини укупан уставни систем Босне и Херцеговине.

Као и до сада, подршка AIRE центра Лондон, на челу са госпођом Виљаном Braithwaite, била је пресудна да би се ово издање и нашло данас пред вама, на чему им срдачно захваљујем. Наша сарадња се не огледа само у овом издању. AIRE центар је већ неколико година наш врло важан партнер с којим организујемо Правосудни форум, семинаре и обуке, те издајемо стручна издања којима се Уставни суд обраћа не само стручној већ и широј јавности. Стога се показало колико је ова синергија постала битна не само за Уставни суд већ и за правну јавност у Босни и Херцеговини.

И на крају, поштовани читаоци, пред вама је ново издање с прегледом рада Уставног суда у претходној години. У овим пандемијским временима желим вам добро здравље и успјешан рад.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

UVOD AIRE CENTRA

Poštovani čitaoci,

Ustavni sud Bosne i Hercegovine tumači ustavnopravne standarde i predstavlja jedan od glavnih mehanizama za njihovu praktičnu primjenu. Zbog toga i činjenice da su ustavnopravni instrumenti zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda nezaobilazna komponenta demokratije i vladavine prava, te da sudska praksa nesporno predstavlja jedan od izvora prava i da ima vrlo važnu ulogu u odlučivanju sudova, bilo nam je izuzetno zadovoljstvo da sarađujemo sa Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine na objavljivanju još jednog izdanja Biltena Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Bilten koji je pred vama obuhvata odabrane odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koje su usvojene 2020. godine i koje sadrže značajne i nove ustavnopravne stavove.

Podrška izdavanju Biltena predstavlja dio šireg projekta pod nazivom „Pravna reforma: pripremanje državnog i entitetskog sudskog sistema za pristupanje Evropskoj uniji“, koji implementira AIRE centar, a finansira Britanska ambasada u Sarajevu. Njegov cilj je jačanje pravosudnih kapaciteta za implementaciju Evropske konvencije o ljudskim pravima. Ovaj projekt AIRE centar realizuje s partnerima iz Ustavnog suda BiH, Suda BiH, Visokog sudskog i tužilačkog savjeta, te centara za obrazovanje sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

AIRE centar i Ustavni sud BiH već niz godina implementiraju aktivnosti koje se odnose na sudsku reformu, uključujući pripremanje i organizovanje Godišnjeg pravosudnog foruma za Bosnu i Hercegovinu, te konferencije, seminare i edukacije. Takođe, sačinili smo i objavili različite izvještaje i analize s ciljem harmonizovanja bosanskohercegovačke sudske prakse sa standardima Konvencije. Pružanjem podrške izdavanju ove publikacije dodatno smo ojačali i proširili saradnju sa Ustavnim sudom koja nam je veoma važna.

Smatram da bilteni Ustavnog suda ne doprinose samo transparentnosti rada Ustavnog suda BiH i njegove sudske prakse. Oni doprinose izgradnji vladavine prava, zaštiti i promicanju vrijednosti i značaja ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i boljem funkcioniranju pravne države a time i razvoju demokratskog društva u cjelini.

Biljana Braithwaite
Direktorica Programa za Zapadni Balkan
AIRE centra

ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

ОДЛУКЕ
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Надлежност из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине
Nadležnost iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine
Nadležnost iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

Предмет број У 8/19

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Захтјев седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске

Одлука од 6. фебруара 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број У 8/19, рјешавајући захтјев седам делегата Вијећа народа Републике Српске, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ђеман, потпредседник

Маргарита Цаца Николовска, потпредседница

Tudor Pantiru, судија

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

Giovanni Grasso, судија

на сједници одржаној 6. фебруара 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19),

утврђује се да члан 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19) није у сагласности са чланом I/1, чланом III/3б) и чланом IV/4е) Устава Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61 став (2) Устава Босне и Херцеговине укида се члан 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19).

Укинати члан 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07,

14/10, 5/12 и 58/19), у складу са чланом 61 став (3) Правила Уставног суда, престаје да важи наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и у „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Седам делегата Вијећа народа Републике Српске (у даљњем тексту: подносиоци захтјева) поднијело је 24. октобра 2019. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19; у даљњем тексту: оспорена одредба). Истовремено су подносиоци захтјева затражили да Уставни суд донесе одлуку о привременој мјери којом би забранио примјену оспорене одредбе до доношења коначне одлуке Уставног суда о наведеном захтјеву.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина) затражено је 29. октобра 2019. године да достави одговор на захтјев.

3. Народна скупштина је одговор доставила 2. децембра 2019. године.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносиоци захтјева сматрају да је оспорена одредба супротна члану I/1, члану III/3б) и члану IV/4е) Устава Босне и Херцеговине. Истакли су да је, и поред јасних забрана да се питање државне имовине рјешава једнострано, те јасног става Уставног суда у предмету број У 1/11 да је то питање у искључивој надлежности Босне и Херцеговине, Народна скупштина донијела оспорену одредбу посљедњим измјенама и допунама Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“ број 58/19) којим је, како сматрају подносиоци захтјева, једнострано ријешила питање дијела државне имовине БиХ.

5. Оспореном одредбом, како је даље истакнуто, пољопривредно земљиште на територији РС које је уписано у јавним евиденцијама као општенародна имовина, без уписаног права коришћења, управљања или располагања, затим као друштвена, односно државна својина с правом коришћења, управљања или располагања у корист предузећа која су била предмет приватизације или је уписано као посјед тих предузећа или као посјед бивших друштвено-правних лица са сједиштем ван територије РС, ступањем на снагу измјена Закона, по сили закона, постаје својина и посјед РС. Оспореном одредбом је такође прописан поступак уписа права својине и посједа побројаних непокретности на РС.

6. Подносиоци захтјева су истакли да је Законом о претворби друштвене својине који је донијела РБиХ 1994. године утврђено да даном ступања на снагу тог закона РБиХ постаје носилац права својине на имовини у друштвеној својини како је прописано чланом 1 тог закона. Надаље, подносиоци захтјева су истакли да је БиХ закључила Споразум о питањима сукцесије између БиХ, Републике Хрватске, Републике Македоније, Републике Словеније и Савезне Републике Југославије (закључен у Бечу 29. јуна 2001. године, који је одлуком Предсједништва БиХ ратификован 28. новембра 2001. године). Према члану 2 Анекса А на Споразум о сукцесији „непокретна имовина бивше СФРЈ која се налази на територији бивше СФРЈ припашће државама наслједницама на чијој се територији та имовина налази“. Подносиоци захтјева сматрају да Споразум о сукцесији несумњиво показује да је држава БиХ титулар својине над непокретном имовином бивше СФРЈ која се распадом бивше СФРЈ налазила на територији БиХ. БиХ је као субјекат међународног права и потписница овог, од стране њених надлежних органа и тијела ратификованог, мултилатералног споразума (Споразума о сукцесији) дужна да исти поштује.

7. Подносиоци захтјева су се такође позвали на Закон о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине и на два ентитетска закона којима се забрањује располагање државном имовином на подручју Федерације БиХ, односно РС, а које је својом одлуком прогласио Високи представник у БиХ. Наведени закони су, како је истакнуто, још увијек на снази с обзиром на то да није донесен закон о државној имовини на нивоу БиХ. Даље је наведено да је чланом 1 ст. (1) и (2) Закона о привременој забрани располагања државном имовином БиХ утврђено која се непокретна имовина сматра државном имовином БиХ. Такође су навели да је Уставни суд у Одлуци број У I/III сматрао да је „Високи представник донио адекватне законе о привременој забрани располагања државном имовином“ како би помогао процес доношења закона на државном и нижим нивоима о правима својине, управљања и другим питањима повезаним с државном имовином.

8. Надаље, подносиоци захтјева су истакли да власти БиХ нису донијеле закон којим би се регулисало питање државне имовине, али да је то питање дјелимично

покушао да регулише законодавац у ентитету РС доносећи спорне измјене и допуне Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске. Навели су да континуитет државе БиХ, како је прописан чланом I/1 Устава БиХ, у конкретном случају подразумијева континуитет права државе БиХ да регулише питање државне имовине која јој је припадала по основу права располагања, управљања или коришћења. Под том имовином, како сматрају подносиоци захтјева, свакако се може сматрати пољопривредно земљиште које Закон о пољопривредном земљишту Републике Српске проглашава општим добром у својини и посједу РС. Наведена имовина представља дио имовине која је Споразумом о сукцесији додијелена држави БиХ, а за коју је Уставни суд својом Одлуком број У I/11 утврдио да „може бити предметом располагања, прије свега, законима на нивоу БиХ“. Стога, како су истакли подносиоци захтјева, једнострано рјешење које је успостављено оспореном одредбом представља кршење члана I/1 Устава БиХ.

9. Истакнуто је да Споразум о сукцесији (чл. 1 и 2 Анекса А) несумњиво показује да је држава БиХ титулар својине над државном имовином. Раније је Уставни суд у Одлуци број У I/11 дефинисао појам „државне имовине“, те је утврдио да она, по својој природи, приоритетно служи свим људима у држави и представља одраз државности, суверенитета и територијалног интегритета БиХ. Према мишљењу подносилаца захтјева, и поред тога што је очито да пољопривредно земљиште из оспореног члана представља дио државне имовине који је Споразумом о сукцесији постао имовина државе БиХ, оспореном одредбом је прописано да по сили закона постаје опште добро у својини и посједу Републике Српске. На овај начин је држави БиХ одузето право да извршава своје међународне обавезе прописане чланом III/36) Устава БиХ, што оспорену одредбу чини неодрживом. Питање пољопривредног земљишта, према мишљењу подносилаца захтјева, најприје би требало регулисати законом на нивоу БиХ, којим би се јасно позиционирала надлежност ентитета, придржавајући се Устава БиХ и „одлука институција БиХ“ и хармонизовало поступање надлежних тијела унутар БиХ.

10. Подносиоци захтјева су навели да оспорена одредба такође крши члан IV/4е) Устава БиХ којим се Парламентарној скупштини БиХ даје надлежност у осталим питањима која су потребна за спровођење дужности државе. Навели су да је државна имовина питање у искључивој надлежности државе БиХ и њених органа, што се може видјети из низа закона које је својом одлуком прогласио Високи представник у БиХ: Закон о привременој забрани располагања државном имовином БиХ, те два ентитетска закона којима се забрањује располагање државном имовином на подручју Федерације БиХ, односно РС.

11. Подносиоци захтјева су предложили да Уставни суд усвоји захтјев за оцјену уставности, утврди да оспорена одредба није у сагласности са чл. I/1, III/36), те чланом IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, те да у складу са чланом 61 ст. (2) и (3)

Правила Уставног суда оспорена одредба престаје да важи наредног дана од дана објављивање одлуке у „Службеном гласнику БиХ“.

б) Одговор на захтјев

12. Народна скупштина је у одговору на захтјев, прије свега, оспорила овлашћење подносиоцима захтјева за покретање поступка у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине јер Вијеће народа РС не представља један посебан дом Народне скупштине РС, а што произлази из члана 69 став 2 Устава РС. Стога је јасно да Вијеће народа које посједује рестриктивну надлежност представља једно посебно тијело за заштиту виталног националног интереса било којег од конститутивних народа, а не други дом Народне скупштине РС.

13. Према мишљењу Народне скупштине РС, наведени захтјев није основан, те га стога Уставни суд треба одбити, као и захтјев за доношење привремене мјере. У прилог наведеном је истакнуто да је Амандманом XXXII на члан 68 тачка 6 Устава Републике Српске прописано да Република, између осталог, уређује и обезбјеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, док је тачком 8 истог члана прописано да Република уређује основне циљеве и правце привредног, научног, технолошког, демографског и социјалног развоја, развоја пољопривреде и села итд. Даље је истакнуто да из наведених одредби Устава Републике Српске, а које су и уставни основ за доношење предметног закона, јасно произлази да Република Српска има надлежност за доношење Закона о пољопривредном земљишту, односно има надлежност да регулише сва питања која су од значаја за пољопривредно земљиште као добро од општег интереса, па и питање својине на пољопривредном земљишту.

14. Наводи подносилаца захтјева да су оспореном одредбом повријеђени чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава БиХ су, према мишљењу Народне скупштине, без основа. У односу на члан I/1 Устава БиХ Народна скупштина је истакла да се наведеним чланом прописује стриктно континуитет међународно-правног субјективитета БиХ, који за посљедицу нема правни континуитет имовине, односно континуитет својине над пољопривредним земљиштем. Дио наведене одредбе „са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом“, заправо значи да правни континуитет не искључује унутрашњу структуру која је модификована и дефинисана Уставом БиХ.

15. У односу на члан III/3б) Устава БиХ којим је прописано да ће се ентитети и све њихове административне јединице у потпуности придржавати тог устава којим се стављају ван снаге законске одредбе БиХ и уставне и законске одредбе ентитета које му нису сагласне, као и одлука институција БиХ, супротно наводима подносилаца захтјева да се оспореном одредбом крши наведена одредба Устава

БиХ, Народна скупштина сматра да је оспорена одредба донесена на основу овлашћења које је садржано у Уставу Републике Српске који је у сагласности са Уставом БиХ. Истакнуто је да Устав Републике Српске у Амандману XXXII на члан 68 тачка 6 даје овлашћење Републици да уређује и обезбјеђује својинске односе, те да врши заштиту свих облика својине. Оспорена одредба, према мишљењу Народне скупштине, произлази и из Устава БиХ који у члану III/1 таксативно набраја питања која су у надлежности институција БиХ истовремено прописујући у члану III/3а) да све владине функције и овлашћења која нису овим уставом изричито повјерена институцијама БиХ припадају ентитетима.

16. Према мишљењу Народне скупштине, нису основани ни наводи да је оспореном одредбом повријеђен и члан IV/4е) Устава БиХ према којем је Парламентарна скупштина БиХ надлежна за остала питања која су потребна да се спроведу њене дужности или која су јој додијељена заједничким споразумом ентитета. Супротно наводима подносилаца захтјева, Народна скупштина сматра да се приликом тумачења наведене одредбе она мора довести у везу са чланом III/1 којим се набрајају питања која су у надлежности институција БиХ и међу која не спадају питања која се тичу својине на пољопривредном земљишту.

17. У одговору је такође истакнуто да је Канцеларија високог представника у БиХ 2010. године донијела Одлуку о попису државне имовине унутар и ван БиХ с циљем пружања помоћи органима БиХ у изради пописа државне имовине прикупљањем података о непокретној имовини која спада у предметну имовину утврђену у Одлуци о формирању Радне групе за попис имовине Савјета министара БиХ од 9. априла 2009. године. У складу с наведеним, Канцеларија високог представника у БиХ је 2010. године сачинила „Завршни извјештај о попису државне имовине – Анекс А“, којим је извршен попис државне имовине у БиХ, а којим није утврђено пољопривредно земљиште као државна имовина у БиХ, које је предмет регулисања оспореном одредбом. Истакнуто је да се оспорена одредба искључиво односи на пољопривредно земљиште које су користила некадашња државна предузећа која су била предмет приватизације коју је спроводила Република Српска у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима. Будући да је чланом 8 наведеног закона прописано да предмет приватизације не могу бити природна богатства, добра у општој употреби, објекти од општег културног значаја који су предузећу дати на коришћење, јасно је да пољопривредно земљиште које је предмет регулисања оспорене одредбе и које се користило искључиво за обављање пољопривредне производње није могло бити предмет приватизације, а које истовремено није пописано као државна имовина БиХ од стране Канцеларије високог представника у БиХ.

18. Остали наводи подносилаца захтјева којима се врши позивање на Споразум о питањима сукцесије између бивших југословенских република, према мишљењу

Народне скупштине, беспредметни су и ни на који начин не могу бити од значаја за утврђивање уставности оспорене одредбе.

19. Народна скупштина се позвала и на праксу Уставног суда у предметима бр.: АП 2108/14 од 7. марта 2017. године, АП 4731/14 од 19. априла 2017. године и АП 2184/16 од 11. октобра 2018. године. Према мишљењу Народне скупштине, Уставни суд је у тим предметима потврдио одлуке Окружног суда и Врховног суда Републике Српске којима је утврђено да пољопривредним земљиштем, које је у земљишно-књижним евиденцијама и другим јавним регистрима уписано као државна својина, управља и располаже Република Српска.

20. Имајући у виду наведено, Народна скупштина сматра да оспореном одредбом нису повријеђене одредбе чл. I/1, III/3б), IV/4е) Устава БиХ, због чега предлаже да Уставни суд предметни захтјев одбије, односно да утврди да не постоји повреда у смислу надлежности Уставног суда из члана VI/3а) Устава, тј. да је оспорена одредба у складу са Уставом БиХ.

IV. Релевантни прописи

1. **Устав Босне и Херцеговине** у релевантном дијелу гласи:

Члан I/1

1. *Континуитет*

Република Босна и Херцеговина, чије је званично име од сада „Босна и Херцеговина“, наставља своје правно постојање по међународном праву као држава, са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом и са постојећим међународно признатим границама. [...]

Члан III/3б)

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

Члан IV/4е)

Парламентарна скупштина је надлежна за:

[...]

е) Друга питања потребна за извршавање њезиних дужности или оних обавеза које су јој узајамним споразумом додјелили ентитети.

21. **Закон о пољопривредном земљишту** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 1.

(1) Овим законом уређује се: планирање, заштита, уређење, коришћење и располагање пољопривредним земљиштем, као и друга питања од значаја за пољопривредно земљиште као добро од општег интереса.

(2) Пољопривредно земљиште као природно богатство и добро од општег интереса користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним овим законом.

VI – РАСПОЛАГАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ЗЕМЉИШТЕМ

Члан 53.

(1) Пољопривредно земљиште на територији Републике уписано у јавним евиденцијама као општенародна имовина, без уписаног права коришћења, управљања или располагања, друштвена, односно државна својина са правом коришћења, управљања или располагања у корист предузећа која су била предмет приватизације или је уписано као посјед тих предузећа, ступањем на снагу овог закона, по сили закона, постаје својина и посјед Републике.

(2) Пољопривредно земљиште на територији Републике уписано у јавним евиденцијама као општенародна имовина, без уписаног права коришћења, управљања или располагања, друштвена, односно државна својина са правом коришћења, управљања или располагања или као посјед бивших друштвено-правних лица са сједиштем ван територије Републике, ступањем на снагу овог закона, по сили закона, постаје својина и посјед Републике.

(3) Орган управе надлежан за вођење јавних евиденција о непокретностима уписује право својине и посједа на непокретностима из ст. 1. и 2. овог члана на захтјев Правобранилаштва Републике Српске.

(4) На непокретностима из ст. 1. и 2. овог члана за које не постоји власничка евиденција, а уписане су као посјед бивших друштвено-правних лица или су уписане у катастар као посјед физичких или правних лица без ваљаног правног основа, утврђује се право својине и посједа у корист Републике.

(5) На захтјев Правобранилаштва Републике Српске, орган управе надлежан за имовинско-правне послове спроводи поступак и доноси рјешење о утврђивању права из става 4. овог члана.

22. **Закон о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине** („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 18/05, 29/06, 85/06,

32/07, 41/07, 74/07, 99/07 и 58/08). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 1.

Овим законом се забрањује располагање државном имовином.

У смислу ове одлуке, под државном имовином подразумева се:

1. непокретна имовина која припада држави Босни и Херцеговини (као међународно признатој држави) на основу међународног Споразума о питањима сукцесије, који су 29. јуна 2001. год. потписале државе Босна и Херцеговина, Хрватска, Бивша Југословенска Република Македонија, Словенија и Савезна Република Југославија, која се, на дан доношења овог закона, сматра власништвом или посједом Босне и Херцеговине или друге јавне организације Босне и Херцеговине; и

2. непокретна имовина на којој је право располагања и управљања имала бивша Социјалистичка Република Босна и Херцеговина до 31. децембра 1991. год, а која се на дан доношења овог закона сматра власништвом или посједом Босне и Херцеговине или јавне организације или органа Босне и Херцеговине и било које административне јединице Босне и Херцеговине.

У смислу овог закона, под располагањем наведене имовине сматра се директни или индиректни пренос власништва.

Члан 4.

Привремена забрана располагања државном имовином у складу са овим законом остаје на снази до ступања на снагу закона којим се уређује провођење критерија који ће да се примјењује за утврђивање имовине која је у власништву Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, и утврђују права власништва и управљања државном имовином, који ће се донијети на препоруке Комисије, односно до потврђивања прихватљивог и одрживог рјешења питања расподјеле државне имовине између државе и других нивоа власти од стране Управног одбора Савјета за имплементацију мира, или док високи представник другачије не одлучи.

23. У Оквирном закону о приватизацији предузећа и банака у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 14/98, 12/99, 14/00, 16/02 и 88/05 – исправка) релевантне одредбе гласе:

Члан 2.

Област деловања закона

1. У складу са ГФАП овај закон изричито признаје право ентитета да приватизују предузећа и банке смеиштене на њиховој територији који нису у приватном власништву.

[...]

24. **Закон о приватизацији државног капитала у предузећима** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 51/06, 1/07, 53/07, 41/08, 58/09, 79/11 и 28/13). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и поступак за продају и преношење државног капитала у предузећима, који је у својини Републике Српске (у даљем тексту: државни капитал), у својину домаћих и страних физичких и правних лица [...].

Члан 4.

Предмет приватизације су акције и удјели, као и државни капитал у предузећима која се до дана ступања на снагу овог закона нису конституисала у складу са Законом о предузећима, односно Законом о јавним предузећима.

Члан 8.

(1) Предмет приватизације на основу овог закона не могу бити природна богатства, добра у општој употреби, објекти од општег културног и историјског значаја, која су предузећу дата на коришћење.

(2) Статус грађевинског и пољопривредног земљишта утврђује се посебним законима.

Члан 8а. став (1)

(1) На основу евиденције о извршеној приватизацији државног капитала у предузећима по одредбама Закона о приватизацији државног капитала у предузећима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 24/98, 62/02, 38/03 и 109/05) и одредбама Оквирног закона о приватизацији предузећа и банака у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 14/98), Инвестиционо-развојна банка Републике Српске а. д. Бања Лука, по захтјеву предузећа, издаје увјерење у којем се означавају непокретности, онако како су у почетном билансу стања (програм приватизације) означене и исказане у имовини предузећа које је било предмет извршене приватизације.

[...].

V. Допустивост

25. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3а) Устава Босне Херцеговине.

26. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног

или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

27. Захтјев за оцјену уставности поднијело је седам делегата Вијећа народа Републике Српске које укупно броји 28 делегата, што чини једну четвртину чланова било којег законодавног органа ентитета, што значи да је, супротно тврдњама Народне скупштине РС, захтјев поднио овлашћени субјекат у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости број У 7/10 од 26. новембра 2010. године, тачка 21, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

VI. Меритум

28. Подносиоци захтјева сматрају да оспорена одредба ентитетског закона којом је регулисан правни статус предметног пољопривредног земљишта није у складу са чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине будући да Народна скупштина нема уставни основ да регулише питање предметног дијела државне имовине која је према одредбама Устава БиХ у искључивој надлежности државе БиХ и њених органа.

29. Уставни суд истиче да се питањима државне имовине и уставне надлежности за њено регулисање бавио у својој Одлуци број У 1/11 (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 1/11 од 13. јула 2012. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). У наведеном предмету Уставни суд је оцјењивао уставност Закона о статусу државне имовине која се налази на територији Републике Српске и под забраном је располагања, те је закључио да је Република Српска донијела побијани закон противно чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава БиХ јер се ради о искључивој надлежности БиХ у регулисању питања имовине из спорног члана 2 побијаног закона, да је из тих разлога побијани закон противустанован и да цјелокупан закон не може да остане на правној снази (*op. cit.* У 1/11, тачка 86).

30. Уставни суд запажа да захтјев подносилаца захтјева покреће питање да ли предметно пољопривредно земљиште представља државну имовину чији је титулар БиХ и да ли је у вези с тим Република Српска имала уставну надлежност да оспореном одредбом регулише право својине на том земљишту у своју корист. Такође, имајући у виду одговор Народне скупштине да се оспорена одредба искључиво односи на пољопривредно земљиште које су користила некадашња државна предузећа, а које као природно богатство и добро у општој употреби није могло бити предмет приватизације коју је спроводила Република Српска у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима, односно да јој је чланом 8 Закона дата надлежност за доношење оспорене одредбе, Уставни суд запажа да конкретни предмет покреће и питање да ли Република Српска има надлежност за доношење оспорене одредбе према одредбама Закона о приватизацији државног капитала у предузећима.

31. У вези с истакнутим приговором Народне скупштине да се у конкретном случају ради о приватизацији имовине некадашњих државних предузећа коју је спроводила Република Српска, Уставни суд запажа да је Оквирним законом о приватизацији државних предузећа и банака неспорно признато право ентитетима да приватизују предузећа смјештена на њиховој територији. Међутим, Уставни суд запажа да је такође неспорно да предметно пољопривредно земљиште није било уписано у било каквим јавним евиденцијама као имовина предузећа (пољопривредних задруга, комбината и сл.) која би као таква могла бити предмет приватизације. Напротив, предметно земљиште је евидентирано као општенародна имовина, друштвена, односно државна својина с правом коришћења и управљања, односно као такво представљало је имовину тадашње државе (СРБиХ). Наведено потврђују и одредбе Закона о почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима („Службени гласник Републике Српске“ број 24/98) којима је прописано да се у почетном билансу стања предузећа које је предмет приватизације исказује вриједност имовине, потраживања, обавеза и капитала предузећа према књиговодственој вриједности и у конвертибилним маркама (чл. 2 и 4). Стога, Уставни суд сматра да Народна скупштина не може црпити своју надлежност да регулише статус предметног земљишта на основу Закона о приватизацији државног капитала у предузећима будући да предметно земљиште неспорно није било (књиговодствена) имовина предузећа, чију је приватизацију спроводила Република Српска. Такође, имајући у виду да се према члану 8 наведеног закона пољопривредно земљиште сматра природним богатством и јавним добром које не може бити предмет приватизације према наведеном закону, те да ће се статус пољопривредног земљишта утврдити посебним законом, Уставни суд закључује да су неосновани наводи Народне скупштине да јој је Законом о приватизацији државног капитала у предузећима дата надлежност да приватизује, односно утврди својом својином предметно пољопривредно земљиште. Такође, у односу

на наводе Народне скупштине да предметно земљиште није обухваћено Завршним извјештајем о попису државне имовине Канцеларије високог представника из децембра 2009. године, Уставни суд запажа да у конкретном предмету није од утицаја на одлуку чињеница да ли је пољопривредно земљиште евидентирано као државно или не (мисли се на попис из децембра 2009. године) када је неспорно да се ради о земљишту које је уписано као општенародна имовина, друштвена, односно државна својина с правима која из такве својине произлазе.

32. У погледу позивања Народне скупштине на праксу Уставног суда у предметима бр. *АП 2108/14*, *АП 4731/14* и *АП 2184/16* (у којима је апелант „Ратар“ а.д. Прњавор) Уставни суд истиче да се у наведеним предметима у оквирима своје апелационе надлежности бавио питањима наводних повреда уставних права апеланта „Ратар“ а.д. Прњавор (право на правично суђење, право на имовину, право на забрану дискриминације) у поступку пред редовним судовима, односно да у тим предметима није „потврђивао да пољопривредно земљиште није било предмет приватизације и да је својина Републике Српске“.

33. Полазећи од навода подносилаца захтјева, Уставни суд као сљедеће питање треба испитати да ли предметно пољопривредно земљиште представља државну имовину БиХ и да ли је у вези с тим Република Српска имала уставну надлежност да оспореном одредбом регулише право својине на том земљишту.

34. Одређујући појам државне имовине Уставни суд је у цитираној одлуци утврдио: „Она обухвата, с једне стране, покретне и непокретне ствари које су у рукама јавне власти и које јој служе ради вршења те власти, с друге стране, она може да обухвати ‘јавно добро’ [...]. Оно, по својој природи, приоритетно служи свим људима у држави“ (*op. cit.* У 1/11, тачка 62).

35. Уставни суд запажа да је предметним Законом о пољопривредном земљишту одређено да пољопривредно земљиште представља природно богатство и добро од општег интереса које се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе осим у случајевима и под увјетима утврђеним тим законом.

36. Надаље, Уставни суд запажа да је правни режим пољопривредног земљишта и у претходним правним системима Босне и Херцеговине (СРБиХ, РБиХ) био одређен на сличан начин, као јавно добро о којем одлучује држава. Тако је Устав СРБиХ (члан 92) прописао да добра од општег интереса у која, поред осталог, спадају земљиште, шуме, воде и друга природна богатства уживају као добра од општег интереса посебну заштиту и користе се под условима и на начин прописан законом. Међутим, осим што је дефинисано као јавно добро од општег интереса, пољопривредно земљиште такође служи и као средство рада у пољопривредној производњи која је од општег значаја. У вези с тим, Уставни

суд истиче да је у правном систему СРБиХ пољопривредно земљиште имало статус општенародне имовине, односно касније друштвене својине која је у себи садржавала права управљања, коришћења и располагања. Тако су Законом (СФРЈ) о пољопривредном земљишном фонду општенародне имовине и додјеливању земље пољопривредним организацијама из 1953. године по први пут правом коришћења била обухваћена средства за рад попут пољопривредног земљишта. Имајући у виду постојање правног континуитета државе БиХ према члану I/1 Устава БиХ, Уставни суд запажа да из наведеног произлази да је и у претходним правним системима (СРБиХ) земљиште генерално, укључујући и пољопривредно земљиште, представљало јавну, односно државну својину.

37. У одговору на питање да ли предметно пољопривредно земљиште представља дио државне имовине чији је титулар БиХ, Уставни суд, полазећи од члана I/1 Устава БиХ (континуитет државе), закључака из Одлуке број У I/II (*op. cit.* У I/III, тач. 71 и 72), закључује да је Босна и Херцеговина титулар имовине својих правних предника, односно да предметно пољопривредно земљиште представља дио државне имовине чији је титулар БиХ.

38. Из оспорене одредбе произлази да је Република Српска утврдила да ступањем на снагу измјена и допуна Закона о пољопривредном земљишту предметно пољопривредно земљиште по сили закона постаје својина и посјед Републике Српске, те је ст. 3, 4 и 5 прописала поступак уписа својине. Уставни суд запажа да је оспореном одредбом Република Српска регулисала поступак уписа својине у своју корист на имовини за коју је Уставни суд утврдио да представља државну имовину. Према оспореној одредби, предметно пољопривредно земљиште постаје „својина“ Републике Српске.

39. Сљедеће питање на које Уставни суд треба да одговори јесте да ли је Република Српска имала уставну надлежност да регулише правни статус предметног пољопривредног земљишта као своју својину. У наведеном предмету број У I/II Уставни суд је закључио: „У смислу члана I/1 Устава БиХ, БиХ има право да настави да регулише ‘државну имовину’ чији је она титулар, значи сва питања која су повезана с појмом ‘државне имовине’ како у грађанскоправном тако и у јавноправном смислу. Овакав закључак је једини могући логички и материјални садржај појма ‘идентитета и континуитета’ из цитиране одредбе. Даље, Уставни суд понавља да је, иако сваки ниво власти ужива уставну аутономију, ентитетска уставна надлежност подређена обавези да мора да буде у складу са Уставом БиХ и ‘одлукама институција БиХ’. То јасно произлази из одредбе члана III/36) Устава БиХ. Осим тога, право државе БиХ да регулише питање државне имовине произлази и из одредбе члана IV/4е) Устава БиХ. Наиме, ако се имају у виду претходни закључци, првенствено да држава БиХ има право да настави да регулише државну имовину, односно да је титулар државне имовине, а да одредбе члана

IV/4е) Устава БиХ прописују надлежност Парламентарне скупштине у осталим питањима која су потребна за спровођење дужности државе, а да државна имовина рефлектује државност, суверенитет и територијални интегритет БиХ, несумњиво је да наведена одредба даје овлашћења држави БиХ, односно Парламентарној скупштини да регулише питање државне имовине. Према томе, овдје се ради о искључивој надлежности БиХ која произлази из чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава БиХ“ (*op. cit.* У I/11, тачка 80).

40. У погледу закључака и правних схватања наведених у цитираној Одлуци број У I/11 који обавезују Уставни суд у конкретном случају Уставни суд указује да је у својој пракси утврдио да се „обавезност и извршност одлука Уставног суда не односе само на изреку те одлуке, већ и на правно схватање и правне оцјене о томе које је уставно право повријеђено и на који начин“ (види рјешења Уставног суда бр. АП 289/03 и АП 854/04 од 1. јуна 2006. године, тачка 8 и, *mutatis mutandis*, одлуке о допустивости и меритуму бр. АП 2578/15 од 12. јануара 2016. године, тачка 84 и АП 699/15 од 9. јула 2015. године, тачка 61). Иако је наведена пракса заснована на члану 62 став (4) Правила Уставног суда који се односи на дјеловање одлука о апелацији, Уставни суд сматра да се иста пракса односи и на одлуке које су донесене на основу члана VI/3а) и ц) Устава Босне и Херцеговине (Уставни суд, Рјешење број У 3/13 од 30. септембра 2016. године, тачка 11).

41. Уставни суд запажа да је на правној снази Закон о привременој забрани располагања државном имовином који је донио Високи представник у БиХ, те да је чланом 4 Закона прописано да забрана располагања државном имовином остаје на снази до ступања на снагу закона којим се уређује спровођење критеријума који ће се примјењивати за утврђивање имовине која је у својини БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске и Дистрикта Брчко БиХ и утврђују права својине и управљања државном имовином или док Високи представник не одлучи другачије. Надаље, Уставни суд запажа да је у Одлуци број У I/11 констатовано да постоји истинска нужност, а и позитивна обавеза, да БиХ наведено питање ријеши што је прије могуће (*op. cit.* У I/11, тачка 84). Чињеница да закон о државној имовини још увијек није донесен не значи, према оцјени Уставног суда, да ентитети својим законима могу регулисати питање својине на државној имовини која још увијек није дефинисана на нивоу БиХ. Уставни суд, такође, понавља да одлука у овом предмету не прејудуцира питање будућег законског регулисања питања државне имовине, па тако и пољопривредног земљишта од стране БиХ, Републике Српске, Федерације БиХ и Дистрикта Брчко БиХ.

42. Имајући у виду одредбе члана I/1, члана III/3б) и члана IV/4е) Устава БиХ којима је утврђен правни континуитет државе БиХ, да је сходно томе држава Босна и Херцеговина титулар имовине правних претходника, да БиХ има искључиво право да настави да регулише државну имовину чији је она титулар,

Уставни суд закључује да оспорена одредба која је прописала да предметно пољопривредно земљиште по сили закона постаје својина и посјед Републике Српске није у сагласности са чланом I/1, чланом III/3б) и чланом IV/4е) Устава Босне и Херцеговине.

VII. Закључак

43. Уставни суд закључује да је оспорена одредба, којом је прописано да предметно пољопривредно земљиште које је по својој природи јавно добро, односно државна својина, по сили закона постаје својина и посјед Републике Српске, противна члану I/1, члану III/3б) и члану IV/4е) Устава БиХ јер се ради о искључивој надлежности БиХ у регулисању питања државне имовине.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, није неопходно посебно разматрати приједлог подносилаца захтјева за доношење привремене мјере.

46. У смислу члана 43 Правила Уставног суда, предсједник Златко М. Кнежевић и судија Миодраг Симовић су дали изјаву о неслагању с одлуком већине.

47. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj U 9/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Zahtjev sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske sa člankom I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom III/3. (b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine

Odluka od 6. veljače 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 9/19**, rješavajući zahtjev **sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b), članka 59. st. (1) i (2), članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

Giovanni Grasso, sudac

na sjednici održanoj 6. veljače 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti odredbe članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutaršnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19),

utvrđuje se da odredbe članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutaršnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19) nisu u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa člankom 61. stavak (2) Ustava Bosne i Hercegovine, ukidaju se odredbe članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka

6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19).

Ukinute odredbe članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19), u skladu sa člankom 61. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, prestaju važiti narednog dana od dana objave odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Dževad Mahmutović, Mihnet Okić, Džemaludin Šabanović, Faruk Đozić, Muris Čirkić, Ahmet Čirkić i Alija Tabaković, sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: podnosiitelji zahtjeva), podnijeli su 24. listopada 2019. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19, u daljnjem tekstu: predmetni zakon) sa člankom I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

I. II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je da dostavi odgovor za zahtjev.

3. Narodna skupština je dostavila odgovor 2. prosinca 2019. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelji zahtjeva prvenstveno ukazuju na dvije stvari. Tvrdе da Narodna skupština nema: (1) pravnu osnovu za pravno reguliranje pitanja državne imovine, ali i (2) pitanja međunarodnog i međudržavnog prometa i infrastrukture nad vodenim površinama u Republici Srpskoj. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, nadležnost za rješavanje navedenih pitanja ima isključivo država Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH ili država BiH) i njezini organi. Unatoč tome, Narodna skupština je navedena pitanja regulirala u predmetnom zakonu. Podnositelji zahtjeva ističu da pobijane odredbe krše odredbe Ustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav BiH ili Ustav) iz članka I/1., članka III/3.(b) i članka IV/4.(e).

5. U odnosu na državnu imovinu, podnositelji zahtjeva ukazuju na Zakon o pretvorbi društvene imovine u državnu imovinu iz 1994. godine, Odluku Ustavnog suda broj U 1/11 od 13. srpnja 2012. godine i stajališta iz te odluke o kontinuitetu države BiH i državne imovine, Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH i dva entitetska zakona kojima se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom na području entiteta. Podnositelji zahtjeva su naveli da, i pored toga što je pitanje državne imovine pitanje koje je primarno u nadležnosti države BiH, entitet Republika Srpska ga je pokušao riješiti jednostrano i protivno Ustavu BiH donoseći Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja, a kojim je bilo određeno da se radi o imovini u vlasništvu Republike Srpske (o čemu je Ustavni sud donio Odluku broj U 1/II). Podnositelji zahtjeva navode da se slično radi i s pobijanim odredbama predmetnog zakona.

6. Podnositelji zahtjeva (u svezi s međunarodnim i međudržavnim prometom i infrastrukturom) ukazuju na to da Ustav BiH u članku III/1. utvrđuje nadležnosti institucija BiH tako da kao isključive nadležnosti institucija BiH, između ostalog, određuje i vanjsku politiku (točka a) i uspostavu i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava (točka h). Podnositelji zahtjeva ukazuju na relevantna stajališta iz Odluke Ustavnog suda broj U 9/00 od 3. studenog 2000. godine (odlučivalo se o ustavnosti Zakona o Državnoj graničnoj službi BiH), kao i na zakone koje je donijela Parlamentarna skupština BiH na temelju članka IV/4.(e) Ustava BiH, a koji se tiču međunarodnog i međudržavnog prometa i infrastrukture, s kojima pobijane odredbe predmetnog zakona nisu usuglašene, ukazujući na Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (članak 10.), Zakon o graničnoj kontroli (čl. 22–26.) i Zakon o Graničnoj policiji BiH.

7. Podnositelji zahtjeva smatraju da iz citiranih propisa proizlazi da na državnoj razini postoji posebno ministarstvo u čijoj su nadležnosti pitanja koja se tiču međunarodnog i međudržavnog prometa i infrastrukture (Ministarstvo komunikacija i prometa BiH).

Ministarstvo komunikacija i prometa BiH je nadležno, između ostalog, za međunarodni i međuentitetski promet i infrastrukturu. U svezi s tim, napominje se da vodene površine na teritoriju bilo kojeg entiteta, koje graniče sa susjednim državama nad kojima se uspostavljaju režimi međunarodnog prometa, a na temelju ovlasti iz Ustava BiH, trebaju biti predmet posebnih propisa na razini BiH. Podnositelji zahtjeva ukazuju i na Okvirnu strategiju prometa BiH za razdoblje 2016–2030. god., kao i Okvirni sporazum o slivu rijeke Save i Protokol o režimu plovidbe (npr. članak 2. stavak (1) i članak 4. stavak (3)), uz naglasak da je Okvirnim sporazumom već riješeno pitanje plovidbe na rijeci Savi. Prema Okvirnoj strategiji prometa BiH za razdoblje 2016–2030. god., rijeka Sava je granični plovni put i na njoj je uspostavljen međunarodni režim plovidbe. U skladu s tim, taj dokument propisuje podijeljenu nadležnost nad prometom na toj rijeci, prema kojoj je Ministarstvo komunikacija i prometa BiH nadležno za međunarodni promet. Na temelju navedenog, može se zaključiti da dodjela tih pitanja u nadležnost entitetskih ministarstava, na način kako je određeno pobijanim odredbama predmetnog zakona, predstavlja kršenje čl. III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

8. Podnositelji zahtjeva navode da su, prema odredbi članka III/3.(b) Ustava BiH, opća načela međunarodnog prava sastavni dio pravnog poretka BiH, što implicira da je država BiH dužna poštovati potpisane i ratificirane međunarodne sporazume. U konkretnom slučaju, a kako je ranije navedeno, Bosna i Hercegovina je ratificirala Okvirni sporazum o slivu rijeke Save i njegov Protokol o režimu plovidbe kojim je prihvatila da će zajedno s drugim zemljama potpisnicama, između ostalog, raditi na uspostavi međunarodnog režima plovidbe rijekom Savom i njezinim plovnim pritokama. U sklopu tog sporazuma BiH je preuzela obvezu iz Protokola o režimu plovidbe prema kojoj će se plovidba na rijekama savskog sliva obavljati u skladu s pravilima plovidbe koja određuju Međunarodno povjerenstvo za sliv rijeke Save i nadležna tijela potpisnica Sporazuma, te da će se carinske i granične formalnosti obavljati na mjestima koja odrede nadležna tijela potpisnica Sporazuma, dakle nadležna tijela države BiH (s obzirom na to da je država potpisnica navedenog Sporazuma). Može se reći da su pitanja u svezi s međunarodnim prometom i infrastrukturom (međunarodni plovni putevi i na njima uspostavljene luke, pristaništa, zimovnici, granična i carinska kontrola na tim plovnim putevima, međunarodni i međudržavni režim plovidbe i sva pitanja u svezi s njima i sl.) međunarodna obveza države BiH. Zadiranje u ova pitanja, kako je to urađeno pobijanim odredbama Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske, predstavlja zadiranje u međunarodnu obvezu BiH koje je ona preuzela ratificiranjem Okvirnog sporazuma o rijeci Savi, te na taj način predstavlja djelovanje entitetskog zakonodavca koje je protivno odredbama članka III/3.(b) Ustava BiH i ne može ostati na snazi. Zbog svega toga, podnositelji zahtjeva smatraju da je pitanje unutarnje plovidbe prvenstveno trebalo regulirati zakonom na razini BiH kojim bi se jasno pozicionirala nadležnost države i entiteta, pridržavajući se Ustava BiH i odluka institucija BiH, i harmoniziralo postupanje nadležnih tijela unutar BiH.

9. Podnositelji zahtjeva navode da je Ustavom BiH (članak I/1.) jasno određeno da će BiH nastaviti svoje pravno postojanje prema međunarodnom pravu kao država s modificiranom unutarnjom strukturom i na načelima demokracije, ravnopravnosti i poštovanja ljudskih prava. Podnositelji zahtjeva ističu da u BiH još uvijek postoje, reklo bi se i jačaju, skupine koje nisu sklone zajedničkoj državi, te ukazuju na njihovo djelovanje. Kao primjer navode blokade procesa odlučivanja na državnoj razini i intenziviranje zakonodavne aktivnosti na nižim razinama, ali izvan okvira Ustava BiH, a tim aktivnostima od entiteta se nastoje uspostaviti „države“ s vlastitim zakonodavstvom i institucijama koje mogu funkcionirati i bez institucija države. Doneseno je dosta zakona, a mnogo ih je u proceduri. Njima se pokušava postići da se pitanja koja je Ustavni sud već razmatrao i utvrdio da su u nadležnosti države BiH sada definiraju drugačije, te se nastoje osigurati ovlasti entitetima koje im Ustav BiH nije dao, odnosno uzurpirati ovlasti države Bosne i Hercegovine. Eklatantan primjer za to je i Zakon o unutarnjoj plovidbi BiH koji je u formi prednacrtu u proceduri od 2005. godine, a koji ni do danas nije prošao parlamentarnu proceduru. Podnositelji zahtjeva ukazuju na to da prednacrt zakona na državnoj razini uređuje pitanja koja se odnose na plovila, poslove i režim plovidbe, kontrolu i sigurnost transporta, definira prioritetne pravce za unapređenje suradnje u svezi s revitalizacijom plovnog puta, harmonizaciju sustava i unificiranje pravila plovidbe. Međutim, ni nakon gotovo petnaest godina on nije usvojen u parlamentarnoj proceduri na razini BiH, ali je zakonodavac u Republici Srpskoj preuzeo i regulirao njegovu materiju donoseći Zakon o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske.

10. Podnositelji zahtjeva navode da kontinuitet države BiH, kako je propisano člankom I/1. Ustava BiH, u konkretnom slučaju podrazumijeva kontinuitet prava države BiH da regulira pitanje državne imovine koja joj pripada. Pod državnim imovinom svakako se mogu smatrati rijeke, kanali, jezera i ostali vodni putevi koje predmetni zakon proglašava općim dobrom u vlasništvu i posjedu Republike Srpske. Ta imovina predstavlja dio imovine za koju je Ustavni sud utvrdio da može biti predmet reguliranja, prije svega, zakonima na razini BiH. Jednostrano rješenje koje je uspostavljeno odredbom članka 4. pobijanog zakona predstavlja kršenje članka I/1. Ustava BiH. Podnositelji zahtjeva ukazuju na to da je Ustavni sud u Odluci broj *U I/II* definirao pojam državne imovine, te je utvrdio da ona obuhvaća, između ostalog, morsku vodu i morsko dno, riječnu vodu i riječna korita itd., te da po svojoj naravi prioritarno služi svim ljudima u državi i predstavlja odraz državnosti, suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH (vidi točku 62.). I pored toga što je očito da rijeke, kanali, jezera i ostali vodeni prostori iz članka 3. stavak 1. predmetnog zakona predstavljaju dio državne imovine, predmetni zakon je pobijanom odredbom članka 4. propisao da je to opće dobro u vlasništvu i posjedu Republike Srpske.

11. Podnositelji zahtjeva ističu da Ustav BiH sadrži brojne odredbe o podjeli nadležnosti između države BiH i entiteta. Iako su člankom III/1. Ustava BiH pobrojane nadležnosti

institucija BiH, ta ustavna norma ne može se tumačiti odvojeno od ostalih ustavnih odredaba. Ustavni sud se u mnogim predmetima bavio nadležnošću državnih i entitetskih institucija i utvrdio da se njihova nadležnost mora promatrati u kontekstu cjelokupnog teksta Ustava BiH. U svezi s tim, a na temelju odluka Ustavnog suda u predmetima br. *U 5/98-II*, *U 25/00* i *U 1/11*, može se reći da se podjela nadležnosti između institucija BiH i entiteta nalazi u odredbama članka III/1., IV/4., V/3., ali i u drugim odredbama Ustava BiH kao što su čl. I/4. i I/7. U svezi s nadležnošću države i podjelom nadležnosti između države i njezinih entiteta (u konkretnom slučaju u svezi s pobijanjem odredaba predmetnog zakona), podnositelji zahtjeva ističu međunarodne obveze države BiH i obvezu entiteta da se pridržavaju Ustava BiH i odluka institucija Bosne i Hercegovine koje su sadržane u članku III/3.(b) Ustava BiH.

12. Podnositelji zahtjeva su tražili da Ustavni sud donese odluku kojom usvaja zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske i utvrđuje da pobijani članci predmetnog zakona nisu u suglasnosti sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava BiH, te da prestaju važiti.

13. Podnositelji zahtjeva su predložili da, radi sprječavanja štetnih posljedica koje bi pobijane odredbe mogle proizvesti, Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom se zabranjuje primjena pobijanih članaka navedenog zakona.

b) Odgovor na zahtjev

14. U odgovoru na zahtjev Narodna skupština je ukazala da je člankom III/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine propisano da sve vladine funkcije i ovlasti koje tim Ustavom nisu izričito dane institucijama BiH pripadaju entitetima. Imajući u vidu tu odredbu, kao i članak III/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Zakon o unutarnjoj plovidbi je donijet u skladu s Ustavom Republike Srpske. Dalje, Narodna skupština ukazuje da je člankom 1. Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske propisano da se njime uređuju uvjeti i način korištenja unutarnjih voda i obala unutarnjih voda Republike Srpske za plovidbu, sigurnost plovidbe na unutarnjim vodama Republike Srpske, objekti sigurnosti plovidbe, plovila, brodske isprave, postupak upisa u upisnik i brisanja plovila iz upisnika, sposobnost plovila za plovidbu, brodari, prijevoz robe i putnika, plovidbene nezgode, riječni informacijski sustav i tehničko održavanje vodnih puteva. Dakle, predmetnim zakonom se uređuje unutarnja plovidba na unutarnjim vodama Republike Srpske, što nikako ne može biti u suprotnosti sa člankom I/1., člankom III/3.(b) i člankom IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

15. Nadalje je ukazano da se člankom 2. predmetnog zakona uređuje korištenje pojedinih izraza koji nemaju normativni karakter, tako da je točkom 11. propisano da me-

đunarodni plovni put predstavlja vodni put na kojem se primjenjuje međunarodni režim plovidbe i na kojem je dopuštena plovidba plovilima svih zastava, a točkom 12. definira se da međudržavni vodni put predstavlja vodni put na kojem se primjenjuje međudržavni režim plovidbe i na kojem je dopuštena plovidba plovilima pod zastavom graničnih država na tom vodnom putu. U obje definicije samo su pojašnjeni izrazi koji se odnose na režim plovidbe, odnosno pravila plovidbe na unutarnjim plovnim putevima koji predstavljaju prometnu infrastrukturu u vlasništvu entiteta, a ne na međunarodnom ili državnom plovnom putu.

16. Narodna skupština je nadalje ukazala da je Okvirnim sporazumom o slivu rijeke Save i Protokolom o režimu plovidbe uz Okvirni sporazum na rijeci Savi i njezinim pritokama proglašen međunarodni režim plovidbe, te je ukazala na članak 2. Protokola o režimu plovidbe uz Okvirni sporazum o slivu rijeke Save. Također, ukazano je na članak 2. Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save kojim je, kako je navedeno u odgovoru, „definiran položaj Republike Srpske i njezinih nadležnih institucija“, a u popisu priloženom uz Okvirni sporazum o slivu rijeke Save i Protokol o režimu plovidbe kao tijela nadležna za provedbu Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save u BiH navedeni su i Ministarstvo prometa i komunikacija Republike Srpske, Ministarstvo za prostorno uređenje, graditeljstvo i ekologiju Republike Srpske i Ministarstvo poljoprivrede, vodnog gospodarstva i šumarstva Republike Srpske. Stoga je jasno da predmetni zakon ni u kojem slučaju ne uređuje pitanje međunarodne plovidbe, nego način i uvjete korištenja unutarnjih voda Republike Srpske, zbog čega je bilo nužno u članku 2. točke 20. i 21. navesti što se podrazumijeva pod terminom „strano plovilo“ i „strano javno plovilo“, te u članku 10. propisati način i uvjete pod kojim strano plovilo može koristiti plovne puteve Republike Srpske.

17. Dalje se u odgovoru navodi da je u članku 3. predmetnog zakona uređeno pitanje unutarnjih voda Republike Srpske, koje čine rijeke, kanali i jezera i ostali vodeni prostori Republike Srpske, na čijim se određenim plovnim putevima obavlja plovidba, a člankom 4. propisuje se da su unutarnje vode opća dobra u vlasništvu i posjedu Republike Srpske. Ta odredba, kako je navedeno u odgovoru, ni na koji način ne pokušava riješiti pitanje državne imovine jer je jasno navedeno da su u pitanju unutarnje vode na kojim se obavlja plovidba, a što u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i nije u nadležnosti Bosne i Hercegovine. Cilj tog zakonskog rješenja je zaštita i sprječavanje svakog štetnog postupanja s unutarnjim vodama Republike Srpske, te utvrđivanje načina i uvjeta za sigurno korištenje unutarnjih plovnih puteva, kao i održavanje i upravljanje plovnim putevima Republike Srpske.

18. Nadalje, člankom 8. uređeno je pitanje režima plovidbe na unutarnjim vodama Republike Srpske, a koji, između ostalog, može biti međunarodni režim plovidbe ili međudržavni režim plovidbe. Cilj takve formulacije u smislu konkretne odredbe jeste da se utvrde uvjeti i način korištenja unutarnjih voda Republike Srpske za plovidbu, kao i

sigurnost plovidbe na tim vodama. Prema istoj analogiji, u članku 24. stavak 1. propisano je da luke, odnosno pristaništa mogu biti otvoreni za javni promet (međunarodni i unutarnji) ili pristanište za vlastite potrebe prijevoznika u okviru obavljanja njegove djelatnosti (pristanište za šljunak i pijesak, građevinski materijal i slično), ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost plovidbe utvrđeni predmetnim zakonom. Imajući u vidu definiciju luka, odnosno pristaništa propisanu u članku 23. stavak 1. predmetnog zakona, kao i definiciju objekata sigurnosti plovidbe iz članka 20. stavak 1. Zakona, te činjenicu da je utvrđen međunarodni režim plovidbe na rijeci Savi i njezinim pritokama, jasno je, kako se navodi u odgovoru, da nije povrijeđen članak III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

19. Narodna skupština navodi da je pobijanim člankom 28. stavak 3. predmetnog zakona propisano da Vlada donosi odluku kojom se određuju zimovnici na unutarnjim plovnom putevima Republike Srpske na kojima se primjenjuje međunarodni ili međudržavni režim plovidbe i propisuje uvjete koje zimovnici trebaju obvezno ispunjavati. S obzirom na to da je člankom 27. stavak 2. propisano što je zimovnik (izgrađeni ili prirodni vodni prostor na vodnom putu koji je uređen i osposobljen tako da predstavlja sigurno sklonište za plovila od oštećenja ledom, visokog vodostaja ili ostalih vremenskih nepogoda) i na činjenicu da i zimovnik predstavlja jedan od objekata sigurnosti plovidbe koji se nalazi na obalama unutarnjih voda i za čiju je izgradnju, odnosno uporabu nužno pribavljanje suglasnosti od organa nadležnog za uređenje prostora i građenja, obveza vlasnika prometne infrastrukture (a što je u konkretnom slučaju Republika Srpska) jeste da uređuje tu materiju.

20. Člankom 30. stavak 1. propisano je da se na plovnom putu na kojem je uspostavljen međunarodni režim plovidbe uspostavlja riječni informacijski sustav (RIS) s ciljem pružanja informacijskih usluga u planiranju i upravljanju plovidbom, koji je pod jednakim uvjetima dostupan svim korisnicima sustava. Plovidba na plovnom putu na kojem je uspostavljen međunarodni režim plovidbe obavlja se u skladu s pravilima Međunarodnog povjerenstva za sliv rijeke i obvezama koje proistječu iz direktiva EU. Imajući u vidu navedeno, predmetni zakon je usklađen s Direktivom 2005/44 EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. godine o usklađenim riječnim informacijskim sustavima (RIS) na unutarnjim vodnim putevima.

21. U pobijanom članku 94. stavak 4. propisano je da je međunarodni prijevoz prijevoz plovilima iz bilo koje domaće luke, odnosno pristaništa u stranu luku, odnosno pristanište ili obratno. Tom odredbom samo se definira što se podrazumijeva pod međunarodnim prometom. Člankom 95. st. 1. i 2. uređeni su uvjeti koje je brodar obavezan ispunjavati za obavljanje javnog prijevoza putnika i stvari u unutarnjem i međunarodnom prometu, kao i uvjeti za prijevoz za vlastite potrebe u unutarnjem i međunarodnom prometu.

22. Na temelju svega navedenog, kako je istaknuto u odgovoru, jasno je vidljivo da nisu utemeljene tvrdnje podnositelja zahtjeva da su sva pitanja u svezi s međunarodnim

prometom i infrastrukturom (međunarodni plovni putevi i na njima uspostavljene luke, pristaništa, zimovnici, međunarodni režim plovidbe i međudržavni režim plovidbe) međunarodna obveza Bosne i Hercegovine, te da Zakon o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske predstavlja zadiranje u međunarodne obveze Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir navedeno, Narodna skupština je predložila da se predmetni zahtjev odbije, odnosno da se utvrdi da ne postoji povreda u smislu nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3. (a) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. da je pobijana zakonska odredba u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

IV. Relevantni propisi

23. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

*Članak I.
Bosna i Hercegovina*

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čiji je oficijelni naslov od sada „Bosna i Hercegovina“, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to predviđeno ovim Ustavom, sa svojim međunarodno priznatim granicama. [...]

Članak III.

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlasti, koje po ovom Ustavu nisu izričito dodijeljene institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ovome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

*Članak IV.
Parlamentarna skupština*

4. Ovlasti

Parlamentarna skupština je nadležna za:

e) Ostale stvari potrebite za izvršavanje njezinih dužnosti ili one koje su joj dodijeljene uzajamnim sporazumom entiteta.

24. **Zakon o unutrašnjoj plovidbi Republike Srpske** („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19) u relevantnom dijelu glasi:

GLAVA I.
OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se uvjeti i način korištenja unutrašnjih voda i obala unutrašnjih voda Republike Srpske za plovidbu, sigurnost plovidbe na unutrašnjim vodama Republike Srpske, objekti sigurnosti plovidbe, plovila, brodske isprave, postupak upisa u upisnik i brisanja plovila iz upisnika, sposobnost plovila za plovidbu, brodari, prijevoz robe i putnika, plovidbene nezgode, riječni informacijski sistem, tehničko održavanje vodnih puteva.

Članak 2.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

[...]

11) međunarodni plovni put je vodni put na kome se primjenjuje međunarodni režim plovidbe i na kome je dozvoljena plovidba plovilima svih zastava,

12) međudržavni vodni put je vodni put na kojem se primjenjuje međudržavni režim plovidbe i na kojem je dozvoljena plovidba plovilima pod zastavom graničnih država na tom vodnom putu,

[...]

18) riječni informacijski servisi (u daljem tekstu: RIS) jesu usaglašene informacione usluge namijenjene kao podrška upravljanju plovidbom na vodnim putevima, uključujući, ako je to opravdano, i vezu sa drugim vidovima saobraćaja,

[...]

20) strano plovilo je plovilo strane pripadnosti koje je upisano u strani upisnik plovila,

21) strano javno plovilo je plovilo koje upotrebljava javni organ drugih država, a koje nije ratno plovilo i koje služi isključivo u neprivredne svrhe,

[...]

Članak 3.

(1) Unutrašnje vode Republike Srpske (u daljem tekstu: unutrašnje vode) su rijeke, kanali, jezera i ostali vodeni prostori Republike Srpske na čijim se, određenim plovnim putevima, obavlja plovidba u skladu sa ovim zakonom.

(2) Odluku o određivanju plovnih puteva na unutrašnjim vodama Republike Srpske donosi Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada).

Članak 4.

Unutrašnje vode iz članka 3. stavak 1. ovog zakona su opća dobra u svojini i posjedu Republike Srpske.

GLAVA II. SIGURNOST PLOVIDBE

1. Zajedničke odredbe

Članak 6.

(1) Sigurnost plovidbe obuhvaća uvjete, pravila, tehnička pravila i mjere koje obavezno ispunjavaju plovila, posada plovila, vodni putevi i objekti sigurnosti da bi se omogućila sigurna plovidba.

(2) Ministar saobraćaja i veza (u daljem tekstu: ministar) donosi pravilnike kojim se propisuju način ostvarivanja zaštite ljudi, stvari i životne sredine i postupci ispitivanja uzroka udesa domaćih i stranih civilnih plovila na unutrašnjim vodama Republike Srpske.

2. Režimi plovidbe i plovidba

Članak 8.

(1) Na plovnim putevima unutrašnjih voda mogu se propisati sljedeći režimi plovidbe:

1) međunarodni režim plovidbe,

2) međudržavni režim plovidbe,

[...]

(2) Vlada donosi odluku o režimima plovidbe na plovnim putevima unutrašnjih voda Republike Srpske.

Članak 10.

(1) Strana plovila mogu da plove plovnim putevima unutrašnjih voda na kojima važi propisani režim plovidbe.

(2) Strana plovila mogu da plove i drugim plovnim putevima unutrašnjih voda radi ulaska u luku, odnosno pristanište otvoreno za međunarodni saobraćaj.

(3) Na stranim plovilima obavezno se ističe zastava državne pripadnosti kada plove ili se nalaze na unutrašnjim vodama Republike Srpske.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim se utvrđuju uvjeti plovidbe i boravka stranih plovila na unutrašnjim vodama Republike Srpske.

Članak 15.

[...]

(2) Kategorizacija vodnih puteva vrši se na osnovu tehničkih i eksploatacionih karakteristika utvrđenih međunarodnim ugovorom.

[...]

Članak 24.

(1) Luke, odnosno pristaništa mogu biti otvoreni za javni saobraćaj (međunarodni i unutrašnji) ili pristanište za sopstvene potrebe prijevoznika u okviru obavljanja njegove djelatnosti (pristanište za šljunak i pijesak, građevinski materijal i slično), ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost plovidbe propisani u članku 6. stavak 1. ovog zakona.

(2) Vlada donosi odluku kojom se utvrđuju luke, odnosno pristaništa namijenjena za međunarodni saobraćaj i uvjeti koje obavezno ispunjavaju luke, odnosno pristaništa namijenjena za međunarodni saobraćaj.

Članak 25. stavak 4.

(4) U načinu korištenja luke, odnosno pristaništa otvorenog za međunarodni javni saobraćaj i plaćanja lučkih, odnosno pristanišnih naknada, strana plovila su, pod uvjetom uzajamnosti, izjednačena sa domaćim plovilima.

Članak 28. stavak 3.

(3) Vlada donosi odluku kojom se određuju zimovnici na unutrašnjim plovnim putevima Republike Srpske na kojima se primjenjuje međunarodni ili međudržavni režim plovidbe i propisuje uvjete koje obavezno ispunjavaju zimovnici.

Članak 30.

(1) Na plovnom putu na kojem je uspostavljen međunarodni režim plovidbe uspostavlja se riječni informacioni sistem (RIS), s ciljem pružanja informacionih usluga u planiranju i upravljanju plovidbom, koji je pod jednakim uvjetima dostupan svim korisnicima sistema.

[...]

Članak 94. stavak 4.

(4) Međunarodni prijevoz je prijevoz plovilima iz bilo koje domaće luke, odnosno pristaništa u stranu luku, odnosno pristanište ili obratno.

Članak 95.

(1) Brodar može da obavlja javni prijevoz putnika i stvari u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju ako je registriran za obavljanje te djelatnosti.

(2) *Prijevoz za sopstvene potrebe u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju može obavljati pravno ili fizičko lice ako je registrirano za obavljanje te djelatnosti.*

[...]

25. Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Članak 10.

Ministarstvo komunikacija i prometa mjerodavno je za:

- *politiku i reguliranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih uređaja;*
- *međunarodni i međuentitetski promet i infrastrukturu;*
- *pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa;*
- *odnose s međunarodnim organizacijama iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa;*
- *pripremu i izradu strateških i planskih dokumenata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija, prometa, infrastrukture i informacijskih tehnologija;*
- *poslove kontrole neometanog transporta u međunarodnom transportu;*
- *civilno zrakoplovstvo i nadzor zračnog prometa.*

U sastavu ovoga ministarstva su upravne organizacije Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine i Regulatorni odbor željeznica Bosne i Hercegovine, čija su prava i dužnosti utvrđeni posebnim zakonom.

26. Zakon o graničnoj kontroli („Službeni glasnik BiH“ br. 53/09, 54/10 i 47/14) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 22.

(Odobrenje za krstarenje i zaustavljanje stranih plovila)

(1) *Strana plovila za razonodu ili šport mogu krstariti i zaustavljati se duž obalnog mora BiH, kao i na rijekama na kojima se odvija međunarodna plovidba, ako za to dobiju odobrenje.*

(2) *Odobrenje iz stavka (1) ovoga članka može biti izdano stranom plovilu za razonodu ili šport ukoliko posada toga plovila ispunjava opće uvjete za ulazak u BiH propisane člankom 8. stavak (2) ovoga Zakona, a plovilo ima odgovarajuće dokumente.*

(3) *Odobrenje izdaje najbliža lučka kapetanija, uz suglasnost mjesno nadležne jedinice GPBiH i UNO-a, nakon uplovljavanja stranog plovila iz stavka (1) ovoga članka u domaće vode.*

(4) *Odobrenje za strana plovila iz stavka (1) ovoga članka koja su dopremljena u BiH kopnenim putem izdaje najbliža lučka kapetanija.*

(5) *Odobrenje iz stavka (1) ovoga članka sadrži karakteristike stranog plovila namijenjenog razonodi ili športu, podatke o posadi i putnicima na tom plovilu, kao i rok važenja odobrenja.*

Članak 23.

(Privremena zabrana ili ograničenje plovidbe)

GPBiH može privremeno zabraniti ili ograničiti plovidbu na određenome dijelu rijeke na kojoj se odvija međunarodna plovidba ili obalnog mora ako to nalažu razlozi sigurnosti granice.

Članak 24.

(Obveza prijave osoba bez isprava)

(1) *Zapovjednik ili voditelj plovila dužan je nakon pristajanja u luku prijaviti nadležnoj jedinici GPBiH ili drugoj policijskoj jedinici svaku osobu koja se nalazi na plovilu bez isprava propisanih za prelazak državne granice, kao i osobu koja se ukrcala na plovilo bez odobrenja zapovjednika ili voditelja.*

(2) *Zapovjednik ili voditelj plovila neće dopustiti osobi iz stavka (1) ovoga članka ili osobi kojoj je zabranjen ulazak u BiH da se iskrca s plovila u luku bez odobrenja GPBiH.*

(3) *U slučaju iskrcaja osobe iz st. (1) i (2) ovoga članka s plovila u luku bez odobrenja GPBiH, zapovjednik, voditelj ili vlasnik plovila dužan je podmiriti troškove boravka i udaljenja te osobe iz BiH.*

Članak 25.

(Ukrcaj osoba na plovilo izvan graničnog prijelaza)

(1) *Zapovjednik ili voditelj plovila u međunarodnom prometu ne smije ukrcati ili iskrcati osobu izvan graničnog prijelaza, osim u slučaju spašavanja ljudi.*

(2) *U slučaju iz stavka (1) ovoga članka zapovjednik ili voditelj plovila u međunarodnom prometu dužan je to odmah prijaviti najbližoj jedinici GPBiH ili drugoj policijskoj jedinici.*

Članak 26.

(Odobrenje članu posade za kretanje u mjestu zadržavanja broda)

(1) *Članu posade stranog broda koji nema potrebnu vizu za ulazak u BiH za vrijeme zadržavanja broda na području graničnog prijelaza ili luke može se izdati odobrenje za kretanje na području mjesta u kojem se nalazi luka.*

(2) *Odobrenje iz stavka (1) ovoga članka, na zahtjev zapovjednika stranog broda, izdaje nadležna jedinica GPBiH za vrijeme zadržavanja broda, a najdulje do 30 dana.*

(3) GPBiH će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti provedbeni propis o izgledu, sadržaju i načinu izdavanja i o obrascu odobrenja za kretanje u mjestu zadržavanja broda.

27. Protokol o režimu plovidbe uz Okvirni sporazum o slivu rijeke Save – Odluka o ratificiranju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save i Protokola o režimu plovidbe („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ br. 8/03 i 10/04) u relevantnom dijelu glasi:

U skladu sa odredbama članka 10., stavka 6. Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save (u daljnjem tekstu: Sporazum) Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Republika Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija (u daljnjem tekstu Stranke) sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Plovidba na rijeci Savi od rkm. 0,00 do rkm. 586,00, rijeci Kolubari od rkm. 0,00 do rkm. 5,00, rijeci Drini od rkm. 0,00 do rkm. 15,00, rijeci Bosni od rkm. 0,00 do rkm. 5,00, rijeci Vrbas od rkm. 0,00 do rkm. 3,00, rijeci Uni od rkm. 0,00 do rkm. 15,00 i rijeci Kupi od rkm. 0,00 do rkm. 5,00 odvijati će se u skladu sa odredbama članka 10. Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save.

Članak 2.

1. Plovidba na rijekama iz članka 1. ovog protokola obavljati će se u skladu sa pravilima plovidbe koje određuje Međunarodna komisija za sliv rijeke Save (u daljnjem tekstu: Savska komisija) i nadležna tijela stranaka.

2. Pravila koja određuju nadležna tijela stranaka moraju biti u skladu sa odlukama Savske komisije.

Članak 3.

Stranke priznaju ravnopravni status svim plovilima prilikom:

- a) naplaćivanja plovidbenih i lučkih pristojbi, usluga i poreza;*
- b) korištenja usluga pilotaže;*
- c) korištenja lučke opreme, mjesta sidrenja, prevodnica i drugih plovidbenih uređaja od opće koristi;*
- d) utovara i istovara plovila, ukrcaja i iskrcaja osoba;*
- e) provođenja svih oblika kontrola i izdavanja dokumenata od nadležnih tijela;*
- f) opskrbe plovila gorivom, mazivom, vodom i ostalim potrepštinama i*
- g) rješavanja otpada, otpadnih voda i upotrebljenih mineralnih ulja nastalih na plovilima.*

Članak 4.

1. Carinsku, policijsku i sanitarnu službu obavljati će nadležna tijela stranaka i o svojim pravilima za postupanje izvještavati će Savsku komisiju koja će pomagati pri ujednačavanju tih pravila.

2. Carinska, policijska i sanitarna pravila koja se odnose na plovidbu rijekama iz članka 1. ovog protokola primjenjivati će se na plovila bez diskriminacije u odnosu na njihovu državnu pripadnost. Ta pravila moraju biti takve naravi da ne ometaju plovidbu.

3. Carinske i granične formalnosti obavljati će se na mjestima koje odrede nadležna tijela stranaka. Stranke su dužne o lokaciji tih mjesta obavijestiti Savsku komisiju.

Članak 5.

Nadzor sigurnosti plovidbe obavljati će nadležna tijela stranaka na ujednačen način u skladu s odlukama Savske komisije i nacionalnim propisima stranaka.

28. Na internetskoj stranici Savskog povjerenstva https://www.savacommission.org/basic_docs nalazi se Popis nacionalnih tijela stranaka nadležnih za provedbu Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save. U navedenom dokumentu za Bosnu i Hercegovinu navedena su sljedeća tijela

- Ministarstvo komunikacija i prometa BiH;
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH;
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva Republike Srpske;
- Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodnog gospodarstva i šumarstva;
- Ministarstvo prometa i komunikacija Republike Srpske;
- Federalno ministarstvo prometa i komunikacija;
- Ministarstvo za prostorno uređenje, graditeljstvo i ekologiju Republike Srpske.

29. **Odluka o usvajanju Okvirne strategije prometa Bosne i Hercegovine za razdoblje 2016–2030** („Službeni glasnik BiH“ broj 71/16) u relevantnom dijelu glasi:

2.4 Unutarnji plovni putevi

Uzimajući u obzir morfološke i hidrološke značajke vodotoka u BiH, kao i mogućnosti i potrebe za razvitak riječnog prometa, potrebno je odvojeno promatrati rijeku Savu a odvojeno ostale rijeke – pritoke Save: rijeke Unu sa Sanom, Vrbas, Bosnu i Drinu. I Drina i Una su plovne rijeke u duljini od oko 15 km od njihovog ušća u rijeku Savu.

Rijeka Sava, kao granični plovni put, zaslužuje posebnu pozornost jer je vrijedan ekonomski potencijal, posebno u pogledu plovidbe i osiguranja uvjeta za ekonomski promet roba.

Na rijeci Savi uspostavljen je međunarodni režim plovidbe te je mjerodavnost nad prometom podijeljena na:

- *Ministarstvo komunikacija i prometa BiH – mjerodavno za međunarodni promet;*
- *Federalno ministarstvo prometa i komunikacija – mjerodavno za infrastrukturu;*
- *Ministarstvo saobraćaja i veza RS – mjerodavno za infrastrukturu;*
- *Prometni odjel u Brčko distriktu – mjerodavan za infrastrukturu.*

V. Dopustivost

30. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3. (a) Ustava Bosne Hercegovine.

31. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

32. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo je sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske koje ukupno broji 28 delegata, što čini jednu četvrtinu članova bilo kojeg zakonodavnog organa entiteta, što znači da je, suprotno tvrdnjama Narodne skupštine, zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *U 7/10* od 26. studenog 2010. godine, točka 21., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

33. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 17. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt i da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 17. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

34. Podnositelji zahtjeva navode da Zakon o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske (predmetni zakon) nije suglasan sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava BiH.

35. Ustavni sud će obrazloženje odluke podijeliti na dva dijela, i to:

a) Prvi dio obrazloženja odnosit će se na članak 4. predmetnog zakona koji se pobija na način da entitet Republika Srpska nema pravnu osnovu za reguliranje državne imovine u koju, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, svakako spadaju unutarnje vode, za koje je navedenim člankom propisano da su u vlasništvu Republike Srpske.

b) Drugi dio obrazloženja odnosit će se na članke predmetnog zakona kako slijedi: članak 2. točke (11), (12), (20) i (21), članak 6. stavak (2), članak 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članak 10., članak 15. stavak (2), članak 24., članak 25. stavak (4), članak 28. stavak (3), članak 30. stavak (1), članak 94. stavak (4) i članak 95. st. (1) i (2). Navedeni članci su sporni zato što reguliraju pitanja međunarodnog i međudržavnog prometa i infrastrukture nad vodenim površinama, a za ta pitanja, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, nadležnost imaju isključivo država BiH i njezini organi.

36. Narodna skupština kao donositelj predmetnog zakona pobila je navode podnositelja zahtjeva. Suština navoda jeste da se predmetni zakon odnosi na unutarnje vode Republike Srpske nad kojim država BiH nema nadležnost prema Ustavu BiH. Što čini unutarnje vode propisano je člankom 3. predmetnog zakona i nad tim nadležnost ima Republika Srpska.

37. Pobijanim člankom 4. predmetnog zakona propisano je: „Unutrašnje vode iz članka 3. stavak 1. ovog zakona su opća dobra u svojini i posjedu Republike Srpske“. Člankom 3. stavak 1. predmetnog zakona propisano je: „Unutrašnje vode Republike Srpske (u daljem tekstu: unutrašnje vode) su rijeke, kanali, jezera i ostali vodeni prostori Republike Srpske na čijim se, određenim plovnim putevima, obavlja plovidba u skladu sa ovim zakonom“. Sinonimi za riječ vlasništvo iz pobijanog članka 4. su imovina i vlasništvo.

38. Ustavni sud je u Odluci broj *U I/II* od 13. srpnja 2012. godine ispitivao je li Republika Srpska imala ustavnu nadležnost da donese Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja. Međutim, u toj odluci Ustavni sud je objasnio što se smatra pod pojmom državna imovina. Tako je u točki 62. navedeno: „Državna imovina, iako je to oblik vlasništva koji je po svojoj strukturi sličan građanskopravnom privatnom vlasništvu, predstavlja poseban pravni koncept, te, iz tog razloga, uživa poseban status. Državna imovina je karakteristična po javnopravnoj prirodi odnosa subjekata i korištenja te imovine, kao i njezinog titulara. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti

i koje joj služe radi vršenja te vlasti, s druge strane, ona može obuhvatiti ‘javno dobro’ (morska voda i morsko dno, riječna voda i riječna korita, jezera, planine i druga prirodna bogatstva, javna prometna mreža, prometna infrastruktura itd.). Ono, po svojoj prirodi, prioritarno služi svim ljudima u državi. Kao takvo, ‘javno dobro’ može biti izuzeto iz pravnog prometa (*res extra commercium*) zbog svog značaja jer je to jedini način da bude sačuvano i zaštićeno“.

39. Osim toga, u točki 77. Odluke broj U I/II Ustavni sud je naglasio da je predmet reguliranja spornog zakona koji se ispituje „nepokretna imovina koja je pripala Bosni i Hercegovini na temelju Međunarodnog sporazuma o pitanjima sukcesije“ i „nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša SRBiH“. Međutim, u nastavku obrazloženja (vidi točku 82.) Ustavni sud je dodatno pojasnio da se pod pojmom državne imovine ne mogu smatrati samo nekretnine u smislu zgrada i ostalog, te je dalje naglasio: „Ustavni sud ponavlja da državna imovina ima poseban status. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti. S druge strane, državna imovina može obuhvatiti javno dobro, koje po svojoj prirodi prioritarno služi svim ljudima u državi (tekuća voda, zaštita klimatskih uvjeta života, zaštita drugih prirodnih resursa kao što su šume, nužna državna infrastrukturna mreža u smislu Aneksa 9 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH itd.). Takva imovina predstavlja odraz državnosti, njezinog suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH. Također, ne može se zanemariti interes BiH da zadrži ‘javno dobro’ kao dio državne imovine koja služi svim građanima BiH, koje nije nužno da bi se djelotvorno izvršavala specifična nadležnost određene administrativno-teritorijalne razine u državi. Osim toga, ta imovina može služiti i kao ‘drugi način financiranja troškova potrebnih za izvršavanje nadležnosti institucija BiH i međunarodnih obveza BiH’ u smislu članka IV/4.(b) u svezi sa člankom VIII/3. Ustava BiH“.

40. Iz citirane prakse Ustavnog suda proizlazi da se vode kao javna dobra smatraju državnom imovinom. Kada se pobijani članak 4. čita zajedno s odredbama članka 3. stavak (1) predmetnog zakona, proizlazi da se pod unutarnjim vodama smatraju „vodeni prostori (...) na čijim se određenim plovnim putevima obavlja plovidba“. Međutim, očito je da se pod „unutarnjim vodama“, odnosno „vodenim prostorima“ iz navedenih članaka predmetnog zakona smatraju vode kao javna dobra, za koje je Ustavni sud ranije zauzeo stajalište da ulaze u okvir državne imovine (riječna voda i riječna korita, jezera, tekuća voda, kako je to navedeno u citiranim točkama 62. i 82. u Odluci broj U I/II). Ustavni sud u konkretnom slučaju smatra da su „unutarnje vode“ iz pobijanog članka 4. obuhvaćene pojmom državne imovine. Za Ustavni sud ne može biti opravdanje ukazivanje zakonodavca da se radi o „unutarnjim vodama na teritoriju Republike Srpske“ jer se opet sve to nalazi na teritoriju države BiH. U smislu pojma titulara državne imovine ne postoje neke apstraktne „vanjske vode“ da bi onda zakonodavac mogao praviti razliku u odnosu na „unutarnje vode“ na teritoriju Republike Srpske koje su njegova imovina.

41. Kako je pobijanim člankom 4. predmetnog zakona propisano da su unutarnje vode „u vlasništvu Republike Srpske“, one su na taj način pravno evidentirane kao imovina Republike Srpske i dodijeljene su Republici Srpskoj. Prethodno je obrazloženo da državna imovina (imovina države BiH) obuhvaća unutarnje vode. Stoga, Ustavni sud mora zaključiti da je sporna odredba protivna čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava BiH zato što se o državnoj imovini, kako to proizlazi iz Odluke broj *U I/II*, a što Ustavni sud podržava i u ovom slučaju, treba odlučiti na razini države BiH jer je odluka o statusu državne imovine u isključivoj nadležnosti države u smislu citiranih ustavnih odredaba.

42. Međutim, za razliku od predmeta u kojem je donesena Odluka broj *U I/II*, ovdje ustavnost cijelog zakona nije dovedena u pitanje. Entitet Republika Srpska nesumnjivo ima nadležnost regulirati plovidbu na „određenim“ unutarnjim vodama, o čemu će se govoriti u nastavku obrazloženja.

43. U ovom dijelu obrazloženja ispitat će se ustavnost odredaba predmetnog zakona kako slijedi: članak 2. točke (11), (12), (20) i (21), članak 6. stavak (2), članak 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članak 10., članak 15. stavak (2), članak 24., članak 25. stavak (4), članak 28. stavak (3), članak 30. stavak (1), članak 94. stavak (4) i članak 95. st. (1) i (2).

44. Navedeni članci predmetnog zakona ispitat će se zajedno zato što Ustavni sud smatra da se isto obrazloženje odnosi na sve pobijane odredbe.

45. Kako je nagoviješteno u prethodnom dijelu obrazloženja, Ustavni sud smatra da Republika Srpska ima nadležnost regulirati pitanje unutarnje plovidbe, ali isključivo na unutarnjim vodama. Pod „isključivo unutarnjim vodama“, u smislu ustavne podjele nadležnosti, Ustavni sud smatra vode Republike Srpske koje nisu istodobno i državne granice i međunarodne plovne rijeke.

46. Iz članka 3. stavak (1) predmetnog zakona vidljivo je da se razna pitanja unutarnje plovidbe, koja se reguliraju pobijanim člancima, odnose na sve unutarnje vode koje se nalaze u Republici Srpskoj. U tome Ustavni sud vidi glavni problem. Nesporno je da rijeke Sava i Drina teku kroz Republiku Srpsku. Međutim, nesporno je da rijeke Sava i Drina čine dio državne granice prema Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, a ujedno su i međunarodne plovne rijeke. Predmetni zakon, a to je vidljivo iz odredaba zakona i odgovora Narodne skupštine, ustanovljava isključivu nadležnost Republike Srpske nad pitanjima unutarnje plovidbe na svim vodenim tokovima u Republici Srpskoj, uključujući i rijeku Savu i rijeku Drinu, bez obzira na to što su te rijeke dio državne granice i istodobno su i međunarodne plovne rijeke. Ustavni sud ne vidi nijedan razlog zašto bi se riječni dio granice tretirao drugačije u odnosu na kopnenu, morsku ili zračnu granicu, nad kojima nesporno određene nadležnosti imaju državni organi (na primjer, carinska služba, granična policija itd.). Prema postojećim državnim zakonima, posebno prema odredbama Zakona o graničnoj kontroli („Službeni glasnik BiH“ br. 53/09, 54/10 i 47/14), postoje ovlasti državnih organa na plovnim rijekama na kojima se odvija

međunarodna plovidba, na primjer, Granična policija BiH ima ovlasti da daje odobrenje za krstarenje i zaustavljanje stranih plovila (članak 22.), zatim da privremeno zabrani ili ograniči plovidbu (članak 23.), regulira obvezu prijave osoba bez isprava (članak 24.), kao i ukrcaj plovila izvan graničnog prijelaza (članak 25.), te izdaje odobrenje članu posade za kretanje u mjestu zadržavanja broda (članak 26.).

47. Osim toga, pitanja plovidbe na međunarodnim plovnim rijekama regulirana su Okvirnim sporazumom o slivu rijeke Save i Protokolom o režimu plovidbe (Odluka o ratificiranju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save i Protokola o režimu plovidbe, „Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ br. 8/03 i 10/04) gdje je npr. člankom 4. (Protokol o režimu plovidbe) propisano da će carinsku, policijsku i sanitarnu službu obavljati nadležna tijela strana potpisnica Sporazuma. Međutim, kao što ne postoje garancije da će se poštovati nadležnosti državnih organa iz citiranih odredaba Zakona o graničnoj kontroli, ni iz pobijanih odredaba predmetnog zakona se ne vidi da će se poštovati nadležnosti državnih organa na koje se odnosi spomenuti članak 4. Protokola o režimu plovidbe. Nesporno je da prema državnim zakonima postoje ovlasti državnih organa u odnosu na „carinsku i policijsku službu“ koje su navedene u članku 4. Protokola o režimu plovidbe. Na internetskoj stranici Savskog povjerenstva kao nacionalna tijela nadležna za provedbu Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save navedeni su: Ministarstvo komunikacija i prometa BiH i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (u ime države BiH), a u ime entiteta Republike Srpske kao nadležna tijela određeni su: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva Republike Srpske, Ministarstvo prometa i komunikacija Republike Srpske i Ministarstvo za prostorno uređenje, graditeljstvo i ekologiju Republike Srpske. Prema Odluci o usvajanju Okvirne strategije prometa BiH za razdoblje 2016–2030. („Službeni glasnik BiH“ broj 71/16), na rijeci Savi uspostavljen je međunarodni režim plovidbe, dok je nadležnost nad prometom podijeljena na Ministarstvo komunikacija i prometa BiH – nadležno za međunarodni promet i Ministarstvo prometa i komunikacija Republike Srpske – nadležno za infrastrukturu. Unatoč tome, u odgovoru Narodne skupštine, kada se poziva na citirane akte, uopće se ne spominju državni organi i određena nadležnost državnih organa, već se spominju samo nadležnosti entiteta Republika Srpska, i to na način da se može zaključiti da su sva pitanja koja se odnose na unutarnju plovidbu na međudržavnim i međunarodnim plovnim rijekama (Sava i Drina) u isključivoj nadležnosti Republike Srpske.

48. Narodna skupština ne može temeljiti svoju isključivu nadležnost nad reguliranjem pitanja unutarnje plovidbe na rijeci Savi i Drini samo zato što one u određenom dijelu protječu kroz Republiku Srpsku. Ustavni sud je slično zaključio i za reguliranje pitanja imovine (vlasništva) nad vodenim tokovima u Republici Srpskoj.

49. Stoga, pitanja koja se odnose na plovidbu međudržavnim i međunarodnim rijekama, kao i nadležnost u svezi s tim između državnih i entitetskih organa treba regulirati zakonom koji će biti donesen na državnoj razini jer su ta pitanja u isključivoj nadležnosti države BiH prema čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava BiH.

50. Imajući u vidu da navedeno nije urađeno, a sporne odredbe predmetnog zakona se mogu primijeniti na rijeke Savu i Drinu koje su dio granice BiH, a ujedno su i međunarodne plovne rijeke, Ustavni sud zaključuje da članci predmetnog zakona kako slijedi: članak 2. točke (11), (12), (20) i (21), članak 6. stavak (2), članak 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članak 10., članak 15. stavak (2), članak 24., članak 25. stavak (4), članak 28. stavak (3), članak 30. stavak (1), članak 94. stavak (4) i članak 95. st. (1) i (2) nisu u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava BiH.

VII. Zaključak

51. Ustavni sud zaključuje da odredbe članka 2. točke (11), (12), (20) i (21), članka 4., članka 6. stavak (2), članka 8. stavak (1) alineje 1) i 2), članka 10., članka 15. stavak (2), članka 24., članka 25. stavak (4), članka 28. stavak (3), članka 30. stavak (1), članka 94. stavak (4) i članka 95. st. (1) i (2) Zakona o unutarnjoj plovidbi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/19) nisu u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine zato što se pitanja koja se odnose na plovidbu međudržavnim i međunarodnim rijekama, kao i nadležnost u svezi s tim između državnih i entitetskih organa trebaju regulirati zakonom koji će biti donesen na državnoj razini jer su ta pitanja, prema navedenim odredbama Ustava BiH, u isključivoj nadležnosti države BiH.

52. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

53. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije nužno posebno razmatrati prijedlog podnositelja zahtjeva za donošenje privremene mjere.

54. U smislu članka 43. Pravila Ustavnog suda, predsjednik Zlatko M. Knežević i sudac Miodrag Simović su dali izjave o neslaganju s odlukom većine.

55. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj U 5/20

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Zahtjev Kluba poslanika Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) u Narodnoj skupštini Republike Srpske za ocjenu ustavnosti Odluke o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020. godine broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. maja 2020. godine, koju je donijela Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Odluka od 2. jula 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Zlatko M. Knežević, potpredsjednici Mato Tadić, Mirsad Ćeman i Margarita Caca-Nikolovska i sudije Tudor Pantiru, Valerija Galić, Miodrag Simović, Seada Palavrić i Angelika Nussberger, na sjednici održanoj 2. jula 2020. godine, u predmetu broj **U 5/20**, rješavajući zahtjev **28 poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 19. stav (1) tačka a) i člana 57. stav (2) tačka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev 28 poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske za ocjenu ustavnosti Odluke o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020. godine broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. maja 2020. godine (objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 29/20 od 23. maja 2020. godine), koju je donijela Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine jer Ustavni sud Bosne i Hercegovine nije nadležan za odlučivanje.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

1. Klub poslanika Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) u Narodnoj skupštini Republike Srpske podnio je 26. maja 2020. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Odluke o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020. godine broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. maja 2020. godine (objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 29/20 od 23. maja 2020. godine), koju je donijela Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: CIK).

I. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. stav (2) Pravila Ustavnog suda, od CIK-a je 29. maja 2020. godine zatraženo da dostavi odgovor na zahtjev.
3. CIK je dostavio odgovor na zahtjev 11. juna 2020. godine.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. U zahtjevu je navedeno da zahtjev podnosi i potpisuje Klub poslanika Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) u Narodnoj skupštini Republike Srpske koji „ima ustavno pravo, ali i obavezu, da štiti ustavnopravni poredak u BiH, uključujući, ali ne ograničavajući se na pitanja koja su nabrojana u stavu 1. alineje 1. i 2. člana VI/3.a)“.

5. Predmet zahtjeva je osporavanje Odluke CIK-a o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020. godine broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. maja 2020. godine (u daljnjem tekstu: osporena odluka).

6. Prema tvrdnji iz zahtjeva, osporena odluka je neustavna iz više razloga, i to:

- Prvo, prema članu I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, vladavina prava predstavlja osnovni ustavni princip, a u svakoj demokratskoj državi vladavina prava se ostvaruje na slobodnim i neposrednim izborima uz ograničeno trajanje mandata izabranih predstavnika. Kako je članom 1.3a stav 2. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon) predviđeno da mandat članova predstavničkih organa izabranih na redovnim izborima traje četiri godine i teče od dana objavljivanja rezultata u „Službenom glasniku BiH“, osporenom odlukom dolazi do toga da izabranim predstavnicima mandat traje duže od četiri godine.
- Drugo, budući da je članom 14.2 stav 1. Izbornog zakona predviđeno da odluku o odgađanju izbora na određenom biračkom mjestu ili izbornoj jedinici donosi CIK, na osnovu činjenica koje ukazuju da izbore nije moguće provesti u skladu s odredbama Izbornog zakona, nema ni ustavnog ni zakonskog osnova za donošenje osporene odluke kojom su izbori odgođeni u cijelosti.
- Treće, budući da je članom 14.2 stav 2. Izbornog zakona predviđeno da se odgođeni izbori provode ako u nekoj izbornoj jedinici ili nekom biračkom mjestu glasanje nije obavljeno onog dana koji je određen za glasanje, dakle samo onda ako glasanje nije moglo da se obavi, jasno je da nije moguće odgoditi izbore u cijelosti.
- Četvrto, kako je članom 14.2 stav 4. Izbornog zakona propisano da se izbori provode u roku od sedam dana, a najkasnije u roku od 30 dana od dana koji je određen za glasanje, došlo je do nezakonite povrede roka jer su izbori prvobitno bili zakazani za 4. oktobar 2020. godine, a osporenom odlukom odgođeni za 15. novembar 2020. godine, iz čega je vidljivo da je prekoračen krajnji rok od 30 dana. Sve to uz napomenu da se taj rok odnosi na odgađanje izbora na određenom biračkom mjestu ili u izbornoj jedinici, te ukoliko glasanje nije obavljeno onog dana koji je bio određen za glasanje, a nikako u slučaju odgađanja izbora u cijelosti.

7. Prema zahtjevu, zbog svih navedenih razloga, osporena odluka je u suprotnosti sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i odredbama člana 14.2 st. 1, 2. i 4. i članom 1.3a stav 2. Izbornog zakona, te je zatraženo da Ustavni sud, razmatrajući zahtjev, donese odluku kojom će utvrditi neustavnost osporene odluke, a čijim bi donošenjem osporena odluka prestala važiti.

8. Na kraju zahtjeva je spisak članova Kluba poslanika SNSD-a sa 29 imena i prezimena. Spisak sadrži 28 potpisa jer nedostaje jedan potpis uz poslanika pod rednim brojem 11.

b) Odgovor na zahtjev

9. U opširnom odgovoru na zahtjev CIK je, između ostalog, naveo „razlog za donošenje osporene odluke je činjenica da nadležne institucije nisu postupile u skladu sa članom 1.2a stav (b) Izbornog zakona, odnosno nisu u roku od 15 dana od dana raspisivanja izbora osigurale potrebna novčana sredstva za provođenje izbora“. Dalje je navedeno kako je podnosilac zahtjeva pogrešno tumačio odredbe Izbornog zakona na osnovu kojih je osporena odluka donesena i dato tumačenje tih odredbi prema mišljenju CIK-a. CIK smatra da je, postupajući u skladu s odredbama Izbornog zakona, osporenom odlukom „uspio u ovom trenutku premostiti sve finansijske, epidemiološke i druge probleme, omogućavajući nadležnim institucijama da i poslije roka iz člana 1.2a stav (b) Izbornog zakona osiguraju sredstva, čime je omogućeno pravo na izbore zagwarantirano Ustavom Bosne i Hercegovine i Izbornim zakonom“. U odgovoru je predloženo da se zahtjev odbaci zbog nenadležnosti Ustavnog suda za odlučivanje ili, u slučaju da se Ustavni sud proglašni nadležnim, zahtjev odbije kao neosnovan.

III. Relevantni propisi

10. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Član I
Bosna i Hercegovina

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

Član VI/3.a)

3. Jurisdikcija

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

11. **Izborni zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Član 1.14 stav (1)

(1) Izbori na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini održavaju se prve nedjelje u oktobru, osim ako se ovaj datum ne podudara s obilježavanjem vjerskog praznika jednog od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine. Izbore koje nije moguće održati prve nedjelje u oktobru, zbog podudaranja s vjerskim praznikom, Centralna izborna komisija BiH zakazuje za nedjelju nakon prve nedjelje u oktobru koja se ne podudara s vjerskim praznikom.

Član 2.9 tačka 2a.

Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čije ovlasti iz nje proizilaze. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

2a. donosi odluku o održavanju neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, propisanih ovim zakonom.

Član 14.2

(1) Odluku o odgađanju izbora na određenom biračkom mjestu ili u izbornoj jedinici donosi Centralna izborna komisija BiH na osnovu činjenica koje ukazuju da izbore nije moguće provesti u skladu sa odredbama ovog Zakona.

(2) Odgođeni izbori provode se ako u nekoj izbornoj jedinici ili biračkom mjestu glasanje nije obavljeno onog dana koji je određen za glasanje.

(3) Odgođene izbore raspisuje Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

(4) Odgođeni izbori u pravilu se provode u roku od sedam (7) dana, a najkasnije trideset (30) dana od dana koji je određen za glasanje na redovnim izborima.

12. **Odluka o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020 godine**, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. maja 2020. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 29/20, u relevantnom dijelu glasi:

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 2a i člana 14.2, a u vezi sa članom 1.14 stav (1) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 25. sjednici, održanoj 23. maja 2020. godine, donijela

ODLUKU

O ODGAĐANJU ODRŽAVANJA LOKALNIH IZBORA 2020. GODINE

Član 1.

(Predmet)

Lokalni izbori 2020. godine, raspisani Odlukom Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine broj: 05-1-07-1-393-1/20 od 07.05.2020. godine, čije održavanje je određeno za nedjelju 04. oktobra 2020. godine, odgađaju se s obzirom da taj dan izbore nije moguće održati u skladu sa odredbama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Datum održavanja odgođenih izbora)

Odgođeni izbori iz člana 1. ove Odluke održat će se u nedjelju, 15. novembra 2020. godine.

13. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. tačka a) Pravila Ustavnog suda.

14. Član 19. tačka a) Pravila Ustavnog suda glasi:

Zahtjev nije dopustiv ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

a) Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;

15. Ustavni sud konstatira da je zahtjev podnio Klub poslanika Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) u Narodnoj skupštini Republike Srpske, te da je u zahtjevu spisak članova Kluba poslanika SNSD-a sa 29 imena i prezimena, koji sadrži 28 potpisa. Ustavni sud podsjeća da je članom VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine propisano da „sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta“. Dakle, klub bilo koje političke stranke u zakonodavnom organu jednog entiteta nije ovlašten pokretač sporova

pred Ustavnim sudom. Međutim, kako je zahtjev potpisalo 28 poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske, te kako, prema članu 71. Ustava Republike Srpske, Narodna skupština ima 83 narodna poslanika, Ustavni sud smatra da je zahtjev podnijela „jedna četvrtina članova“ zakonodavnog organa entiteta Republika Srpska, što je u skladu sa članom VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Dalje, predmet zahtjeva je ocjena ustavnosti i zakonitosti osporene odluke koju je donio CIK. Prema članu 2.9 Izbornog zakona, CIK je nezavisni organ uspostavljen Izbornim zakonom, kojem je u nadležnosti, između ostalog, da donosi administrativne propise za provođenje Izbornog zakona i odluku o održavanju neposrednih izbora propisanih tim zakonom. Dakle, predmet ocjene ustavnosti i zakonitosti je pravni akt niže pravne snage od zakona. Kako je u članu VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine propisano da je Ustavni sud nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu, što uključuje, ali se ne ograničava na to da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu s ovim Ustavom, Ustavni sud treba ispitati da li je u konkretnom slučaju nadležan za ocjenu ustavnosti takvog akta.

17. Ustavni sud će stoga prvo podsjetiti na svoju praksu u predmetima u kojima je također bilo postavljeno pitanje ustavnosti nekog općeg akta niže pravne snage od zakona, odnosno akata koji nisu izričito navedeni u odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. U takvim predmetima Ustavni sud je posebno cijenio okolnosti svakog konkretnog slučaja u odnosu na nadležnost koja mu je dodijeljena Ustavom Bosne i Hercegovine.

18. Tako je u Odluci broj *U 4/05* od 22. aprila 2005. godine, razmatrajući odredbe Statuta Grada Sarajeva i način konstituiranja Gradskog vijeća Grada Sarajeva, Ustavni sud zaključio da je kao institucija koja podržava Ustav Bosne i Hercegovine nadležan da ispituje ustavnost svih akata, bez obzira na donosioca, ako je pitanje pokrenuto prema jednoj od nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine. U skladu s argumentacijom o ljudskim pravima, Ustavni sud je mišljenja da, kad god je to moguće, mora interpretirati svoju jurisdikciju tako da dozvoli najširu mogućnost otklanjanja posljedica kršenja tih prava. U navedenom slučaju, zahtjev za ocjenu ustavnosti se upravo odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava i tiče se ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih principa kao što je princip konstitutivnosti naroda i pravo na zabranu diskriminacije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 4/05*, tačka 16, dostupna na www.ustavnisud.ba).

19. U Odluci broj *U 7/05* od 2. decembra 2005. godine, razmatrajući Statut Grada Istočno Sarajevo i način konstituiranja Skupštine Grada Istočno Sarajevo, Ustavni sud je, rukovodeći se principima iz već navedene odluke *U 4/05*, također zaključio da je nadležan za ocjenu ustavnosti. I tu se radilo o zahtjevu za ocjenu ustavnosti koji se

odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma o zaštiti ljudskih prava, odnosno o zaštiti ljudskih prava i ostvarenju principa konstitutivnosti i prava na zabranu diskriminacije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 7/05*, tačka 29, dostupna na www.ustavnisud.ba).

20. U Odluci broj *U 28/14* od 26. novembra 2015. godine, razmatrajući Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima, koji je donio ministar komunikacija i saobraćaja Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je također, oslanjajući se na navedenu praksu, zaključio da ima nadležnost jer se zahtjev za ocjenu ustavnosti odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava i tiče se ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih principa kao što je princip tržišne privrede, pravo na imovinu i pravo na zabranu diskriminacije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 28/14*, tačka 17, dostupna na www.ustavnisud.ba).

21. S druge strane, u Odluci broj *U 3/04* od 27. maja 2005. godine, razmatrajući rješenja o izmjenama naziva ulica i drugih mjesta na području više općina, Ustavni sud je zaključio da nije nadležan za ocjenu ustavnosti jer su osporena rješenja pojedinačni akti koji svoju pravnu valjanost izvode iz ovlaštenja koja im daje statut i ne predstavljaju vrstu općih normativnih akata, odnosno propisa za koje je Ustavni sud, u skladu sa članom VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležan da ocjenjuje njihovu ustavnost (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 3/04*, tačka 17, dostupna na www.ustavnisud.ba).

22. U Odluci broj *U 1/09* od 29. maja 2009. godine, razmatrajući Odluku o davanju saglasnosti na otplatni plan izmirenja obaveza po osnovu emisije obveznica za verificirane račune stare devizne štednje, Odluku o gotovinskoj isplati verificiranih potraživanja računa stare devizne štednje po osnovu planirane emisije obveznica za 2008. godinu i Uredbu o izmjenama Uredbe o postupku verifikacije potraživanja i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji BiH, Ustavni sud je zaključio da nije nadležan za njihovu ocjenu ustavnosti jer se radi o podzakonskim provedbenim propisima kojima se omogućava provođenje zakona i odluka Vijeća ministara BiH, a osim toga nije vidio niti jedan razlog zbog kojeg bi osporeni akti pokretali pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 1/09*, tačka 15, dostupna na www.ustavnisud.ba).

23. U Odluci broj *U 7/16* od 19. januara 2017. godine, razmatrajući Odluku o usvajanju Jedinog programa obrade podataka popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH i Jedinog programa obrade podataka popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine, Ustavni sud je zaključio da nije nadležan za njenu ocjenu ustavnosti jer su osporeni akti metodološki dokumenti kojim se regulira pitanje koje zahtijeva primjenu stručnih i naučnih metoda rada i očigledno ne pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom i Evropskom konvencijom, a što bi,

u skladu s praksom Ustavnog suda, bio osnov za zasnivanje nadležnosti Ustavnog suda. Također, Ustavni sud je zaključio da odredba člana VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine ne propisuje nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje zakonitost uopćeno (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 7/16*, tačke 33. i 34, dostupna na www.ustavnisud.ba).

24. I konačno, u Odluci broj *U 24/18* od 31. januara 2019. godine, razmatrajući Uputstvo o izmjeni i dopunama Uputstva o postupku provođenja posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom, koje je donio CIK, Ustavni sud je zaključio da nije nadležan za ocjenu ustavnosti jer je osporeni akt administrativni propis koji je CIK donio s ciljem provođenja Izbornog zakona i provođenja posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini. Uz to, Ustavni sud nije uočio nijedan razlog zbog kojeg bi osporeni provedbeni akt pokretao pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 24/18*, tačka 36, dostupna na www.ustavnisud.ba).

25. Iz navedene prakse jasno proizlazi da je Ustavni sud tumačio da je nadležan za ocjenu ustavnosti svih akata, bez obzira na donosioca, ako je pitanje pokrenuto prema jednoj od nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine u skladu s argumentacijom o ljudskim pravima. Naime, Ustavni sud smatra da, kad god je to moguće, mora interpretirati svoju jurisdikciju tako da dozvoli najširu mogućnost otklanjanja posljedica kršenja ljudskih prava i sloboda.

26. U konkretnom slučaju, osporenom odlukom je utvrđeno da se lokalni izbori, raspisani ranijom odlukom CIK-a od 7. maja 2020. godine, čije je održavanje bilo određeno za 4. oktobar 2020. godine, odgađaju s obzirom na to da taj dan izbore nije moguće održati u skladu s odredbama Izbornog zakona. Također, osporenom odlukom određen je novi datum za održavanje odgođenih izbora, a to je 15. novembar 2020. godine.

27. Ustavni sud naglašava da se u konkretnom slučaju radi o ocjeni zakonitosti akta za koji postoji sudska zaštita pred redovnim sudom (Sudom BiH, u skladu s nadležnošću tog suda) i bez obzira na moguću ocjenu o kršenju zakona, u postupku pred Ustavnim sudom se ne može cijeliti zakonitost općeg akta (kao podzakonskog akta), već ustavnost, ako su ispunjeni uvjeti koji su već navedeni u praksi Ustavnog suda.

28. Upravo imajući u vidu tvrdnje iz zahtjeva u pogledu neustavnosti i nezakonitosti osporene odluke, koje se odnose na produženje trajanja mandata izabраниh predstavnika, nemogućnost odgađanja izbora u cijelosti, razloge za odgađanje izbora zbog nemogućnosti glasanja i nepridržavanje roka do kojeg se izbori mogu odgoditi, Ustavni sud smatra da se radi o nadležnosti redovnog suda.

29. Stoga, ne postoje razlozi zbog kojih bi Ustavni sud odstupio od svoje prakse u tumačenju nadležnosti, odnosno da bi se proglasio nadležnim za ocjenu ustavnosti osporene odluke kao pravnog akta niže pravne snage od zakona, tj. akta koji nije izričito naveden u odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

30. Imajući u vidu odredbu člana 19. stav (1) tačka a) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se zahtjev odbaciti kao nedopušten ukoliko se utvrdi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број У 2/20

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Захтјев једанаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за оцјену уставности члана 2 Закона о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња са Уставом Босне и Херцеговине

Одлука од 26. новембра 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број У 2/20, одлучујући о захтјеву **11 чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) алинеја б), члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Маргарита Цаца Николовска, потпредседница

Tudor Pantiru, судија

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

Angelika Nussberger, судија

на сједници одржаној 26. новембра 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву **11 чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине** за оцјену уставности члана 2 Закона о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 9/18),

утврђује се да је члан 2 Закона о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 9/18) у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Једанаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносиоци захтјева) поднијело је 26. фебруара 2020. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 2 Закона о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 9/18; у даљњем тексту: оспорени закон) са Уставом Босне и Херцеговине.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 став (2) Правила Уставног суда, од Дома народа и Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ затражено је 3. марта 2020. године да доставе одговор на захтјев.

3. Уставноправна комисија Дома народа Парламентарне скупштине БиХ доставила је одговор 28. маја 2020. године, а Уставноправна комисија Представничког дома 14. маја 2020. године.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. У кратком образложењу подносиоци захтјева наводе да је „приједлог оспореног закона усвојен 31. јануара 2018. године, 31 дан након што је предметна забрана ступила на снагу, а да је ступио на снагу 6. фебруара 2018. године објавом у ‘Службеном гласнику Босне и Херцеговине’ број 9/18; [...] да је оспорени закон усвојен противно закону који је на снази, односно противно законској одредби која је у том тренутку била на снази; да је забрана дјеловала у периоду од 37 дана; да одлука о продужењу рокова није у складу с претходно усвојеним законом којим је забрана ступила на снагу 1. јануара 2018. године“ [...]. Подносиоци захтјева сматрају да оспорени закон „није у складу с принципима законитости, те да омогућава општу правну несигурност и нестабилност, а која подржава већ претходну правну несигурност због неадекватне примјене истог закона због чињенице да ни на једном нивоу БиХ није сачињен регистар узгајивача крзнашица“.

5. Подносиоци захтјева су предложили да се њихов захтјев усвоји и утврди да оспорени закон није у складу са чланом VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и да се оспорени закон у цијелости укине.

б) Одговор на захтјев

6. Предсједавајући Уставноправне комисије Дома народа Парламентарне скупштине БиХ је у одговору истакао да је једногласно одлучено да се препусти Уставном суду да донесе одлуку о захтјеву.

7. Предсједавајућа Уставноправне комисије Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ је истакла да је на сједници одржаној 14. маја 2020. године разматран захтјев за оцјену уставности, те је након расправе једногласно констатовано да је Парламентарна скупштина БиХ у складу са својим овлашћењима прописаним чланом IV/4 Устава Босне и Херцеговине донијела оспорени закон.

IV. Релевантни прописи

8. Устав Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

[...]

Члан I Босна и Херцеговина

2. Демократска начела

Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора.

[...]

Члан IV Парламентарна скупштина

4. Овлашћења

Парламентарна скупштина је надлежна за:

а) Доношење закона потребних за спровођење одлука Предсједништва или за извршавање надлежности Скупштине по овом Уставу.

б) Одлучивање о изворима и износу средстава за функционисање институција Босне и Херцеговине и за међународне обавезе Босне и Херцеговине.

ц) Одобравање буџета за институције Босне и Херцеговине.

д) Одлучивање о пристанку на ратификацију уговора.

е) Друга питања потребна за извршавање њезиних дужности или оних обавеза које су јој узајамним споразумом додијелили ентитети.

Уставни суд
Члан VI/3а)

3. Надлежности

Уставни суд ће штитити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

9. **Закон о заштити и добробити животиња** („Службени гласник БиХ“ број 25/09) у релевантном дијелу гласи:

ПОГЛАВЉЕ II.

ЗАШТИТА ЖИВОТИЊА ЗА ВРИЈЕМЕ ДРЖАЊА И УЗГОЈА

Члан 4.

(Заштита животиња при држању)

Посебно је забрањено:

[...]

бб) узгајати животиње у сврху производње крзна;

[...]

Члан 43. став (5)

(Рок за доношење подзаконских аката)

(5) Одредба из члана 4. овог закона о забрани узгајања животиња у сврху производње крзна ступиће на снагу 2018. године.

10. **Закон о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња** („Службени гласник БиХ“ број 9/18) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2.

У члану 43. став (5) број „2018.“ замјењује се бројем „2028.“

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ“.

V. Допустивост

11. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредаба члана VI/3а) Устава Босне Херцеговине.

Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

12. Захтјев за оцјену уставности поднијело је 11 чланова Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, од укупно 42 члана, што значи да је захтјев поднио овлашћени субјекат (једна четвртина чланова/делегата било којег дома Парламентарне скупштине) у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

13. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је предметни захтјев допустив зато што га је поднио овлашћени субјекат, те да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 Правила Уставног суда због којег захтјев није допустив.

VI. Меритум

14. Уставни суд указује да су подносиоци захтјева навели како члан 2 оспореног закона није у складу са чланом VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд подсјећа да је овим чланом Устава Босне и Херцеговине утврђена једна од јурисдикција Уставног суда, па је очигледно да нема основа за испитивање уставности оспореног закона у односу на ту уставну одредбу.

15. Даље, Уставни суд подсјећа и да је чланом 31 Правила Уставног суда утврђено да „при одлучивању Уставни суд, у правилу, испитује да ли постоје само оне повреде које су изнесене у захтјеву/апелацији“. Дакле, у правилу, Уставни суд одлучује само о наводима, разлозима, аргументима, чињеницама итд. и повредама које су изнесене у захтјеву. Међутим, Уставни суд је у својој пракси већ долазио до закључка да у поједином случају, иако је стриктно везан за садржај захтјева у чињеничном дијелу, није стриктно везан и за правну квалификацију из захтјева, и то у случају ако се из чињеничног дијела захтјева може очигледно закључити да се он односи на неко друго питање из Устава Босне и Херцеговине, а по принципу *iura novit curia* (суд зна право; види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 23/18 од 5. јула 2019. године, тачка 17, доступна на интернет страници www.ustavnisud.ba).

16. Према наведеном, имајући у виду скромне чињеничне наводе из захтјева, Уставни суд ће поднесени захтјев испитати у односу на принцип владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

17. При томе, Уставни суд прво указује на досадашњу праксу у којој је дао тумачење принципа владавине садржаног у члану I/2 Устава Босне и Херцеговине. У предмету број У 6/16 од 6. јула 2017. године (види Одлука о допустивости и меритуму број У 6/16 од 6. јула 2017. године, тачка 21, доступна на www.ustavnisud.ba) Уставни суд је тумачећи члан I/2 Устава Босне и Херцеговине истакао:

„(...) да захтјеви правне сигурности и владавине права траже да правна норма буде доступна лицима на која се примјењује и да буде за њих предвидљива, то јест довољно прецизна да они могу стварно и конкретно знати своја права и обавезе до степена који је разуман у датим околностима, како би се према њима могли понашати. Кад се тај захтјев не поштује, неодређене и непрецизне правне норме отварају простор арбитрарном одлучивању надлежних тијела. У правном поретку заснованом на владавини права закони морају бити општи и једнаки за све, а законске посљедице треба да буду извјесне за оне на које ће се закон примјењивати. (...)“

18. У односу на наводе подносилаца захтјева да је одредба члана 2 оспореног закона неуставна јер омогућава „општу правну несигурност и нестабилност“ и

јер је донесена противно одредби која је (у том тренутку) била на снази, Уставни суд наглашава да је Парламентарна скупштина БиХ 26. фебруара 2009. године донијела Закон о заштити и добробити животиња којим је у Поглављу II – Заштита животиња за вријеме држања и узгоја, у члану 4 (Заштита животиња за вријеме држања) прописано да је посебно забрањено узгајати животиње у сврху производње крзна (члан 4.6б). Међутим, дејство, односно ступање на снагу ове одредбе је по самом закону одложено, тако да је она, према одредби члана 43 став (5) тог закона, ступила на снагу 2018. године. Парламентарна скупштина БиХ је затим, на основу члана IV/4а) Устава Босне и Херцеговине, на 5. хитној сједници Дома народа одржаној 22. децембра 2018. године и на 56. сједници Представничког дома одржаној 31. јануара 2019. године усвојила оспорени закон којим је поновно одложено дејство наведене одредбе, односно ступање на снагу.

19. За Уставни суд је несумњиво да овакав начин регулисања једног од питања из области заштите и добробити животиња спада у домен дискреционог права и обавеза законодавца, додијеленог Уставом Босне и Херцеговине. С друге стране, Уставни суд сматра да је одредба члана 2 оспореног закона у довољној мјери предвидива и прецизна јер је ступање на снагу једне од законских посљедица успостављене Законом о заштити и добробити животиња из 2009. године пролонгирано за тачно одређени период (умјесто 2018. године, забрана ће ступити на снагу 2028. године). Стога се не може закључити да је одредба члана 2 оспореног закона непрецизна, нејасна, нити да ствара могућност њеног различитог тумачења и примјене, а што би у супротном могло довести у питање принцип владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

20. У односу на наводе подносилаца захтјева да члан 2 оспореног закона омогућава правну несигурност и нестабилност због недостатка евиденције, односно због недостатка „регистра узгајивача крзнашица“, Уставни суд, такође, сматра да се због овога не ствара никаква могућност арбитрарног тумачења. Наиме, потпуно је јасно да је Законом о заштити и добробити животиња из 2009. године утврђена забрана узгоја животиња с циљем производње крзна, али је њено дејство, односно ступање на снагу пролонгирано до 2018. године, а оспореним законом је поновно пролонгирано дејство, односно ступање на снагу ове забране до 2028. године. Из наведеног неспорно произлази закључак да члан 2 оспореног закона не доводи у питање принцип владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

VII. Закључак

21. Уставни суд је закључио да је наведена одредба члана 2 оспореног закона, којом је поновно одложено дејство, односно ступање на снагу забране узгоја животиња у сврху производње крзна, „доступна свима на које се примјењује и да је за њих предвидљива, то јест довољно прецизна да они могу стварно и конкретан

знати своја права и обавезе до степена који је разуман у датим околностима, како би се према њима могли понашати“. Дакле, наведена одредба је у складу с принципом владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

22. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

23. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Надлежност из члана VI/3c) Устава Босне и Херцеговине
Nadležnost iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine
Nadležnost iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine

Predmet broj U 10/19

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Zahtjev Općinskog suda u Cazinu (sudac Erol Husić) za ocjenu kompatibilnosti članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine sa člankom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Odluka od 6. veljače 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 10/19**, rješavajući zahtjev **Općinskog suda u Cazinu**, na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b) i članka 59. st. (1) i (2), članka 61. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

Giovanni Grasso, sudac

na sjednici održanoj 6. veljače 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Cazinu (sudac Erol Husić) za ocjenu kompatibilnosti odredaba članka 69. st. (3) i (4) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 42/18),

utvrđuje se da odredbe članka 69. st. (3) i (4) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 42/18) nisu kompatibilne sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 61. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, najkasnije u roku od šest mjeseci od objave ove odluke u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ usuglasi odredbe članka 69. st. (3) i (4) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije

Bosne i Hercegovine“ br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 42/18) sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stavka obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o mjerama poduzetim s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objavit u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Općinski sud u Cazinu (sudac Erol Husić, u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je 31. listopada 2019. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 42/18, u daljnjem tekstu: ZIPFBiH) sa člankom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine zatraženo je 15. studenog 2019. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Dom naroda i Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine nisu dostavili odgovore na zahtjev, ali je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) dostavila svoje mišljenje o podnesenom zahtjevu 16. prosinca 2019. godine.

III. Zahtjev

a) Konkretna slučaj povodom kojega je podnesen zahtjev

4. Podnositelj zahtjeva je naveo da je u izvršnom postupku između tražitelja izvršenja „Sudo Luka“ d.o.o. Velika Kladuša protiv Hazima Beganovića, kao izvršenika, radi isplate duga u iznosu od 550,00 KM predloženo da se dug namiri pljenidbom i prodajom izvršenikovih pokretnih stvari.

5. Odlučujući o prijedlogu, podnositelj zahtjeva je donio rješenje o izvršenju na pokretnim stvarima izvršenika. Prva pljenidba je bila bezuspješna, jer kod izvršenika nisu pronađene pokretne stvari koje bi mogle biti predmetom izvršenja, pa je podnositelj zahtjeva o tome obavijestio tražitelja izvršenja i istodobno ga pozvao da predloži ponovnu pljenidbu pokretnih stvari. Tražitelj izvršenja je nakon toga predložio da se promijeni predmet i sredstvo izvršenja u kojem je kao predmet izvršenja označio nekretnine u suvlasništvu izvršenika. Podnositelj zahtjeva je, odlučujući o navedenom prijedlogu, donio zaključak kojim je tražitelja izvršenja pozvao da ponovno predloži novi predmet i sredstvo izvršenja, jer je izvršenje na nekretninama izvršenika ocijenjeno neproporcionalnim zbog visine duga izvršenika od 550,00 KM. Tražitelj izvršenja je, potom, ponovno predložio da se izvršenje provede na pokretnim stvarima izvršenika. Podnositelj zahtjeva je, potom, donio rješenje kojim je obustavio izvršni postupak, ukinuo sve izvršne radnje koje je poduzeo i odbio kao neutemeljen prijedlog tražitelja izvršenja za promjenu predmeta i sredstva izvršenja.

6. Odlučujući o prizivu tražitelja izvršenja protiv rješenja o obustavi postupka, Kantonalni sud u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je donio rješenje kojim je priziv uvažio, prvostupanjsko rješenje ukinuo i predmet vratio na ponovni postupak. U obrazloženju rješenja je navedeno da je podnositelj zahtjeva, prije donošenja odluke o prijedlogu tražitelja izvršenja za izvršenje na suvlasničkom dijelu nekretnina izvršenika, pozvao tražitelja izvršenja da predloži novi predmet ili sredstvo izvršenja, pravdajući donošenje takve odluke (zaključka) očitim nerazmjerom između visine potraživanja tražitelja izvršenja i imovine izvršenika (suvlasničkog dijela nekretnine). Prema stajalištu Kantonalnog suda, tražitelj izvršenja ima pravo na namirenje svojeg potraživanja u smislu članka 8. stavak 3. ZIP-a. Iz stanja spisa proizlazi da se namirenje nije moglo provesti na pokretnim stvarima izvršenika zbog čega je tražitelj izvršenja predložio novi predmet izvršenja na nekretninama izvršenika. U tom pravcu je Kantonalni sud ukazao da, u situaciji kada postoji očigledan nerazmjer između potraživanja i predmeta izvršenja, izvršenik ima pravo, u smislu članka 71. ZIP-a, predložiti izvršenje na novom predmetu čija je vrijednost približno jednaka vrijednosti duga, kako bi spriječio izvršenje na nekretnini koja je eventualno veće vrijednosti od visine potraživanja. Kantonalni sud je zaključio da je podnositelj zahtjeva, obustavljajući postupak izvršenja, pogrešno primijenio odredbu članka 64. stavak 4. ZIP-a (dovršenje izvršenja) zbog čega je pobijano rješenje ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak.

b) Navod iz zahtjeva u pogledu neustavnosti pobijanih odredaba

7. Podnositelj zahtjeva je naveo da je pred tim sudom u tijeku više postupaka sa istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovom prema kojoj tražitelj izvršenja na temelju pravomoćne izvršne isprave zahtijevaju od izvršenika naplatu svojeg potraživanja na nekretninama na kojima su izvršenici upisani kao suvlasnici. Podnositelj zahtjeva smatra, imajući pritom u vidu da su vrijednosti potraživanja tražitelja izvršenja, uglavnom, manji iznosi (u konkretnom predmetu koji je bio povod za podnošenje zahtjeva iznosi 550,00 KM) u odnosu na vrijednost suvlasničkog dijela nekretnine izvršenika, da odredba članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) ZIP-a FBiH, kojom je reguliran način provedbe izvršenja na nekretninama na kojim postoji suvlasništvo ili zajedničko vlasništvo, pruža mogućnost vođenja izvršnog postupka na imovini osoba koje nemaju nikakve stvarne i pravne veze sa izvršenikovom obvezom, dakle, na imovini ostalih suvlasnika koji na toj nekretnini imaju svoja prava.

8. Podnositelj zahtjeva, osim toga, smatra kako bi dosljednom primjenom navedene odredbe suvlasnicima koji nisu izvršenici mogla biti oduzeta imovina na nekretnini na kojoj se provodi izvršenje radi izmirenja duga koji nije njihov, već izvršenikov. Također bi se, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, i izvršenik mogao naći u situaciji da, zbog malog iznosa duga prema tražitelju izvršenja, ostane bez imovine mnogo veće vrijednosti, konkretno bez svojeg suvlasničkog dijela na nekretnini na kojoj se provodi izvršenje. U tome kontekstu je podnositelj zahtjeva posebice naglasio da odredba članka 69. st. (4), (5) i (6) ZIP-a FBiH stvara iluzornu situaciju tretirajući vrijednost suvlasničkog dijela i namirenje kao da je provedeno razvrnuće suvlasništva, a *de facto* i *de iure* suvlasništvo i dalje postoji. Podnositelj zahtjeva smatra da se navedenom odredbom ne osigurava proporcionalnost između zaštite legitimnog cilja u vidu namirenja tražitelja izvršenja i prava na imovinu suvlasnika koji nisu izvršenici. Podnositelj zahtjeva, ne umanjujući pritom pravo tražitelja izvršenja da u izvršnom postupku realiziraju svoje pravo na imovinu naplatom potraživanja, smatra da bi u navedenu odredbu trebalo uvesti standard proporcionalnosti na način da se ograniči vrijednost potraživanja i opterećenja izvršenikove imovine radi izmirenja tog potraživanja kako zbog interesa suvlasnika na nekretnini na kojoj se provodi izvršenje a koji nisu izvršenici, tako i zbog interesa izvršenika. S tim u svezi je navedeno da su česte situacije u praksi da se, zbog malih iznosa duga prema tražitelju izvršenja (od nekoliko stotina konvertibilnih maraka), provodi izvršenje na nekretnini neovisno o tome je li nekretnina u suvlasništvu ili u isključivom vlasništvu izvršenika, pa se u takvim situacijama postavlja pitanje postojanja proporcionalnosti između istog prava, prava na imovinu, kojeg uživaju protivne stranke u postupku i opravdanosti takvog izvršenja. Konkretno se postavlja pitanje opravdanosti da se, zbog malih iznosa potraživanja tražitelja izvršenja, oduzima pravo na imovinu izvršeniku koja je mnogo veće vrijednosti od iznosa potraživanja, kao i opravdanosti da se primjenom odredbe članka 69. ZIP-a FBiH oduzima pravo na imovinu osobama suvlasnicima koji nisu izvršenici, koji se ne mogu dovesti ni u kakvu vezu sa odnosom između tražitelja izvršenja i izvršenika.

9. Podnositelj zahtjeva smatra da je jasna intencija zakonodavca da se dosljednom provedbom navedene odredbe osigura naplata potraživanja tražitelja izvršenja i da se na taj način osigura provedba odluka sudova i drugih tijela s ciljem konačne realizacije obveze prema tražitelju izvršenja. Međutim, bez uspostave proporcionalnosti pri izvršenju kojom bi se zaštitilo pravo na imovinu stranaka u postupku, osobito suvlasnika koji nisu izvršenici, podnositelj zahtjeva ukazuje na opravdanu dvojbu u pogledu postojanja bilo kakvog javnog interesa koji bi bio osnova za primjenu prijeporne odredbe članka 69. ZIP-a FBiH. Osim toga, kako smatra, primjena te odredbe dovodi do kolizije sa odredbama čl. 2, 17, 25. i 26. Zakona o stvarnim pravima FBiH kojima je pravo suvlasništva zagaranirano u punom opsegu, te je stoga nelogično da se odredbe ZIP-a FBiH tretiraju kao *lex specialis* u odnosu na Zakon o stvarnim pravima.

10. Zbog toga je podnositelj zahtjeva predložio da Ustavni sud ispita usuglašenost odredbe članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) ZIP-a FBiH sa odredbama članka II/1. i II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa odredbom članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kojima je zagaranirana najviša razina međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda.

c) **Odgovor na zahtjev**

11. U odgovoru na zahtjev Vlada je ukazala da je odredba članka 69. ZIP-a predmetom Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama ZIP-a FBiH koji je pripremlilo Federalno ministarstvo pravde. Zakonske izmjene članka 69. ZIP-a FBiH, zajedno s prijedlogom o izmjeni odredbe članka 89. ZIP-a, u zakonodavnu proceduru bit će upućene u najkraćem mogućem roku (bez drugih detalja). U prilogu mišljenja Vlada je dostavila tekst predloženih izmjena navedene odredbe. Iz prijedloga koji je dostavila Vlada može se zaključiti da predložene izmjene članka 69. ZIP-a idu u pravcu kako je to regulirano u ZIP-u Republike Srpske, tj. da se za izvršenje na suvlasničkom dijelu suvlasnika koji nije izvršenik i koji nema duga prema tražitelju izvršenja traži izričita suglasnost takvog suvlasnika.

IV. **Relevantni propisi**

12. **Zakon o ovršnom postupku** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 32/03, 52/03 – ispravak, 33/06, 39/06 - ispravak, 39/09, 74/11 – OUS, 35/12, 35/12 – rješenje USBiH, 46/16, 36/17 – odluka USBiH i 55/18 – rješenje USBiH) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 69.

Nepokretnost kao predmet ovrhe

(1) Nije li drugačije određeno, predmetom ovrhe može biti samo nepokretnost kao cjelina određena propisima koji uređuju vlasništvo i druga stvarna prava.

(2) Suvlasnički dio nekretnine može biti samostalnim predmetom ovrhe glede kojega se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovoga zakona o ovrsi nad nepokretnostima.

(3) U slučaju postupka ovrhe nad suvlasničkim dijelom, a po zahtjevu tražitelja ovrhe, ovršenika ili drugog suvlasnika, sud će u rješenju o ovrsi odrediti da se na prodaju ponude kako cjelokupna nepokretnost, tako i suvlasnički dio koji je predmetom ovrhe. U rješenju o ovrsi sud će naznačiti i da će, ovisno od udovoljenja uvjetima iz stavka 4. ovoga članka, svojim zaključkom iz stavka 3. članak 90. ovoga zakona odlučiti je li predmet prodaje cjelokupna nepokretnost ili samo njezin suvlasnički dio. U istome rješenju sud će odrediti da se ubilježba ovrhe iz članka 72. ovoga zakona odnosi na cjelokupnu nepokretnost.

(4) Ako bi prodajna cijena suvlasničkog dijela nepokretnosti bila znatno viša u slučaju prodaje cjelokupne nekretnine, sud će odrediti prodaju cjelokupne nepokretnosti postupajući kao da se radi o zahtjevu suvlasnika za djelidbom fizički nedjeljive stvari, kako je to predviđeno propisima koji uređuju suvlasničke odnose.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka suvlasnici koji nisu ovršenici imaju pravo na namiru u visini svojih suvlasničkih dijelova iz iznosa dobivenoga prodajom stvari prije namire tražitelja ovrhe i drugih osoba koje se namiruju u ovršnom postupku, te prije naknade troškova ovršnog postupka.

(6) Suvlasnici koji nisu ovršenici imaju pravo zahtijevati da im se stvar koja je predmetom ovrhe ustupi, ako polože iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikova udjela u toj stvari.

(7) Suvlasnika koji nije ovršenik, a kojemu je osporen udio u stvari koja je predmetom ovrhe, sud će uputiti na parnicu protiv tražitelja ovrhe, a i protiv ovršenika ako i on osporava njegovo pravo, da dokaže svoje pravo, osim ako u ovršnom postupku ne može dokazati svoje pravo pravomoćnom presudom, javnom ispravom ili po zakonu ovjerovljenom privatnom ispravom. Na pokrenutu parnicu, kao i na prava suvlasnika da u njoj traže odlaganje postupka ovrhe, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona kojima se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih osoba.

(8) Ako suvlasnik iz stavka 7. ovoga članka može dokazati svoje pravo pravomoćnom presudom, javnom ispravom ili po zakonu ovjerovljenom privatnom ispravom, sud će postupiti kao da njegovo pravo nije osporeno.

(9) Okolnost da je sud u ovršnom postupku uzeo da pravo osobe iz stavka 7. ovoga članka nije osporeno u smislu odredaba tog stavka ili stavka 8. ovoga članka ne utječe na pravo tražitelja ovrhe ili ovršenika da svoja prava protiv te osobe ostvaruju u posebnoj parnici.

(10) Odredbe st. od 2. do 9. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na vlasnike zajedničke imovine (zajedničari). Ako između ovršenika i ostalih vlasnika zajedničke imovine ne postoji suglasnost o njihovim pravima u zajedničkoj stvari, sud će vlasnika zajedničke imovine koji osporava ovršenikova prava na zajedničku stvar zaključkom uputiti da svoja prava dokazuje u parnici. Na pokrenutu parnicu, kao

i na prava vlasnika zajedničke imovine da u njoj traže odlaganje postupka ovrhe, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona kojima se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih osoba.

(11) Ako je glede neke nepokretnosti ili njezina idealnog dijela utemeljeno pravo plodouživanja, ono može biti samostalnim predmetom ovrhe s tim da ovršenik može namiriti svoje tražbinu iz plodova koji to pravo daje na temelju nekoga pravnoga odnosa (najamnina, zakupnina), glede čega se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovoga zakona o ovrsi nad pravima.

3. Utvrđivanje vrijednosti nepokretnosti

Članak 80.

Način utvrđivanja vrijednosti

(1) O načinu utvrđivanja vrijednosti nepokretnosti sud će odlučiti zaključkom odmah nakon donošenja rješenja o ovrsi. Ako je to potrebno, sud će prije donošenja zaključka održati ročište sa strankama.

(2) Utvrđivanju vrijednosti nepokretnosti pristupit će se nakon što rješenje o ovrsi postane ovršno, ali i prije toga ako tražitelj ovrhe to predloži, unaprijed osigura za to potrebna sredstva i iskaže kako će snositi troškove utvrđivanja vrijednosti i u slučaju da ovrha bude obustavljena.

(3) Vrijednost nepokretnosti utvrđuje se na temelju procjene vještaka i drugih činjenica u visini njezine tržišne cijene na dan procjene. Pri utvrđivanju vrijednosti nepokretnosti vodit će se računa i o tomu koliko ona manje vrijedi zbog toga što na njoj ostaju određena prava i nakon prodaje.

(4) Umjesto procjene, na način predviđen stavkom 3. ovoga članka, sud može dostavu podataka o vrijednosti nepokretnosti zatražiti od nadležnog organa poreske uprave.

(5) U postupku ovrhe nad suvlasničkim dijelom iz članka 69. ovoga zakona, procjena će sadržati ustanovljene vrijednosti i za cjelokupnu nepokretnost i za suvlasnički dio, te vrijednost suvlasničkog dijela koja bi se dobila u slučaju prodaje cjelokupne nepokretnosti, sukladno stavku 4. članka 69. ovoga zakona.

(6) Odredbe st. od 1. do 4. ovoga članka neće se primjenjivati ukoliko stranke i druge osobe koje se u ovršnom postupku namiruju postignu sporazum o vrijednosti nepokretnosti.

Članak 81.

Prigovor nedostatka pokrića

(1) Svaka osoba koja ima pravo da bude namirena iz prodajne cijene nepokretnosti, a koja po slijedu prvenstva dolazi ispred tražitelja ovrhe, može predložiti obustavu ovrhe ako ustanovljena vrijednost nepokretnosti ne pokriva ni djelomice iznos tražbine tražitelja ovrhe.

(2) Prijedlog za obustavu ovrhe može se podnijeti u roku od osam dana od dana dostave zaključka o prodaji.

(3) Na prijedlog imatelja prava i po udovoljenju uvjetima iz stavka 1. ovoga članka, sud će rješenjem obustaviti postupak ovrhe.

(4) U slučaju obustave ovrhe iz stavka 1. ovoga članka troškove postupka snosi tražitelj ovrhe koji je pokrenuo ovrhu.

Članak 82.

Zaključak o prodaji

(1) Nakon sprovedbe postupka za utvrđivanje vrijednosti nepokretnosti sud donosi zaključak o prodaji nepokretnosti, kojime se utvrđuje vrijednost nepokretnosti i određuju način i uvjeti prodaje, te vrijeme i mjesto prodaje, ako se prodaja provodi putem javnog nadmetanja.

(2) U postupku ovrhe nad suvlasničkim dijelom iz članka 69. ovoga zakona zaključak o prodaji sadržat će odvojene podatke i za cjelokupnu nepokretnost i za suvlasnički dio koji je predmetom ovrhe, kao i naznaku da će sud o konačnom predmetu prodaje odlučiti sukladno stavku 3. članka 90. ovoga zakona.

(...)

Članak 83.

Pravo preče kupovine

(1) Osoba koja ima zakonsko ili ugovorno pravo preče kupnje, upisano u zemljišnoj knjizi, ima prednost pred najpovoljnijim ponuđačem, ako odmah po zaključenju nadmetanja izjavi da nepokretnost kupuje pod istim uvjetima.

(2) Ako je nepokretnost prodana neposrednom pogodbom, sud će pozvati nositelja uknjiženog prava preče kupnje, odnosno nositelja zakonskog prava preče kupnje, da se pod prijetnjom gubitka prava u određenom roku očituje hoće li se tim pravom koristiti.

13. **Zakon o izvršnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 – OUSRS, 43/17 – OUSBiH, 90/17 – OUSBiH, 58/18 – rješenje USBiH i 66/18)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Nepokretnost kao predmet izvršenja

Član 69.

(1) Ukoliko nije drugačije određeno, predmet izvršenja može biti samo nepokretnost kao cjelina određena propisima koji uređuju svojinu i druga stvarna prava.

(2) *Suvlasnički dio nepokretnosti može biti samostalan predmet izvršenja u pogledu kojeg se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovog zakona o izvršenju na nepokretnostima.*

(3) *U slučaju postupka izvršenja na suvlasničkom dijelu, a prema zahtjevu tražioca izvršenja, izvršenika ili drugog suvlasnika, sud će u rješenju o izvršenju odrediti da se na prodaju ponudi cjelokupna nepokretnost i suvlasnički dio, koji je predmet izvršenja, samo ako na to izričito pristane suvlasnik nepokretnosti koji nije izvršenik. Prije donošenja rješenja o izvršenju, sud mora da pribavi izričit pristanak suvlasnika nepokretnosti koji nije izvršenik i u rješenju o izvršenju svojim zaključkom iz člana 90. ovog zakona odlučiti da li je predmet prodaje cjelokupna nepokretnost ili samo njen suvlasnički dio. U istom rješenju sud će odrediti da se zabilješka izvršenja iz člana 72. ovog zakona odnosi na cjelokupnu nepokretnost. Izjava suvlasnika koji nije izvršenik mora biti notarski obrađena, a ukoliko suvlasnik koji nije izvršenik ne dostavi notarski obrađenu ispravu u roku od 15 dana, smatra se da nije dao pristanak za prodaju njegovog suvlasničkog dijela.*

(3a) *U slučaju da nema izričitog pristanka suvlasnika nepokretnosti iz stava 1. ovog člana, koji nije izvršenik, sud će nastaviti postupak izvršenja na suvlasničkom dijelu izvršenika.*

(4) *U slučaju da je suvlasnik nepokretnosti koji nije izvršenik dao izričit pristanak za prodaju cjelokupne nepokretnosti, a prodajna cijena suvlasničkog dijela nepokretnosti bi mogla biti znatno viša u slučaju prodaje cjelokupne nepokretnosti, sud će odrediti prodaju cjelokupne nepokretnosti postupajući kao da se radi o zahtjevu suvlasnika za diobu fizički nedjeljive stvari, kako je to predviđeno propisima koji uređuju suvlasničke odnose.*

(5) *U slučaju iz stava 4. ovog člana, suvlasnici koji nisu izvršenici imaju pravo na namirenje u visini suvlasničkih dijelova iz iznosa dobijenog prodajom stvari prije namirenja tražioca izvršenja i drugih lica koja se namiruju u izvršnom postupku, te prije naknade troškova izvršnog postupka.*

(6) *Suvlasnici koji nisu izvršenici imaju pravo zahtijevati da im se stvar koja je predmet izvršenja ustupi ako polože iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari.*

(7) *Suvlasnika koji nije izvršenik, a kojem je osporen udio u stvari koja je predmet izvršenja, sud će uputiti na parnicu protiv tražioca izvršenja, a i protiv izvršenika ako i on osporava njegovo pravo, da dokaže svoje pravo, osim ako u izvršnom postupku ne može dokazati svoje pravo pravosnažnom presudom, javnom ispravom ili po zakonu ovjerenom privatnom ispravom. Na pokrenutu parnicu kao i na prava suvlasnika da u njoj traže odlaganje postupka izvršenja shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih lica.*

(8) *Ako suvlasnik iz stava 7. ovog člana može dokazati svoje pravo pravosnažnom presudom, javnom ispravom ili po zakonu ovjerenom privatnom ispravom, sud će postupati kao da njeno pravo nije osporeno.*

(9) Okolnost da je sud u izvršnom postupku uzeo da pravo lica iz stava 7. ovog člana nije osporeno u smislu odredaba tog stava ili stava 8. ovog člana, ne utiče na pravo tražioca izvršenja ili izvršenika da svoja prava protiv tog lica ostvaruju u posebnoj parnici.

(10) Odredbe st. 2. do 9. ovog člana, na odgovarajući način se primjenjuju i na vlasnike zajedničke imovine. Ako između izvršenika i ostalih vlasnika zajedničke imovine ne postoji saglasnost o njihovim pravima u zajedničkoj stvari, sud će vlasnika zajedničke imovine koji osporava izvršenikova prava na zajedničku stvar zaključkom uputiti da svoja prava dokazuje u parnici. Na pokrenutu parnicu, kao i na prava vlasnika zajedničke imovine da u njoj traže odlaganje postupka izvršenja shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih lica.

(11) Ako je u vezi neke nepokretnosti ili njenog idealnog dijela osnovano pravo plodouživanja, ono može biti samostalni predmet izvršenja s tim da izvršenik može namiriti svoje potraživanje iz plodova koje to pravo daje na osnovu nekog pravnog odnosa (najamnina, zakupnina), u pogledu čega se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovog zakona o izvršenju na pravima.

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima.

14. **Zakon o stvarnim pravima** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 66/13 i 100/13) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2.

Ograničenja stvarnih prava

(1) Pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu se protiv vlasnikove volje oduzeti ili ograničiti samo u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom sukladno principima međunarodnog prava.

(2) Zakonom se, u javnom interesu, a naročito radi zaštite naravnih bogatstava, okoliša, zdravlja ljudi, kulturno-povijesne baštine i sl., može ograničiti ili posebno urediti način korištenja i raspolaganja određenim stvarima.

Članak 17.

Sadržaj prava vlasništva

(1) Vlasništvo je stvarno pravo, koje vlasniku daje ovlaštenje da slobodno i po svojoj volji stvar posjeduje, koristi i da s njome raspolaže, a svakoga od toga prava isključujući u granicama određenim zakonom.

(2) Svatko je dužan da se uzdržava od povrede prava vlasništva druge osobe.

1. Suvlasništvo

Članak 25.

Pojam

(1) Suvlasništvo postoji kada dvije ili više osoba imaju pravo vlasništva na istoj stvari svaki prema svom udjelu srazmjerno cjelini (idealni dio).

(2) Ako suvlasnički dijelovi nisu određeni, pretpostavlja se da su jednaki.

Članak 26.

Idealni dio stvari

(1) Suvlasnik je vlasnik onog idealnog dijela stvari koji odgovara njegovom suvlasničkom dijelu, pa u odnosu na taj dio ima sve ovlasti koje pripadaju vlasniku, ako ih, s obzirom na prirodu idealnog dijela, može izvršavati.

(2) Idealni dio stvari se u pravnom prometu smatra samostalnom stvari.

Članak 27.

Korištenje i raspolaganje stvari

(1) Suvlasnik ima pravo da stvar posjeduje i da se njome koristi srazmjerno svom idealnom dijelu, ne povređujući prava ostalih suvlasnika. Suvlasnik može raspolagati svojim dijelom bez suglasnosti ostalih suvlasnika.

(2) Kad suvlasnik nekretnine prodaje svoj dio, ostali suvlasnici imaju pravo preče kupovine, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Suvlasnik koji ima namjeru prodati svoj suvlasnički dio dužan je putem preporučene pošiljke po pravilima parničnog postupka o dostavi ili putem notara obavijestiti druge suvlasnike o tome navodeći tačne zemljišnoknjižne i katastarske podatke nekretnine, cijenu i ostale uvjete prodaje.

(4) Ako ponuđeni suvlasnici ne obavijeste ponuditelja na isti način na koji je učinjena ponuda u roku od 30 dana od dana prijema ponude o prihvatu ponude, suvlasnik može prodati svoj dio drugoj osobi, ali ne po nižoj cijeni ili povoljnijim uvjetima.

(5) Ako suvlasnik ne izvrši prodaju svog suvlasničkog dijela u roku od šest mjeseci po isteku roka za prihvatanje ponude, dužan je u slučaju ponovne prodaje da postupi po odredbama stava 3. ovog članka.

(6) Ako suvlasnik ne učini ponudu ostalim suvlasnicima sukladno odredbama st. 3. i 5. ovoga članka, odnosno ako nakon učinjene ponude proda trećoj osobi svoj suvlasnički dio pod povoljnijim uvjetima, suvlasnici koji imaju pravo preče kupovine mogu sudskim putem zahtijevati da se ugovor poništi i da se njima pod istim uvjetima prenese vlasništvo na predmetnom suvlasničkom dijelu.

(7) Tužba iz stavka 6. ovoga članka može se podnijeti u roku od 30 dana od dana kada je nositelj prava preče kupovine saznao za prodaju i uvjete prodaje, a najkasnije u roku od jedne godine od dana zaključenja ugovora.

(8) Pravo preče kupovine suvlasnika je isključeno ako se radi o nekretnini koja je po kulturi u katastru, odnosno zemljišnim knjigama označena kao pristupni ili prilazni put.

15. **Zakon o stvarnim pravima** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/08, 3/09 – ispravak, 58/09, 95/11, 60/15, 18/16 – OUS i 107/19)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Ograničenja stvarnih prava

Članak 2.

(1) Pravo svojine i druga stvarna prava mogu se protiv vlasnikove volje oduzeti ili ograničiti samo u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom, sukladno s načelima međunarodnog prava.

(2) Zakonom se, u javnom interesu, a osobito radi zaštite prirodnih bogatstava, životne sredine, zdravlja ljudi, kulturno-historijske baštine i drugog, može ograničiti ili posebno urediti način rabljenja i raspolaganja određenim stvarima.

Pojam

Članak 25.

(1) Susvojina postoji kada dvije ili više osoba (suvlasnici) imaju pravo svojine na istoj stvari, svaka prema svom udjelu razmjerno cjelini (idealni dio).

(2) Ako suvlasnički dijelovi nisu određeni, pretpostavlja se da su jednaki.

Idealni dio stvari

Članak 26.

(1) Suvlasnik je vlasnik onog idealnog dijela stvari koji odgovara njegovom suvlasničkom dijelu, i u odnosu na taj dio ima sve ovlasti koje pripadaju vlasniku, ako ih obzirom na narav idealnoga dijela može izvršavati.

(2) Idealni dio stvari se u pravnom prometu smatra samostalnom stvari.

Članak 27.

Rabljenje i raspolaganje stvari

(1) Suvlasnik ima pravo stvar držati i njome se rabiti razmjerno svojem idealnom dijelu, ne povrjeđujući prava ostalih suvlasnika. Suvlasnik može raspolagati svojim dijelom bez suglasnosti ostalih suvlasnika.

(2) Kad suvlasnik prodaje svoj dio, ostali suvlasnici nemaju pravo preče kupnje, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

16. **Zakon o vanparničnom postupku** („Službene novine FBiH“ br. 2/98, 39704 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

4. *Dioba stvari i nekretnina u suvlasništvu*

Članak 161.

U postupku diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu sud odlučuje o diobi i načinu diobe tih stvari i nekretnina.

Članak 162.

Postupak diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu može prijedlogom pokrenuti suvlasnik, a prijedlog mora obuhvatiti sve suvlasnike.

Prijedlog sadrži podatke o predmetu diobe, veličini dijela i o drugim stvarnim pravima svakog suvlasnika.

Za nepokretnost moraju se navesti zemljišno-knjižni ili katastarski podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu vlasništva, pravu služnosti i drugim stvarnim pravima, kao i o posjedu nepokretnosti.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem se području stvar ili nekretnina nalazi, a ako se stvari ili nekretnina u suvlasništvu nalaze na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 163.

Ako sud, postupajući po prijedlogu, utvrdi da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, sporna je veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u nekretninu u suvlasništvu, prekinut će postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

Ako predlagatelj u roku iz stavka 1. ovog članka ne pokrene parnicu, smatrat će se da je prijedlog povučen.

Članak 164.

Sud će po prijemu prijedloga zakazati ročište na koje će pozvati sve suvlasnike i osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Članak 165.

Ako suvlasnici ili osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo u toku postupka postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će poravnanje unijeti u zapisnik kao sudske poravnanje.

Članak 166.

Ako osobe iz članka 165. ovog zakona ne postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će ih saslušati, provesti potrebne dokaze, a kad je to nužno i vještačenje,

pa će na temelju rezultata cjelokupnog postupka, sukladno odgovarajućim propisima materijalnog prava, donijeti rješenje o diobi stvari ili nekretnina u suvlasništvu, vodeći računa da zadovolji opravdane zahtjeve i interese suvlasnika i osoba koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar sud će naročito imati u vidu posebne potrebe pojedinih suvlasnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne tom suvlasniku.

Ako se dioba stvari ima izvršiti njenom prodajom, prodaja će se dozvoliti i izvršiti po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Članak 167.

Rješenje o diobi sadrži: predmet, uvjete i način diobe, podatke o fizičkim dijelovima stvari i pravima koja su pripadala pojedinom suvlasniku, kao i prava i obveze suvlasnika utvrđene diobom.

Rješenjem o diobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja služnosti i drugih stvarnih prava na dijelovima stvari koja je fizički podijeljena između suvlasnika.

17. Zakon o vanparničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 36/09 i 91/16) u relevantnom dijelu glasi:

5. Dioba stvari i imovine u suvlasništvu

Članak 172.

U postupku diobe stvari i imovine u suvlasništvu sud odlučuje o diobi i načinu diobe tih stvari i imovine.

Članak 173.

(1) Postupak diobe stvari i imovine u suvlasništvu može prijedlogom pokrenuti suvlasnik, a prijedlog mora obuhvatiti sve suvlasnike.

(2) Prijedlog sadrži sve podatke o predmetu diobe, veličini dijela i o drugim stvarnim pravima svakog suvlasnika. Za nepokretnost moraju se navesti zemljišnoknjižni ili katastarski podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu svojine, pravu služnosti i drugim stvarnim pravima kao i o posjedu nepokretnosti.

(3) Prijedlog se podnosi sudu na čijem području se stvar ili imovina nalazi, a ako se stvari ili imovina u suvlasništvu nalaze na području više sudova, mjerodavan je svaki od tih sudova.

Članak 174.

(1) Ako sud, postupajući po prijedlogu, ustvrdi da je među suvlasnicima prijeporo pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, prijepora veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je prijeporo koje stvari, odnosno prava

ulaze u imovinu u suvlasništvu, prekinuće postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

(2) Ako predlagatelj u određenom roku ne pokrene parnicu, držat će se da je prijedlog povučen.

Članak 175.

Sud će po prijemu prijedloga zakazati ročište na koje će pozvati sve suvlasnike i osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Članak 176.

Ako suvlasnici ili osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo u tijeku postupka, postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će poravnanje unijeti u zapisnik kao sudbeno poravnanje.

Članak 177.

(1) Ako osobe iz članka 176. ovoga zakona ne postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će ih saslušati, provesti potrebite dokaze, a kad je to nužno, i vještačenje, pa će na temelju rezultata cjelokupnog postupka, sukladno odgovarajućim propisima materijalnog prava donijeti rješenje o diobi stvari ili imovine u suvlasništvu, vodeći računa da zadovolji opravdane zahtjeve i interese suvlasnika i osoba koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

(2) Pri odlučivanju komu treba pripasti određena stvar sud će osobito imati u vidu posebne potrebe pojedinih suvlasnika zbog kojih ta stvar treba pripasti tom suvlasniku.

(3) Ako se dioba stvari ima izvršiti njezinom prodajom, prodaja će se dozvoliti i izvršiti po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Članak 178.

(1) Rješenje o diobi sadrži: predmet, uvjete i način diobe, podatke o fizičkim dijelovima stvari i pravima koja su pripala pojedinom suvlasniku, kao i prava i obveze suvlasnika utvrđene diobom.

(2) Rješenjem o diobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja služnosti i drugih stvarnih prava na dijelovima stvari koja je fizički podijeljena između suvlasnika.

V. Dopustivost

18. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe članka VI/3. (c) Ustava Bosne i Hercegovine.

Članak VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini, a koja se tiču toga je li neki zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka

sukladno ovom Ustavu, s Europskom konvencijom za ljudska prava i temeljne slobode i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili koja se tiču postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

19. Podnositelj zahtjeva je redoviti sud u Bosni i Hercegovini a pitanje se odnosi na to je li zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka sukladan Ustavu Bosne i Hercegovine, što znači da je zahtjev podnio ovlašteni podnositelj iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 5/10* od 26. studenog 2010. godine, toč. 7-14, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/11). Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je ovaj zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni podnositelj, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

20. Podnositelj zahtjeva je zatražio od Ustavnog suda da odluči o kompatibilnosti prijeporne odredbe članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) ZIP-a FBiH sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

21. Ustavni sud napominje da ocjenu ustavnosti razmatra u općem smislu (*erga omnes*), a ne u odnosu na konkretan predmet (*inter partes*) koji je povod za podnošenje zahtjeva (vidi odluku Ustavnog suda u predmetu broj *U 15/11* od 30. ožujka 2012. godine, točka 63). Stoga će Ustavni sud izvršiti ocjenu usuglašenosti prijeporne odredbe na apstraktan način u odnosu na pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

22. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2 što uključuje:

(...)

k) Pravo na imovinu.

23. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

24. Ustavni sud smatra da se navodi podnositelja zahtjeva o kompatibilnosti odredaba članka 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) ZIP-a FBiH sa pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju mogu sažeti na sljedeći način: a) pobijane odredbe su protivne standardu proporcionalnosti, zato što omogućavaju da, zbog malog iznosa potraživanja, može biti prodana imovina izvršenika koja je mnogo veće vrijednosti od iznosa potraživanja koje tražitelj izvršenja ima prema izvršeniku, b) pobijane odredbe su u koliziji s odredbama čl. 2, 17, 25. i 26. Zakona o stvarnim pravima FBiH, kojima je pravo su/vlasništva zagaranirano u punom opsegu, te je nelogično da se odredbe ZIP-a FBiH tretiraju kao *lex specialis* u odnosu na Zakon o stvarnim pravima i c) pobijane odredbe omogućavaju vođenje izvršnog postupka na imovini suvlasnika koji nemaju nikakve veze sa izvršenikovom obvezom, te bi suvlasnicima koji nisu izvršenici mogla biti prodana imovina radi izmirenja duga koji nije njihov, već izvršenikov.

25. U odnosu na navode podnositelja zahtjeva koji su navedeni pod a), Ustavni sud ukazuje da je člankom II/2. Ustava BiH propisano da se prava i slobode iz Europske konvencije i njezinih protokola izravno primjenjuju u BiH (i) da će oni (prava i slobode iz Europske konvencije) imati prioritet nad svakim zakonom. U svojim odlukama Ustavni sud je konstantno ponavljao da obvezu izravne primjene Europske konvencije imaju svi sudovi i sva tijela koji/ja odlučuju o pravima i obvezama sadržanim u Europskoj konvenciji. Standard proporcionalnosti sadržan je u pravu na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i sudovi su obvezni primjenjivati ga na konkretne slučajeve na temelju citirane odredbe Ustava BiH.

26. U odnosu na navode podnositelja zahtjeva koji su navedeni pod b), Ustavni sud napominje da je u svojoj dosadašnjoj praksi stalno ukazivao na to da podnositelji zahtjeva iz članka VI/3.(c) Ustava BiH ne mogu zahtijevati da Ustavni sud riješi pitanje kako primijeniti relevantno pravo u svakom konkretnom slučaju. Prema tome, dvojba podnositelja zahtjeva koji je zakon *lex specialis* jeste pitanje koje trebaju rješavati redoviti sudovi, a ne argument za ispitivanje kompatibilnosti pobijanih odredaba na temelju članka VI/3.(c) Ustava BiH.

27. Međutim, navodi podnositelja zahtjeva (formulirani pod c)) da iz relevantnih dijelova odredaba članka 69. ZIP-a FBiH proizlazi da predmet izvršenja može biti i cjelokupna nekretnina sa suvlasničkim dijelovima osoba koje nisu izvršenici (članak 69. st. 3. i 4, u daljnjem tekstu: ostali suvlasnici), dakle, osoba koje nemaju nikakve veze sa dugom koji izvršenik ima prema tražitelju izvršenja, prema mišljenju Ustavnog suda, pokreću pitanje kompatibilnosti pobijanih odredaba sa pravom na imovinu ostalih suvlasnika iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Kako je već rečeno, prijeporna odredba uvodi mogućnost izvršenja na cjelokupnoj nekretnini u kojoj ostali suvlasnici imaju svoje suvlasničke dijelove, pa se obzirom na to postavlja pitanje je li opravdano miješanje u imovinu u odnosu na taj krug osoba, budući da st. 3. i 4. članka 69.

ZIP-a pružaju mogućnost da se u izvršnom postupku, radi namirenja tražitelja izvršenja, proda cjelokupna nekretnina, bez prethodnog odobrenja ostalih suvlasnika koji nisu u dužničkom odnosu spram tražitelja izvršenja.

28. Kako bi se ispitala kompatibilnost pobijanih odredaba sa standardima prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud će usporedno analizirati pravni položaj suvlasnika prema odredbama Zakona o stvarnim pravima (u daljnjem tekstu: ZSP) kao temeljnog zakona kojim je reguliran institut prava (su)vlasništva i pravni položaj suvlasnika koji je određen u prijepornoj odredbi članka 69. st. (3) i (4) ZIP-a FBiH.

29. Takva situacija zahtijeva odgovore na sljedeća pitanja: a) ima li suvlasnik u izvršnom postupku isti ili teži položaj u odnosu na usporedne odredbe ZSP i b) je li promet suvlasničkim dijelovima drugačije reguliran usporednim odredbama ZSP u odnosu na ZIPFBiH?

30. Iz relevantnih odredaba ZSP (čl. 25. i 26) proizlazi da suvlasništvo postoji kada dvije ili više osoba imaju pravo vlasništva na istoj stvari, svatko prema svojem udjelu razmjerno cjelini (idealni dio), da u odnosu na taj idealni dio ima sve ovlasti koje pripadaju vlasniku i da se idealni dio u pravnom prometu smatra samostalnom stvari. Analogno pravu vlasništva, proizlazi da suvlasnik razmjerno svojem idealnom dijelu na nekretnini ima pravo posjedovanja, korištenja i raspolaganja (uporabe koja uključuje i otuđenje), dakle, ista prava koja ima vlasnik. Pravo vlasništva se može ograničiti protiv vlasnikove volje (članak 2. ZSP) u javnom interesu i uvjetima propisanim zakonom (zaštita prirodnih bogatstava, kulturno-povijesne baštine), pa je, analogno tome, i pravo suvlasništva ograničeno zbog istih razloga (i) dodatno ograničeno pravima ostalih suvlasnika. Primjerice: prema članku 27. stavak 1. ZSP, suvlasnik ima pravo posjedovati stvar i njome se koristiti razmjerno svojem idealnom dijelu, ne povređujući prava ostalih suvlasnika. U istoj odredbi je propisano da suvlasnik može raspolagati svojim dijelom bez suglasnosti ostalih suvlasnika. To suštinski podrazumijeva da suvlasnik svoj idealni dio može otuđiti, odnosno prodati, pri čemu je u realizaciji tog prava ograničen propisanom procedurom (članak 27. ZSP), konkretno pravom preče kupovine ostalih suvlasnika koje može i koje ne mora biti realizirano, ali u konačnici omogućava suvlasniku da svojim suvlasničkim dijelom raspolože, što podrazumijeva, između ostalog, prodaju suvlasnicima ili trećim osobama ako ostali suvlasnici ne budu zainteresirani. Iz navedenog proizlazi da suvlasnici na nekretnini, pridržavajući se svojih prava koja imaju razmjerno cjelini, ne ugrožavajući pravo ostalih suvlasnika, ne mogu spriječiti pravni promet idealnog dijela nekretnine bilo kojeg od suvlasnika koji to pravo želi ostvariti.

31. Vraćajući se na relevantnu odredbu članka 69. st. (3) i (4) ZIP-a FBiH, proizlazi da predmet izvršenja može biti cjelokupna nekretnina u kojoj suvlasničke (idealne) dijelove imaju ostali suvlasnici (koji nisu izvršeni), kao i da ne postoji uvjet da ostali suvlasnici

prethodno daju suglasnost radi prodaje cijele nekretnine s ciljem namirenja duga koji nije njihov.

32. Prije svega, Ustavni sud zapaža da iz odredbe članka 69. st. 3. i 4. ZIP-a FBiH proizlazi da sud u izvršnom postupku odluku o prodaji cjelokupne nekretnine može donijeti ako ocijeni da bi prodajna cijena suvlasničkog dijela bila znatno viša. U tom slučaju sud u izvršnom postupku primjenjuje proceduru propisanu u Zakonu o izvanparničnom postupku (čl. od 161. do 167. Zakona FBiH) u čijim je relevantnim odredbama propisana mogućnost fizičke diobe nekretnine čiji rezultat može biti ili sporazum stranaka ili civilna dioba, a krajnji ishod je pravni promet suvlasničkih dijelova (jednom od suvlasnika ili prodajom trećim osobama) i namirenje suvlasnika iz iznosa dobivenog prodajom. Osim toga, analogno pravu preče kupovine koje pripada suvlasnicima prema relevantnim odredbama ZSP, ostali suvlasnici, prema odredbi članka 69. stavak (6) ZIP-a FBiH, mogu zahtijevati da im se stvar koja je predmetom izvršenja ustupi ako polože iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari. Iz navedenog proizlazi da ostali suvlasnici u izvršnom postupku, analogno kao i u relevantnim odredbama ZSP, ne mogu spriječiti pravni promet cjelokupne nekretnine u kojoj imaju idealne dijelove.

33. Kada se rezimira ono što je navedeno, proizlazi da samo jedan suvlasnik (prema odredbama ZSP (članak 27) i prema proceduri iz Zakona o izvanparničnom postupku) može tražiti prodaju svojeg suvlasničkog dijela na nekretnini bez obzira na to žele li to (i) ostali suvlasnici. Suvlasnik koji traži prodaju svojeg suvlasničkog dijela ne treba suglasnost ostalih suvlasnika, ali mora poštovati proceduru čiji je cilj zaštititi ostale suvlasnike. U tom kontekstu prvo treba njima ponuditi na prodaju svoj suvlasnički dio. Međutim, ukoliko ostali suvlasnici ne kupe taj suvlasnički dio, u konačnici, dolazi do prodaje cjelokupne nekretnine na licitaciji koju provodi sud. U ovom slučaju ne mora postojati nikakav prijedor između suvlasnika, ili potraživanje jednog suvlasnika prema drugim itd. Dakle, dostatno je da jedan suvlasnik želi prodati svoj suvlasnički dio, a ostali suvlasnici u tome ga ne mogu spriječiti osim ako ne otkupe njegov suvlasnički dio.

34. Pobjanim odredbama članka 69. st. od 2. do 10. ZIP-a FBiH je regulirana drugačija situacija uz specifičnost što, prema st. (3) i (4) navedene odredbe, u izvršnom postupku bez suglasnosti ostalih suvlasnika može doći do prodaje cijele nekretnine (uključujući i dijelove ostalih suvlasnika koji nisu izvršenici) radi namirenja duga koji jedino ima suvlasnik koji je, ujedno, (i) izvršenik. Proizlazi da, prema pobjanim odredbama i odredbama ZSP (članak 27), pravna pozicija suvlasnika nije ista, jer je u izvršnom postupku moguće bez suglasnosti ostalih suvlasnika prodati cjelokupnu imovinu (nekretninu), a ne samo suvlasnički dio suvlasnika koji je, ujedno, i izvršenik. To, dalje, znači da ostali suvlasnici koji nisu izvršenici i koji spram tražitelja izvršenja nisu bili ni u kakvom dužničko- povjeriteljskom odnosu ne mogu spriječiti prodaju svojih suvlasničkih dijelova pozivajući se na svoje pravo (su)vlasništva. Jedini način da spriječe prodaju cijele nekretnine jeste da otkupe suvlasnički dio izvršenika. Ukoliko, ipak, dođe

do prodaje cijele nekretnine, ostali suvlasnici imaju pravo namirenja, u visini svojih suvlasničkih dijelova, iz iznosa dobivenog prodajom prije namirenja svih ostalih osoba koje sudjeluju u izvršnom postupku (povjeritelji itd.).

35. Iz analize navedenih relevantnih odredaba Zakona proizlazi da je pravo vlasništva, kao i pravo suvlasništva ograničeno. Nepobitno je da pravo na imovinu dozvoljava miješanje, ali isključivo ukoliko se ispune određeni uvjeti predviđeni stavkom 2. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. To miješanje je, u konkretnom slučaju, propisano zakonom, tj. odredbama članka 69. st. 3. i 4. ZIP-a, koje ne uključuju suglasnost ostalih suvlasnika ukoliko sud odredi prodaju cijele nekretnine radi namirenja duga koji ima jedan od suvlasnika (suvlasnik-izvršenik). Međutim, postavlja se pitanje može li se u takvoj situaciji javni interes namirenja duga tražitelja izvršenja postići bez zadiranja u imovinu ostalih suvlasnika. Ustavni sud smatra, podržavajući pri tome načelo vladavine prava i pravne sigurnosti, da se javni interes ispunjenja obveze prema tražitelju izvršenja može postići prodajom izvršenikovog suvlasničkog idealnog dijela, a ne prodajom cijele nekretnine sa suvlasničkim dijelovima (i) ostalih suvlasnika bez njihove suglasnosti. Mogućnost prodaje cjelokupne nekretnine u izvršnom postupku, dakle i dijelova ostalih suvlasnika koji nisu izvršenici, bez njihove suglasnosti, kako bi se namirio dug samo jednog suvlasnika (izvršenika) ne ispunjava, prema mišljenju Ustavnog suda, standard proporcionalnosti, jer stavlja pretjeran teret na ostale suvlasnike u odnosu na suvlasnika-izvršenika obzirom na to da se isključivo zbog njegovog duga može prodati cijela nekretnina u kojoj ostali suvlasnici imaju svoje suvlasničke dijelove.

36. Ustavni sud zapaža da iz odgovora Vlade proizlazi da predložene izmjene navedene odredbe idu u pravcu kako je to regulirano u ZIP-u Republike Srpske, tj. da se za izvršenje na suvlasničkom dijelu suvlasnika koji nije izvršenik i koji nema duga prema tražitelju izvršenja traži izričita suglasnost takvog suvlasnika. Iako je u konkretnom slučaju zadatak Ustavnog suda bio ispitati kompatibilnost važećih odredaba članka 69. ZIP-a sa standardima prava na imovinu, što je Ustavni sud i uradio, bez obveze da komentira stajalište Vlade, proizlazi da su spomenute izmjene usmjerene na harmonizaciju propisa Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, što je sukladno načelima vladavine prava i pravne sigurnosti.

37. Imajući u vidu navedeno, kao i navedene standarde prava na imovinu, Ustavni sud smatra da prijeporna odredba članka 69. st. (3) i (4) ZIP-a FBiH nije sukladna članku II/3. (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Ustavni sud napominje da se prigodom ispitivanja ograničio na st. (3) i (4) članka 69. ZIP-a koji se suštinski tiču prodaje imovine u izvršnom postupku radi izmirenja duga koji ne pripada svim suvlasnicima, već isključivo suvlasniku-izvršeniku, dok ostali stavci članka 69. ZIP-a (2, 5, 6, 7, 8, 9. i 10) uopće ne pokreću pitanje kompatibilnosti sa standardima prava na imovinu iz citirane ustavne odredbe.

38. Na temelju navedenog, Ustavni sud zaključuje da odredba članka 69. st. (3) i (4) ZIP-a FBiH nije sukladna članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje da članak 69. st. (3) i (4) Zakona o izvršnom postupku FBiH nije kompatibilan sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer stavlja prekomjeren teret na suvlasnike u odnosu na suvlasnika-izvršenika čiji se dug namiruje u izvršnom postupku prodajom cjelokupne nekretnine, dakle i suvlasničkih dijelova ostalih suvlasnika, što je protivno standardu proporcionalnosti.

40. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj U 3/20

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Zahtjev Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Iljo Klaić) za ocjenu kompatibilnosti čl. 5, 6. i 7. Zakona o advokatskoj djelatnosti Brčko Distrikta BiH sa članom IV/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i Aneksom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine

Odluka od 26. novembra 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Zlatko M. Knežević, potpredsjednici Mato Tadić, Mirsad Ćeman i Margarita Caca-Nikolovska i sudije Tudor Pantiru, Valerija Galić, Miodrag Simović, Seada Palavrić i Angelika Nussberger, na sjednici održanoj 26. novembra 2020. godine, u predmetu broj **U 3/20**, rješavajući zahtjev **Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Iljo Klaić)**, na osnovu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 19. stav (1) tačka a) i člana 57. stav (2) tačka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Iljo Klaić) za ocjenu kompatibilnosti čl. 5, 6. i 7. Zakona o advokatskoj djelatnosti Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 4/19) sa članom IV/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/2. Ustava BiH i Aneksom II/2. Ustava BiH zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“.

Obrazloženje

1. Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Iljo Klaić, u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva) podnio je 16. aprila 2020. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti čl. 5, 6. i 7. Zakona o advokatskoj djelatnosti Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 4/19, u daljnjem tekstu: osporeni zakon) sa članom IV/4. Ustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav BiH), članom II/2. Ustava BiH i Aneksom II/2. Ustava BiH.

I. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Skupštine Brčko Distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Skupština BD) i Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Pravosudna komisija) zatraženo je 21. maja 2020. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Pravosudna komisija je dostavila odgovor 24. juna 2020. godine, a Skupština BD nije dostavila odgovor, već je Esed Kadrić, predsjednik Skupštine BD, dostavio podnesak 17. jula 2020. godine.

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnosilac zahtjeva je istakao da je predsjednik Skupštine BD podnio prijedlog za ocjenu usklađenosti čl. 5, 6. i 7. osporenog zakona sa članom 1. st. 3. i 6, članom 8. stav 1. tačka j) i članom 71. stav 2. tačka f) Statuta Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 2/10, u daljnjem tekstu: Statut BD). Istim prijedlogom, na osnovu člana 52. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 20/10, u daljnjem tekstu: Zakon o usklađenosti pravnih akata), predsjednik Skupštine BD je zatražio od podnosioca zahtjeva da, u skladu sa članom VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, pokrene postupak pred Ustavnim sudom, predlažući da Ustavni sud utvrdi da navedene odredbe osporenog zakona nisu saglasne sa čl. VI/4. i II/2. Ustava BiH i Aneksom II/2. Ustava BiH.

5. Podnosilac zahtjeva je istakao da predsjednik Skupštine BD smatra da navedene odredbe osporenog zakona, kojim je propisano da se prava, obaveze i odgovornosti advokata u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt) utvrđuju tim zakonom i propisima koji uređuju advokatsku djelatnost i rad advokatskih komora u BiH, „omogućavaju miješanje entiteta u vršenje ovlaštenja Brčko Distrikta u oblasti advokatske djelatnosti“. Podnosilac zahtjeva, dalje, navodi da je predsjednik Skupštine BD u prilog ovoj tvrdnji istakao da Brčko Distrikt nema advokatsku komoru. Stoga se advokati sa područja Brčko Distrikta učlanjuju u entitetske advokatske komore i njihov način rada i pravni status određeni su entitetskim zakonima o advokaturi i odlukama entitetskih advokatskih komora. Nadzor nad entitetskim advokatskim komorama vrše entitetska ministarstva pravde. Podnosilac zahtjeva navodi da je, prema stavu predsjednika Skupštine BD, navedena primjena entitetskih propisa zabranjena nalogima supervizora za Brčko Distrikt i Konačnom arbitražnom odlukom od 5. marta 1999. godine. Osim toga, kako se dalje navodi, primjena entitetskih propisa direktno omogućava entitetima da vrše ovlaštenja na teritoriji Brčko Distrikta umjesto Pravosudne komisije, koja je nadležna da predlaže zakone koji se odnose na reguliranje rada advokata i koja ima ovlaštenja i nadzor nad obavljanjem advokatske djelatnosti.

6. Podnosilac zahtjeva je, dalje, istakao da predsjednik Skupštine BD smatra da navedene odredbe osporenog zakona nisu u skladu sa statusom i ovlaštenjima Brčko Distrikta definiranim „stavom II tač. 9. i 11. i stavom IV tačka 36. Konačne odluke, te članom IV/4. stav 1. Ustava BiH“.

7. Dalje je navedeno da je pred podnosiocem zahtjeva u toku postupak ocjene statutarosti čl. 5, 6. i 7. osporenog zakona „od čijeg važenja zavisi odluka u ovom predmetu“.

S obzirom na to da je Ustavni sud nadležan „da odlučuje o bilo kakvom sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta, koji se može javiti između entiteta i Brčko Distrikta po Ustavu BiH i odlukama Arbitražnog tribunala“, podnosilac zahtjeva je zatražio, u smislu člana 52. Zakona o usklađenosti pravnih akata, u vezi sa članom VI/3.c) Ustava BiH da Ustavni sud pokrene „postupak ocjene kompatibilnosti čl. 5, 6. i 7. Zakona o advokatskoj djelatnosti sa članom VI/4. Ustava BiH“.

8. Uz zahtjev je dostavljen i prijedlog predsjednika Skupštine BD na osnovu kojeg je pokrenut postupak pred podnosiocem zahtjeva, te odgovori Pravosudne komisije i grupe advokata sa područja Brčko Distrikta na taj prijedlog. Najzad, ukazano je da Skupština BD u postupku pred podnosiocem zahtjeva u ostavljenom roku nije dostavila odgovor.

b) Odgovori na zahtjev

9. Pravosudna komisija je u odgovoru na zahtjev navela da ona nije bila predlađač osporenog zakona, već da je taj zakon u proceduru upućen na prijedlog jednog skupštinskog zastupnika. Jedini postupak u koji je bila uključena Pravosudna komisija je postupak konsultacija u kojem je donesen zaključak da se podrži prijedlog osporenog zakona. Također je navedeno da Pravosudna komisija planira da analizira postojeći pravni i faktički okvir „u kojem egzistira advokatska djelatnost u Distriktu“, te da nakon toga izradi zakon o advokaturi „kojim bi se reguliralo i pitanje advokatske komore, i to shodno okolnostima koje postoje u Brčko Distriktu BiH“.

10. Predsjednik Skupštine BD, koji je ujedno i podnosilac zahtjeva za ocjenu statutarosti pred podnosiocem zahtjeva, dostavio je Ustavnom sudu podnesak naslovljen kao Dostava odgovora na prikupljena mišljenja i podneske u postupku ocjene ustavnosti Zakona o advokatskoj djelatnosti u Brčko Distriktu BiH – molba za razmatranje. U ovom podnesku predsjednik Skupštine BD se izjašnjava o dokumentaciji koju je podnosilac zahtjeva dostavio Ustavnom sudu uz zahtjev. Osim toga, navodi, između ostalog, da „svoju ulogu kao ovlaštenog predstavnika donosioca akta (Skupštine Brčko Distrikta BiH)“ ne može koristiti kako bi se izjasnio na argumente koji su izneseni po njegovom prijedlogu. Stoga je zatražio da ga Ustavni sud odredi „kao učesnika u postupku u skladu sa članom 16. stav (2) Pravila Ustavnog suda“.

II. Relevantni propisi

11. **Amandman I na Ustav Bosne i Hercegovine** (dostupno na www.ustavnisud.ba) glasi:

U Ustavu Bosne i Hercegovine iza člana VI.3. dodaje se novi član VI.4. koji glasi:

„4. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine

Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, koji postoji pod suverenitetom Bosne i Hercegovine i spada pod nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine onako kako te nadle-

žnosti proizilaze iz ovog ustava, čija je teritorija u zajedničkoj svojini (kondominiju) entiteta, jedinica je lokalne samouprave s vlastitim institucijama, zakonima i propisima i s ovlaštenjima i statusom konačno propisanim odlukama Arbitražnog tribunala za spor u vezi s međuentitetskom linijom razgraničenja u oblasti Brčkog. Odnos između Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i institucija Bosne i Hercegovine i entiteta može se dalje urediti zakonom koji donosi Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine nadležan je da odlučuje o bilo kakvom sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koji se može javiti između jednog ili više entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ili između Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine po ovom ustavu i odlukama Arbitražnog tribunala.

Svaki takav spor također može pokrenuti većina poslanika u Skupštini Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koja uključuje najmanje jednu petinu izabranih poslanika iz reda svakog od konstitutivnih naroda. “

12. U Zakonu o postupku ocjene usklađenosti pravnih propisa Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta“ broj 20/10) relevantne odredbe glase:

*Član 52 st. (1) (2) i (3)
(Pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti propisa)*

(1) U slučaju da gradonačelnik, predsjednik Skupštine Distrikta ili jedan od njihovih zamjenika smatraju da pravni akt nije u skladu sa statusom i ovlaštenjima Distrikta kako su konačno propisani odlukama Arbitražnog tribunala za spor u vezi sa međuentitetskom linijom razgraničenja u oblasti Brčkog, dužni su pokrenuti postupak ocjene usklađenosti po odredbama ovog zakona.

(2) Ako sporni akt Distrikta iz stava 1 ovog člana proizilazi ili je na bilo koji način rezultat entitetskih propisa ili propisa na nivou Bosne i Hercegovine koji nisu u skladu sa statusom i ovlaštenjima Distrikta, zvaničnici iz stava 1 ovog člana dužni su zahtijevati od Apelacionog suda Distrikta da bez odlaganja pokrene postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u skladu s članom VI.3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

(3) Postupak iz stava 2 ovog člana može pokrenuti i Apelacioni sud Distrikta po službenoj dužnosti.

13. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) tačka a) Pravila Ustavnog suda.

14. Član VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

[...]

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kom-

patibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

15. Član 19. Pravila Ustavnog suda u relevantnom dijelu glasi:

Zahtjev nije dopustiv ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

a) Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;

[...]

16. Ustavni sud konstatira da je predsjednik Skupštine BD pokrenuo pred podnosiocem zahtjeva postupak za ocjenu usklađenosti određenih odredaba osporenog zakona sa Statutom BD. U istom postupku predsjednik Skupštine BD je zatražio od podnosioca zahtjeva da, u skladu sa članom VI/3.c) Ustava BiH, pokrene postupak pred Ustavnim sudom radi ocjene kompatibilnosti određenih odredaba osporenog zakona „sa članom VI/4. stav 1. Ustava BiH“. Argumentacija predsjednika Skupštine BD u ovom dijelu, koju je u cijelosti preuzeo i podnosilac zahtjeva, u suštini se zasniva na tvrdnji da određene odredbe osporenog zakona rezultiraju „sporom između entiteta i Brčko Distrikta“, jer „omogućavaju entitetima utjecaj na području Brčko Distrikta“. To, kako se dalje ističe, nije u skladu sa statusom i ovlaštenjima Brčko Distrikta kako je to utvrđeno Ustavom BiH i odlukama Arbitražnog tribunala za spor u vezi sa međuentitetskom linijom razgraničenja u oblasti Brčkog (u daljnjem tekstu: odluke Arbitražnog tribunala). Također, ističe se da je to i u suprotnosti sa Nalogom supervizora kojim se ukidaju entitetski zakoni na području Brčko Distrikta i proglašava prestanak pravnog značaja međuentitetske granice (u daljnjem tekstu: Nalog supervizora).

17. Sljedeći navedeno, proizlazi da se pitanje koje je proslijeđeno Ustavnom sudu na osnovu člana VI/3.c) Ustava BiH u svojoj suštini odnosi na tvrdnju o postojanju „spora“ između entiteta i Brčko Distrikta iz člana VI/4. Ustava BiH.

18. U vezi s tim, Ustavni sud najprije ističe da je podnosilac zahtjeva, u smislu člana VI/3.c) Ustava BiH, ovlašten da pokrene postupak pred Ustavnim sudom radi ocjene „da li je zakon, od čijeg važenja njegova odluka zavisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine“. Međutim, Ustavnom sudu se u konkretnom slučaju postavlja drugo pitanje, a to je domašaj člana VI/3.c) Ustava BiH i nadležnosti Ustavnog suda kako je propisana tim članom. Naime, postavlja se pitanje da li se može kroz nadležnost koju Ustavnom sudu daje član VI/3.c) Ustava BiH omogućiti ispitivanje ustavnosti bilo kojeg propisa u odnosu na član VI/4. Ustava BiH.

19. U vezi s tim, Ustavni sud ističe da je članom VI/4. stav 2. Ustava BiH određeno da je Ustavni sud nadležan da odlučuje o bilo kakvom „sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog

statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta koji se može javiti između jednog ili više entiteta i Brčko Distrikta po Ustavu i odlukama Arbitražnog tribunala“. Stavom 3. ovog člana eksplicitno je određeno da takav spor pred Ustavnim sudom može pokrenuti većina poslanika u Skupštini BD „koja uključuje najmanje jednu petinu izabраних poslanika iz reda svakog od konstitutivnih naroda“. Ustavni sud naglašava da je cilj ovakve amandmanske odredbe bio osigurati da status i ovlaštenja Brčko Distrikta, kako su propisani odlukama Arbitražnog tribunala, budu inkorporirani u Ustav BiH i da ih Ustavni sud može štiti, što do tada nije bio slučaj. Naime, prema članu VI/3.a) Ustava BiH, Ustavni sud je nadležan da odlučuje o „sporu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine [...]“, a takav zahtjev, prema navedenoj odredbi, mogu podnijeti samo „član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta“. Usvajanjem Amandmana I na Ustav BiH omogućeno je da i Brčko Distrikt, posredstvom ovlaštenog podnosioca, pokrene postupak pred Ustavnim sudom „o bilo kakvom sporu“ definiranom članom VI/4. Ustava BiH, a taj postupak je isti i odvija se pod istim uvjetima kao i postupak iz člana VI/3.a) Ustava BiH o čemu je već izgrađena vrlo bogata praksa Ustavnog suda.

20. Međutim, Ustavni sud ističe da usvajanje navedenog Amandmana I na Ustav BiH nije imalo nikakvog utjecaja na nadležnost Ustavnog suda prema članu VI/3.c) Ustava BiH. Imajući to u vidu, Ustavni sud ističe da je u vezi sa svojom nadležnošću iz ovog člana, također, izgradio značajnu praksu u kojoj je istakao, između ostalog, da se njegova nadležnost iz člana VI/3.c) Ustava BiH odnosi na „pitanje ustavnosti osporenog zakona od odlučujućeg značaja za tok postupaka po zahtjevu za sudsku zaštitu koji se vode pred podnosiocem zahtjeva“ (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 17/06* od 29. septembra 2006. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 14/07, dostupna i na www.ustavnisud.ba). U drugim odlukama Ustavni sud je kontinuirano isticao da se ovlaštenje suda da, prema članu VI/3.c) Ustava BiH, proslijedi Ustavnom sudu pitanje o ustavnosti zakona koji treba primijeniti u konkretnom slučaju „ne može tumačiti na način da je Ustavni sud nadležan da odlučuje o meritumu spora koji je pokrenut pred redovnim sudom, već da će Ustavni sud odlučiti o kompatibilnosti zakona sa Ustavom BiH, koji nakon te odluke redovni sud treba da primijeni u rješavanju spora iz svoje stvarne nadležnosti“ (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 11/17* od 15. februara 2018. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 17/18, dostupna i na www.ustavnisud.ba).

21. Rješavajući o zahtjevima prema članu VI/3.c) Ustava BiH, Ustavni sud je donio i niz odluka kojima je zahtjeve različitih sudova odbacivao zbog nenadležnosti. Tako je npr. u predmetu broj *U 1/19* Ustavni sud zaključio da je, u smislu člana VI/3.c), „nadležan da ocjenjuje da li je spornom odredbom došlo do kršenja nekog ustavnog prava, u

konkretnom slučaju prava na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje, a ne da tumači spornu odredbu na način kako bi ona trebalo da se primjenjuje u praksi, niti da riješi sporno pravno pitanje koje se nalazi na rješavanju pred redovnim sudom“ (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 1/19* od 28. marta 2019. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 29/19, dostupna i na www.ustavnisud.ba). U drugom predmetu Ustavni sud je zaključio da nije nadležan da u okviru člana VI/3.c) razmatra „zahtjev koji je postavljen tako da Ustavni sud naloži izvršnoj vlasti ono što je već zakonom propisano kao njena obaveza, ili, kako to, također, traži podnosilac - da naloži primjenu zakona koji su prestali važiti“ (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *U 3/15* od 21. januara 2016. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 13/16, dostupna i na www.ustavnisud.ba).

22. Iz navedenog jasno proistječe da se ovlaštenje „bilo kog suda“ da pokrene postupak prema članu VI/3.c) Ustava BiH odnosi na pitanja koja se pred taj sud postave u postupku iz njegove stvarne nadležnosti, odnosno u postupcima odlučivanja o pojedinačnim pravima u parničnom, krivičnom ili upravnom postupku u kojem sud smatra da propis koji treba primijeniti radi pružanja tražene sudske zaštite nije u skladu sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom i njenim protokolima, sa zakonima Bosne i Hercegovine „ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda“.

23. Vraćajući se na konkretan slučaj, Ustavni sud ponovo ukazuje da je podnosilac zahtjeva od Ustavnog suda eksplicitno zatražio da pokrene postupak ocjene kompatibilnosti određenih odredaba osporenog zakona „sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine“ uz obrazloženje da takav zahtjev podnosi zato što je Ustavni sud nadležan da „odlučuje o bilo kakvom sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta, koji se može javiti između entiteta i Brčko Distrikta po Ustavu BiH i odlukama Arbitražnog tribunala“. Dakle, podnosilac zahtjeva traži da se utvrdi kompatibilnost osporenog zakona sa ustavnom odredbom koja uređuje pitanje nadležnosti Ustavnog suda po zahtjevu ovlaštenog podnosioca iz člana VI/4. Ustava BiH. Ovakav zahtjev je, u suštini, bespredmetan budući da se osporenim zakonom i ne dovodi u pitanje nadležnost Ustavnog suda prema članu VI/4. Ustava BiH, niti to podnosilac argumentira. S druge strane, iz suštine navoda podnosioca zahtjeva proizlazi da kroz korištenje svojih ovlaštenja iz člana VI/3.c) Ustava BiH želi da izdjejtstvuje odlučivanje Ustavnog suda prema članu VI/4, a ne VI/3.c) Ustava BiH. Međutim, Ustavni sud ističe da iz teksta člana VI/3.c) Ustava BiH i prakse Ustavnog suda proizlazi da u doseg tog člana ne ulazi ovlaštenje „bilo kog suda“ da pokrene postupak ocjene kompatibilnosti sa Ustavom BiH ni prema članu VI/3.a), niti prema članu VI/4. Ustava BiH. U suprotnom, tumačenjem člana VI/3.c) Ustava BiH tako da omogućava „bilo kom sudu“ da putem ovog postupka pokrene postupak iz člana VI/3.a) ili VI/4. Ustava BiH došlo bi do kršenja odredbe člana VI/3. stav 1. Ustava BiH, kojom je određeno da će „Ustavni sud podržavati ovaj Ustav“. Naime, Ustav BiH je eksplicitno odredio krug ovlaštenih lica iz člana VI/3.a) i VI/4.

koja mogu pokrenuti takav postupak, te nije ostavio bilo kakav prostor za drugačije tumačenje nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.c) Ustava BiH u vezi s tim pitanjem, niti član VI/3.c) Ustava BiH daje Ustavnom sudu ovlaštenje da putem tog člana promijeni krug ovlaštenih lica iz člana VI/3.a) i VI/4. Ustava BiH. Ovakav zaključak ne može promijeniti ni pozivanje na član 52. Zakona o postupku ocjene usklađenosti, zato što ta odredba daje ovlaštenje određenom krugu lica da zahtijevaju od Apelacionog suda da pokrene postupak pred Ustavnim sudom prema članu VI/3.c) Ustava BiH i ovlaštenje Apelacionom sudu da po službenoj dužnosti može pokrenuti takav postupak. Međutim, navedena odredba ni na koji način ne mijenja sadržaj i doseg člana VI/3.c) Ustava BiH, nadležnost Ustavnog suda prema tom članu, niti bi tako nešto bilo moguće, jer se Ustav BiH ne može mijenjati bilo kojim zakonom.

24. Na osnovu izloženog, Ustavni sud zaključuje da je zahtjev podnosioca zahtjeva za ocjenu kompatibilnosti odredaba čl. 5, 6. i 7. Zakona o advokaturi u odnosu na član VI/4. Ustava BiH nedopušten u smislu člana 19. stav (1) tačka a) Pravila Ustavnog suda, zato što Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje.

25. Ustavni sud smatra da nema posebne potrebe da ispituje navod da su navedeni članovi osporenog zakona suprotni članu II/2. Ustava BiH i Aneksu II/2. Ustava BiH. Naime, podnosilac zahtjeva nije konkretizirao u odnosu na koje pravo iz člana II/2. Ustava BiH, odnosno Evropske konvencije i njenih protokola se njegove tvrdnje odnose, niti je u tom pravcu bilo šta argumentirao. Isto se odnosi i na Aneks II/2. budući da se ne vidi zbog čega se podnosilac zahtjeva poziva na ovu odredbu kojom se regulira kontinuitet pravnih propisa.

26. Imajući u vidu odredbe člana 19. stav (1) tačka a) i člana 57. stav (2) tačka a) Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se zahtjev odbaciti kao nedopušten ukoliko Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

27. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број У 8/20

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ**

Захтјев Општинског суда у Бихаћу
(судија Општинског суда у Бихаћу
Дино Муслић) за оцјену компати-
билности Одлуке о јавним паркирали-
штима на подручју града Бихаћа

Одлука од 26. новембра 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у саставу: предсједник Златко М. Кнежевић, потпредсједници Мато Тадић, Мирсад Теман и Маргарита Цаца Николовска и судије Tudor Pantiru, Валерија Галић, Миодрог Симовић, Сеада Палаврић и Angelika Nussberger, на сједници одржаној 26. новембра 2020. године у предмету број У 8/20, рјешавајући захтјев **Општинског суда у Бихаћу (судије Општинског суда у Бихаћу Дине Муслића)**, на основу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, члана 19 став (1) тачка а) и члана 57 став (2) тачка а) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштен захтјев Општинског суда у Бихаћу (судије Општинског суда у Бихаћу Дине Муслића) за оцјену компатибилности Одлуке о јавним паркиралиштима на подручју града Бихаћа („Службени гласник Града Бихаћа“ бр. 1/15, 1/16, 6/16 и 11/18) са Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода због ненадлежности Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

1. Општински суд у Бихаћу (судија Општинског суда у Бихаћу Дино Муслић; у даљњем тексту: подносилац захтјева) поднио је 10. августа 2020. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену компатибилности Одлуке о јавним паркиралиштима на подручју града Бихаћа („Службени гласник Града Бихаћа“ бр. 1/15, 1/16, 6/16 и 11/18; у даљњем тексту: Одлука о јавним паркиралиштима).
2. Подносилац захтјева је навео да је Законом о комуналним дјелатностима Унско-санског кантона у члану 58 став 1 тачка х прописано да се посебним општинским одлукама регулише обављање комуналних дјелатности индивидуалне

комуналне потрошње – дјелатност јавних паркинг простора и јавних гаража (тачка х). Даље је навео да је у складу с том законском одредбом и чланом 8 Статутарне одлуке о организацији града Бихаћа, Градско вијеће Бихаћ на сједници одржаној 12. децембра 2015. године донијело Одлуку о јавном паркиралишту.

3. Подносилац захтјева је истакао да је наведеном одлуком која је заснована на Закону и која представља подзаконски акт у дијелу 5 који носи назив „Контрола кориштења јавних паркиралишта, блокирање и деблокирање возила“, у чл. од 28–31 прописан поступак повреде услова коришћења јавних паркиралишта, блокирање непрописно паркираног возила, деблокирање возила и трошкови деблокирања возила.

4. Даље је навео да „правни основ стављања уређаја за блокирање точкова возила, који у конкретном предмету се мора примијенити, а то је Одлука о јавним паркиралиштима“ није у складу с Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција).

5. Према мишљењу подносиоца захтјева, блокирање непрописно паркираног возила на начин како је то прописано наведеном одлуком доводи до повреде права на несметано коришћење имовине (односно возила) загарантованог чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Истакнуто је да није спорно да Град Бихаћ има право да регулише коришћење јавних паркиралишта и да то коришћење наплаћује. Међутим, према мишљењу подносиоца захтјева, спорна је блокада имовине, као и чињеница да се за ту блокаду мора платити новчана казна, односно како Одлука о јавним паркиралиштима то назива „трошкови деблокирања возила“, те трошкови коришћења јавног паркинга уколико корисник услуге не истакне, неправилно истакне или истакне неодговарајућу паркирну карту с унутрашње стране вјетробранског стакла возила (тачка ф члана 28 Одлуке о јавним паркиралиштима), што намеће двоструку обавезу кориснику услуге паркинга.

6. Подносилац захтјева је такође истакао да блокирање возила на начин како је то прописано наведеном одлуком – „лисицама“ доводи и до повреде права на слободу кретања која је загарантована чланом II/3м) Устава БиХ и чланом 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

7. Подносилац захтјева је навео да подноси захтјев за оцјену компатибилности оспорених чланова Одлуке о јавним паркиралиштима с наведеним одредбама Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције јер се, према мишљењу подносиоца захтјева, оспореним члановима крше наведена људска права и слободе.

Чињенице предмета поводом којих је поднесен захтјев

8. У захтјеву је наведено да је подносиоцу захтјева као судији за претходно саслушање Кантонално тужилаштво Унско-санског кантона упутило Оптужницу број Т01 0 КТ 0036148 20 од 22. јуна 2020. године против С. С. из Цазина јер је: „Дана 24. 4. 2020. године око 11:00 часова, у Бихаћу, у Улици 502. витешке бригаде, на паркинг простору број П-20, без циља прибављања имовинске користи, са путничког моторног возила марке Форд’, тип Фиеста, регистарских ознака К36-0-629, скинуо и присвојио уређај за блокирање точкова, који је претходно због непрописног паркирања постављен од стране запосленика ЈКП ‘Комрад’ Бихаћ, након чега се возилом удаљио у непознатом правцу, причинивши тиме штету ЈКП ‘Комрад’ д.о.о. Бихаћ у износу од око 234,00 КМ. Дакле, без циља прибављања имовинске користи противправно одузео туђу покретнину, чиме би учинио кривично дјело одузимања туђе покретнине из члана 291 став 1 КЗФБиХ.“

9. У наведеној оптужници у приједлозима доказа је, између осталог, предложен увид у записник ЈКП „Комрад“ д.о.о. Бихаћ од 24. априла 2020. године у којем је констатовано да је предметно возило блокирано уређајем за блокирање точкова због повреде услова паркирања из члана 28 Одлуке о јавним паркиралиштима.

Релевантни прописи

10. У Одлуци о јавним паркиралиштима на подручју града Бихаћа („Службени гласник Града Бихаћа“ бр. 1/15, 1/16 и 6/16).

За потребе ове одлуке користи се текст Одлуке о јавним паркиралиштима на подручју града Бихаћа („Службени гласник Града Бихаћа“ број 1/15) како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 28.

(Поведа услова кориштења јавних паркиралишта)

Корисник услуге чини повреду услова кориштења јавних паркиралишта прописаних овом Одлуком ако:

- а) возило нема истакнуту важећу вињету*
- б) вињета није налијепљена*
- ц) вињета не одговара локацији за коју је издата*
- д) вињета не одговара возилу за које је издата*
- е) паркира возило супротно саобраћајном знаку, хоризонталној и вертикалној сигнализацији*
- ф) не истакне, неправилно истакне или истакне neodговарајућу паркирну карту с унутрашње стране вјетробранског стакла возила*

- г) прекорачи допуштено вријеме паркирања за више од 15 минута
- х) непрописно паркира возило

Члан 29. ст. (1) и (7)
(Блокирање непрописно паркираног возила)

(1) У случају повреда услова кориштења јавних паркиралишта из члана 28. ове Одлуке, овлаштене службене особе даваоца услуге извршит ће блокирање возила уређајем за блокирање точкова - „лисицама“.

[...]

(7) Трошкове блокирања возила сноси корисник услуге.

Члан 30. став (1)
(Деблокирање возила)

(1) По позиву корисника услуге, чије је возило блокирано, овлаштене службене особе даваоца услуге дужне су извршити деблокаду возила, без обзира да ли је корисник платио трошкове деблокирања или не.

Члан 31. ст. (1) (4) и (5)
(Трошкови деблокирања возила)

(1) Трошкове деблокирања возила сноси корисник услуге.

[...]

(4) Уколико корисник услуге у остављеном року не плати трошкове деблокирања, овлаштена службена особа даваоца услуге дужна је комуналном инспектору доставити доказе (записник о блокади возила, фотографије возила, записник о деблокади возила, извјештај о почињеном прекршају) ради покретања прекршајног поступка.

(5) На основу достављених доказа из става (4) овог члана, комунални инспектор покреће прекршајни поступак у складу са одредбама Закона о прекршајима ФБиХ („Службени гласник ФБиХ“ бр. 63/14).

11. У **Кривичном закону Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 36/03, 37/03 – исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17) релевантне одредбе гласе:

Члан 291. став 1.
Одузимање туђе покретнине

(1) Ко без циља прибављања имовинске користи противправно одузме или задржи туђу покретнину, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

[...]

12. **Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 35/03, 37/03 исправке, 56/03 исправке, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

*Члан 243. ст. (1) и (2)
Одлучивање о оптужници*

(1) Одмах по пријему оптужнице судија за претходно саслушање ће испитати да ли је суд надлежан, да ли постоје околности из члана 239. став 1. тачка д) овог закона, те да ли је оптужница прописно састављена (члан 242. овог закона). Уколико суд нађе да оптужница није прописно састављена поступиће у складу са чланом 162. ст. 3. и 4. овог закона.

(2) Судија за претходно саслушање може потврдити или одбити све или поједине тачке оптужнице у року од осам дана, а у сложеним предметима у року од 15 дана од дана пријема оптужнице. Уколико одбије све или поједине тачке оптужнице, судија за претходно саслушање доноси рјешење које се доставља тужиоцу. Против овог рјешења жалба се подноси у року од 24 часа. О жалби одлучује вијеће из члана 25. став 6. овог закона у року од 72 часа.

[...]

13. При испитивању допустивости овог дијела захтјева, Уставни суд је пошао од одредбе члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став (1) тачка а) Правила Уставног суда.

14. Члан VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине гласи:

[...]

ц) Уставни суд има надлежност у питањима која му упути било који суд у Босни и Херцеговини, а односи се на то да ли је закон на чијој ваљаности почива његова одлука, сагласан са овим Уставом, Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине; или у погледу постојања или дјелокруга неког општег правила међународног јавног права које је од значаја за одлуку тог суда.

15. Члан 19 Правила Уставног суда у релевантном дијелу гласи:

Захтјев није допустив ако постоји неки од сљедећих случајева:

а) Уставни суд није надлежан за одлучивање;

[...]

16. Уставни суд истиче да је у вези са својом надлежношћу из члана VI/3ц) Устава БиХ изградио значајну праксу у којој је истакао, између осталог, да се његова надлежност из овог члана Устава БиХ односи на „питање уставности

оспореног закона од одлучујућег значаја за ток поступака који се воде пред подносиоцем захтјева“ (Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број У 17/06 од 29. септембра 2006. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 14/07, доступна и на www.ustavnisud.ba). У другим одлукама Уставни суд је континуирано истицао да се овлашћење суда да, по члану VI/3ц) Устава БиХ, прослиједи Уставном суду питање о уставности закона који треба примијенити у конкретном случају „не може тумачити на начин да је Уставни суд надлежан да одлучује о меритуму спора који је покренут пред редовним судом, већ да ће Уставни суд одлучити о компатибилности закона са Уставом БиХ, који након те одлуке редовни суд треба да примијени у рјешавању спора из своје стварне надлежности“ (Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број У 11/17 од 15. фебруара 2018. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 17/18, доступна и на www.ustavnisud.ba).

17. Рјешавајући о захтјевима по члану VI/3ц) Устава БиХ, Уставни суд је донио и низ одлука којима је захтјеве различитих судова одбацивао због ненадлежности. Тако је нпр. у предмету број У 1/19 Уставни суд закључио да је у смислу члана VI/3ц) „надлежан да оцјењује да ли је спорном одредбом дошло до кршења неког уставног права, у конкретном случају права на приступ суду као сегменту права на правично суђење, а не да тумачи спорну одредбу на начин како би она требало да се примјењује у пракси, нити да ријеша спорно правно питање које се налази на рјешавању пред редовним судом“ (Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број У 1/19 од 28. марта 2019. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 29/19, доступна и на www.ustavnsud.ba). У другом предмету, Уставни суд је закључио да није надлежан да у оквиру члана VI/3ц) разматра „захтјев који је постављен тако да Уставни суд наложи извршној власти оно што је већ законом прописано као њена обавеза, или, како то, такође, тражи подносилац – да наложи примјену закона који су престали важити“ (Уставни суд, Одлука о допуствости број У 3/15 од 21. јануара 2016. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 13/16, доступна и на www.ustavnisud.ba).

18. Из наведеног јасно проистиче да се овлашћење „било ког суда“ да покрене поступак по члану VI/3ц) Устава БиХ односи на питања која се пред тај суд поставе у поступку из његове стварне надлежности, односно у поступцима одлучивања о појединачним правима у парничном, кривичном или управном поступку, у којем суд сматра да пропис који треба примијенити ради пружања тражене судске заштите није у складу с Уставом БиХ, Европском конвенцијом и њеним протоколима, са законима Босне и Херцеговине „или у погледу постојања или домашаја неког општег правила међународног јавног права које је битно за одлуку суда“.

19. Уставни суд запажа да је подносилац захтјева поднио захтјев сходно члану VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине наводећи да је „правни основ стављања уређаја

за блокирање точкова возила, који у конкретном предмету се мора примијенити, а то је Одлука о јавним паркиралиштима“.

20. У конкретном случају неспорно је да је захтјев поднио Општински суд у Бихаћу (судија Општинског суда у Бихаћу Дино Муслић), чиме је испуњен први услов из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине: „Уставни суд је надлежан у питањима која му је прослиједио било који суд у Босни и Херцеговини.“

21. Надаље, у вези с испуњеношћу другог услова, тј. „да ли је закон, од чијег важења његова одлука зависи, компатибилан са овим Уставом, са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине“ Уставни суд уочава слjedeће. Наиме, из чињеница предмета поводом којих је поднесен захтјев слиједи да је на основу Одлуке о јавним паркиралиштима извршена блокада точкова предметног возила због повреде члана 28 наведене одлуке, да је подносиоцу захтјева као судији за претходно саслушање Кантонално тужилаштво Унско-санског кантона упутило оптужницу против С. С. из Цазина јер је са предметног возила скинуо и присвојио уређај за блокирање точкова, који је претходно због непрописног паркирања постављен од стране запосленика ЈКП „Комрад“ Бихаћ, након чега се возилом удаљио у непознатом правцу. Дакле, подносилац захтјева у конкретном предмету као судија за претходно саслушање у смислу члана 243 Закона о кривичном поступку треба да одлучи у кривичном поступку о основаности оптужнице против С. С. којом је том лицу стављено на терет извршење кривичног дјела одузимања туђе покретнине из члана 291 став 1 Кривичног закона ФБиХ, а не о блокирању непрописно паркираног возила, деблокирању возила или трошковима деблокирања возила у смислу Одлуке о јавним паркиралиштима чија се оцјена компатибилности тражи. Произлази да није испуњен други услов из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине јер Одлука о јавним паркиралиштима није „закон“ од чијег важења зависи одлука подносиоца захтјева у предмету поводом којег је поднесен захтјев.

22. Имајући у виду одредбу члана 19 став (1) тачка а) Правила Уставног суда, према којој ће се захтјев одбацити као недопуштен уколико се утврди да Уставни суд није надлежан за одлучивање, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

23. У складу са чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj U 9/20

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Zahtjev Općinskog suda u Travniku (predsjednik suda Goran Dujić) za ocjenu kompatibilnosti članka 3. točka 8), članka 56. točka 3) i članka 75. Zakona o prekršajima sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Odluka od 26. studenog 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Zlatko M. Knežević, dopredsjednici Mato Tadić, Mirsad Ćeman i Margarita Caca-Nikolovska i suci Tudor Pantiru, Valerija Galić, Miodrag Simović, Seada Palavrić i Angelika Nussberger, na sjednici održanoj 26. studenog 2020. godine, u predmetu broj **U 9/20**, rješavajući zahtjev **Općinskog suda u Travniku (predsjednik suda Goran Dujić)**, na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 19. stavak (1) točka a) i članka 57. stavak (2) točka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev Općinskog suda u Travniku (predsjednik suda Goran Dujić) za ocjenu kompatibilnosti članka 56. točka 3) i članka 75. Zakona o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/14) sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko BiH“.

Obrazloženje

1. Općinski sud u Travniku (predsjednik suda Goran Dujić) podnio je 20. kolovoza 2020. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti članka 3. točka 8), članka 56. točka 3) i članka 75. Zakona o prekršajima (bez navođenja službenog glasila u kojem je zakon objavljen, u daljnjem tekstu: pobijani zakon) sa Ustavom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav BiH) i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).
2. U zahtjevu su citirani članci pobijanog zakona čija se ocjena kompatibilnosti traži (koji se odnose na način uručenja pismena u prekršajnom postupku), te je navedeno: „Uručenje pismena, kako je navedeno u citiranim člancima [pobijanog zakona], suprotno je načelu kontradiktornosti, a u bitnom je povrijeđeno i pravo na pristup sudu, kao i pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 6. stavak 1. Europske konvencije...“. Osim toga, podnositelj zahtjeva je istaknuo da su „navedeni načini uručenja shodno odredbama [po-

bijanog zakona], promatrani u odnosu na odredbe o uručenju pismena shodno Zakonu o kaznenom postupku u FBiH, Zakonu o parničnom postupku FBiH, Zakonu o upravnom postupku, te Zakonu o ovršnom postupku, također u suprotnosti sa načelima koja su naprijed navedena“, te je podnositelj zahtjeva predložio da se pokrene postupak za ocjenu kompatibilnosti navedenih odredbi pobijanog zakona sa Ustavom BiH.

3. Ustavni sud je 26. kolovoza 2020. godine poslao dopis podnositelju zahtjeva u kojem je naveo da je za daljnji rad Ustavnog suda potrebno da, u skladu sa člankom 22. Pravila Ustavnog suda, u roku od pet dana dopuni/precizira zahtjev u skladu sa člankom 21. stavak (4) Pravila Ustavnog suda (koji je citiran u dopisu).

4. Podnositelj zahtjeva je 1. rujna 2020. godine dostavio dopunu zahtjeva, koja je gotovo identična podnesenom zahtjevu. Razlika se odnosi na to da je u dopuni zahtjeva naveden broj službenog glasila u kojem je pobijani zakon objavljen, kao i da je u odnosu na zahtjev precizirano da su odredbe pobijanog zakona u suprotnosti sa člankom II/3. (e) Ustava BiH, te su citirane odredbe ostalih zakona (Zakona o kaznenom postupku, Zakona o parničnom postupku i Zakona o upravnom postupku Federacije BiH). U dopuni zahtjeva više se ne spominje članak 3. točka 8) pobijanog zakona, odnosno navedeno je da se traži ocjena kompatibilnosti članka 56. točka 3) i članka 75. pobijanog zakona sa Ustavom BiH i Europskom konvencijom.

5. Također, u dopuni zahtjeva (nakon što je citiran članak 56. točka 3)) navedeno je: „Shodno navedenom, okrivljenom prekršajni nalog ne mora biti ni uručen (tačnije proći će rok za plaćanje umanjene kazne ili zahtjeva za sudsko odlučivanje, a isto tako ostavljanjem na motornom vozilu nalog može uzeti bilo tko prije nego ga uzme sam okrivljeni), te mu samim tim nije omogućen pristup i raspravljanje pred sudom, odnosno plaćanje umanjenog iznosa novčane kazne od 50% kako je to predviđeno članom 23. stav 2. i članom 55. [pobijanog zakona]. Isto tako, opreza radi, navodimo da je na prekršajnom nalogu navedeno da okrivljeni može platiti 50% umanjenu kaznu ili zatražiti sudsko odlučivanje u roku od osam dana od dana prijema naloga, što nije u skladu sa čl. 56. tačka 3) [pobijanog zakona].“.

Relevantni propisi

6. **Zakon o prekršajima** („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/14) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 56.

Uručenje prekršajnog naloga

[...]

(3) Kada je prekršajni nalog uručen osobno, datum uručenja je datum kada ga je okrivljenik primio. Kada je prekršajni nalog uručen putem pošte, smatrat će se da je

dostava izvršena po isteku pet radnih dana nakon što ga je ovlašteno tijelo predalo na poštu. Kada je prekršajni nalog ostavljen na motornom vozilu, datum uručenja je datum kada je ostavljen na motornom vozilu.

Članak 75.

Uručenje rješenja

Sud će uručiti kopiju rješenja o prekršaju osobnim uručenjem ili putem pošte okrivljeniku i ovlaštenom tijelu ili oštećeniku u roku tri dana od dana donošenja rješenja o prekršaju. Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu.

7. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredbe članka VI/3. (c) Ustava BiH, te čl. 19. točka a) i 21. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

8. Članak VI/3.(c) Ustava BiH glasi:

[...]

c) Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini, a koja se tiču toga je li neki zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka sukladno ovom Ustavu, s Europskom konvencijom za ljudska prava i temeljne slobode i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili koja se tiču postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

9. Članak 19. Pravila Ustavnog suda u relevantnom dijelu glasi:

Zahtjev nije dopustiv ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

a) Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;

[...]

10. Članak 21. stavak (4) Pravila Ustavnog suda u relevantnom dijelu glasi:

Članak 21.

Sadržaj zahtjeva/apelacije

(4) Zahtjev iz članka VI/3.(c) Ustava treba sadržavati:

a) odredbe iz zakona za kojeg se traži ocjena kompatibilnosti uz naznaku službenoga glasila u kojem je objavljen zakon;

b) odredbe Ustava, Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama i njezinim protokolima, te zakona Bosne i Hercegovine koji je predmetom ocjenjivanja

kompatibilnosti, postojanja ili domašaja nekog općega pravila međunarodnoga javnoga prava koje je bitno za odluku Ustavnoga suda;

c) navode, činjenice i dokaze na kojima se temelji zahtjev;

d) potpis ovlaštene osobe.

11. Ustavni sud ističe da je u svezi sa svojom nadležnošću iz članka VI/3.(c) Ustava BiH izgradio značajnu praksu u kojoj je istaknuo, između ostalog, da se njegova nadležnost iz ovog članka Ustava BiH odnosi na pitanje ustavnosti pobijanog zakona od odlučujućeg značaja za tijek postupaka koji se vode pred podnositeljem zahtjeva (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 17/06* od 29. rujna 2006. godine, točka 15. odluke, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 14/07, dostupna i na www.ustavnisud.ba). U drugim odlukama Ustavni sud je kontinuirano isticao da se ovlast suda da, prema članku VI/3.(c) Ustava BiH, proslijedi Ustavnom sudu pitanje o ustavnosti zakona koji treba primijeniti u konkretnom slučaju ne može tumačiti na način da je Ustavni sud nadležan odlučivati o meritumu spora koji je pokrenut pred redovnim sudom, već da će Ustavni sud odlučiti o kompatibilnosti zakona sa Ustavom BiH, koji nakon te odluke redovni sud treba primijeniti u rješavanju spora iz svoje stvarne nadležnosti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 11/17* od 15. veljače 2018. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 17/18, dostupna i na www.ustavnisud.ba).

12. Rješavajući o zahtjevima po članku VI/3.(c) Ustava BiH, Ustavni sud je donio i niz odluka kojima je zahtjeve različitih sudova odbacivao zbog nenadležnosti. Tako je npr. u predmetu broj *U 1/19* Ustavni sud zaključio da je, u smislu članka VI/3.(c), nadležan ocjenjivati je li spornom odredbom došlo do kršenja nekog ustavnog prava, u konkretnom slučaju prava na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje, a ne tumačiti spornu odredbu na način kako bi se ona trebala primjenjivati u praksi, niti riješiti sporno pravno pitanje koje se nalazi na rješavanju pred redovnim sudom (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 1/19* od 28. ožujka 2019. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 29/19, dostupna i na www.ustavnisud.ba). U drugom predmetu, Ustavni sud je zaključio da nije nadležan u okviru članka VI/3.(c) razmatrati zahtjev koji je postavljen tako da Ustavni sud naloži izvršnoj vlasti ono što je već zakonom propisano kao njezina obveza, ili, kako to traži podnositelj, naložiti primjenu zakona koji su prestali važiti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *U 3/15* od 21. siječnja 2016. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 13/16, dostupna i na www.ustavnisud.ba).

13. Iz navedenog jasno slijedi da se ovlast bilo kojeg suda da pokrene postupak po članku VI/3.(c) Ustava BiH odnosi na pitanja koja se pred taj sud postave u konkretnom postupku iz njegove stvarne nadležnosti u kojem sud smatra da propis koji treba primijeniti radi pružanja tražene sudske zaštite nije u skladu sa Ustavom BiH, Europskom konvencijom

i njezinim protokolima, sa zakonima Bosne i Hercegovine ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

14. U konkretnom slučaju nesporno je da je zahtjev podnio Općinski sud u Travniku (predsjednik suda Goran Dujčić), čime je ispunjen prvi uvjet iz članka VI/3.(c) Ustava BiH: „Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini“.

15. Nadalje, u svezi sa ispunjenošću drugog uvjeta, tj. „je li zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine“, Ustavni sud uočava sljedeće.

16. Kako je prethodno navedeno, pitanje koje se pokreće člankom VI/3.(c) je pitanje ustavnosti pobijanog zakona koji je od odlučujućeg značaja za tijek postupka koji se vodi pred redovnim sudom, tj. podnositeljem zahtjeva. U ovom zahtjevu nedostaju navodi, odnosno činjenice i dokazi da su se u okviru konkretnog postupka iz nadležnosti podnosioca zahtjeva – prekršajnog postupka – pojavila pitanja u kojim podnositelj zahtjeva smatra da propis koji treba primijeniti radi pružanja tražene sudske zaštite nije u skladu sa Ustavom BiH i Europskom konvencijom. Podnositelj zahtjeva nije ništa naveo, niti je dostavio dokaz o konkretnom postupku, odnosno predmetu koji se rješava pred podnositeljem zahtjeva. Dakle, zahtjev i dopuna zahtjeva ne sadrže drugi potreban uvjet da bi Ustavni sud utemeljio svoju nadležnost po članku VI/3.(c) Ustava BiH.

17. Osim navedenog, vraćajući se na konkretan predmet i način na koji je zahtjev iz članka VI/3.(c) izložen pred Ustavnim sudom, Ustavni sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva od Ustavnog suda tražio da pokrene postupak ocjene kompatibilnosti određenih odredbi pobijanog zakona sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije. Kako je prethodno navedeno, podnositelj zahtjeva nije dao dokaze o konkretnom postupku, odnosno predmetu koji se rješava pred podnositeljem zahtjeva. Stoga, iz navoda podnosioca zahtjeva proizlazi da on korištenjem svojih ovlasti iz članka VI/3.(c) Ustava BiH želi ishoditi odlučivanje Ustavnog suda po članku VI/3.(a), a ne po članku VI/3.(c) Ustava BiH. Međutim, Ustavni sud ističe da iz teksta članka VI/3.(c) Ustava BiH i prakse Ustavnog suda proizlazi da redovni sudovi ne mogu podnijeti zahtjev Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti bilo kojeg zakona (*in abstracto*), nego samo zakona koji se odnose na određeni predmet koji se rješava pred redovnim sudom i koji je od odlučujućeg značaja za odluku. U suprotnom, tumačenjem članka VI/3.(c) Ustava BiH tako da omogućava bilo kojem sudu da putem ovog postupka pokrene postupak iz članka VI/3.(a) ili nekog drugog članka Ustava BiH došlo bi do kršenja odredbe članka VI/3. stavak 1. Ustava BiH, kojom je određeno da će Ustavni sud podržavati ovaj Ustav. Naime, Ustav BiH je eksplicitno odredio krug ovlaštenih osoba iz članka VI/3.(a) koje mogu pokrenuti takav postupak, te nije ostavio bilo kakav

prostor za drugačije tumačenje nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(c) Ustava BiH u svezi s tim pitanjem, niti članak VI/3.(c) Ustava BiH daje Ustavnom sudu ovlasti da tim člankom promijeni krug ovlaštenih osoba iz članka VI/3.(a) Ustava BiH.

18. Iz svega navedenog proizlazi da nije ispunjen uvjet iz članka VI/3.(c) Ustava BiH jer zahtjev nije podnesen/dopunjen na način da iz njega proizlazi da o njegovom važenju ovisi odluka suda u konkretnom postupku koji se vodi pred tim sudom iz njegove stvarne nadležnosti.

19. Imajući u vidu odredbu članka 19. točka a) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se zahtjev odbaciti kao nedopušten ukoliko se utvrdi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. U skladu sa člankom VI/5. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Надлежност из члана VI/3b) Устава Босне и Херцеговине
Nadležnost iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine
Nadležnost iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

Predmet broj AP 750/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Emira Saračevića, kojeg zastupa Amir Šapčanin, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 186467 17 Gž 2 od 16. januara 2018. godine

Odluka od 15. januara 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 750/18**, rješavajući apelaciju **Emira Saračevića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 15. januara 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Emira Saračevića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 186467 17 GŽ 2 od 16. januara 2018. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Emir Saračević (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Amir Šapčanin, advokat iz Sarajeva, podnio je 8. februara 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 P 186467 17 Gž 2 od 16. januara 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Odlukom o dopustivosti i meritumu broj *AP 207/16* Ustavni sud je utvrdio povredu apelantovog prava na pravično suđenje u segmentu suđenja u razumnom roku u postupku u okviru kojeg je donesena konačna odluka koja je predmet ove apelacije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 207/16* od 10. maja 2017. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i zakonskog zastupnika tužene Općine Centar Sarajevo (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 30. oktobra 2019. godine da dostave odgovor na apelaciju.

4. Kantonalni sud je odgovor na apelaciju dostavio 5. novembra 2019. godine. Zakonski zastupnik tužene u ostavljenom roku nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. U tužbi podnesenoj 21. februara 2011. godine apelant je predložio da se utvrdi da je stekao svojstvo nosioca stanarskog prava na jednosobnom stanu u Sarajevu (Vrazova broj 16/III, 40 m²; u daljnjem tekstu: sporni stan), a sve prije 6. decembra 2000. godine, shodno čemu je tužena dužna da apelantu prizna sva prava koja pripadaju nosiocima stanarskog prava koja su stečena prije 6. decembra 2000. godine.

7. Odlučujući u ponovnom postupku, Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 186467 17 P 2 od 7. jula 2017. godine usvojio apelantov tužbeni zahtjev kao u tački 6. ove odluke, uz obavezivanje tužene na naknadu troškova parničnog postupka (sve preciznije navedeno u izreci presude). Iz provedenih dokaza, i to iskaza saslušanih svjedoka (Nedžada Saračevića, Dženane Fazlagić i Maide Dizdarević) proizašlo je da je apelant u spornom stanu zajedno s ranijom nositeljicom stanarskog prava (Adela Vranešić) živio od svog rođenja (8. februar 1981. godine) tako što su apelantovi roditelji koristili sobu koju im je ranije (prije apelantovog rođenja) ustupila nositeljica stanarskog prava

spornog stana Adela Vranešić s kojom su živjeli u nekoj vrsti ekonomske zajednice sve do njenog napuštanja spornog stana. Potom je iz iskaza svjedoka proizašlo da su apelantovi roditelji vodili brigu i o spornom stanu zbog funkcionalne povezanosti dva stana (sporni stan od 40 m² i stan od 28 m² na kojem je apelantov otac ostvario stanarsko pravo 15. novembra 2000. godine, nakon čega je stan otkupio), pri čemu je Općinski sud naglasio: „Ova dva stana su predstavljala dvije stambene jedinice, ali su imali zajednički hodnik, kako je to obično bivalo u stanu sa zasnovanim sustanarskim odnosom“. Svi saslušani svjedoci su saglasno izjavili da se Adela Vranešić prema apelantu od njegovog rođenja ponašala kao prema unuku i da je apelant boravio kod nje u stanu u sobi koju je apelantovim roditeljima ranije dala na korištenje.

8. Iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke proizašlo je da u okviru raspoloživog stambenog prostora nije moguće organizirati dvije autonomne samostalne stambene jedinice jer postoji međusobna zavisnost i funkcionalna povezanost dva stambena prostora, a nije moguće ni njihovo razdvajanje na dvije samostalne stambene jedinice prema važećim standardima.

9. Na osnovu provedenih dokaza, koji su taksativno prezentirani na stranici 2. obrazloženja presude, te njihovom ocjenom u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), Općinski sud je utvrdio da je posljednji nosilac stanarskog prava na spornom stanu bila Adela Vranešić koja je 1989. godine trajno napustila sporni stan i nastanila se u samostanu u Čapljini gdje je umrla 1993. godine. Općinski sud je dalje utvrdio da je sporni stan od momenta napuštanja nastavio da koristi apelant kao bespravni korisnik, i to u početku zajedno sa svojim roditeljima jer je u to vrijeme bio maloljetan, a nakon toga samostalno. Potom je Općinski sud utvrdio da tužena u periodu od kraja 1989. godine nije zahtijevala apelantovo iseljenje iz spornog stana, niti je apelant uznemiravan u korištenju spornog stana. Iz raspoloživih dokumenata Općinski sud je utvrdio da je tužena tek 4. augusta 2005. godine od Uprave za stambena pitanja kao vlasnika stana zatražila vraćanje spornog stana na raspolaganje, što je navedena uprava odbila (rješenje od 17. decembra 2010. godine) zato što ne postoji evidentiran zahtjev za povrat spornog stana u posjed od ranijeg nosioca stanarskog prava i što sporni stan nije proglašen napuštenim.

10. Shodno činjeničnom utvrđenju, Općinski sud je zaključio da apelant u spornom stanu bespravno stanuje od kraja 1989. godine, iz čega slijedi da je nakon osam godina, tj. već krajem 1997. godine apelant stekao sva prava na spornom stanu koja ima nosilac stanarskog prava. Prema ocjeni Općinskog suda, apelant je ostvario kontinuitet u korištenju spornog stana od momenta svog rođenja kao član porodičnog domaćinstva Adele Vranešić, a od 1989. godine kao nezakoniti korisnik. Potom je Općinski sud naglasio da se apelantovo korištenje spornog stana od momenta kada ga je napustila Adela Vranešić smatra bespravnim u smislu člana 11. Zakona o stambenim odnosima (u daljnjem tekstu: ZSO) jer apelant nije imao zakonski osnov za useljenje u sporni stan, pa se stoga tužena neosnovano poziva na činjenicu da je Adela Vranešić stanarsko

pravo na spornom stanu prestalo njenom smrću 1993. godine. Prema ocjeni Općinskog suda, Adeli Vranešić kao posljednjem nosiocu stanarskog prava na spornom stanu stanarsko pravo je prestalo pretekom šest mjeseci od momenta napuštanja spornog stana (krajem 1989. godine). Na osnovu činjeničnog utvrđenja, Općinski sud je zaključio da se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe člana 30. ZSO-a, koje je taj sud citirao zaključivši da nadležni organ, niti bilo ko od zainteresiranih lica nije u konkretnom slučaju pokrenuo postupak za iseljenje nezakonitog korisnika, što zahtjev za utvrđivanje svojstva nosioca stanarskog prava na spornom stanu čini osnovanim.

11. Općinski sud je prilikom odlučnja primijenio Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), i to član 8, zaključivši da se sporni stan smatra apelantovim domom u kojem živi od rođenja, uz naglasak da član 8. Evropske konvencije štiti pravo na dom svim licima koja su na dan 30. april 1991. godine boravila u određenim stambenim objektima.

12. Odlučujući o žalbi tužene, Kantonalni sud je donio Presudu broj 65 0 P 186467 17 Gž 2 od 16. januara 2018. godine kojom je žalba uvažena, prvostepena presuda preinačena tako da je u cijelosti odbijen apelantov tužbeni zahtjev, uz istovremeno obavezivanje apelanta na naknadu troškova postupka.

13. Kantonalni sud je u sjednici vijeća, a na osnovu člana 229. stav 1. tačka 2. ZPP, izvršio ocjenu provedenih dokaza pred prvostepenim sudom utvrđujući da je apelant bio član porodičnog domaćinstva svog oca sve do 2006. godine. Navedeno, kako je istakao Kantonalni sud, proizlazi iz izjave apelantovog oca od 28. decembra 2000. godine u kojoj je navedeno da je apelant, koji je rođen 1981. godine, student i da živi kao član uže porodice u zajedničkom domaćinstvu. Taj isti podatak naveden je i u drugoj izjavi apelantovog oca od 26. decembra 2006. godine, pri čemu je utvrđeno da su obje izjave date u svrhu otkupa stana (stan od 28 m²). Iz pravosnažnog rješenja tužene od 24. aprila 2000. godine proizlazi da je apelantov otac, nakon smrti svog oca, nastavio da koristi stan u Vrazovoj broj 16/III, površine 28 m², sa suprugom i dvoje djece, iz čega slijedi da je u upravnom postupku navedena izjava uzeta kao tačna.

14. Kantonalni sud je potom naglasio da navedenu činjenicu (da je apelant bio član porodičnog domaćinstva svog oca) prvostepeni sud nije utvrdio, već je samo naveo da se pobrojani dokazi odnose na stan od 28 m² koji je apelantov otac otkupio, a prema ocjeni Kantonalnog suda, takvo utvrđenje prvostepenog suda predstavlja nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u odnosu na sve činjenice koje su relevantne.

15. Kantonalni sud je nadalje pojasnio da ni tom sudu nije sporno da je apelant rođen i da od rođenja živi na predmetnoj adresi s koje je pohađao osnovnu školu jer se sporni stan i stan apelantovog oca nalaze na istom spratu i nekada su bili povezani hodnikom (izjava svih svjedoka), a danas, prema nalazu vještaka, radi se o jednom stanu, funkcionalno povezanom bez mogućnosti razdvajanja, što je činjenica koju je utvrdio prvostepeni sud.

Drugostepenom sudu nije sporna ni činjenica da je apelant sa svojom porodicom koristio sporni stan nakon što je Adela Vranešić napustila sporni stan (1989. godine), i to na način da je sporni stan pripojen stanu apelantove porodice tako da danas na terenu čine jedan funkcionalni stan. Međutim, ono što je Kantonalnom sudu sporno jeste nepostojanje pravnog osnova da apelantova porodica sporni stan od 40 m², nakon napuštanja Adele Vranešić (pa čak i za vrijeme dok je tu živjela), neprestano i nesmetano koriste, a na način da apelant kao član svoje porodice stekne stanarsko pravo i otkupi sporni stan nakon što je već jednom apelantov otac otkupio stan na istoj adresi od 28 m² za tu porodicu.

16. Kantonalni sud je pojasnio da je apelant rođen 1981. godine i da je 1993. godine imao 12 godina, tako da od navedene godine do decembra 2000. godine nije mogao stjecati stanarsko pravo bespravnim korištenjem na svoje ime, pri čemu je posebno naglašeno da apelant nije mogao istovremeno biti član domaćinstva svog oca i istovremeno zasebno za sebe kao bespravni korisnik stjecati stanarsko pravo na spornom stanu. Prema ocjeni Kantonalnog suda, da bi se apelant mogao posmatrati kao subjekt prava, odnosno lice koje može stjecati prava i obaveze, morao je tokom čitavog perioda stjecanja stanarskog prava bespravnim korištenjem spornog stana imati poslovnu sposobnost, koja se stječe punoljetstvom, shodno članu 157. Porodičnog zakona FBiH.

17. Kantonalni sud je naglasio da je apelant 1999. godine navršio 18 godina, tako da nije bilo moguće steći stanarsko pravo u roku od osam godina bespravnog držanja u posjedu stana do 6. decembra 2000. godine, iz kojeg ga niko nije iseljavao. Prema stavu Kantonalnog suda, apelant do 1999. godine sporni stan formalno-pravno nije mogao držati u posjedu sam i u svoje ime, i to na način da mu protekli rok do tog vremena bude uračunat kao zakonski rok za vrijeme za koje je stekao određeno pravo. Shodno tome, Kantonalni sud je zaključio da apelant do 6. decembra 2000. godine, prema odredbi člana 30. st. 2. i 6. ZSO-a, nije mogao steći stanarsko pravo na spornom stanu kako zbog činjenice da je 1999. godine bio maloljetan tako i zbog činjenice da je do 2006. godine bio član porodičnog domaćinstva svog oca. Prema članu 12. ZSO-a, član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava ne može istovremeno biti i samostalni nosilac stanarskog prava na drugom stanu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelant smatra da je osporenom odlukom Kantonalnog suda povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav (1) Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

19. Apelacijom se iznose brojni prigovori u vezi s obrazloženjem osporene presude s kojim se apelant ne slaže. U tom smislu, između ostalog, ukazuje da drugostepeni sud

pogrešno interpretira izjavu u vezi s otkupom stana na istoj adresi površine 28 m² kada navodi da se radi o izjavi iz 2000. godine, pa je nejasno kako se iz te izjave vidi da je apelant bio član porodičnog domaćinstva svog oca do 2006. godine. Zatim, apelant proizvoljnim smatra obrazloženje Kantonalnog suda da se prava i obaveze za stjecanje stanarskog prava vežu za punoljetstvo jer do punoljetstva, kako tvrdi Kantonalni sud, ne mogu nastupiti prava i obaveze. U vezi s tim, apelant tvrdi da je obrazloženje proizvoljno jer se rođenjem djeteta u ekonomskoj zajednici stječe status člana porodičnog domaćinstva, što znači da se stječe neko pravo jer se rođenjem stječu prava i obaveze. Prema apelantovoj ocjeni, poslovna sposobnost koja se stječe punoljetstvom nema utjecaj na stjecanje prava koja su predmet ovog spora – stjecanje stanarskog prava protekom vremena korištenja stana u smislu člana 30. ZSO-a. Proteklo vrijeme u kojem tužena nije preuzimala određene pravne radnje radi iseljenja je činjenica od koje zavisi stjecanje statusa nosioca stanarskog prava, pri čemu ti uvjeti ne mogu otpočeti sa činom punoljetstva, kako to pogrešno tvrdi Kantonalni sud, jer bi to bilo diskriminaciono. Činjenica jeste da je apelant bio član porodičnog domaćinstva svog oca na istoj adresi, ali je Kantonalni sud zanemario činjenicu da je vještak građevinske struke učinio nespornim da je sporni stan funkcionalno vezan za stambenu jedinicu koja je otkupljena (stan od 28 m²). Apelant shodno svemu tvrdi da drugostepena presuda ne sadrži jasan stav o pravilu materijalnog prava po osnovu koga je predmetna pravna stvar presuđena, pa stoga ima bitnih nedostataka zbog kojih se i ne može ispitati pravilnost i zakonitost osporene odluke. Apelant smatra da je Kantonalni sud trebao primijeniti i odredbe Evropske konvencije, i to prije svega član 8, kako je to učinio prvostepeni sud, jer ni Kantonalni sud ne osporava činjenicu da je apelant rođen na adresi spornog stana, da je i prije a i poslije odlaska nosioca stanarskog prava živio u spornom stanu i sl. Apelant smatra da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je primjenom člana 30. ZSO-a utvrdio da je stekao stanarsko pravo na spornom stanu do 6. decembra 2000. godine, a da je Kantonalni sud proizvoljnom primjenom materijalnog i procesnog prava donio nezakonitu odluku na apelantovu štetu ne uvažavajući specifične okolnosti konkretnog slučaja. Apelant je predložio da se utvrdi kršenje njegovih prava na koja se pozvao, uz ukidanje osporene odluke i vraćanje predmeta Kantonalnom sudu na ponovno odlučivanje.

20. Apelant je apelaciju potkrijepio relevantnom dokumentacijom, između ostalog, ugovorom o korištenju stana na ime apelantovog oca od 15. novembra 2000. godine koji je kao dokaz proveden tokom prvostepenog postupka (vidi stranica 2. obrazloženja prvostepene presude).

b) Odgovor na apelaciju

21. Kantonalni sud je u odgovoru, između ostalog, naglasio da ostaje pri obrazloženju presude koja je donesena u pravilno i zakonito provedenom postupku, uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pri čemu je naglasio da taj sud nije želio da ozakoni bespravno prisvojen stambeni prostor, onemogućavajući apelantu zloupotrebu prava, sa čime

se apelant naravno ne slaže, već pokušava da pošto-poto dođe do dodatnog stambenog prostora na koji nema pravo.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o stambenim odnosima** („Službeni list SRBiH“ br. 14/84 – prečišćeni tekst, 12/87 i 36/89 – odluka US, „Službene novine Federacije BiH“ br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

Korisnikom stana, u smislu ovog zakona, smatraju se: nosilac stanarskog prava i članovi njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno s njim trajno žive i stanuju, kao i lica koja su prestala da budu članovi toga domaćinstva a ostala su u istom stanu.

Članovima porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, u smislu ovog zakona, smatraju se: bračni drug, djeca (rođena u braku ili van braka, usvojena, pastorčad) bračni drugovi djece, roditelji bračnih drugova (otac, majka, očuh, maćeha, usvojilac), braća i sestre, unučad, kao i lica koja je nosilac stanarskog prava dužan po zakonu da izdržava ili su ta lica dužna po zakonu da izdržavaju nosioca stanarskog prava, a koja zajedno s njima trajno žive i stanuju, kao i lica koja sa nosiocem stanarskog prava žive u ekonomskoj zajednici u istom stanu više od deset godina ili više od pet godina ako su se uselila u stan na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju nosioca stanarskog prava.

II - STICANJE STANARSKOG PRAVA

Član 11. st. (1) i (2)

Stanarsko pravo građanin stiče danom zakonitog useljenja u stan.

Zakonitim useljenjem u stan smatra se useljenje izvršeno na osnovu ugovora o korištenju stana, zaključenog na osnovu odgovarajućeg akta ili drugog akta utvrđenog ovim zakonom koji predstavlja punovažan osnov za useljenje u stan.

Član 12.

Građanin može biti nosilac stanarskog prava samo na jednom stanu.

Član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, kao i lice koje je prestalo da bude član toga domaćinstva a ostalo je u istom stanu (član 6. stav 1) ne može biti istovremeno i samostalan nosilac stanarskog prava na drugom stanu.

Zabranjeno je istovremeno biti nosilac stanarskog prava više od jednog stana.

Član 13.

Ako nosilac stanarskog prava ili maloljetni članovi njegovog porodičnog domaćinstva imaju ili steknu u svojini porodičnu stambenu zgradu ili stan u istom mjestu, na kojima nije stečeno stanarsko pravo, dužan je sa ostalim korisnicima stana da se iseli iz stana koji koristi i useli u svoj stan, odnosno stan u svojini maloljetnog člana porodičnog domaćinstva, ako taj stan odgovara njegovim potrebama i potrebama članova njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno sa njim stanuju.

U slučaju iz prethodnog stava nosilac stanarskog prava sa članovima svog porodičnog domaćinstva dužan je da, u roku od 30 dana od dana sticanja porodične stambene zgrade ili stana u svojini, iseli i preda stan davaocu stana na korišćenje odnosno vlasniku stana ili da podnese dokaze da stan u svojini ne odgovara njegovim potrebama i potrebama članova njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno sa njim stanuju.

Ako nosilac stanarskog prava ne postupi po odredbi iz prethodnog stava, na zahtjev davaoca stana na korišćenje odnosno vlasnika stana ili po službenoj dužnosti stambeni organ donijeće rješenje o iseljenju nosioca stanarskog prava sa svim licima i stvarima.

Član 21.

Korisnici stana (član 6. stav 1) koji stanuju zajedno sa nosiocem stanarskog prava imaju pravo da trajno i nesmetano koriste taj stan pod uslovima koji su propisani ovim zakonom.

Članovima porodičnog domaćinstva (član 6. stav 2) pripada pravo iz prethodnog stava i poslije smrti nosioca stanarskog prava, kao i kada nosilac stanarskog prava iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, osim ako je prestao da koristi stan na osnovu otkaza ugovora o korišćenju stana odnosno raskida tog ugovora ili na osnovu ugovora o zamjeni tog stana, kao i u slučaju kada ja stekao stanarsko pravo na drugi stan koji mu je dodijeljen i za članove porodičnog domaćinstva, kao i u slučaju iz člana 13. ovog zakona.

Član 22.

Kad nosilac stanarskog prava umre ili iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, a članovi njegovog porodičnog domaćinstva nastave s korišćenjem stana, ukoliko u stanu nije ostao bračni drug kao nosilac stanarskog prava, članovi porodičnog domaćinstva će sporazumno između sebe odrediti jedno lice za nosioca stanarskog prava i o tome obavijestiti davaoca stana na korišćenje.

Ako članovi porodičnog domaćinstva u roku od tri mjeseca ne postignu sporazum iz prethodnog stava nadležni sud će u vanparničnom postupku, na zahtjev članova porodičnog domaćinstva ili davaoca stana na korišćenje, odrediti koji će član porodičnog domaćinstva biti nosilac stanarskog prava vodeći računa o materijalnom i zdravstvenom stanju svakog člana domaćinstva kao i drugim okolnostima.

Ako davalac stana na korišćenje smatra da nijedno od lica, koja su ostala u stanu poslije smrti nosioca stanarskog prava, ili kad je on iz drugih razloga trajno prestao da koristi stan, nema pravo da po odredbi člana 21. stav 2. ovog zakona nastavi s korišćenjem stana, može po isteku roka od tri mjeseca tražiti od stambenog organa iseljenje svih lica koja su ostala u stanu.

Prilikom prinudnog iseljenja iz prethodnog stava ne obezbjeđuje se nužni smještaj.

Član 30.

Ako se neko lice nezakonito useli u stan u društvenoj svojini ili se useli u zajedničke prostorije u zgradi svako može dati inicijativu, a zainteresovano lice zahtjev stambenom organu, za pokretanje postupka za njegovo iseljenje.

Na osnovu zahtjeva ili po službenoj dužnosti stambeni organ će donijeti rješenje o ispražnjenju stana odnosno prostorija ako od dana nezakonitog useljenja do pokretanja postupka nije proteklo više od tri godine.

Protiv rješenja iz prethodnog stava može se u roku od tri dana izjaviti žalba, koja ne zadržava izvršenje rješenja.

Prilikom prinudnog ispražnjenja stana odnosno prostorije, licu koje se iseljava ne obezbjeđuje se nužni smještaj.

Troškovi prinudnog ispražnjena stana odnosno prostorije padaju na teret lica koje se iseljava.

Lice koje se nezakonito uselilo u stan ili se uselilo u zajedničke prostorije u zgradi snosi svaku štetu i sve troškove prouzrokovane nezakonitim useljenjem.

Protekom roka iz stava 2. ovog člana ne isključuje se pravo davaoca stana na korišćenje da zahtijeva ispražnjenje stana odnosno zajedničkih prostorija kod nadležnog suda u roku od daljnjih pet godina.

Član 47. stav (1)

Otkaz ugovora o korišćenju stana nosiocu stanarskog prava može se dati i kad on i članovi njegovog porodičnog domaćinstva, koji su zajedno s njim stanovali, prestanu da lično koriste stan neprekidno duže od šest mjeseci, a za to vrijeme su boravili u zemlji ili inostranstvu, izuzev:

(...)

23. Zakon o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) u relevantnom dijelu glasi:

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo cijiniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Član 229. stav (1) tačka 2)

Drugostepeni sud će, u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave, presudom preinačiti prvostepenu presudu, ako utvrdi da postoji jedan od slijedećih razloga iznesenih u žalbi:

2) ako je u sjednici vijeća drugačijom ocjenom isprava i posredno izvedenih dokaza već izvedenih pred prvostepenim sudom utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi.

VI. Dopustivost

24. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

26. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 65 0 P 186467 17 Gž 2 od 16. januara 2018. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 25. januara 2018. godine, a apelacija je podnesena 8. februara 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (prima facie) neosnovana.

27. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelant osporava presudu Kantonalnog suda tvrdeći da su tom presudom povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

29. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

30. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

31. U konkretnom slučaju postupak se ticao utvrđivanja prava na stjecanje stanarskog prava u skladu s odredbama ZSO-a, dakle radilo se o postupku građanskopravne prirode, pa apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud mora ispitati da li je postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijevaju navedene odredbe.

32. Prije svega, Ustavni sud zapaža da obrazloženje Općinskog suda upućuje na zaključak da se u konkretnom slučaju radi o sustanarskim odnosima, a što proizlazi iz obrazloženja tog suda: „Ova dva stana su predstavljala dvije stambene jedinice, ali su imali zajednički hodnik, kako je to obično bivalo u stanu sa zasnovanim sustanarskim odnosom“. Međutim, budući da se redovni sudovi tim pitanjem suštinski nisu ni bavili, niti su ga rasvijetlili, Ustavni sud smatra da se u takvim okolnostima u ovoj odluci tim pitanjem neće baviti.

33. U vezi s prigovorima kojima apelant ukazuje da osporenoj odluci Kantonalnog suda nedostaje jasno i logično obrazloženje zasnovano na odredbama materijalnog i procesnog prava, Ustavni sud, prije svega, naglašava da je, slijedeći praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), dosljedno isticao da pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje, te da član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke zato što nedostatak dovoljnih i relevantnih razloga u sudskoj odluci može ukazivati, između ostalog, na arbitrarno sudsko odlučivanje. Međutim, to ne znači i obavezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, odnosno u žalbama ili drugim odgovarajućim podnescima. Koliko će biti široka obaveza suda da u obrazloženju odluke navede razloge kojima se vodio pri njenom donošenju zavisi od okolnosti i prirode svakog pojedinog slučaja (mjerilo dovoljnosti). S druge strane, razlozi navedeni u obrazloženju odluke u pravilu će se smatrati relevantnim ako jasno upućuju na to da sudovi nisu proveli procjenu na proizvoljan način, da nisu učinili neku drugu očiglednu pogrešku u prosuđivanju, pogrešno ocijenili postojanje nekog važnog faktora ili propustili razmotriti sve relevantne faktore, odnosno propustili uzeti u obzir

sva činjenična i pravna elementa koji su objektivno relevantni za donošenje odluke, da nisu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke itd. Dakle, razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku (mjerilo relevantnosti; vidi, između ostalih, Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, tačka 29, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02, tačka 83. s daljnjim referencama, *Ajdarić protiv Hrvatske*, presuda od 13. decembra 2011. godine, aplikacija broj 20883/09, tačka 34. i Ustavni sud, npr. Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2478/06* od 17. septembra 2008. godine, stav 22. s daljnjim referencama i Odluka broj *AP 3174/17* od 19. septembra 2019. godine, stav 36, objavljene na www.ustavnisud.ba).

34. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da redovnim sudovima nije bilo sporno da apelant od rođenja (1981. godine) živi na adresi spornog stana i da sporni stan (40 m²) na kojem je nositeljica stanarskog prava bila Adela Vranešić i stan apelantovog oca (28 m²) koji je apelantov otac otkupio čine jednu funkcionalnu stambenu jedinicu, kako je to utvrdio vještak građevinske struke (vidi tačku 8. ove odluke). Potom, Ustavni sud uočava da tokom postupka nije bilo sporno da je nositeljica stanarskog prava na spornom stanu iz spornog stana trajno iselila 1989. godine, da je umrla 1993. godine i da apelant sa svojom porodicom od momenta kada je nositeljica napustila sporni stan bespravno koristi stan (nezakonito, bez pravnog osnova). Konačno, Ustavni sud zapaža da tokom postupka nije bilo sporno da su apelant i njegova porodica sporni stan koristili bez ometanja, odnosno da zainteresirana lica nisu, u smislu člana 30. ZSO-a, tražila iseljenje apelanta i njegove porodice iz spornog stana. Čini se također da tokom postupka nije bilo sporno da sporni stan tokom rata nije proglašen napuštenim, da na spornom stanu nije evidentiran zahtjev za povrat i da je upravo zbog tog razloga nadležno ministarstvo Kantona Sarajeva odbilo zahtjev tužene za vraćanje spornog stana na raspolaganje.

35. Ustavni sud zapaža da je Općinski sud na osnovu provedenih dokaza i njihovom ocjenom utvrdio da su u konkretnom slučaju ispunjeni svi uvjeti iz člana 30. ZSO-a utvrđujući da je apelant već do 1997. godine, odnosno do 6. decembra 2000. godine stekao stanarsko pravo na spornom stanu uz obrazloženje koje je prezentirano u tačkama od 6. do 11. ove odluke. Ustavni sud, također, zapaža da je Općinski sud imao u vidu i član 8. Evropske konvencije uvažavajući okolnost da apelant od rođenja koristi sporni stan i živi na adresi spornog stana i činjenicu, koju ni Kantonalni sud nije osporio, da sporni stan i stan apelantovog oca čine jednu stambenu jedinicu bez mogućnosti razdvajanja.

36. Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud, za razliku od Općinskog suda, (pre) ocjenom provedenih dokaza, u smislu člana 229. stav (1) tačka 2) ZPP, utvrdio da apelant do 6. decembra 2000. godine prema odredbi člana 30. st. 2. i 6. ZSO-a nije mogao steći stanarsko pravo na spornom stanu kako zbog činjenice da je do 1999. godine bio maloljetan tako i zbog činjenice da je do 2006. godine bio član porodičnog

domaćinstva svog oca. Navedeno stoga, kako je naveo Kantonalni sud, jer u smislu člana 12. ZSO-a član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava ne može istovremeno biti i samostalno nosilac stanarskog prava na drugom stanu. Ustavni sud zapaža i da je Kantonalnom sudu također naročito sporno, a što je taj sud posebno istakao i u odgovoru na apelaciju (vidi tačku 21. ove odluke), nepostojanje pravnog osnova da apelantova porodica sporni stan od 40 m² neprestano i nesmetano koristi, i to na način da apelant na spornom stanu stekne stanarsko pravo i otkupi ga, a nakon što je apelantov otac već jednom otkupio stan na istoj adresi od 28 m² za svoju (četveročlanu) porodicu.

37. Budući da predmetna apelacija pokreće pitanje primjene člana 30. ZSO-a, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da su s ciljem zaštite društvenog stambenog fonda i prava građana kojima je dodijeljen stan odredbom ovog člana regulirani uvjeti i postupak za iseljenje lica koja nezakonito usele u stan u društvenom vlasništvu ili zajedničke prostorije u zgradi. Inicijativu za pokretanje postupka za iseljenje bespravno useljenog lica može dati svako, tj. zakonom je data mogućnost svakom društveno-pravnom i fizičkom licu da može dati inicijativu za iseljenje. Postupak za iseljenje nezakonito useljenog lica može se pokrenuti ako od dana nezakonitog useljenja pa do pokretanja postupka nije proteklo više od tri godine. Protekom ovog roka kao objektivnog, koji je zakonom utvrđen, ovaj postupak ne može pokrenuti, niti voditi stambeni organ. Protekom navedenog roka od tri godine, koji isključuje mogućnost pokretanja i vođenja postupka nadležnog stambenog organa, omogućeno je davaocu stana na korištenje da u daljnjem roku od pet godina traži od nadležnog suda pokretanje postupka za donošenje rješenja o iseljenju nezakonito useljenog lica. Pretekom roka od osam godina (3 + 5) gubi se pravo pokretanja i vođenja postupka za iseljenje lica koje je nezakonito uselilo. Ustavni sud posebno naglašava da je za primjenu člana 30. ZSO-a nezakonitost, odnosno nepostojanje pravnog osnova za useljenje u stan u društvenom vlasništvu *conditio sine qua non*.

38. Dakle, nepostojanje pravnog osnova i nezakonito useljenje u stan čine uvjete bez kojih primjena člana 30. ZSO-a ne bi bila moguća, a na što jasno ukazuje i sama zakonska odredba „ako neko lice nezakonito useli u stan u društvenom vlasništvu...“. Stoga, prema ocjeni Ustavnog suda, pozivanje Kantonalnog suda na nezakonitost korištenja spornog stana je činjenica koja se apelantu u okolnostima konkretnog slučaja ne bi mogla staviti na teret, kako to čini Kantonalni sud u obrazloženju, ali i u odgovoru na apelaciju (vidi tačku 21. ove odluke), već upravo suprotno.

39. Ustavni sud potom ukazuje na dio obrazloženja Kantonalnog suda u kojem taj sud navodi da je apelantu za stjecanje prava i obaveza iz osnova člana 30. ZSO-a bila neophodna poslovna sposobnost. U vezi s tim, Kantonalni sud je naveo: „Da bi se tužitelj mogao promatrati kao subjekt prava, točnije osoba koja može stjecati prava i obaveze, morao je tijekom cijelog razdoblja stjecanja stanarskog prava bespravnim korištenjem stana imati poslovnu sposobnost, koja se stječe punoljetstvom, a nastupa sa navršenjem 18 godina života....“.

40. U vezi s datim obrazloženjem, Ustavni sud podsjeća da svako ljudsko biće ima opću pravnu sposobnost koja svakom ljudskom biću omogućava da bude nosilac svih vrsta prava i obaveza u svim obimima koji postoje u pravnom poretku, pri čemu nije moguće ograničiti, umanjiti, niti oduzeti pravnu sposobnost ljudskih bića. Dakle, suprotno obrazloženju Kantonalnog suda, fizičko lice postaje subjekt prava i stječe pravnu sposobnost trenutkom rođenja, iz čega slijedi da za stjecanje prava i obaveza nije nužno i postojanje poslovne sposobnosti. Osim toga, odredba člana 30. ZSO-a ima u vidu „neko lice“ bez preciziranja da to „neko lice koje nezakonito useli u stan u društvenom vlasništvu“ mora imati i poslovnu sposobnost.

41. Ustavni sud potom podsjeća da je odredbom člana 22. ZSO-a (vidi relevantne propise) propisana procedura određivanja nosioca stanarskog prava iz reda članova porodičnog domaćinstva (član 6. stav 2. ZSO-a) nakon smrti nosioca stanarskog prava, pa se hipotetski mogla desiti situacija da je maloljetno dijete umrlog nosioca stanarskog prava jedini član porodičnog domaćinstva. Slijedeći logiku Kantonalnog suda, maloljetno dijete kao jedini član umrlog nosioca stanarskog prava ne bi moglo prenijeti stanarsko pravo na sebe jer mu je „za stjecanje prava i obaveza iz ZSO-a potrebna i poslovna sposobnost“. Ustavni sud, također, ukazuje i na član 13. stav (1) ZSO-a koji maloljetnog člana porodičnog domaćinstva tretira kao subjekt prava koje ima prava i obaveze: „Ako nosilac stanarskog prava ili maloljetni članovi njegovog porodičnog domaćinstva imaju ili steknu u svojinu porodičnu stambenu zgradu ili stan u istom mjestu, na kojima nije stečeno stanarsko pravo, dužan je sa ostalim korisnicima stana da se iseli iz stana koji koristi i useli u svoj stan, odnosno stan u svojini maloljetnog člana porodičnog domaćinstva, ako taj stan odgovara njegovim potrebama i potrebama članova njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno sa njim stanuju“ (vidi relevantne propise). Stoga, Ustavni sud smatra da obrazloženje Kantonalnog suda da je za stjecanje prava i obaveza iz člana 30. ZSO-a neophodna i poslovna sposobnost ostavlja utisak proizvoljnosti jer takvo obrazloženje nije zasnovano na relevantnim odredbama materijalnog prava, konkretno odredbama ZSO-a. Prema ocjeni Ustavnog suda, Kantonalni sud je ovakav stav, budući da odredba člana 30. ZSO-a ne propisuje takav uvjet (poslovna sposobnost), trebao dovesti u vezu s ostalim relevantnim odredbama ZSO-a, a što je Kantonalni sud propustio da učini.

42. Ustavni sud zapaža i da je Kantonalni sud kao dodatni razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva uzeo u obzir činjenicu, koju je taj sud (pre)ocjenom dokaza utvrdio, da je apelant do 2006. godine bio član porodičnog domaćinstva svog oca, što je bio razlog da taj sud neosnovanost tužbenog zahtjeva zasnuje na odredbi člana 12. ZSO-a. Naime, stav (2) člana 12. ZSO-a propisuje da član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, kao i lice koje je prestalo da bude član tog domaćinstva, a ostalo je u istom stanu (član 6. stav 1), ne može biti istovremeno i samostalan nosilac stanarskog prava na drugom stanu. Prema ocjeni Ustavnog suda, Kantonalni sud je citiranu odredbu primijenio bez uvažavanja relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, posebno činjenice

koja ni Kantonalnom sudu nije sporna, da sporni stan i stan apelantovog oca od 28 m² čine jednu funkcionalnu cjelinu, bez mogućnosti razdvajanja. Pored toga, Ustavni sud iz relevantnih dokumenata zapaža da je apelantov otac ugovor o korištenju stana od 28 m² zaključio 15. novembra 2000. godine (vidi tačku 7. ove odluke), iz čega se nameće zaključak da apelantov otac do tog datuma nije ni imao status nosioca stanarskog prava na stanu od 28 m² da bi odredba člana 12. ZSO-a, koja ima u vidu nosioca stanarskog prava, bila relevantna. Navedeno posebno što se relevantni period za stjecanje stanarskog prava na spornom stanu, u smislu člana 30. ZSO-a, računa do 6. decembra 2000. godine. U konkretnom slučaju se čini da je Kantonalni sud prilikom primjene člana 12. stav (2) ZSO-a zanemario i navedenu okolnost.

43. Shodno svemu iznesenom, Ustavni sud podsjeća na ranije izneseni stav da razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku (mjerilo relevantnosti). U konkretnom slučaju, imajući u vidu dato obrazloženje Kantonalnog suda, nameće se zaključak da je taj sud donio osporenu odluku bez uvažavanja svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, pa dato obrazloženje ostavlja utisak proizvoljnosti i bez uporišta u relevantnim odredbama ZSO-a.

44. Stoga, imajući u vidu sve prethodno izneseno, Ustavni sud smatra da je osporenim presudom Kantonalnog suda prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

45. S obzirom na zaključke u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati apelantove navode da mu je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Kantonalni sud apelantu stavio na teret nezakonito korištenje stana, iako je za primjenu člana 30. ZSO-a nezakonito useljenje u stan u društvenom vlasništvu neophodan uvjet za primjenu citiranog člana i kada obrazloženje osporene presude da je za stjecanje prava i obaveza iz člana 30. ZSO-a bila potrebna i poslovna sposobnost ne proizlazi iz citirane odredbe, niti je Kantonalni sud takvo obrazloženje doveo u vezu s drugim relevantnim odredbama ZSO-a kojima bi ono bilo zasnovano, te kada je član 12. ZSO-a primijenjen bez uvažavanja relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, i to da sporni stan i stan apelantovog oca čine jednu cjelinu i da je apelantov otac status nosioca stanarskog

prava na stanu od 28 m² stekao 15. novembra 2000. godine kada je zaključio ugovor o korištenju, budući da citirana odredba ima u vidu nosioca stanarskog prava, što sve navedeno ukazuje da obrazloženje Kantonalnog suda ostavlja utisak proizvoljnosti.

47. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 5055/18

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ
И МЕРИТУМУ**

Апелација Рагиба Зељковића поднесена против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године

Одлука од 15. јануара 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 5055/18, рјешавајући апелацију Рагиба Зељковића, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 15. јануара 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Рагиба Зељковића.

Утврђује се повреда права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке, обавијести

Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и у „Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Рагиб Зељковић (у даљњем тексту: апелант) из Гламоча поднио је 5. септембра 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда затражено је 28. новембра 2019. године да достави одговор на апелацију.
3. Врховни суд је доставио одговор 9. децембра 2019. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:
5. Рјешењем директора Кантоналне административне службе у Ливну (у даљњем тексту: Кантонална служба) број 1032275000 од 16. јуна 2016. године апеланту није признато право на сразмјерну старосну пензију која пада на терет босанскохерцеговачког носиоца осигурања. Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање Мостар (у даљњем тексту: Федерални завод ПИО) Рјешењем број ФЗ 3/8/1-35-1-72-5/15 од 2. августа 2016. године одбио је апелантову жалбу против првостепеног рјешења.
6. Апелант је пред Кантоналним судом у Ливну (у даљњем тексту: Кантонални суд) тужбом покренуо управни спор против другостепеног рјешења, па је Кантонални суд Пресудом број 10 0 У 003524 16 У од 27. марта 2017. године апелантову тужбу одбио.
7. Апелант је, затим, поднио захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке (у даљњем тексту: захтјев за ванредно преиспитивање) Врховном суду, који је оспореним Рјешењем број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године апелантов

захтјев одбацио. У образложењу овог рјешења Врховни суд је навео да Закон о управним споровима (у даљем тексту: ЗУС) „не садржи одредбе којима се прописују услови под којима странке могу да предузимају радње у управним споровима (конкретно за подношење захтјева за ванредно преиспитивање судске одлуке)“. Стога се, како је закључио Врховни суд, у смислу члана 55 ЗУС-а сходно примјењују одговарајуће одредбе Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП). У вези с тим, Врховни суд је навео да је одредбом члана 301б. став 1 ЗПП прописано да странка може да поднесе ревизију посредством пуномоћника који је адвокат, а да, изузетно од става 1 тог члана, странка може сама да поднесе ревизију ако има положен правосудни испит, односно да за странку ревизију може да поднесе пуномоћник који је, према одредбама ЗПП или другог закона, овлашћен да заступа странку и који има положен правосудни испит (став 2 члана 301б. ЗПП). Због тога је Врховни суд позвао апеланта да у остављеном року достави доказ о положеном правосудном испиту уз напомену да ће, у супротном, захтјев одбацио као изјављен од неовлашћеног лица, према одредби члана 44 став 1 ЗУС-а.

8. Апелант се у одговору на овакав захтјев суда позвао на одредбу члана 41 ЗУС-а, па је истакао да сматра да није обавезан да доставља било какво увјерење у смислу одредбе члана 301б. ст. 1 и 2 ЗПП. С обзиром на чињеницу да апелант није доставио доказ о положеном правосудном испиту, Врховни суд је одбацио апелантов захтјев за ванредно преиспитивање.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

9. Апелант сматра да му је оспореним рјешењем прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), као и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције, те забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције. Апелант је исцрпно навео ток управног поступка, управног спора и поступка по захтјеву за ванредно преиспитивање. Апелант нарочито сматра да је Врховни суд произвољно примијенио одредбу члана 55 ЗУС-а у вези са чланом 301б. ст. 1 и 2 ЗПП. Према апелантовом мишљењу, у конкретном случају није примјенљива наведена одредба ЗПП, јер се ради о захтјеву за ванредно преиспитивање у управном спору који је регулисан ЗУС-ом. Наиме, како апелант образлаже, одредба члана 301б. ЗПП се односи „искључиво и само за ревизију у парничном поступку, али не за остале правне лијекове“, те сматра да је ова одредба произвољно примијењена у конкретном случају. На основу тога апелант сматра да му је одбацивањем захтјева на овакав начин прекршено право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције, као и право на приступ суду из

члана 6 став 1 Европске конвенције. Такође, сматра да је другачије третиран у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији, те да је због тога прекршена забрана дискриминације.

б) Одговор на апелацију

10. Врховни суд је у одговору на апелацију навео да у конкретном предмету нема кршења уставних права на која се апелант позвао у апелацији. Врховни суд је нарочито истакао да је 24. јула 2017. године на састанку Управног одјељења Врховног суда усвојено правно схватање о питању које апелант проблематизује у апелацији, да је објављено у Билтену број 1-2 за 2017. годину, а затим допуњено и објављено у Билтену број 1-2 за 2018. годину. Стога је Врховни суд предложио да Уставни суд одбије апелацију.

V. Релевантни прописи

11. У **Закону о управним споровима** („Службене новине Федерације БиХ“ број 9/05) релевантне одредбе гласе:

Захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке

Члан 41.

Против правоснажне одлуке кантоналног суда донесене у управном спору странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке [...] Врховном суду Федерације или кантоналном суду.

Врховном суду Федерације странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање због повреде федералног закона или другог федералног прописа или због повреде правила федералног закона о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари, путем кантоналног суда.

Кантоналном суду странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање због повреде кантоналног закона или других кантоналних прописа или због повреде правила федералног закона о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари.

Захтјев за ванредно преиспитивање не може се поднијети због повреде правила поступка која се односи на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање.

Поступак по захтјеву за ванредно преиспитивање судске одлуке

Члан 44. став 1.

Недозвољен или неблаговремен захтјев из члана 41. овог закона или захтјев који је поднијело неовлашћено лице, надлежни суд ће одбацити рјешењем. [...]

Члан 42. ст. 1. и 2.

Захтјев за ванредно преиспитивање предаје се на начин одређен у члану 19. овог закона кантоналном суду против чије одлуке се подноси захтјев.

Захтјев из става 1. овог члана може се поднијети у року од 30 дана од дана достављања странци судске одлуке против које се подноси захтјев. [...]

Члан 46.

Надлежни суд пресудом одбија или уважава захтјев из члана 41. овог закона.

Пресудом којом захтјев из става 1. овог члана уважава, надлежни суд може укинути или преиначити судску одлуку против које је поднесен захтјев.

Ако Врховни суд Федерације укине судску одлуку, предмет враћа кантоналном суду чија је одлука укинута, а ако кантонални суд укине судску одлуку предмет враћа вијећу из става 3. члана 42. овог закона, односно судији појединцу чија је одлука укинута. Тај суд, односно вијеће или судија појединац дужни су да изведу све процесне радње, да расправе питања на која им је указао надлежни суд и да донесу одговарајућу одлуку.

Остале одредбе поступка

Члан 55.

Уколико овај закон не садржи одредбе о поступку у управним споровима, сходно ће се примјењивати одговарајуће одредбе закона којим је уређен парнични поступак.

12. У Закону о парничном поступку („Службене новине ФБиХ“ бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15) релевантне одредбе гласе:

Члан 237. став 1.

(1) Странке могу изјавити ревизију против правоснажне пресуде донесене у другом степену у року 30 дана од дана достављања преписа пресуде.

Члан 247. ст. (1) и (2)

(1) Недопуштenu ревизију одбациће ревизијски суд рјешењем, као и неблаговремену или непотпуну ревизију, ако то, у границама својих овлашћења, није учинио првостепени суд.

(2) Ревизија је недопуштена ако није изјављена преко пуномоћника из члана 301б. овог закона, ако ју је изјавило лице које није овлашћено на подношење ревизије, или лице које је одустало од ревизије, или ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за подношење ревизије, или ако је ревизија изјављена против пресуде против које се по закону не може поднијети.

Члан 301б.

(1) Странка може поднијети ревизију преко пуномоћника који је адвокат.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, странка може сама поднијети ревизију ако има положен правосудни испит, односно за њу може ревизију поднијети као пуномоћник лице које је према одредбама овог или којег другог закона овлашћено заступати је у том својству иако није адвокат, ако има положен правосудни испит.

13. У Билтену судске праксе Врховног суда ФБиХ број 1-2, јануар-децембар 2017. године релевантни дио гласи:

Тачка 63.

Правно схватање Управног одјељења од 24. октобра 2017. године

Када захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке подноси физичко или правно лице, које није адвокат, потребно га је позвати да достави доказ о положеном правосудном испиту у свим ситуацијама.

14. У Билтену судске праксе Врховног суда ФБиХ број 1-2, јануар-децембар 2018. године релевантни дио гласи:

Тачка 63.

Члан 301.б став 2. Закона о парничном поступку 2018. година

Накнадним давањем пуномоћи адвокату за подношење захтјева за ванредно преиспитивање судске одлуке нису отклоњене сметње за подношење овога ванредног правног средства од стране законског заступника који нема правосудни испит.

VI. Допустивост

15. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

16. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме повија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

17. У конкретном случају апелацијом се оспорава Рјешење Врховног суда број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 10. јула 2018. године, а апелација је поднесена 5. септембра 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је то прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног

суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

18. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VIII. Меритум

19. Апелант оспорава рјешење Врховног суда, тврдећи да му је тим рјешењем повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, затим, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције, те забрана дискриминације из члана II/4 Устава БиХ и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на правично суђење.

20. У конкретном случају несумњиво постоји спор у вези са апелантовим правом на старосну пензију, што улази у обим заштићених грађанских права у смислу уставног права на правично суђење. У оквиру тог спора се појавило питање ефективности правног лијека прописаног законом – захтјева за ванредно преиспитивање у управном спору. Стога ће Уставни суд најприје испитати наводе о повреди права из члана 13 Европске конвенције у вези са правом из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 уз Европску конвенцију.

Право на дјелотворан правни лијек у вези са правом на правично суђење

21. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

22. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.[...]

23. Члан 13 Европске конвенције гласи:

Свако коме су повријеђена права и слободе који су предвиђени у овој конвенцији има право на дјелотворан правни лијек пред домаћим властима, без обзира на то да ли су повреду учинила лица која су поступала у службеном својству.

24. Апелант сматра да му је оспореним рјешењем Врховног суда прекршено право на дјелотворан правни лијек у вези са правом на правично суђење зато што је захтјев за ванредно преиспитивање, који је лично изјавио против правоснажне пресуде Кантоналног суда, одбачен произвољном примјеном одредбе члана 55 ЗУС-а у вези са чл. 247 став 2 и 301б. ст. 1 и 2 ЗПП.

25. Уставни суд подсјећа да члан 13 Европске конвенције сваком лицу гарантује право на дјелотворан правни лијек у оквиру националног правног поретка против повреда права признатих Европском конвенцијом. Право на дјелотворан правни лијек је акцесорно право, али и аутономно процесно право. Акцесорност овог права значи да на његову повреду може да се позива само у склопу и у вези са повредом неког другог права признатог Европском конвенцијом. С друге стране, његова аутономност значи да примјена ове одредбе не претпоставља нужно да је претходно почињена повреда каквог другог супстанцијалног права из Европске конвенције. Наиме, чак ни у случају када суд није установио да је постојала повреда супстанцијалног права, он је обавезан да провјери да ли национално право садржи одредбе о дјелотворном правном лијеку из члана 13 Европске конвенције. Уставни суд, даље, подсјећа да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), члан 13 Европске конвенције треба тумачити тако да гарантује „дјелотворан лијек пред државним органима“ свакоме ко тврди да је жртва кршења права и слобода набројаних у Конвенцији (види, Европски суд, *Klass против Њемачке*, пресуда од 6. септембра 1978. године, Серија А, број 28, стр. 29, став 64, и *Boyle и Rice против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. марта 1988. године, Серија А, број 131, став 52).

26. У складу са праксом Европског суда, под правом на дјелотворан правни лијек подразумијева се постојање правног лијека у било којој форми у унутрашњем правном поретку којим ефективно могу да се штите права и слободе гарантоване Европском конвенцијом. Правни лијек је ефикасан (дјелотворан) ако се њиме у унутрашњем правном поретку даје право на поништење акта којим је повријеђено неко право, или ако тим средством акт може да се измијени. Такође, ефикасност правог лијека подразумијева и могућност да се њиме отклони повреда права, као и да жртва повреде добије одређену сатисфакцију за претрпљену повреду. Ако правни лијек не испуњава наведене услове, неће се сматрати дјелотворним у смислу члана 13 Европске конвенције. Дјелотворност подразумијева и испитивање повреде у меритуму и доношење одлуке у меритуму (види, Европски суд, *Rotaru против Румуније*, пресуда од 4. маја 2000. године, став 67, и *Asenov и други против Бугарске*, пресуда од 28. октобра 1998. године, став 117).

27. У конкретном случају Уставни суд указује да је у ЗУС-у прописан захтјев за ванредно преиспитивање као један од правних лијекова који може да се користи у управном спору. У члану 41 ЗУС-а експлицитно је прописано да овај захтјев може да

поднесе „странка“ против правоснажне одлуке донесене у управном спору. Такође, ЗУС прописује начин на који се захтјев за ванредно преиспитивање подноси (члан 42), те поступак по захтјеву за преиспитивање (чл. 43-46). Одредбе о поступку укључују и могућност одбацивања захтјева ако га је поднијело неовлашћено лице (члан 44 став 1), али и могућност мериторног одлучивања у случају да је захтјев дозвољен. Мериторно одлучивање укључује могућност суда да одбије или усвоји захтјев. Ако усвоји захтјев, онда суд може да преиначи оспорену одлуку, или да је укине и врати на поновно одлучивање (члан 46). Из наведеног може да се закључи да захтјев за ванредно преиспитивање испуњава све услове дјелотворности правног лијека, како то захтијевају наведени стандарди Европског суда.

28. У одговору на питање дали је одбацивањем захтјева за ванредно преиспитивање апеланту прекршено право на дјелотворан правни лијек, Уставни суд запажа да је Врховни суд закључио да ЗУС „не садржи одредбе којима се прописују услови под којима странке“ могу да изјаве овај правни лијек, па се, на основу члана 55 ЗУС-а, позвао на одредбе ЗПП које регулишу питање ко је лице овлашћено за подношење ревизије. Међутим, Врховни суд у образложењу оспореног рјешења није посебно образложио овакво становиште. Најприје, није образложено зашто је, упркос одредбама чл. 41-46 ЗУС-а, суд закључио да тај закон не садржи одредбе о условима за подношење захтјева за ванредно преиспитивање, па може да се закључи да је тај став произвољан. Осим тога, у односу на сходну примјену одредаба ЗПП о заступању, у оспореном рјешењу је, такође, изостало образложење због чега суд сматра да је таква сходна примјена оправдана ако се имају у виду наведене одредбе ЗУС-а. Међутим, у одговору на апелацију Врховни суд се позвао на правна схватања усвојена на сједницама Управног одјељења Врховног суда, која су објављена у Билтенима судске праксе (види тач. 14 и 15 ове одлуке). Из тих правних схватања се види да је Управно одјељење Врховног суда закључило да физичко или правно лице „које није адвокат“ мора да се позове да достави доказ о положеном правосудном испиту „у свим ситуацијама“, те да накнадно давање пуномоћи адвокату „не отклања сметње“ за подношење овог правног лијека. Ипак, ни из оспореног рјешења, нити из правних схватања није јасно на основу којих одредаба ЗУС-а је заузето овакво правно схватање.

29. Наиме, ЗУС у члану 55 јасно прописује сходну примјену „одговарајуће одредбе“ ЗПП само ако ЗУС „не садржи одредбе о поступку у управним споровима“. Међутим, како је Уставни суд већ навео, чланом 41 је прописано да захтјев за ванредно преиспитивање може да изјави „странка“, дакле, свака странка без ограничења. Такво је и рјешење у ЗПП у односу на подношење ревизије (члан 237 став 1), али каснијим измјенама и допунама ЗПП прецизирани су услови које „странке“ које изјављују ревизију морају да испуне да би се сматрале лицем овлашћеним за подношење ревизије (чл. 247 став 2 и 301б. ЗПП). Дакле, ограничења парничне способности странке за изјављивање ревизије у парничном поступку експлицитно

су прописана законом. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је у Одлуци број АП 382/17 испитивао ограничење права на приступ суду у вези с тим ко може да изјави ревизију, те да је закључио да су законом прописани услови за изјављивање ревизије значајно измијењени, што захтијева „подизање степена стручности заступања пред највишом судском инстанцом у ентитетима, односно ефикаснији и стручнији рад приликом коришћења ревизије као ванредног правног лијека, што је било и нужно с обзиром на додатне законске измјене у вези са допуштености ревизије“ (види, Уставни суд, Одлука о допуштености и меритуму број АП 382/17 од 10. маја 2017. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 39/17, тач. 32-33). Имајући у виду свеукупне измјене одредаба о допуштености ревизије, Уставни суд је закључио да „новопрописана парнична неспособност странака у ревизијском поступку“ није довела до кршења права на приступ суду, односно да су ограничења која су у вези с тим наметнута прописана законом, да имају легитиман циљ и да су пропорционална и неопходна „у обиму потребном да се сврха ограничења задовољи у демократском друштву, којим није дошло до задирања у суштину зајемченог права“ (*idem*, тачка 34).

30. Међутим, за разлику од ЗПП, ЗУС није претрпио било какве измјене у вези са општим условима за изјављивање захтјева за ванредно преиспитивање (члан 41) и, нарочито, у њему нису прописана било каква ограничења парничне способности странака за изјављивање овог правног лијека. Стога, није јасно због чега је Врховни суд сматрао да у таквом случају може да примијени аналогија са одредбама које се тичу ограничења парничне способности странака за изјављивање ревизије за коју су општи услови другачији, односно строжији. Стога, Уставни суд сматра да је Врховни суд, у конкретном случају, произвољно примијенио одредбу члана 55 ЗУС-а, будући да је питање парничне способности за изјављивање захтјева за ванредно преиспитивање експлицитно прописано у члану 41 став 1 ЗУС-а, па нема мјеста сходној примјени ЗПП.

31. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да је одбацивањем апелантовог захтјева за ванредно преиспитивање због тога што не испуњава услове који морају бити испуњени по ЗПП за изјављивање ревизије, и то у ситуацији када ЗУС експлицитно даје право „странци“ да изјави тај правни лијек, Врховни суд је иначе дјелотворан правни лијек учинио недјелотворним тако што је апеланту произвољно онемогућио приступ том лијеку. Стога је, у конкретном случају, прекршено апелантово право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези са правом на приступ суду из члана 6 став 1 Европске конвенције.

32. С обзиром на то да је утврђено кршење права на дјелотворан правни лијек, Уставни суд сматра да нема потребе посебно испитивати наводе о кршењу осталих права на која се апелант позвао.

VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези са правом на приступ суду из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када суд одбаци захтјев за ванредно преиспитивање аналогном примјеном ЗПП којим се ограничава парнична способност странке да изјави ревизију, будући да такво ограничење није прописано у ЗУС-у који садржи одредбе о томе ко и како може да изјави захтјев за ванредно преиспитивање, па је примјена члана 55 ЗУС-а произвољна.

34. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

35. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 1080/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Bihaću broj 01 0 Dn 012881 17 Pž od 9. studenog 2017. godine i Rješenja Općinskog suda u Bihaću – Zemljišnoknjižni ured broj 017-0-Dn-17-001123 od 12. lipnja 2017. godine

Odluka od 28. siječnja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1080/18**, rješavajući apelaciju **Bosne i Hercegovine**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 28. siječnja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukida se Rješenje Kantonalnog suda u Bihaću broj 01 0 Dn 012881 17 PŽ od 9. studenoga 2017. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Bihaću koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Bihaću da u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, podnijela je 21. veljače 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 01 0 Dn 012881 17 Pž od 9. studenog 2017. godine i Rješenja Općinskog suda u Bihaću – Zemljišnoknjižni ured (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 017-0-Dn-17-001123 od 12. lipnja 2017. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Grada Bihać – Službe za prostorno uređenje, imovinskopravne i geodetske poslove (u daljnjem tekstu: Služba) zatraženo je 1. listopada 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i Gradsko pravobraniteljstvo Bihać (zakonski zastupnik Grada Bihać; u daljnjem tekstu: Pravobraniteljstvo) dostavili su odgovore na apelaciju u razdoblju od 9. do 21. listopada 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Općinski sud je u zemljišnoknjižnom predmetu, postupajući povodom zahtjeva Službe radi uspostave zemljišnoknjižnog uloška, donio Rješenje broj 017-0-Dn-17-001123 od 12. lipnja 2017. godine kojim je uspostavljen precizirani zemljišnoknjižni uložak u katastarskoj općini Bihać-grad (u daljnjem tekstu: novi zk. uložak), te je, kako je navedeno: „Na temelju prijavnog lista Službe broj [...] od 9. lipnja 2017. godine, kopije plana sa identifikacijom, pravomoćnog rješenja [Službe] broj 05/1-31-4-3155 od 3. lipnja 2011. godine, članka 56. Zakona o zemljišnim knjigama Federacije BiH i članka 343. stavak 2. Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH [...]“, dopušten otpis precizirane parcele, u naravi kuća i zgrada s dvorištem (u daljnjem tekstu: predmetna nekretnina) površine 3.573 m², iz A lista preciziranog zemljišnoknjižnog uloška i upis te parcele u A list novog zk. uloška, te brisanje državnog vlasništva iz preciziranog zemljišnog uloška i uknjižba prava vlasništva u B listu novog zk. uloška na nekretnine upisane u A listu tog zk. uloška u korist Općine Bihać s dijelom 1/1, kao i brisanje precizirane katastarske čestice (sve kako je precizno navedeno u izreci predmetnog rješenja).

6. U obrazloženju rješenja je konstatirano da se u konkretnom slučaju radi o postupku sustavnog usklađivanja zemljišne knjige s novim katastarskim premjerom, koji se pro-

vodi za katastarsku općinu Bihać i Bihać-grad u skladu s odredbama čl. 63–75. Zakona o zemljišnim knjigama FBiH (u daljnjem tekstu: Zakon o zemljišnim knjigama), kao i odredbama članka 88. st. 1. i 2. istog zakona. Dalje, ukazano je da je u prijavnom listu Službe od 6. lipnja 2017. godine izvršena identifikacija i utvrđeno da nekretnini upisanoj u precizirani zemljišnoknjižni uložak, na kojoj je u B listu kao vlasnik upisana „općenarodna imovina“, po novom premjeru odgovara predmetna nekretnina, a na kojoj je kao posjednik upisana Općina Bihać. U svezi s tim, ukazano je da je nakon službeno primljenih podataka od Katastra (prijavni listovi, kopije plana – skice i ostala dokazna dokumentacija) i završne kontrole preuzimanja podataka taj sud sastavio javni oglas kojim je najavljeno da predstoji uspostava zemljišne knjige za predmetnu katastarsku općinu prema podacima novog katastarskog premjera, a koji je objavljen u „Službenom glasniku BiH“, „Službenim novinama FBiH“, u dva dnevna lista koja su dostupna u cijeloj Bosni i Hercegovini (Večernji list i Dnevni avaz), na oglasnoj ploči suda i općine, te lokalnom elektronskom mediju (RTV Bihać). Također, ukazano je da su ovim oglasom pozvane sve osobe koje polažu pravo vlasništva ili neko drugo pravo na nekretninama da svoje pravo prijave u roku od 60 dana od dana najave. Konstatirano je da za vrijeme trajanja javnog poziva nije bilo prijava prava vlasništva na predmetnoj nekretnini od drugih zainteresiranih osoba, zbog čega je predmetnim rješenjem „kao najvjerojatniji vlasnik“ utvrđena Općina Bihać. Imajući u vidu navedeno, ocijenjeno je da su ispunjene sve zakonske pretpostavke za upis predmetne nekretnine u zemljišnu knjigu, tj. za uspostavu novog zemljišnoknjižnog uloška i upis stvarnih prava na način određen u izreci ovog rješenja, pa je nakon ocjene svih materijalnih dokaza, u skladu sa člankom 69. stavak 1. točka 2. Zakona o zemljišnim knjigama, odlučeno kao u izreci rješenja.

7. Apelantica je podnijela žalbu protiv navedenog rješenja, koja je odbijena kao neutemeljena Rješenjem Kantonalnog suda broj 01 0 Dn 012881 17 Pž od 9. studenog 2017. godine.

8. U obrazloženju rješenja, između ostalog, ponovljeno je utvrđenje prvostupanjskog suda da je na području grada Bihać u tijeku sustavno usklađivanje zemljišne knjige s novim katastarskim premjerom koji se provodi za katastarsku općinu Bihać i katastarsku općinu Bihać-grad. Dalje, ukazano je da je u svezi s tim prvostupanjski sud od Službe zaprimio dokaze iz kojih proizlazi da je u preciziranom zemljišnoknjižnom ulošku upisana precizirana parcela koja se vodi kao „općenarodna imovina“. Dalje, konstatirao je da iz tih dokaza proizlazi da je Katastar Grada Bihać prilikom usklađivanja starog s novim katastarskim operatom, a zbog netočnog računanja prilikom ranijeg premjera, izvršio promjenu površine te parcele i istodobno izvršio njezino cijepanje na dvije precizirane parcele koje odgovaraju preciziranim parcelama iz novog katastarskog operata, čija ukupna površina, prema podacima novog katastarskog operata, iznosi 3.573 m². Kantonalni sud je dalje naveo da iz stanja spisa predmeta proizlazi da je prvostupanjski sud nakon zaprimanja navedenih dokaza od Službe radi preuzimanja podataka za zemljišnu knjigu sačinio oglas kojim je objavio da predstoji uspostava zemljišne knjige,

odnosno novog zemljišnoknjižnog uložka za navedenu katastarsku općinu, prema podacima novog katastarskog premjera, da je navedeni oglas prvostupanjski sud objavio u „Službenom glasniku BiH“, „Službenim novinama Federacije BiH“, u dva dnevna lista koja su dostupna na području cijele Bosne i Hercegovine (Večernji list i Dnevni avaz), na oglasnoj ploči prvostupanjskog suda, na oglasnoj ploči Općine Bihać i na lokalnom elektronskom mediju – RTV Bihać. Također, ukazao je da proizlazi da je prvostupanjski sud tim oglasom pozvao sve osobe koje polažu pravo vlasništva ili neko drugo pravo na predmetnoj nekretnini da to svoje pravo prijave u roku od 60 dana od dana najave uspostave zemljišne knjige, odnosno zemljišnoknjižnog uložka, a da u navedenom roku zainteresirane osobe nisu podnijele prijavu. Kantonalni sud je konstatirao da iz stanja spisa predmeta, obrazloženja pobijanog rješenja i preciziranih dokaza koji se nalaze u spisu predmeta proizlazi i da je predmetna nekretnina ranije bila upisana kao posjed JU „Đački dom“ Bihać, a da je potom upisana kao posjed Općine Bihać. Kantonalni sud je ukazao da je prvostupanjski sud, polazeći od takvog činjeničnog utvrđenja, donio pobijano rješenje koje je, prema ocjeni tog suda, pravilno i zakonito, a za što je dao valjane razloge koje je prihvatio i taj sud.

9. Pri tome, Kantonalni sud je obrazložio da je neutemeljen apelantičin žalbeni prigovor da se u konkretnom slučaju nije mogao uspostaviti novi zk. uložak jer iz priloženih dokaza sasvim jasno proizlazi da je u postupku usklađivanja zemljišne knjige s novim katastarskim premjerom utvrđeno da površina sporne parcele koja je iskazana u podacima starog katastarskog premjera ne odgovara točnoj površini te parcele prema podacima novog katastarskog premjera, zbog čega je bilo nužno uskladiti stari i novi katastarski operat, a što je Služba za katastar Općine Bihać izvršila praktičnim mjerenjem na licu mjesta, te je potom utvrđene podatke dostavila prvostepenom sudu radi unošenja tih podataka u zemljišnu knjigu. Isto tako, Kantonalni sud je ukazao da iz stanja spisa predmeta nesporno proizlazi da je navedena nekretnina u ranijem zemljišnoknjižnom uložku bila upisana kao „općenarodna imovina“ i da je raniji posjednik te nekretnine bio JU „Đački dom“ Bihać, ali da je Rješenjem Službe za imovinskopravne i geodetske poslove broj 05/1-31-4-3155 od 3. lipnja 2011. godine (koje je postalo pravomoćno 20. lipnja 2011. godine) navedeni posjednik brisan, te je kao novi posjednik predmetne nekretnine upisana Općina Bihać, budući da je raniji posjednik te nekretnine JU „Đački dom“ Bihać prestao postojati. Imajući u vidu navedeno, prema ocjeni Kantonalnog suda, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da je Općina Bihać najvjerojatniji vlasnik predmetne nekretnine, te je istodobno u odnosu na tu nekretninu brisao ranijeg vlasnika, kako to propisuje odredba članka 69. stavak 1. točka 2. Zakona o zemljišnim knjigama.

10. Kantonalni sud je zaključio da je neutemeljen apelantičin žalbeni prigovor kojim ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava jer je, prema apelantičinom mišljenju, pobijano rješenje doneseno suprotno odredbama iz čl. 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja). U svezi s tim, Kantonalni sud je obrazložio

da iz odredbi Zakona o stvarnim pravima FBiH (u daljnjem tekstu: Zakon o stvarnim pravima) i Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja proizlazi da ta dva zakona stjecanje, odnosno raspolaganje prava nekretninama u državnom vlasništvu reguliraju tako da raspolaganje nekretninama u državnom vlasništvu određuju na bitno drugačiji način, budući da se prema odredbi iz članka 1. st. 1. i 3. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja zabranjuje raspolaganje državnom imovinom, a u koje raspolaganje spada izravan i neizravan prijenos vlasništva, dok prema odredbi iz članka 370. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima prestaje primjena svih važećih propisa koji pitanja raspolaganja nekretninama u državnom vlasništvu određuju na drugačiji način u odnosu na odredbe Zakona o stvarnim pravima. Imajući u vidu navedene zakonske odredbe, prema ocjeni Kantonalnog suda, u konkretnom slučaju je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je na predmetnoj nekretnini brisao „državno vlasništvo“ i kada je na toj nekretnini upisao vlasništvo Općine Bihać s dijelom 1/1, prema pravnom načelu *lex posterior, derogat legi priori*, imajući pri tome u vidu činjenicu da je Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja stupio na snagu 18. ožujka 2005. godine, a posljednja izmjena tog zakona je izvršena i stupila je na pravnu snagu 21. srpnja 2008. godine, dok je Zakon o stvarnim pravima stupio na pravnu snagu 5. rujna 2013. godine, a primjenjuje se od 5. ožujka 2014. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelantica tvrdi da joj je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, apelantica, u biti, smatra da su pobijane odluke rezultat proizvoljne primjene materijalnog prava. Naime, apelantica tvrdi da predmetna nekretnina predstavlja imovinu iz članka 1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja. Shodno tome, smatra da su redovni sudovi u pobijanim odlukama postupili protivno odredbama članka 1. st. 2. i 3., članka 2. stavak 1. i članka 4. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja kada su upisali pravo vlasništva na predmetnoj nekretnini u korist Općine Bihać. Također, apelantica tvrdi da Zakon o stvarnim pravima ne derogira odredbu članka 4. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja i da odredbe ova dva zakona nemaju isti predmet reguliranja, odnosno da se Zakonom o stvarnim pravima ne mogu urediti pitanja raspolaganja državnom imovinom obuhvaćenom člankom 1. stavak 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja. Apelantica tvrdi da sva bitna pitanja u svezi s tom imovinom mogu biti regulirana samo zakonom koji donese Parlamentarna skupština kao nadležni organ, na što upućuje odredba članka 4. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja. Apelantica ukazuje da na navedeni zaključak upućuje i Odluka Ustavnog suda *U 1/11* od 13. srpnja 2012. godine.

b) Odgovori na apelaciju

12. Kantonalni sud smatra da je apelacija neutemeljena i da pobijanom odlukom tog suda nije došlo do povrede apelantičinog prava na pravično suđenje i prava na imovinu.

13. Općinski sud ukazuje na to da u cijelosti ostaje pri navodima prvostupanjskog rješenja kojim je, prema mišljenju tog suda, pravilno utvrđeno činjenično stanje i pravilno primijenjeno materijalno pravo.

14. Pravobraniteljstvo smatra da su pobijane odluke pravilne i zakonite, te da njima nije došlo do povrede odredaba materijalnog i procesnog prava, kao ni prava iz Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije BiH“ br. 58/02, 19/03 i 54/04) u relevantnom dijelu glasi:

VI - DIOBA, OTPIS I PRIPIS U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI

Članak 56.

Promjena sastava zemljišnoknjižnog tijela

(1) *Sastav zemljišnoknjižnog tijela mijenja se zemljišnoknjižnom diobom, otpisom i pripisom.*

(2) *Prilikom otpisa uspostavlja se novi zemljišnoknjižni uložak, ukoliko pripis nije izvršen u neki već postojeći zemljišnoknjižni uložak. U dosadašnjem zemljišnoknjižnom ulošku navodi se preostala površina zemljišnoknjižnog tijela kao posljedica podjele i broj novog zemljišnoknjižnog tijela.*

[...]

VIII - NOVO USPOSTAVLJANJE, ZAMJENA I POSTUPAK USPOSTAVLJANJA ZEMLJIŠNIH KNJIGA

Članak 63.

Novo uspostavljanje i zamjena zemljišnih knjiga

(1) *Ukoliko zemljišna knjiga nije bila uspostavljena ili je zemljišna knjiga koja je prethodno postojala uništena, nestala ili oštećena, uslijediće po službenoj dužnosti uspostavljanje zemljišne knjige od strane zemljišnoknjižnog referenta a sukladno odredbama ovog zakona, a osobito sa odredbama iz članka 65.*

(2) *Ukoliko je dio zemljišne knjige uništen, izgubljen ili oštećen ili iz drugih razloga nedostaje dio zemljišne knjige, tada zemljišnoknjižni referent vrši njegovo uspostavljanje sukladno stavku 1. ovog članka.*

(3) *Utvrđivanje vlasništva, drugih prava i ograničenja na nekretnini vrši se rješavanjem.*

(4) Podatak u svezi s oznakom nekretnine uzima se iz službenog registra (katastra). Nekretnine se trebaju preuzimati i označavati sa podacima novog premjera.

Članak 64.

Načelo službene provjere i istraživanja činjenica

Radi utvrđivanja vlasništva, drugih prava i ograničenja na nekretninama zemljišnoknjižni ured će po službenoj dužnosti poduzeti potrebne provjere i istraživanja i pribaviti odgovarajuće dokaze. Između ostalog, mogu se upotrijebiti slijedeći dokazi:

[...]

3. podaci o osobama za koje se na osnovu postojećih podataka pretpostavlja da su oni nositelji prava,

4. podaci iz zemljišne knjige,

5. stari katastarski planovi i operati;

[...]

Članak 66.

Novo uspostavljanje zemljišnoknjižnog uloška

(1) Novo uspostavljanje zemljišnoknjižnog uloška vrši se po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresirane osobe.

(2) Kad treba da se uspostavi novi zemljišnoknjižni uložak tad će zemljišnoknjižni ured zatražiti od općinskog organa za upravu koji vodi katastar dostavu ovjerenog izvoda iz katastra.

Članak 67.

Najava postupka uspostavljanja

(1) Zemljišnoknjižni ured najavljuje javnim objavljivanjem da predstoji uspostavljanje (izrađivanje) zemljišnoknjižnog uloška.

(2) Najava se objavljuje oglasavanjem na oglasnoj tabli suda i objavljivanjem u „Službenom glasniku BiH“, „Službenim novinama Federacije BiH“ i u najmanje dva dnevna lista koja se distribuiraju u Bosni i Hercegovini.

(3) Najava mora sadržavati:

1) najavu predstojećeg uspostavljanja zemljišnoknjižnog uloška;

2) oznaku nekretnine, njen položaj, osobine i površinu prema podacima iz katastra odnosno novog premjera

3) oznaku (ime) vlasnika, ukoliko je to poznato zemljišnoknjižnom uredu ili se može utvrditi;

4) poziv osobama koje polažu pravo na priznavanje vlasništva ili drugog prava na nekretnini da to svoje pravo prijave u roku od 60 dana od dana najave

podneskom u dva primjerka i to dokažu, jer u protivnom njihovo pravo neće biti uzeto u obzir prilikom uspostavljanja zemljišnoknjižnog uložka. Na zahtjev osoba koja na temelju prethodne rečenice tvrde da mogu zahtijevati određeno pravo, rok će se produžiti najmanje za 90 narednih dana, kako bi im se omogućilo pribavljanje potrebitih dokaza.

(4) Lica koja nisu bila u mogućnosti saznati za najavu postupka uspostavljanja imaju pravo u roku od 60 dana od dana saznanja za postupak uspostavljanja, ali najduže godinu dana od početka postupka uspostavljanja, prijaviti svoje vlasništvo ili neko drugo pravo na nekretnini, sukladno odredbi stavka 3. točka 4. (druga rečenica) ovog članka.

(5) Ako se zainteresirana osoba ne prijavi u tom roku, zemljišnoknjižni ured vrši uspostavljanje na temelju postojećih dokaza sukladno članku 64. ovog zakona.

Članak 68.

Pravni put nakon isteka roka

Protekom rokova iz članka 67. ovog zakona zainteresirana osoba može ostvariti svoja prava u redovnom sudskom postupku.

Članak 69.

Upisi u postupku uspostavljanja

(1) U zemljišnu knjigu će se kao vlasnik odnosno nositelj nekog drugog prava upisati:

[...]

2) osoba čije vlasništvo odnosno drugo pravo prema stanju stvari zemljišnoknjižnom uredu izgleda najvjerojatnijim.

[...]

Članak 70.

Predmet žalbe u postupku uspostavljanja

U žalbenom postupku zainteresirane osobe mogu samo zahtijevati da se zemljišnoknjižnom uredu naloži da izvrši zabilježbu protiv točnosti zemljišne knjige ili da poduzme brisanje.

Članak 71.

Obavještenje, prigovor

(1) Sud koji je nadležan za uspostavljanje zemljišne knjige izvijestit će sve njemu poznate osobe, koje imaju pravo ili pravni interes na nekretninama u toj katastarskoj općini, o tome da su obvezne da prijave svoja prava kod nadležnog organa uz predočavanje isprava i da dostave potrebne podatke o nekretninama i pravima na nekretninama. Za to se ostavlja rok od 60 dana od dana saznanja za postupak javnog uspostavljanja ali najduže jednu godinu od početka postupka uspostavljanja.

(2) Obavijest sadrži oznaku predmetne nekretnine i formulaciju planiranog upisa u zemljišne knjige.

(3) Obavijest se šalje poznatim sudionicima. Pored toga, obavlja se javno obavještanje na uobičajeni način (u mjesnoj zajednici, naseljenom mjestu, katastarskoj općini i putem javnih medija).

(4) Ukoliko u roku navedenom u stavku 1. bude podnesen prigovor protiv namjeravanog upisa u zemljišnu knjigu, onda se u korist podnosioca prigovora upisuje u zemljišnu knjigu činjenica da je podnesen prigovor protiv točnosti zemljišnoknjižnog upisa.

16. Odluka o ratificiranju Sporazuma o pitanju sukcesije („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 22/01) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o pitanjima sukcesije potpisan u Beču, 29. lipnja 2001. godine na engleskom jeziku, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke PS BiH broj 56/01 od 24. listopada 2001. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi:

[...]

Aneks A

Pokretna i nepokretna državna imovina

Članak 1.

(1) Da bi se postiglo pravično rješenje, pokretna i nepokretna državna imovina federacije konstituirane kao bivša SFRJ („državna imovina“) će se prenijeti na države sljednice sukladno odredbama sljedećih članaka ovoga Aneksa.

[...]

Članak 2.

(1) Nepokretna će državna imovina bivše SFRJ, koja se nalazila na teritoriju bivše SFRJ, pripasti državama sljednicama na čijem se teritoriju ta imovina nalazi.

[...]

17. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom se zabranjuje raspolaganje državnom imovinom.

U smislu ove odluke, pod državnom imovinom podrazumijeva se:

1. nepokretna imovina koja pripada državi Bosni i Hercegovini (kao međunarodno priznatoj državi) temeljem međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji su 29. lipnja 2001. god. potpisale države Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Slovenija i Savezna Republika Jugoslavija, koja se, na dan donošenja ovog zakona, smatra vlasništvom ili posjedom Bosne i Hercegovine ili druge javne organizacije Bosne i Hercegovine; i

2. nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina do 31. prosinca 1991. god, a koja se na dan donošenja ovog zakona smatra vlasništvom ili posjedom Bosne i Hercegovine ili javne organizacije ili tijela Bosne i Hercegovine i bilo koje administrativne jedinice Bosne i Hercegovine.

U smislu ovog zakona, pod raspolaganjem navedene imovine smatra se izravni ili neizravni prijenos vlasništva.

Članak 2.

Bez obzira na odredbe drugog zakona ili propisa, državnom imovinom se može raspolagati samo sukladno odredbama ovog zakona.

Svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolaže imovinom iz članka 1. ovog zakona suprotno odredbama ovog zakona, ništav je.

Članak 3.

Imovina i prava poduzeća, registrirana kao takva, koja su predmet privatizacije prema Okvirnom zakonu o privatizaciji poduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 14/98 i 14/00) i važećih propisa donesenih temeljem njega, izuzimaju se od privremene zabrane prema ovom zakonu.

Osim toga, Povjerenstvo za državnu imovinu osnovano Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 10/05, u daljnjem tekstu: „Povjerenstvo“) može, na prijedlog zainteresirane strane, odlučiti da određenu državnu imovinu izuzme od privremene zabrane prema ovom zakonu.

Dio državne imovine koja će i dalje služiti za potrebe obrane se, na temelju i sukladno čl. 71-74. Zakona o obrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 88/05), također izuzima od privremene zabrane proglašene ovim Zakonom.

Članak 4.

Privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom sukladno ovom zakonu ostaje na snazi do stupanja na snagu zakona kojim se uređuje provedba kriterija koji će

se primjenjivati za utvrđivanje imovine koja je u vlasništvu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, i utvrđuju prava vlasništva i upravljanja državnom imovinom, koji će se donijeti na preporuke Povjerenstva, odnosno do potvrđivanja prihvatljivog i održivog rješenja pitanja raspodjele državne imovine između države i drugih nivoa vlasti od strane Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira, ili dok visoki predstavnik drugačije ne odluči.

18. Odluka o utemeljenju Povjerenstva za državnu imovinu, utvrđivanje i raspodjelu državne imovine, određivanje prava i obaveza Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u upravljanju državnom imovinom („Službeni glasnik BiH“ br. 10/05, 18/05, 69/05, 70/05 i 58/18). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Članak 1.

Ovom odlukom se osniva Povjerenstvo za državnu imovinu (u daljnjem tekstu: Povjerenstva) zaduženo za izradu kriterija za utvrđivanje državne imovine i njenu raspodjelu između Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i za donošenje propisa o upravljanju tom imovinom, te za predlaganje nacрта zakona o pravima vlasništva i upravljanja državnom imovinom.

Povjerenstvo se osniva kao stalno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i djelovat će do konačnog usvajanja navedenog propisa.

Članak 3.

Sukladno s člankom 1. ove odluke, Povjerenstvo priprema:

a) kriterije koji će se primjenjivati da bi se utvrdilo koja imovina je u vlasništvu Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta;

b) nacрте zakonskih akata za usvajanje, kojima se osigurava da kriteriji iz točke a) ovog članka budu provedeni;

c) prijedloge u svezi upisa imovine u javne registre u Bosni i Hercegovini i na teritoriji drugih država bivše SFRJ, odnosno drugih država;

d) prijedloge kriterija za preuzimanje imovine sa razine entiteta i Brčko Distrikta na razinu Bosne i Hercegovine u slučaju preuzimanja poslova iz nadležnosti entiteta na nivo institucija Bosne i Hercegovine;

e) prijedloge odgovarajućeg načina naknade, ukoliko je potrebno, koji uključuje analizu financijskih implikacija predloženih rješenja u pogledu eksproprijacije u navedenim nacrtima zakonskih akata.

19. Zakon o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“ br. 66/13 i 100/13). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Glava I

PRIJELAZNE ODREDBE

1. Pretvorba društvenog vlasništva

Članak 338.

Pretvorba prava korištenja, ili upravljanja ili raspolaganja

(1) *Ako posebni zakonom nije određeno drugačije pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja kao osnovna prava na stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu koje do stupanja na snagu ovog zakona nije postalo vlasništvo druge osobe, danom stupanja na snagu ovog zakona pretvaraju se u pravo vlasništva njihovog dosadašnjeg nositelja odnosno njegovog pravnog sljednika, ako te stvari mogu biti predmet prava vlasništva.*

(2) *Za upise prava upravljanja ili korištenja ili raspolaganja na stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu, koji su provedeni u zemljišnim knjigama do dana stupanja na snagu ovoga zakona, smatra se da su upisi prava vlasništva, ako društveno vlasništvo nije pretvoreno u vlasništvo druge osobe, koja je ovlaštena ishoditi uknjižbu svoga prava.*

(3) *Pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja na stvari u društvenom odnosno državnom vlasništvu postalo je pretvorbom vlasništvo pravnog sljednika dotadašnjega nositelja prava upravljanja odnosno korištenja ili raspolaganja na toj stvari, ako je stvar podobna biti predmetom prava vlasništva, osim ako je po nekom pravnom temelju postalo vlasništvo druge osobe a posebnim zakonom nije određeno drugačije.*

(4) *Odredbe ovoga zakona o pretvorbi prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu primjenjuju se i na pravne sljedbenike nositelja tih prava.*

Članak 341.

Presumpcije

(1) *Osoba, koja je u zemljišnim knjigama upisana kao nositelj prava upravljanja ili korištenja ili raspolaganja nekretninom, odnosno prava korištenja na neizgrađenom građevinskom zemljištu, smatra se vlasnikom nekretnine, ukoliko se ne dokaže suprotno a društveno vlasništvo nije pretvoreno u vlasništvo druge osobe.*

(2) *Osoba koja se ne može osloniti na presumpciju iz stavka 1. ovoga članka, ili koja dokazuje suprotno od nje, dokazat će svoje pravo vlasništva ako dokaže da je ona odnosno njen pravni predhodnik bio stekao pravo upravljanja, ili korištenja ili raspolaganja, odnosno pravo korištenja prava korištenja građevinskog zemljišta u društvenom vlasništvu, na valjanom pravnom temelju i uz ispunjenje svih ostalih pretpostavka koje su se za stjecanje toga prava zahtijevale u trenutku stjecanja.*

(3) *Smatra se da su državno vlasništvo sve stvari iz društvenoga vlasništva glede kojih nije utvrđeno u čijem su vlasništvu niti djeluje presumpcija vlasništva iz stavka 1. ovoga članka, a nositelja prava vlasništva odredit će se posebnim zakonom.*

Članak 342.

Upis neuknjiženih prava na nekretninama

(1) *Upis prava vlasništva nekretnine koje je nastalo pretvorbom društvenog vlasništva ili potječe od nekadašnjega prava upravljanja, ili korištenja ili raspolaganja stvari u društvenom vlasništvu provest će se po pravilima zemljišnoknjižnog prava, ako ovim zakonom nije nešto drugo propisano.*

(2) *Osobe koje u zemljišnim knjigama nisu upisane kao nositelji prava vlasništva stečenog pretvorbom društvenog vlasništva ili prava upravljanja ili korištenja ili raspolaganja, a ne raspolažu ispravom valjanom za zemljišnoknjižni upis prava vlasništva, odnosno drugih stvarnih prava na nekretninama, upisat će pravo vlasništva tih nekretnina, odnosno drugih stvarnih prava u zemljišnu knjigu na temelju odluke suda, nakon što dokažu da su bili izvanknjižni nositelji takvog prava na nekretnini u društvenom vlasništvu.*

(3) *Državno/entitetsko vlasništvo na nekretninama na kojima su imala pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja društvenopravne osobe uknjižit će se na temelju odluke nadležnog organa.*

(4) *Odredbe o stjecanju prava uknjižbom shodno se primjenjuju i na stjecanje prava vlasništva i drugih stvarnih prava upisom u knjigu položenih ugovora.*

Članak 343.

Upis vlasništva u koje se pretvorilo pravo korištenja na građevinskom zemljištu

(1) *Upis prava vlasništva nekretnine koje potječe od nekadašnjih prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom, sada državnom vlasništvu provest će se po pravilima zemljišnoknjižnog prava, ako ovim zakonom nije nešto drugo propisano.*

(2) *Zemljišnoknjižni sud će na zahtjev osobe, koja za to ima pravni interes dopustiti brisanje društvenog, sada državnog vlasništva i prava korištenja, te će upisati pravo vlasništva u korist osobe, koja je kao nositelj prava korištenja bila upisana u zemljišnoj knjizi.*

[...]

Članak 359.

Primjena zakona

(1) *Na stjecanje, promjenu, pravne učinke i prestanak stvarnih prava od dana stupanja na snagu ovoga zakona primjenjuju se odredbe ovoga zakona, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.*

(2) Na stjecanje, promjenu, pravne učinke i prestanak stvarnih prava do dana stupanja na snagu ovoga zakona primjenjuju se propisi koji su važili u trenutku stjecanja, promjene i prestanka prava i njihovih pravnih učinaka.

[...]

Članak 362.
Stečena prava

(1) Stupanje na snagu ovoga zakona nema utjecaja na postojeće odnose vlasnika, odnosno suvlasnika stvari, te osobe koje su na valjanom pravnom temelju i na valjani način stekle prava glede tih stvari.

[...]

2. Nekretnine u vlasništvu Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave

[...]

Članak 364.
Promet i raspolaganje nekretninama u vlasništvu Federacije,
kantona i jedinica lokalne samouprave

(1) Promet i raspolaganje nekretninama u vlasništvu Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave u prijelaznom periodu vrši se na način i pod uvjetima određenim ovim zakonom, Zakonom o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/05), Zakonom o zemljišnim knjigama („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/03 i 54/04), Sporazumom o pitanjima sukcesije („Službeni glasnik BiH /dodatak – Međunarodni Ugovori/ br. 10/2001 i 41/2001), Odlukom o sprovođenju Aneksa „G“ sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 2/04), Odlukom o obvezi zaštite državne imovine, finansijskih potraživanja i dugovanja pravnih osoba iz BiH u drugim državama bivše SFRJ („Službeni glasnik BiH“, broj: 2/04), međudržavnim ugovorima o rješavanju imovinsko-pravnih odnosa između država nastalih raspadom bivše SFRJ, te drugim propisima.

(2) Postupak za prodaju nekretnina u vlasništvu Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave putem javnog natječaja/nadmetanja se vodi sukladno propisima iz stavka 1. ovoga članka, te posebnim propisima koji uređuju postupanje organa nadležnih za promet i raspolaganje nekretninama u državnom vlasništvu.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka se shodno primjenjuju i na nekretnine koje se nalaze u imovini pravnih osoba u mješovitom vlasništvu.

Članak 370.
Prestanak primjene ostalih propisa

(1) Početkom primjene ovoga zakona prestaje primjena svih važećih propisa koji pitanja raspolaganja nekretninama u državnom vlasništvu određuju na drugačiji način u odnosu na odredbe ovoga zakona.

(2) *Odredba o prestanku primjene propisa iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na raspolaganje nekretninama u državnom vlasništvu u postupcima privatizacije i restitucije.*

(3) *Zakonodavni organi odgovarajućih teritorijalnih jedinica su u obvezi donijeti nove, odnosno usuglasiti važeće propise u svezi s raspolaganjem nekretninama u državnom vlasništvu s odredbama ovoga zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.*

VI. Dopustivost

20. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

22. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Rješenje Kantonalnog suda broj 01 0 Dn 012881 17 Pž od 9. studenog 2017. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijano rješenje apelantica je primila 27. prosinca 2017. godine, a apelacija je podnesena 21. veljače 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

23. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelantica tvrdi da joj je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

25. S obzirom na to da je apelantica nositelj javne vlasti, Ustavni sud podsjeća da ona ne uživa zaštitu prava zagarantiranih odredbama Europske konvencije i njezinih protokola koji reguliraju odnos javne vlasti i pojedinaca i pružaju pojedincima zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu s javnom vlašću. Međutim, Ustavni sud je u

svojoj praksi ukazao da Europska konvencija pruža minimum zaštite u pogledu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a Ustav Bosne i Hercegovine daje širu zaštitu, pa je usvojio stav da, prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, svatko tko je bio stranka u određenom postupku i tko ima presudu bilo kojeg suda za koju smatra da su mu njome povrijeđena prava može podnijeti apelaciju Ustavnom sudu. U skladu s tim, državni organi i javna vlast kao sudionici sudskih postupaka uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 39/03* od 27. veljače 2004. godine, objavljena na www.ustavisud.ba). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će ispitati apelantičine navode u odnosu na prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

26. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

27. Ustavni sud, prije svega, zapaža da apelantica pobija odluke redovnih sudova donesene u postupku radi uspostave novog zk. uloška i uknjižbe prava vlasništva u zemljišnoj knjizi na nekretninama u tom zk. ulošku u korist Općine Bihać s dijelom 1/1, tvrdeći da predmetna nekretnina predstavlja državno vlasništvo, te da, shodno tome, na istoj nekretnini, u skladu s odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja BiH, nije moglo biti uknjiženo pravo vlasništva Općine Bihać. Imajući u vidu navedeno, kao i uzimajući u obzir da je upis prava vlasništva odlučujući za njezino uživanje i raspolaganje, Ustavni sud smatra da apelantica u postupku u kojem su donesene pobijane odluke, a u kojem je radi zaštite svojih prava i interesa sudjelovala u dijelu koji se odnosio na žalbeni postupak, uživa garancije prava na pravično suđenje (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 176/18* od 23. travnja 2018. godine, točka 28. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2915/11* od 10. prosinca 2013. godine, točka 24., dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba).

28. Iz apelacijskih navoda proizlazi da apelantica, u biti, smatra da su pobijane odluke rezultat proizvoljne primjene materijalnog prava, što se, prema apelantičinom mišljenju, ogleda u neprimjenjivanju odredaba Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), koju Ustavni sud slijedi prilikom ispitivanja ustavnih prava (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 992/15* od 25. listopada 2017. godine, točka 35.), i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005.

godine, aplikacija broj 65167/01). Međutim, s druge strane, zadatak Ustavnog suda jeste da, u okviru svoje apelacijske nadležnosti, preispita način na koji su utvrđene činjenice, odnosno primijenjeni relevantni propisi u postupku pred redovnim sudovima u slučaju kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivnopravnih propisa bila očito proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada su povrijeđena temeljna procesna prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 29/02 od 27. lipnja 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 31/03). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati je li pobijana odluka utemeljena na proizvoljnoj primjeni relevantnih propisa.

29. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da je u postupku u kojem su donesene pobijane odluke nesporno utvrđeno da je predmetna nekretnina u zemljišno-knjižnom ulošku bila upisana kao „općenarodna imovina“, te da je raniji posjednik te nekretnine bio JU „Đački dom“ Bihać, koji je brisan rješenjem Službe za imovinsko-pravne i geodetske poslove, precizirani broj od 3. lipnja 2011. godine (rješenje je postalo pravomoćno 20. lipnja 2011. godine), a kao posjednik predmetne nekretnine upisana je Općina Bihać. Ustavni sud podsjeća da je u konkretnom slučaju, prije svega, sporno je li, razmatrajući apelantičine žalbene navode, kakve apelantica ponavlja i u apelaciji, Kantonalni sud proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da je Zakon o stvarnim pravima *lex posterior* i da se on primjenjuje na predmetne nekretnine koje, prema apelantičinom mišljenju, predstavljaju državnu imovinu u smislu Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja.

30. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, smatra potrebnim napomenuti da je Bosna i Hercegovina, jedna od bivših republika SFRJ, nakon raspada SFRJ, shodno načelu kontinuiteta iz članka I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, nastavila svoje pravno postojanje prema međunarodnom pravu kao država s unutarnjom strukturom modificiranom tim Ustavom i s postojećim međunarodno priznatim granicama. Također, Ustavni sud napominje da je nakon raspada SFRJ i okončanja ratnih sukoba na području Bosne i Hercegovine započeo proces sukcesije državne imovine bivše SFRJ u kojem je 29. lipnja 2001. godine zaključen Sporazum o sukcesiji između pet država nasljednica bivše SFRJ, koji je odlukom od 28. studenog 2001. godine ratificiralo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i koji je objavljen u „Službenom glasniku BiH – Međunarodni ugovori“ broj 22/01. Shodno članku 2. Aneksa A uz navedeni sporazum, nepokretna državna imovina bivše SFRJ koja se nalazila na teritoriju bivše SFRJ pripala je Bosni i Hercegovini, ukoliko se nalazila na njezinom teritoriju.

31. Također, Ustavni sud podsjeća da su i unutar institucija Bosne i Hercegovine započeti procesi rješavanja pitanja u svezi s državnom imovinom u Bosni i Hercegovini. Tako je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) 16. prosinca 2004. godine donijelo Odluku o utemeljenju Povjerenstva za državnu imovinu,

utvrđivanje i raspodjelu državne imovine, određivanje prava i obveza Bosne i Hercegovine, entiteta i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine u upravljanju državnom imovinom (u daljnjem tekstu: Odluka o utemeljenju Povjerenstva za državnu imovinu), koja je stupila na snagu 28. veljače 2005. godine (i koja, s izmjenama i dopunama, važi u vrijeme donošenja ove odluke Ustavnog suda). Prema članku 1. stavak 1. navedene odluke, zadatak Povjerenstva je izrada kriterija za utvrđivanje državne imovine i njezinu raspodjelu između Bosne i Hercegovine, entiteta i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine i za donošenje propisa o upravljanju tom imovinom, te za predlaganje nacрта zakona o pravima vlasništva i upravljanja državnom imovinom. Prema stavku 2. istog članka, Povjerenstvo je utemeljeno kao stalno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i djelovat će do konačnog usvajanja navedenog propisa. Prema informacijama kojima raspolaže Ustavni sud, do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda takav propis predviđen člankom 1. stavak 1. Odluke o utemeljenju Povjerenstva za državnu imovinu još nije usvojen i Povjerenstvo još uvijek djeluje u skladu sa svojim nadležnostima.

32. Ustavni sud zatim podsjeća da je nakon donošenja navedene Odluke o utemeljenju Povjerenstva za državnu imovinu, a konstatirajući da ne postoje efikasne mjere u cijeloj Bosni i Hercegovine za zaštitu interesa Bosne i Hercegovine i njezinih administrativnih jedinica od potencijalne štete koju bi predstavljalo daljnje raspolaganje državnom imovinom prije donošenja odgovarajućih zakona na temelju preporuka Povjerenstva, Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu donio odluke kojima je proglasio Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja, Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije Bosne i Hercegovine i Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Republike Srpske. Navedenim zakonima (koji na isti način reguliraju predmetnu materiju) stvoren je dakle pravni okvir radi privremene zaštite od potencijalne štete do koje bi moglo doći uslijed raspolaganja državnom imovinom, čime se (prema odredbama članka 1. stavak 3. tih zakona) smatra izravni ili neizravni prijenos vlasništva. Pri tome, odredbama članka 1. svakog od ovih zakona identično je propisano šta se u smislu te odluke smatra državnom imovinom čije je raspolaganje zabranjeno ovim zakonima, a člankom 3. svakog od tih zakona dopušteni su taksativno propisani izuzeci od privremene zabrane raspolaganja utvrđene tim zakonom (imovina i prava poduzeća, registrirana kao takva, koja su predmet privatizacije prema relevantnim propisima o privatizaciji, dio državne imovine koja će i dalje služiti za potrebe obrane u skladu s relevantnim propisom, kao i državna imovina koju Povjerenstvo odluči izuzeti od privremene zabrane prema tim zakonima). Također, odredbama članka 4. ovih zakona definirano je do kada ostaje na snazi privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom u skladu s tim zakonima. Naime, odredbama članka 4. navedenih zakona je identično propisano da privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom u skladu s tim zakonima ostaje na snazi do stupanja na snagu zakona kojim se uređuje provođenje kriterija koji će se primjenjivati za utvrđivanje imovine koja je u vlasništvu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine i utvrđuju prava vlasništva i upravljanja državnom imovinom, koja će se

donijeti na preporuke Povjerenstva, odnosno do potvrđivanja prihvatljivog i održivog rješenja pitanja raspodjele državne imovine između države i drugih razina vlasti od Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira ili dok Visoki predstavnik drugačije ne odluči. Međutim, Ustavni sud zapaža da na razini Bosne i Hercegovine takav zakon još uvijek nije donesen, odnosno to pitanje još uvijek nije riješeno, niti je Visoki predstavnik donio drugačiju odluku. Dakle, Ustavni sud ukazuje da na razini Bosne i Hercegovine još uvijek nije donesen propis kojim bi se točno definiralo koja imovina je u vlasništvu države, koja u vlasništvu entiteta i Distrikta Brčko i reguliralo njezino upravljanje. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da je Republika Srpska kao entitet donijela Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 135/10), ali je Ustavni sud Odlukom *U I/II* od 13. srpnja 2012. godine utvrdio da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet tog Zakona jer je to, u skladu sa člankom I/1., člankom III/3.(b) i člankom IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležnost Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud konstatira da je, s ciljem zaštite potencijalne štete koju bi predstavljalo daljnje raspolaganje, još uvijek na snazi privremena zabrana raspolaganja državnim imovinom definiranom zakonima o privremenoj zabrani raspolaganja, izuzev izuzetaka predviđenih člankom 3. tih zakona. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je odredbama članka 2. sva tri zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnim imovinom (BiH, FBiH i RS) propisano da, bez obzira na odredbe drugog zakona ili propisa, državnim imovinom se može raspolagati samo u skladu s odredbama tih zakona, a da je ništava svaka odluka, akt, ugovor ili bilo koji drugi pravni instrument kojim se raspolože imovinom iz članka 1. tih zakona suprotno odredbama tih zakona. Prema mišljenju Ustavnog suda, redovni sudovi i organi uprave navedeno moraju imati u vidu prilikom donošenja odluka kojima se vrši raspolaganje tom imovinom, izravno i neizravno.

33. Dovodeći u svezu sve navedeno sa činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da je proizvoljan zaključak Kantonalnog suda da je, imajući u vidu odredbu članka 370. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima (kojom je propisano da početkom primjene ovog Zakona prestaje primjena svih važećih propisa koji pitanja raspolaganja nekretninama u državnim vlasništvu određuju na drugačiji način u odnosu na odredbe ovog zakona), prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je na predmetnoj nekretnini izvršio brisanje „državnog vlasništva“ i kada je na toj nekretnini upisao vlasništvo Općine Bihać s dijelom I/1, prema pravnom načelu *lex posterior, derogat legi priori*, smatrajući da su odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja derogirane kasnije donesenim Zakonom o stvarnim pravima. Naime, uzimajući u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da se navedeno načelo ne može primijeniti u okolnostima u kojima je još uvijek na snazi privremena zabrana raspolaganja državnim imovinom definiranom zakonima o privremenoj zabrani raspolaganja, već da se u takvim okolnostima samo može primijeniti načelo *lex specialis, derogat legi generali*. Polazeći od pitanja koja su regulirana zakonima o privremenoj zabrani raspolaganja državnim

imovinom (i državni i entitetski, s obzirom na to da ti zakoni na isti način reguliraju predmetnu materiju), Ustavni sud smatra da ti zakoni imaju karakter *lex specialis* zakona u svezi s pitanjem raspolaganja državnom imovinom koja je kao takva definirana tim zakonom sve dok se pitanje statusa i upravljanja tom imovinom ne riješi na državnoj razini ili dok Visoki predstavnik ne odluči drugačije.

34. U prilog tome govori i tekst odredbe članka 364. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima kojim je propisano: „Promet i raspolaganje nekretninama u vlasništvu Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave u prijelaznom periodu vrši se na način i pod uvjetima određenim ovim zakonom, Zakonom o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije Bosne i Hercegovine [...]“ iz čega proizlazi da taj zakon, dakle, ima u vidu i ograničenja koja su uspostavljena zakonom koji je proglasio Visoki predstavnik. Također, u prilog tome govori i činjenica da je i odredbom članka 338. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima propisano da, ako posebnim zakonom nije određeno drugačije pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja kao temeljna prava na stvarima u društvenom, odnosno državnom vlasništvu koje do stupanja na snagu ovog Zakona nije postalo vlasništvo druge osobe, danom stupanja na snagu ovog Zakona pretvaraju se u pravo vlasništva njihovog dosadašnjeg nositelja, odnosno njegovog pravnog sljednika, ako te stvari mogu biti predmet prava vlasništva. Također, u prilog tome govori i odredba članka 359. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima kojom je propisano: „Na stjecanje, promjenu, pravne učinke i prestanak stvarnih prava od dana stupanja na snagu ovoga zakona primjenjuju se odredbe ovoga zakona, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.“ Ovaj posebni zakon u smislu citiranih odredbi Zakona o stvarnim pravima je nesumnjivo i Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom (kako državni tako i entitetski, u konkretnom slučaju zakon FBiH), s obzirom na to da taj zakon privremeno zabranjuje i neizravni prijenos prava vlasništva.

35. Dakle, imajući u vidu da je Kantonalni sud proizvoljno zaključio da Zakon o stvarnim pravima kao *lex posterior* derogira odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja, Ustavni sud zapaža da taj sud nije suštinski razmotrio apelantičine navode da je prvostupanjsko rješenje doneseno suprotno odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH. Zbog toga je i proizvoljno zaključio da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio da je Općina Bihać najvjerojatniji vlasnik predmetne nekretnine u smislu odredaba članka 69. stavak 1. točka 2. Zakona o zemljišnim knjigama, na temelju kojih je i upisana kao vlasnik predmetne nekretnine. Naime, s obzirom na to da je Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja *lex specialis* zakon u svezi s pitanjem raspolaganja državnom imovinom, koja je kao takva definirana tim zakonom, sve dok se pitanje statusa i upravljanja tom imovinom ne riješi na državnoj razini ili dok Visoki predstavnik ne odluči drugačije, ovaj Zakon je u svezi s tim pitanjem dakle *lex specialis* i u odnosu na Zakon o zemljišnim knjigama. Pri tome, imajući u vidu da je u konkretnom slučaju pobijanim odlukama izvršeno brisanje „državnog vlasništva“ i došlo do neizravnog prijenosa prava vlasništva na predmetnoj nekretnini, a koja je u

zemljišnoknjižnom ulošku ranije bila upisana kao „općenarodna imovina“, a pobijanom odlukom upisana s pravom vlasništva u korist Općine Bihać s dijelom 1/1, Ustavni sud smatra da je u tim odlukama nesporno i nedvosmisleno moralo biti razmotreno pitanje radi li se u konkretnom slučaju o državnoj imovini u smislu odredbi Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja koja je obuhvaćena zabranom raspolaganja, a što nije učinjeno u konkretnom slučaju. S obzirom na to da pitanje utvrđivanja ove činjenice nije u nadležnosti Ustavnog suda, a imajući u vidu da redovni sud nije razmotrio to krucijalno pitanje, već da je proizvoljno zaključio da je Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja derogiran donošenjem Zakona o stvarnim pravima, redovni sud je na taj način proizvoljno primijenio materijalno pravo na apelantičinu štetu.

36. Shodno navedenom, Ustavni sud zaključuje da je pobijana odluka suštinskim nerazmatranjem apelantičnih navoda da je prvostupanjaska odluka donesena suprotno odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja i proizvoljnim zaključivanjem da Zakon o stvarnim pravima kao *lex posterior* derogira odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja dovela do proizvoljne primjene materijalnog prava, a što je imalo za posljedicu donošenje proizvoljne odluke kojom je prekršeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na imovinu

37. S obzirom na zaključak o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno razmatrati i apelantičine navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

38. Ustavni sud je zaključio da postoji kršenje ustavnog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine jer redovni sud nije razmotrio važno pitanje radi li se u konkretnom slučaju o državnoj imovini u smislu Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja i arbitrarno je primijenio materijalno pravo smatrajući da Zakon o stvarnim pravima kao *lex posterior* derogira Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja.

39. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 1757/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Apelacija Džemala Mandžića iz Tuzle i advokata Vedrana Eterovića iz Sarajeva, koje zastupa Advokatsko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnesena protiv rješenjâ Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine

Odluka od 19. februara 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u sastavu: predsjednik Zlatko M. Knežević, potpredsjednici Mato Tadić i Mirsad Ćeman i sudije Valerija Galić, Miodrag Simović i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 19. februara 2020. godine, u predmetu broj **AP 1757/18**, rješavajući apelaciju **Džemala Mandžića i advokata Vedrana Eterovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka d), člana 18. stav (4) i člana 57. stav (2) tačka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Džemala Mandžića podnesena protiv rješenjâ Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine zato što ju je podnijelo neovlašteno lice.

Odbacuje se apelacija advokata Vedrana Eterovića podnesena protiv rješenjâ Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odluku objavit u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

1. Džemal Mandžić (u daljnjem tekstu: prvoapelant) iz Tuzle i advokat Vedran Eterović (u daljnjem tekstu: drugoapelant) iz Sarajeva, koje zastupa Advokatsko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnijeli su 19. marta 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenjâ Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine.

2. U krivičnom predmetu koji se vodio pred Sudom BiH protiv Muhameda Marića i ostalih (uključujući i prvoapelanta) zbog krivičnog djela organiziranog kriminala iz člana 250. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH), u

vezi s produženim krivičnim djelom pranja novca iz člana 209. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZBiH, tada optuženog prvoapelanta je zastupao drugoapelant kao izabrani branilac.

3. Predmetni postupak je okončan donošenjem Presude Suda BiH broj S1 2 K 010279 17 Kž 4 od 11. oktobra 2017. godine, koja je postala pravosnažna danom donošenja, kojom se prvoapelant oslobađa od optužbe. Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKPBiH), određeno je da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

4. Drugoapelant je 8. decembra 2017. godine podnio Sudu BiH zahtjev na ime naknade troškova krivičnog postupka u kojem je priložio troškovnik, potražujući ukupan iznos od 73.616,40 KM.

5. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine odobrena je isplata nagrade i naknade troškova krivičnog postupka drugoapelantu kao prvoapelantovom izabranom braniocu u iznosu od 24.991,20 KM, te određeno da se navedeni iznos ima uplatiti na označeni žiroračun.

6. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je drugoapelantov zahtjev djelimično osnovan u smislu Odluke o naknadi troškova krivičnog postupka prema ZKPBiH (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi troškova). U vezi s tim je Sud BiH ukazao (pobliže navedeno na str. 3. i 4. rješenja) na novčane iznose na ime pojedinačnih procesnih radnji koje je drugoapelant preduzeo prilikom zastupanja prvoapelanta (tokom trajanja cjelokupnog krivičnog postupka), ali i na ukupan iznos nagrade koja mu se ima isplatiti uvećana za iznos porezne stope (PDV). Nadalje je Sud BiH istakao da je drugoapelant preduzete radnje obračunavao po Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Advokatska tarifa FBiH), dok Sud BiH primjenjuje odluku o naknadi troškova koju je donijelo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, slijedom čega je odlučeno da je drugoapelantov zahtjev u prekomjernom dijelu odbijen kao neosnovan.

7. Rješenjem Suda BiH u vijeću Apelacionog odjeljenja (u daljnjem tekstu: apelaciono vijeće) broj S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine odbijena je kao neosnovana žalba drugoapelanta kao branioca prvoapelanta koji je oslobođen od optužbe, izjavljena protiv prvostepenog rješenja Suda BiH.

8. U obrazloženju rješenja apelaciono vijeće je navelo da je, suprotno drugoapelantovim žalbenim prigovorima, pravilan stav iz prvostepenog rješenja da se, u slučaju kada troškovi odbrane padaju na teret budžetskih sredstava, za određivanje nagrade i nužnih izdataka izabranog branioca optuženog nastalih u postupku pred Sudom BiH primjenjuje navedena odluka, a ne Advokatska tarifa FBiH. U tom smislu je ukazano na član 192. ZKPBiH kojim je propisano da detaljnije propise o naknadi troškova krivičnog postupka i visini paušalnog iznosa donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, a na

osnovu koje zakonske odredbe je i donesena predmetna odluka, kojom su obuhvaćeni i detaljnije regulirani troškovi krivičnog postupka, a što je predmet zakonske regulative u odredbama Glave XVI regulirano ZKPBiH. Zbog toga je apelaciono vijeće ukazalo da je jasno da se odredbe predmetne odluke primjenjuju i u slučajevima propisanim u članu 189. ZKPBiH, odnosno u slučaju kada je prvoapelant kao optuženi, kako je to riječ u konkretnom slučaju, oslobođen od optužbe, slijedom čega prigovori branioca u pogledu proizvoljne primjene prava i navodne povrede Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) ostaju bez osnova.

9. Nadalje je apelaciono vijeće istaklo da je drugoapelantov formalistički stav, odnosno prigovor iz žalbe da mu je trebalo odrediti nagradu za odbranu na pretresu bez umanjena za sve one dane u kojima je zbog protoka zakonskog roka od trideset dana glavni pretres trebao početi iznova, bez obzira na to da li je pretres i suštinski iznova započet. U vezi s tim je apelaciono vijeće navelo da, suprotno stavu iz žalbe, prema odredbi člana 260. ZKPBiH, pretres počinje „čitanjem optužnice“, a potom se otvara dokazni postupak u kojem stranke i branilac imaju pravo pozivati svjedoke i izvoditi dokaze, pa se, u situaciji kada glavni pretres nije *de facto* počinjao iznova i kada je postojala saglasnost stranaka i branilaca da se ne izvode već provedeni dokazi, predmetna ročišta ne mogu smatrati početkom pretresa u zakonskom smislu.

10. U predmetnoj apelaciji prvoapelant i drugoapelant se pozivaju na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zbog načina na koji su redovni sudovi u predmetnoj pravnoj stvari primijenili relevantne pozitivnopravne propise kod odlučivanja. U vezi s tim se ukazuje da je predmetnom odlukom propisana visina nagrade za branioca po službenoj dužnosti, a ne za izabrane branioca, posljedično čemu je u konkretnom slučaju trebala biti primijenjena Advokatska tarifa FBiH. Također, apelacijom se problematizira i način na koji je apelaciono vijeće tumačilo odredbu člana 260. ZKPBiH u kontekstu odmjeravanja troškova, navodeći u tom smislu da drugostepeni sud „sam dopušta da drugačije tumači jasnu odredbu člana 251. stav 2. ZKPBiH“.

11. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka d) i člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

12. Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Dopustivost u odnosu na prvoapelanta

13. Član 18. stav (3) tačka d) Pravila Ustavnog suda glasi:

(3) *Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:*

d) apelaciju je podnijelo neovlašteno lice;

14. Prije svega, Ustavni sud podsjeća da su osporene odluke rezultat postupka koji je pokrenuo drugoapelant nakon okončanja krivičnog postupka, a koji se vodio protiv prvoapelanta i u kojem je on oslobođen od optužbe da je počinio predmetno krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. Dakle, u konkretnom slučaju drugoapelant je kao prvoapelantov izabrani branilac u svoje ime i za svoj račun podnio Sudu BiH zahtjev za naknadu svojih troškova, a potom i izjavio žalbu apelacionom vijeću protiv osporenog prvostepenog rješenja o troškovima budući da nije bio zadovoljan načinom na koji su oni obračunati. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju prvoapelant nije ovlašten da u svoje ime podnese apelaciju Ustavnom sudu zbog navodne povrede navedenih prava njegovog branioca, tj. drugoapelanta, jer redovni sudovi u osporenim rješenjima nisu odlučivali o krivičnoj optužbi protiv prvoapelanta, niti o njegovim građanskim pravima i obavezama, odnosno imovinskim pravima, već o pravima na nagradu i naknadu njegovog izabranog branioca – drugoapelanta. Iz navedenog proizlazi da prvoapelant nije lice koje ima pravo da u konkretnom slučaju pokrene postupak pred Ustavnim sudom (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 1732/16* od 22. marta 2017. godine, stav 6, dostupna na www.ustavisud.ba). Stoga, Ustavni sud smatra da prvoapelant u okolnostima konkretnog slučaja ne uživa status ovlaštenog lica za podnošenje predmetne apelacije.

Dopustivost u odnosu na drugoapelanta

15. Član 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava zaštićenih Ustavom i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

16. Imajući u vidu zaključke Ustavnog suda iz stava 14. ove odluke, Ustavni sud u odnosu na navode koji se tiču drugoapelanta, u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije, mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i te povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno

neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99 i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema „opravdan zahtjev“ (vidi Evropski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije „žrtva“ kršenja prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

17. Ustavni sud ukazuje da se drugoapelantovi navodi o povredi prava na pravično suđenje i prava na imovinu odnose isključivo na način na koji je Sud BiH primijenio pozitivnopravne propise. Ustavni sud, rješavajući brojne ovakve apelacije, konzistentno je ukazivao na praksu Evropskog i Ustavnog suda prema kojoj zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene procesnog i materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01), niti da supstituiraju redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli. Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ustavnih prava (vidi, npr. Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 58/05).

18. Na osnovu činjenica konkretnog predmeta koje proizlaze iz dokumenata predložene Ustavnom sudu i iz apelacionih navoda, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u obrazloženjima odluka osporenih predmetnom apelacijom dali detaljne i jasne razloge za svoja odlučivanja, u čemu Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da drugoapelant nije ponudio relevantne argumente koji bi opravdali njegove tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede ustavnih prava na koja se pozvao, osim što je nezadovoljan rezultatom postupka u kojem je donesena osporena odluka. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu Evropskog i Ustavnog suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da nema ništa što ukazuje da drugoapelantovi navodi u predmetnoj apelaciji pokreću ustavna pitanja na koja se pozvao, odnosno ništa što ukazuje da drugoapelant ima „opravdan zahtjev“ u smislu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su ovi navodi očigledno (*prima facie*) neosnovani. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da je navedeni zaključak prethodno zauzeo i u svojoj praksi u predmetu u kojem je, također, bila problematizirana primjena prava (predmetna odluka ili advokatska tarifa) u postupku isplate nagrade i naknade troškova krivičnog postupka izabranom braniocu pred Sudom BiH (vidi Odluka o dopustivosti broj AP 5556/17 od 23. aprila 2018. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba).

19. Imajući u vidu odredbe člana 18. stav (3) tačka d) i člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko ju je podnijelo

neovlašteno lice, odnosno ukoliko je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 1889/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Апелација „Petrol ВН Oil Company“ д.о.о. Сарајево из Сарајева, којег заступа Бранко Марић, адвокат из Сарајева, поднесена против пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022450 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022439 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022462 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022436 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022430 18 Увп од 23. јануара 2018. године, С1 3 У 022472 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022432 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022437 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022445 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022447 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 023728 18 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022463 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022467 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022954 18 Увп од 27. фебруара 2018. године, С1 3 У 022446 18 Увп од 7. марта 2018. године, С1 3 У 022444 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022442 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022968 18 Увп од 20. марта 2018. године, С1 3 У 023735 18 Увп од 20. марта 2018. године и С1 3 У 022431 17 Увп од 24. јануара 2018. године

Одлука од 19. фебруара 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 1889/18, рјешавајући апелацију „Petrol ВН Oil Company“ д.о.о. Сарајево, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 19. фебруара 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација „Petrol ВН Oil Company“ д.о.о. Сарајево поднесена против пресуда Суда Босне и Херцеговине бр. С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022450 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022439 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022462 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022436 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022430 18 Увп од 23. јануара 2018. године, С1 3 У 022472 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022432 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022437 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022445 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022447 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 023728 18 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022463 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022467 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022954 18 Увп од 27. фебруара 2018. године, С1 3 У 022446 18 Увп од 7. марта 2018. године, С1 3 У 022444 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022442 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022968 18 Увп од 20. марта 2018. године, С1 3 У 023735 18 Увп од 20. марта 2018. године и С1 3 У 022431 17 Увп од 24. јануара 2018. године.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и у „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. „Petrol BH Oil Company“ д.о.о. Сарајево (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, којег заступа Бранко Марић, адвокат из Сарајева, поднио је 27. марта 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022450 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022439 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022462 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022436 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022430 18 Увп од 23. јануара 2018. године, С1 3 У 022472 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022432 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022437 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022445 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022447 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 023728 18 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022463 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022467 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022954 18 Увп од 27. фебруара 2018. године, С1 3 У 022446 18 Увп од 7. марта 2018. године, С1 3 У 022444 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022442 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022968 18 Увп од 20. марта 2018. године, С1 3 У 023735 18 Увп од 20. марта 2018. године и С1 3 У 022431 17 Увп од 24. јануара 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ, Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: тужена) и Регионалног центра Мостар Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: РЦ Мостар) затражено је 7. августа 2019. године да доставе одговор на апелацију.

3. Суд БиХ је одговор на апелацију доставио 14. августа 2019. године, а тужена 22. августа 2019. године. РЦ Мостар није доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

Претходни поступак

5. Пресудом Суда БиХ број С1 3 У 013579 13 У од 10. децембра 2014. године уважена је апелантова тужба у управном спору против коначног рјешења тужене којим је одбијен апелантов захтјев за ослобађање од плаћања путарине приликом увоза лож уља за потребе термоелектране и обавезан апелант на њено плаћање заједно с ПДВ-ом. Наведеном пресудом Суд БиХ је поништио побједана управна рјешења и предмет вратио на поновно рјешавање.

6. У поновном поступку Рјешењем РЦ Мостар број 03/6-2/III-УП/1-18-3-977/12-ПТ од 3. фебруара 2015. године обустављен је даљи поступак и уједно одобрен поврат уплаћених индиректних пореза (у износу од 10.349,27 КМ) и затезне камате.

Поступак у којем је донесена оспорена Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године

7. Апелант је 26. маја 2015. године РЦ Мостар поднио захтјев да му се исплати затезна камата за период у којем је тужена незаконито користила његова новчана средства, који је заснивао на наведеном рјешењу од 3. фебруара 2015. године.

8. Рјешењем РЦ Мостар број 03/6-2/IIIУП/1-18-3-714/15 од 14. августа 2015. године одбијен је као неоснован апелантов захтјев за исплату затезне камате на основу рјешења од 3. фебруара 2015. године.

9. Рјешењем тужене број 01/4-1-УП/II-600/15 од 13. јуна 2016. године одбијена је као неоснована апелантова жалба изјављена против рјешења РЦ Мостар од 14. августа 2015. године.

10. Против наведеног рјешења тужене од 13. јуна 2016. године апелант је поднио тужбу (управни спор) Суду БиХ. Одлучујући о тужби, Вијеће за управне спорове Суда БиХ је Пресудом број С1 3 У 022449 16 У од 10. новембра 2017. године одбило апелантову тужбу као неосновану. У образложењу пресуде је наведено да је оспорено рјешење донесено примјеном одредбе члана 1 Закона о поступку индиректног опорезивања и члана 234 став 1 Закона о царинској политици. Према оцјени Вијећа за управне спорове, за правилно одлучивање о законитости коначног управног акта у конкретној управној ствари је од кључног значаја датум извршеног поврата незаконито наплаћених увозних дажбина од стране тужене. Тужена је правилно закључила да се затезне камате исплаћују само уколико одлука о одобравању поврата дажбина није извршена у року од три мјесеца од дана доношења те одлуке у смислу одредбе члана 234 став 1 Закона о царинској политици. Даље је утврђено да је одлука којом је апеланту одобрен поврат дажбина донесена 3. фебруара 2015. године у укупном износу од 10.349,27 КМ, као и да се из доказа у спису – дневник уплата за период од 1. до 31. марта 2015. године види

да је поврат износа од 10.349,27 КМ извршен 27. марта 2015. године на апелантов рачун, а што значи да је исплата потраживаног износа извршена апеланту у року од три мјесеца који је прописан чланом 234 став 1 Закона о царинској политици. Вијеће за управне спорове је сматрало да је рјешење тужене правилно и законито када је тужена закључила да се у конкретном случају нису стекли услови за исплату затезне камате с обзиром на то да је у поступку утврђено да је рјешење којим је одобрен поврат плаћених дажбина и затезне камате извршено у року од три мјесеца од дана доношења. Закључено је да је у предметном случају правилно примијењена одредба члана 234 Закона о царинској политици, а не одредба члана 16 Закона о поступку индиректног опорезивања. У односу на апелантов приговор да се ПДВ и путарине не могу сматрати царинским дажбинама утврђено је да се и ПДВ и путарине као индиректни порези, када се плаћају при увозу, сматрају увозним дажбинама, а што произлази из члана 4 став 1 тачка 7 Закона о царинској политици. Наведеном одредбом је прописано да увозне дажбине значе царине и друге дажбине с једнаким ефектом као царинске дажбине наплативе при увозу робе. Надаље, одредбом члана 63 став 2 Закона о ПДВ-у прописано је да код увоза робе обрачунавање, наплаћивање и плаћање ПДВ-а надзире тужена у складу с царинским прописима као да ПДВ представља увозну царинску дажбину. У конкретном случају, како је закључено, примјењују се прописи из области царинске политике, гдје је *lex specialis* Закон о царинској политици, који је у конкретном случају и примијењен.

11. Апелант је против наведене пресуде Вијећа за управне спорове поднио захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке. Одлучујући о захтјеву, апелационо вијеће Суда БиХ је Пресудом број С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке одбило као неоснован.

12. У образложењу пресуде апелационо вијеће је истакло да је приликом заузимања става да ли у конкретном случају треба примијенити одредбу члана 234 Закона о царинској политици или одредбу члана 16 Закона о поступку индиректног опорезивања пошло од утврђења предности примјене закона који је *lex specialis* у датом случају (*lex specialis derogat lex generalis*). Даље је истакнуто да је Закон о царинској политици *lex specialis* пропис за област царинске политике, који спроводи Управа за индиректно опорезивање, у складу са чланом 2 став 2 Закона. Даље је истакнуто да је чланом 4 став 1 тачка 7 Закона прописано да увозне дажбине значе царине и друге дажбине с подједнаким ефектом као царинске дажбине наплативе при увозу робе, али не укључујући накнаде и трошкове за извршене услуге. Одредбом члана 239 наведеног закона прописано је да је овај закон, укључујући и његов прилог, у потпуности обавезујући и директно се примјењује на царинском подручју БиХ, као и да, према ставу 2 истог члана, овај закон има јачу снагу у односу на све друге прописе Босне и Херцеговине који регулишу област царинске политике. У предметном случају, како је закључено, основно питање на које је

неопходно одговорити јесте да ли се ПДВ и путарина наплаћени приликом увоза робе третирају као увозне дажбине у смислу Закона о царинској политици или искључиво као индиректни порези у смислу Закона о поступку индиректног опорезивања.

13. Апелационо вијеће је сматрало да из рјешења тужене од 3. фебруара 2015. године, којим је обустављен поступак измјене података и накнадне наплате индиректних пореза од апеланта и уједно одобрен поврат уплаћених индиректних пореза и затезне камате, произлази да је тужена одлучила на непријед наведени начин на основу члана 229 Закона о царинској политици, дакле, тужена као орган надлежан за спровођење предметног закона је ПДВ и путарине у конкретној правној ствари третирала као увозне дажбине. Имајући у виду одредбу члана 4 став 1 тачка 7 Закона о царинској политици, апелационо вијеће је закључило да је неспорно да су ПДВ и путарина у конкретној правној ствари друге дажбине наплаћене при увозу робе. Стога је, према оцјени апелационог вијећа, искључиво спорно питање да ли ПДВ и путарина као друге дажбине имају подједнак ефекат као и царинске дажбине. У конкретном случају кључан угао посматрања за апеланта је индивидуални економски ефекат дажбина. Имајући у виду да су предметне дажбине наплаћене од стране истог органа, у истом временском периоду, на основу исте одлуке, према оцјени апелационог вијећа, за апеланта производи подједнак ефекат наплата царина, као и ПДВ-а, те путарине.

14. У образложењу одлуке апелационо вијеће је даље навело да су одредбом члана I/4 Устава БиХ прописане слободе кретања у економији (слобода кретања роба, услуга, капитала и људи), те да је предметна одредба начелно истовјетна одредби члана 14 Уговора о оснивању Европске заједнице. Даље је истакнуто да је Уставни суд Одлуком број У 68/02 указао да се при тумачењу члана I/4 Устава БиХ користи Уговор о оснивању Европске заједнице и пракса Европског суда правде. То значи, како је сматрало апелационо вијеће, да се при тумачењу норми из области пореза и царина (економска слобода из члана I/4 Устава БиХ) национални правни пропис тумачи у складу с правом Европске уније, али поштујући забрану *contra legem* тумачења. Дакле, ако је правни пропис непрецизан или оставља простор вишезначном тумачењу, национални орган (суд) ће од више могућих тумачења увијек одабрати тумачење у складу с праксом Европског суда правде јер га на то обавезује највиши национални правни акт. Додатно, Босна и Херцеговина је држава која се налази на европском путу (уласка у Европску унију) и која је потписала и ратификовала Споразум о стабилизацији и придруживању с европским заједницама. Одредбом члана 70 Споразума прописано је да ће БиХ усклађивати своје постојеће и будуће законодавство с правном стечевином Европске уније (Заједнице). Апелационо вијеће је закључило да из наведеног произлази да се пракса Европског суда правде у тачно одређеним областима може примјењивати у националном праву БиХ као метод тумачења националног прописа. Такође је

истакнуто да је Европски суд правде у предмету број 24/68, *Комисија европских заједница против Републике Италије*, закључио: „Једнак ефекат као и царине има свако једнострано финансијско оптерећење наметнуто због преласка границе робе, које није царина у ужем смислу, независно од њеног назива и начина наплаћивања.“ Према томе, како је закључило апелационо вијеће, закључак да је ПДВ и путарину, искључиво уколико су наплаћени приликом увоза робе, могуће третирати као увозне дажбине у смислу царинског оптерећења у складу је и са европским правом.

15. У вези с апелантовим приговором о повреди уставног принципа забране дискриминације, апелационо вијеће је истакло да у оквиру антидискриминационог теста апелант упоредну групу налази у категорији лица која су обухваћена чланом 16 Закона о поступку индиректног опорезивања, којима би за наплаћени ПДВ и путарине припадало право и на затезне камате. Дакле, апелант упоредном групом сматра лица која плаћају ПДВ и путарину као и он, али примјеном другог правног прописа. Апелационо вијеће је оцијенило да предметна категорија лица не представља упоредну групу у смислу антидискриминационог теста јер ПДВ и путарина наплаћени приликом увоза робе потпадају под категорију увозних дажбина, и самим тим под примјену Закона о царинској политици, док се на ПДВ и путарине који су редовно наплаћени примјењује други правни пропис, односно Закон о поступку индиректног опорезивања. Будући да је утврдио непостојање релевантне упоредне групе у односу на коју апелант трпи негативне посљедице у смислу права на имовину, а имајући у виду став Европског суда за људска права из пресуде *Burden против Уједињеног Краљевства* да државе, у принципу, имају слободно поље процјене/слободан простор да примјењују различита правила и тиме различито уређују област пореске политике, апелационо вијеће је закључило да је неоснован апелантов приговор о повреди права на забрану дискриминације у вези с правом на имовину.

Остале оспорене пресуде

16. Апелант је уз апелацију доставио осталих 20 пресуда побројаних у изреци ове одлуке, које је Суд БиХ донио у поступку ванредног преиспитивања судске одлуке у периоду од 23. јануара до 20. марта 2018. године. У вези с тим, апелант је навео да је, будући да је у свим предметима окончаним пресудама које се оспоравају предметном апелацијом спроведен истовјетан поступак, изведени исти докази, утврђено идентично чињенично стање, те дата истовјетна правна аргументација, доставио комплетну документацију само за први од побројаних предмета.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), недискриминација из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

18. У апелацији је наведено да је у стотињак предмета тужена од апеланта наплатила путарину и ПДВ приликом увоза дизел горива за термоелектране, погрешно примјењујући закон јер по важећим прописима не постоји обавеза њиховог плаћања. Даље је наведено да је неспорно да су, након што је у управном спору поништено рјешење тужене о наплати путарине и ПДВ-а, по протеклу више од три године, наплаћени износи ПДВ-а и путарине враћени апеланту. Пошто је тужена, према апелантовом мишљењу, након незаконите наплате ПДВ-а и путарине више од три године користила апелантова средства, апелант је поднио захтјев да му се исплати камата за период у којем је тужена користила његова новчана средства. Апелант наводи да је тужена у управном поступку одбила апелантове захтјеве, затим је Суд БиХ одбио апелантове тужбе у управном спору, а након тога и захтјеве за преиспитивање судских одлука. Истакнуто је да предметном апелацијом апелант оспорава 21 пресуду Суда БиХ коју је апелант до тада примио. Пошто је у свим предметима, окончаним пресудама које се оспоравају предметном апелацијом, спроведен истовјетан поступак, изведени исти докази, утврђено идентично чињенично стање, те дата истовјетна правна аргументација, апелант је доставио комплетну документацију само за први од побројаних предмета, док за све остале доставља само по двије пресуде Суда БиХ из поступка управног спора и поступка за преиспитивање судске одлуке.

19. Апелант даље истиче да је у свим наведеним пресудама јединствен став и Суда БиХ и тужене да је апелантов захтјев за плаћање затезних камата тужена основано одбила јер према одредби члана 4 став 1 тачка 7 Закона о царинској политици ПДВ и путарина представљају царинске дажбине, те да се стога на њих примјењује члан 234 став 1 Закона о царинској политици који прописује да поврат износа увозних и извозних дажбина не доводи до исплаћивања камате од стране царинских органа. Апелант сматра да је у конкретном случају произвољно примијењен члан 234 став 1 Закона о царинској политици. Поред тога, истиче да наведена одредба није у складу са Уставом БиХ и Европском конвенцијом јер повређује право на имовину пореских обвезника у ситуацији када му је ускраћена могућност да оствари камату или било какву накнаду за изгубљену корист коју би имао по редовном току

ствари да му износи путарине и ПДВ-а нису незаконито одузети. Даље наводи да је погрешан закључак Суда БиХ да ПДВ и путарина представљају царинске дажбине, те да се на њих примјењује одредба члана 234 став 1 Закона о царинској политици, због тога што се они не могу сврстати у законску дефиницију увозних дажбина јер немају подједнак ефекат као и царинске дажбине које су наплативе при увозу робе. Навео је да је неспорно да је материја царина регулисана Законом о царинској политици, материја ПДВ-а Законом о ПДВ-у, а материја акциза Законом о акцизама. У односу на ПДВ, апелант сматра да Закон о царинској политици не може бити *lex specialis* и да се на ПДВ не могу примјењивати посебне одредбе тог закона када је та материја на другачији начин регулисана Законом о ПДВ-у који је *lex specialis* за ПДВ и који се на њега мора примијенити. Образложење које је наведено у оспореним пресудама као разлог примјене Закона о царинској политици је, према апелантовом мишљењу, произвољно. У конкретном случају не ради се о царинској политици него о поврату ПДВ-а, па је произвољан и неаргументован став да се на поврат ПДВ-а има примијенити Закон о царинској политици. Код ПДВ-а постоји посебан институт поврата ПДВ-а и плаћања затезних камата, који је потпуно независан од тога да ли постоји нечија грешка, те се право на затезну камату заснива искључиво на чињеници да је тужена користила апелантов новац, те да није на вријеме извршила његов поврат. Коначно постоји и одређена врста дискриминације јер у ситуацији када се, упркос постојању јединствених прописа, успостављају различита правила за враћање ПДВ-а и плаћање затезне камате у односу на робу из иностранства и робу произведену у БиХ, очигледно произлази да су увозници дискриминисани јер произвођачи истовјетне робе у БиХ не могу никада доћи у ситуацију у којој се сада налази апелант, тј. да се њихова средства задржавају три године, и то грешком тужене, а да му се оспорава право на наплату затезне камате.

20. Апелант предлаже да Уставни суд усвоји апелацију, утврди да постоји повреда наведених уставних права, укине оспорене пресуде и предмет врати Суду БиХ који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку.

б) Одговор на апелацију

21. Суд БиХ је у одговору на апелацију истакао да у односу на наведене повреде уставних права, разлози које је апелант навео у апелацији нису основани, те да је оспорена одлука апелационог вијећа Суда БиХ донесена правилном примјеном материјалног права.

22. У одговору на апелацију тужена је навела да став Суда БиХ изнијет у оспораваној пресуди (који је изнесен и у пресуди Управног вијећа истог суда, као и у рјешењима УИО) да се ПДВ и путарина наплаћени при увозу робе у царинско подручје БиХ имају сматрати увозним дажбинама у смислу примјене царинских

прописа – Закона о царинској политици БиХ и подзаконских прописа донесених у складу с наведеним законом сасвим јасно и недвосмислено произлази из законских одредби на које се Суд БиХ позвао. Истакнуто је да из наведених законских одредби произлази да ПДВ и путарина при увозу робе представљају увозне дажбине у смислу примјене законских прописа, те да се њихов обрачун и наплата врши у складу с царинским прописима, те се сходно томе и на поврат ПДВ-а и путарине, наплаћених приликом увоза робе, имају примјењивати Закон о царинској политици БиХ и подзаконски акти донијети у складу с наведеним законом, а не прописи на које се апелант позива. Апелант, и поред јасних прописа и објашњења Суда БиХ изнесеног у пресуди, понавља да се ПДВ и путарине не могу сврстати у увозне дажбине јер немају подједнак ефекат као царинске дажбине при увозу робе, те што Закон о ПДВ-у и Закон о акцизама дефинишу и ПДВ и путарину као порезе који се плаћају на потрошњу или промет робе која подлијеже плаћању ових обавеза, занемарујући да се у конкретном ради о дажбинама плаћеним при увозу робе. Наиме, Суд БиХ је у пресуди јасно навео да се одговор на питање да ли се ПДВ и путарине могу третирати као дажбине једнаког учинка/ефекта као царине налази у закључку Европског суда правде у предмету број 24/68, *Комисија европских заједница против Републике Италије*. Тужена као учесник у поступку, такође, налази да је произвољна и нетачна апелантова тврдња да Суд и УИО настоје оправдати тезу да постоје некакве двије различите врсте ПДВ-а, за које постоје некаква различита правила о прикупљању и поврату, те да апелант очигледно не препознаје разлику у погледу примјене прописа код обрачуна, наплате и поврата ПДВ-а приликом увоза робе и обрачуна, наплате и поврата ПДВ-а приликом промета добара и услуга, а која је јасно дефинисана наведеним законским одредбама. Будући да су апеланту као увознику робе у царинском управном поступку рјешењем Одсјека за царинске послове РЦ Мостар враћени ПДВ и путарина у складу са чланом 229 Закона о царинској политици, то се, пошто је по том основу поврат и одобрен, у погледу затезне камате може примијенити искључиво члан 234 Закона о царинској политици, а не други прописи на које се апелант позвао. У вези с тим, оправдано се поставља питање како то да апелант, уколико сматра да се у конкретној правној ствари не може примијенити Закон о царинској политици у погледу одредби о затезној камати на извршени поврат средстава плаћених на име ПДВ-а и путарине, није оспоравао рјешење којим му је одобрен поврат на основу члана 229 Закона о царинској политици, а на основу којег рјешења је и поднио захтјев за исплату затезне камате. Наведено указује да апелант тражи селективну примјену Закона о царинској политици, односно прихвата примјену наведеног закона када му то одговара (када му се врши поврат средстава на име уплаћеног ПДВ-а и путарине, основном члана 229), али оспорава примјену истог закона када му то не иде у прилог (примјена одредби о затезној камати на износ враћених средстава, односно члана 234).

V. Релевантни прописи

23. **Закон о царинској политици Босне и Херцеговине** („Службени гласник БиХ“ бр. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10 и 76/11) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2. став (2)

2. Овај закон проводи Управа за индиректно опорезивање (у даљем тексту: Управа).

Члан 4. став (1) тачка 7.

У примјени овог закона, појмови имају сљедеће значење

[...]

(7) „Увозне дажбине“ значе царине и друге дажбине са подједнаким ефектом као царинске дажбине наплативе при увозу робе, али не укључујући накнаде и трошкове за извршене услуге.

[...]

Члан 229.

1. Увозне или извозне дажбине враћају се ако се утврди да приликом њиховог плаћања износ таквих дажбина није био законски потраживан или ако је тај износ био књижен супротно одредбама члана 213. став 2 овог закона.

Од наплате увозних или извозних дажбина одустаје се ако се утврди да приликом њиховог књижења износ тих дажбина није био законски потраживан или ако је тај износ био књижен супротно одредбама члана 213. став 2 овог закона.

Никакав поврат или одустајање од наплате увозних или извозних дажбина не одобрава се када су чињенице које су довеле до плаћања или књижења износа који није био законски потраживан настале као посљедица намјерног поступка заинтересованог лица.

2. Увозне или извозне дажбине се враћају или се одустаје од њихове наплате након подношења захтјева одговарајућој царинској канцеларији у року од три године од дана када је дужник био обавијештен о износу тих дажбина.

Тај временски рок продужава се ако заинтересовано лице пружи доказе да је било спречено да поднесе свој захтјев у наведеном року због непредвиђених околности или више силе.

Када у том року сами царински органи открију да постоји једна или друга ситуација која је описана у ставу 1. овог члана, они на своју иницијативу врше поврат и одустају од наплате дажбине.

Члан 234.

1. Поврат износа увозних или извозних дажбина или камате или затезне камате која је наплаћена приликом плаћања таквих дажбина не доводи до исплаћивања камате од стране царинских органа. Међутим, камата се исплаћује када одлука за одобравање захтјева за поврат није извршена у року од три мјесеца од дана доношења те одлуке.

2. Износ камате из става 1, овог члана обрачунава се тако да буде једнак износу који би се зарачунао у ту сврху на берзи или финансијском тржишту БиХ.

Члан 239. ст. (1) и (2)

1. Овај закон, укључујући и његов прилог, у потпуности је обавезујући и директно се примјењује на царинском подручју БиХ.

2. Овај закон има јачу правну снагу у односу на друге БиХ прописе, који регулишу област царинске политике.

24. Закон о поступку индиректног опорезивања („Службени гласник БиХ“ бр. 89/05 и 100/13) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

(Основни принцип)

(1) Овим законом уређује се поступак утврђивања, наплате и контроле индиректних пореза и порески прекршаји.

(2) Поступак спровођења и извршавања активности из области царинских дажбина регулисан је Законом о царинској политици у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, бр. 57/04 и 12/05) и супсидијарно овим законом.

Члан 13. став (1)

(Обавезе УИО)

1) УИО је обавезан да пореском обвезнику изврши поврат новчаних средстава, сагласно одредбама овог закона, и то:

- а) изврши поврате који произлазе из прописа за сваки индиректни порез,*
- б) изврши поврат неосновано извршених уплата,*
- ц) изврши поврат трошкова за гаранције и*
- д) плати затезне камате.*

Члан 16.

(Поврат затезне камате и трошкова гаранција у случајевима поништеног износа дуга)

(1) Када су износи плаћени или гаранције поднесене да би се спријечило извршење рјешења, УИО ће извршити поврат плаћеног износа или трошкова гаранције ако су рјешење или износ дуга поништени рјешењем УИО или од надлежног суда. Поврат се врши са обрачунатом затезном каматом од дана када је износ или трошак гаранције плаћен.

(2) Трошкови гаранције и њихово плаћање документују се доказима које издаје далац гаранције. УИО ће прихватити тражени износ ако га сматра разумним у поређењу са уобичајеним тржишним цијенама које се траже за овакве гаранције.

(3) Одредбе из овог члана не примјењују се на друге случајеве гаранција које су поднесене за обезбјеђење обавеза по основу индиректних пореза или износа дуга.

25. **Закон о порезу на додату вриједност** („Службени гласник БиХ“ бр. 9/05, 35/05, 100/08 и 33/17) у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Предмет опорезивања

ПДВ се, у складу с одредбама овог закона, плаћа на:

1. промет добара и услуга (у даљем тексту: промет добара и услуга) које порески обвезник, у оквиру обављања својих дјелатности, изврши на територији Босне и Херцеговине уз накнаду;

2. увоз добара у Босну и Херцеговину.

Члан 11.

Увоз добара

„Увоз добара“ је сваки унос добара у царинско подручје Босне и Херцеговине.

ПДВ се обрачунава на сва добра која се увозе.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, ПДВ се не обрачунава на добра за која је одмах по уношењу у Босну и Херцеговину дато одобрење за привремено ускладиштење, царински одобрени поступак или употребу добара према члану 30. став 1. тачка 2. овог закона, а за која је покренут поступак привременог увоза уз ослобађање од плаћања увозних пореза, односно царински поступак превоза.

Члан 63. став (2)

Надзор обрачунавања, плаћања и наплате ПДВ-а

Код увоза робе, обрачунавање, наплаћивање и плаћање ПДВ-а надзире УИО у складу са царинским прописима као да ПДВ представља увозну царинску дајбину.

VI. Допустивост

26. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

27. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

28. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је 21 пресуда Суда БиХ побројана у изреци ове одлуке. Апелант је уз апелацију доставио 21 пресуду коју оспорава апелацијом. Чланом 21 став (2) Правила Уставног суда прописано је, поред осталог, да апелација из члана VI/36) Устава БиХ треба да садржи одлуку суда у БиХ која се оспорава, одредбе Устава и/или међународних докумената о људским правима које се примјењују у БиХ за које апелант сматра да су повријеђене, као и наводе, чињенице и доказе на којима се апелација заснива. Имајући у виду наведену одредбу, Уставни суд запажа да је апелант доставио оспорене пресуде Суда БиХ, као и да је навео да је у свим предметима окончаним пресудама које се оспоравају предметном апелацијом спроведен истовјетан поступак, утврђено идентично чињенично стање, те дата истовјетна правна аргументација, односно да све пресуде оспорава из истих разлога наведених у предметној апелацији.

29. Надаље, Уставни суд запажа да је предметном апелацијом оспорена 21 наведена пресуда, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорене пресуде апелант је примио у периоду од 26. јануара 2018. до 23. марта 2018. године, а апелација је поднесена 27. марта 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

30. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

31. Апелант оспорава наведене одлуке Суда БиХ тврдећи да су му тим одлукама повријеђена права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, недискриминација из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине

и члана 14 Европске конвенције и право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

32. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

33. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

34. Уставни суд запажа да је у конкретном предмету апелант пред органима управе и Судом БиХ тражио исплату затезне камате на износе индиректних пореза који су му враћени рјешењем органа управе. Надаље, Уставни суд истиче да је у досадашњој пракси, у правилу, у предметима који су се тicali одређивања пореских и царинских обавеза, апелације у односу на наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције одбацивао као *ratione materie* инкомпатибилне са Уставом Босне и Херцеговине. Међутим, у односу на конкретни предмет и питање да ли апелант ужива гаранције члана 6 Европске конвенције у конкретном предмету, Уставни суд се позива на праксу заузету у предмету Уставног суда број *АП 5007/16* (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 5007/16* од 11. октобра 2018. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba, тач. 28 и 29). У наведеном предмету, подржавајући при томе праксу Европског суда у предмету *National and Provincial Building Society* против Уједињеног Краљевства (пресуда од 27. септембра 1997. године), Уставни суд је закључио да апелант у конкретном предмету (у којем је, поред захтјева за поврат одређеног новчаног износа на име уплаћене посебне таксе за увезену робу, поднио и захтјев за исплату затезне камате на главни дуг, односно на износ наплаћене посебне таксе) ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције. Стога, подржавајући већ заузету праксу, Уставни суд закључује да апелант у конкретном предмету ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

35. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције због произвољне примјене материјалног права приликом утврђивања неоснованости његовог захтјева за исплату затезних камата. Осим тога, апелант проблематизује квалитет законске одредбе (члан 234 став 1 Закона о царинској политици), на којој су редовни судови засновали одлуке које се оспоравају апелацијом.

36. У вези с наводима из апелације који се односе на произвољну примјену права, Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

37. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивно-правне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која се предметном апелацијом покрећу, испитати да ли су оспорене пресуде засноване на произвољној примјени материјалног права.

38. Уставни суд запажа да су органи управе и Суд БиХ у предметном поступку одбили као неоснован апелантов захтјев за исплату затезне камате на утврђене износе ПДВ-а и путарине који су апеланту враћени у управном поступку. Уставни суд даље запажа да је рјешењем тужене, против којег је апелант покренуо управни спор, тужена одбила апелантов захтјев позивајући се на одредбе члана 1 Закона

о поступку индиректног опорезивања и члана 234 став 1 Закона о царинској политици, утврдивши да се у конкретном случају нису стекли услови за исплату затезне камате с обзиром на то да је у поступку утврђено да је рјешење којим је одобрен поврат плаћених дажбина и затезне камате извршено у року од три мјесеца од дана доношења рјешења.

39. У односу на апелантове приговоре да су органи управе и у коначници апелационо вијеће Суда БиХ произвољно примијенили Закон о царинској политици, односно члан 234 тог закона умјесто члана 16 Закона о поступку индиректног опорезивања (према којем би апеланту припадала тражена затезна камата), Уставни суд запажа да су органи управе и Суд БиХ у поступку управног спора и ванредног преиспитивања судске одлуке дали јасне и прецизне разлоге за своју одлуку којом су одбили као неоснован апелантов захтјев за исплату затезне камате. Наиме, Уставни суд запажа да је апелационо вијеће у својој коначној одлуци најприје дало детаљно и јасно образложење за свој закључак да је у случају увоза робе од стране апеланта и плаћања увозних дажбина *lex specialis* Закон о царинској политици, позивајући се при томе на цитиране одредбе члана 2 став 2, члана 4 став 1 тачка 7, те члана 239 наведеног закона. Апелационо вијеће је образложило да је Закон о царинској политици *lex specialis* из области царинских дажбина, који чини основ царинских прописа који се примјењују јединствено на царинском подручју БиХ и који има јачу правну снагу у односу на све друге бх. прописе који регулишу област царинске политике, па се у конкретној правној ствари одлучивања о апелантовом захтјеву за исплату затезне камате у вези с повратом неосновано наплаћених дажбина (ПДВ-а и путарине) имају примијенити одредбе Закона о царинској политици и подзаконски акти у вези с тим законом. У односу на апелантове тврдње да се у конкретном случају ПДВ и путарина које је апелант платио при увозу робе не могу сврстати у законску дефиницију увозних дажбина (и у вези с тим примијенити члан 234 Закона о царинској политици), Уставни суд запажа да је апелационо вијеће, испитујући истакнуте приговоре, дало детаљно и јасно образложење за своје закључке да се ПДВ и путарина наплаћени приликом увоза робе третирају као увозне дажбине у смислу Закона о царинској политици, позивајући се при томе на релевантне одредбе Закона о царинској политици. Имајући у виду наведено, Уставни суд у тумачењу одредбе члана 234 Закона о царинској политици и њеној примјени у коначници од стране апелационог вијећа не налази елементе произвољне примјене материјалног права.

40. У односу на апелантове наводе да одредба члана 234 став 1 Закона о царинској политици не задовољава квалитет закона, односно да није у складу са Уставом БиХ и Европском конвенцијом, Уставни суд најприје указује да је у својој досадашњој пракси, слиједећи при томе и праксу Европског суда, заузео став да законодавац приликом доношења закона којим обезбјеђује наплату пореза, доприноса и казни ужива широко поље процјене и одлучивања (види, *mutatis mutandis*, Одлука

Уставног суда број АП 2726/09 од 18. априла 2012. године, тачка 81, те Европски суд, предмет *Gasus Dosier – und Fördertechnik GmbH против Низоземске*, пресуда од 23. фебруара 1995. године, серија А, број 306-Б, став 60). Уставни суд запажа да наведена одредба у односу на исплаћивање затезне камате при поврату износа увозних или извозних дажбина предвиђа исплаћивање камате када одлука за одобравање захтјева за поврат није извршена у року од три мјесеца од дана доношења те одлуке. У конкретном случају у управном поступку је утврђено да је апеланту извршен поврат плаћених дажбина у року који предвиђа наведена одредба те стога нису били испуњени услови за исплату затезне камате. Имајући у виду да наведена одредба предвиђа поврат износа увозних или извозних дажбина, као и плаћање затезне камате када одлука за одобравање захтјева за поврат није извршена у року од три мјесеца од дана доношења те одлуке (што овдје није случај), Уставни суд сматра да наведена одредба не намеће претјеран терет на било кога, односно на самог апеланта. Цијенећи при томе изнесене ставове да законодавац има широко поље процјене регулисања питања из области наплате пореза и других дажбина, Уставни суд сматра неоснованим апелантове наводе да наведена одредба не задовољава квалитет закона, односно да није у складу са Уставом БиХ и Европском конвенцијом.

41. Због свега наведеног, Уставни суд сматра да су наводи апелације о кршењу права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције неосновани.

Право на имовину

42. Апелант сматра да му је оспореним одлукама редовних судова повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на то да апелант кршење наведеног права заснива на наводима о произвољној примјени материјалног права, које је Уставни суд већ размотрио у претходним тачкама ове одлуке, Уставни суд сматра неоснованим и наводе о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Недискриминација

43. Апелант наводи да је повријеђена и забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину. У вези с тим, Уставни суд примјећује да се апелационо вијеће детаљно бавило апелантовим наводима да је као увозник робе дискриминисан у односу на лица која су обухваћена чланом 16 Закона о поступку индиректног опорезивања, којима би за наплаћени ПДВ и путарине припадало право и на затезне камате, те да је дало јасне и аргументоване разлоге зашто је истакнуте наводе сматрало неоснованим, а дато образложење Уставни суд не сматра произвољним. Стога, Уставни суд сматра неоснованим наводе о повреди недискриминације из члана 14

Европске конвенције у вези с правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

44. Уставни суд закључује да није повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је, у поступку у којем је усвојен као основан апелантов захтјев за поврат наплаћених дажбина –ПДВ-а и путарине за увезену робу и одређено да му се исплати одређени новчани износ по том основу, оспореним одлукама одбијен као неоснован апелантов захтјев за исплату затезне камате, те када ништа не указује на произвољност у примјени материјалног права, при чему су органи управе и редовни судови у образложењу одлука за своје ставове дали довољно јасне и логичне разлоге.

45. Уставни суд закључује да нема повреде ни права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију када апелант наводе о кршењу овог права везује за погрешну примјену материјалног права, а Уставни суд је закључио да није било произвољности у том погледу.

46. Нема повреде забране дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину када апелант, осим својих навода, није доставио било какве доказе који би поткријепили његове тврдње да је у предметном поступку на било који начин дискриминисан, односно да је другачије третиран у односу на друга лица у истим или сличним ситуацијама.

47. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

48. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 2321/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija „Poljoopreme“ d.d. Sarajevo, koju zastupa Odvjetničko društvo sa ograničenom odgovornošću „Marić & Co“ d.o.o. Sarajevo, podnijela je 17. travnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine

Apelacija „Mellain“ d.o.o. Sarajevo, kojeg zastupa Zijad Šušić, odvjetnik iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 P 2 od 13. lipnja 2016. godine

Odluka od 11. ožujka 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2321/18**, rješavajući apelacije „**Poljooopreme**“ **d.d. Sarajevo** i „**Mellain**“ **d.o.o. Sarajevo**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Čeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. ožujka 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se apelacije „Poljooopreme“ d.d. Sarajevo i „Mellain“ d.o.o. Sarajevo.

Utvrdjuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 GŽ 2 od 14. prosinca 2017. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom

glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. „Poljoooprema“ d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelantica „Poljoooprema“), koju zastupa Odvjetničko društvo sa ograničenom odgovornošću „Marić & Co“ d.o.o. Sarajevo, podnijela je 17. travnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine. Predmetna apelacija je zavedena pod brojem AP 2321/18.

2. „Mellain“ d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant „Mellain“ ili zajedno sa apelanticom „Poljoooprema“: apelanti), kojeg zastupa Zijad Šušić, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 16. travnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv Presude Kantonalnog suda broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 066829 17 P 2 od 13. lipnja 2016. godine. Predmetna apelacija je zavedena pod brojem AP 2330/18.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Budući da su apelanti u predmetnom parničnom postupku imali procesni status tuženih a osporavaju iste odluke redovitih sudova, Ustavni sud je, u smislu članka 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. *AP 2321/18* i *AP 2330/18* u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem *AP 2321/18*.

4. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i opunomoćenika tužitelja Alije Čobića, Avdulaha Kukića i Mulaza Tarića (u daljnjem tekstu: tužitelji) zatraženo je 24. rujna, odnosno 6. studenog 2019. godine da dostave odgovore na apelacije.

5. Kantonalni sud i Općinski sud su dostavili odgovore na apelacije u razdoblju od 1. Listopada do 21. studenog 2019. godine. Opunomoćenik tužitelja u ostavljenom roku nije dostavio odgovor na apelacije.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

7. Apelanti su 5. prosinca 2007. godine međusobno zaključili notarski obrađen Ugovor pod brojem OPU 1573/2007 kojim je apelantica „Poljoooprema“, kao prodavac, prodala apelantu „Mellain“, kao kupcu (u daljnjem tekstu: predmetni ugovor), nekretnine u Sarajevu, u naravi zemljište iz tri zk. uloška (u daljnjem tekstu: predmetne nekretnine). Na temelju predmetnog ugovora apelant „Mellain“ se uknjižio kao vlasnik predmetnih nekretnina u zemljišnim knjigama.

8. Tužitelji su u svojstvu bivših dioničara apelantice „Poljoooprema“ 5. prosinca 2008. godine pokrenuli parnični postupak protiv apelanata radi utvrđivanja ništavosti predmetnog ugovora i brisanja upisa prava vlasništva apelanta „Mellain“ u zemljišnim knjigama.

Parnični postupak

9. Odlučujući o tužbenom zahtjevu Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 066829 08 P od 14. prosinca 2012. godine u cijelosti odbio tužbeni zahtjev (sve preciznije navedeno u izreci presude).

10. Apelanti su u odgovorima na tužbu istaknuli brojne prigovore, između ostalog, prigovor nedostatka aktivne legitimacije na strani tužitelja, jer su oni svoje dionice koje su posjedovali kod apelantice „Poljoooprema“ prodali 2005. godine, potom, prigovor neurednosti tužbe i nepravilno označene vrijednosti spora (vsp. 10.100,00 KM) obzirom na vrijednost predmetnog ugovora (više od 2.000.000,00 KM).

11. Tijekom postupka Općinski sud je izvršio uvid u materijalne dokaze, i to predmetni ugovor, dopise Kantonalne agencije za privatizaciju (u daljnjem tekstu: Agencija za privatizaciju) od 1. rujna 2008. godine, te 17. lipnja 2009. godine uz koji je dostavljen spisak nekretnina koje su u vlasništvu apelantice „Poljoooprema“ za potrebe izrade programa privatizacije, odluku dioničara apelantice „Poljoooprema“ od 29. lipnja 2007. godine, ugovore o kupoprodaji dionica iz 2005. godine koje su zaključili tužitelji sa tvrtkom „Sjemekop“ d.o.o. Sarajevo kojima su prodali svoje dionice koje su imali kod apelantice „Poljoooprema“, program privatizacije i početnu bilancu apelantice „Poljoooprema“, te spis privatizacije Agencije za privatizaciju, podnesak Agencije za privatizaciju od 4. veljače 2010. godine, te je saslušan svjedok N.P. u svojstvu ravnatelja Agencije za privatizaciju, koji je i potpisao dopise Agencije za privatizaciju.

12. Na temelju ocjene provedenih dokaza, Općinski sud je utvrdio da je apelantica „Poljoooprema“, kao vlasnica predmetnih nekretnina, slobodno raspolagala svojom imovinom koju je prodala apelantu zaključujući notarski obrađen ugovor uz prethodnu suglasnost Skupštine apelantice „Poljoooprema“. U svezi sa tvrdnjama tužitelja da predmetne nekretnine nisu bile uključene u početnu bilancu apelantice „Poljoooprema“, Općinski sud je naveo da tužitelji tu činjenicu nisu dokazali tijekom postupka. U svezi s

tim, Općinski sud je naveo da je tijekom postupka izvršen uvid u dva podneska Agencije za privatizaciju koji su međusobno kontradiktorni, a odnose se na istu stvar, pa je u svezi s tim saslušan ravnatelj Agencije za privatizaciju N.P., čiji je iskaz prvostupanjski sud prezentirao na strani 5. obrazloženja. Općinski sud je, potom, između ostalog, naveo da iskaz ravnatelja Agencije za privatizaciju smatra profesionalnim, koji detaljno pojašnjava sporno pitanje, te da je poklonio vjeru iskazu u kojem se tvrdi da je dopis od 17. lipnja 2009. godine dan na temelju nepotpunog pregleda spisa, dok se dopis od 4. veljače 2010. godine odnosi na cio spis privatizacije pri čemu je dan odgovor da se predmetne nekretnine nalaze u početnoj bilanci apelantice „Poljoooprema“ pod stavkom zemljište (detaljnije o ocjeni tog dokaza na strani 5. obrazloženja).

13. Iz iskaza tužitelja u svojstvu parničnih stranaka proizlazi da su do spoznaje da predmetne nekretnine nisu bile uključene u početnu bilancu došli iz međusobnog razgovora radnika apelantice „Poljoooprema“, što je Općinski sud ocijenio paušalnim, proizvoljnim i ničim dokazanim. Isto tako, izjave tužitelja da nisu znali jesu li bili dioničari apelantice „Poljoooprema“ u vrijeme prodaje predmetnih nekretnina, ni kada je izvršena privatizacija apelantice „Poljoooprema“, također, ukazuje na proizvoljan pristup tužitelja u predmetnoj parnici u njihovom nastojanju da opravdaju tužbeni zahtjev.

14. Odlučujući o prizivima tužitelja Kantonalni sud je donio Rješenje broj 65 0 066829 13 Gž od 12. prosinca 2014. godine kojim je priziv uvažio, prvostupanjsku presudu ukinuo i predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

15. Kantonalni sud je u obrazloženju, između ostalog, naveo da je nepravilan zaključak prvostupanjskog suda da je apelantica „Poljoooprema“ bila vlasnica predmetnih nekretnina u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora, jer iz predmetnog ugovora proizlazi da je prodavac imao pravo raspolaganja na predmetnim nekretninama, pri čemu tijekom postupka nije izvršen uvid u zemljišnoknjižno stanje kako bi se sa sigurnošću utvrdilo o kakvom pravu na nekretninama se radi.

16. Potom je Kantonalni sud naveo da, iako su oba dopisa Agencije za privatizaciju međusobno kontradiktorna, a oba je potpisao svjedok N.M., kao ravnatelj Agencije za privatizaciju, prvostupanjski sud je svoju odluku utemeljio isključivo na iskazu tog svjedoka, bez izvođenja dokaza vještačenjem vještaka ekonomske struke. Prema mišljenju drugostupanjskog suda, u kontekstu ovako kontradiktornih dokaza odluka prvostupanjskog suda se nije mogla zasnovati isključivo na tumačenju programa privatizacije i početne bilance koje je dao imenovani svjedok (ravnatelj Agencije za privatizaciju). Kako je prvostupanjski sud svoje sudačko uvjerenje o stručnim pitanjima utemeljio na iskazu svjedoka, a ne na iskazu vještaka, propuštajući koristiti svoje ovlasti iz članka 7. stavak 2. ZPP, prvostupanjski sud je počinio povredu pravila postupka koja je dovela do onemogućavanja stranaka da raspravljaju pred sudom i da dokazuju pravno relevantne činjenice.

Ponovni postupak u okviru kojega su donesene osporene presude

17. Odlučujući u ponovnom postupku, Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 066829 17 P 2 od 13. lipnja 2017. godine utvrdio ništavost predmetnog ugovora i, sukladno tome, ZK uredu u Sarajevu naložio brisanje upisa prava vlasništva apelanta „Mellain“ u zemljišnim knjigama uz obvezivanje apelantata da tužiteljima solidarno naknade troškove postupka (sve preciznije navedeno u izreci presude).

18. U ponovljenom postupku apelanti su istaknuli da ostaju pri svim navodima koje su istaknuli u ranijem postupku i odgovoru na tužbu, kao i predloženim dokazima, pri čemu je sud usvojio prijedlog tužitelja da se u predmetnoj pravnoj stvari pozovu Kanton Sarajevo i Agencija za privatizaciju kao umješaci, ili da se izjasne osporavaju li vlasnička prava apelantice „Poljooprema“.

19. Na pripremnom ročištu provedeni su dokazi kao u prethodnom postupku uz provedbu i novih dokaza (sve taksativno navedeno na strani 4. obrazloženja). Općinski sud je naveo da iz predmetnog ugovora proizlazi da su predmetne nekretnine uknjižene kao državno vlasništvo, a kao nositelj prava raspolaganja na njima uknjižena je apelantica „Poljooprema“.

20. Dakle, Općinski sud je tijekom postupka utvrdio da su apelanti međusobno zaključili predmetni ugovor, te da je apelantica „Poljooprema“ na predmetnim nekretninama imala upisano pravo raspolaganja (što je utvrđeno iz povijesti zk. izvadaka) i da je u tom svojstvu prometovala predmetne nekretnine na kojima se, u konačnici, u zemljišnim knjigama upisao apelant „Mellain“ kao vlasnik. Tijekom postupka je, također, utvrđeno da je Skupština apelantice „Poljooprema“ donijela odluku o prometovanju predmetnih nekretnina pri čemu je suglasnost za zaključenje predmetnog ugovora dao i predsjednik Uprave apelantice „Poljooprema“.

21. Ono što je prvostupanjskom sudu bilo sporno jeste pitanje jesu li predmetne nekretnine koje su bile predmetom kupoprodaje mogle biti prometovane imajući u vidu stanje u zemljišnim knjigama na kojima je apelantica imala upisano pravo raspolaganja, odnosno jesu li nekretnine koje su bile predmetom kupoprodaje bile u programu privatizacije apelantice i njezinoj početnoj bilanci. Sukladno spornim pitanjima, a slijedeći upute Kantonalnog suda, prvostupanjski sud je ponovno zatražio izjašnjenje Agencije za privatizaciju koja se izjasnila da nekretnine koje su bile predmetom kupoprodaje nisu bile obuhvaćene programom privatizacije i početnom bilancom apelantice „Poljooprema“. Slično je u svom izjašnjenju naveo i zakonski zastupnik Kantona Sarajevo, koji je još istaknuo da u potpunosti osporava vlasnička prava apelantice „Poljooprema“ na prometovanim nekretninama. Iz izjašnjenja navedenih institucija Općinski sud je utvrdio da je u konkretnom slučaju riječ o preostaloj neprivatiziranoj imovini kojom, sukladno članku 31. Zakona o privatizaciji poduzeća, upravlja vlada nadležna za upravljanje državnim kapitalom u tom poduzeću, a to je u konkretnom slučaju Vlada Kantona Sarajevo.

22. Općinski sud je potom naveo da su saslušani svjedoci koje su predložili apelanti N.P., M.S., M.K. i V.Č., koji su iznijeli potpuno drugačije stajalište u svojim iskazima od stajališta koja su iznijele navedene institucije (Kanton Sarajevo i Agencija za privatizaciju). Tako je bivši ravnatelj Agencije za privatizaciju N.P. u svom iskazu, između ostalog, istaknuo da mu je poznat slučaj privatizacije apelantice „Poljooprema“ i da zna da je u rubrici zemljište i nekretnine prikazana ukupna vrijednost nekretnine i da su predmetne nekretnine vjerojatno uključene u početnu bilancu, jer samo nekretnine koje su bile izvan domašaja poduzeća nisu mogle biti obuhvaćene početnom bilancom. Još je istaknuo da u vrijeme privatizacije apelantice „Poljooprema“ poduzeća po zakonu nisu bila obvezna prije privatizacije raditi analitiku nekretnina, već su samo upisivala ukupnu masu nekretnina, bez njihovog preciziranja, izraženu kroz njihovu ukupnu novčanu vrijednost. Tek kasnije je Upravni odbor Agencije za privatizaciju donio odluku da se radi analitika nekretnina, kako bi se izbjegli ovakvi problemi, ali tek kasnije, nakon što je apelantica „Poljooprema“ privatizirana. Uposlenik apelantice „Poljooprema“ koji je u vrijeme privatizacije radio u računovodstvu, kao i ravnatelj apelantice „Poljooprema“ su se izjasnili da je u početnoj bilanci jasno naznačeno da je predmetom privatizacije zemljište u točno naznačenoj vrijednosti koje je uključivalo i zemljište koje je bilo predmetom kupoprodaje.

23. Ravnatelj apelanta „Mellain“ u svom iskazu izjasnio se na okolnosti zaključenja predmetnog ugovora, između ostalog, da je notar prikupio i provjerio svu relevantnu dokumentaciju za koju je rekao da je uredu, da je prodavac vlasnik nekretnina i da ne postoje nikakve prepreke za zaključenje predmetnog ugovora, pri čemu je upravo apelant „Mellain“ zahtijevao da apelantica „Poljooprema“ donese odluku kojom se daje suglasnost na zaključenje ugovora.

24. Međutim, Općinski sud je, slijedeći upute Kantonalnog suda, istaknuo da se na iskazima svjedoka ne može utvrditi jesu li nekretnine koje su bile predmetom kupoprodaje bile uključene u program privatizacije, već da je bilo potrebno provesti vještačenje kako bi se to pitanje rasvijetlilo. Jesu li predmetne nekretnine uključene u početnu bilancu nije se moglo utvrditi ni iz privatizacijskog spisa, ni iz informacije Agencije za privatizaciju u kojoj su pobrojane nekretnine u vlasništvu apelantice „Poljooprema“, jer utvrđena ukupna vrijednost zemljišta u početnoj bilanci ne znači da su u toj vrijednosti obuhvaćene i predmetne nekretnine. Sukladno tome, Općinski sud je naveo da je apelantica „Poljooprema“, obzirom na tvrdnje Agencije za privatizaciju i Kantona Sarajevo i činjenicu da se sporno pitanje nije moglo riješiti iskazima svjedoka, morala predložiti vještačenje vještaka ekonomske struke.

25. Općinski sud je, imajući u vidu da je u momentu zaključenja predmetnog ugovora bio na snazi Zakon o vlasničkopравnim odnosima, te činjenicu da je apelantica „Poljooprema“ u momentu zaključenja ugovora na predmetima kupoprodaje imala upisano pravo raspolaganja, te činjenicu da tijekom postupka nije utvrđeno da su predmetne nekretnine bile evidentirane u početnu bilancu apelantice „Poljooprema“ i da su bile

uključene u program privatizacije, zaključio da je apelantica „Poljoooprema“ na apelanta „Mellain“ prenijela više prava nego što je imala. Iz navedenog slijedi da apelantica „Poljoooprema“ nije mogla raspolagati predmetnim nekretninama iz čega slijedi zaključak da je predmetni ugovor ništav, u smislu članka 103. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO).

26. Općinski sud je prigovor nedostatka aktivne legitimacije tužitelja ocijenio neutemeljenim, jer tužitelji, kao bivši dioničari apelantice „Poljoooprema“, imaju pravo tražiti da se utvrdi ništavost predmetnog ugovora sukladno članku 103. ZOO, pri čemu je prvostupanjski sud naglasio da bi protivna odluka kršila pravo na pristup sudu tužitelja, što je u suprotnosti sa Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Neutemeljenim je ocijenjen i prigovor apelanta da opunomoćenica tužitelja ima konflikt interesa za zastupanje tužitelja, jer je bila šefica Pravne službe apelantice „Poljoooprema“ u momentu privatizacije, budući da je predmetom spora utvrđivanje ništavosti predmetnog ugovora, a ne privatizacija apelantice „Poljoooprema“.

27. Odlučujući o prizivima apelanta Kantonalni sud je Presudom broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine prizive odbio i prvostupanjsku presudu potvrdio.

28. Kantonalni sud je ocijenio brojne prigovore neutemeljenim, jer se prizivima ne dovode u pitanje pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude.

29. U svezi sa prigovorom kojim se prizivima ukazuje na nedostatak aktivne legitimacije na strani tužitelja kao bivših dioničara apelantice „Poljoooprema“, koji su svoje dionice koje su posjedovali kod imenovane apelantice prodali 2005. godine, dakle, prije zaključenja predmetnog ugovora, Kantonalni sud je naveo da je prigovor neutemeljen. U tom pravcu je taj sud naveo da su tužitelji bili uposlenici i dioničari apelantice, a da je nakon privatizacije apelantica „Poljoooprema“ promijenila vlasničku strukturu, te da je u konkretnom slučaju privatizacija državnog kapitala izvršena metodom javnog upisa dionica. Prema ocjeni Kantonalnog suda, ispuštanjem predmetnih nekretnina iz početne bilance poduzeća (aktivna podbilanca) došlo je do umanjenja vrijednosti ukupnog kapitala poduzeća, a time i vrijednosti dionica koje su tužitelji posjedovali. Sukladno tome, kako se prema članku 109. ZOO na ništavost može pozvati svaka zainteresirana osoba i kako je u konkretnom slučaju nepobitno postojanje javnog interesa, kao i pravnog interesa tužitelja u smislu eventualnog obeštećenja, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da tužitelji imaju pravni interes za podnošenje ove tužbe, kao i aktivnu legitimaciju.

30. Potom je Kantonalni sud naveo da je neutemeljen prigovor o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, jer je vijeće tog suda na sjednici izvršilo uvid u materijalne dokaze iz kojih proizlazi da je apelantica „Poljoooprema“ u momentu zaključenja predmetnog ugovora imala upisano pravo raspolaganja na predmetnim nekretninama. Naime, kako je pojasnio Kantonalni sud, apelantica „Poljoooprema“ je kao dioničarsko

društvo u privatnom vlasništvu zaključila predmetni ugovor i, stoga, „ne može biti nositelj prava raspolaganja na predmetu kupoprodaje, što je pravo koje proistječe iz društvenog vlasništva“. Navedeni podaci su vidljivi iz zemljišnih knjiga, pa je, stoga, neutemeljeno pozivanje apelanta „Mellain“ na načelo povjerenja u zemljišne knjige i savjesnost kupca, jer je on bio obavezan prije zaključenja predmetnog ugovora, koji je zaključen nakon privatizacije, provjeriti je li apelantica „Poljoooprema“ mogala raspolagati predmetnim nekretninama.

31. Dalje je Kantonalni sud naveo da apelant neutemeljeno prigovara da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio pravilo o teretu dokazivanja. U svezi s tim, drugostupanjski sud je naveo da odlučnu činjenicu da predmetne nekretnine nisu obuhvaćene postupkom privatizacije apelantice „Poljoooprema“ tužitelji su dokazali izvedenim dokazima (sadržajem spisa koji je dostavila Agencija za privatizaciju, dopisom istog tijela i Kantonalnog pravobraniteljstva). Tvrdnju da su predmetne nekretnine, ipak, sadržane u početnoj bilanci pod stavkom zemljišta iznijela je apelantica „Poljoooprema“, pa je na temelju članka 7. stavak 1. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) tu tvrdnju bila dužna dokazivati vještačenjem vještaka ekonomske struke.

32. Kantonalni sud je ocijenio neutemeljenim prigovor koji se odnosio na označenu vrijednost spora (tužitelji su označili vrijednost spora u iznosu od 10.100,00 KM). U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da su apelanti ovaj prigovor mogli iznijeti u odgovoru na tužbu (članak 71. stavak 1. ZPP) o kojem je prvostupanjski sud bio dužan raspraviti, u smislu članka 79. stavak 1. ZPP. Sukladno tome, kako je naveo Kantonalni sud, prvostupanjski sud nije povrijedio odredbu članka 321. stavak (3) ZPP i nije povrijedio procesna prava stranaka propuštajući da sam odredi vrijednost spora obzirom na vrijeme podnošenja tužbe i odredbu članka 237. ZPP.

33. Neutemeljenim je ocijenjen i prigovor apelanata da je tužba neutemeljena i zbog toga što su tužitelji, kao dioničari, mogli pokrenuti postupak poništenja odluke apelantice „Poljoooprema“ o prodaji predmetne nekretnine. U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da su tužitelji tijekom saslušanja pred prvostupanjskim sudom izjavili da su svoje dionice prodali nakon privatizacije apelantice „Poljoooprema“ (tijekom 2005. godine), te da, stoga, nisu mogli ulagati prigovor na odluku Skupštine dioničara navedene apelantice kojom je dana suglasnost na sklapanje predmetnog ugovora. Sukladno tome, predmet tužbenog zahtjeva je utvrđenje ništavosti predmetnog ugovora tako da sadržaj pravne zaštite koju tužitelji traže u ovom predmetu nije istovjetna sa onom koja bi se postigla putem postupka osporavanja odluke Skupštine dioničara apelantice „Poljoooprema“.

34. Kantonalni sud je, također, naveo da prvostupanjski sud nije prekoračio ovlasti i da je pravilno postupio u izvođenju pojedinih dokaza po službenoj dužnosti, budući da je uvidom u zk. izvadak utvrdio da apelantica „Poljoooprema“ na predmetnim nekretninama ima upisano pravo raspolaganja na temelju čega je izveo pravilan zaključak da se radi o preostaloj neprivatiziranoj imovini.

35. Sukladno svemu navedenom, drugostupanjski sud je zaključio da su apelanti bili svjesni stanja upisa u zemljišnim knjigama, pri čemu je prodavac bio svjestan i koja je imovina bila predmetom privatizacije i da na predmetnoj imovini nije stekao pravo vlasništva, pa su, i pored toga, apelanti zaključili predmetni ugovor koji je protivan članku 31. Zakona o privatizaciji poduzeća i kao takav je ništav, u smislu čl. 103. i 109. ZOO.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

36. Apelanti u iscrpnim apelacijama iznose brojne prigovore, tvrdeći da je osporenim presudama povrijeđeno njihovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. U svezi sa procesnim prigovorima, apelanti ističu prigovor nedostatka aktivne legitimacije na strani tužitelja koji su tijekom postupka isticali, ali je od redovitih sudova izostalo relevantno obrazloženje, jer apelanti, kao bivši dioničari apelantice „Poljooprema“, nemaju nikakav pravni interes u ovom predmetu da traže ništavost predmetnog ugovora koji ih se uopće ne tiče, jer su svoje dionice prodali prije sklapanja predmetnog ugovora. Posebice, tužitelji nisu aktivno legitimirani tražiti brisanje upisa u zemljišnoj knjizi, jer je to pravo rezervirano samo za zainteresirane osobe, a to tužitelji, svakako, nisu ni po kojoj osnovi. Potom apelanti ističu prigovor u svezi sa označenom visinom spora koju dovode u vezu sa člankom 321. stavak (3) ZPP, koji izričito propisuje da sud po službenoj dužnosti određuje vrijednost spora pri čemu ZPP ne propisuje obvezu da tuženi u svezi s tim ističu bilo kakav prigovor. Apelant „Mellain“ čak tvrdi da je u odgovoru na tužbu takav prigovor i istaknuo. Prema ocjeni apelanata, Kantonalni sud je ovaj prigovor odbio stavljajući na teret apelantima da su propustili istaknuti takav prigovor u odgovoru na tužbu, a dano obrazloženje ne samo da nije sukladno ZPP već krši i apelantovo pravo na obrazloženu presudu, pa je na taj način apelantima uskraćeno pravo na izjavljivanje revizije u smislu članka 237. stavak (2) ZPP. Apelanti u tom pravcu podsjećaju na iznos kupoprodajne cijene iz predmetnog ugovora (više od 2.000.000,00 KM).

37. Potom, apelanti navode da ni u programu privatizacije, ni u bilanci stanja nisu iskazane nekretnine pojedinačno, već da je samo iskazana njihova ukupna vrijednost, pa je tako sud pravilno utvrdio da u bilanci stanja postoji stavka građevinski objekti u preciziranom novčanom iznosu i stavka zemljište u preciziranom novčanom iznosu. Ovu situaciju je u svom iskazu dodatno pojasnio i bivši ravnatelj Agencije za privatizaciju prema čijem je mišljenju predmetno zemljište bilo uključeno u bilancu stanja apelantice „Poljooprema“. Međutim, iako je prvostupanjski sud prezentirao iskaze svjedoka, on ih uopće nije analizirao, niti ih je doveo u vezu sa drugim dokazima, u smislu članka 8. ZPP, niti je iz njih izvukao bilo kakve zaključke, već je samo konstatirao da se na iskazima svjedoka ne može utvrditi sporno pitanje, pri čemu se sporno pitanje nije moglo

sa sigurnošću utvrditi ni iz materijalnih dokaza. U takvim okolnostima Općinski sud je bez ikakvog obrazloženja prebacio teret dokazivanja na apelante na što su apelanti ukazali drugostupanjskom sudu, koji je samo prihvatio stajalište prvostupanjskog suda kao pravilno. Apelanti tvrde da su tužitelji bili dužni dokazati utemeljenost svog zahtjeva, te da su oni, ukoliko su smatrali da je potrebno, bili dužni predložiti dokaz vještačenjem tim prije što su apelanti jači u pravu pošto je pravo na spornim nekretninama upisano u njihovu korist. Stoga je stajalište sudova da su apelanti trebali predložiti provedbu vještačenja suprotno ZPP, jer ukoliko sporno pitanje (je li predmetno zemljište bilo uključeno u početnu bilancu) nije rasvijetljeno dokraja, onda je sud bio obavezan odbiti tužbeni zahtjev primjenom pravila o teretu dokazivanja, jer je obveza tužitelja bila dokazati utemeljenost tužbenog zahtjeva i svoje tvrdnje.

38. Potom, apelanti ukazuju i na proizvoljnu primjenu čl. 103. i 109. ZOO u svezi sa člankom 31. Zakona o privatizaciji poduzeća, jer na temelju navedene odredbe predmetni ugovor ne može biti ništav, jer su predmetne nekretnine privatizirane u postupku privatizacije apelantice „Poljoooprema“. U svezi s tim je naglašeno da je predmetni ugovor sklopljen kod notara na temelju Odluke broj 291/07 koju je apelantica „Poljoooprema“ donijela na Skupštini održanoj 29. lipnja 2007. godine o prodaji predmetnog zemljišta, a apelant „Mellain“ se na temelju predmetnog ugovora uknjižio kao vlasnik u zemljišnim knjigama. Pri tome apelant „Mellain“ ističe da je bio savjestan kupac predmetnih nekretnina koje nije kupio u postupku privatizacije, već nakon privatizacije, pri čemu je imao povjerenje u zemljišne knjige, jer ga je notar upoznao da je apelantica „Poljoooprema“ vlasnica predmetnih nekretnina. Sve navedeno ukazuje da redoviti sudovi nisu uzeli navedene okolnosti, jer da jesu, primjenom članka 103. stavak 2. odbili bi tužbeni zahtjev. Apelanti su posebice naglasili da stajalište sudova da je predmetni ugovor ništav nema utemeljenje niti u jednom propisu. Pretvaranje prava raspolaganja u pravo vlasništva je izvršeno potpuno neovisno od toga u čijem je vlasništvu pravna osoba koja je nositelj raspolaganja. U odnosu na prava koja daje svom titularu, pravo raspolaganja je, u biti, izjednačeno sa pravom vlasništva.

39. Predloženo je da se apelacija usvoji, da se utvrdi kršenje prava apelanata na koja su se pozvali u apelaciji, te da se osporene presude ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i Europskoj konvenciji.

b) Odgovor na apelaciju

40. Kantonalni sud i Općinski sud su naveli u odgovoru na apelaciju da u svemu ostaju pri razlozima danim u osporenim odlukama predloživši da se apelacije odbiju kao neutemeljene. Još su naveli da je Vrhovni sud, odlučujući o reviziji, rješenjem od 9. travnja 2019. godine reviziju odbacio, te da je Kantonalni sud rješenjem od 24. rujna 2018. godine odbio zahtjev apelantice „Poljoooprema“ za ponavljanje postupka.

V. Relevantni propisi

41. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu, koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 7.

(1) *Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.*

(2) *Sud će razmotriti i utvrditi samo činjenice koje su stranke iznijele i odrediti izvođenje samo onih dokaza koje su stranke predložile, ako zakonom nije drugačije određeno.*

(3) *Sud je ovlašten utvrditi i činjenice koje stranke nisu iznijele i naložiti izvođenje dokaza koje stranke nisu predložile ako iz rezultata rasprave i dokazivanja proizilazi da stranke idu za tim da raspolažu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati (članak 3. stavak 2.).*

Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i pozorno ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Tužba za utvrđenje

Članak 54. stavak (2)

(2) *Takva se tužba može podići kad je to posebnim propisima predviđeno ili kad tužitelj ima pravni interes da sud ustanovi postojanje, odnosno nepostojanje kojeg prava ili pravnog odnosa ili istinitost, odnosno neistinitost koje isprave prije dospijeca zahtjeva za činidbu iz istog odnosa.*

Članak 67. stavak (1) točka 7)

(1) *Nakon prethodnog ispitivanja tužbe sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako ustanovi:*

[...]

7) *da ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za utvrđenje; ili*

[...]

VI - DOKAZI I IZVOĐENJE DOKAZA

1. Opće odredbe

Članak 123.

(1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima temelji svoj zahtjev.

(2) Sud će slobodnom ocjenom dokaza ustanoviti činjenice na temelju kojih će donijeti odluku.

Članak 126.

Ako sud na temelju ocjene izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću ustanoviti koju činjenicu, o postojanju te činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Članak 321.

(1) Ako se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, ali tužitelj u tužbi navede da pristaje da umjesto udovoljenja tom zahtjevu primi određenu novčanu svotu, kao vrijednost predmeta spora uzet će se ta svota.

(2) U drugim slučajevima, kad se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužitelj u tužbi naznačio.

(3) Ako je u slučaju iz stavka 2. ovoga članka, tužitelj vrijednost predmeta spora suviše visoko ili suviše nisko naznačio, sud će najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano, onda na glavnoj raspravi prije početka rasprave o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjeriti točnost naznačene vrijednosti, te rješenjem odrediti vrijednost predmeta spora.

[...]

42. **Zakon o obligacionim odnosima** („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, „Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Ništavost

Član 103.

(1) Ugovor, koji je protivan Ustavu Republike Bosne i Hercegovine, propisima te moralu društva ništavan je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

(2) *Ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povredila zakonsku zabranu snosiće odgovorajuće posledice.*

Isticanje ništavosti

Član 109.

(1) *Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svako zainteresovano lice.*

(2) *Pravo da zahtijeva utvrđenje ništavosti ima i javni tužilac.*

43. **Zakon o privatizaciji poduzeća** („Službene novine Federacije BiH“ br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 28/04, 44/04, 42/06 i 4/09)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 31.

Neprivatiziranim kapitalom i imovinom poduzeća po provedbi privatizacije i početne bilance stanja upravlja i raspolaže vlada nadležna za upravljanje državnim kapitalom u tom poduzeću.

Upise u registrima društava neprivatiziranih dionica ili udjela u državnom vlasništvu, obavljane u korist bilo kojeg drugog državnog tijela ili organizacije, nadležna institucija koja vodi registar društava po službenoj dužnosti će brisati i obaviti upis po odredbi stavka 1. ovoga članka.

44. **Zakon o vlasničko-pravnim odnosima** („Službene novine FBiH“ br. 6/98 i 29/03), koji je važio u relevantnom periodu, u bitnom dijelu glasi:

1. Osnovi stjecanja prava vlasništva

Članak 23.

Pravo vlasništva stječe se po samom zakonu, na temelju pravnog posla, odlukom nadležnog organa i nasljeđivanjem.

9. Stjecanje prava vlasništva pravnim poslom

Članak 38. stavak (1)

Pravo vlasništva na nekretnine, na temelju pravnog posla stječe se upisom u javne knjige o nekretninama, ako je nositelj savjestan. Savjesnost stjecatelja se pretpostavlja.

45. **Zakon o stvarnim pravima** („Službene novine FBiH“ br. 66/13 i 100/13) u relevantnom dijelu glasi:

1. Pretvorba društvenog vlasništva

Članak 338.

Pretvorba prava korištenja, ili upravljanja ili raspolaganja

(1) *Ako posebnim zakonom nije određeno drugačije pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja kao osnovna prava na stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu koje do stupanja na snagu ovog zakona nije postalo vlasništvo druge osobe, danom stupanja na snagu ovog zakona pretvaraju se u pravo vlasništva njihovog dosadašnjeg nositelja odnosno njegovog pravnog sljednika, ako te stvari mogu biti predmet prava vlasništva.*

(2) *Za upise prava upravljanja ili korištenja ili raspolaganja na stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu, koji su provedeni u zemljišnim knjigama do dana stupanja na snagu ovog zakona, smatra se da su upisi prava vlasništva, ako društveno vlasništvo nije pretvoreno u vlasništvo druge osobe, koja je ovlaštena ishoditi uknjižbu svoga prava.*

(3) *Pravo upravljanja ili korištenja ili raspolaganja na stvari u društvenom odnosno državnom vlasništvu postalo je pretvorbom vlasništvo pravnog sljednika dotadašnjega nositelja prava upravljanja odnosno korištenja ili raspolaganja na toj stvari, ako je stvar podobna biti predmetom prava vlasništva, osim ako je po nekom pravnom temelju postalo vlasništvo druge osobe a posebnim zakonom nije određeno drugačije.*

(4) *Odredbe ovoga zakona o pretvorbi prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja stvarima u društvenom odnosno državnom vlasništvu primjenjuju se i na pravne sljedbenike nositelja tih prava.*

VI. Dopustivost

46. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

47. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

48. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijama je Presuda Kantonalnog suda broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. prosinca 2017. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu opunomoćenici apelanata su primili 16. veljače 2018. godine, a apelacije su podnesene 16, odnosno 17. travnja 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije ispunjavaju i uvjete iz članka

18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacije nisu dopustive, niti su očigledno (*prima facie*) neutemeljene.

49. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VI. Meritum

50. Apelanti pobijaju presude redovitih sudova tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka 13. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

51. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravičan postupak u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

k) Pravo na imovinu.

52. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

53. Ustavni sud zapaža da apelanti iznose veliki broj prigovora kojima ukazuju da u postupku u kojem su donesene osporene odluke nisu imali pravično suđenje, što je, u konačnici, posljedično dovelo i do kršenja prava na imovinu i učinkovit pravni lijek.

54. Prije svega, Ustavni sud smatra da je svrsishodno ispitati prigovor apelanata koji se odnosi na nedostatak aktivne legitimacije, odnosno postojanje pravnog interesa na strani tužitelja za podizanje tužbe radi utvrđenja iz članka 54. stavak 2. ZPP.

55. U svezi sa prigovorom u pogledu nedostatka aktivne legitimacije zbog nepostojanja pravnog interesa na strani tužitelja, Ustavni sud zapaža da su apelanti ovaj prigovor obrazložili tvrdnjama da su tužitelji bivši uposlenici i dioničari apelantice „Poljooprema“ i da su oni svoje dionice 2005. godine prodali tvrtki „Sjemekop“ d.o.o. Sarajevo, dakle, znatno prije zaključenja predmetnog ugovora o kupoprodaji nekretnina od 5. prosinca 2007. godine, čiju ništavost tužitelji zahtijevaju, i da u takvim okolnostima na strani

tužitelja ne postoji nikakav pravni interes za vođenje ovakve parnice. Tužitelji nisu osporavali da su svoje dionice u „Poljoopremi“ prodali tijekom 2005. godine.

56. Ustavni sud podsjeća da se pravo na vođenje parnice priznaje i osobama koje nisu subjekti određenog materijalnopravnog odnosa, ali samo u slučaju ako dokažu postojanje svog neposrednog pravnog interesa. Pravni interes može imati onaj tko opravdano smatra da je neko njegovo pravo dovedeno u pitanje, odnosno da mu treba pružiti zaštitu njegovog povrijeđenog ili ugroženog subjektivnog građanskog prava.

57. Pravo na podnošenje tužbe radi utvrđivanja „građanskih prava i obveza“ je pravo koje je zaštićeno pravom na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Sa druge strane, ovo pravo ne obuhvaća (i) zaštitu od „nepodnošenja tužbe“. Ipak, Ustavni sud je ovlašten ispitati koristi li se pravo na podnošenje tužbe sukladno zakonu, u smislu standarda prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ukoliko je pravo na podnošenje tužbe ograničeno domaćim propisima, kao što je, primjerice, u konkretnom slučaju, pravo na podnošenje tužbe radi utvrđenja ograničeno dokazivanjem postojanja pravnog interesa. U svezi s navedenim, naglašava se da u tekstu članka 54. stavak 2. ZPP stoji formulacija koja u relevantnom dijelu glasi: „...ovakva tužba...“ (misli se na tužbu radi utvrđenja) „...može se podići...“ „...kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave....“ Stoga, obzirom na to da, u konkretnom slučaju, pitanje postojanja aktivne legitimacije ovisi o dokazivanju pravnog interesa za podnošenje tužbe iz članka 54. stavak 2. ZPP, Ustavni sud smatra da je ovo relevantno pitanje koje zahtijeva da ga redoviti sudovi relevantno ispituju.

58. U svezi s tim, Ustavni sud se poziva na vlastitu praksu u kojoj je ispitivao obrazloženje redovitih sudova u kontekstu istaknutog prigovora o nedostatku aktivne legitimacije, odnosno postojanja pravnog interesa za vođenje parnice (vidi, između ostalih, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1631/08 od 27. ožujka 2009. godine, točka 57, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud je u citiranom predmetu podržao obrazloženje redovitih sudova, koji su nakon detaljnog ispitivanja ovog prigovora zaključili „da se pravo na vođenje parnice priznaje i osobama koje nisu subjekti određenog materijalnopravnog odnosa ako se na njih sadržaj ‘tuđeg’ materijalnopravnog odnosa na posredan ili neposredan način reflektira, usljed čega je pravilno razrješenje takvog odnosa od neposrednog pravnog interesa i za njih“. Redoviti sudovi su u citiranom predmetu, nakon detaljne analize prigovora, utvrdili da je prigovor neutemeljen, jer je tužitelj bio u poslovnom odnosu sa jednim od tuženih, a da su iz tog odnosa donesene sudske odluke na temelju kojih je drugi tuženi obveznik izvršenja.

59. Vraćajući se na konkretan slučaj, Ustavni sud zapaža da se tužbeni zahtjev tužitelja odnosio na utvrđenje ništavosti predmetnog ugovora o kupoprodaji predmetnih

nekretnina i brisanje upisa prava vlasništva u zemljišnim knjigama. Ustavni sud, također, zapaža da tužbeni zahtjev nije sadržavao zahtjev za otklanjanje posljedice ništavosti ugovora (vraćanje danog).

60. Ustavni sud zapaža da su apelanti tijekom postupka isticali prigovor da tužitelji nemaju nikakav pravni interes za podizanje tužbe kada su svoje dionice, koje su posjedovali kod apelantice „Poljoprema“, prodali 2005. godine, dakle, dvije godine prije zaključenja predmetnog ugovora čiju ništavost traže. Ustavni sud zapaža da je prvostupanjski sud, u svezi s tim prigovorom, naveo da tužitelji imaju pravo tražiti da se utvrdi ništavost predmetnog ugovora, sukladno članku 103. ZOO, jer bi suprotna odluka kršila pravo tužitelja na pristup sudu (vidi točku 26. ove odluke). Kantonalni sud je dodao da je prigovor neutemeljen zbog toga što je „ispuštanjem predmetnih nekretnina iz početne bilance poduzeća (aktivna podbilanca) došlo do umanjenja vrijednosti ukupnog kapitala poduzeća, a time i vrijednosti dionica koje su tužitelji posjedovali“, a na ništavost se može pozvati svaka zainteresirana osoba sukladno članku 109. ZOO. Kantonalni sud je još naveo da u konkretnom slučaju nesporno postoji javni interes, kao i pravni interes tužitelja, u smislu eventualnog obeštećenja (vidi točku 29. ove odluke).

61. Ustavni sud podsjeća da je usvojio stajalište da će se razlozi navedeni u obrazloženju odluke, u pravilu, smatrati relevantnim ako jasno upućuju na to da sudovi nisu proveli procjenu na proizvoljan način, da nisu učinili neku drugu očiglednu pogrešku u prosuđivanju, pogrešno ocijenili postojanje nekog važnog čimbenika ili propustili razmotriti sve relevantne čimbenike, odnosno propustili uzeti u obzir sve činjenične i pravne elemente koji su objektivno relevantni za donošenje odluke, da nisu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke itd. Dakle, razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku (mjerilo relevantnosti), (vidi, između ostalih, Europski sud, *Ruiz Torija protiv Španjolske*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, Serija A broj 303-A, točka 29, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. siječnja 2007. godine, aplikacija broj 184/02, točka 83. s daljnjim referencama, *Ajdarić protiv Hrvatske*, presuda od 13. prosinca 2011. godine, aplikacija broj 20883/09, točka 34, i Ustavni sud, npr. odluke o dopustivosti i meritumu broj *AP 2478/06* od 17. rujna 2008. godine, stavak 22. s daljnjim referencama, i *AP 3174/17* od 19. rujna 2019. godine, stavak 36, objavljene na www.ustavisud.ba).

62. Slijedeći navedene principe u kontekstu obrazloženja redovitih sudova, Ustavni sud podsjeća da se zaštita prava na pristup sudu, kao segmentu prava na pravično suđenje na koji se pozvao prvostupanjski sud, primjenjuje u zaštiti građanskih prava i obveza. Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne uočava koja bi to građanska prava i obveze tužitelja mogli biti ugroženi da bi pozivanje prvostupanjskog suda na taj segment prava na pravično suđenje u konkretnom slučaju bilo opravdano. Ustavni sud ne može prihvatiti kao logično i uvjerljivo ni obrazloženje Kantonalnog suda, koji pravni interes

za podizanje tužbe radi utvrđenja vidi u umanjenju ukupne vrijednosti kapitala apelantice „Poljoooprema“ ispuštanjem predmetnih nekretnina iz početne bilance i interesu tužitelja da zahtijevaju eventualno obeštećenje. Kao prvo, postavlja se pitanje na čemu bi tužitelji utemeljili zahtjev za eventualno obeštećenje kada se ugovori kojima su tužitelji prodali svoje dionice ničim ne dovode u pitanje, niti tužitelji traže njihovo poništenje, pa je, sukladno tome, ovakvo obrazloženje Kantonalnog suda bez logičnog utemeljenja. Naime, bitno je naglasiti da tužitelji nisu ni osporavali „početnu bilancu za privatizaciju ‘Poljooopreme’“, već ugovor o kupoprodaji predmetnih nekretnina uz napomenu da je nesporno da su se (i) kupoprodaja predmetnih nekretnina, kao (i) sačinjavanje početne bilance za privatizaciju „Poljooopreme“ desili znatno kasnije, tj. nakon 2005. godine, kada su tužitelji svojevolumno prodali svoje dionice koje su imali u „Poljooopremi“. Stoga, nije valjano obrazloženo u čemu se sastoji pravni interes tužitelja za utvrđivanje ništavosti predmetnog ugovora o kupoprodaji kada je nesporno da su tužitelji svoje imovinske dijelove (dionice) u „Poljooopremi“ prodali znatno prije zaključenja ovog ugovora. Isto se odnosi i na interes tužitelja radi „eventualnog obeštećenja“ zbog toga što su iz početne bilance za privatizaciju ispuštene predmetne nekretnine kada tužitelji ni ne osporavaju početnu bilancu za privatizaciju, dok pri tome nisu više niti dioničari poduzeća koje se treba privatizirati i iz čije su imovine, navodno, ispuštene predmetne nekretnine. Dakle, ako je nesporno da tužitelji više nemaju imovine (dionica) u „Poljooopremi“, onda je ostalo nejasno i neobrazloženo koji je pravni interes tužitelja da osporavaju pravne radnje „Poljooopreme“ kojima se, navodno, umanjuje imovina „Poljooopreme“, kada je, opet, nesporno da se sve te pravne radnje dešavaju nakon što su tužitelji prodali svoju imovinu (dionice) u „Poljooopremi“.

63. U svezi s tim, prema mišljenju Ustavnog suda, proizvoljno je i pozivanje Kantonalnog suda na odredbu članka 109. ZOO. Naime, navedena zakonska odredba propisuje da se na ništavost može pozvati svaka zainteresovana osoba. Međutim, kada izostane valjano obrazloženje u pogledu postojanja pravnog interesa na strani tužitelja za podnošenje tužbe radi utvrđenja ništavosti ugovora, ne može se prihvatiti ni pozivanje suda na članak 109. ZOO, jer, prema mišljenju Ustavnog suda a u svezi sa ovim slučajem, da bi stranke, odnosno tužitelji bili zainteresirane osobe iz članka 109. ZOO, moraju imati i pravni interes za podnošenje tužbe prema članku 54. stavak 2. ZPP.

64. Dakle, imajući u vidu prethodno izneseno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak (1) Europske konvencije.

Ostali prigovori

65. U odnosu na ostale brojne prigovore apelanata, Ustavni sud navodi da ih neće ispitivati obzirom na zaključak Ustavnog suda da je od redovitih sudova izostalo logično i uvjerljivo obrazloženje o prigovoru apelanata o nedostatku aktivne legitimacije u svezi

sa postojanjem pravnog interesa na strani tužitelja za podnošenje tužbe radi utvrđenja ništavosti ugovora, a to pitanje će Kantonalni sud ponovno ispitati u svjetlu ove odluke. Prema ocjeni Ustavnog suda, pravilno razrješenje tog pitanja je od presudnog značaja, a svi drugi prigovori bi se mogli ispitivati tek nakon toga.

VIII. Zaključak

66. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada su redoviti sudovi propustili prigovor apelanata u svezi sa nedostatkom aktivne legitimacije i postojanjem pravnog interesa na strani tužitelja, kao bivših dioničara apelantice „Poljoooprema“, ispitati sukladno standardima prava na pravično suđenje koji su ih obvezivali da daju logične i uvjerljive razloge koji bi ukazali da tužitelji, odista, imaju pravni interes za utvrđivanje ništavosti ugovora o kupoprodaji predmetnih nekretnina i brisanje upisa prava vlasništva apelanta „Mallain“ u zemljišnim knjigama.

67. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

68. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 4318/19

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Apelacija Nade Torbica, koju zastupa Zajednička advokatska kancelarija Mileta Kovačevića i Marice Đukanović iz Gradiške, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 061591 19 GŽ od 21. avgusta 2019. godine

Odluka od 11. marta 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u sastavu: predsjednik Zlatko M. Knežević, potpredsjednici Mato Tadić i Mirsad Ćeman i sudije Valerija Galić, Miodrag Simović i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 11. marta 2020. godine, u predmetu broj **AP 4318/19**, rješavajući apelaciju **Nade Torbica**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (4), člana 57. stav (2) tačka a) i člana 58. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija koju je podnijela Nada Torbica protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 061591 19 GŽ od 21. avgusta 2019. godine, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

1. Nada Torbica (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Zajednička advokatska kancelarija Mileta Kovačevića i Marice Đukanović iz Gradiške, podnijela je 8. novembra 2019. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 72 0 P 061591 19 GŽ od 21. avgusta 2019. godine.
2. U predmetnom postupku, koji je okončan osporenom odlukom Okružnog suda, odbijen je apelantičin tužbeni zahtjev da se obaveže tuženi (Savez sindikata RS) da apelantici na ime izgubljene dobiti za period od 22. decembra 2015. do 30. juna 2016. godine naknadi štetu u iznosu od 15.440,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom.
3. U obrazloženju osporene odluke Okružni sud je naveo da je apelantica kao zakupac koristila poslovne prostorije tuženog u njegovoj poslovnoj zgradi u kojoj je došlo do požara uslijed zapaljenja monitora računara u poslovnom prostoru tuženog, koji požar se kasnije proširio na cijelu zgradu, uslijed čega je uništen/devastiran poslovni prostor koji je koristila apelantica. S tim u vezi, Okružni sud je ukazao da u situaciji kada dođe

do propasti stvari koja je predmet zakupa tada ugovor o zakupu prestaje osnovom zakona (598. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima). Okružni sud je naveo da je od momenta izbijanja požara apelantičin ugovor o zakupu prestao, jer nije više bila u mogućnosti da koristi poslovni prostor u svrhu djelatnosti koju je u njemu obavljala kao samostalni preduzetnik. Također, Okružni sud je naveo da za podnošenje zahtjeva za izgublenu dobit zbog nemogućnosti korištenja poslovnog prostora nije od uticaja činjenica da je tuženi apelantici dostavljao račune u cilju plaćanja zakupnine za period od nastanka požara pa ubuduće, jer se apelantica s uspjehom mogla braniti da poslovni prostor ne koristi zbog nastanka požara i da je njen ugovor o zakupu prestao, a nikako da joj te okolnosti posluže kao činjenica da ugovor o zakupu nije raskinut i da ima osnova da zahtijeva izgublenu dobit osnovom člana 189. Zakona o obligacionim odnosima. Okružni sud je naveo da apelantica nije dokazala da je požar posljedica subjektivnog odnosa tuženog, odnosno njegovih radnika, koji su svojim radnjama izazvali nastupanje požara ponašajući se suprotno pravilima ponašanja dužne pažnje. Naime, Okružni sud je naveo da su uzrok požara instalacije na monitoru računara tuženog, a koju činjenicu tuženi nije mogao predvidjeti niti spriječiti, pa se požar ima pripisati kao viša sila, zbog čega je odbio apelantičinu žalbu i potvrdio prvostepenu presudu.

Apelacioni navodi

4. U predmetnoj apelaciji apelantica se pozvala na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), te prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Apelantica, u suštini, smatra da je u predmetnom postupku pogrešno utvrđeno činjenično stanje i pogrešno primijenjeno materijalno i procesno pravo. Naime, apelantica navodi „da se za kratki spoj u računaru tuženog, koji je izazvao požar u poslovnim prostorijama zgrade gdje je apelantica obavljala svoju ugostiteljsku djelatnost, ne može smatrati da je izazvan višom silom...“.

5. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činje-

nice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

6. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije, mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očito neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi, Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očito ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema „opravdan zahtjev“ (vidi, Evropski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije „žrtva“ kršenja prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

7. Ustavni sud ukazuje da se apelacioni navodi o povredi ustavnih prava, na koja se apelantica pozvala u predmetnoj apelaciji, odnose na način na koji je u predmetnoj pravnoj stvari utvrđeno činjenično stanje i primijenjeno materijalno i procesno pravo. Ustavni sud, rješavajući brojne ovakve apelacije, konzistentno je ukazivao na praksu Evropskog i Ustavnog suda prema kojoj zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01), niti da supstituiraju redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli. Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ustavnih prava (vidi, npr., Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 58/05).

8. Na osnovu činjenica konkretnog predmeta, koje proizlaze iz dokumenata predloženih Ustavnom sudu i iz apelacionih navoda, Ustavni sud smatra da je Okružni sud u obrazloženju odluke osporene predmetnom apelacijom dao detaljne, jasne i precizne razloge za svoje odlučnje, pa se ne može zaključiti da je primjena relevantnih zakonskih odredaba u bilo kojem dijelu bila proizvoljna. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da apelantica nije ponudila relevantne argumente koji bi opravdali njene tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede ustavnih prava na koja se pozvala, osim što je nezadovoljna rezultatom postupka u kojem je donesena osporena odluka. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu Evropskog suda i Ustavnog suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da nema ništa što ukazuje da navodi apelantice u predmetnoj apelaciji

pokreću ustavna pitanja na koja se pozvala, odnosno ništa što ukazuje da apelantica ima „opravdan zahtjev“ u smislu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su ovi navodi očigledno (*prima facie*) neosnovani.

9. Imajući u vidu odredbu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

10. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 1664/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija, „Sport Klub“ d.o.o. Sarajevo, United Media S.à.r.l. iz Luksemburga i „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, koje zastupaju Nihad Sijerčić i Mirna Milanović-Lalić, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine i S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra 2017. godine i Rješenja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine

Odluka od 26. marta 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1664/18**, rješavajući apelaciju **United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija, i drugih**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine- prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 26. marta 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija, „Sport Kluba“ d.o.o. Sarajevo, United Media S.à.r.l. iz Luksemburga i „Telemach“ d.o.o. Sarajevo podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine i S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra 2017. godine i Rješenja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine.

Obrazloženje

I. Uvod

1. United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija (u daljnjem tekstu: apelant United - Rumunija), „Sport Klub“ d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant „Sport Klub“), United Media S.à.r.l. iz Luksemburga (u daljnjem tekstu: apelant United - Luksemburg) i „Telemach“ d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant „Telemach“), koje zastupaju Nihad Sijerčić i Mirna Milanović-Lalić, podnijeli su 14. marta 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine i S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra

2017. godine i Rješenja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Konkurencijskog vijeća zatraženo je 30. oktobra 2019. godine, a od Asocijacije kablovskih operatera u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Asocijacija) i „Elta Kabela“ d.o.o. Doboj (u daljnjem tekstu: „Elta“), koji su imali procesni položaj podnosilaca zahtjeva u postupku u kojem su donesene osporene odluke, zatraženo je 21. novembra 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Sud BiH, Konkurencijsko vijeće i „Elta“ su u periodu od 7. novembra do 6. decembra 2019. godine dostavili odgovore na apelaciju, dok Asocijacija u ostavljenom roku nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Konkurencijsko vijeće je Rješenjem broj 05-26-3-002-179-II/13 od 16. novembra 2013. godine, između ostalog, utvrdilo (tačka 1. izreke rješenja) da je apelant United - Rumunija direktno i/ili posredstvom svog zastupnika – apelanta „Sport Klub“ zloupotrijebio dominantni položaj na tržištu distribucije sportskih kanala sa fudbalskim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH, na način bliže preciziran u tački 1. izreke rješenja, te je (tačka 2. izreke rješenja) zabranjeno apelantu United - Rumunija svako dalje djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrebu dominantnog položaja iz tačke 1. tog rješenja, a u smislu člana 11. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, i naloženo mu je (tačka 3. izreke rješenja) da direktno i/ili posredstvom svog zastupnika – apelanta „Sport Kluba“ u preciziranom roku uskladi precizirane odredbe važećih ugovora o distribuciji TV kanala „Sport Kluba“ zaključenih sa kablovskim operaterima u BiH sa Zakonom o konkurenciji u smislu tačke 1. tog rješenja i dostavi ih Konkurencijskom vijeću. Također, predmetnim rješenjem (tačka 4. izreke rješenja) apelant United - Rumunija je obavezan da u roku od 30 dana uspostavi sistem kriterija koji će osigurati da svi zainteresirani operateri u BiH mogu zaključiti ugovor o distribuciji TV kanala „Sport Klub“ pod transparentnim i jednakim uvjetima.

6. Apelant United - Rumunija je podnio tužbu protiv navedenog rješenja Konkurencijskog vijeća, koju je Sud BiH odbio Presudom broj S1 3 U 014981 14 U od 1. septembra 2015. godine. Također, apelant United - Rumunija je podnio zahtjev za preispitivanje

navedene presude, koji je odbijen Presudom Apelacionog vijeća Suda BiH broj S1 3 U 014981 15 Uvp od 30. marta 2016. godine.

7. Protiv navedenih odluka Konkurencijskog vijeća i Suda BiH apelant United - Rumunija je podnio apelaciju Ustavnom sudu, ukazujući na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija) i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti i meritumu broj AP 4859/15 od 10. aprila 2018. godine apelaciju odbio kao neosnovanu.

Osporene odluke

8. Odlučujući u postupku po zahtjevu koji su podnosioci zahtjeva podnijeli 26. januara 2014. godine protiv apelanta United - Rumunija, apelanta „Sport Kluba“ i apelanta „Telemach“, te privrednih subjekata Serbia broadband - Srpske kablovske mreže Beograd, Republika Srbija (u daljnjem tekstu: SBB), i „Total TV BH“ d.o.o. za komunikacije Banja Luka (u daljnjem tekstu: „Total TV“), Konkurencijsko vijeće je donijelo Rješenje broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine. Predmetnim rješenjem, između ostalog, (tačka 1. izreke rješenja), utvrđeno je da apelant United -Rumunija nije postupio po Rješenju Konkurencijskog vijeća broj 05-26-3-002-179-II/13 od 16. novembra 2013. godine, tako što je na precizirani način nastavio zloupotrebljavati dominantni položaj u smislu člana 10. stav (2) tačka c) Zakona o konkurenciji, te mu je (tačka 2. izreke rješenja) putem apelanta „Sport Kluba“ zabranjeno svako dalje djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrebu dominantnog položaja iz tačke 1. tog rješenja, a u smislu člana 11. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji. Dalje, predmetnim rješenjem (tačka 3. izreke rješenja) naloženo je apelantu United - Rumunija i apelantu „Sport Klub“ da u preciziranom roku svim zainteresiranim CATV/IPTV/DTH operaterima učini dostupnim Opće i tehničke uvjete pružanja usluga i rješenje Konkurencijskog vijeća i da u preciziranom roku zakluče ugovore o distribuciji kanala Sport klub sa svim zainteresiranim CATV/IPTV/DTH operaterima u BiH pod uvjetima pod kojima su zaključeni važeći ugovori sa privrednim subjektom „Total TV“ i apelantom „Telemach“. Također, predmetnim rješenjem (tačka 4. izreke rješenja) apelantu United - Rumunija izrečena je novčana kazna zbog kršenja zakona utvrđenog u tački 1. tog rješenja u visini od 250.000,00 KM, a u smislu člana 48. stav (1) tač. b) i d) Zakona o konkurenciji. U tački 4. izreke rješenja navedeno je da, ukoliko apelant United - Rumunija ne uplati izrečenu novčanu kaznu u ostavljenom roku, ona će se naplatiti od apelanta United - Luksemburg, koji je djelatnost u pogledu distribucije kanala Sport klub u Bosni i Hercegovini u toku trajanja postupka preuzeo od apelanta United - Rumunija, odnosno da će se ona naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine od njegovih povezanih privrednih subjekata registriranih u Bosni i Hercegovini – „Total TV“ i apelanta „Telemach“.

9. Konkurencijsko vijeće je u obrazloženju rješenja konstatiralo da su stranke u predmetnom postupku podnosioci zahtjeva („Elta“ i Asocijacija), te protivna strana koju čine: apelant United - Rumunija, apelant „Sport Klub“ i apelant „Telemach“, te privredni subjekti „Total TV“ i SBB. Pri tome, vezano za protivnu stranu (str. 4. i 5. rješenja), Konkurencijsko vijeće je, između ostalog, navelo: „[apelant United - Rumunija] je u trenutku pokretanja ovog postupka bio pod kontrolom United media Ltd, registriranog na Kipru, a koje društvo je povezano sa privrednim subjektom SBB [apelantom ‘Telemach’], [apelantom ‘Sport Klub’] i privrednim subjektom [‘Total TV’]. Dana 3.7.2015. godine Konkurencijsko vijeće je pod brojem [...] zaprimilo podnesak Protivne strane kojim se dostavljaju dodatni podaci relevantni za provođenje postupka, a što se posebno odnosi na činjenicu da je došlo do promjene kontrole nad [apelantom United - Rumunija], te kao rezultat toga [apelant United - Rumunija] više nije povezan sa Protivnim stranama. [Apelant United - Rumunija] je prema aktuelnom izvodu iz relevantnog registra iz Rumunije u vlasništvu rumunske kompanije ADAF A&A CONSULT SRL [...], koja nije povezana sa privrednim subjektima SBB, [apelantom ‘Telemach’], [apelantom ‘Sport Klub’] i [‘Total TV’]. Promjena vlasništva nad [apelantom United - Rumunija] provedena je, prema navodima Protivne strane, dana 22.4.2015. godine, a djelatnost u pogledu distribucije kanala Sport klub u Bosni i Hercegovini će u budućnosti vršiti [apelant United - Luksemburg] koji je povezani privredni subjekt sa naprijed navedenim privrednim subjektima protiv kojih se vodi postupak.“

10. Iz obrazloženja rješenja dalje proizlazi da su zahtjev za pokretanje postupka i zahtjev o pokretanju postupka dostavljeni apelantima United - Rumunija, „Sport Klub“ i „Telemach“ i drugim privrednim subjektima protiv kojih se vodio postupak, odnosno „Total TV“ i SBB, koji su dostavili odgovor na njih, a podnosioci zahtjeva su dostavili izjašnjenje na odgovor na zahtjev, na koje su ti apelanti i privredni subjekti, također, dostavili odgovor. Zatim, proizlazi da je 4. augusta 2015. godine u konkretnom predmetu održana usmena rasprava kojoj su u ime stranaka pristupili njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici. Također, proizlazi da je protivna strana (dakle, apelanti United - Rumunija, „Sport Klub“ i „Telemach“ i privredni subjekti „Total TV“ i SBB) 2. novembra 2015. godine izvršila uvid u spis predmeta.

11. U pogledu istaknutog procesnog prigovora protivne strane vezano za zastupanje Asocijacije (kao jednog od podnosilaca zahtjeva) od fizičkog lica Ace Kabanice, Konkurencijsko vijeće je uvidom u preciziranu dokumentaciju utvrdilo da je to lice određeno kao lice za zastupanje navedenog pravnog lica u pravnom prometu, te da od 14. februara 2010. godine pa dalje nema prekida u kontinuitetu ovih njegovih ovlaštenja, shodno čemu je zaključilo da je taj prigovor neosnovan, naročito imajući u vidu da se predmetni postupak vodio ne samo po zahtjevu tog pravnog lica već i po zahtjevu „Elta Kabel“a. U pogledu istaknutog procesnog prigovora protivne strane iz kojeg proizlazi da nije postojao pravni osnov za pokretanje predmetnog postupka jer je zaključkom od 9. decembra 2015. godine odbijen zahtjev za preispitivanje Rješenja Konkurencijskog

vijeća broj 05-26-3-002-179-II/13 od 16. novembra 2013. godine, Konkurencijsko vijeće je, između ostalog, navelo da je taj zahtjev odbijen zbog toga što su se navodi i činjenice koje su istaknute u zahtjevu odnosile na period nakon donošenja predmetnog rješenja, pa o njima tim rješenjem nije moglo biti ni odlučeno. Shodno tome, Konkurencijsko vijeće je zaključilo da je taj prigovor neosnovan.

12. Konkurencijsko vijeće je dalje konstatiralo da, u smislu člana 3. Zakona o konkurenciji i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja tržište distribucije sportskih kanala sa fudbalskim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prijenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH. Dalje, Konkurencijsko vijeće je kao relevantno geografsko tržište utvrdilo tržište BiH. Konkurencijsko vijeće je navelo (str. 43. rješenja) da je apelant United - Rumunija, kao subjekt s pravom prenosa ekskluzivnih sportskih sadržaja, uključujući i Live paket Premijer lige, u trenutku pokretanja predmetnog postupka bio pod kontrolom United Media Ltd., registriranog na Kipru, a koje društvo je povezano sa apelantima „Sport Klub“ i „Telemach“ i privrednim subjektima SBB i „Total TV“. Dalje, navelo je da je apelant „Sport Klub“ agent apelanta United - Rumunija, a da je njihov međusobni odnos reguliran Ugovorom o implementaciji općih uvjeta koji je stupio na snagu 24. januara 2014. godine, a kojim je apelant „Sport Klub“ izrazio saglasnost da se povinuje i u potpunosti implementira Opća pravila i uvjete koje je utvrdio apelant United - Rumunija u vezi sa distribucijom kanala Sport klub na teritoriji BiH. Konkurencijsko vijeće je konstatiralo da je tokom predmetnog postupka nesporno utvrđeno da na teritoriji BiH od svih sportskih kanala koji nude visokokvalitetne fudbalske sadržaje jedino kanal Sport klub nudi audio-vizuelni prenos Live paketa engleske Premijer lige. Ocijenivši da je jedino apelant „Sport Klub“ direktno zaključivao ugovore o distribuciji kanala Sport klub na teritoriji BiH, a na osnovu Ugovora o implementaciji općih uvjeta koji je zaključio sa apelantom United - Rumunija, Konkurencijsko vijeće je zaključilo da tržišno učešće apelanta „Sport Klub“, a indirektno i apelanta United - Rumunija na relevantnom tržištu iznosi 100.0%, pa oni imaju dominantan položaj na tržištu u smislu člana 9. stav (2) Zakona o konkurenciji.

13. Konkurencijsko vijeće je dalje konstatiralo da je apelant „Sport Klub“ od momenta donošenja općih i tehničkih uvjeta za zaključenje ugovora na tržištu BiH zaključio samo dva ugovora o distribuciji kanala Sport klub, i to sa apelantom „Telemach“ i sa privrednim subjektom „Total TV“ - povezanim privrednim subjektima sa apelantom United - Rumunija. Također, ukazalo je da su četiri operatera („Ask“ d.o.o. Ilidža, KGI d.o.o. Goražde i „Loogosoft“ i „BHB TV d.o.o. Lukavac) nastavili emitirati signal po ugovorima koji su zaključeni prije donošenja Općih uvjeta, dok su ostali morali prolaziti kroz proceduru pregovaranja koja nije rezultirala zaključenjem ugovora, a da je iz rješenja Konkurencijskog vijeća od 16. novembra 2013. godine proizlazila jasna obaveza donošenja sistema kriterija koji će osigurati da svi zainteresirani operateri BiH mogu zaključiti ugovor o distribuciji TV kanala Sport klub pod transparentnim i

jednakim uvjetima. Pri tome ukazao je da Opći uvjeti nisu javno dostupni kablovskim operaterima i da oni prilikom slanja inicijalnog zahtjeva nisu mogli znati šta izlazi izvan okvira utvrđenog Općim uvjetima. Također, Konkurencijsko vijeće je ukazalo da je prilikom odlučivanja u obzir uzelo i činjenicu da su druga dva privredna subjekta a koja emitiraju sportske kanale sa drugim sportskim ekskluzivnim sadržajima – „HD Win“ i „Eurosport“, zaključila ugovore sa većinom CATV/DTH/IPTV operatera.

14. Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je apelant „Sport Klub“ tokom procesa zaključenja ugovora o distribuciji kanala Sport klub primijenio različite uvjete za identične transakcije, što je na nedvosmislen način pogodovalo povezanim privrednim subjektima - apelantu „Telemach“ i privrednom subjektu „Total TV“, te da su, zaključujući ugovor o distribuciji kanala Sport klub, a istovremeno ne zaključujući ugovore sa drugim CATV/DTH/IPTV operaterima na teritoriji BiH, navedeni privredni subjekti dovedeni u povoljniji položaj u odnosu na konkurente na relevantnom tržištu. Pri tome ukazano je da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je tokom posmatranog vremenskog perioda, odnosno od 2013. godine do donošenja rješenja, došlo do značajnog uvećanja broja pretplatnika kod tih povezanih društava. Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nisu provedene odredbe Rješenja tog vijeća broj 05-26-3-002-179-II/13 od 16. novembra 2013. godine u smislu uspostavljanja sistema kriterija koji će osigurati da svi zainteresirani operateri u BiH mogu zaključiti ugovor o distribuciji TV kanala Sport klub pod transparentnim i jednakim uvjetima zbog toga što su utvrđena različita postupanja prema kablovskim operaterima u procesu pregovaranja za zaključivanje ugovora, kao i da uvjeti nisu bili transparentno i jasno postavljeni. Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. izreke rješenja. Dalje, Konkurencijsko vijeće je, s obzirom na utvrđene povrede Zakona, u skladu sa ovlaštenjima iz člana 11. stav (1) tač. b) i c), utvrdilo da je potrebno izreći mjere kojim bi se otklonile štetne posljedice zloupotrebe dominantnog položaja, pa je s tim u vezi odlučilo kao u tač. 2. i 3. izreke rješenja.

15. U vezi sa novčanom kaznom, Konkurencijsko vijeće je citiralo odredbu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji. U vezi sa tim, istaklo je da je na osnovu finansijskih izvještaja koje je dostavila „protivna strana (podnesak broj [...] od 2.11.2015. godine) utvrdilo da je [apelant United - Rumunija] ostvarila ukupni prihod od (...)** KM ((...)**LEI“, te je izreklo apelantu United - Rumunija novčanu kaznu u iznosu od 250.000,00 KM, „što predstavlja (...)***% od ukupnog prihoda [apelanta United - Rumunija] u 2014. godini“. Konkurencijsko vijeće je ukazalo da je prilikom određivanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru, te dužinu trajanja povrede zakona, kao i posljedice koje je ona imala na tržišnu konkurenciju u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji, a u smislu toga naročito otežavajuću okolnost ranije povrede Zakona o konkurenciji. Također, ukazalo je da, u slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku, ona će se naplatiti prisilnim putem, „u smislu člana 47. Zakona“, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima BiH.

16. Apelanti United - Rumunija i „Sport Klub“ su 28. januara 2016. godine podnijeli tužbu Sudu BiH protiv navedenog rješenja Konkurencijskog vijeća ukazujući, između ostalog, na povredu pravila upravnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. Apelant United - Luksemburg i apelant „Telemach“, te pravni subjekt „Total TV“ su podnijeli podnesak Sudu BiH, koji je taj sud zaprimio 15. februara 2016. godine, a kojim su zatražili da kao umješaći stupe u predmetni upravni spor zbog postojanja pravnog interesa, a u tom podnesku su, između ostalog, naveli da u cijelosti podržavaju predmetnu tužbu i da se pridružuju argumentaciji te tužbe, a u koju su izvršili uvid.

17. Iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je apelant „Telemach“ 2. februara 2016. godine izvršio uplatu novčane kazne izrečene osporenim rješenjem Konkurencijskog vijeća.

18. Sud BiH je u vijeću za upravne sporove donio Presudu broj S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra 2017. godine. U uvodu te presude je konstatirano da je sud donio presudu u upravnom sporu apelanata United - Rumunija i „Sport Kluba“ kao tužitelja protiv navedenog rješenja Konkurencijskog vijeća, a u izreci presude je navedeno da se tužba odbija.

19. Iz obrazloženja presude Suda BiH proizlazi da je taj sud prihvatio kao pravilan zaključak Konkurencijskog vijeća da su u konkretnom slučaju podnosioci zahtjeva „Elta“ i Asocijacija, a protivna strana: apelant United - Rumunija, apelant „Sport Klub“ i apelant „Telemach“, te privredni subjekti „Total TV“ i SBB. Sud BiH je ocijenio da je odluka Konkurencijskog vijeća pravilna i zakonita, a obrazloženje te odluke valjano, potpuno i relevantno. Naime, Sud BiH je ocijenio da je, suprotno prigovoru tužbe, Konkurencijsko vijeće prilikom donošenja pobijanog rješenja pravilno primijenilo relevantne odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, Odluke o definiranju kategorija dominantnog položaja i ZUP-a. Pri tome konstatirao je da je Konkurencijsko vijeće utvrdilo relevantno tržište u skladu sa članom 3. Zakona o konkurenciji i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta. Također, ocijenio je da je Konkurencijsko vijeće pravilno postupilo kada je utvrdilo da su apelanti United - Rumunija i „Sport Klub“ zloupotrijebili svoj dominantan položaj na relevantnom tržištu, u smislu odredaba člana 10. stav 2. tačka c) Zakona o konkurenciji, primjenjujući različite uvjete za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime su podnosioci zahtjeva dovedeni u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj s obzirom na to da to proizlazi iz dokaza u spisu predmeta, posebno ugovora zaključenih sa drugim privrednim subjektima. Pored toga, ocijenio je da je Konkurencijsko vijeće pravilno odlučilo kada je donijelo odluku kao u tački 3. izreke prvostepenog rješenja. Sud BiH je zaključio da je Konkurencijsko vijeće pravilno odlučilo i o visini izrečene novčane kazne. Naime, konstatirao je da je pri izricanju novčane kazne, polazeći od nesporne činjenice kršenja odredbe člana 10. stav 2. tačka c) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće izreklo apelantu United - Rumunija novčanu kaznu u iznosu od 250.000,00 KM. Dalje, zaključio je da je prilikom

određivanja visine novčane kazne Konkurencijsko vijeće uzelo u obzir namjeru i dužinu trajanja povrede, kao i posljedice koje je ona imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji. Sud BiH je, također, obrazložio da je novčana kazna u skladu sa članom 46. stav 3. tačka d) Zakona o komunikacijama, da odgovara težini prekršaja i da je srazmjerna sa zaprijećenom novčanom kaznom za tu vrstu prekršaja. Također, naveo je da su razlozi za takvu odluku detaljno dati u obrazloženju osporenog akta, koje razloge prihvata i taj sud.

20. Po ocjeni Suda BiH, Konkurencijsko vijeće je, suprotno prigovorima tužbe, u konkretnom slučaju na osnovu pravilno provedenog postupka pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje i izvelo pravilan zaključak o bitnim činjenicama na koje je pravilno primijenjeno materijalno pravo. Sud BiH je, osim toga, naveo da je ostale tužbene navode ocijenio, ali da je našao da ih nije potrebno posebno obrazlagati s obzirom na to da nisu od utjecaja na valjanost odluke, a vezani su za odluku o glavnoj stvari.

21. Apelanti United - Rumunija i „Sport Klub“ su 20. decembra 2017. godine podnijeli zahtjev za preispitivanje navedene presude Suda BiH u kojem su, između ostalog, u suštini ponovili prezentirane navode iz tužbe. Također, zahtjev za preispitivanje navedene odluke podnijeli su i apelanti United - Luksemburg i „Telemach“, označavajući se kao umješaci na strani tužitelja, a koji je Sud BiH zaprimio 20. decembra 2017. godine. U tom zahtjevu ukazali su da u cijelosti podržavaju zahtjev koji su podnijeli apelanti United - Rumunija i „Sport Klub“ i da se pridružuju argumentaciji tog zahtjeva u koji su izvršili uvid.

22. Sud BiH je u Apelacionom vijeću donio Presudu broj S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine. U uvodu te presude Apelacionog vijeća je navedeno da je ta presuda donesena odlučujući o zahtjevu tužitelja - apelanta United - Rumunija i apelanta „Sport Klub“ i zahtjevu zainteresiranih strana - apelanta United - Luksemburg i apelanta „Telemach“ za preispitivanje sudske odluke – Presude Suda BiH, Vijeća za upravne sporove broj S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra 2017. godine. U izreci navedene presude Apelacionog vijeća je navedeno da se zahtjevi za preispitivanje sudske odluke odbijaju.

23. U obrazloženju presude je ocijenjeno da zahtjevi za preispitivanje sudske odluke nisu osnovani. U vezi sa tim, Sud BiH je obrazložio da iz stanja u spisu predmeta proizlazi da je Vijeće za upravne sporove Suda BiH pravilno odlučilo kada je utvrdilo legitimaciju subjekata koji se pojavljuju u ovom upravnom sporu i da je to detaljno obrazložilo tako što je konstatovalo da je Konkurencijsko vijeće 26. januara 2014. godine zaprimilo zahtjev za pokretanje postupka podnosioca zahtjeva protiv apelanta United - Rumunija, apelanta „Sport Klub“, apelanta „Telemach“ i privrednih subjekata SBB i „Total TV“ zbog zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. Zakona o konkurenciji. Dalje, u obrazloženju presude Apelaciono vijeće je ocijenilo da je Vijeće za upravne sporove pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje i pravilno primijenilo materijalno pravo i u vezi sa tim je, zapravo, samo ponovilo i ostali sadržaj obrazloženja

osporene presude Vijeća za upravne sporove (prezentiran u prethodnim tačkama ove odluke). Zbog navedenih razloga, Apelaciono vijeće je zaključilo da je osporena presuda pravilna i zakonita, a zahtjevi za preispitivanje te presude neosnovani, pa ih je odbilo primjenom odredbe člana 54. stav 1. ZUS-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

24. Apelanti tvrde da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

25. U vezi sa navodnom povredom prava na pravično suđenje, apelanti, prije svega, tvrde da se, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) pobliže naznačenoj u apelaciji, konkretan postupak treba posmatrati u kontekstu zaštite koju Ustav Bosne i Hercegovine i Evropska konvencija pružaju u odnosu na krivične postupke. Apelanti smatraju da Konkurencijsko vijeće i Sud BiH nisu adekvatno obrazložili svoje zaključke o odlučnim činjenicama - relevantnom tržištu, postojanju dominantnog položaja i zloupotrebe dominantnog položaja u konkretnom slučaju. Ukazuju da je Konkurencijsko vijeće još na samom početku predmetnog postupka dopisom obaviješteno da je apelant United - Luksemburg emiter kanala Sport klub. Također, ukazuju da ostali apelanti već duže vrijeme ne učestvuju na relevantnom tržištu uslijed čega ne mogu ni izvršiti naloge iz osporenog rješenja. Međutim, ističu da Konkurencijsko vijeće nije proširilo postupak na apelanta United - Luksemburg. Ukazuju da je bez obzira na to osporenim rješenjem obavezalo apelanta United - Luksemburg na plaćanje novčane kazne, a da mu nije omogućilo da učestvuje u predmetnom postupku. Ukazuju da je nejasno na koji način i na osnovu kojih propisa je namirenje novčane kazne izrečeno apelantu United - Luksemburg i apelantu „Telemach“, naročito imajući u vidu činjenicu da apelant United - Luksemburg nije učestvovao u predmetnom postupku, a da je apelant „Telemach“ oslobođen odgovornosti u tom postupku. Sve navedeno, po mišljenju apelanata, predstavlja teške procesne povrede i povredu prava na odbranu. Ističu da su u pravnim lijekovima korištenim u predmetnom postupku detaljno ukazali na navedeno, ali da Sud BiH nije dao obrazloženje u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. Osim toga, apelanti, između ostalog, navode da je Konkurencijsko vijeće nezakonito i u postupku koji nije za to predviđen ispitivalo svoje ranije rješenje od 16. decembra 2013. godine, da podnosilac zahtjeva Asocijacija nije bio uredno zastupan i da je osporeno rješenje doneseno po proteku zakonom propisanih rokova. Pored toga, tvrde da je Konkurencijsko vijeće propustilo da apelantima United Media - Rumunija i „Sport Klub“ pruži zakonsku mogućnost da se izjasne o svim činjenicama predmeta iako su dva puta podnosili zahtjev da im se to pravo omogući. Također, smatraju da je, time

što ove apelante nije obavijestilo koje njihove radnje smatra spornim, Konkurencijsko vijeće povrijedilo njihovo pravo na odbranu, a da je Sud BiH tu povredu potvrdio.

26. U vezi sa navodnom povredom prava na imovinu, apelanti smatraju da je u konkretnom slučaju došlo do povrede ovog prava s obzirom na to da razlozi za umanjene imovine osporenim odlukama nisu obrazloženi u skladu sa garancijama iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije, posebno u odnosu na apelanta United - Luksemburg i apelanta „Telemach“.

b) Odgovori na apelaciju

27. Sud BiH ukazuje da su apelacioni navodi gotovo identični navodima iz zahtjeva za preispitivanje sudske odluke o kojima se taj sud izjasnio i, po njegovom mišljenju, donio jasnu, obrazloženu i zakonitu odluku, a da su apelacioni navodi paušalni zbog toga što je Konkurencijsko vijeće provelo zakonom uređen postupak, a apelantima je omogućena sudska zaštita ulaganjem zahtjeva za preispitivanje sudske odluke kod suda koji je nezavisan, nepristran i osnovan na zakonu.

28. Konkurencijsko vijeće apelacione navode smatra neosnovanim, a osporene odluke pravilnim i zakonitim. Između ostalog, tvrdi da je prilikom donošenja rješenja detaljno obrazložilo razloge za njegovo donošenje, što je Sud BiH pravilno ocijenio prilikom donošenja osporenih presuda. Smatra da su netačni navodi apelacije o povredi prava na obrazloženu odluku. Ukazuje da je jasno utvrđen dominantan položaj apelanta United - Rumunija na relevantnom tržištu i da je trajanje povrede jasno definirano u konkretnom slučaju, te da do dana donošenja pobijanog rješenja nije postupio po nalogu iz tog rješenja i da je nastavio da zloupotrebljava svoj dominantan položaj. Imajući u vidu odredbe člana 48. stav 1. Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće smatra da je apelant United - Rumunija kažnjen veoma blagom kaznom koja, kako navodi, predstavlja 0,45% od ukupnog prihoda tog privrednog subjekta u 2014. godini. U odnosu na apelacione navode na osnovu kojih odredaba je Konkurencijsko vijeće obavezalo apelanta United - Luksemburg, apelanta „Telemach“ i privrednog subjekta „Total TV BH“ na plaćanje novčane kazne ukoliko je ne plati apelant United - Rumunija, Konkurencijsko vijeće ukazuje da su apelant United - Rumunija i apelant United - Luksemburg u trenutku podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka i u vrijeme na koje se odnosi povreda Zakona bili dio iste grupacije u kojoj su i apelant „Telemach“ i privredni subjekt „Total TV BH“. Također, Konkurencijsko vijeće navodi da je Sud BiH u Presudi broj S1 3 U 014508 13 U od 25. jula 2014. godine zauzeo stav da je Konkurencijsko vijeće pravilno izvelo zaključak sa osnovom u odredbama „člana 2. stav 2. Zakona i člana 53. istog zakona“ da ima zakonsku mogućnost da naplati izrečenu novčanu kaznu i od povezanih društava koja je, zapravo, predviđena kao alternativna mogućnost isključivo i tek nakon što privredni subjekt kojem je izrečena novčana kazna nije kaznu uplatilo u ostavljenom roku i izvjesno je da je neće platiti. Konkurencijsko vijeće navodi da član 2. st. 2. i 3.

predviđa primjenu Zakona o konkurenciji i na privredne subjekte koji imaju kontrolu nad drugim privrednim subjektima, dok odredba člana 48. istog zakona propisuje izricanje kazne za teže povrede Zakona o konkurenciji. Ističe da bi u tom smislu zakonske odredbe koje preciziraju izricanje novčane kazne bile u potpunosti obesmišljene kada ne bi postojala mogućnost da se novčana kazna naplati od povezanih društava.

29. Podnosilac zahtjeva „Elta Kabel“, između ostalog, tvrdi da su neosnovani navodi apelacije da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na obrazloženu odluku. Naime, tvrdi da iz prakse Evropskog suda, pobliže naznačene u odgovoru na apelaciju, jasno proizlazi da se to pravo ne može interpretirati na način da je sud u svakom konkretnom slučaju obavezan da detaljno iznese svoje mišljenje u vezi sa svakim činjeničnim navodom i argumentom iznesenim u toku postupka. Dalje, ukazuje da je, umjesto ponavljanja istih činjenica i izvođenja istovjetnih zaključaka, sud, u skladu sa načelom procesne ekonomije, u odgovarajućim dijelovima imao pravo uputiti na obrazloženje pobijanog akta, odnosno nižestepene presude. Također, smatra da je, suprotno apelacionim navodima, Apelaciono odjeljenje Suda BiH dalo opsežno i dovoljno obrazloženje i u pogledu pitanja pasivno legitimiranih subjekata. Kada je riječ o novčanoj kazni određenoj u upravnom postupku, podnosilac zahtjeva „Elta Kabel“ smatra da je Sud BiH, također, dao odgovarajuće obrazloženje koje su to okolnosti ocijenjene prilikom njenog odmjeravanja.

V. Relevantni propisi

30. **Zakon o konkurenciji** („Službeni glasnik BiH“ br. 48/05, 76/07 i 80/09)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

*Član 2.
(Primjena)*

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na sva pravna i fizička lica koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta (u daljnjem tekstu: privredni subjekti), i to na:

[...]

(2) Ovaj zakon primjenjuje se i na privredne subjekte koji imaju kontrolu nad drugim privrednim subjektom, te na privredne subjekte pod njegovom kontrolom. Privrednim subjektom pod kontrolom drugog privrednog subjekta smatra se privredni subjekt u kojem drugi privredni subjekt neposredno ili posredno:

- a) ima više od polovine udjela ili dionica, ili*
- b) može ostvarivati više od polovine glasačkih prava, ili*

- c) *ima pravo na postavljanje više od polovine članova uprave, nadzornog odbora, odnosno odgovarajućeg tijela za upravljanje, te vođenje poslova, ili*
- d) *na drugi način ima pravo na upravljanje poslovanjem privrednog subjekta.*

(3) Ovaj zakon primjenjuje se i na privredne subjekte sa sjedištem i prebivalištem u inozemstvu, ako njihovo djelovanje proizvodi značajan efekt na tržište Bosne i Hercegovine ili na značajnijem dijelu tržišta.

Član 10.

(Zloupotreba dominantnog položaja)

(1) Zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu.

(2) Zloupotreba dominantnog položaja posebno se odnosi na:

[...]

b) zabranjuje svako daljnje postupanje privrednog subjekta;

[...]

c) primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj;

[...]

IV - POSTUPAK DONOŠENJA ODLUKA

Član 26.

(Pravila postupka)

U postupcima pred Konkurencijskim vijećem, ukoliko drugačije nije propisano ovim zakonom, primjenjuje se Zakon o upravnom postupku [...].

Član 27.

(Pokretanje postupka)

(1) Konkurencijsko vijeće pokreće postupak, u smislu ovog zakona, po službenoj dužnosti ili na osnovu zahtjeva stranke.

[...]

Član 43. stav 4.

(Konačna rješenja Konkurencijskog vijeća)

Konkurencijsko vijeće može, prije donošenja konačnog rješenja, u pisanoj formi obavijestiti stranke o sadržaju rješenja koje namjerava donijeti.

Član 47.

(Prinudno izvršenje odluka Konkurencijskog vijeća)

(1) Ako stranke u postupku ne provode ili ne izvršavaju odluku, Konkurencijsko vijeće može zatražiti pravnu pomoć nadležnih organa za njihovo prinudno izvršenje.

[...]

V - KRIVIČNE ODREDBE

Član 48.

(Novčane kazne za teže povrede Zakona)

(1) Novčanom kaznom u iznosu najviše do 10 % vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz prethodne godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt ili fizičko lice, ako:

[...]

b) zloupotrijebi dominantni položaj na način propisan odredbama člana 10. ovog zakona;

[...]

d) ne postupi po odlukama Konkurencijskog vijeća iz člana 42. ovog zakona;

[...]

Član 52.

(Određivanje visine kazni)

Konkurencijsko vijeće prilikom određivanja visine novčane kazne uzet će u obzir namjeru i trajanje povrede kojom su povrijeđene odredbe ovog zakona.

Član 53.

(Naplaćivanje kazni)

(1) Novčane kazne iz čl. 48. i 49. ovog zakona odnose se i na udruženja privrednih subjekata.

(2) Ako je udruženju privrednih subjekata izrečena novčana kazna, imajući u vidu prihod njegovih članova, a udruženje nije solventno, ono je obavezno od svojih članova tražiti doprinos da bi se pokrio iznos novčane kazne.

(3) Ako se doprinosi ne uplate udruženju u datom roku koji je odredilo Konkurencijsko vijeće, može se zahtijevati plaćanje novčane kazne od bilo kog privrednog subjekta koji je član udruženja.

31. Zakon o komunikacijama („Službeni glasnik BiH“ br. 33/02, 31/03, 75/06, 50/08, 32/10 i 98/12)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 46. stav 3. tačka d.

3. Agencija je ovlaštena da primjenjuje izvršne mjere srazmjerno prekršajima kako slijedi:

[...]

d) iznos određene novčane kazne ne smije biti viši od 150.000 KM u slučaju namjerne povrede ili povrede iz nehata pojedinih odredbi Zakona ili uvjeta koji se navode u izdatoj dozvoli ili kodeksima rada i pravilima Agencije. Iznos izrečene novčane kazne je srazmjeran težini prekršaja i, tamo gdje je primjenjivo, bruto finansijskom prihodu ostvarenom na osnovu prekršaja. U slučaju da se povrede ponove, izrečena novčana kazna ne smije biti veća od 300.000 KM. Agencija izrađuje pregled povreda i odgovarajućih kazni, koji usvaja Vijeće ministara.

[...]

32. Zakon o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“ br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“ br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13) koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

10. Načelo saslušanja stranke

Član 10.

(1) Prije donošenja rješenja, stranci se mora pružiti mogućnost da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja.

(2) Rješenje se može donijeti bez prethodnog izjašnjenja stranke samo u slučajevima kad je to zakonom određeno.

VI. Dopustivost

33. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

34. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

35. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Suda BiH broj S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacija je podnesena 14. marta 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

36. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

37. Apelanti tvrde da su osporenim odlukama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, te iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

38. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravičan postupak u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.

39. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

40. Ustavni sud zapaža da apelanti osporavaju odluke redovnog suda i Konkurencijskog vijeća kojima je utvrđeno nepostupanje po ranijem rješenju Konkurencijskog vijeća i nastavljanje zloupotrebe dominantnog položaja na relevantnom tržištu od apelanta United - Rumunija posredstvom zastupnika apelanta „Sport Klub“ u smislu odredaba Zakona o konkurenciji i Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta i zabranjeno mu je posredstvom zastupnika - apelanta „Sport Klub“ svako djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrebu dominantnog položaja, te je naloženo apelantima United - Rumunija i „Sport Klub“ da preduzmu određene radnje, a apelantu United - Rumunija je izrečena novčana kazna zbog kršenja Zakona o konkurenciji i određeno je da će se, ukoliko taj apelant ne plati kaznu u ostavljenom roku, ona naplatiti od apelanta United

- Luksemburg, odnosno prinudnim putem od njegovih povezanih privrednih subjekata registriranih u BiH - apelanta „Telemach“ i privrednog subjekta „Total TV“.

41. Apelanti, u suštini, smatraju da im je prekršeno pravo na pravično suđenje zbog toga što je u konkretnom slučaju nepotpuno i nepravilno utvrđeno činjenično stanje, pogrešno primijenjeno materijalno pravo, te povrijeđene odredbe procesnog prava i prava na odbranu, kao i što obrazloženja osporenih odluka, po njihovom mišljenju, nisu u skladu sa standardima prava na pravično suđenje.

42. U vezi sa pitanjem primjenjivosti člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, te u vezi sa tvrdnjama apelanata da konkretan postupak treba posmatrati u kontekstu zaštite koju Ustav Bosne i Hercegovine i Evropska konvencija pružaju u odnosu na krivične postupke, Ustavni sud ukazuje na svoju praksu u predmetima br. *AP 620/15* i *AP 1865/12* (vidi, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *AP 620/15* od 7. septembra 2017. godine i *AP 1865/12* od 8. decembra 2015. godine, dostupne na Internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojima su, također, osporene odluke Konkurencijskog vijeća i Suda BiH, a kojima je, također, utvrđena zloupotreba dominantnog položaja apelanta u tim predmetima na relevantnom tržištu u smislu odredaba Zakona o konkurenciji i drugih podzakonskih akata. Stoga, podržavajući vlastitu praksu u navedenim predmetima koji su sa ovog aspekta pokretali slična pravna pitanja, a prema kojoj se radi o predmetima građanskopravne prirode, te smatrajući da praksa Evropskog suda u predmetima na koje su se pozvali apelanti nije primjenjiva u konkretnom slučaju, Ustavni sud konstatira da se i u konkretnom slučaju radi o predmetu građanskopravne prirode, a ne krivičnopravne prirode, iz čega proizlazi da apelanti u predmetnom postupku uživaju garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a ne i garancije iz st. 2. i 3. istog člana. Shodno tome, Ustavni sud će i navode apelanata o povredi „prava na odbranu“ razmotriti u kontekstu prava na ravnopravnost u postupku koje je zaštićeno članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

43. U vezi sa apelacionim navodima, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud

se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima.

44. Dalje, Ustavni sud podsjeća da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente. Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi, Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, Serija A, broj 303-A, stav 29). Dalje, Evropski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoje odluke tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi, Evropski sud, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02, stav 83. s daljnjim referencama, i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2478/06 od 17. septembra 2008. godine, stav 22. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba). Također, Ustavni sud napominje da konačne odluke žalbenih sudova ne moraju imati iscrpna obrazloženja (vidi, Evropska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 8769/97 od 16. jula 1981. godine, O.I. 25), već obrazloženja koja se tiču relevantnih žalbenih navoda koje kao takve ocijeni.

45. Iz apelacionih navoda proizlazi da apelanti, prije svega, smatraju da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je utvrđeno nepostupanje po ranijem rješenju Konkurencijskog vijeća i nastavljanje zloupotrebe dominantnog položaja na relevantnom tržištu od apelanta United - Rumunija posredstvom njenog zastupnika, apelanta „Sport Klub“ u smislu odredaba Zakona o konkurenciji i Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, i kada mu je zabranjeno posredstvom zastupnika - apelanta „Sport Klub“ svako djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrebu dominantnog položaja, te kada je naloženo apelantima United - Rumunija i „Sport Klub“ da preduzmu određene radnje i da u osporenim odlukama u vezi sa tim nisu data obrazloženja koja su u skladu sa standardima prava na pravično suđenje.

46. U vezi sa tim, Ustavni sud, prije svega, smatra potrebnim ukazati da iz obrazloženja osporenog rješenja Konkurencijskog vijeća proizlazi da je ono, s pozivom na odredbe člana 3. Zakona o konkurenciji i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, kao relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju utvrdilo tržište distribucije sportskih kanala sa fudbalskim sadržajima visokog kvaliteta koji uključuju i prenos Live paketa engleske Premijer lige u BiH, a da je kao relevantno geografsko tržište utvrdilo tržište BiH. Također, Ustavni sud zapaža da je i Sud BiH razmotrio prigovore u pogledu utvrđivanja relevantnog tržišta kakvi se, zapravo, pojavljuju i u apelaciji i konstatirao da je navedena konstatacija Konkurencijskog vijeća pravilna. Dalje, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja Konkurencijskog vijeća, koje je kao pravilno prihvatio i Sud BiH, pro-

izlazi da je tokom postupka pred tim vijećem nesporno utvrđeno da na teritoriji BiH od svih sportskih kanala koji nude visokokvalitetne fudbalske sadržaje jedino kanal Sport klub nudi audio-vizuelni prenos Live paketa engleske Premijer lige, te da je u relevantnom periodu apelant United – Rumunija bio subjekt s pravom prenosa ekskluzivnih sportskih sadržaja, uključujući i Live paket Premijer lige, a da je apelant „Sport Klub“ agent apelanta United - Rumunija i da je njihov međusobni odnos reguliran Ugovorom o implementaciji općih uvjeta, koji je stupio na snagu 24. januara 2014. godine. Također, proizlazi da, s obzirom na to da je jedino apelant „Sport Klub“ direktno zaključivao ugovore o distribuciji kanala Sport klub na teritoriji BiH, a na osnovu Ugovora o implementaciji općih uvjeta koji je zaključio sa apelantom United - Rumunija, Konkurencijsko vijeće je obrazložilo, a Sud BiH je taj zaključak prihvatio kao pravilan, da tržišno učešće apelanta „Sport Klub“, a indirektno i apelanta United – Rumunija, na relevantnom tržištu iznosi 100.0%, zbog čega imaju dominantan položaj na tržištu u smislu člana 9. stav (2) Zakona o konkurenciji. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je Konkurencijsko vijeće dalo detaljno, dovoljno jasno i argumentirano obrazloženje za svoj zaključak da apelant United - Rumunija posredstvom svog zastupnika - apelanta „Sport Klub“ nakon donošenja Rješenja tog vijeća broj 05-26-3-002-179-II/13 od 16. novembra 2013. godine nije proveo odredbe tog rješenja u smislu uspostavljanja sistema kriterija koji će osigurati da svi zainteresirani operateri u BiH mogu zaključiti ugovor o distribuciji TV kanala Sport klub pod transparentnim i jednakim uvjetima, odnosno za zaključak da su u konkretnom slučaju utvrđena različita postupanja prema kablovskim operaterima u procesu pregovaranja za zaključivanje ugovora, kao i da uvjeti nisu bili transparentno i jasno postavljeni. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je Konkurencijsko vijeće dalo dovoljno jasno i argumentirano obrazloženje za zaključak da navedeno predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja od ovih apelanata i dovoljno jasne razloge za odluku da tim apellantima zabrani svako djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrebu dominantnog položaja i naloži da preduzmu određene radnje radi otklanjanja te povrede. Također, Ustavni sud zapaža da je i Sud BiH razmotrio prigovore u pogledu zloupotrebe dominantnog položaja od ovih apelanata i nalaganja ovim apellantima da preduzmu određene radnje (precizirane u tački 3. izreke osporenog prvostepenog rješenja) kakvi se, zapravo, pojavljuju i u apelaciji, te da je konstatirao da je odluka Konkurencijskog vijeća pravilna i u ovom dijelu. Dovodeći u vezu obrazloženja osporenih odluka u ovom dijelu sa odredbama člana 10. stav (2) i tač. b) i c) Zakona o konkurenciji, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u postupanju Konkurencijskog vijeća i Suda BiH.

47. Nadalje, u vezi sa apelacionim navodima iz kojih proizlazi da apelant United – Luksemburg - emiter kanala Sport klub i ostali apelanti već duže vrijeme ne učestvuju na relevantnom tržištu zbog čega, po njihovom mišljenju, ti apelanti ne mogu biti obavezani osporenim odlukama, Ustavni sud, prije svega, zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je tim odlukama nesporno utvrđeno da je u periodu relevantnom za donošenje odluke (u vrijeme pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem) apelant United - Rumunija bio subjekt s pravom prijenosa ekskluzivnih sportskih sadržaja,

uključujući i Live paket Premijer lige, a apelant „Sport Klub“ agent apelanta United – Rumunija. Također, Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH imali u vidu činjenicu da je apelant United - Luksemburg u toku trajanja postupka preuzeo djelatnost u pogledu distribucije kanala Sport klub u Bosni i Hercegovini od apelanta United - Rumunija (kako je to navedeno u tački 4. izreke prvostepenog rješenja). Dalje, imajući u vidu sadržaj osporenih odluka, Ustavni sud zaključuje da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH prilikom razmatranja pitanja pasivne legitimacije imali u vidu i odredbe člana 2. Zakona o konkurenciji (kojima je regulirano pitanje primjene Zakona o konkurenciji, između ostalih, i na povezane privredne subjekte) iako se na te odredbe nisu eksplicitno pozvali. Dovodeći u vezu sve navedeno, kao i sadržaj osporenih odluka u ovom dijelu sa sadržajem odredaba člana 2. Zakona o konkurenciji, a naročito imajući u vidu nesporan zaključak iz osporenih odluka da je upravo apelant United - Rumunija u relevantnom periodu (u vrijeme pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem), a ne apelant United - Luksemburg, bio subjekt s pravom prijenosa ekskluzivnih sportskih sadržaja, uključujući i Live paket Premijer lige, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni materijalnog prava i zaključku Konkurencijskog vijeća i Suda BiH u vezi sa pasivnom legitimacijom subjekata u predmetnom postupku, a iz kojeg proizlazi da su u konkretnom slučaju pasivno legitimirani, između ostalih, apelant United - Rumunija, apelanti „Sport Klub“ i apelant „Telemach“.

48. Dalje, dovodeći u vezu sve navedeno, kao i sadržaj odredbe člana 2. Zakona o konkurenciji u vezu sa drugim odredbama relevantnih propisa na koje su se Konkurencijsko vijeće i Sud BiH pozvali prilikom odlučivanja o novčanoj kazni u osporenim odlukama, Ustavni sud, nasuprot apelacionim navodima, ne nalazi ni proizvoljnost u zaključku Konkurencijskog vijeća da se izrečena novčana kazna naplati od apelanta United – Luksemburg (koji je, kako je to već ranije spomenuto, u toku trajanja predmetnog postupka preuzeo djelatnost u pogledu distribucije kanala Sport klub u Bosni i Hercegovini od apelanta United - Rumunija), odnosno da se naplati prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka od apelanta „Telemach“, ukoliko apelant United - Rumunija ne uplati kaznu u ostavljenom roku.

49. U vezi sa ostalim apelacionim navodima koji se odnose na tvrdnje o povredi procesnog prava i prava na ravnopravnost u postupku, Ustavni sud, prije svega, zapaža da se ovi navodi zasnivaju na tvrdnji da apelant United - Luksemburg nije učestvovao u postupku pred Konkurencijskim vijećem. U vezi sa tim, Ustavni sud zapaža da iz činjenica konkretnog predmeta zaista proizlazi da apelant United - Luksemburg nije učestvovao u postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja Konkurencijskog vijeća. Međutim, imajući u vidu prethodna razmatranja vezana za navodnu povredu prava na pravično suđenje u pogledu pasivne legitimacije subjekata u predmetnom postupku, te imajući u vidu da je apelantu United - Luksemburg osporenim rješenjem Konkurencijskog vijeća nametnuta isključivo alternativna obaveza plaćanja novčane kazne (ukoliko je ne plati apelant United - Rumunija), i to bez prisile da kaznu izvrši,

kao i da je Sud BiH meritorno razmatrao i njegov zahtjev za preispitivanje presude Suda BiH (kojim je odbijena tužba protiv tog rješenja Konkurencijskog vijeća), kao zahtjev, kako je to u uvodu presude eksplicitno navedeno, „zainteresiranih strana“, pri čemu je konstatirao da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede procesnih odredaba, Ustavni sud ne nalazi elemente koji bi ukazivali na povredu principa ravnopravnosti u postupku i povredu procesnih odredaba u ovom segmentu, naročito odredbe člana 10. ZUP-a.

50. Nadalje, u vezi sa apelacionim navodima iz kojih proizlazi da je Konkurencijsko vijeće propustilo da pruži apelantima United - Rumunija i „Sport Klub“ zakonsku mogućnost da se izjasne o svim činjenicama predmeta i da ih nije obavijestilo koje njihove radnje smatra spornim, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da iz činjenica konkretnog predmeta, nasuprot ovim navodima, proizlazi da su ovim apelantima dostavljeni svi podnesci podnosioca zahtjeva i da su razmatrani svi njihovi podnesci koje su dostavili Konkurencijskom vijeću. Također, proizlazi da je u toku postupka pred Konkurencijskim vijećem održana usmena rasprava na koju je pristupio opunomoćenik ovih apelanata i da su apelanti nakon toga tražili uvid u spis predmeta, koji im je i omogućen. Pored toga, u vezi sa ovim apelacionim navodima, Ustavni sud podsjeća da je članom 43. stav 3. Zakona o konkurenciji propisano da Konkurencijsko vijeće može, prije donošenja konačnog rješenja, u pisanoj formi obavijestiti stranke o sadržaju rješenja koje namjerava donijeti. Međutim, Ustavni sud zapaža da iz samog teksta citirane odredbe proizlazi da obavješćavanje stranaka u pisanoj formi o sadržaju rješenja koje namjerava donijeti predstavlja samo mogućnost, a ne obavezu Konkurencijskog vijeća. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su i ovi navodi o povredi procesnog prava i povredi prava na ravnopravnost u postupku neosnovani. Osim toga, Ustavni sud zapaža da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH razmotrili ostale navode apelanata o povredi procesnih odredaba u konkretnom slučaju, kakve apelanti zapravo ponavljaju u apelaciji, pri čemu su dali dovoljno jasna i argumentirana obrazloženja zašto ti navodi ne mogu dovesti do drugačije odluke u konkretnoj pravnoj stvari, a u kojima Ustavni sud, također, ne nalazi elemente proizvoljnosti.

51. Shodno svemu navedenom, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije neosnovani.

Pravo na imovinu

52. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

53. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim principima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

54. Ustavni sud napominje da se mora utvrditi da li se u konkretnom slučaju radi o imovini u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da riječ „imovina“ uključuje širok spektar imovinskih interesa koji predstavljaju određenu ekonomsku korist (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. aprila 2001. godine). U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporenih odluka i dostavljene dokumentacije proizlazi da je osporenim odlukama, u skladu sa članom 48. stav 1. tač. b) i d) Zakona o konkurenciji, apelantu United - Rumunija izrečena novčana kazna u iznosu od 250.000,00 KM, što predstavlja 0,45% od ukupnog prihoda tog privrednog subjekta u 2014. godini (kao godini koja je prethodila povredi Zakona). S obzirom na to nesporno je da navedeni novčani iznos predstavlja imovinu apelanta United - Rumunija koja uživa zaštitu u smislu člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ustavni sud smatra da, stoga, osporene odluke Konkurencijskog vijeća, odnosno Suda BiH kojima je apelantu United - Rumunija izrečena novčana kazna predstavljaju miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje imovine. Ustavni sud, nadalje, imajući u vidu sadržaj tačke 4. izreke osporenog rješenja Konkurencijskog vijeća (kojom je izrečena novčana kazna), primjećuje da je osporenim odlukama predviđena i alternativna mogućnost naplate novčane kazne izrečene apelantu United - Rumunija, ukoliko on tu kaznu ne plati u ostavljenom roku, i to, između ostalih, od apelanta United – Luksemburg i od apelanta „Telemach“. Shodno tome, Ustavni sud primjećuje da su u konkretnom slučaju osporene odluke, pod određenim uvjetima (neplaćanje od prvoapelanta), konstituirale eventualno pravo na miješanje u pravo na mirno uživanje imovine i ovih apelanata.

55. Nadalje, Ustavni sud podsjeća da novčane kazne spadaju u djelokrug drugog stava člana 1. koji, između ostalog, dozvoljava državama ugovornicama da kontroliraju upotrebu imovine kako bi osigurale plaćanje novčanih kazni. Međutim, ova odredba se mora tumačiti u svjetlu općeg načela ustanovljenog u prvoj rečenici prvog stava i stoga mora biti ispunjen uvjet zakonitosti i mora postojati opravdani odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i željenog cilja (vidi, Evropski sud, pored ostalih, *Allan Jacobsson protiv Švedske* (br. 1) od 25. oktobra 1989. godine, Serija A, broj 163, str. 17, stav 55, *Philips protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 41087/98, stav 51, CEDH 2001-VII).

56. Ustavni sud u konkretnom slučaju primjećuje da je navedena kazna izrečena apelantu United - Rumunija na osnovu člana 48. stav (1) tač. b) i d) Zakona o konkurenciji zbog ponašanja suprotnog relevantnim odredbama člana 10. stav (2) tač. b) i c) Zakona o konkurenciji. Pri tome iznos te novčane kazne, kako to proizlazi iz činjenica konkretnog predmeta, ne prelazi maksimum propisan odredbom člana 48. Zakona o konkurenciji. Također, Ustavni sud zapaža da su prilikom izricanja novčane kazne uzeti u obzir i kriteriji iz člana 52. Zakona o konkurenciji, a to su namjera i trajanje povrede kojom su povrijeđene odredbe ovog zakona. Također, Ustavni sud, imajući u vidu sadržaj osporenih odluka, smatra da su, pri određivanju da će se, ako se novčana kazna izrečena apelantu United - Rumunija ne uplati u ostavljenom roku, naplatiti od apelanta United – Luksemburg, koji je, kako to stoji u izreci rješenja, u toku trajanja postupka preuzeo djelatnost u pogledu distribucije kanala, odnosno prisilnim putem od apelanta „Telemach“, kako je to navedeno u prethodnim tačkama ove odluke u kontekstu razmatranja prava na pravično suđenje, zapravo, primijenjene odredbe člana 2. Zakona o konkurenciji iako se Konkurencijsko vijeće i Sud BiH na njih nisu eksplicitno pozvali. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je miješanje u imovinu u konkretnom slučaju bilo u skladu sa zakonom.

57. Ustavni sud dalje smatra da je izrečena novčana kazna u konkretnom slučaju u službi ostvarivanja legitimnog cilja – osiguranja izvršenja odluka Konkurencijskog vijeća koje ima isključivu nadležnost da utvrdi postojanje nedozvoljenog ponašanja na tržištu, te da osigura i zaštitu tržišno nadmetanje kao vrijednosti od općeg značaja (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5465/14 od 10. maja 2017. godine, stav 56, dostupna na www.ustavisud.ba).

58. Zatim, Ustavni sud, slijedeći vlastitu praksu i praksu Evropskog suda, ukazuje na to da u svakom pojedinom slučaju mora postojati „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava pojedinaca, a što nije moguće postići ako apelant mora snositi „poseban i pretjeran teret“ (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, st. 46. i 50).

59. U vezi sa tim, Ustavni sud zapaža da visina izrečene novčane kazne apelantu United - Rumunija ima cilj da otkloni nedozvoljeno ponašanje – zloupotrebu vladajućeg položaja. Također, Ustavni sud podsjeća da je u ovoj odluci već zaključeno da Konkurencijsko vijeće i Sud BiH nisu proizvoljno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je apelant United - Rumunija prekršio Zakon o konkurenciji zloupotrebom vladajućeg položaja. Također, Ustavni sud napominje da je apelantu United - Rumunija novčana kazna izrečena u okviru zakonom propisanog limita „do 10 % vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta“, i to, kako to proizlazi iz odgovora na apelaciju Konkurencijskog vijeća, u donjim granicama tog limita u iznosu od 0,45%, iako je taj apelant i ranije zloupotrijebio dominantan položaj na relevantnom tržištu, a

što je utvrđeno ranijim rješenjem Konkurencijskog vijeća. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud nije mogao zaključiti da je u konkretnom slučaju ovom apelantu izrečenom novčanom kaznom nametnut pretjeran teret i time narušen „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava pojedinaca. Pored toga, Ustavni sud zapaža da iz dokumentacije u spisu predmeta proizlazi da je izrečenu novčanu kaznu platio apelant „Telemach“. Međutim, imajući u vidu sve navedeno, te uzimajući u obzir da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je apelant „Telemach“ u relevantnom periodu imao status povezanog lica, u smislu člana 2. Zakona o konkurenciji, sa apelantom United - Rumunija i da mu je pogodovao dominantni položaj apelanta United - Rumunija tako što je kod apelanta „Telemach“ došlo do značajnog uvećanja broja pretplatnika, Ustavni nije mogao zaključiti da u konkretnom slučaju stvaranjem obaveze ovom apelantu da plati novčanu kaznu izrečenu apelantu United – Rumunija, ukoliko to on ne učini, a koju obavezu je apelant „Telemach“ na koncu i izvršio, nije nametnut pretjeran teret i time narušen „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava pojedinaca. Osim toga, Ustavni sud nije mogao zaključiti da u konkretnom slučaju stvaranjem prirodne obaveze (s obzirom na to da osporenim odlukama, za razliku od apelanta „Telemach“, od apelanta United - Luksemburg nije određena prisilna naplata novčane kazne) apelantu United - Luksemburg da plati novčanu kaznu izrečenu apelantu United - Rumunija ukoliko to on ne učini, a koju je na koncu izvršio apelant „Telemach“, nije nametnut pretjeran teret i time narušen „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava ovog apelanta.

60. Imajući u vidu prethodna razmatranja Ustavni sud zaključuje da su navodi apelacije o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju neosnovani.

VIII. Zaključak

61. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja nema elemenata koji upućuju na zaključak da je činjenično stanje nepotpuno i netačno utvrđeno i da su proizvoljno primijenjene relevantne odredbe materijalnog i procesnog prava, da su osporene odluke neobrazložene, niti iz činjenica konkretnog slučaja proizlazi da je povrijeđen princip ravnopravnosti u postupku.

62. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je za zloupotrebu dominantnog položaja izrečena novčana kazna propisana zakonom koja je u službi ostvarivanja legitimnog cilja, te koja ne narušava „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava apelanata.

63. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

64. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 2371/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar Karamuja iz Republike Slovenije podnesene protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o nesprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. avgusta 2017. godine

Odluka od 8. aprila 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2371/18**, rješavajući apelaciju **Ane Rostohar i drugih**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. aprila 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar-Karamuja podnesena protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o neprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. augusta 2017. godine u odnosu na kršenje člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar-Karamuja podnesena protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o neprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od

31. augusta 2017. godine u odnosu na kršenje člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ana Rostohar, Sarah Cooper i Sandra Rostohar-Karamuja (u daljnjem tekstu: apelantice ili prvoapelantica, apelantica S. C. i apelantica S. R. K.) iz Republike Slovenije (u daljnjem tekstu: Slovenija) podnijele su 19. aprila 2018. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalno tužilaštvo) broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužilaštvo u Zenici) broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o neprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. augusta 2017. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog tužilaštva u Zenici i Federalnog tužilaštva zatraženo je 14. januara 2020. godine da dostave odgovor na apelaciju, koji su pozvani i dostavili.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelantica i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

4. Prvoapelantica je majka maloljetne L. K., rođene 1. juna 1976. godine (u daljnjem tekstu: maloljetna L. K. ili preminula L. K.), koja je 5. augusta 1983. godine preminula u Zenici. Apelantice S. C. i S. R. K. su sestre preminule L. K. H. K. je bivši suprug prvoapelantice, otac preminule L. K. i apelantica S. C. i S. R. K. te suprug M. K. V.

5. Ustavni sud konstatira da iz dokumentacije koju su apelantice dostavile proizlazi da je 6. augusta 1983. godine u prosekuri RMC Zenica izvršena obdukcija leša maloljetne L. K., o čemu je sačinjen zapisnik o obdukciji. Obdukciju je uradio „dr. A. Curkić“. U zapisniku je, nakon opisa vanjskog i unutrašnjeg nalaza, naveden i zaključak: „I. Smrt je prirodna i nastupila je usled akutnog gnojavog zapaljenja pluća i sluzokože disajnih puteva. II. Na lešu nisu nađeni znaci nasilja.“

Postupak pred Kantonalnim tužilaštvom u Zenici i Federalnim tužilaštvom

6. Apelantice su 22. juna 2017. godine Kantonalnom tužilaštvu u Zenici poslale krivičnu prijavu protiv osumnjičenih H. K. i M. V. K (supruge H. K.), „zbog krivičnog djela ubistva na okrutan ili podmukao način L. K., kćeri [H. K.], učinjenog 5. 8. 1983. godine u Zenici“. U prijavi je navedeno da su apelantice S. C. i S. R. K., skupa sa sestrom maloljetnom L. K., za vrijeme ljetnog raspusta 1983. godine boravile kod oca u Zenici (budući da su njihovi roditelji bili razvedeni i da su one živjele s majkom – prvoapelanticom u Sloveniji), te da je tada njihova sestra L. K. preminula. Navedeno je da sve do „30. maja 2017. godine nijedna od njih nije nimalo sumnjala da smrt L. K. nije bila ništa drugo do tragičan rezultat bolesti“. Dalje su navele da su apelantica S. C. i apelantica R. K. „povezivanjem uspomena“, a naročito obavljenim sesijama „regresoterapije“, zaključile da su njihovu sestru L. K. ubili otac H. K. i njegova supruga M. V. K. Prema navodima/pretpostavkama iz prijave, motiv H. K. za ubistvo L. K. je „osveta iz ljubomore“, a motiv M. V. K. je „imovinska korist“.

7. Odlučujući o podnesenoj prijavi, Kantonalno tužilaštvo u Zenici je 31. augusta 2017. godine donijelo Naredbu o neprovođenju istrage broj T 04 0 KTP 0031243 17.

8. U obrazloženju je navedeno da je nakon izvršenog uvida u krivičnu prijavu, priložene dokaze, sve podneske upućene Tužilaštvu, kao i kompletnu dokumentaciju u spisu predmeta, odlučeno da se istraga neće provoditi jer je u konkretnom slučaju nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja u odnosu na osumnjičene. Istaknuto je da je krivična prijava podnesena 22. juna 2017. godine, a krivično djelo za koje se osumnjičeni terete, prema navodima iz prijave, dogodilo se 5. augusta 1983. godine, te da su se u tom vremenskom periodu na području Bosne i Hercegovine, kao i na području Federacije Bosne i Hercegovine primjenjivala tri krivična zakona, i to: Krivični zakon SFRJ (u daljnjem tekstu: KZSFRJ) iz 1976. godine zajedno s Krivičnim zakonom SRBiH koji je donesen 23. maja 1977. godine. Zatim je 1998. godine donesen Krivični zakon Federacije BiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH iz 1998. godine) koji je objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj 43/98 i važio je do 2003. godine kada je donesen novi Krivični zakon Federacije BiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH iz 2003. godine), koji je stupio na snagu 1. marta 2003. godine. Navedeno je da svi ovi zakoni propisuju da se prema počiniocu krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja krivičnog djela, a ukoliko se poslije počinjenja krivičnog djela zakon jednom ili više puta izmijeni primijenit će se zakon koji je blaži za počinioca. U KZSFRJ to je propisano

članom 4. st. 1. i 2, u KZFBiH iz 1998. godine to je propisano također članom 4. st. 1. i 2, dok je u KZFBiH iz 2003. godine primjena blažeg zakona za počinioca propisana članom 5. st. 1. i 2. Nadalje, imajući u vidu činjenicu da se predmetnom krivičnom prijavom počiniocima stavlja na teret krivično djelo ubistva na svirep i podmukao način, koje se dogodilo 5. augusta 1983. godine u Zenici, Kantonalno tužilaštvo je uporedilo odredbe materijalnih zakona koji su navedeni kako bi u konkretnom slučaju primijenilo zakon koji je blaži za počinioca.

9. U tom smislu je navedeno da je članom 38. KZSFRJ propisano: „Zatvor ne može biti kraći od petnaest dana ni duži od petnaest godina“, a u stavu drugom da za krivična djela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od 20 godina. U članu 95. stav 1. tačka 1) koji se odnosi na primjenu instituta zastarjelosti tog zakona propisano je da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 25 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći smrtna kazna ili zatvor od 20 godina, a stav 2. istog člana propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 15 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći zatvor preko 10 godina. Nadalje, član 96. stav 6. istog zakona propisuje: „Zastarelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarelost krivičnog gonjenja“ (apsolutna zastarjelost). Navedeno je da član 36. KZSRBiH iz 1977. godine određuje i definira krivično djelo ubistva, pa tako za kvalificirani oblik ubistva propisuje: „Ko drugog liši života na svirep i podmukao način kaznit će se zatvorom najmanje deset godina ili smrtnom kaznom.“

10. KZFBiH iz 1998. godine u članu 37. propisuje da zatvor ne može biti kraći od 15 dana niti duži od 15 godina, a član 38. istog zakona propisuje da se može izuzetno odrediti i dugotrajni zatvor. Što se tiče odredbi koje se odnose na zastarjelost krivičnog gonjenja ovaj zakon u članu 121. stav 1. tačka 1. propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 35 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna dugotrajnog zatvora, a tačka 2. istog člana i stava propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 15 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna preko 10 godina. Ovaj zakon u glavi koja se odnosi na krivična djela protiv života i tijela propisuje krivično djelo ubistva u članu 171, a u stavu drugom istog člana propisuje kvalificirani oblik istog djela, to jest „da će onaj ko drugog liši života na svirep ili podmukao način biti kažnjen zatvorom najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom“.

11. KZFBiH iz 2003. godine koji je trenutno na pravnoj snazi vezano za pravni institut zastarjelosti u članu 15. stav 1. tačka a) propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada od učinjenja krivičnog djela protekne 35 godina za krivično djelo s propisanom kaznom dugotrajnog zatvora, a tačka b) istog člana i stava propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada od učinjenja krivičnog djela protekne 20 godina za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko 10 godina. U ovom zakonu je također propisano i definirano krivično djelo ubistva, i to članom 166. stav prvi koji

propisuje osnovni oblik ovog krivičnog djela, dok stav drugi tačka a) člana 166. propisuje da će se kaznom zatvora najmanje 10 godina ili kaznom dugotrajnog zatvora kazniti onaj ko drugog usmrti na okrutan ili podmukao način.

12. Budući da se u konkretnom slučaju osumnjičenim stavlja na teret počinjenje teškog krivičnog djela ubistva na svirep, odnosno okrutan ili podmukao način, Kantonalno tužilaštvo u Zenici je izvršilo analizu i tumačenje navedenih propisa radi utvrđenja da li je i ako jeste na osnovu kojeg propisa nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja u odnosu na osumnjičene, pri čemu je kao osnovne datume u donošenju odluke uzelo u obzir i označilo 5. august 1983. godine kao dan kada je, prema navodima iz prijave, počinjeno krivično djelo ubistva na svirep i podmukao način i 22. juni 2017. godine kada je podnesena krivična prijava. S ciljem zakonitog i pravilnog rješenja ovog predmeta napomenuto je i istaknuto da je smrtna kazna koja je bila predviđena i propisana u KZSFRJ ukinuta Ustavom iz 1995. godine jer Aneksi IV i VI Dejtonskog sporazuma utvrđuju da se svim licima moraju garantirati prava i slobode proklamirani Evropskom konvencijom i njenim protokolima, ali i drugim aktima o ljudskim pravima. Navedeno uključuje i Protokol broj 6 uz Evropsku konvenciju te Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima kojima se ukida smrtna kazna.

13. U konkretnom krivičnom predmetu za počinioce prijavljenog krivičnog djela najpovoljniji je KZSFRJ zbog toga što je očigledno da je zastarijevanje krivičnog gonjenja za prijavljene nastupilo još 5. augusta 1998. godine kada je proteklo 15 godina od 5. augusta 1983. godine kojeg dana je, prema navodima iz prijave, počinjeno krivično djelo koje se osumnjičenim stavlja na teret. Ovakav zaključak zasnovan je, prije svega, na činjenici da je prema Dejtonskom ustavu ukinuta smrtna kazna, a član 95. stav 2. KZSFRJ propisuje da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 15 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći zatvor preko 10 godina, koja kazna je propisana u članu 36. stav 2. KZSRBiH za krivično djelo ubistva na kvalificiran način koja glasi da će se zatvorom najmanje 10 godina ili smrtnom kaznom kazniti onaj ko drugog liši života na svirep ili podmukao način. To dalje znači da je u konkretnom slučaju nastupila ne samo relativna zastarjelost krivičnog gonjenja 5. augusta 1998. godine nego i apsolutna zastarjelost jer je od počinjenja krivičnog djela prema navodima iz prijave (5. august 1983. godine) do momenta podnošenja krivične prijave, to jest 22. juna 2017. godine, proteklo više od 30 godina. Tačnije i preciznije rečeno 30 godina je isteklo 5. augusta 2013. godine, pa je to dan kada je nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja u odnosu na osumnjičene. Slijedom toga, Kantonalno tužilaštvo u Zenici je, u skladu sa članom 231. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH) donijelo naredbu da se neće provoditi istraga jer je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja koja podrazumijeva isključenje krivičnog gonjenja u odnosu na počinioce navedene u krivičnoj prijavi. U prilog donošenju ovakve odluke, kako je navedeno, jeste i činjenica da je Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*

donio istovjetnu odluku, odnosno odluku da se kao blaži zakon primjenjuje KZSFRJ u odnosu na KZFBiH iz 2003. godine.

14. Protiv Naredbe o neprovođenju istrage apelantice su 11. septembra 2017. godine podnijele pritužbu Kancelariji glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva u Zenici. Glavni tužilac je 5. decembra 2017. godine, aktom broj T 04 0 KTP 0031243 17, obavijestio apelantice da je njihova pritužba odbijena. U obavijesti je navedeno da je Kancelarija tužioca 4. decembra 2017. godine održala sjednicu na kojoj je na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnom spisu, navoda iz pritužbe, te pisanog izvještaja postupajućeg tužioca utvrdila da postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje s obzirom na to da je nastupila relativna zastarjelost za krivično gonjenje, o čemu su apelantice obaviještene u obavijesti koja im je dostavljena. Napomenuto je da je tužilac prilikom donošenja naredbe o neprovođenju istrage i sačinjavanja obavijesti za oštećene pogrešno označio član krivičnog djela za koje se donosi naredba da se neće narediti provođenje istrage u smislu da je umjesto člana 36. stav 2. KZRBiH naveo član 166. stav 2. tačka a) KZBiH. Da se radi o pogrešnom navođenju člana i zakona za krivično djelo ubistva, navodno počinjenog 5. augusta 1983. godine, jasno proizlazi iz obrazloženja naredbe o neprovođenju istrage i sadržaja obavijesti oštećenim gdje tužilac pravilno obrazlaže razloge primjene člana 36. stav 2. KZRBiH za prijavljeno krivično djelo i rok zastarjelosti krivičnog gonjenja, uz previd da je rok za relativnu zastarjelost za krivično djelo iz člana 36. stav 2. KZRBiH, navodno počinjenog 5. augusta 1983. godine, nastupio 5. augusta 1998. godine umjesto 5. augusta 2008. godine. Ovo zato što je za krivično djelo iz člana 36. stav 2. KZRBiH bila propisana kazna zatvora od najmanje deset godina ili smrtna kazna kao maksimalna kazna za predmetno krivično djelo, a u situaciji kada više nije moguće izreći smrtnu kaznu, može se izreći kazna zatvora od 20 godina, što je predviđeno kao zamjena smrtnoj kazni članom 38. stav 2. KZSFRJ. Slijedom navedenog i primjenom člana 95. KZSFRJ, rok za relativnu zastarjelost krivičnog gonjenja je 25 godina od izvršenja krivičnog djela. Dakle, u konkretnom slučaju relativna zastarjelost krivičnog gonjenja nastupila je 5. augusta 2008. godine i krivično gonjenje nije moguće preduzeti.

15. Federalno tužilaštvo je Aktom broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, povodom zahtjeva apelantica od 13. novembra 2017. godine, razmatranjem podataka i dokumentacije Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo BiH), Kantonalnog tužilaštva u Zenici, Kantonalnog tužilaštva Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužilaštvo u Travniku), dostavljenih na dopise Tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 22. novembra 2017. godine, na osnovu odredbe člana 9. Zakona o Federalnom tužilaštvu FBiH (u daljnjem tekstu: Zakon o Federalnom tužilaštvu), apelantice obavijestilo da:

16. „Iz odgovora Tužilaštva BiH broj T20 0KTA 001444717 od 28. novembra 2017. godine slijedi da su svi zahtjevi apelantica, dostavljali tom tužilaštvu s priloženom dokumentacijom, 17. oktobra 2017. godine dostavljeni Kantonalnom tužilaštvu u Zenici jer

je ocijenjeno da se odnose na njihove prijave podnesene tom tužilaštvu. U vezi s navodima kojima ukazuju na rad Kantonalnog tužilaštva u Zenici po prijavama podnesenim tom tužilaštvu, na osnovu dokumentacije Kantonalnog tužilaštva u Zenici dostavljene Federalnom tužilaštvu, uz odgovore broj A-VII-5507/ 17 od 27. novembra i 4. decembra 2017. godine, konstatirano je:

„1. U predmetu broj T04 0 KTP 0031243 17, po prijavi apelantica, dostavljenoj Kantonalnom tužilaštvu u Zenici 22. juna 2017. godine, protiv H. K. i M.V. K., prema navodima prijave, za radnje počinjene 5. augusta 1983. godine u Zenici, zbog krivičnog djela ubistva iz člana 166. stav tačka a) KZFBiH maloljetne L. K. 31. augusta 2017. godine donijeta je naredba o neprovođenju istrage. Po prijemu obavijesti o donijetoj naredbi, 13. septembra 2017. godine podnijeli ste pritužbu Kancelariji tužiteljice Kantonalnog tužilaštva u Zenici i rješavanje pritužbe je u toku.“

[...]

„Zahtjev za izmjenu nadležnosti zbog pristrasnosti koji ste dostavili Federalnom tužilaštvu 13. novembra 2017. godine, kako vam je to i ukazano u dopisu ovog tužilaštva od 22. novembra 2017. godine, vezano za propisano odredbom člana 35. stav 3. ZKPFBiH, razmatran je po osnovu člana 9. Zakona o Federalnom tužilaštvu. U vezi s tim i razmatranjem svih okolnosti koje slijede iz dokumentacije dostavljene Federalnom tužilaštvu zaključeno je da vaši navodi kojima dovodite u pitanje nepristrasno i nezavisno postupanje Kantonalnog tužilaštva u Zenici i Travniku ne mogu dovesti u pitanje zakonitost i efikasnost postupanja tih tužilaštava u navedenim predmetima.“

17. Povodom pritužbi apelantica, podnesenih Federalnom tužilaštvu, 8. i 16. januara 2018. godine, apelantice su obaviještene da je glavni federalni tužilac donio Rješenje broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine na osnovu člana 20. stav 2. u vezi sa članom 9. stav 1. Zakona o Federalnom tužilaštvu u vezi sa članom 35. stav 3. ZKPFBiH. Tim rješenjem: „1. Odbacuje se kao nedopušten zahtjev za prenošenje mjesne nadležnosti [apelantica] u predmetima Kantonalnog tužilaštva u Travniku broj T06 0 KT 0021107 17 i Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T04 0 KT 0031243 17 na druga kantonalna tužilaštva jer apelantice, na osnovu člana 21. stav 1. tačka f) u vezi sa članom 35. stav 3. ZKPFBiH, nemaju svojstvo stranaka i 2. Odbijaju se kao neosnovane pritužbe podnositeljica [apelantica] izjavljene protiv [...] Naredbe o neprovođenju istrage broj T04 0 KT 0031243 17 od 31. augusta 2017. godine i Obavijesti Kancelarije tužiteljice Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T04 0 KTP 0031243 17 od 4. decembra 2017. godine.“

18. U obrazloženju rješenja je navedeno da su 16. januara 2018. godine apelantice Federalnom tužilaštvu podnijele pritužbe na odluke Kantonalnog tužilaštva u Travniku, donesene u predmetu tog tužilaštva broj T06 0 KT 0021107 17, i Kantonalnog tužilaštva u Zenici, donesene u predmetu tog tužilaštva broj T04 0 KT 0031243 17. Predmetnom

pritužbom, na osnovu člana 20. stav 1. Zakona o Federalnom tužilaštvu, traži se prenos nadležnosti u navedenim predmetima na druga kantonalna tužilaštva ili da se, ocjenom osnovane pritužbe, predmeti vrate tim tužilaštvima na ponovno odlučivanje. Povodom zahtjeva za prenos nadležnosti konstatira se da se radi o ponovljenim zahtjevima kao i u zahtjevu podnositeljica ovom tužilaštvu od 13. novembra 2017. godine, u vezi s kojim su uredno obaviještene 29. novembra 2017. godine, Dopisom broj TI 10 KTA 0003101 17 od 22. novembra 2017. godine. Stoga je, a kako je to apelanticama i ukazano tim dopisom, imajući u vidu da, prema odredbi člana 35. stav 3. ZKPFBiH, odluke o prenosu nadležnosti ovo tužilaštvo donosi na prijedlog jedne od stranaka, a to svojstvo, prema odredbi člana 21. stav 1. tačka f) tog zakona, podnosioci prijava nemaju, odlučeno kao u tački 1. izreke ovog rješenja.

19. Ujedno su ocijenjeni neosnovanim navodi apelantica vezani za osporavanje pravilnosti odluka Kantonalnog tužilaštva u Zenici donesenih u predmetu broj T04 0 KT 0031243 17 da se neće provoditi istraga „zbog nastupanja zastarjelosti krivičnog gonjenja“. Prema stavu Federalnog tužilaštva, zaključak odluka Kantonalnog tužilaštva u Zenici ocijenjen je pravilnim, na osnovu razloga izloženih u tim odlukama, dovedenih u vezu sa svim relevantnim odredbama konkretno navedenih KZ-a i njihovih izmjena, u odnosu na primjenjive posebne i opće odredbe s navodima prijave za prijavljeno krivično djelo, pozivanjem i na navedenu odluku Ustavnog suda. U vezi s navodima iz pritužbe kojima se osporava zaključak odluka Kantonalnog tužilaštva u Zenici, stavom da je u konkretnom slučaju za prijavljena lica „blaži KZFBiH 2003. od KZSFRJ 1976.“, pozivanjem i na odluku Evropskog suda u predmetu *Ruban protiv Ukrajine* od 12. juna 2016. godine, Federalno tužilaštvo je konstatiralo da se u toj odluci sud nije bavio pitanjem i mogućnošću „da za krivična djela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i kaznu zatvora od dvadeset godina“, kako je to propisano odredbama člana 38. stav 2. KZSFRJ, koje su u odlukama Kantonalnog tužilaštva u Zenici razmatrane u odnosu na kasnije relevantne navedene KZ-e koji za krivično djelo iz navoda prijave propisuju kaznu dugotrajnog zatvora. U odluci Evropskog suda, u dijelu 2. Procjena suda tačka 37, ukazuje se i na odluku tog suda u predmetu *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*, u kojoj je, u dijelu C. Meritum 2. Ocjena suda od tačke 65. sagledano i pitanje ublažavanja kazne i granice tog ublažavanja, na koje institute podnositeljice također ukazuju, ali je u tački 68. te odluke, suprotno navodima pritužbe apelantica, ocijenjeno da su i u slučaju primjene tih instituta relevantne navedene odredbe KZSFRJ. Iz navedenog slijedi da je u konkretnom slučaju pravilno primijenjen zakon koji je važio u vrijeme izvršenja djela, što ukazuje da su pritužbom osporene odluke pravilne i zakonite, zbog čega je odlučeno kao u tački 2. izreke ovog rješenja.

20. Ustavni sud konstatira da iz dokumentacije koju su apelantice dostavile proizlazi i:

- Da je JU Kantonalna bolnica Zenica 3. jula 2017. godine obavijestila apelanticu S. R. K., povodom traženja dostave potvrde o smrti za L. K. zbog upisa u Knjigu

umrlih, da je „[...] nakon izvršene provjere u službenoj evidenciji Službe za patologiju JU Kantonalna bolnica Zenica utvrđeno da ne postoji podatak da je izdata potvrda o smrti za L. K., te da u službenim evidencijama Službe za patologiju JU Kantonalna bolnica Zenica nisu zavedeni ovi podaci i u Službi ne posjeduju nikakvu dokumentaciju vezano za istu. [...]“. Istovremeno je ukazano da je u članu 64. Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva („Službene novine FBiH“ broj 37/12) propisano da se medicinska dokumentacija čuva 10 godina od posljednjeg unosa podataka.

- Da je Kantonalni sud u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), aktom od 11. jula 2017. godine, obavijestio „Odvjetničku pisarnu Cooper“ da je povodom zahtjeva od 10. jula 2017. godine za prepis krivično-istražnog spisa iz 1983. godine pod brojem Kri 155/83 izvršena detaljna pretraga, nakon čega je uvidom u upisnik Kri za 1983. godinu utvrđeno da se u predmetu pod brojem Kri-155/83 nalazi samo „zapisnik o obdukciji od 6. augusta 1983. godine povodom smrti maloljetne L. K.“, čiju fotokopiju je apelantica prosljedila sudu na e-mail. Navedeno je da je provjera proširena i kroz upisnike i imenike „K“ i „Ki“, te je utvrđeno da protiv lica H. K. i M. V. K. nije vođen postupak pred tim sudom. Provjerom u Kantonalnom tužilaštvu u Zenici je utvrđeno da je pod njihovim brojem KTA-389/83 formiran predmet podnosioca M SUP Zenica (bez broja podnosioca) „Zadesna smrt L. K.“ i da je on arhiviran 1. 12. 1983. godine. Daljnje radnje nisu provođene.

- Da je Kantonalni sud aktom od 12. jula 2017. godine obavijestio „Odvjetničku pisarnu Cooper“ da ne može postupiti po zahtjevu za dostavu prepisa kompletnog spisa broj Kri-155/83, da predmet broj Kri-155/83 nije pronađen te da je izdata naredba da se intenzivira potraga za predmetnim spisom. Ukoliko se spis u narednih dvadesetak dana ne pronađe u arhivi suda, predsjednica suda će odlučiti da li je potrebno da se predmetni spis obnovi ili ne.

- Da su 13. jula 2017. godine prvoapelantica i apelantica S. C. zatražile obnovu spisa predmeta broj Kri 155/1983 navodeći da su kao majka i sestra pokojne L. K. stranke s pravnim interesom ne samo zbog krivičnog nego i zbog građanskog postupka.

- Da je Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona 17. jula 2017. godine, povodom dopisa prvoapelantice kojim prijavljuje H. K. i M. V. K za počinjenje krivičnog djela ubistva L. K., nju obavijestila „da je tadašnji Centar javne bezbjednosti u Zenici, na osnovu provedene istrage, utvrdio da ne postoje elementi krivičnog djela“. Također da u evidencijama tog ministarstva „nije evidentiran događaj ubistva L. K.“.

- Da je JU „Dom zdravlja“ Zenica 25. jula 2017. godine, povodom izjašnjenja Službe hitne medicinske pomoći, obavijestio apelanticu S. R. K. da se: „u periodu smrti L. K. primjenjivao Pravilnik o načinu utvrđivanja uzroka smrti (‘Službeni list SRBiH’ broj 1/82). [...] U periodu kada je umrla L. K. kao zdravstvena ustanova postojao je

Regionalni medicinski centar Zenica. OOUR Dom zdravlja Zenica započeo je da radi 1. januara 1985. godine. JU 'Dom zdravlja' Zenica kao pravni sljednik OOUR-a Doma zdravlja Zenica nema na raspolaganju medicinsku dokumentaciju koja je pripadala Regionalnom medicinskom centru u Zenici". I u ovom aktu je ukazano da se medicinska dokumentacija po članu 64. Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva čuva 10 godina od posljednjeg unosa podataka.

- Da je Kantonalni sud Naredbom broj 004-0-SuDp-17-000859 od 25. jula 2017. godine naredio da se izvrši obnavljanje krivično-istražnog spisa predmeta Okružnog suda u Zenici broj Kri 155/1983, da je određen sudija tog suda H. A. da izvrši obnavljanje spisa predmeta jer taj spis predmeta nije pronađen. Tom prilikom je utvrđeno da se u arhivi Kantonalnog suda ne nalazi niti jedan „Kri“ spis predmeta iz 1982, 1983. i 1984. godine. U obrazloženju je navedeno da „sadržaj upisnika „Kri“ za 1983. godinu ukazuje da je spis predmeta Kri 155/1983 zaveden 5. 9. 1983. godine, da u rubrikama naziva stoji: istražna radnja koju treba provesti (kratak sadržaj). Zahtjevu udovoljeno (datum). Podaci o pritvoru i ročište nema nikakvih upisa, da je u rubrici Ime i prezime okrivljenog upisano: obdukcioni zapisnik nad lešom L. K., te da u rubrici naziva Kretanje spisa i primjedbe stoji oznaka a/a. Sudija H. A. je izdao naredbu 14. septembra 2017. godine u predmetu Kri 155/83 kojom je naredio da je potrebno „prepise zapisnika o obdukciji ovjeriti pečatom suda te potom spis vratiti u arhivu“. Apelantice su obaviještene o preduzetim radnjama, te im je dostavljena fotokopija cjelokupnog spisa uz jedan primjerak prepisa Zapisnika o obdukciji Kantonalnog suda u Zenici broj 004-0-SuDp-17-000859 od 9. augusta 2017. godine.

- Da je Federalno ministarstvo pravde FBiH 7. septembra 2017. godine obavijestilo „Odvjetničku pisarnu Cooper“ „da se Ljubomir Curkić ne nalazi na Listi stalnih sudskih vještaka na području Federacije Bosne i Hercegovine iz oblasti medicine, podoblast patologija. Ovo ministarstvo nikada nije imenovalo navedenog za stalnog sudskog vještaka na području Federacije Bosne i Hercegovine“.

21. Ustavni sud, također, konstatira da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da u Matičnom uredu Općine Zenica nije izvršen upis smrti maloljetne L. K. te da su njeni posmrtni ostaci odvezeni u Sloveniju gdje je sahranjena.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelantice u apelaciji ukazuju na povredu čl. II/1. i 2. i II/3.a) i e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 2, 6. i 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Navode da je L. K. „umrla iznenada preko noći u stanu svoga oca 5. 8. 1983. godine u Zenici za vrijeme posjete“. Krivične istrage nije bilo. Na osnovu novih saznanja 2017. godine, apelantice su podnijele

krivičnu prijavu za ubistvo na okrutan i podmukao način. Smatraju da je u konkretnom slučaju došlo do pogrešne primjene prava u pogledu zastare krivičnog gonjenja do mjere da predstavlja kršenje ustavnih prava oštećenih i prava iz Evropske konvencije (čl. 2, 6. i 13) jer u posljednjoj odluci Federalnog tužilaštva broj T11 KTA 0003101 18 3 razlozi su toliko manjkavo navedeni da se ne mogu preispitati, a time su ispunjeni kriteriji da se takva odluka smatra arbitrarnom. Ističu da su u postupku tražile „prenos nadležnosti iz Zenice u Sarajevo jer objektivna nepristrasnost Kantonalnog tužilaštva u Zenici nije moguća s obzirom na činjenicu da je isti organ 1983. godine odlučio o predmetu na manjkavoj dokumentaciji (obnovljen sudski spis)“. Pojašnjavaju da je u spisu tadašnje tužilaštvo imalo jedino zapisnik o obdukciji bez pečata ustanove, bez sudskog naloga, obdukciju je uradilo lice koje nije bilo sudski vještak, u zapisniku o obdukciji nije naveden datum, niti vrijeme smrti, bez ijednog drugog dokumenta o datumu smrti itd. Tadašnji nadležni organ, tj. policija, obavijestio je majku pokojne o smrti njenog djeteta tek dopisom od 17. juna 2017. godine kao odgovor na njen zahtjev za pristup informacijama, kojim dopisom je obaviještena da je 1983. godine bio vođen „postupak“ u vezi sa smrću pokojne L. K. i da je tada utvrđeno da „nema elemenata krivičnog djela“. Naglašavaju da se prvoapelantica oslonila na dobre odnose koje je imala s rođacima bivšeg muža – osumnjičenog za vrijeme braka, pa je vjerovala da su informacije koje je od njih dobila tačne i tada nije imala razloga da sumnja da su joj lagali ili je netačno informirali o svemu šta se tada, 1983. godine, dešavalo u Zenici. Prema tome, da Kantonalno tužilaštvo u Zenici nije odlučilo da je krivično gonjenje zastarjelo, trebalo bi otvoriti istragu, pokazale bi se protekle povrede osnovnih načela krivičnog postupka, kao i povrede odredbi člana 2. Evropske konvencije kojom je propisano da istraga mora da bude efikasna, nezavisna i brza, a istraga uvedena skoro 35 godina nakon događaja sigurno ne ispunjava navedene kriterije. Smatraju da i ako je za krivičnu istragu nastupila zastara kao zakonski primarno određena istraga u slučaju zadesne smrti, to apelantice imaju pravo na druge vrste istraga, npr. parlamentarne istrage, istrage komisije formirane za taj slučaj i slično. Apelantice ističu da je pitanje zastare bitno za odluku da li je krivični progon zastario. Navode da ni u jednoj od pobijanih odluka Tužilaštva nije razmatrano pitanje da li je kvalifikacija navodnog krivičnog djela u obliku kvalificiranog ubistva (na okrutan i podmukao način), kao što su oštećene navele u krivičnoj prijavi, pogrešna. Dakle, kao pravilno je prihvaćeno navođenje oštećenih u krivičnoj prijavi da bi osumnjičeni počinioci H. K. i M. V. K bili razmatrani kao počinioci kvalificiranog oblika ubistva ako bi krivični postupak dokazao istinitost navoda krivične prijave. To znači da u slučaju da za krivični progon nije nastupila zastara, istraga i optužba za krivično djelo bila bi zbog krivičnog djela kvalificiranog ubistva iz člana 166. stav 2. tačka a) KZFBiH, a isto krivično djelo kvalificiranog oblika ubistva nalazi se i u KZSRBiH u članu 36. stav 2. tačka 1. Obilježja krivičnog djela su ista u oba zakona, razlika je u roku zastare krivičnog progona, navode da je „stari zakon na snazi u vrijeme krivičnog djela KZSRBiH 1977. propisivao rok zastare od 25 godina, dok KZFBiH, ‘koji se odnosi na naš slučaj’, 35 godina“. Osim toga, posebno naglašavaju da nijedna odluka tužilaštava nije u skladu s presudom u

slučaju *Ruban protiv Ukrajine* i da je „začuđujuće“ pozivanje Federalnog tužilaštva na slučaj *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*. Zaključak da je zastara počela da teče 5. augusta 1983. godine, a ne od posljednje procesne radnje 1. decembra 1983. godine, također upućuje na sumnju da glavni federalni tužilac spis nije pročitao te da je odluka glavnog federalnog tužioca arbitrarna. Apelantice dalje navode da su tražile „prenos nadležnosti iz Zenice u Sarajevo“ već prije odluke KT Zenica od 31. augusta 2017. godine, ali da je njihov zahtjev odbačen jer je navedeno da „oštećene nemaju pravo tražiti izmjenu nadležnosti“. Navode da je u „trenutno javno aktuelnom slučaju Dženan Memić, advokat oštećenih uspio pred Ustavnim sudom svojim zahtjevom o izuzeću tužioca“. Ako oštećene u konkretnom slučaju nemaju prava tražiti izmjenu Tužilaštva, to je zadatak Federalnog tužilaštva da odredi izmjenu nadležnosti ako je upoznato s mogućnošću pristrasnosti. Apelantice dalje ukazuju i na „druge propuste koji su ostali nerazjašnjeni“ i u tom kontekstu navode šta su nadležni organi trebali preduzeti u skladu s Pravilnikom o obaveznom pregledu umrlih i utvrđivanju uzroka smrti. Odlukom Kantonalnog tužilaštva u Zenici u naredbi o neprovođenju istrage oštećenim je učinjena teška psihička bol, utoliko više jer je riječ o događaju od prije 34 godine.

b) Odgovor na apelaciju

23. U odgovoru na apelaciju Kantonalno tužilaštvo u Zenici je navelo da je osporeno rješenje Federalnog tužilaštva pravilno i zakonito i u njemu je detaljno obrazložen stav tog tužilaštva, kao i Kantonalnog tužilaštva u Zenici. Stoga, osporenim odlukama nisu povrijeđena prava apelantica koja ističu u svojoj apelaciji, kao ni ostala prava zajamčena Evropskom konvencijom i prava propisana Ustavom Bosne i Hercegovine.

24. Federalno tužilaštvo je navelo da su apelantice obaviještene o svim preduzetim radnjama, te da su u osporenim odlukama dati potpuni razlozi i doneseni pravilni zaključci, pri čemu nisu povrijeđena prava apelantica, niti je došlo do povreda na koje se ukazuje apelacijom.

V. Relevantni propisi

25. **Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine FBiH“ br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Član 5.

Vremensko važenje Krivičnog zakona

(1) *Prema učinitelju krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela.*

(2) *Ako se poslije učinjenja krivičnog djela zakon jednom ili više puta izmijeni, primijenit će se zakon koji je blaži za učinitelja.*

ZASTARJELOST

Član 15. stav (1) tačka a) i stav (2) Zastarjelost krivičnog gonjenja

(1) *Ako u ovom zakonu nije drukčije propisano, krivično se gonjenje ne može poduzeti kad od učinjenja krivičnog djela protekne:*

a) *trideset pet godina za krivično djelo s propisanom kaznom dugotrajnog zatvora;*

[...]

(2) *Ako je za krivično djelo propisano više kazni, rok zastarjelosti određuje se po najtežoj propisanoj kazni.*

Član 16. st. (1) i (6)

Tok i prekid zastarjelosti krivičnog gonjenja

(1) *Zastarijevanje krivičnog gonjenja počinje od dana kad je krivično djelo učinjeno. Zastarijevanje krivičnog gonjenja za krivična djela trajnog karaktera počinje teći u trenutku prestanka protivpravnog stanja.*

[...]

(6) *Zastarjelost krivičnog gonjenja nastupa u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko zakon propisuje za zastarjelost krivičnog gonjenja.*

Član 20.

Nezastarivost krivičnog gonjenja i izvršenja kazne

Krivično gonjenje i izvršenje kazne ne zastarijeva za krivična djela za koja po međunarodnom pravu zastarjelost ne može nastupiti.

KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Član 166. stav (1) i stav (2) tačka a)

Ubistvo

(1) *Ko drugoga usmrti, kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina.*

(2) *Kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora kaznit će se:*

a) *ko drugog usmrti na okrutan ili podmukao način;*

[...]

26. **Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije BiH“ br. 43/98, 2/99 – ispravka, 15/99 – ispravka, 29/00, 59/02 i 19/03) u relevantnom dijelu glasi:

Obavezna primjena blažeg zakona

Član 4.

(1) Na učinitelja krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

(2) Ako se poslije izvršenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primijenit će se zakon koji je blaži za učinitelja.

ZASTARJELOST

Zastarjelost krivičnog gonjenja

Član 121. stav (1) tačka 1 i stav (2)

(1) Ako u ovom zakonu nije drukčije određeno, krivično gonjenje ne može se poduzeti kad protekne:

1) trideset pet godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna dugotrajnog zatvora;

[...]

(2) Ako je za krivično djelo propisano više kazni, rok zastarjelosti određuje se po najtežoj propisanoj kazni.

Tok i prekid zastarijevanja krivičnog gonjenja

Član 122.

(1) Zastarijevanje krivičnog gonjenja počinje od dana kad je krivično djelo učinjeno.

[...]

(3) Zastarijevanje se prekida svakom procesnom radnjom koja se preduzima radi gonjenja učinitelja zbog učinjenog krivičnog djela.

[...]

(5) Sa svakim prekidom zastarijevanje počinje ponovno teći.

(6) Zastarjelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja.

KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Ubojstvo

Član 171. stav (1) i stav (2) točka 1)

(1) Ko drugog liši života, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina.

(2) Zatvorom najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom kaznit će se:

1) ko drugog liši života na svirep ili podmukao način,

[...]

27. **Krivični zakon SFRJ** („Službeni list SFRJ“ br. 44/76, 36/77 – ispravka, 34/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90 i 45/90 – ispravka; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

Zatvor

Član 38. st. (1), (2) i (3)

(1) *Zatvor ne može biti kraći od petnaest dana ni duži od petnaest godina.*

(2) *Za krivična dela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od dvadeset godina.*

(3) *Ako je za krivično delo učinjeno sa umišljajem propisan zatvor u trajanju do petnaest godina, može se za teške oblike tog dela propisati i zatvor od dvadeset godina.*

ZASTARELOST

Zastarelost krivičnog gonjenja

Član 95. stav (1) t. 1) i 2)

(1) *Ako u ovom zakonu nije drukčije određeno, krivično gonjenje ne može se preduzeti kad protekne :*

1) *dvadeset pet godina od izvršenja krivičnog dela za koje se po zakonu može izreći smrtna kazna ili zatvor od 20 godina;*

2) *petnaest godina od izvršenja krivičnog dela za koje se po zakonu može izreći zatvor preko deset godina;*

[...]

Tok i prekid zastarevanja krivičnog gonjenja

Član 96. st. (1) i (6)

(1) *Zastarevanje krivičnog gonjenja počinje od dana kad je krivično delo učinjeno.*

[...]

(6) *Zastarelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarelost krivičnog gonjenja.*

28. **Krivični zakon Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine** („Službeni list SRBiH“ broj 16/77, 19/77 – ispravka, 32/84, 19/86, 40/87, 41/87 – ispravka, 33/89, 2/90 i 24/91; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim

glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Ubistvo

Član 36. stav (1) i stav (2) tačka 1)

(1) Ko drugog liši života, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina.

(2) Zatvorom najmanje deset godina ili smrtnom kaznom kazniće se:

1) Ko drugog liši života na svirep ili podmukao način;

29. **Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** „Službene novine FBiH“ br. 35/03, 37/03 – ispravka, 56/03 – ispravka, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Član 1.

Primjena pravila krivičnog postupka

Ovim zakonom utvrđuju se pravila krivičnog postupka po kojima su dužni postupati općinski sudovi, kantonalni sudovi i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vrhovni sud Federacije), tužitelj i drugi učesnici u krivičnom postupku predviđeni ovim zakonom, kada postupaju u krivičnim stvarima.

Član 18.

Princip legaliteta krivičnog gonjenja

Tužilac je dužan poduzeti krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Glava VI - TUŽITELJ

Član 45. stav (1) i stav (2) tač. a) i b)

Prava i dužnosti

(1) Osnovno pravo i osnovna dužnost tužitelja je otkrivanje i gonjenje učinitelja krivičnih djela koja su u nadležnosti suda.

(2) Tužitelj ima pravo i dužan je da:

a) odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično djelo preduzme potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalaženja osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanih za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izvjava i dokaza,

b) provede istragu u skladu s ovim zakonom,

[...]

Član 231. st. (1), (3) i (4)
Naredba o provođenju istrage

(1) Tužitelj naređuje provođenje istrage ako postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično djelo.

[...]

(3) Tužitelj donosi naredbu da se istraga neće provoditi ako je iz prijave i pratećih spisa očigledno da prijavljeno djelo nije krivično djelo, ako ne postoje osnovi sumnje da je prijavljena osoba učinila krivično djelo, ako je nastupila zastarjelost ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

(4) O neprovođenju istrage, kao i o razlozima za to tužitelj će obavijestiti oštećenog i podnositelja prijave u roku od tri dana. Oštećeni i podnositelj prijave imaju pravo podnijeti pritužbu u roku od osam dana uredu tužitelja.

VI. Dopustivost

30. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

a) U odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. Evropske konvencije

31. U vezi s pozivanjem apelantica na kršenje prava na pravično suđenje u kontekstu nedjelotvornosti istrage nadležnih organa na otkrivanju odgovornih lica za smrt maloljetne L. K., opravdano se postavlja pitanje da li pravo pojedinca da traži provođenje istrage protiv trećih lica spada u djelokrug člana 6. Evropske konvencije.

32. Ustavni sud, prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, „ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini“. U vezi s predmetnom apelacijom, ova ustavna odredba znači da je nadležnost Ustavnog suda ograničena na ispitivanje navodnih povreda prava i sloboda u okvirima koji su definirani, *inter alia*, članom 6. Evropske konvencije.

33. Prema jezičkom značenju, član 6. Evropske konvencije na koji se apelantice pozivaju u krivičnim postupcima garantira pravo na zaštitu samo nekome protiv koga se „utvrđuje [...] osnovanost bilo kakve krivične optužbe“. Naime, samo takvo lice može se smatrati „žrtvom“ u smislu člana 6. Evropske konvencije. Prema tome, obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garan-

tiralo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije (vidi odluke Ustavnog suda broj *AP 19/02* od 17. marta 2004. godine i broj *AP 408/04* od 18. januara 2005. godine).

34. Iz navedenog proizlazi da pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije ne obuhvaća pravo na pokretanje istrage i krivičnog postupka protiv trećih lica i da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj. Budući da član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u ovom slučaju ne pruža širi obim zaštite od člana 6. Evropske konvencije slijedi da su navodi apelacije u vezi s povredom prava na pravično suđenje inkompatibilni *ratione materiae* sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

35. Saglasno navedenom, imajući u vidu odredbe člana 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) U odnosu na kršenje ostalih prava na koja su se apelantice pozvale

36. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelatovni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelatovnom pravnom lijeku koji je koristio.

37. Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju apelantice problematiziraju neprovođenje istrage povodom smrti njihove kćerke/sestre. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da prvo pitanje koje Ustavni sud treba riješiti u konkretnom slučaju je pitanje nadležnosti budući da iz citiranih odredbi Ustava Bosne i Hercegovine i Pravila Ustavnog suda proizlazi da Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u BiH.

38. U vezi s tim Ustavni sud zapaža da odredbama ZKPFBiH, koji je primijenjen u konkretnom slučaju, nije predviđena mogućnost da, u slučaju kada tužilaštvo donese odluku o neprovođenju istrage, stranke koje su nezadovoljne takvom odlukom mogu izdejstvovati meritornu odluku – presudu bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini koja bi, u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, mogla biti predmet osporavanja pred Ustavnim sudom. Dalje, imajući u vidu relevantne odredbe ZKPFBiH, proizlazi da je u takvim slučajevima jedini pravni lijek koji stranke mogu koristiti prigovor (pritužba) protiv odluke o neprovođenju istrage. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da se ovakva zakonska regulativa, odnosno nemogućnost da apelanti u skladu s važećim zakonodavstvom dođu do meritorne odluke koja bi mogla biti predmet ocjene Ustavnog suda ne može staviti na teret apelantima. Ovo naročito u situaciji kada apelacija podnesena Ustavnom sudu pokreće pitanja kršenja prava na život u vezi s događajima povodom kojih apelantice

nisu imale zakonsku mogućnost za vođenje bilo kakvog postupka. Pritom, Ustavni sud podsjeća da je članom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine postavljena obaveza državi BiH i entitetima da osiguraju najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i da je članom 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda propisana mogućnost postupanja Ustavnog suda i u slučaju kada nema presude nekog od sudova u BiH.

39. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju postoji njegova nadležnost. U prilog navedenom ide i činjenica da je Ustavni sud u svojoj praksi već rješavao apelacije podnesene zbog kršenja prava na život i na zabranu mučenja, uslijed nerazjašnjenih okolnosti pod kojima je nastupila smrt bliskih lica, te donosio odluke prema kojima je nepokretanje istrage dovelo do kršenja ovog prava (vidi odluke Ustavnog suda br. AP 129/04 od 27. maja 2005. godine, AP 143/04 od 23. septembra 2005. godine i AP 3783/09 od 20. decembra 2012. godine, objavljene na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

40. Međutim, to ne znači da apelanti prilikom podnošenja apelacije u ovakvim slučajevima ne treba da ispunjavaju i ostale uvjete iz člana 18. Pravila Ustavnog suda, već, naprotiv, i svi ostali uvjeti dopustivosti moraju biti ispunjeni kako bi se otvorila mogućnost da Ustavni sud postupa. S obzirom na to da je i u konkretnom slučaju predmet apelacije nepokretanje krivične istrage povodom smrti L. M. koja je kći prvoapelantice i sestra apelantica S. C. i S. R. K., kojom su pokrenuta pitanja kršenja prava iz člana 2. Evropske konvencije, Ustavni sud, podržavajući navedenu praksu u predmetima koji su s ovog aspekta pokretali slična pravna pitanja, smatra da je u takvim okolnostima apelacija dopustiva iako je osporena odluka zapravo naredba Tužilaštva o nepokretanju krivične istrage.

41. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su apelantice obaviještene o odluci glavnog federalnog tužioca kojim je odbijena njihova pritužba na odluku da se ne provodi istraga, te da je navedena odluka datirana 12. marta 2018. godine, a apelacija Ustavnom sudu je podnijeta 19. aprila 2018. godine. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra da apelacija ispunjava i uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda jer je u smislu navedene odredbe podnesena u roku od 60 dana. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

42. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

43. Apelantice navode povrede člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije te člana 13. Evropske konvencije, najprije zbog propusta Kanto-

nalnog tužilaštva, odnosno „nadležnih organa javne vlasti“ 1983. godine da provedu efikasnu istragu kojom bi se istražile okolnosti koje su dovele do smrti L. K., a zatim zbog odluke da se istraga, nakon podnošenja krivične istrage, ne može provesti jer je nastupila zastara krivičnog gonjenja.

Pravo na život

44. Član II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

a) Pravo na život.

45. Član 2. stav 1. Evropske konvencije glasi:

1. Pravo na život svake osobe zaštićeno je zakonom. Niko ne smije biti namjerno lišen života, osim prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za krivično djelo za koje je zakonom predviđena ova kazna.

46. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da apelantice smatraju da im je povrijeđeno pravo iz člana 2. Evropske konvencije, odnosno člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, i to proceduralni aspekt tog člana, te prije razmatranja konkretnog predmeta Ustavni sud podsjeća na mjerodavna načela koja je Evropski sud naveo u predmetu *Jelić protiv Hrvatske* u presudi od 12. juna 2014. godine u kojoj je navedeno sljedeće (za potrebe ove odluke prevod je preuzet sa stranice <https://uredzastupnika.gov.hr>):

„52. U pogledu postupovne obveze iz članka 2. Konvencije, u svojoj presudi u predmetu *Šilih* (predmet *Šilih protiv Slovenije* [VV], br. 71463/01, § 140., 9. travnja 2009.). Sud je pojasnio da postupovna obveza provedbe učinkovite istrage temeljem članka 2. predstavlja zasebnu i samostalnu obvezu ugovornih strana. Stoga je smatrao da je temeljem članka 2. Konvencije nastala neovisna obveza, koja može obvezivati državu čak i kada je do smrti došlo prije ključnog datuma (vidi, između ostalih, predmet *Šilih*, naprijed citirano, § 159.; predmet *Varnava i ostali protiv Turske* (VV), br. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 i 16073/90, § 147, ESLJP 2009; i predmet *Velcea i Mazäre protiv Rumunjske*, br. 64301/01, § 81, 1. prosinca 2009.). Kao što je Sud primijetio, postupovna obveza iz članka 2. obvezuje državu kroz cijelo vremensko razdoblje tijekom kojeg se od tijela vlasti razumno može očekivati da poduzmu mjere u cilju rasvjetljavanja okolnosti u kojima je došlo do smrti i utvrđivanja odgovornosti za tu smrt (vidi predmet *Šilih*, naprijed citirano, § 157.). U tom kontekstu potrebno je primijetiti da nema puno osnova za pretjerano propisivanje vezano uz obvezu da se istraže nezakonita ubojstva mnogo godina nakon što su se ona dogodila, budući da je javni interes da se provede kazneni

progon i osude počinitelji čvrsto prihvaćen, osobito u kontekstu ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti (vidi predmet *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 32457/04, § 69., 27. studenoga 2007.).

53. Sljedeći su kriteriji utvrđeni u predmetu *Šilih*:

„162. Prvo, jasno je da kad se smrt dogodi prije ključnog datuma, samo postupovna činjenja i/ili propusti nastali nakon tog datuma mogu biti u vremenskoj nadležnosti Suda.

163. Drugo, mora postojati bliska povezanost između smrti i stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu kako bi postupovne obveze iz članka 2. imale učinak. Stoga, značajan dio postupovnih mjera koje ova odredba traži - što uključuje ne samo djelotvornu istragu o smrti dotične osobe nego i pokretanje odgovarajućeg postupka u svrhu utvrđenja uzroka smrti i pozivanja na odgovornost odgovornih osoba - mora biti poduzet ili je trebao biti poduzet nakon ključnog datuma. Međutim, Sud neće isključiti da se ta veza u određenim okolnostima može temeljiti na potrebi da se na stvaran i djelotvoran način osigura zaštita jamstava i vrijednosti koje su podloga Konvenciji.“

54. Ovi kriteriji, koji su bili utvrđeni u predmetu *Šilih*, kasnije su razrađeni u predmetu *Janowiec* (vidi predmet *Janowiec i ostali protiv Rusije* [VV], br. 55508/07 i 29520/09, 21. listopada 2013., st. 142 -151).

47. Ustavni sud podsjeća i da, s obzirom na načelo pravne sigurnosti, vremenska nadležnost suda u odnosu na poštovanje procesnih obaveza vezanih za događaje koji se dogode prije kritičnog datuma nije vremenski neograničena. Kao što je sud objasnio u naprijed citiranom predmetu *Šilih* (st. od 161. do 163), kad se smrt dogodila prije kritičnog datuma, tada u vremensku nadležnost suda spadaju samo čini ili propusti koji su se dogodili nakon tog datuma. Nadalje, da bi stupile na snagu procesne obaveze koje nameće član 2, mora postojati istinska veza između smrti i stupanja na snagu Evropske konvencije u odnosu na tuženu državu. To u praksi znači da je značajan udio procesnih koraka koje traži ova odredba obavljen ili da je trebao biti obavljen nakon kritičnog datuma. Međutim, sud ne isključuje mogućnost da se u izvjesnim okolnostima veza može osnivati i na potrebi da se na stvaran i djelotvoran način zaštite jamstva i vrijednosti koji su u podlozi Konvencije (vidi također *Agache i drugi protiv Rumunije* broj 2712/02, stav 69, 20. oktobar 2009. i naprijed citirani predmet *Velcea i Mazăre*, st. 83–85; *Tuna protiv Turske* broj 22339/03, st. 58–60, 19. januar 2010).

48. Ustavni sud, također, podsjeća da je u nizu predmeta vezanih uz dugotrajne istrage o smrti rođaka podnosioca zahtjeva Evropski sud razmatrao u kojem trenutku podnosilac može ili treba početi sumnjati u djelotvornost pravnog sredstva (vidi predmet *Şikran Aydın i drugi protiv Turske* (odl.) broj 46231/99, 26. maj 2005; *Elsanova protiv Rusije* (odl.) broj 57952/00, 15. novembar 2005; *Frandeş protiv Rumunije* (odl.) broj 35802/05, 17. maj 2011; *Finozhenok protiv Rusije* (odl.) broj 3025/06, 31. maj 2011; *Attalah*

protiv Francuske (odl.) broj 51987/07, 30. august 2011; *Deari i drugi protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije* (odl.) broj 54415/09, 6. mart 2012; *Gusar protiv Moldavije i Rumunije* (odl.) broj 37204/02, 30. april 2013; *Bogdanović protiv Hrvatske* (odl.) broj 722541/11, 18. mart 2014; *Orić protiv Hrvatske* broj 50203/12, 13. maj 2014; *Gojević-Zrnić i Mančić protiv Hrvatske* (odl.) broj 5676/13, 17. mart 2015; *Radićanin i drugi protiv Hrvatske* (odl.) broj 75504/12 i *Grubić protiv Hrvatske* (odl.) broj 56094/12, 9. juni 2015). U tim predmetima je istaknuto da se „u slučaju smrti očekuje da srodnici oštećenog preduzmu korake kako bi pratili napredak istrage ili nedostatak napretka, te da svoje zahtjeve podnesu uz dužnu hitnost, nakon što su postali ili trebali postati svjesni nepostojanja bilo kakve djelotvorne istrage (vidi predmet *Varnava i drugi protiv Turske* [VV] br. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 i 16073/90, odlomak 158, 18. septembar 2009).

49. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud, prije svega, zapaža da apelantice suštinski problematiziraju kako postupanje organa javnih vlasti nakon nastupanja smrti maloljetne L. K. 1983. godine tako i nesveobuhvatnost (površnost) Kantonalnog tužilaštva u Zenici i Federalnog tužilaštva, koji su, u konačnici, rezultirali donošenjem naredbe o neprovođenju istrage smrti L. K., što je, prema njihovom mišljenju, nedopustivo. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je L. K., prema navodima iz apelacije, preminula 5. augusta 1983. godine, te da u to vrijeme apelantice nisu smatrale da je smrt L. K. bila prouzrokovana počinjenjem krivičnog djela. Pri tome, Ustavni sud primjećuje da su apelantice bliske srodnice preminule L. K. (majka i sestre) i da sve do 22. juna 2017. godine nisu preduzele bilo kakve radnje kojima bi, za to nadležnim organima javne vlasti (tužilaštvo), ukazale da postoji bilo kakva sumnja da smrt maloljetne L. K. nije prirodna i da su tu smrt prouzrokovali H. K. (otac preminule L. K. i apelantica S. C. i S. R. K.) i njegova tada nevjerenčana supruga M. V. K.

50. Ustavni sud dalje primjećuje da je 6. augusta 1983. godine, dakle neposredno nakon nastupanja smrti maloljetne L. K., u prosekturi RMC Zenica izvršena obdukcija leša maloljetne L. K. i da je obducent sačinio zapisnik o obdukciji u kojem je konstatirano da je smrt prirodna i da je nastupila zbog akutnog gnojavog zapaljenja pluća i sluzokože disajnih puteva, kao i da na lešu preminule L. K. nisu nađeni znaci nasilja. Ustavni sud, također, zapaža da iz dokumentacije navedene u dijelu ove odluke pod nazivom „III. Činjenično stanje“ proizlazi da povodom nastupanja smrti maloljetne L. K. nije vođena krivična istraga. Naime, Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona je aktom od 17. jula 2017. godine prvoapelanticu obavijestila „da je tadašnji Centar javne bezbjednosti u Zenici na osnovu provedene istrage utvrdio da ne postoje elementi krivičnog djela. Također [...] da u evidencijama tog ministarstva nije evidentiran događaj ubistva L. K.“.

51. Budući da apelantice problematiziraju (ne)postupanja organa javnih vlasti u 1983. godini, Ustavni sud konstatira da prema članu XII Ustava Bosne i Hercegovine, Ustav stupa na snagu nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Her-

cegovini kao ustavnog akta kojim se zamjenjuje i stavlja van snage Ustav Republike Bosne i Hercegovine. Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini potpisan je 14. decembra 1995. godine pa, prema tome, proizlazi da je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu istog dana. Slijedom navedenog, Ustavni sud će, dovodeći konkretni predmet u vezu s navedenim kriterijima iz prakse Evropskog suda, ispitati da li je došlo do povrede proceduralnog aspekta člana 2. Evropske konvencije. U pogledu prvog kriterija, to jest „procesnih činjenja i propusta u periodu nakon stupanja na snagu“ Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud zapaža da od 14. decembra 1995. godine do donošenja osporene naredbe o neprovođenju istrage nisu preduzete nikakve radnje u okviru krivičnog, građanskog, upravnog ili disciplinskog postupka koje bi dovele do eventualnog utvrđivanja i kažnjavanja odgovornih lica ili određivanja naknade oštećenoj strani. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju okidač, odnosno „novi materijal“ koji se pojavio nakon 14. decembra 1995. godine, za postupanje Tužilaštva te donošenje naredbe o neprovođenju istrage, prema mišljenju apelantica, bila njihova krivična prijava od 22. juna 2017. godine. Dakle, materijal koji je „pronađen“ nakon 14. decembra 1995. godine. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da je Kantonalno tužilaštvo u Zenici, odlučujući o podnesenoj krivičnoj prijavi apelantica, donijelo Naredbu o neprovođenju istrage broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. augusta 2017. godine budući da je utvrdilo da je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja i taj stav je potvrdio i glavni tužilac Kantonalnog tužilaštva u Zenici te glavni federalni tužilac.

52. Međutim, nova obaveza provođenja istrage može se uspostaviti samo ako je prošao provjeru „bliske povezanosti“ ili provjeru „konvencijskih vrijednosti“.

53. U pogledu provjere postojanja „bliske povezanosti“ između događaja koji predstavlja okidač i stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu kao uvjet *sine qua non* kako bi procesna obaveza iz člana 2. proizvodila efekat, Ustavni sud primjećuje da se kritični događaj, prema navodima apelantica, desio 5. augusta 1983. godine, a da je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu 14. decembra 1995. godine. Budući da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je 1. decembra 1983. godine spis predmeta arhiviran, proizlazi da je od posljednje radnje u spisu predmeta do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine proteklo 12 godina. Dakle, ni navedeni kriterij za aktiviranje procesne obaveze iz člana 2. Evropske konvencije nije ispunjen (vidi, analogno, predmet *Varnava i ostali*, naprijed citirano, stav 166. i predmet *Er i ostali protiv Turske* broj 23016/04, §§ 59–60, ESLJP 2012 (izvaci)). Dakle, Ustavni sud nalazi da za potrebe utvrđivanja „bliske povezanosti“ nije zadovoljen nijedan kriterij budući da vremenski period između smrti kao događaja koji predstavlja okidač i stupanja na snagu Evropske konvencije nije razumno kratak, niti je veći dio istrage proveden ili je trebao biti proveden nakon stupanja na snagu Evropske konvencije.

54. Dakle, period do 14. decembra 1995. godine kao datuma kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu (*mutatis mutandis*, Evropski sud, *M. i drugi protiv Hrvatske*, presuda od 2. maja 2017. godine, stav 56) *ratione temporis* ne ulazi u nadležnost Ustavnog

suda, pa stoga Ustavni sud ne može ispitati navode apelantica o nepostupanju organa javne vlasti u skladu s tada važećim propisima nakon smrti L. K., dakle 1983. godine.

55. Od tog vremena, Kantonalno tužilaštvo je tek počev od 22. juna 2017. godine počelo postupati u predmetu budući da su apelantice zatražile provođenje istrage protiv prijavljenih lica za ubistvo L. K. Međutim, Kantonalno tužilaštvo je na osnovu člana 231. stav 3. ZKPFBiH donijelo naredbu da se istraga neće provoditi jer je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja. To podrazumijeva isključenje krivičnog gonjenja u odnosu na počiniocce navedene u krivičnoj prijavi, a to su H. K. i M. V. K. Ustavni sud podsjeća da je zastarjelost krivičnog gonjenja institut koji podrazumijeva prestanak ovlaštenja državnih organa za preduzimanje krivičnog gonjenja uslijed proteka određenog vremena. Također podsjeća da taj institut (zastarjelost u krivičnom postupku), za razliku od civilnog postupka, nije na dispoziciji stranaka, tj. nastupa bez obzira na volju učinioca i niko se ne može odreći zastare. Rokovi zastarjelosti zavise od težine krivičnog djela i propisane kazne za svako od krivičnih djela. Dakle, zastarjelost krivičnog gonjenja se može definirati kao zakonsko pravo počinioca krivičnog djela da ne bude krivično gonjen ili kažnjen nakon proteka određenog vremena od počinjenja krivičnog djela. Rokovi zastarjelosti, koji su uobičajena karakteristika domaćih pravnih sistema država članica Evropske konvencije, služe različitim ciljevima koji uključuju pravnu sigurnost i konačnost i sprečavaju kršenje prava počinioca krivičnog djela (vidi Evropski sud, *Coëme i drugi protiv Belgije*, presuda od 22. juna 2000. godine, st. 145. i 146). Zastarjelost krivičnog gonjenja podrazumijeva da se krivični postupak protekom zakonom određenih rokova ne može više pokrenuti (relativna zastarjelost), odnosno da se ne može nastaviti već započeti postupak (apsolutna zastarjelost). Rok zastarjelosti teče od dana izvršenja krivičnog djela i zakon predviđa različite rokove zastarjelosti u zavisnosti od propisane kazne za krivično djelo, pri čemu se u obzir uzima najteža propisana kazna za to djelo. Do prekida roka zastarjelosti dolazi preduzimanjem radnji nadležnih organa s ciljem vođenja krivičnog postupka. U slučaju prekida zastarjelosti, vrijeme koje je do tada proteklo se ne računa u rok zastarjelosti, on počinje teći iznova svakom preduzetom radnjom. Do prekida roka zastarjelosti dolazi i kad okrivljeni u okviru tog roka izvrši novo krivično djelo za koje je propisana ista ili teža krivična sankcija (bilo po vrsti bilo po visini zapriječene kazne). Ovaj uvjet se može uzeti kao ispunjen tek kada postoji pravomoćna osuda za to novo krivično djelo, nije dovoljno da je samo pokrenut još jedan krivični postupak, a svakako ne da je podnijeta krivična prijava. Prema tome, potrebno je da pravomoćna presuda za ovo novo krivično djelo bude donijeta u roku zastarjelosti kako bi zastarjelost bila prekinuta.

56. Kako se svakom obustavom rok zastarjelosti produžava, odnosno svakim prekidom teče ponovo, praktično do zastarjelosti nikada ne bi ni došlo da ne postoji i institut apsolutne zastarjelosti. Do apsolutne zastarjelosti u svakom slučaju dolazi protekom dvostrukog roka relativne zastarjelosti. Protekom tog roka, postupak se više ne može pokrenuti, odnosno nastaviti i na ovaj rok prekidi i obustave nemaju dejstvo. Dakle,

relativna zastara krivičnog gonjenja nastupa kada od momenta izvršenja krivičnog djela i posljednje preduzete radnje protekne vrijeme koje je propisano zakonom, a nije preduzeta nijedna radnja s ciljem gonjenja počinioca. Apsolutna zastara nastupa kad protekne dva puta više od onog vremena koji je propisan za relativnu zastaru i nastupa bez obzira na broj preduzetih radnji tužioca.

57. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da je Kantonalno tužilaštvo uporedilo krivične zakone koji su bili u primjeni u vrijeme kada je, prema navodima prijave, bilo počinjeno prijavljeno krivično djelo i krivične zakone koji su zatim bili na snazi i da je provjerom utvrdilo da je za osumnjičene najpovoljniji zakon KZSFRJ kao opći zakon koji se 1983. godine primjenjivao skupa s KZRBiH iz 1977. godine kao posebnim zakonom kojim je bilo propisano krivično djelo koje su apelantice navele u krivičnoj prijavi. U tom smislu je navedeno da je članom 38. KZSFRJ propisano: „Zatvor ne može biti kraći od petnaest dana ni duži od petnaest godina“, a u stavu drugom da za krivična djela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od 20 godina. U članu 95. stav 1. tačka 1) koji se odnosi na primjenu instituta zastarjelosti tog zakona propisano je da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne 25 godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći smrtna kazna ili zatvor od 20 godina. Nadalje, ukazano je da član 96. stav 6. istog zakona propisuje: „Zastarelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarelost krivičnog gonjenja“ (apsolutna zastarjelost). Navedeno je da član 36. KZSRBiH iz 1977. godine određuje i definira krivično djelo ubistva, pa tako za kvalificirani oblik ubistva propisuje: „Ko drugog liši života na svirep i podmukao način kaznit će se zatvorom najmanje deset godina ili smrtnom kaznom.“ Dakle, u konkretnom slučaju je ocijenjeno da je nastupila relativna zastarjelost krivičnog gonjenja, te da nakon 5. augusta 2008. godine krivično gonjenje nije moguće preduzeti budući da je prošlo 25 godina od, kako su apelantice u prijavi navele, izvršenja krivičnog djela ubistva L. K. Štaviše, Ustavni sud zapaža da su i apelantice u apelaciji navele da je „stari zakon na snazi u vrijeme krivičnog djela KZSRBiH 1977. propisivao rok zastare od 25 godina, dok KZFBiH, ‘koji se odnosi na naš slučaj’ 35 godina“.

58. Konačno, Ustavni sud podsjeća na stav Evropskog suda da član 2. Evropske konvencije ne nalaže obavezu da lica nadležna za istragu moraju zadovoljiti svaki zahtjev rodbine žrtve za određene postupke tokom istrage. U ovom slučaju, činjenica je da je Federalno tužilaštvo ispitalo zakonitost rada Kantonalnog tužilaštva u Zenici i utvrdilo da je ono postupalo u skladu s odredbama ZKPFBiH. Iz navedenih razloga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju ne postoje okolnosti u kojima procesne obaveze koje nastaju iz člana 2. Evropske konvencije mogu, u nekoj mjeri, ponovno oživjeti. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da u predmetnom slučaju nije prekršeno pravo apelantica iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije.

59. Ustavni sud napominje da je prilikom donošenja odluke ispitao i ostale navode apelantica, ali ne smatra da je značajno dodatno ih elaborirati jer nalazi da su Kantonalno

tužilaštvo u Zenici i Federalno tužilaštvo dali logične i zadovoljavajuće odgovore na ostale prigovore apelantica, kao i da njihovi navodi ne mogu na bilo koji način dovesti u pitanje prava na život.

Djelotvoran pravni lijek

60. U vezi s navodima apelantica o kršenju prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da su apelantice eksplicitno navele da kršenje prava iz člana 13. Evropske konvencije dovode u vezu s pravom na život. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su apelantice imale i koristile mogućnost korištenja zakonom propisanog pravnog lijeka u predmetnom postupku. Činjenica da taj pravni lijek nije rezultirao uspjehom u konkretnom postupku ne može voditi zaključku o nepostojanju ili nedjelotvornosti pravnih lijekova, pa Ustavni sud zaključuje da su navodi o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na život neosnovani.

VIII. Zaključak

61. Ustavni sud smatra da ne postoji kršenje člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije jer u radnjama Tužilaštva nije našao propust prilikom donošenja naredbe o neprovođenju istrage budući da je utvrđeno da je za krivično gonjenje prijavljenih lica nastupila relativna zastarjelost krivičnog gonjenja koja podrazumijeva isključenje krivičnog gonjenja u odnosu na počinioce navedene u krivičnoj prijavi, te da nije postojala obaveza ponovnog aktiviranja proceduralnog aspekta tog člana budući da je analizom spisa predmeta utvrđeno da vremenski period između smrti kao događaja koji predstavlja okidač i stupanja na snagu Evropske konvencije nije bio razumno kratak, niti je veći dio istrage proveden ili je trebao biti proveden nakon stupanja na snagu Evropske konvencije 14. decembra 1995. godine.

62. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije kada apelantice kršenje tog prava vezuju za pravo na život, te kada su apelantice imale mogućnost da koriste i kada su koristile zakonom propisane pravne lijekove.

63. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h), člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

64. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 3017/18

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Фахрудина Авдичевића из Теочака, којег заступа Сејфудин Крњић, адвокат из Тузле, поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године

Одлука од 8. априла 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 3017/18, рјешавајући апелацију **Фахрудина Авдичевића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Теман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симоновић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 8. априла 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Фахрудина Авдичевића.

Утврђује се повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 и став 3 тачка д) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Тузли број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Тузли који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 и став 3 тачка д) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Тузли да у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Фахрудин Авдичевић (у даљњем тексту: апелант) из Теочака, којег заступа Сејфудин Крњић, адвокат из Тузле, поднио је 26. маја 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Тузли (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда у Калесији (у даљњем тексту: Општински суд) и Кантоналног тужилаштва Тузла (у даљњем тексту: Кантонално тужилаштво) затражено је 6. децембра 2019. године да доставе одговор на апелацију. Општински суд је доставио одговор на апелацију 13. децембра, а Кантонални суд и Кантонално тужилаштво 18. односно 20. децембра 2019. године.

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

4. Општински суд је Пресудом број 29 0 К 020702 14 од 18. новембра 2016. године прогласио апеланта кривим да је починио кривично дјело угрожавања безбједности из члана 183 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног закона ФБиХ (у даљњем тексту: КЗФБиХ) и кривично дјело из члана 23 Закона о осигурању од одговорности за моторна возила, те му изрекао условну осуду утврђујући јединствену казну затвора у трајању од седам мјесеци, која се неће извршити ако апелант не почини ново кривично дјело у року од двије године.

5. Апелант је проглашен кривим да је од 24. септембра па до краја септембра 2013. године у Теочаку, након што су му овлашћена службена лица ПС Теочак И. Џ. и Н. Ј. одузела означени трактор којим је управљао, у више наврата тог дана, као и наредних дана, пред мјештанима Теочака упућивао пријетње полицајцу И. Џ., командиру ПУ Теочак В. О. и полицајцу Н. Ј. говорећи да ће их убити, да ће убити њихове жене и дјецу, те да ће им запалити куће, а да ће га В. О., прије него што се врати у Тузлу, добро запамтити.

6. Из образложења пресуде произлази да су у својству свједока на главном претресу саслушани командир В. О., те полицајци И. Џ. и Н. Ј. Такође, на главном претресу су прочитани и искази које су у Кантоналном тужилаштву дали командир В. О. и полицајац Н. Ј. 5. марта 2014. године када су саслушани у својству свједока,

те полицајац И. Џ. 11. децембра 2013. године, те је прочитана његова изјава дата у својству свједока, а коју је сачинила ПУ Калесија 27. новембра 2013. године. Из детаљно интерпретираних исказа побројаних свједока у суштини произлази да су, након што су полицајци И. Џ. и Н. Ј. од апеланта одузели трактор за који није имао потребну документацију и чији је нестанак пријављен у Зворнику, они од грађана Теочака телефонски и у непосредним контактима сазнали да им апелант упућује пријетње говорећи да ће их побити, да ће побити њихову дјецу, запалити куће, да се командир В. О. „неће вратити у Тузлу какав је дошао“ и да се припази кад ноћу иде у контроле.

7. Свједок командир В. О. истакао је и да је био присутан када је апелант предао двије ловачке пушке у ПУ уз образложење да се плаши да ће их употребити, а што је схватио као пријетњу због одузетог трактора, те да је након тога сачинио забиљешку и затражио да се тужилац обавијести о слиједу догађаја. Истакао је и да га је апелант једне прилике у кафани упорно посматрао, с одстојања, а што је такође схватио као пријетњу. Најзад, указао је и да је од МУПТК добио депешу у којој је обавијештен да је свједокиња С. А. приступила и пријавила пријетње полицајцима.

8. Свједок полицајац Н. Ј. истакао је да га је о пријетњама обавијестио командир В. О., да је био присутан и полицајац И. Џ., да га је командир питао да ли зна да им се пријети, да је рекао да не зна, те да је командир В. О. рекао: „Како не знаш, а сва станица зна, зар вам није пренио Шемсо колега и Изудин“, те да су му поједини грађани, посебно из мјеста у којем је настањен апелант, пренијели да им се пријети да неће остати на послу, те да ће их апелант згазити. О каквим конкретно пријетњама се ради сазнао је од грађана, а озбиљно их је схватио након што је апелант предао оружје. У својој изјави коју је дао у својству свједока у Тужилаштву, свједок полицајац Н. Ј. истакао је да свакодневно кад је на служби од разних грађана добија упозорење да му се пријети. На упит апелантовог браниоца на главном претресу навео је да мисли да је било бар десет службених забиљешки о упућиваним пријетњама, које имају свој број, што значи да су евидентирани и пренесене командиру. Такође, истакао је и да је од свједокиње С. А. сазнао да му се пријети (у изјави у Тужилаштву је навео да је за пријетње сазнао од ње), као и да она често пријављује апеланта у ПУ. Истакао је и да су грађани који су га обавјештавали о пријетњама замолили да остану анонимни због страха од апеланта.

9. Свједок И. Џ. у свом исказу је навео да је од више људи, прије свега троје апелантових најближих комшија, чуо да му апелант пријети у смислу „да се склони с пута“, тј. да не ради свој посао, да ће га убити, да ће му запалити кућу, убити дјецу, због чега је на неколико дана пребацио породицу у другу кућу. На поновном саслушању овај свједок је изјавио и да се два сата прије одласка у ПУ ради давања изјаве у вези с угрожавањем његове безбједности у означеној перионици састао

са Н. Х. који му је рекао да су му упућене пријетње, те да је замолио Н. Х. да му то провјери и јави, а што је овај и учинио пославши му поруку да је тачно оно о чему су причали. Истакао је да му је Н. Х. постојање пријетњи потврдио и у разговору који су имали два-три мјесеца касније. Најзад, овај свједок је потврдио и да свједокиња С. А. често долази у станицу и пријављује узнемиравање, те да „они њу сматрају ‘ненормалном особом’, он није доктор да то утврди, његово је да изађе кад неко пријави“. Потврдио је и да је „неспорна чињеница да се свједокиња С. А. често обраћа ПУ с разним проблемима којих заиста има јер је више људи малтретира, али је не схватају озбиљно по тим њеним пријавама, по пријавама нема доказа, да је хендикепирана и да је сви избјегавају, да мисле да је луда, али да је по његовом мишљењу паметнија од половине њих“.

10. Саслушан у својству свједока на главном претресу, Н. Х. је негирао навод свједока полицајца И. Џ. да му је пренио пријетње и да му је послао поруку. Потврдио је да му је И. Џ. оставио број телефона да му јави ако нешто чује, односно да провјери, да није ништа чуо или провјеравао, па да га није ни звао, те да није слао поруку. Приликом суочавања, оба свједока су остала при изнесеним тврдњама. Суд је поклонио вјеру исказу свједока И. Џ. јер је у свом исказу навео садржај поруке коју је добио од свједока Н. Х.

11. У образложењу пресуде детаљно су интерпретирани искази свједокиње С. А. с главног претреса, те исказ дат у ПУ Калесија 27. новембра 2013. године и исказ дат пред Кантоналним тужилаштвом од 19. фебруара 2014. године. Свједокиња је навела да већ дуже вријеме има проблеме с апелантовом породицом, али да није у свађи с апелантом. Потврдила је и да свједоке полицајце И. Џ. и Н. Ј. познаје од раније, а да је чула за командира В. О. јер му се пријети да ће га убити, запалити, те убити дјecu. Чула је и да апелант говори да су му одузели пушке и трактор па је закључила да су пријетње због одузетог трактора. Навела је да је највише пријетњи упућивано свједоку полицајцу И. Џ., да се пријетило и полицајцу З., те да су пријетње редовно упућиване командиру В. О. Навела је да је отишла у Тузлу и све пријавила Унутрашњој контроли након што је апелант псовао Унутрашњу контролу. Истакла је да је то учинила како би заштитила командира В. О. с којим је разговарала кад је била физички нападнута. У својим изјавама у полицији и Тужилаштву ова свједокиња је навела да је чула апеланта како говори да ће командир В. О. и још два-три полицајца бити суспендовани, да треба убити полицајца И. Џ. и његову жену и дјecu, те полицајца З. У својој изјави у Тужилаштву овим пријетњама додала је и командира В. О. Најзад, свједокиња је навела да она лично о пријетњама није обавијестила полицајце И. Џ. и Н. Ј., а да је командир В. О. знао за пријетње прије него што је она отишла да пријави.

12. Општински суд је, анализирајући исказе свједока В. О., И. Џ. и Н. Ј., те свједокиње С. А. дате на главном претресу и у току истраге, утврдио да су они

сагласни у битним детаљима, те их је прихватио као објективне, дате на основу личног опажања и „доживљавања“.

13. У образложењу пресуде детаљно су интерпретирани и искази свједока апелантове одбране: Х. Х., предсједника МЗ у којој живе апелант и свједокиња С. А, М. Ћ., апелантовог комшије, и Т. М., начелника Општине Теочак. Сви свједоци су изјавили да нису чули да је апелант пријетио полицајцима, да није склон насилном и кабадахијском понашању, односно да није склон ремећењу јавног реда. Такође, сви су потврдили да је свједокиња С. А. особа склона пријављивању. Свједок Х. Х. истакао је да је свједокиња долазила код њега као секретара МЗ, али да га није обавијестила о наводним пријетњама полицији. Свједок М. Ћ. потврдио је да апелант и свједокиња С. А. нису у добрим односима, да је она у свађи са свима, па и са својим сестрама и браћом, да измишља приче, да је тврдила да је он у вези с апелантовом супругом, да је 30 становника МЗ потписало петицију и доставило ПС Теочак тражећи да их заштити јер их она пријављује када поправљају кућу или уређују међу и сл. Свједок Т. М. потврдио је да је општепозната чињеница да је свједокиња С. А. склона пријављивању, да је често пријављивала и раднике Општине (због нелегалне градње јер јој лупају на прозор, долазе у двориште и сл.), те да су све њене пријаве одбачене као неосноване.

14. Општински суд није посебно цијенио исказе апелантових свједока јер су само изјавили да нису чули да је апелант упућивао пријетње полицајцима, те су се изјашњавали о његовој личности, па је закључено да њихови искази нису садржавали битне детаље за конкретну кривичноправну ствар. Без значаја је оцијењено и њихово изјашњавање, као и изјашњавање свједока полицајаца о личности свједокиње С. А. јер она није била једини свједок којег је Тужилаштво предложило.

15. Надаље је Општински суд детаљно интерпретирао и апелантов исказ који је оцијенио објективним, изузев у дијелу у којем је негирао да је пријетио, те да није рекао оно што је свједокиња С. А. изјавила на суду јер је у тим дијеловима био у супротности с доказима којим је суд поклатио вјеру.

16. Општински суд је детаљно побројао материјалне доказе које је предлагао апелант, а које није посебно цијенио јер нису били од значаја за правилно и потпуно утврђење у тој правној ствари. Такође, одбијен је и апелантов приједлог да се од ПУ Теочак затражи да достави копије евидентираних пријетњи с именима лица која су поднијела пријаве, да се прочита отпусна листа од 4. септембра 1981. године на име свједокиње С. А. и налаз и мишљење психолога без датума јер је закључено да су непотребни, да околности које одбрана жели да докаже наведеним доказима немају значај, као и да је отпусна листа датирана 1981. године.

17. Кантонални суд је Пресудом број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године одбио апелантову жалбу као неосновану и потврдио првостепену пресуду.

18. Из образложења пресуде произлази да је неоснованом оцијењена апелантова тврдња да му је прекршено право на одбрану јер је првостепени суд одбио његов приједлог да ПУ Теочак достави копије евидентираних пријетњи упућених полицајцима. У вези с тим је указано да је Општински суд закључио да су чињенице које се желе доказати извођењем тог доказа ирелевантне за конкретно кривично дјело „јер отпусна листа за свједокињу С. А. датира од 4. септембра 1981. године, а налаз и мишљење психолога В. Р. је без датума, тако да оптуженом апеланту није онемогућено да изнесе ни материјалну ни формалну одбрану јер је сам, а и уз браниочеву стручну помоћ имао право да прегледа и преиспитује списе предмета током цијелог кривичног поступка, омогућено му је да припрема своју одбрану и сва остала права која му припадају у оквиру материјалне и формалне одбране, тако да није учињена ова битна повреда одредаба кривичног поступка“.

19. Према ставу Кантоналног суда, неоснованом је оцијењена и апелантова тврдња да је изрека пресуде неразумљива, противрјечна сама себи или разлозима пресуде, те да уопште не садржи разлоге о одлучним чињеницама. Кантонални суд је навео да се не може закључити, како се то жалбом приговара, „да се из образложења оспорене пресуде не види на које мјештане насеља Теочак се односе упућене пријетње у наведеном периоду и да та лица нису саслушана на те околности“. Надаље, закључено је да је првостепени суд све изведене доказе цијенио савјесно, на основу чега је извео правилан закључак о релевантним чињеницама за предметна кривична дјела.

20. Кантонални суд је закључио и да је неоснован жалбени навод да изведеним доказима није доказана угроженост наведених лица, те да је првостепени суд само навео формулацију кривичног дјела угрожавања безбједности из члана 183 став 2 КЗФБиХ. У вези с тим је указано да је првостепени суд савјесном оцјеном изведених доказа правилно закључио да је апелант, након што су му овлашћена службена лица ПС Теочак И. Џ. и Н. Ј. на регионалном путу 24. септембра 2013. године након контроле одузела трактор, у више наврата тог, а и наредних дана, пред мјештанима Теочака упућивао пријетње, и то полицајцима И. Џ. и Н. Ј., те командиру ПС Теочак В. О., говорећи да ће их убити, да ће убити њихове жене и дјецу и да ће им запалити куће, те да ће га В. О. добро запамтити прије него што се врати у Тузлу. Те чињенице су утврђене исказима свједока В. О., С. А., Н. Ј. и И. Џ., чији искази су сагласни у одлучним чињеницама, а у цијелости су сагласни с материјалним доказима који су изведени током главног претреса, чиме су се у радњама оптуженог апеланта остварила сва битна обиљежја бића кривичног дјела угрожавања безбједности из члана 183 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ, као и кривичног дјела из члана 23 Закона о осигурању од одговорности за моторна возила и остале одредбе о обавезном осигурању од одговорности.

21. Према ставу Кантоналног суда, правилном оцјеном проведених доказа првостепени суд је, супротно апелантовим наводима, правилно утврдио и чињенично

стање. У вези с тим је указано и да је првостепени суд дао разлоге због чега није прихватио апелантов приједлог да се од ПУ Теочак прибаве копије евидентираних пријетњи упућених полицајцима и командиру ПУ Теочак с именима лица која су поднијела пријаве.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

22. Апелант тврди да му је оспореним пресудама прекршено право из члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине, те из члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), и то у оном дијелу тих пресуда којим је утврђена његова кривична одговорност за кривично дјело угрожавања безбједности из члана 183 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ.

23. У том контексту апелант тврди да се оспорене пресуде заснивају на исказима свједока полицајаца да су им упућене пријетње, а да су ти искази поткријепљени једино исказом свједокиње С. А. чији је кредибилитет, према његовом мишљењу, упитан.

24. Апелант у вези с тим истиче да су сви полицајци у својим изјавама тврдили да су о упућеним пријетњама сазнали од других грађана, при томе не наводећи именом нити једног од њих. Такође, тврди да је суд одбио његов приједлог да се од ПУ затражи податак о евентуално евидентираним пријетњама које је, наводно, упутио полицајцима, те да је након тога сам затражио и добио податак од ПУ да у релевантном периоду у ПУ није регистрована нити једна пријетња упућена наведеним полицајцима. Такође, указује и да је свједок полицајац И. Ц. у својој изјави навео да га је командир полиције обавијестио да су му упућене пријетње, па да се након тога распитивао код Н. Х. о томе да ли је чуо да му неко пријети.

25. У вези с исказом свједокиње С. А., истиче да из исказа свједока, те материјалних доказа које је доставио, поред доказа о њеном лијечењу, произлази да се ради о особи која континуирано полицији пријављује цијели комшилук, те да њене пријаве завршавају као неосноване. Он тврди да се редовни судови о томе нису изјашњавали одлучивши да поклоне вјеру исказу те свједокиње.

26. Према апелантовом мишљењу, у предметном поступку је утврђивана наводна пријетња, а не и угрожавање безбједности, јер чак и да је била пријетња, она сама по себи није угрожавање безбједности, а у вези с чим није предочен нити један доказ. Он сматра да кад је неком угрожена безбједност, а поготово кад су то полицајци, очекује се да полицијска станица и сами полицајци нешто предузму, а о томе није предочен нити један доказ.

27. Првостепени суд је, према његовом мишљењу, пропустио да брижљиво и савјесно цијени проведене доказе, те да понуди ваљане разлоге и образложења због чега није прихватио доказе које је предлагао, конкретно да се доставе имена лица која су пријавила пријетње, а како би на те околности могла да буду и саслушана. То одбијање је, према његовом мишљењу, имало за учинак да је осуђен на основу изјаве полицајца који су тврдили да су им друга лица, без навођења иједног имена, дојавила да им пријети, а што значи да је за осуду довољно да неко само тврди да је добио пријетње без било какве даље провјере. Слиједом наведеног, сматра и да му је прекршено право на одбрану.

28. Апелант тврди да је Кантонални суд пропустио дати релевантне разлоге и образложења због чега је одбио његове жалбене наводе као неосноване. У том контексту апелант је посебно указао на дијелове образложења који, према његовом мишљењу, представљају паушално и произвољно суђење јер не садрже нити један конкретан разлог или образложење, изузев уопштених констатација због чега су његови жалбени наводи неосновани.

б) Одговор на апелацију

29. Кантонални суд је у одговору на апелацију истакао да, имајући у виду доказе на којима је заснована апелација, сматра да није повријеђено апелантово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције „у односу на разуман рок, чиме би се нанијела нематеријална штета осуђеном ради недоношења одлуке у разумном року. Овај суд је поступио благовремено по плану рјешавања старих и приоритетних предмета и у законском року донио одлуку, тако да ни на који начин није повриједио право на правично суђење осуђеном које му је гарантовано Уставом и Европском конвенцијом“.

30. Општински суд је у одговору на апелацију истакао да у свему остаје при разлозима и образложењима из своје одлуке, те је закључио да нису прекршена апелантова права на која се у апелацији позива.

31. Кантонално тужилаштво је у одговору на наводе из апелације истакао да је у току кривичног поступка пред редовним судовима, а на основу изведених доказа, неспорним утврђено да је апелант починио кривична дјела за која је проглашен кривим. Указано је и да редовни судови нису произвољно примијенили ниједну законску одредбу, нити су произвољно утврдили чињенично стање, што би евентуално могло да доведе до повреде права на правично суђење.

V. Релевантни прописи

32. **Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине ФБиХ“ бр. 36/03, 37/03 – исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17) у релевантном дијелу гласи:

Члан 183.

Угрожавање безбједности

(1) Ко угрози безбједност неког лица озбиљном пријетњом да ће напасти на живот или тијело тог лица или на тај начин изазове узнемирење грађана, казниће се казном затвора до шест мјесеци.

(2) Ко угрози безбједност више лица озбиљном пријетњом да ће напасти на живот или орган тих лица или тај начин изазове узнемирење грађана, казниће се казном затвора од три мјесеца до пет година.

(...)

33. Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“ бр. 35/03, 37/03 – исправка, 56/03 – исправка, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 7.

Право на одбрану

(1) Осумњичени односно оптужени има право да брани се сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.

(...)

Члан 15.

Једнакост у поступању

(1) Суд је дужан странке и браниоце третирати на једнак начин и свакој страни пружити једнаке могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главној расправи.

(2) Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да испитују и утврђују како чињенице које терете осумњиченог односно оптуженог, тако и оне које им иду у корист.

Члан 16.

Слободна оцјена доказа

Право суда, тужилоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 100.

Ток саслушања свједока

(...)

(8) Свједок ће се увијек питати откуд му је познато оно о чему свједочи.

(...)

Члан 229.

Пријављивање кривичног дјела од грађана

(1) Грађанин има право да пријави извршење кривичног дјела.

(...)

Члан 230.

Подношење пријаве

(1) Пријава се подноси тужиоцу, писано или усмено.

(2) Ако се пријава подноси усмено, лице које подноси пријаву упозориће се на посљедице лажног пријављивања. О усменој пријави саставиће се записник, а ако је пријава саопштена телефоном направиће се службена забиљешка.

(3) Ако је пријава поднесена суду, овлаштеном службеном лицу или неком другом суду или тужиоцу у Федерацији они ће ту пријаву примити и одмах је доставити тужиоцу.

Члан 233.

Надзор тужиоца над радом овлашћених службених лица

(...)

(3) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора до пет година, овлаштено службено лице је дужно да обавијести тужиоца о свим расположивим информацијама, радњама и мјерама које је предузела најкасније седам дана од дана сазнања о постојању основане сумње да је кривично дјело почињено.

Члан 234.

Узимање изјава и прикупљање других доказа

(1) Ради извршења задатака из члана 233. овог закона, овлаштено службено лице може: прикупљати потребне изјаве од лица; (...)

(2) При прикупљању изјава од лица, овлаштено службено лице може издати писани позив лицу да дође у службене просторије, под условом да се у позиву назначе разлози позивања. Лице не мора дати никакву изјаву ни одговарати на питања која јој овлаштено службено лице поставља, осим давања личних података, о чему ће овлаштено службено лице поучити.

(3) Приликом прикупљања изјава од лица овлаштено службено лице ће поступити у складу са чланом 92. овог закона, односно у складу са чланом 100. овог закона. У том случају се записници о прикупљеним изјавама могу употријебити као докази у кривичном поступку.

(...)

Члан 254.

Обавезе судије односно председника вијећа

(...)

(2) *Дужност судије односно председника вијећа је да се стара за свестрано претресање предмета и отклањање свега што одуговлачи поступак, а не доприноси разјашињењу ствари.*

(...)

Члан 278.

Право суда да не дозволи питање или доказ

(...)

(2) *Ако судија односно председник вијећа закључи да околности које странка и бранилац жели да докаже немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан или да је приликом испитивања пропуштено да се свједок испита на околности на које је поново предложено његово испитивање, одбиће извођење таквог доказа.*

Члан 296.

Докази на којима се заснива пресуда

(1) *Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.*

(2) *Суд је дужан да савјесно оцијени сваки доказ појединачно и у вези са осталим доказима и на основу такве оцијене изведе закључак да ли је нека чињеница доказана.*

Члан 305.

Садржај пресуде

(...)

(7) *Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјенjивању одређених одредаба Кривичног закона на оптуженог и његово дјело.*

(...)

Члан 312.

Битне повреде одредаба кривичног поступка

(1) *Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји:*

(...)

д) ако је повријеђено право на одбрану;

(...)

к) ако је изрека пресуде неразумљива, противрјечна сама себи или разлозима пресуде или ако пресуда уопште не садржи разлоге или у њој нису наведени разлози о релевантним чињеницама;

(...)

VI. Допустивост

34. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

35. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

36. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 28. марта 2018. године, а апелација је поднесена 26. маја 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

37. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

38. Апелант тврди да му је оспореном пресудом прекршено право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, те из члана 6 Европске конвенције.

39. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

40. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. (...)

(...)

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

(...)

д) да испитује свједоке против себе или да се они испитају, те да се обезбједи присуство и испитивање свједока у његову корист под истим условима који важе за свједоке који свједоче против њега;

(...)

41. Суштина апелантових навода своди се на тврдњу да поступак против њега није био правичан јер су редовни судови одлуку засновали на исказима три свједока полицајца који су тврдили да им је упутио пријетње, те на исказу свједокиње С. А. за коју су и двојица полицајаца, те три свједока која је он предложио изјавили да је свједокиња склона пријављивању других лица. Апелант је даље истакао да је проглашен кривим да је пред мјештанима Теочака изрекао пријетње тројици полицајаца, па да је неосновано одбијен његов приједлог да се од ПУ затражи извод из евиденције о пријавама пријетњи јер су тројица полицајаца тврдила да су о пријетњама сазнали од других грађана, не наводећи при томе нити једно име, односно редовни суд је прихватио да су пријетње постојале само на основу њихових изјава не учинивши при томе било какве даље провјере. Према његовом мишљењу, у оспореним одлукама је изостала брижљива и савјесна оцјена доказа. Најзад, сматра да се другостепени суд уопште није упустио у испитивање његових жалбених навода, односно да је само уопштеним наводима и констатацијама све истакнуте приговоре оцијенио неоснованим.

42. Уставни суд подсјећа да су, према становишту Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), које слиједи у својој пракси, гаранције садржане у члану 6 став 3, укључујући она наведена у тачки д), саставни елементи, међу осталима, појма правичног суђења из члана 6 став 1 Европске конвенције (види Европски суд, *Bönisch против Аустрије*, 6. мај 1985. године, став 29, серија А, број 92). Његов основни циљ, како је назначено ријечима „под истим условима“, јесте потпуна „процедурална једнакост странака“ у некој ствари. Под тим условом, надлежним националним тијелима се оставља одлука о важности предложених доказа у оној мјери у којој је она у складу с појмом поштеног суђења које доминира читавим чланом 6 (види Европски суд, *Engel и други против Низоземске*, 8. јуни 1976. године, став 91, серија А, број 22, *Грегачевић против Хрватске*, број 58331/09, став 60, 10. јуни 2012. године).

43. Надаље, допуштеност доказа је питање које првенствено уређује национално право. Задатак Уставног суда и Европског суда није да доносе пресуде о томе да ли су искази свједока ваљано прихваћени као доказ у поступку, већ да утврде да ли је поступак у цјелини, укључујући начин на који су изведени докази, био поштен (види Европски суд, поред осталих, *Van Mechelen и други против Низоземске*, 23. април 1997. године, став 50, Извјештаји о пресудама и одлукама, 1997-III). Као опште правило, на националним судовима је да оцијене поднесене доказе, као и важност доказа које окривљеници желе да предложе.

44. Такође, није довољно да се оптужени жали да му није било допуштено испитати одређене свједоке. Свој захтјев мора да поткријепи објашњењем зашто је важно да се саслушају одређени свједоци, а њихови докази морају да буду нужни за утврђивање истине (види Европски суд, *Borisova против Бугарске*, број 56891/00, став 46, 21. децембра 2006. године). Стога, када приједлог подносиоца захтјева за саслушање свједока није неоснован и довољно је образложен, важан за предмет оптужбе и несумњиво би могао да оснажи положај одбране или чак доведе до ослобађања подносиоца захтјева, домаћа тијела морају да наведу релевантне разлоге за одбијање таквог захтјева (види предмет *Polyakov против Русије*, број 77018/01, ст. 34–35, 29. јануар 2009. године, те напријед цитиран Грегачевић, став 68).

45. Најзад, при утврђивању да ли је поступак као цјелина био правичан мора се имати у виду и да ли је поштовано право на одбрану. Наиме, потребно је испитати да ли је подносиоцу захтјева била дата могућност да оспорава аутентичност доказа и да се супротставља његовом коришћењу. Поред тога, мора се имати у виду квалитет доказа, те да ли околности у којима је прибављен указују на сумњу о његовој поузданости или тачности. Мада се проблем правичности неће неопходно појавити тамо гдје прибављени доказ није подржан другим материјалима, треба имати у виду да, када је доказ веома јак и када нема ризика да је непоуздан, аналогно томе потреба за доказима који га подржавају је слабија. У вези с тим, Европски суд даје значај чињеници да ли је доказ у питању био од одлучујућег значаја за исход поступка или не (види Европски суд, *Gäffgen против Њемачке*, пресуда од 1. јуна 2010. године, став 164 с референцама на релевантну праксу Европског суда).

46. Уставни суд запажа да је апелант у току цијелог поступка негирао да је пред мјештанима Теочака, а за што је и проглашен кривим, упућивао пријетње тројци полицајаца. У том смислу је предлагао и да се од ПУ прибаве евиденције о евентуалним пријавама које су поднијели мјештани Теочака у периоду који му је оптужницом стављен на терет, тј. од 24. па до краја септембра 2013. године, с обзиром на то да су сва тројица полицајаца тврдила да су их о пријетњама обавијестили мјештани Теочака, не наводећи при томе нити једно име, односно не поткрепљујући те тврдње другим доказима.

47. Редовни судови су тај његов захтјев одбили закључивши да је чињенично стање довољно утврђено на основу исказа тројице полицајаца и свједокиње С. А., који су предложени као докази Тужилаштва. При томе, првостепени суд је без значаја оцијенио и Рјешење ПУ Калесија број 08-05/5.04.2-3-917/15 од 29. септембра 2015. године (предочено уз апелацију), из којег произлази да је ПУ, поступајући по апелантовом захтјеву за достављање евидентираних пријава против полицајца свједока Н. Ј. у овом кривичном предмету, навела да је 4. септембра 2013. године у евиденцијама догађаја регистрована једна пријава упућивања пријетњи полицајцу Н. Ј., да је о догађају обавијештено Кантонално тужилаштво Тузла, те да је против лица које је упућивало пријетње Тужилаштву поднесен извјештај о почињењу кривичног дјела угрожавања безбједности из члана 183 КЗФБиХ. Суд није прихватио ни Рјешење ПУ број 08-05/5.04.2-3-1137/15 од 2. новембра 2015. године поводом апелантовог идентичног захтјева (такође достављено уз апелацију), а у којем је наведено да у евиденцијама о догађајима ПС Теочак нема евидентираних пријава пријетњи полицајцима О. В. и И. Џ., те да је ПУ Калесија доставила Кантоналном тужилаштву извјештај о догађају број 08-05/5-1-04.3-2697/13XX/НА/СТ од 10. децембра 2013. године, а који се односи на апелантове пријетње упућене В. О., у то вријеме командир ПС, те полицајцима Н. Ј. и И. Џ. У оба случаја апелант је тражио да му се доставе све евидентираних пријаве против тројице полицајаца, копије пријава, име службеника полиције који их је запримио, број и датум пријаве и садржај пријаве, а у сврху припремања одбране у кривичном поступку који се води против њега.

48. Уставни суд запажа да је у оспореној првостепеној пресуди интерпретиран исказ свједока полицајца Н. Ј. који је на упит апелантовог браниоца навео „да мисли да је било бар десет службених забиљешки о упућиваним пријетњама, које имају свој број, што значи да су евидентирани и пренесене су командиру“. Надаље, Уставни суд запажа да из опширно интерпретираних исказа свједока полицајаца произлази да је сваки од њих како за себе тако и за остале тврдио да је за пријетње сазнао од мјештана Теочака, али да ниједан није навео нити једно име, односно на било који начин поткријепио своје наводе другим доказом.

49. Стога, у ситуацији када је апелант био суочен само с исказима свједока полицајаца (који су при томе и оштећени у конкретном случају) да су од других чули да им је апелант упутио пријетње, не наводећи при томе нити једно лице које би то и потврдило, односно не нудећи било који други доказ у прилог тим тврдњама, апелантово инсистирање да суд од ПС прибави евентуално евидентираних пријава пријетњи мјештана Теочака, те евентуално, у својству свједока, обезбиједи саслушање њихових подносиоца, очигледно је било од значаја за правилно разрешење конкретне кривичне ствари. Ово тим прије што из доказа које је апелант прибавио од ПС (напријед наведених рјешења) произлази да у релевантном периоду није било евидентираних пријетњи упућених тројици полицајаца, а на другој

страни, из исказа једног од полицајаца (свједока Н. Ј.) произлази да су пријетње евидентирани (најмање десет, да су имале свој број, да су просљеђиване командиру). Међутим, редовни суд је апелантов приједлог одбио те без значаја оцијенио побројана рјешења која је апелант прибавио од ПС, уз образложење да су релевантне чињенице довољно утврђене. Такво образложење, само по себи, не може се сматрати образложеном одлуком (види напријед цитирану, Грегачевић, став 56), те може указивати да су искази свједока које је домаћи суд саслушао били једностранни (види Европски суд, *Borisova против Бугарске*, број 56891/00, 21. децембар 2006. године, претходно цитирано, став 48). Уставни суд запажа да се Кантонални суд, одлучујући о апелантовим жалбеним наводима, у овом дијелу у цјелини сагласио са становиштем првостепеног суда.

50. Надаље, редовни судови су оспорене одлуке засновали и на исказу свједокиње С. А. Из образложења оспорених одлука произлази да је једино она пријавила пријетње упућене полицајцима, најприје МУП-у Тузла, Унутрашњој контроли, а након чега је у ПС односно у Тужилаштво позвана да да изјаву. Из опширно интерпретираног исказа ове свједокиње произлази да је навела да јој је била намјера да заштити В. О. с којим је обавила разговор кад је била физички нападнута. Такође, изјавила је и да од раније познаје полицајце Н. Ј. и И. Џ., а да је за В. О. чула скоро у смислу да су му упућене пријетње. Надаље, у изјавама датим у полицији и Тужилаштву, такође интерпретираним у оспореној првостепеној пресуди, свједокиња је изјавила да су пријетње упућене полицајцу И. Џ., командиру В. О., те полицајцу З., али се у тим изјавама не помиње и полицајац Н. Ј. Надаље, на главном претресу је изјавила да она лично о пријетњама није обавијестила полицајце Н. Ј. и И. Џ., а свједок полицајац Н. Ј. је на тужиочево изричито питање на главном претресу изјавио да је о пријетњама упознат лично од свједокиње С. А. Најзад, ова свједокиња је на главном претресу изјавила да је позвала ПС Теочак и једном полицајцу рекла: „Пошто сам чула да је Фахрудин (апелант) пријетио Ифету полицајцу (И. Џ.) и З. и командиру ПС Теочак, да истим поручи и пренесе да се што мање крећу да не би били пуно у контакту с њим и око њега, јер он њима пријети да ће их убити“. Из образложења оспорених одлука, као ни из докумената који су предочени Уставном суду није могуће закључити да ли је ова њена, како произлази, телефонска пријава на било који начин евидентирана у ПС Теочак.

51. На другој страни, Уставни суд запажа да је свједокиња С. А. изјавила да није у добрим односима с апелантом и његовом породицом (апелант је пак изјавио да не причају 30 година). Надаље, свједоци полицајци И. Џ. и Н. Ј. у својим су исказима на главном претресу, на изричит упит апелантовог браниоца, изјавили да свједокиња С. А. често подноси пријаве против других лица (према исказу свједока полицајца Н. Ј., свједокиња је често пријављивала и апеланта), да су њене пријаве без доказа и да их одбацују, те да је нико не схвата озбиљно. У свом пак исказу свједокиња С. А. изјавила је да је пријавила пријетње у намјери да заштити

командира В. О. и да је с њим разговарала кад је била физички нападнута. Такође, сва тројица свједока које је предложио апелант (начелник Општине, предсједник МЗ, те комшија из мјеста у којем живе и апелант и свједокиња С. А.) потврдила су да је ова свједокиња склона пријављивању других лица, да су те пријаве без доказа (начелник Општине), да су се мјештани МЗ обраћали ПС, писали и петицију с молбом да буду заштићени од сталног пријављивања од свједокиње С. А. (предсједник МЗ и комшија).

52. Уставни суд запажа да из оспорених пресуда произлази да су искази свједока полицајаца били поткријепљени једино исказом свједокиње С. А., односно да је њен исказ био од одлучујућег значаја за разрјешење конкретне кривичне ствари. Стога се не може прихватити као ваљано образложење становиште првостепеног суда да је без значаја да је апелантов бранилац и свједоке оптужбе и свједоке одбране испитивао о личности свједокиње С. А. уз образложење да то није једини доказ који је Тужилаштво предложило, а које становиште је као исправно у цјелини прихватио и Кантонални суд одлучујући о апелантовој жалби. Ово посебно имајући у виду да је првостепени суд навео да је, анализирајући исказе саслушаних свједока полицајаца и свједокиње С. А. дате на главном претресу и током истраге, закључио да су они сагласни у битним детаљима, да су објективни и дати на основу личног запажања. При томе, из образложења оспорене првостепене пресуде произлази да је та констатација у ствари сва анализа којој је суд подвргао побројане доказе. Наиме, изузев што је садржај побројаних доказа детаљно интерпретирао, првостепени суд их ни на који начин није довео и у узајамну везу.

53. Уставни суд подсјећа да је у својој досадашњој пракси слиједио став Европског суда да његов задатак није да одлучује о кривици или невиности апеланата, или да утврђује да ли су редовни судови исправно утврдили мјеродавне чињенице и примијенили мјеродавно право, већ да испита да ли је апеланту било обезбијеђено правично суђење (види Европски суд, *Melich u Beck против Чешке Републике*, број представке 35450/04, пресуда од 24. јула 2008. године, став 50).

54. У околностима конкретног случаја редовни судови су поклонили вјеру исказима саслушаних свједока полицајаца да су чули од мјештана Теочака да им апелант пријети, а која тврдња је поткријепљена једино исказом свједокиње С. А. При томе, редовни судови су одбили апелантов приједлог да се прибави евиденција о евентуалним пријавама пријетњи надлежној ПС како би оспорио изнесене тврдње полицајаца свједока. На становиште суда није утицала ни чињеница да је један полицајац свједок тврдио да су такве евиденције постојале, а званични документ ПС (напријед наведена рјешења) нема евидентираних пријетњи у релевантном периоду. У том смислу одбијање апелантовог захтјева за прибављање евиденција уз образложење да је чињенично стање довољно расвијетљено не може се прихватити као ваљано образложење. Надаље, искази свједока полицајаца били су

поткријепљени једино исказима свједокиње С. А., па произлази да је њен исказ био од одлучујућег значаја за разрјешење конкретне кривичне ствари. Стога, не може се прихватити као ваљано образложење становиште првостепеног суда да је без значаја апелантово испитивање и свједока оптужбе и свједока одбране о личности свједокиње С. А. јер то није једини доказ који је Тужилаштво предложило.

55. Слиједом наведеног, Уставни суд сматра да су редовни судови, прихватајући доказе оптужбе: исказе свједока полицајаца и исказ свједокиње С. А., на којим су и засновали своје одлуке, те одбијајући све апелантове приједлоге у вези с тим доказима, без ваљаног образложења створили неоправдану предност Тужилаштва, а што је за учинак имало да апеланту буде онемогућено да с успјехом оспори оптужбе које га терете (види Европски суд, *Тонић против Хрватске*, пресуда од 10. октобра 2013. године, став 48).

56. Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 и став 3 тачка д) Европске конвенције.

VIII. Закључак

57. Уставни суд закључује да постоји повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 и став 3 тачка д) Европске конвенције када су редовни судови, прихватајући све доказе Тужилаштва на којима су и засновали своју одлуку, те одбијајући све апелантове приједлоге у вези с тим доказима, без ваљаног образложења створили неоправдану предност Тужилаштва, а што је за учинак имало да апеланту буде онемогућено да с успјехом оспори оптужбе које га терете.

58. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

59. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 1634/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Bosne i Hercegovine,
koju zastupa Pravobranilaštvo Bo-
sne i Hercegovine, podnesena pro-
tiv Rješenja Vrhovnog suda Repu-
blike Srpske broj 13 0 U 004408 17
Uvp od 7. decembra 2017. godine

Odluka od 22. aprila 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1634/18**, rješavajući apelaciju **Bosne i Hercegovine** na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 22. aprila 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Bosne i Hercegovine.

Utvrdjuje se povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Doboju broj 13 0 U 004408 17 U od 13. juna 2017. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Doboju, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Okružnom sudu u Doboju da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, podnijela je 9. marta 2018. godine Ustavnom sudu Bosne i

Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 13 0 U 004408 17 Uvp od 7. decembra 2017. godine i obavijestila Ustavni sud da je tom odlukom Vrhovnog suda odbačen zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je podnijela protiv Presude Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 13 0 U 004408 17 U od 13. juna 2017. godine. Predmet je registriran pod brojem AP 1634/18.

2. Prethodno je Ustavni sud Odlukom broj *AP 3624/17* od 11. oktobra 2017. godine (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba) odbacio kao preuranjenu apelanticinu apelaciju registriranu pod brojem *AP 3624/17*, podnesenu protiv navedene presude Okružnog suda, budući da u vrijeme podnošenja te apelacije nije bio okončan postupak po zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke. U obrazloženju odluke Ustavni sud je naveo da je apelacija preuranjena jer je podnesena prije nego što je donesena odluka Vrhovnog suda o izjavljenom zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, te da nakon njenog donošenja, nezavisno od vrste te odluke, apelantica ima mogućnost da ponovo podnese apelaciju u kojoj je, u smislu člana 19. stav (3) Pravila Ustavnog suda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 60/05, 64/08 i 51/09), dužna da na propisanom obrascu apelacije pod tačkom 8a) Ostale odluke navede i ovu odluku Ustavnog suda.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Banjaluka (u daljnjem tekstu: Republička uprava) i Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Banjaluka – Područne jedinice Doboj (u daljnjem tekstu: Područna jedinica Doboj) zatraženo je 6. augusta 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Okružni sud, Republička uprava i Područna jedinica Doboj su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 16. do 28. augusta 2019. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu da se sumiraju na sljedeći način.

6. Rješenjem Područne jedinice Doboj broj 21.20/714-1-1280/16 od 25. oktobra 2016. godine odbijen je apelanticin zahtjev za upis promjene prava u zemljišno-knjižnom ulošku br. 406 i 391 k. o. SP Orašje, zatim u zemljišno-knjižnom ulošku br. 25 i 491 k. o. Miljkovac u korist Bosne i Hercegovine i u posjedovnom listu broj 687 k. o. Doboj u korist Bosne i Hercegovine – Ministarstvo odbrane (stav I izreke). Istim rješenjem određen je upis zabilježbe odbijenog zahtjeva u B listu zemljišno-knjižnog uloška br. 406 i 391 k. o. SP Orašje i u zemljišno-knjižnom ulošku br. 25 i 491 k. o. Miljkovac (stav II izreke).

7. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelantica 24. oktobra 2016. godine podnijela zahtjev Područnoj jedinici Doboj kojim je tražila upis promjene prava vlasništva na predmetnim nekretninama u korist države BiH s dijelom 1/1. Dalje je navedeno da je apelantica kao pravni osnov svog zahtjeva navela Zakon o odbrani BiH, Sporazum o pitanjima sukcesije (Aneks A), Odluku Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH broj 01-011-1110-6/06 od 7. jula 2006. godine, kao i izmjene i dopune navedene odluke od 18. aprila 2012. godine, te odluku Ustavnog suda broj U 1/11 od 13. jula 2012. godine. Dalje je istaknuto da je Područna jedinica Doboj, ispitujući osnovanost predmetnog zahtjeva koji se odnosi na promjenu, odnosno upis prava vlasništva u korist države BiH na nekretninama upisanim u spomenutim zemljišnoknjižnim ulošcima i posjedovnom listu, izvršila provjeru podataka. Tako je Područna jedinica Doboj izvršila uvid u priloženu dokumentaciju radi utvrđenja da li su dokumenti identični sa stanjem u zemljišnoj knjizi i da li postoji odobrenje iz člana 41. stav 1. Zakona o zemljišnim knjigama Republike Srpske. U postupku je utvrđeno da je u zemljišnoknjižnom ulošku broj 406 k. o. SP Orašje upisana katastarska čestica broj 95/1 oranica Selište, površine 13590 kvadratnih metara, kao društveno/državno vlasništvo s upisanim organom upravljanja u korist Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane FNRJ Beograd. Dalje je utvrđeno da je u zemljišnoknjižnom ulošku broj 391 k. o. SP Orašje upisana katastarska čestica broj 82/1 oranica u Orašju, površine 10450 kvadratnih metara, kao društveno/državno vlasništvo s upisanim organom upravljanja u korist Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane FNRJ. U zemljišnoknjižnom ulošku broj 25 k. o. Miljkovac upisane su nekretnine preciziranih katastarskih oznaka (k. č. br. 132, 133/1, 134, 135/1) kao suvlasništvo fizičkih lica, a u zemljišnoknjižnom ulošku broj 491 k. o. Miljkovac, na nekretninama preciziranih katastarskih oznaka (k. č. br. 133/2 i 133/4), upisano je vlasništvo fizičkog lica s dijelom 1/1. U posjedovnom listu broj 687 k. o. Doboj upisano je više nekretnina kao posjed Ministarstva odbrane RS. Imajući u vidu navedeno, Područna jedinica Doboj je zaključila da predmetne nekretnine ni u jednom od dokumenata koje je apelantica podnijela nisu označene prema podacima iz zemljišne knjige, kao ni prema podacima premjera i katastra zemljišta. S obzirom na to da u priloženoj dokumentaciji predmetne nekretnine nisu označene prema podacima iz zemljišne knjige, niti prema podacima u Katastarskom operatu, kao i da su u zemljišnoknjižnom ulošku br. 25 i 491 k. o. Miljkovac upisana fizička lica, Područna jedinica je smatrala da utvrđene činjenice predstavljaju smetnje koje sprečavaju upis promjene prava vlasništva i posjeda u apelanticinu korist, te da priložena dokumentacija stoga ne predstavlja valjan pravni osnov za promjenu prava vlasništva i posjeda na predmetnim nekretninama. Područna jedinica se pozvala na odredbe člana 41. stav 1, zatim na član 42. i član 43. stav 2. tačka 4. Zakona o zemljišnim knjigama Republike Srpske i član 69. Pravilnika za održavanje premjera i katastra zemljišta kada je odbila apelanticin zahtjev.

8. Rješenjem Republičke uprave broj 21.05/714-5535/16 od 10. januara 2017. godine odbijena je kao neosnovana apelanticina žalba podnesena protiv navedenog rješenja

Područne jedinice Doboj. U obrazloženju rješenja Republička uprava je navela da je i sama, uvidom u dostavljenu dokumentaciju uz podneseni zahtjev, kao i zemljišno-knjižne uloške, utvrdila da predmetna dokumentacija, odnosno isprave na kojima apelantica zasniva svoj zahtjev ne sadrže podatke koji su identični sa stanjem u zemljišnoj knjizi, niti u Katastarskom operatu. Također, predmetna dokumentacija ne sadrži odobrenje iz člana 41. stav 1. Zakona o zemljišnim knjigama RS, odnosno ne sadrži saglasnost lica koje je u vrijeme podnošenja zahtjeva upisano u zemljišnu knjigu s pravom koje bi se trebalo brisati, te da uz zahtjev nije dostavljen dokaz da je navedeno odobrenje zamijenjeno sudskom odlukom ili sudskim poravnanjem kako je to propisano stavom 3. člana 41. Zakona o zemljišnim knjigama RS. Imajući u vidu takvo utvrđeno činjenično stanje, Republička uprava je zaključila da prvostepeni organ navedeni zahtjev apelantice nije ni mogao usvojiti, te je shodno članu 225. stav 1. Zakona o općem upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZOUP) odlučila kao u izreci pobijanog rješenja.

9. Apelantica je protiv navedenog rješenja Republičke uprave pokrenula upravni spor. Okružni sud je apelanticinu tužbu dostavio na odgovor tuženoj Republičkoj upravi i zainteresiranom licu Republici Srpskoj. Odlučujući o tužbi Okružni sud je Presudom broj 13 0 U 004408 17 U od 13. juna 2017. godine apelanticinu tužbu odbio. U obrazloženju presude je navedeno da je apelantica blagovremenom tužbom pokrenula upravni spor i osporila zakonitost predmetnog upravnog akta iz razloga propisanih članom 10. tač. 1, 2. i 4. Zakona o upravnim sporovima (u daljnjem tekstu: ZUS). Apelantica je, između ostalog, navela da je u konkretnom slučaju povodom njenog zahtjeva za upis promjene vlasnika na predmetnim nekretninama prvostepeni upravni organ utvrdio da apelantica kao podnositeljica zahtjeva nije podnijela validnu dokumentaciju za upis promjene, a da je tužena gotovo na identičan način prihvatila sve navode iz rješenja prvostepenog organa koje apelantica smatra ništavim i nezakonitim. Apelantica je predložila da se tužba uvaži i poništi osporeno rješenje tužene, kao i prvostepeno rješenje, te da sud donese presudu koja će ih zamijeniti u korist upisa apelantice na predmetnim nekretninama kao vlasnika, a njenog organa (Ministarstvo odbrane) kao posjednika. U pogledu zahtjeva za upis u zemljišnoknjižnim ulošcima br. 25 i 491 k. o. Miljkovac, gdje je očigledno da postoje upisana prava vlasništva fizičkih lica, apelantica je predložila da se osporeno rješenje tužene također poništi i vrati prvostepenom organu s uputom da u skladu sa ZOUP-om provede postupak u kojem će pozvati apelanticu da dopuni ili izmijeni tehničko-geodetske podatke o nekretninama, pa i putem neposrednog uviđaja, uz učešće vještaka radi utvrđivanja tačnih katastarskih brojeva i obuhvata parcela.

10. U obrazloženju odluke dalje je navedeno da je Republika Srpska kao zainteresirano lice, posredstvom zakonskog zastupnika, u odgovoru na tužbu navela da u cijelosti osporava pravni osnov tužbe i tužbenog zahtjeva i predložila da sud tužbu odbije budući da je pobijano rješenje doneseno na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja uz pravilnu primjenu materijalnog prava.

11. Okružni sud je utvrdio da iz stanja spisa proizlazi da su u postupku koji je pokrenut apelantičnim zahtjevom, a koji je prethodio donošenju pobijanog akta tužene, uzete u obzir utvrđene odlučne činjenice, da u dokumentaciji koju je apelantica priložila uz zahtjev predmetne nekretnine nisu označene prema podacima iz zemljišne knjige, niti prema podacima u Katastarskom operatu, kao i da su u zemljišnoknjižnim ulošcima br. 25 i 491 k. o. Miljkovac upisana fizička lica na osnovu rješenja o nasljeđivanju, te ugovora o prodaji nekretnina sastavljenog kod notara. Također je navedeno da je u posjedovnom listu broj 687 k. o. Doboj kao posjednik upisano Ministarstvo odbrane Republike Srpske. Utvrđeno je da priložena dokumentacija ne zadovoljava zakonom propisane uvjete shodno članu 41. st. 1, 3. i 4. Zakona o zemljišnim knjigama RS, a sve u vezi sa članom 198. Zakona o premjeru i katastru Republike Srpske, što apelantica ni u tužbi drugačije ne tvrdi niti dokazuje. Okružni sud je smatrao da je tužena pravilno zaključila da apelantica nije dokazala da postoje zakonom propisani uvjeti za provođenje upisa promjene vlasnika, a slijedom toga ni za promjenu korisnika u katastarskom operatu u pravcu da se predmetne nekretnine upišu na apelanticu s dijelom 1/1.

12. Okružni sud je također utvrdio da su neosnovani navodi tužbe da je pobijani akt tužene donesen uz povrede postupka budući da se relevantno činjenično stanje moglo utvrditi i upravna stvar riješiti na osnovu službenih podataka kojima prvostepeni organ tuženog i tužena raspolažu i dokaza koje je apelantica podnijela. Kako se u predmetnom postupku odlučne činjenice utvrđuju prvenstveno na osnovu pismenih dokaza to, prema ocjeni suda, apelantičin prijedlog za izvođenje uviđaja i vještačenja na predmetnim nekretninama u k. o. Miljkovac, gdje je uknjiženo pravo suvlasništva, odnosno vlasništva fizičkih lica, to jeste ne radi se o nekretnini u posjedu javne vlasti, nije mogao biti od utjecaja na drugačije rješenje konkretne upravne stvari. Dalje je istaknuto da je Zakonom o premjeru i katastru RS propisano da je za odlučivanje o osnovanosti upisa mjerodavno stanje katastra u trenutku kada je zahtjev za upis primljen (član 132. stav 1), da u postupku upisa u katastar nekretnina organ Uprave odlučuje na osnovu isprava podobnih za upis i na osnovu upisanog stanja u katastar nekretnina (član 59), zatim da je isprava na osnovu koje se vrši upis za konkretnu nekretninu odluka suda, sudsko poravnanje, odluka nadležnog organa ili poravnanje zaključeno pred nadležnim organom i notarska isprava (član 105. stav 1). Okružni sud je također naveo da je imao u vidu i Odluku Ustavnog suda broj *U I/II* od 13. jula 2012. godine. Istakao je da je u Odluci navedeno: „Ustavni sud je svjestan činjenice da je ovo pitanje država pokušala riješiti Odlukom Vijeća ministara BiH iz decembra 2004. godine o formiranju komisije za državnu imovinu, koja bi trebala izraditi kriterije za utvrđivanje pitanja koja imovina je u vlasništvu države, koja u vlasništvu entiteta i Distrikta Brčko, te koja je trebala pripremiti put ka zakonodavstvu na državnom i nižem administrativno-teritorijalnom nivou o pravima vlasništva, upravljanja i drugim pitanjima povezanim s državnom imovinom [...] Međutim, ovo pitanje nije riješeno, ne od dana formiranja navedene komisije, već još od dana stupanja na snagu Ustava BiH, tj. 14. decembra 1995. godine.

Stoga, postoji istinska nužnost, a i pozitivna obaveza, da BiH ovo pitanje riješi što je prije moguće“ (tač. 83. i 84. Odluke Ustavnog suda broj *U I/II*). Navedeno, kako je smatrao Okružni sud, jasno ukazuje da prema toj odluci tek predstoji izrada kriterija za utvrđivanje pitanja koja imovina je u vlasništvu države, a koja u vlasništvu entiteta i da je za to potreban dogovor entiteta i države BiH s obzirom na to da se radi o nekretninama koje se nalaze na teritoriji entiteta RS i slijedom toga smanjivanju procenta teritorije entiteta u korist države BiH.

13. Imajući u vidu sve navedeno, Okružni sud je smatrao da je tužena pravilno postupila shodno odredbi člana 225. stav 1. ZOUP-a kada je pobijanim rješenjem odbila apelanticinu žalbu kao neosnovanu budući da je imala uporište u provedenim dokazima i utvrđenim odlučnim činjenicama, kako je to detaljno navedeno u pobijanom aktu tužene, te u propisima koji reguliraju konkretnu oblast i da je dala jasne razloge koje kao pravilne prihvaća i taj sud. Sud se pozvao na član 29. stav 1. ZUS-a, prema kojem sud spor, po pravilu, rješava na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku, te je zaključio da u konkretnom slučaju nije bilo potrebe da sud utvrđuje činjenično stanje na raspravi, niti da upravnu stvar rješava u sporu pune jurisdikcije. Zaključeno je da u konkretnom slučaju ne postoje razlozi zbog kojih se po odredbi člana 10. ZUS-a može pobijati predmetni upravni akt, te je na osnovu člana 31. st. 1. i 2. istog zakona apelanticinu tužbu valjalo odbiti kao neosnovanu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

15. Apelantica ističe da je u podnesenom zahtjevu za upis promjene vlasnika na predmetnoj imovini navela da je postupak pokrenut na zahtjev Ministarstva odbrane BiH za uknjižbu perspektivne nepokretne vojne imovine cijeneći pismo podrške OHR od 11. februara 2015. godine i stavove iz Odluke Ustavnog suda broj *U I/II* od 13. jula 2012. godine. Dalje je istakla da je kao pravni osnov uknjižbe naveden Zakon o odbrani BiH, Sporazum o pitanjima sukcesije Aneks A, Ustav BiH, i to član I/1. i Odluka o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH Predsjedništva BiH iz 2006. godine sa izmjenama i dopunama iz 2012. godine. Apelantica je navela da je u zahtjevu za uknjižbu istakla da su predmetne nekretnine koje su vojnoperspektivna imovina obuhvaćene spomenutom odlukom Predsjedništva BiH iz 2012. godine, gdje se nalaze pod rednim brojem 8.5. pod nazivom artiljerijski bataljon, lokacija: kasarna „Vojvoda Radomir Putnik“, Općina Doboj, u poglavlju 4. te odluke. Predmetne nekretnine su dio

državne imovine koja se izuzima od privremene zabrane raspolaganja i koja će i dalje služiti za potrebe odbrane u skladu sa čl. 71–74. Zakona o odbrani.

16. Apelantica ističe da je u konačnici zahtjev preciziran tako što je zatraženo da se donese rješenje kojim se zahtjev usvaja i dozvoljava upis promjena, i to na nekretninama upisanim u zk. ul. br. 406 i 391 k. o. SP Orašje – Područne jedinice Doboј, i to da se nekretnine upisane u „A“ popisnom listu pod rednim brojem 96/1 iz zk. ul. 406 k. o. Orašje i pod brojem 82/1, iz zk. ul. 391 k. o. SP Orašje – Područne jedinice Doboј u „B“ vlasničkom listu upišu – uknjiže kao pravo vlasništva u korist države Bosne i Hercegovine sa 1/1 umjesto dosadašnjeg organa upravljanja Ministarstva narodne odbrane – Vojna pošta 1089-7 Beograd. Također je zatraženo da se u posjedovnom listu broj 687/4 Područne jedinice Doboј upiše Bosna i Hercegovina – Ministarstvo odbrane kao posjednik, a briše „Ministarstvo odbrane Republike Srpske“.

17. Apelantica je istakla da se u tužbi posebno pozvala na međunarodni ugovor – Sporazum o pitanjima sukcesije – Aneks A kao osnov stjecanja vlasničkih prava na imovini SSNOSFRJ, prema kojem je u korist BiH i Ministarstva odbrane BiH trebalo upisati vlasnička prava, uz brisanje nepostojećih pravnih lica SSNOSFRJ i Ministarstva odbrane RS shodno načelu pravne sigurnosti i povjerenja u zemljišne knjige.

18. Dalje je navela da je Okružni sud dopustio miješanje Republike Srpske kao zainteresirane stranke u predmetnom upravnom sporu, a da o tom zahtjevu nije obavijestio apelanticu, niti joj je dostavio podnesak umješača. Smatra da je time u postupak, protivno odredbama ZUSRS i Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) koji se primjenjuje u upravnom sporu u dijelu koji nije reguliran odredbama ZUSRS, uključena Republika Srpska, o čijem je učesću apelantica obaviještena tek po prijemu presude, iz čega slijedi da stranke pred sudom nisu imale jednak i ravnopravan tretman (*equality of arms*). Apelantica dalje ističe da su razlozi za donošenje presude Okružnog suda identični razlozima koje navode i upravni organi, ali da se sud poziva i na vlastito tumačenje Odluke Ustavnog suda u predmetu broj *U I/II*, tač. 83. i 84. Naime, Okružni sud pravo na imovinu BiH i njenu uknjižbu na tog titulara svodi na pozitivne obaveze države, a koje se, prema mišljenju suda, sastoje u izradi kriterija za raspodjelu državne imovine i koja tek predstoji, a za što je potreban dogovor države i entiteta s obzirom na to da se radi o nekretninama na teritoriji entiteta RS i slijedom toga smanjivanju procenta teritorije entiteta u korist države BiH. Pri tome, kako smatra apelantica, Okružni sud u osporenoj odluci svjesno zanemaruje sve ostale tačke spomenute odluke Ustavnog suda, posebno tačku 80. koja govori da je titular cjelokupne imovine koja spada pod Zakon o zabrani raspolaganja državnom imovinom zapravo država BiH. Tačkama na koje se osporena presuda poziva zapravo se određuju budući pravci raspodjele imovine shodno nadležnostima entiteta po Ustavu BiH, ali regulator te raspodjele ostaje država BiH. Dalje je navela da joj nije omogućeno ni suđenje pred nepristrasnim i nezavisnim sudom u postupku pred organima uprave, a ni poslije toga pred sudom koji je trebao da preispita

zakonitost postupanja organa Republike Srpske povodom pokrenutog upravnog postupka radi uknjižbe nekretnina. Naime, stavovi koje je u obrazloženju presude iskazao Okružni sud na str. 3. i 4. presude podudarni su sa stavovima Narodne skupštine RS i Republičke uprave iskazanim detaljno u tač. 23. i 24. Odluke Ustavnog suda broj *U 1/11*. Iako su ovi stavovi odbačeni u spomenutoj odluci koja je obavezujuća i za Okružni sud kao dio nezavisnog sudstva u Bosni i Hercegovini (a potvrđeni su i u predmetu broj *AP 548/17* od 6. jula 2017), redovni sud je nastavio da zagovara iste političke stavove zakonodavne i izvršne vlasti RS kao umješača, odnosno strane kojoj pripada tuženi organ te se u potpunosti stavio na stranu jedne strane u postupku, naime Republike Srpske.

19. Apelantica je istakla da joj je povrijeđeno pravo na imovinu zbog odbijanja da se izvrši uknjižba vlasništva na nekretninama za koje posjeduje zakoniti osnov i koje drži u faktičkom posjedu. Uknjižba imovinskih prava na nekretninama u korist zakonitog sticaoca, odnosno titulara koji posjeduje *iustus titulus* shodno zakonima koji reguliraju stvarna prava u oba entiteta neizostavan je dio stjecanja nekretnina u vlasništvo kao *modus acquirendi*. Iako je BiH univerzalni sukcesor SFRJ u pogledu imovine bivšeg SSNO, a prema Aneksu A Sporazuma o pitanjima sukcesije i pripada joj pravo vlasništva na njoj od proglašenja nezavisnosti 1992. godine, te kod činjenice disolucije i gubitka međunarodno-pravnog subjektiviteta na strani prethodnika SFRJ, spomenuta imovina u zemljišnim knjigama u RS vodi se kao imovina SFRJ, a u posjed nepostojećeg Ministarstva odbrane RS ista je imovina prenesena i upisana nakon 1992. godine. Zatim, dio nepokretne imovine za koji se traži uknjižba u faktičkom je posjedu apelantice, izuzeta je od zakonske zabrane raspolaganja *lex specialis* propisom OHR-a i definirana odlukom Predsjedništva BiH, što je dovoljna dokumentacija i pravni osnov za uknjižbu. Apelantica ističe da su i pored postojanja i ispunjenja svih zakonskih uvjeta organi uprave i redovni sud odbili izvršiti uknjižbu po podnesenom zahtjevu apelantice. Kao razloge spomenuti organi i sud navode nedovoljnu dokumentaciju i nepostojanje zakonskih uvjeta za upis, uz argumentaciju da bi time došlo do umanjenja teritorije RS i da se mora sačekati navodni sporazum entiteta i države. Prema apelanticinom mišljenju, ovakvo postupanje organa uprave, koje je potvrdio nadležni sud RS, ima karakteristike onemogućavanja, odnosno sprečavanja pristupa imovini na koju apelantica polaže zakonsko pravo.

b) Odgovor na apelaciju

20. Okružni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da je u obrazloženju odluke tog suda dao razloge zbog čega je apelanticina tužba odbijena. Smatra da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelanticina prava na koja se pozvala u apelaciji. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

21. Republička uprava je navela da je u postupku pred tim upravnim organom postupljeno pravilno i zakonito, te da je rješenje doneseno u skladu s pozitivnim zakonskim propisima. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

22. Područna jedinica je u odgovoru na apelaciju istakla da u cijelosti ostaje pri navodima datim u obrazloženju svog rješenja. Predložila je da se apelacija odbije kao neosnovana jer nije bilo kršenja prava na koja se apelantica pozvala.

V. Relevantni propisi

23. U **Zakonu o zemljišnim knjigama Republike Srpske** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 67/03, 46/04, 109/05, 119/08, 60/11 – Z.O. i 6/12 – Z.O.) relevantne odredbe glase:

Član 41.

Zainteresovana lica

1. *Upis u zemljišnu knjigu je dozvoljen samo uz saglasnost lica koje je u vrijeme podnošenja zahtjeva upisano u zemljišnu knjigu kao nosilac prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše.*

2. *Odobrenje prema stavu 1. ovog člana mora biti notarski ovjereno, osim ako se za ugovor na osnovu kojeg se vrši promjena prava zahtjeva notarska obrada.*

3. *Odobrenje iz stava 1. ovog člana može biti zamijenjeno sudskom odlukom ili sudskim poravnanjem.*

4. *Za ispravku zemljišne knjige nije potrebno odobrenje iz stava 1. ovog člana, ako se dokaže netačnost. Ovo posebno važi za upis ili brisanje ograničenja raspolaganja.*

Član 42.

Provjera zahtjeva za upis

Kod provjere zahtjeva za upis nadležni zemljišnoknjižni referent ispituje:

- 1. da li su podneseni potrebni dokumenti u propisanoj formi,*
- 2. da li su dokumenti identični sa stanjem u zemljišnoj knjizi,*
- 3. da li postoji odobrenje iz člana 41. stav 1. ovog zakona.*

Član 43.

Odlučivanje o upisu

1. *Nakon provjere zahtjeva za upis, zemljišnoknjižni referent donosi rješenje da li će zahtjev potpuno ili djelimično prihvatiti.*

2. *Zemljišnoknjižni referent donosi rješenje o odbijanju zahtjeva za upis ako:*

- 1. zemljišnoknjižno tijelo ne nalazi u zemljišnoknjižnom području dotične zemljišnoknjižne kancelarije,*
- 2. lice nije ovlašćeno da zahtjeva upis,*
- 3. pravni osnov upisa nije vidljiv iz predloženih dokumenata,*
- 4. postoji neka druga smetnja koja sprečava upis.*

24. U **Zakonu o premjeru i katastru Republike Srpske** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 6/12, 110/16, 22/18 – odluka US i 62/18) relevantne odredbe glase:

Član 59.

U postupku upisa u katastar nepokretnosti organ Uprave odlučuje o upisu na osnovu isprava podobnih za upis i upisanog stanja u katastar nepokretnosti.

Član 105. stav 1.

1. Isprava na osnovu koje se vrši upis je odluka suda, sudsko poravnanje, odluka nadležnog organa ili poravnanje zaključeno pred nadležnim organom i notarska isprava.

Član 132. stav 1.

1. Za odlučivanje o osnovanosti upisa mjerodavno je stanje katastra nepokretnosti u trenutku kada je zahtjev za upis primljen.

25. U **Zakonu o upravnim sporovima** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 109/05 i 63/11) relevantne odredbe glase:

Član 13.

Tužena strana u upravom sporu je nadležni organ čiji se upravni akt osporava.

Treće lice kome bi poništaj osporenog upravnog akta neposredno bio na štetu (zainteresovano lice), ima u sporu položaj stranke.

Član 24. stav 1.

Ako tužbu ne odbaci po članu 21. stav 2. ili po članu 22. ovog zakona, sud će po jedan primjerak tužbe sa priložima dostaviti na odgovor organu čiji se upravni akt osporava (u daljem tekstu: tužena strana) i zainteresovanim licima, ako takvih lica ima.

Član 29. stav 1.

Sud rješava spor, po pravilu, na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku.

Član 48.

Sud će primijeniti odredbe Zakona o parničnom postupku za pitanja koja nisu regulisana ovim zakonom.

26. **Zakon o parničnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – odluka US, 45/09 – odluka US, 49/09, 61/13) u relevantnom dijelu glasi:

Član 369.

Lice koje ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim licima jedna od stranaka uspije, može se pridružiti ovoj stranci.

Umještač može stupiti u parnicu u toku cijelog postupka sve do pravosnažnosti odluke o tužbenom zahtjevu, kao i u toku postupka nastavljenog podnošenjem vanrednog pravnog lijeka.

Izjavu o stupanju u parnicu umještač može dati na ročištu ili pismenim podneskom.

Podnesak umještača dostavlja se objema parničnim strankama, a ako je izjava umještača data na ročištu, prepis odnosno dijela zapisnika dostaviće se samo onoj stranci koja je sa ročišta izostala.

Član 370.

Svaka stranka može osporiti umještaču pravo da učestvuje u postupku i predložiti da se umještač odbije.

Do pravosnažnosti rješenja kojim se odbija učešće umještača, umještač može učestvovati u postupku i njegove parnične radnje ne mogu se isključiti.

Protiv odluke suda kojom prihvata učešće umještača nije dozvoljena posebna žalba.

VI. Dopustivost

27. U skladu sa članom VI/3b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

28. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može da razmatra apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

29. Ustavni sud zapaža da je prvobitna apelacija broj *AP 3624/17*, koja je bila podnesena protiv Presude Okružnog suda broj 13 0 U 004408 17 U od 13. juna 2017. godine, odbačena zato što je preuranjena budući da je navedenu apelaciju apelantica podnijela nakon što je podnesen zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, a prije odluke Vrhovnog suda o navedenom zahtjevu.

30. Predmetnom apelacijom apelantica je obavijestila Ustavni sud da je Odlukom Vrhovnog suda broj 13 0 U 004408 17 Uvp od 7. decembra 2017. godine zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbačen. Predmetno rješenje apelantica je primila 2. februara 2018. godine, a apelacija je podnesena 9. marta 2018. godine, dakle u roku od 60 dana iz člana 18. Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke u konkretnom slučaju bio neefektivan pravni lijek s obzirom na to da je odbačen kao neblagovremen, pa je, slijedeći navedeno, konačna odluka u ovom predmetu, u smislu ranije iznesenog stava, presuda Okružnog suda kojom je meritorno odlučeno o apelanticinom zahtjevu za upis promjene prava u

zemljišnoj knjizi. Stoga će Ustavni sud u skladu sa svojom praksom (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 2884/06* od 10. januara 2008. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba) dopustivost apelacije ispitati u odnosu na tu presudu.

31. Dakle, u konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 13 0 U 004408 17 U od 13. juna 2017. godine protiv koje nema drugih dje­lotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu Okružnog suda apelantica je primila 3. jula 2017. godine, a prvobitnu apelaciju broj *AP 3624/17* je podnijela 28. augusta 2017. godine, dakle, u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kog apelacija nije dopustiva.

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

33. Apelantica osporava navedene odluke, tvrdeći da su joj prekršena prava na pravično suđenje i pravo na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno prava iz člana 6. stav 1. i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

34. S obzirom na to da je apelantica nosilac javne vlasti, Ustavni sud podsjeća da ona ne uživa zaštitu prava zagaran­tiranih odredbama Evropske konvencije i njenih protokola koji reguliraju odnos javne vlasti i pojedinaca i pružaju pojedincima zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu sa javnom vlašću. Međutim, Ustavni sud u svojoj praksi ukazao je da Evropska konvencija pruža minimum zaštite u pogledu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a Ustav Bosne i Hercegovine daje širu zaštitu, pa je usvojio stav da, prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, svako ko je bio stranka u određenom postupku i ko ima presudu bilo kojeg suda za koju smatra da su mu njom povrijeđena prava može podnijeti apelaciju Ustavnom sudu. U skladu s tim, državni organi i javna vlast, kao učesnici sudskih postupaka, uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 39/03* od 27. februara 2004. godine, objavljena na www.ustavisud.ba). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će ispitati apelanticine navode u odnosu na prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

35. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.*

36. Prije svega, Ustavni sud zapaža da apelantica osporava odluke upravnih organa i redovnog suda donesene u postupku radi uknjižbe promjene prava vlasništva u zemljišnoj knjizi na predmetnim nekretninama u korist apelantice s dijelom 1/1, tvrdeći da predmetne nekretnine predstavljaju državno vlasništvo. Imajući u vidu navedeno, kao i uzimajući u obzir da je upis prava vlasništva odlučujući za njegovo uživanje i raspolaganje, Ustavni sud smatra da apelantica u postupku u kojem su donesene osporene odluke uživa garancije prava na pravično suđenje (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2915/11 od 10. decembra 2013. godine, tačka 24, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

37. Ustavni sud zapaža da je apelanticin zahtjev za upis promjene prava vlasništva i posjeda na predmetnim nekretninama odbijen jer su organi uprave i u konačnici Okružni sud odbili apelanticin zahtjev zaključivši da priložena dokumentacija ne predstavlja valjan pravni osnov za promjenu prava vlasništva i posjeda na predmetnim nekretninama, odnosno isprave na kojima apelantica zasniva svoj zahtjev ne sadrže podatke koji su identični stanju u zemljišnoj knjizi, niti u Katastarskom operatu.

38. Ustavni sud zapaža da je apelantica predmetnim zahtjevom tražila uknjižbu prava vlasništva na nekretninama koje su upisane u zemljišno-knjižnom ulošku br. 406 i 391 k. o. SP Orašje, zatim u zemljišno-knjižnom ulošku br. 25 i 491 k. o. Miljkovac u korist Bosne i Hercegovine i u posjedovnom listu broj 687 k. o. Doboj u korist Bosne i Hercegovine.

39. Nadalje Ustavni sud zapaža da je u pogledu nekretnina upisanih u zemljišno-knjižnim ulošcima br. 406 i 391 k. o. SP Orašje, u postupku pred organima uprave nesporno utvrđeno da je u zemljišnoknjižnom ulošku broj 406 k. o. SP Orašje upisana katastarska čestica broj 95/1 oranica Selište, površine 13590 kvadratnih metara, kao društveno/državno vlasništvo s upisanim organom upravljanja u korist Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane FNRJ Beograd. Dalje je utvrđeno da je u zemljišnoknjižnom ulošku broj 391 k. o. SP Orašje upisana katastarska čestica broj 82/1 oranica u Orašju, površine 10450 kvadratnih metara, kao društveno/državno vlasništvo s upisanim organom upravljanja u korist Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane FNRJ.

40. Ustavni sud dalje zapaža da je apelantica u zahtjevu za promjenu prava vlasništva i uknjižbu vlasništva, koji je podnijela Područnoj jedinici Doboj, navela identične zemljišno-knjižne oznake, s tim što je kao upisani organ upravljanja navela Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane. Ustavni sud, također, zapaža da je apelantica u samoj apelaciji navela da je zatražila da se predmetne nekretnine uknjiže kao pravo vlasništva u korist države Bosne i Hercegovine sa 1/1 umjesto dosadašnjeg organa upravljanja „Ministarstva narodne odbrane – Vojna pošta 1089-7 Beograd“.

41. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u pogledu nekretnina iz zemljišno-knjižnih uložaka br. 406 i 391 k. o. SP Orašje postoji identičnost podataka iz zemljišnih knjiga i zahtjeva koji je apelantica podnijela Područnoj jedinici Doboju. Naime, razlika u označavanju subjekta koji je upisan kao vlasnik, odnosno nosilac prava raspolaganja Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane FNRJ Beograd, kako je utvrđeno u postupku, i Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane, kako je apelantica navela u zahtjevu za upis (ako razlika uopće i postoji), nije takve prirode da se zahtjev u tom dijelu može odbiti pozivanjem da nije utvrđena identičnost podataka. Suprotan zaključak bi, prema ocjeni Ustavnog suda, predstavljao pretjeran formalizam. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da je Okružni sud u obrazloženju svoje odluke u odnosu na nekretnine upisane u predmetnim zemljišno-knjižnim ulošcima br. 406 i 391 k. o. SP Orašje paušalno odbio apelanticin zahtjev navodeći kao razlog odbijanja neodgovarajuću dokumentaciju. Nasuprot tome, Okružni sud je detaljno obrazložio zašto je neosnovan zahtjev u odnosu na nekretnine koje i nisu u konkretnom slučaju sporne, a koje su uknjižene na fizička lica (u zemljišnoknjižnom ulošku br. 25 i 491 k. o. Miljkovac) i za koje je apelantica u tužbi navela da je nesporno da se ne radi o državnoj imovini, te je tražila da se u ponovnom postupku izvrši uviđaj i vještačenje radi utvrđivanja tačnih katastarskih brojeva i obuhvata parcela.

42. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je Okružni sud arbitrarno tumačio Zakon o zemljišnim knjigama kada je u konkretnim činjeničnim okolnostima odbio apelanticin zahtjev u odnosu na nekretnine iz zemljišno-knjižnih uložaka br. 406 i 391 k. o. SP Orašje, smatrajući da apelantica nije podnijela dokumente u kojima su nekretnine označene prema podacima iz zemljišne knjige budući da iz nesporno utvrđenih činjenica, tokom upravnog postupka pred organima uprave, proizlazi suprotan zaključak. Ustavni sud zaključuje da je Okružni sud arbitrarno tumačio odredbe čl. 41. i 42. Zakona o zemljišnim knjigama, čime je prekršio apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

43. U odnosu na navode apelacije o povredi prava na jednakost stranaka pred sudom Ustavni sud zapaža da predmetna apelacija također pokreće pitanja u odnosu i na ove navode. Naime, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud dopustio miješanje Republike Srpske kao zainteresirane stranke u predmetnom upravnom sporu, a da o tom zahtjevu nije obavijestio apelanticu, niti joj je dostavio podnesak umješača, o čijem je učešću apelantica obaviještena tek po prijemu presude. Pri tome, Ustavni sud ističe da je RS kao umješač u postupku u svom odgovoru na tužbu u cijelosti osporila pravni osnov tužbe i tužbenog zahtjeva i predložila da sud odbije tužbu, a što je Okružni sud cijenio kao argumente suprotne strane u tom postupku. Ustavni sud ističe da je nužni dio procesno-pravne ravnopravnosti stranaka dužnost suda da svakoj od njih pruži mogućnost da se izjasni na sve navedene tvrdnje i prijedloge koje je u toku postupka učinila protivna strana, odnosno da se svakoj stranci mora dati prilika da se suprotstavi argumentima koje je izložila druga strana. Imajući u vidu činjenicu da apelantica nije obaviještena o učešću

umješača, zatim da joj nije dostavljen odgovor umješača na njenu tužbu (radi eventualnog davanja suprotnih argumenata), a koji je sud cijenio tokom postupka, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantino pravo na ravnopravnost stranaka pred sudom, kako je zagarantirano članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

44. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja apelantinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na imovinu

45. Imajući u vidu zaključke Ustavnog suda o povredi prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da nije neophodno razmatrati i ostale apelanticine navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, uključujući zahtjeve u pogledu nekretnina iz zemljišno-knjižnog uloška br. 25 i 491 k. o. Miljkovac i posjedovnog lista broj 687 k. o. Doboju.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo na pravično suđenje kada je redovni sud arbitrarno tumačio relevantne odredbe Zakona o zemljišnim knjigama i zaključio da u pogledu apelantinog zahtjeva za upis promjene prava vlasništva u zemljišno-knjižnim ulošcima br. 406 i 391 k. o. SP Orašje – Područna jedinica Doboju ne postoji identičnost podataka iz zemljišne knjige i zahtjeva koji je apelantica podnijela organu uprave. Također je prekršeno apelantino pravo na ravnopravnost stranaka pred sudom kada apelantica nije imala jednak procesno-pravni tretman s umješačem u postupku budući da kao suprotna strana nije bila obaviještena o njegovom učešću i dostavljenim odgovorom na tužbu.

47. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članu VI/5 Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 4146/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Grada Široki Brijeg, kojeg zastupa Gradsko pravobraniteljstvo Široki Brijeg, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. lipnja 2018. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 14 Pž od 27. ožujka 2015. godine i Presude Općinskog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 12 Ps od 7. veljače 2014. godine

Odluka od 22. travnja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4146/18**, rješavajući apelaciju **Grada Široki Brijeg**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 22. travnja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Grada Široki Brijeg podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. lipnja 2018. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 14 Pž od 27. ožujka 2015. godine i Presude Općinskog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 12 Ps od 7. veljače 2014. godine

Obrazloženje

I. Uvod

1. Grad Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Gradsko pravobraniteljstvo Široki Brijeg, podnio je 23. srpnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. lipnja 2018. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 64 0 Ps 024031 14 Pž od 27. ožujka 2015. godine i Presude Općinskog suda u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 64 0 Ps 024031 12 Ps od 7. veljače 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Općinskog suda i Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tužitelj) zatraženo je 25. prosinca 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, Kantonalni sud, Općinski sud i tužitelj dostavili su odgovore na apelaciju u razdoblju od 27. prosinca 2019. do 10. siječnja 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Presudom Općinskog suda broj 64 0 Ps 024031 12 Ps od 7. veljače 2014. godine obvezan je apelant tužitelju isplatiti iznos od 65.134,86 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom na pojedinačne iznose navedene u izreci presude, kao i tužitelju nadoknaditi troškove parničnog postupka.

6. U obrazloženju osporene odluke Općinski sud je naveo da je među parničnim strankama bilo nepobitno da je apelant, kao investitor, 20. travnja 2006. godine zaključio sa španjolskom tvrtkom „Madepsa“ S.L. (koja je kasnije promijenila naziv u „Azierta“), kao izvođačem, ugovor o izgradnji, isporuci i instaliranju opreme pogona za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: ugovor), kao i tri aneksa tog ugovora, te da je nepobitno da je tužitelj izmirio dospjele obveze na ime kamate i obvezne naknade u iznosu od 65.134,86 KM. Sporazumom o zaključenju ugovora apelant se obvezao platiti izvođaču na ime ispunjenja ugovorene obveze iznos od 1.800.000,00 eura, kako je navedeno u cjeniku (članak 2.1), te je u odgovarajućem dodatku, koji je sastavni dio sporazuma o zaključenju ugovora, ugovoren način plaćanja (članak 2.2). Nadalje je naveo da je tužitelj, na temelju ugovora od 20. travnja 2006. godine, a radi financiranja nabavke robe i usluga namijenjenih za projekt izgradnje, isporuke i instaliranja opreme pogona za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu, 12. veljače 2009. godine zaključio sa Kraljevinom Španjolskom, koju je zastupao Instituto De Credito Oficial (u daljnjem tekstu: ICO), sporazum o sredstvima zajma u visini od 1.800.000,00 eura. Navedenim sporazumom tužitelju su iz sredstava fondova za pomoć razvoja dodijeljena sredstva u iznosu od 1.800.000,00 eura, koja predstavljaju namjenski zajam koji će biti 100% iskorišten za financiranje izvoza španjolske robe i usluga namijenjenih za projekt izgradnje pogona za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu po sustavu „ključ u ruke“. Također je ugovoreno da će se na povučene iznose sredstava zajma obračunavati kamata u korist ICO-a od datuma svakog povlačenja do datuma konačne isplate po stopi od 1,95 % godišnje, a da će se plaćanje vršiti svakih šest mjeseci (klauzula sedam), te je ugovoreno da se na nepovučeni iznos sredstava zajma obračunava obvezna naknada po stopi od 0,05 %, a administrativna naknada po stopi od 0,05% na ukupni iznos zajma (klauzula osam).

Klauzulom dvanaest sporazuma ugovoreno je da se plaćanje vrši po isteku polugodišnjeg razdoblja, dok sredstva ne budu u potpunosti vraćena, a administrativna naknada bit će plaćena na prvi dan plaćanja kamate, te da će Ministarstvo financija BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) prenijeti ICO-u ugovorene iznose u dogovorenoj valuti na datum dospjeća plaćanja. Općinski sud je dalje naveo da je tužitelj u tijeku postupka dokazao da je platio u korist ICO-a dospjele obveze na ime kamate i obvezne naknade koje se plaćaju na sredstva zajma u ukupnom iznosu od 33.302,92 eura, odnosno 65.134,86 KM. S tim u svezi je istaknuo da je ugovorom apelant upoznat s tim da će se projekt izgradnje i instaliranja opreme pogona za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu financirati sredstvima kredita iz fondova za razvojnu pomoć Kraljevine Španjolske dodijeljenim Federaciji BiH, da su definirani uvjeti i način isplate španjolskom izvođaču, te da je apelant prihvatio isplatu ugovorene cijene u ukupnom iznosu od 1.800.000,00 eura. Općinski sud je naveo da su neutemeljeni apelantovi prigovori da nije dužan plaćati utužene novčane iznose zbog toga što ugovor nije realiziran, oprema nije isporučena, niti je sačinjena projektna dokumentacija. S tim u svezi je istaknuo da je predmetom tužbenog zahtjeva potraživanje dospjelih kamata i obveznih naknada koje proizlaze iz potpisanog sporazuma o sredstvima zajma koje je tužitelj isplatio kreditoru, te da je komercijalni ugovor, koji je prethodio potpisivanju navedenog sporazuma, još uvijek na snazi. Pri tome je naglasio da apelant ima mogućnost tražiti raskid ugovora zbog neispunjenja u svrhu zaštite svojih prava i interesa iz tog ugovornog odnosa, odnosno poduzeti druge radnje s ciljem izvršenja ugovornih obveza od izvođača.

7. Općinski sud je ukazao da je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH propisano da je Ministarstvo ovlašteno sklapati kreditne sporazume (članak 41. stavak 1. točka b)), da je zaduživanje po osnovi vanjskog državnog duga moguće za financiranje kapitalnih investicija (članak 37. stavak 1. točka f)), te da će, u slučaju kada je financijska obveza po osnovi vanjskog duga alocirana na jedan od entiteta ili Distrikt, istodobno sa upućivanjem kreditnog sporazuma na postupak ratifikacije Ministarstvo pripremiti prijedlog podugovora kojim prenosi prava i obveze na entitete i Distrikt, sukladno odredbama kreditnog sporazuma (članak 39. stavak 9). S tim u svezi je istaknuo da pravodobno okončanje procedura administriranja u predmetnoj ugovornoj stvari na Federaciju BiH predstavlja unutarnja pitanja koja ne osporavaju primjenu međunarodnog ugovora. Nadalje je naveo da je iz izvješća Državne agencije P4R o provedbi projekta za izgradnju pročištača otpadnih voda u Širokom Brijegu od 30. ožujka 2012. godine vidljivo da je stvarni napredak izvršenja projekta 3,73%, što odgovara stavci 1. „upravljanje“, da je izvoznik izdao fakture za dobra i usluge u iznosu od 1.330.460 eura, što predstavlja 73,91 % od ukupne vrijednosti ugovora, uključujući i iznos za avansno plaćanje. Zatim, navedeno je da je španjolski izvoznik primio uplatu od 739.710,00 eura, koji iznos predstavlja 41,10 % vrijednosti ugovora, da ne postoji oprema, niti materijal koje je španjolski izvoznik fakturisao i naplatio, te za koju nema tehnički dizajn, odnosno projektnu dokumentaciju, pa se opisuje veoma slabo financijsko stanje španjolskog izvoznika, te je utvrđeno (na str. 13) da je španjolski izvoznik novac od zajma upotrijebio

za rješavanje svojih dugova, a ne za projekt izgradnje postrojenja za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu. Općinski sud je naveo da, obzirom na utvrđeno činjenično stanje, ostali dokazi izvedeni u predmetnom postupku nisu relevantni, te da je, stoga, izostala njihova pojedinačna ocjena. S tim u svezi je istaknuo da se apelantovi dokazi odnose na obraćanje Ministarstvu, Veleposlanstvu Kraljevine Španjolske i španjolskom izvođaču sa primjedbama na ispunjenje ugovorenih obveza, koji, obzirom na to da je predmet tužbenog zahtjeva dugovanje po osnovi kamata naknada na dobivena sredstva zajma za određeno razdoblje, nisu od utjecaja na odluku. U konačnici, Općinski sud je naveo da je iz izvedenih dokaza utvrđeno da je tužitelj Kraljevini Španjoskoj izmirio dospjele obveze na ime kamata i obvezne naknade u iznosu od 65.134,86 KM, čime je dokazao utemeljenost i visinu svog potraživanja, pa je na temelju odredaba članka 42. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli sredstava, Zakona o proračunu u institucijama BiH, Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja i Zakona o financiranju institucija BiH usvojio tužbeni zahtjev.

8. Presudom Kantonalnog suda broj 64 0 Ps 024031 14 Pž od 27. ožujka 2015. godine odbijen je kao neutemeljen apelantov priziv i potvrđena prvostupanjska presuda.

9. U obrazloženju osporene odluke Kantonalni sud je ponovio činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda i istaknuo da je odlukom Općinskog vijeća Širokog Brijega od 29. studenog 2010. godine prihvaćeno zaduženje po predmetnom kreditu za projekt izgradnje postrojenja za tretman (pročišćavanje) otpadnih voda u Širokom Brijegu u iznosu od 1.800.000,00 eura. Nadalje je naveo da je nepobitno da je tužitelj izmirio dospjele obveze na ime kamate i obvezne naknade u iznosu od 65.134,86 KM, koje se plaćaju za dobivena sredstva zajma čiji je krajnji korisnik apelant. Naveo je da apelantovim prizivnim navodima nisu dovedene u sumnju odlučne činjenice, kako ih je utvrdio prvostupanjski sud, te da je prvostupanjski sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev. Kantonalni sud je ukazao da je, sukladno odredbama čl. 43. stavak 1. i 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, apelant obvezan plaćati pripadajući dio vanjskog duga i da ima obvezu servisiranja tog duga. Pri tome je naglasio da je konačna alokacija apelantovog vanjskog duga nastala prije stupanja na snagu navedenog zakona važeća i obvezujuća, sukladno odredbi članka 43. stavak 4. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, te da su identične odredbe sadržane i u članku 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH. Slijedom navedenog, Kantonalni sud je zaključio da je apelantov prigovor nedostatka pasivne legitimacije neutemeljen. Nadalje je naveo da je predmet tužbenog zahtjeva u konkretnom slučaju potraživanje dospjelih kamata i obvezne naknade koje proizlaze iz potpisanog sporazuma o sredstvima zajma koje je tužitelj isplatio kreditoru, a ne raskid ugovora između apelanta i izvođača, te da su prizivni navodi suprotno tome neutemeljeni. U konačnici je naveo da apelant ima mogućnost tražiti raskid ugovora zbog neispunjenja, a sve u svrhu zaštite prava i interesa iz ugovornog odnosa, što je pravilno zaključio i prvostupanjski sud.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. lipnja 2018. godine odbijena je apelantova revizija.

11. U obrazloženju osporene odluke Vrhovni sud je ponovio činjenična utvrđenja i pravno rezoniranje nižestupanijskih sudova, te istaknuo da je presuda drugostupanijskog suda pravilno i zakonito donesena. Naveo je da su neutemeljeni apelantovi revizijski navodi da postoje osnove sumnje da su sredstva zajma zlouporabljena u financijskim transakcijama koje imaju obilježja kaznenog djela, jer se, prema izveznoj deklaraciji uvoznika robe i drugim apelantovim dokazima, vidi da je španjolski izvoznik povukao 334.560,00 KM po računu od 14. siječnja 2010. godine za opremu koja je prikazana da je uvezena u Banjaluku, a koja po izvješću neovisnog revizorskog povjerenstva španjolske vlasti od 30. ožujka 2012. godine ne postoji. Nadalje je naveo da su nižestupanijski sudovi pravilno zaključili da u predmetnoj pravnoj stvari treba razlikovati zaduženje i obvezu isplate plaćenog od tužitelja Kraljevini Španjolskoj, a što se odnosi na potraživanje plaćenih dospjelih kamata i obvezne naknade, što proizlazi iz potpisanog sporazuma o sredstvima zajma, koje je tužitelj isplatio kreditoru, a ne raskid ugovora između apelanta i izvođača i reguliranje njihovih međusobnih obveza nakon eventualnog raskida ugovora zbog neispunjenja, a sve radi zaštite prava i interesa iz ugovornog odnosa. Slijedom navedenog, Vrhovni sud je zaključio da su nižestupanijski sudovi pravilno primijenili odredbe članka 43. st. 1. i 4. i članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, te odredbu članka 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. Navodi da su redoviti sudovi zanemarili izvješće neovisne revizijske kompanije od 30. ožujka 2012. godine, te da su, sukladno odredbama sporazuma o sredstvima zajma, tijela tužitelja bila dužna voditi brigu da se sredstva zajma iskoriste na ugovoreni način, dok apelant nije imao ovlasti kontrolirati povlačenje sredstava zajma, niti kontrolirati na koji način su tijela tužitelja evidentirala uvoz robe. Apelant navodi da mu se ne može nametnuti obveza servisiranja vanjskog duga, koju je proglasio tužitelj u svezi sa povučenim sredstvima zajma, jer ta sredstva nisu iskorištena za financiranje izgradnje sustava otpadnih voda na apelantovom teritoriju. Nadalje, navodi da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbom članka 39. stavak 4. točka c) Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama Federacije BiH, jer sporazum o sredstvima zajma nisu parafirali ovlašteni predstavnici Federacije BiH, niti je zaključen podugovor o prijenosu prava i obveza na Federaciju BiH. Također, navodi da, sukladno odredbi članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, kantoni, općine, gradovi ili javna poduzeća imaju obvezu servisiranja duga po osnovi kreditnih obveza koje je stvorila Federacija BiH sukladno

zaključenom podugovoru, koji u konkretnom slučaju nije zaključen, zbog čega smatra da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili odredbu članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH. Apelant navodi da odluka Općinskog vijeća od 29. studenog 2010. godine, kojom je prihvaćen kredit za projekt izgradnje postrojenja za tretman otpadnih voda u Širokom Brijegu, ne predstavlja osnovu za obvezivanje apelanta da servisira vanjski dug za sredstva zajma koja je španjolski izvoznik povukao za robu koja, po izvješću neovisne revizijske kompanije od 30. ožujka 2012. godine, nije ni postojala, već da je navedenom odlukom dana ovlast za potpisivanje podugovora, koji nikada nije potpisan. U konačnici je naveo da je odredbom članka 3. stavak 10. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH propisano da se dug koji nastane nakon stupanja na snagu tog zakona, a nije nastao na način i pod uvjetima propisanim tim zakonom, ne smatra dugom Federacije, kantona, grada i općine.

b) Odgovor na apelaciju

13. Vrhovni sud je naveo da je osporena presuda tog suda donesena sukladno domaćim procesnim i materijalnim zakonima, kao i odredbama Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije, te je predložio da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

14. Kantonalni sud je naveo da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja apelantovih prava na koja se u apelaciji poziva, te je predložio da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

15. Općinski sud je naveo da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja apelantovih prava na koja se u apelaciji poziva, te je predložio da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

16. Tužitelj je naveo da su redoviti sudovi potpuno pravilno utvrdili činjenično stanje na koje su pravilno primijenili materijalno pravo, a da pri tome nisu počinili niti jednu povredu parničnog postupka. Naveo je da je predmetni sporazum, zaključen između Kraljevine Španjolske i tužitelja, valjan, ratificiran i da kao takav proizvodi pravna djeljstva u svezi sa povučanim kreditnim sredstvima. Nadalje je naveo da je apelant, kao potpisnik komercijalnog ugovora, imao saznanja o svim elementima u svezi sa procesom efikasnosti, da je sam primio garancije i preuzeo obveze iz komercijalnog ugovora, te da je mogao zahtijevati raskid tog ugovora, odnosno svoja prava ostvariti primjenom ugovorenih instrumenata. Također je naveo da su komercijalnim ugovorom, sklopljenim kao rezultat zajedničke volje apelanta i španjolskog dobavljača, definirani prava i obveze ugovornih strana, kao i mehanizmi zaštite prava ugovornih strana, te da apelant nije adekvatno upravljao procesom isporuke, niti koristio ugovorene instrumente zaštite prava. Tužitelj je naveo da Ministarstvo nije bilo ovlašteno nadzirati implementaciju tog ugovora, niti kontaktirati sa isporučiteljem robe ili apelantom, već da je pratilo izvršenje ugovora u dijelu koji se tiče povlačenja kreditnih sredstava. Naveo je da je iskoristio sve instrumente iz ugovora sa ICO-om, te da je, kada je od apelanta saznao da su kreditna

sredstva povučena bez isporučene robe, zatražio od ICO-a suspenziju svih daljih isplata španjolskom izvođaču radova i reviziju stupnja izvršenja obveza ugovornih strana iz komercijalnog ugovora. Predložio je da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 52/05, 103/09 i 90/16) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 37.

Zaduživanje po osnovi vanjskog državnog duga moguće je za:

[...]

f) financiranje kapitalnih investicija; i/ili

[...]

Članak 39.

[...]

(9) U slučaju kada je financijska obveza po osnovi vanjskog državnog duga alocirana na jedan od entiteta ili Distrikt, istodobno s upućivanjem kreditnog sporazuma na postupak ratifikacije, Ministarstvo će pripremiti prijedlog podugovora kojim prenosi prava i obveze na entitete i Distrikt, sukladno odredbama kreditnog sporazuma. Ministar i ovlašteni predstavnici entiteta i/ili Distrikta potpisat će podugovore.

[...]

Članak 41.

(1) Sukladno odredbama ovog zakona i odluci Vijeća ministara, Ministarstvo ima ovlaštenje da:

a) emitira kratkoročne i dugoročne vrijednosne papire Bosne i Hercegovine; i

b) sklapa kreditne sporazume.

[...]

Članak 42.

(1) Vanjski državni dug je apsolutna i bezuvjetna obveza države sukladno uvjetima definiranim vrijednosnim papirima Bosne i Hercegovine i kreditnim sporazumima.

(2) U slučaju da država stvori obveze po osnovi vanjskog državnog duga u ime oba entiteta ili Distrikta, a po prispjeću jedan od dužnika ne otplati svoj dio vanjskog duga, takav propust dužnika koji nije izmirio svoje obveze ne izaziva nikakve zakonske obveze

na strani dužnika koji je izmirio svoje obveze u smislu preuzimanja odgovornosti za taj dio vanjskog državnog duga.

(3) Neizmirenu obvezu iz stavka (2) ovog članka može dragovoljno, u potpunosti ili djelomično, izmiriti Ministarstvo ili dužnik koji je izmirio svoju obvezu. Međutim, dužnik koji je ispunio svoje financijske obveze, uključujući i Ministarstvo, može u potpunosti ili djelomično dragovoljno osigurati sredstva za plaćanje na ime servisiranja duga u ime dužnika koji nije izvršio svoje obveze. U tom slučaju, dužnik koji nije izmirio svoje obveze će dužniku koji je izmirio njegove obveze osigurati cjelokupan iznos takvih plaćanja. Dužnik koji nije izmirio svoje obveze dužan je isplatiti dužniku koji je izmirio obveze proviziju od najmanje 10% godišnje na iznos servisiranja duga od strane dužnika koji je izmirio obveze. Takva nadoknada je automatska, ima zakonsku snagu i ne zahtijeva bilo koju dodatnu mjeru ili dokumentaciju dužnika ili Ministarstva.

5. Alokacija obveze otplate vanjskog državnog duga

Članak 43.

Federacija, kanton, općina, grad i javno poduzeće obvezni su plaćati svoj pripadajući dio vanjskog duga.

Konačna alokacija vanjskog državnog duga koja je nastala prije stupanja na snagu Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05) i ovog Zakona važeća je i obvezujuća.

Alokacija vanjskog državnog duga nastalog prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koja nije konačna sukladno stavku 2. ovog članka, alocirat će se po principu krajnjeg korisnika. U slučaju da princip krajnjeg korisnika nije primjenjiv, tada se obveza otplate duga alocira sukladno udjelima alociranog duga Federacije, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Konačna alokacija vanjskog duga Federacije, kantona, općine, grada i javnog poduzeća nastala prije stupanja na snagu ovog Zakona važeća je i obvezujuća.

Alokacija vanjskog duga Federacije, kantona, općine, grada i javnog poduzeća nastalog prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koja nije konačna sukladno stavku 4. ovog članka, alocirat će se na temelju principa krajnjeg korisnika.

Članak 50.

(1) Država ima pravo od oba entiteta i Distrikta zahtijevati da se ugovorno obvežu na ispunjenje uvjeta postavljenih Ustavom Bosne i Hercegovine u smislu osiguranja prihoda kako bi se omogućilo da država ispuni svoje međunarodne obveze i odredbe ovog zakona.

(2) Država, entiteti i Distrikt obvezni su plaćati svoj pripadajući dio vanjskog državnog duga sukladno sljedećim odredbama:

- a) *Konačna alokacija vanjskog državnog duga nastala prije stupanja na snagu ovog zakona važeća je i obvezujuća.*
- b) *Alokacija vanjskog državnog zaduženja nastalog prije stupanja na snagu ovog zakona, a koja nije konačna sukladno točki a) ovog stavka, alocirat će se na temelju principa krajnjeg korisnika. U slučaju da princip krajnjeg korisnika nije primjenjiv, tada se obveza otplate duga alocira sukladno udjelu entiteta i Distrikta u državni proračun u godini u kojoj se alokacija i vrši.*
- c) *Zaduženje po osnovi vanjskog državnog duga, nastalo nakon stupanja na snagu ovog zakona, moguće je ako je, prije zaduživanja, obveza plaćanja takvog duga u potpunosti alocirana na državu, entitete i Distrikt, ili je izvršena kombinacija alociranja duga na neke od navedenih strana.*

(3) I pored odredbi iz toč. a) i b) stavka (2) ovog članka, alokacija vanjskog državnog duga izvršena prije uspostave Distrikta za dug koji bi bio alociran na Distrikt po principu krajnjeg korisnika nije konačna sukladno točki a) stavka (2) ovog članka.

18. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 86/07, 24/09, 44/10 i 30/16) u relevantnom dijelu glasi:

5. Alokacija obveze otplate vanjskog državnog duga

Članak 43.

Federacija, kanton, općina, grad i javno poduzeće obvezni su plaćati svoj pripadajući dio vanjskog duga.

Konačna alokacija vanjskog državnog duga koja je nastala prije stupanja na snagu Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05) i ovog Zakona važeća je i obvezujuća.

Alokacija vanjskog državnog duga nastalog prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koja nije konačna sukladno stavku 2. ovog članka, alocirat će se po principu krajnjeg korisnika. U slučaju da princip krajnjeg korisnika nije primjenjiv, tada se obveza otplate duga alocira sukladno udjelima alociranog duga Federacije, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Konačna alokacija vanjskog duga Federacije, kantona, općine, grada i javnog poduzeća nastala prije stupanja na snagu ovog Zakona važeća je i obvezujuća.

Alokacija vanjskog duga Federacije, kantona, općine, grada i javnog poduzeća nastalog prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koja nije konačna sukladno stavku 4. ovog članka, alocirat će se na temelju principa krajnjeg korisnika.

Zaduženje na osnovi vanjskog duga Federacije, kantona, općine, grada i javnog poduzeća, nastalo nakon stupanja na snagu ovog Zakona, moguće je ako je prije zaduživanja obveza plaćanja takvog duga u potpunosti alocirana na Federaciju, kanton, općinu, grad i javno poduzeće, ili je izvršena kombinacijama alociranja duga na neke od navedenih strana.

6. Obveze na osnovi vanjskog duga Federacije

Članak 45.

Vanjski dug Federacije je apsolutna i bezuvjetna obveza Federacije sukladno uvjetima definiranim odlukom o emisiji vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine i kreditnim sporazumima.

Ukoliko Federacija stvara kreditne obveze za kantone, općine, gradove ili javna poduzeća oni imaju obvezu servisiranja duga sukladno zaključenim podugovorima.

[...]

VI. Dopustivost

19. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. lipnja 2018. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Obzirom na to da je osporena presuda Vrhovnog suda donesena 5. lipnja 2018. godine, a apelacija podnesena 23. srpnja 2018. godine, proizlazi da je apelacija podnesena pravodobno, odnosno u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2., što uključuje:

e) Pravo na pravičan postupak u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

25. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na isplatu duga, dakle, na predmet građanskopravne naravi, iz čega proizlazi da apelant u predmetnom postupku uživa garancije iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Ustavni sud zapaža da apelant smatra da su redoviti sudovi u predmetnom parničnom postupku proizvoljno primijenili materijalno pravo. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska.

27. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, ocjene dokaza, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istaknuo da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju,

obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati jesu li osporene odluke zasnovane na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava.

28. Ustavni sud primjećuje da su redoviti sudovi obvezali apelanta da tužitelju isplati utuženi novčani iznos, kao pripadajući dio vanjskog duga, primjenom odredaba članka 43. st. 1. i 4. i članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, te članka 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH. Naime, redoviti sudovi su ukazali da se u konkretnom slučaju radi o dva odvojena ugovorna odnosa, tužitelja sa Kraljevinom Španjolskom kao kreditorom na temelju sporazuma o sredstvima zajma od 12. veljače 2009. godine i apelanta sa španjolskom tvrtkom „Madedpsa“ S.L. („Azierta“) kao izvođačem radova na temelju ugovora i tri aneksa, odnosno da je tužitelj predmetnim sporazumom preuzeo međunarodnu obvezu povrata plasiranih kreditnih sredstava, kao i kamata i naknada u svrhu realizacije ugovora koji je apelant zaključio sa španjolskim izvođačem s ciljem izgradnje postrojenja za preradu otpadnih voda. Ustavni sud, nadalje, zapaža da su sudovi zaključili da je apelant odlukom Općinskog vijeća Širokog Brijega od 29. studenog 2010. godine prihvatio predmetni kreditni sporazum na koji način su odobrena kreditna sredstva konačno alocirana na apelanta, te da je alokacija vanjskog duga, koja je nastala prije stupanja na snagu navedenog zakona, važeća i obvezujuća, sukladno odredbi članka 43. stavak 4. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, te članka 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH. Nadalje, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi naglasili da činjenica da španjolski izvođač radova nije ispoštovao svoje ugovorne obveze, odnosno da povučena novčana sredstva nije iskoristio za financiranje izgradnje sustava otpadnih voda na apelantovom teritoriju, ne može utjecati na apelantovu zakonsku obvezu isplate predmetnih novčanih sredstava, koja predstavljaju državni vanjski dug, obzirom na to da ispunjenje obveza iz tog ugovora predstavlja odnos *inter partes* apelanta i španjolskog izvođača radova. U pogledu apelantovih navoda da odluka Općinskog vijeća Širokog Brijega od 29. studenog 2010. godine (kojom je prihvaćen predmetni kredit) ne predstavlja osnovu za njegovo obvezivanje da servisira pripadajući dio vanjskog duga i da je u konkretnom slučaju bilo nužno postojanje zaključenog podugovora o prijenosu prava i obveza na Federaciju BiH, u smislu odredbe članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama Federacije BiH, Ustavni sud ukazuje da činjenica da u konkretnom slučaju nije zaključen podugovor kojim bi se preciznije definirala apelantova obveza servisiranja duga po osnovi predmetnih kreditnih obveza ne može isključiti njegovu zakonsku obvezu izmirenja pripadajućeg dijela vanjskog državnog duga koji je na njega alociran. Slijedom navedenog, Ustavni sud ne nalazi da su osporene odluke redovitih sudova, kojima je apelant obvezan platiti navedeni novčani iznos tužitelju (tj. pripadajući dio vanjskog duga koji se odnosi na kamate i obvezne naknade na predmetna kreditna sredstva), zasnovane na proizvoljnoj primjeni odredaba članka 43. st. 1. i 4. i članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, te članka 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH.

29. Stoga, Ustavni sud smatra da osporenim odlukama redovitih sudova nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

30. Ustavni sud zaključuje da u predmetnom postupku nije došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada su redoviti sudovi dali jasno, precizno i detaljno obrazloženje za zaključak da je apelant, sukladno odredbama članka 43. st. 1. i 4. i članka 45. stavak 2. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH i članka 50. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, obvezan isplatiti tužitelju utuženi novčani iznos, kao pripadajući dio vanjskog duga, usprkos činjenici da u konkretnom slučaju nije zaključen podugovor, niti je španjolski izvođač radova povučena novčana sredstva iskoristio za ispunjenje obveza preuzetih ugovorom sa apelantom u čemu Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u postupanju redovitih sudova.

31. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

32. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 1217/20

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелације Лејле Драгнић из Сарајева, коју заступа Нина Кисић, адвокат из Сарајева, и А. Б. из Сарајева, којег заступа Едиса Пештек Зорлак, адвокат из Сарајева, поднесене против Наредби Федералног штаба Цивилне заштите бр. 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године и 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године

Одлука од 22. априла 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 1217/20, рјешавајући апелације Лејле Драгнић и А. Б., на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 72 ст. (2), (4) и (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 22. априла 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усвајају апелације Лејле Драгнић и А. Б. поднесене против Наредбе Федералног штаба Цивилне заштите број 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године и Наредбе Федералног штаба Цивилне заштите број 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године.

Утврђује се кршење права на слободу кретања из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода у односу на апеланте Лејлу Драгнић, А. Б. и сва остала лица у релевантно истој чињеничној и правној ситуацији.

На основу члана 72 став (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине налаже се Влади Федерације Босне и Херцеговине и Федералном штабу Цивилне заштите да у року од пет дана од дана пријема ове одлуке ускладе Наредбу Федералног штаба Цивилне заштите број 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године са стандардима из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода како су наведени у овој одлуци.

Одбијају се као неосноване апелације Лејле Драгнић и А. Б. у дијелу захтјева да се укине Наредба Федералног штаба Цивилне заштите број 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године.

На основу члана 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, налаже се Влади Федерације Босне и Херцеговине и Федералном штабу Цивилне заштите да у наредном року од три дана од истека рока из става 3 диспозитива ове одлуке обавијесте Уставни суд Босне и Херцеговине о спровођењу налога из става 3 диспозитива ове одлуке.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и у „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Лејла Драгнић из Сарајева (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступа Нина Кисић, адвокат из Сарајева, поднијела је 31. марта 2020. апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Наредбе Федералног штаба Цивилне заштите број 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године (у даљњем тексту: прва наредба). Апеланткиња је такође затражила да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би спријечио даљу примјену прве наредбе до коначне одлуке Уставног суда. Ова апелација је регистрована под бројем *АП 1217/20*.

2. Апеланткиња је, посредством исте пуномоћнице, поднијела нову апелацију 3. априла 2020. године против нове Наредбе број 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године (у даљњем тексту: нова наредба), у којој је такође затражила доношење исте привремене мјере. Ова апелација је регистрована под бројем *АП 1247/20*.

3. А. Б. из Сарајева (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Едиса Пештек Зорлак, адвокат из Сарајева, поднио је 3. априла 2020. године Уставном суду апелацију против прве наредбе. Ова апелација је регистрована под бројем *АП 1254/20*.

II. Поступак пред Уставним судом

4. С обзиром на то да наведене апелације покрећу исто питање, Уставни суд је, у складу са чланом 32 став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању наведених апелација у којима ће се водити један поступак и донијети једна одлука под бројем *АП 1217/20*.

5. На основу члана 23 Правила Уставног суда, затражено је од Владе ФБиХ и Федералног штаба Цивилне заштите (у даљњем тексту: Федерални штаб) да доставе одговоре на апелацију. Влада ФБиХ је 9. априла 2020. године доставила одговор на апелацију, а Федерални штаб није доставио одговор.

III. Чињенично стање и апелациони наводи

а) У односу на АП 1217/20 и АП 1247/20

6. Апеланткиња је у двије поднесене апелације против обје наредбе изнијела исте чињеничне и апелационе наводе, и то како слиједи.

7. Федерални штаб је 20. марта 2020. године донио оспорену прву наредбу којом је наредио забрану кретања лицима млађим од 18 година и старијим од 65 година на подручју Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подручје ФБиХ), која је ступила на снагу одмах, с трајањем до 31. марта 2020. године.

8. Апеланткиња је навела да је рођена 28. септембра 1951. године, те да подноси апелацију према члану 18 став (2) Правила Уставног суда будући да нема одлуке „надлежног суда“ коју би, како наводи, могла обезбиједити само уколико би била санкционисана због кршења наредбе, што би „представљало превелик терет“ за њу. Апеланткиња је даље навела да оспорава и прву и нову наредбу која је општи акт „којим се крше људска права и основне слободе апелантице, те се она третира на дискриминирајући начин на бази година старости“, те да „услед исте трпи ненадокнадиву штету свакодневно“ као лице које је директно погођено мјерама из оспорених наредби. Апеланткиња даље истиче да наредбе немају упориште у закону. Наиме, како наводи, и прва и нова наредба су донесене на основу члана 108 Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа (у даљњем тексту: Закон о заштити и спасавању) који „не уређује доношење наредби којима се спречавају држављани БиХ у кориштењу својих људских права“. Иако се, како даље наводи, у ставу 2 члана 108 прописује овлашћење штабова Цивилне заштите да „наређују спровођење одговарајућих мјера заштите и спасавања“, то не значи да је на тај начин прописано „доношење наредби којима се спречава кретање становништва“. Апеланткиња, такође, наводи да се „таква опција“ не спомиње ни у Одлуци Владе ФБиХ о проглашењу несреће узроковане појавом коронавируса (COVID 19) на подручју ФБиХ број 408/20 од 16. марта 2020. године. Осим тога, апеланткиња истиче да нити један други закон у БиХ не прописује доношење овакве мјере.

9. Апеланткиња даље истиче да Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) у члану 5 гарантује право на слободу и безбједност личности, док се у члану 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију гарантује слобода кретања свим лицима која се законито

налазе на територији државе чланице Савјета Европе, уз ограничења која су у складу са законом и нужна у демократском друштву. Апеланткиња посебно истиче да БиХ није доставила никакво обавјештење генералном секретару Савјета Европе „о намјери да ограничи одређена права гарантована ЕКЉП, чиме је повриједила своје обавезе из члана 15 ЕКЉП“. Осим тога, апеланткиња се позвала и на изјаву предсједника Парламентарне скупштине Савјета Европе у којој су позване државе чланице да, приликом усвајања хитних мјера како би се „суочиле са кризом узрокованом COVID-ом 19“, воде рачуна о принципу пропорционалности, као и о томе да усвојене мјере морају да буду стриктно неопходне.

10. Апеланткиња је даље навела да прије доношења оспорених наредби нису размотрене било какве блаже мјере од спречавања апеланткиње да напушта свој стан. У вези с тим, апеланткиња наводи да је доносилац наредбе требао да размотри друге мјере којима би се потенцијално могао постићи исти циљ, као и мјере којима би заштитио друге рањиве категорије. Умјесто тога, како наводи, доносилац наредбе је апеланткињи „угрозио живот (у смислу члана 2) и наметнуо неразумна ограничења“, због којих апеланткиња не може отићи „у банку, апотеку, код љекара или у набавку“ нити, како наводи, „прошетати пса“.

11. Апеланткиња сматра да је на тај начин њена „слобода [...] ограничена на оно што се колоквијално у кривичном праву назива ‘кућним притвором’, и то под пријетњом санкције која није прописана законом на снази“, што апеланткиња сматра „логичним“ јер ни „сама наредба нема упориште у закону“. У вези с тим наводи да нема било какве могућности да такву одлуку, којом је стављена у „кућни притвор“, испита пред било којим судом или другим органом, односно да нема на располагању било какав правни лијек којим би тражила заштиту, осим апелације Уставном суду. Даље истиче да се ограничавање кретања на нечији дом, гдје су услови „много бољи него у затвору, може сматрати одузимањем слободе“. Додатни фактор да мјера која је наведена у наредби представља одузимање слободе је, како апеланткиња наводи, „и чињеница запријеђених казни (па и потенцијално ‘притварања’, како су ‘пријетили’ одређени представници власти), што додатно упућује на казнени карактер овог поступка“. Апеланткиња такође истиче да су наредбе потпуно произвољне зато што није јасно на основу којих критеријума је забрањено кретање баш лицима изнад 65 година живота, што према Закону о раду јесте „граница за остваривање права на старосну пензију“, иако наводи да постоје изузеци од тог правила (судије, тужиоци, адвокати, универзитетски професори). Апеланткиња, такође, сматра да оваква наредба није ни у интересу јавног здравља будући да је апеланткињи „забрањено кретање на дискриминаторној основи, без обзира на здравствено стање, а истом је дозвољено кретање особама млађим од 65 године које су оствариле право на инвалидску пензију усљед нпр. респираторних болести, а што их сврстава у високо угрожену категорију када је у питању COVID 19“.

12. На основу свега наведеног, апеланткиња је предложила да Уставни суд укине оспорене наредбе и утврди кршење апеланткињиних права из члана 5 Европске конвенције и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

13. У односу на затражену привремену мјеру, апеланткиња је навела да се ради о озбиљном кршењу људских права које „не може бити исправљено у каснијем поступку“, те да је доношење привремене мјере којом би се спријечило даље спровођење наредбе до коначне одлуке Уставног суда „у интересу како апеланткице као странке, тако и државе БиХ“.

б) У односу на АП 1254/20

14. Апелант је апелацију поднио као родитељ дјетета млађег од 18 година без навођења годишта и имена дјетета. У апелацији је, између осталог, навео како му је, због забране кретања лицима млађим од 18 година, онемогућено „пружање бриге и заштите око дјетета“, те да је њему и његовом дјетету „отежан свакодневни живот“. Даље је навео да „околност да у Федерацији Босне и Херцеговине није проглашено ванредно стање, утиче да дискриминаторско поступање према наведеним добним скупинама становништва није било неопходно и нужно због настале ситуације“. Сматра да „органи власти нису ниједним поступањем представили разлоге на којима се темељи доношење предметног правног акта“. Тврди да „Свјетска здравствена организација није издала до сада нити једну препоруку којом би навела да млађи од 18 година представљају опасне преносиоце вируса. Пракса европских земаља не указује ни на било који начин да су дјеца допринијела ширењу вируса“. Апелант је такође навео како се „доношењем наведене наредбе директно утиче на психофизичко здравље дјеце и старијих особа“, те да „није у могућности као родитељ да своје дјетету обезбиједи живот у складу са најбољим интересима дјетета“.

15. Апелант је навео како сматра да су прекршени „право на личну слободу и сигурност, право на слободу кретања и пребивалишта, право на недискриминаторско понашање, право на приватни и породични живот, право на достојанство, право на слободу личности, право на дјелотворан и ефикасан правни лијек“. У вези с кршењем наведених права, апелант је навео Устав Босне и Херцеговине, Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и Међународни пакт о грађанским и политичким правима.

а) Одговор на апелацију

16. Влада ФБиХ је у одговору на апелацију најприје истакла да је информацијом Федералног министарства здравства од 21. фебруара 2020. године о појави новог вируса и болести COVID 19, који је Свјетска здравствена организација 30. јануара 2020. године прогласила „јавноздравственим ванредним стањем од међународног значаја“, Федерални штаб упознат о мјерама које се предузимају на подручју

ФБиХ с циљем спречавања појаве и ширења болести изазване тим вирусом. Након низа предузетих мјера и активности, како је даље наведено, Федерални штаб је процијенио ситуацију и предложио Влади ФБиХ, у складу са чланом 24 тачка 11 Закона о заштити и спасавању, да донесе одлуку о проглашењу несреће, па је таква одлука и донесена. Даље је наведено да је Федерални штаб, цијенећи комплетну епидемиолошку ситуацију у ФБиХ, али и у свијету, као и наредбе Кризног штаба Федералног министарства здравства, донио оспорену наредбу од 20. марта 2020. године којом је забрањено кретање млађим од 18 и старијим од 65 година. У вези с тим, Влада ФБиХ истиче да су неосновани наводи да се Федерални штаб дискриминаторски односи према наведеним лицима зато што су „старија одрасла лица у већем ризику од развоја тежих симптома ако се заразе коронавирусом јер у старости слаби имунолошки систем, те су посљедице опасније по њих“, а лица млађа од 18 година „иако имају блаже симптоме од старијих и болест их не захваћа толико колико и старије, они су преносници вируса старијима“. Такође је наведено да је забрана кретања наведеним лицима као „осјетљивој групи лица“ донесена и зато што је „у свијету током трајања епидемије знатан број лица која припадају овим добним скупинама заражен коронавирусом јер је за настанак инфекције битно стање имунитета, односно одбрамбена снага организма“.

17. Влада ФБиХ је такође оспорила и наводе да не постоји законски основ за доношење оспорених наредби зато што је чланом 54 Закона о заштити становништва од заразних болести ради спречавања и сузбијања заразних болести предвиђена, између осталих и заштитна мјера забране кретања становништва. Влада ФБиХ је даље навела да сматра да је заштита здравља већег броја људи и спречавање ширења епидемије у друштву легитиман циљ који се жели постићи оспореним мјерама, као и другим уведеним мјерама (ограничење рада трговина или њихово потпуно затварање, самоизолација и карантин). Влада ФБиХ, такође, сматра и да постоји пропорционалност између оспорених мјера и легитимног циља и да се њима не намеће претјеран терет на појединца. Ово тим прије што се, како наводе, „ова и друге мјере стално преиспитују“, те да је стога донесена и допуна оспорене наредбе којом је лицима млађим од 18 година дозвољено кретање у возилу, а старијим од 65 година кретање ради преузимања пензија од 8 до 12 часова у периоду од 6. до 10. априла 2020. године. Имајући то у виду, као и чињеницу „да се морају брзо и ефикасно предузимати мјере за заштиту здравља људи, као и оне које ће спријечити ширење вируса“, Влада ФБиХ предлаже да се апелације и захтјев за доношење привремене мјере одбију.

IV. Релевантни прописи

18. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

*Члан X
Измјене и допуне*

[...]

2. Људска права и основне слободе

Ниједан амандман овог Устава не може да елиминише или умањи права и слободе из члана II овог Устава или да измијени ову одредбу.

19. У Оквирном закону о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних или других несрећа у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“ број 50/08) релевантне одредбе гласе:

*Члан 13.
(Савјет министара БиХ)*

[...]

х) проглашава настанак и престанак стања природне или друге несреће на територији Босне и Херцеговине, на предлог Координационог тијела Босне и Херцеговине за заштиту и спашавање или на захтјев надлежних органа ентитета или Брчко Дистрикта БиХ, који су већ прогласили стање несреће на својој територији;

[...]

*Члан 17.
(Надлежности Координационог тијела)*

(1) Координационо тијело је стручно оперативно тијело Савјета министара БиХ и надлежно је да:

а) предлаже Савјету министара БиХ, на захтјев ентитета или Брчко Дистрикта БиХ, проглашење стања природне или друге несреће на територији Босне и Херцеговине и престанак наведеног стања;

[...]

20. **Закон о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа** („Службене новине ФБиХ“ бр. 39/03, 22/06 и 43/10). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 1.

Овим законом уређује се систем заштите и спашавања људи, биљног и животињског свијета, материјалних, културних, историјских и других добара и околине (у даљем тексту: људи и материјална добара) од природних непогода, техничко-технолошких, еколошких и других несрећа или ратних опасности (у

даљем тексту: природне и друге несреће), права и дужности грађана и органа Федерације, кантона и општина, привредних друштава и других правних лица, те друга питања од значаја за област заштите и спасавања од природних и других несрећа у Федерацији Босне и Херцеговине [...].

Члан 3.

У смислу овога закона под појмом:

1) природне непогоде подразумевају се догађаји који су узроковани дјеловањем природне силе на које људски фактор не може да утиче као што су: земљотрес, поплава, високи снјег и сњежни наноси, олујни или оркански вјетар, град, пролом облака, клизиште, суша, хладноћа, као и масовне појаве људских, животињских и биљних болести;

[...]

4. Штабови цивилне заштите

Члан 106.

За руковођење акцијама заштите и спасавања на територији Федерације, односно подручју кантона и општине, те за обављање других послова у заштити и спасавању, у складу са законом и другим прописима, оснивају се штабови цивилне заштите као оперативно-стручни органи. Те штабове оснива Федерација, кантони и општине.

Члан 108.

У руковођењу акцијама заштите и спасавања штабови цивилне заштите из чл. 106. и 107. овог закона врше сљедеће послове:

1) одлучују о употреби снага и средстава цивилне заштите на заштити и спасавању угрожених и страдалих људи и материјалних добара и те снаге распоређују на она подручја која су угрожена;

2) наређују провођење одговарајућих мјера заштите и спасавања и одређују снаге и средства које ће проводити те мјере;

3) усмјеравају, координишу и руководе акцијама заштите и спасавања свих учесника ангажованих на заштити и спасавању на свом подручју;

4) рјешавају сва питања која се у току провођења активности на заштити и спасавању појаве у вези ангажовања снага и средстава цивилне заштите и провођења мјера заштите и спасавања и самозаштите грађана.

21. У Закону о заштити становништва од заразних болести („Службене новине ФБиХ“ број 29/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 1.

Овим законом утврђују се заразне болести чије је спречавање и сузбијање од интереса за Федерацију Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) и мјере за заштиту становништва од заразних болести.

Члан 2.

У смислу овог закона појмови имају сљедећа значења:

[...]

- епидемија заразне болести је појава неуобичајеног броја оболијевања од заразних болести који су на листи заразних болести обавезног пријављивања или појава нових заразних болести које угрожавају здравље становништва,

[...]

IV - МЈЕРЕ ОБЕЗБЈЕЂЕЊА РАДИ ЗАШТИТЕ СТАНОВНИШТВА
ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Члан 54.

Ради заштите становништва Федерације од уношења колере, куге, вирусних хеморагичних грозница, жуте грознице, САРС-а и других заразних болести, предузимају се мјере предвиђене овим законом и међународним санитарним конвенцијама и другим међународним уговорима.

Ради спречавања и сузбијања заразних болести из става 1. овог члана Федерално министарство здравства може наредити посебне ванредне заштитне мјере против тих болести:

[...]

2. забрана кретања становништва, односно ограничење кретања у зараженим или непосредно угроженим подручјима;

[...]

б. друге мјере у складу са међународним прописима.

Члан 70.

Новчаном казном у износу од 100,00 КМ до 2.000,00 КМ казниће се за прекршај физичко лице ако:

[...]

7. не поступи у складу са чл. 54., 55. и 56. овог закона;

[...]

Када се обавеза односи на малољетника, за прекршаје из става 1. тач. 3., 4., 5., 6. и 7. овог члана, казниће се новчаном казном из става 1. родитељ, односно старатељ, ако пропусти дужну бригу за малољетника.

22. **Конвенција о праву дјетета** [усвојена на Генералној скупштини Уједињених народа 20. новембра 1989. године] („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“ број 15/90, „Службени лист РБиХ“ број 25/93 и Одлука о повлачењу резерве на члан 9 став 1 Конвенције Уједињених народа о правима дјетета „Службени гласник БиХ“ број 42/08). Конвенција у изворнику на енглеском језику и у пријеводу на хрватски књижевни језик, како је објављена у Службеном листу, гласи:

Члан 1.

За сврхе ове конвенције, дијете је људско биће које није навршило осамнаест година живота, ако се, на темељу закона који се односи на дијете, пунољетство не стјече раније.

Члан 2.

1. Државе чланице ове конвенције поштују и осигуравају права садржана у Конвенцији свакоме дјетету под њиховом јурисдикцијом, без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, спол, језик, вјероисповест, политичко или друго увјерење, национално, етничко или социјално поријекло, имовно стање, онеспособљеност, рођење или други статус дјетета или његова родитеља или законитог скрбника.

2. Државе чланице подузимају све потребне мјере да би се осигурала заштита дјетета од свих облика дискриминације или казне утемељене на статусу, активностима, израженом мишљењу или увјерењу родитеља, законитих скрбника или чланова обитељи дјетета.

Члан 3.

1. У свим активностима које се тичу дјеце, од примарног су значаја интереси дјетета без обзира на то да ли их проводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тијела.

2. Државе чланице обавезују се да дјетету осигурају такву заштиту и бригу која је нужна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих скрбника или других појединаца који су правно одговорни за дијете и подузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мјере.

3. Државе чланице брину се да институције, службе и установе које су одговорне за бригу или заштиту дјеце буду у складу са стандардима што су их утврдили надлежни органи, посебно у области сигурности и здравља, и броју и подобности особља те стручног надзора.

23. **Одлука о проглашењу стања несреће узроковано појавом коронавируса (COVID 19) на подручју Федерације БиХ** („Службене новине ФБиХ“ број 21/20) у релевантном дијелу гласи:

I

Проглашава се стање несрећа узроковано појавом коронавируса (COVID - 19) на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

IV

Задужује се Федерални штаб цивилне заштите да у складу са Федералним планом и важећим законским прописима преузме све активности око координације и руковођења акцијама заштите и спашавања људи на угроженом подручју.

VI

Обавезују се сви руководиоци органа управе и управних организација Федерације и кантона, односно руководиоци општинских/градских служби за управу и руководиоци правних лица и других институција, да обезбиједи провођење наредбе надлежних штабова цивилне заштите.

VII

Одлука ступа на снагу даном доношења и иста ће се објавити у „Службеним новинама Федерације БиХ“.

Ова одлука ће бити објављена путем принтаних и електронских средстава информирања.

24. Одлука о проглашењу настанка стања природне или друге несреће на територији Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број 18/20) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

(Предмет)

(1) Проглашава се настанак стања природне или друге несреће на подручју Босне и Херцеговине због опасности од могуће појаве епидемије заразне болести проузроковане новим корона вирусом (COVID-19), а како би се смањио ризик од убрзаног ширења инфекције у Босни и Херцеговини и омогућило ангажовање додатних ресурса за одговор на ову јавноздравствену пријетњу.

(2) Спречавање и сузбијање ширења заразне болести проузроковане новим корона вирусом (COVID-19) је од општег интереса за Босну и Херцеговину

Члан 2.

(Координационо тијело Босне и Херцеговине за заштиту и спашавање од природних или других несрећа у Босни и Херцеговини)

Ради заштите и спашавања људи и материјалних добара Савјет министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара БиХ) активира Координационо тијело Босне и Херцеговине за заштиту и спашавање од природних или других несрећа у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Координационо тијело) и

налаже Координационом тијелу да своје активности извршава у складу са чланом 17. Оквирног закона за заштиту и спасавање људи и материјалних добара од природних или других несрећа у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Оквирни закон).

Члан 4.

(Штабови цивилне заштите ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине)

(1) Препоручује се штабовима цивилне заштите ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, те другим кризним штабовима да подзму све активности како би се у потпуности реализирале мјере на спречавању ширења заразне болести проузроковане новим корона вирусом (COVID-19).

(2) У циљу спречавања ширења корона вируса (COVID-19), владе ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине могу доносити и појединачне мјере у складу са законима из њихове надлежности. О донесеним мјерама ће информисати Координационо тијело.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у „Службеном гласнику БиХ“.

25. Наредба Федералног штаба/стожера цивилне заштите број 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године преузета са интернет странице <http://www.fucz.gov.ba/koronavirus-naredbe/> гласи:

На основу члана 108. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 39/03, 22/06 и 43/10), те члана 18. Пословника о раду Федералног штаба цивилне заштите бр. 11-49/1-483-3/11 од 26.10.2011 године и 12-02/10-542-4/17 од 04.10.2017. године и Одлуке Владе Федерације Босне и Херцеговине о проглашењу несреће узроковане појавом корона вируса (COVID 19) на подручју Федерације БиХ, В. број 408/2020 од 16.03.2020. године, Федерални штаб цивилне заштите, доноси

НАРЕДБУ

1. Наређује се забрана кретања особама млађим од 18 година и старијим од 65 година на подручју Федерације БиХ.

2. За провођење ове наредбе одговорни су министри кантоналних министарстава унутрашњих послова.

3. Задужују се министарства из тачке 2. ове наредбе да путем Федералног оперативног центра цивилне заштите извјештавају Федерални штаб цивилне заштите о свим подузетим мјерама на извршавању ове наредбе.

4. Ова наредба ступа на снагу даном доношења и примјењује се до 31.03.2020. године.

26. Наредба Федералног штаба/стожера цивилне заштите број 12-40-6-148-34-1/20 од 27. марта 2020. године преузета са интернет странице <http://www.fucz.gov.ba/koronavirus-naredbe/> гласи:

1. Наредба број 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године, примјењује се до даљњег.

2. Ова наредба ступа на снагу даном доношења.

27. Наредба Федералног штаба/стожера цивилне заштите број 12-40-6-148-34-1-1/20 од 17.4.2020. године преузета са интернет странице <http://www.fucz.gov.ba/koronavirus-naredbe/> гласи:

1. Наредбе бр: 12-40-6-148-34/20 од 20.3.2020. године, 12-4-6-148-34-1/20 од 27.3.2020. године и 12-40-6-148-34-2/20 од 3.4.2020. године примјењују се до 30.4.2020. године.

2. Ова наредба ступа на снагу даном доношења.

V. Допустивост

28. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

29. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

30. Уставни суд указује да, у складу са чланом 18 став (2) Правила Уставног суда, може изузетно разматрати апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав или међународни документи који се примјењују у БиХ. У конкретном случају апеланти тврде да им је оспореним наредбама прекршено право из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, право из члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, те право на недискриминацију у вези с овим правима. Уставни суд сматра да све три поднесене апелације указују на озбиљна кршења права из Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције, због чега су, према пракси Уставног суда, допустиве у смислу члана 18 став (2) Правила Уставног суда (види Уставни суд, *mutatis mutandis*, поред осталих,

Одлука о допустивости и меритуму број АП 3376/07 од 28. априла 2010. године, доступна на www.ustavnisud.ba). Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

31. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (2), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да све три апелације испуњавају услове у погледу допустивости.

VI. Меритум

32. Апеланти побијају оспорене наредбе зато што сматрају да им је њима прекршено право на слободу и безбједност личности из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, право на слободу кретања из члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију и право на недискриминацију из члана 14 Европске конвенције у вези с наведеним правима.

Уводне напомене

33. Свјетска здравствена организација (у даљњем тексту: СЗО) прогласила је 11. марта 2020. године пандемију коронавируса SARS-CoV-2 и болести назване COVID 19 уз позив владама „да утичу на ток ширења вируса ‘хитном и агресивном акцијом’, али и да све земље морају постићи равнотежу између заштите здравља, минимизирања економских и друштвених поремећаја и заштите људских права“ (види обраћање директора СЗО, доступно на <https://www.pscpr.tv/w/1djhXQkqApVKZ>). У том тренутку, према извјештају СЗО, у свијету је било пријављено 118.000 случајева у 114 земаља, а више од 4.000 људи је већ изгубило живот због болести изазване или у вези са COVID-ом 19. Према подацима СЗО од 8. априла 2020. године у 212 земаља је било потврђено 1.317.130 случајева, од чега је 74.304 имало смртни исход. У таквој ситуацији несумњиво је да су се све државе суочиле с ванредном ситуацијом и огромним изазовом да предузму ефикасне мјере на спречавању ширења, лијечења сасвим новог соја вируса који се изузетно брзо шири, за који не постоје ни лијекови ни вакцина, али и очувања и заштите уставних и људских права.

34. У одговору на овакву кризу Влада ФБиХ је 16. марта 2020. године донијела Одлуку о проглашењу стања несреће узроковано појавом COVID-а 19 на подручју Федерације БиХ број 408/20 (објављена у „Службеним новинама ФБиХ“ број 21/2, у даљњем тексту: Одлука Владе ФБиХ). Овом одлуком је, између осталог, наложено „да се сва федерална министарства, управе и управне организације, правни субјекти и друге институције ставе на располагање Федералном штабу Цивилне заштите“, а Федералном штабу је наложено да „у складу с Федералним планом и важећим законским прописима предузме све активности око координације и руковођења

акцијама заштите и спашавања људи на угроженом подручју“. На основу овога, Федерални штаб је донио низ мјера (обавеза самоизолације, изолације, забрана преласка државне границе, ограничавање радног времена, забрана рада одређеним дјелатностима, полицијски сат итд.), а једна од тих мјера је и забрана кретања млађим од 18 и старијим од 65 година, која је наложена оспореним наредбама.

35. Уставни суд, такође, истиче да је према подацима Федералног министарства здравства (у даљњем тексту: ФМЗ) 20. априла 2020. године било забиљежено укупно 737 потврђених случајева инфекције вирусом и болести COVID 19 и са 31 смртним случајем (подаци преузети са интернет странице ФМЗ <https://www.covid-19.ba/> 20. априла 2020. године), што представља значајан и сталан раст броја заражених од појаве COVID-а 19 у ФБиХ.

Утицај пандемијске кризе на заштиту људских права – могућност и начин њиховог ограничавања

36. Заштита популације од опасности COVID-а 19 је велики и тежак изазов за власти у свим државама. Оно што је јасно од почетка је да због таквих изузетних околности није могуће одржати редовно функционисање друштва, нарочито кад се ради о заштитним мјерама које су неопходне да би се успјешно борило против нове врсте вируса, заштитио живот људи, али и смањила велика оптерећеност здравствених служби као посљедица оболијевања људи од COVID-а 19, како би оне могле ефикасно одговорити изазову. Стога је јасно и да мјере које се у таквој ситуацији налажу несумњиво ограничавају низ конвенцијских, односно уставних права. Европска конвенција и Европски суд за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) не забрањују *a priori* увођење таквих мјера. Напротив, позитивне обавезе које налаже Европска конвенција како би се остварио легитимни циљ заштите здравља људи захтијевају од држава чланица активну бригу и правовремену реакцију. Стога би се непредузимање мјера, као и њихово неправовремено предузимање, могло сматрати повредом позитивних обавеза државе. С друге стране, мјере којима се ограничавају људска права као што су забрана окупљања, изолација, забрана напуштања сопственог дома итд. морају бити законите, имати легитиман циљ и морају бити „неопходне у демократском друштву“, односно мора постојати пропорционалност између предузетих мјера и циља који се жели постићи. Ово су правила која су изведена из досадашње праксе Европског суда и она важе и у ванредној ситуацији исто као и у нормално вријеме.

37. Упоредо с увођењем мјера којима се ограничавају поједина људска права, неке од земаља чланица Савјета Европе искористиле су могућност дерогације Европске конвенције у складу са чланом 15 Европске конвенције (до 9. априла 2020. године осам држава чланица је обавијестило генералног секретара Савјета Европе о дерогацији, и то: Албанија, Арменија, Естонија, Грузија, Латвија, Молдавија, Сјеверна Македонија, Румунија и Србија). Члан 15 Европске конвенције

дозвољава државама чланицама да дерогирају Европску конвенцију у случају ванредног стања, што COVID 19 пандемија свакако јесте. Међутим, право на дерогацију је „јасно заокружено текстом члана 15. Штавише и најважније, обим и форма дерогације државе предмет је испитивања Европског суда за људска права“ (види Одговор Савјета министара Савјета Европе на Препоруку Парламентарне скупштине Савјета Европе (PACE) 2125 (2018), документ број 14770 од 5. децембра 2018. године). Дерогација такође мора да испуни формалне услове из члана 15 став 3 Европске конвенције да генерални секретар Савјета Европе мора да буде потпуно информисан о предузетим мјерама, разлозима за дерогацију и времену када ће те мјере бити укинуте.

38. Босна и Херцеговина није обавијестила генералног секретара Савјета Европе да дерогира Европску конвенцију по основу члана 15 Европске конвенције, што је ствар оцјене државних власти коју неће преиспитивати ни Европски, па ни Уставни суд, будући да је то могућност, али не и обавеза. Стога се оспорене мјере неће ни разматрати у свјетлу члана 15 Европске конвенције, већ у свјетлу могућности ограничавања људских права које Европска конвенција и иначе омогућава. Уз то, Уставни суд подсјећа да је чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине утврђен уставни статус Европске конвенције, према којем тај акт има приоритет над свим осталим законима. Такође, чланом II/3 Устава Босне и Херцеговине је утврђен каталог права која су идентична правима наведеним у Европској конвенцији и протоколима уз Европску конвенцију, а према члану X/2 Устава Босне и Херцеговине ниједним амандманом на овај устав не може се елиминисати, нити умањити било које од права и слобода из члана II овог устава, нити измијенити ова одредба.

Наводи о кршењу члана 5 Европске конвенције и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију

39. Апеланти су навели да им је прекршено право из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције (лишење слободе) и члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију (слобода кретања).

40. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

д) *Право на личну слободу и безбједност.*

[...]

м) *Право на слободу кретања и пребивалишта.*

41. Члан 5 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са поступком прописаним законом:

[...]

е) у случају законитог притварања лица да би се спријечило ширење заразних болести, као и законитог притварања душевно поремећених лица, алкохоличара или овисника о дрогама или скитница;

[...]

42. Члан 2 Протокола број 4 у релевантном дијелу гласи:

1. Свако ко се законито налази на територији једне државе има, на тој територији, право на слободу кретања и слободу избора боравишта.

[...]

3. Никаква ограничења не могу се поставити у односу на остваривање ових права сем оних која су у складу са законом и која су нужна у демократском друштву у интересу националне безбједности или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, за спречавање криминала, за заштиту морала или ради заштите права и слобода других.

4. Права из става 1. могу се такође, у посебним областима ограничити у складу са законом и оправдати јавним интересом у демократском друштву.

43. У одлучивању да ли оспорено ограничење представља лишење слободе или мијешање у слободу кретања, Уставни суд подсјећа на то да Европски суд у својој пракси стално истиче да код одређивања да ли је неко лице „лишено слободе“ у смислу члана 5 Европске конвенције, „почетна тачка мора бити његова конкретна ситуација, те је потребно узети у обзир читав низ фактора као што су тип, трајање, дејства и начин спровођења одређених мјера. Разлика између лишења слободе и ограничења слободе је у степену и интензитету, а не у природи или суштини“ (види Европски суд, *De Tommaso* против Италије, пресуда од 23. фебруара 2017. године, представка број 43395/09, тачка 80 с даљњим референцама).

44. Уставни суд је у својој новијој пракси разматрао кршење права на слободу кретања у вези с изреченим мјерама забране у кривичном поступку, па је указао да се мјере забране могу разматрати у оквиру стандарда два посебна права: права на слободу кретања из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, као и права на слободу и безбједност личности из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, све с циљем ефикасније и афирмативније заштите људских права и слобода из Устава

Босне и Херцеговине и Европске конвенције (види, између осталих, Одлука о допустивости и меритуму број АП 3924/17 од 25. октобра 2017. године, тачка 33 с даљњим референцама, доступна на www.ustavisud.ba).

45. Уставни суд запажа да се суштина апелационих навода односи на то да апеланткиња као лице преко 65 година, односно апелантово дијете млађе од 18 година не могу напустити свој дом, ићи у куповину или љекару, односно да родитељи не могу извести своју дјецу на јавни простор, што „отежава свакодневни живот“ и „дјелује на психофизичко стање дјецe“. С друге стране, Уставни суд такође запажа да је Допуном нове наредбе број 12-40-6-148-34-2/20 од 3. априла 2020. године лицима млађим од 18 година дозвољено кретање у возилу, а старијим од 65 година дозвољено је кретање, између осталог, ради преузимања пензија у времену од 8 до 12 часова од понедељка 6. априла до петка 10. априла 2020. године. Уз то, Уставни суд запажа да не постоји стварна физичка присила, нити су прописане драстичне новчане казне или присилно затварање због непоштовања ових мјера, што су такође фактори који се морају цијенити.

46. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да све апелационе наводе треба испитати с аспекта права на слободу кретања из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

47. Уставни суд подсећа да члан 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију гарантује свакоме право на слободу кретања у оквиру одређене територије и право да напусти ту територију, што значи право да путује у земљу по свом избору у коју може бити примљен. Као што је већ речено, мјере које резултирају ограничењем права на слободу кретања морају бити у складу са законом, слиједити неки од легитимних циљева одређених у ставу 3 члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију и бити „неопходне у демократском друштву“ (види, *op. cit. De Tommaso* пресуда, тач. 104–105 с даљњим референцама и *op. cit.* Одлука број АП 3924/17, тач. 37 и 39 с даљњим референцама). С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да оспорене наредбе несумњиво представљају „мијешање“ у право апеланата на слободу кретања.

Да ли је мијешање „у складу са законом“

48. Даље, Уставни суд подсећа да израз „у складу са законом“ захтијева не само да наметнуте мјере имају основ у домаћем праву већ упућује и на квалитет закона у питању, захтијевајући да буде доступан заинтересованим лицима и предвидив у погледу његових ефеката. У вези с предвидљивошћу, Европски суд истиче да се норма не може сматрати „законом“ ако није формулисана с довољном прецизношћу како би се омогућило појединцима да своје понашање ускладе с том нормом. Појединци морају бити у могућности да, ако треба и уз одговарајућу помоћ и у мјери која је разумна с обзиром на околности, предвиде посљедице које

одређено понашање може да има. Те последице не морају да буду предвидљиве с апсолутном сигурношћу јер је то немогуће постићи. Међутим, иако је оваква сигурност веома пожељна, она може за собом повући претјерану ригидност, а закон мора да буде такав да се може примијенити у околностима које се мијењају. Даље, ниво прецизности који се тражи од домаћег закона, који не може предвидјети сваку евентуалну ситуацију, зависи у значајној мјери од садржаја закона у питању, области на коју се тај закон односи и броја и статуса оних на које се односи. Стога је, како истиче Европски суд, задатак домаћих власти да интерпретирају и примијене домаћи закон (види, *ibid.* *De Tommaso* пресуда, тачка 106–108 с даљњим референцама). Европски суд такође истиче и то да је норма предвидљива када пружа заштиту од произвољног мијешања власти, као и да закон који даје дискрециона овлаштења мора назначити степен таквих овлаштења, иако детаљне процедуре и услови који се морају узети у обзир не морају нужно бити инкорпорисани у текст закона (*ibid.*, тачка 109 с даљњим референцама).

49. У конкретном случају, оспорене наредбе су донесене на основу члана 108 Закона о заштити и спашавању који у ставу 2 прописује овлашћење штабова Цивилне заштите да „наређују спровођење одговарајућих мјера заштите и спашавања“. Апеланти истичу да ово не значи да је прописано и дозвољено доношење наредби „којима се спречава кретање становништва“, да такву одредбу не садржи ни било који други закон, као и да је овакво ограничење супротно Уставу Босне и Херцеговине и Конвенцији о правима дјетета будући да приликом њеног доношења није вођено рачуна „о најбољим интересима дјетета“ како та конвенција захтијева. С друге стране, Влада ФБиХ је истакла да су оспорене мјере предвиђене чланом 54 Закона о заштити становништва од заразних болести, те да се не ради о незаконитости, већ о спровођењу постојећих закона у ванредним околностима с циљем заштите јавног здравља.

50. Уставни суд запажа да су и Закон о заштити и спашавању и Закон о заштити становништва од заразних болести објављени на прописан начин у службеним гласилима и да су стога на одговарајући начин били доступни свима. Уставни суд, такође, указује да Закон о заштити и спашавању уређује систем заштите и спашавања људи и др. од природних непогода (члан 1), а да се под природном непогодом, између осталог, подразумијевају и „масовне појаве људских, животињских и биљних болести“ (члан 3 став 1). Закон о заштити становништва од заразних болести утврђује које су заразне болести и мјере за заштиту становништва од тих болести. Будући да је пандемија COVID-а 19 несумњиво „масовна појава људских болести“ у смислу Закона о заштити и спашавању, као и да је то „нова заразна болест која угрожава здравље становништва“ у смислу Закона о заштити становништва од заразних болести, Уставни суд сматра да је чланом 108 став 2 Закона о заштити и спашавању и чланом 54 став 2 тачка 4 Закона о заштити становништва од заразних болести предвиђена могућност доношења одговарајућих

наредби како би се спријечило ширење вируса. Међутим, Уставни суд такође сматра да последице које овакве наредбе имају, с аспекта сагласности са чланом 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, представљају материјална разматрања која се требају узети у обзир при одлучивању о томе да ли су јавне власти у примјени прописаних мјера постигле правичну равнотежу између различитих интереса (види, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Broniowski против Пољске*, пресуда од 22. јуна 2004. године, представка број 31443/96, тачка 143 с даљњим референцама и Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП 2843/07 од 12. јануара 2010. године, тач. 28–29). Стога ће Уставни суд наставити анализу уз прихватање да су оспорене мјере, у мјери у којој представљају мијешање или ограничење права апеланата на слободу кретања, биле „предвиђене законом“ у смислу члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

Да ли мијешање има легитиман циљ

51. Уставни суд запажа да из одговора Владе ФБиХ произлази да је циљ који се жели постићи свим до сада донесеним мјерама, укључујући и оспорене, „заштита здравља већег броја људи и спречавање ширења епидемије у друштву“. Уставни суд сматра да ово свакако представља легитиман циљ који је наведен у ставу 3 члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

Да ли је успостављена „правична равнотежа“ између општег интереса заједнице и права на слободу кретања појединаца

52. Апеланти сматрају да је оспореним мјерама, које се односе на наведене категорије лица, на њих стављен прекомјеран терет и да мјере нису пропорционалне циљу који се жели постићи, а нарочито истичу да надлежни органи нису претходно размотрили било какве блаже мјере. Они наводе да су лица млађа од 18 и старија од 65 година потпуно онемогућена да обављају свакодневне неопходне активности, као што је куповина, одлазак љекару и у апотеку, шетање кућних љубимаца, односно да родитељи не могу због оваквих мјера извести дјецу на јавна мјеста, што значајно утиче на њихово укупно здравље, укључујући и психофизичко. С друге стране, Влада ФБиХ истиче да ове групе сматра посебно осјетљивим будући да старији од 65 година имају већи ризик од развоја тежих симптома ако се заразе новом врстом вируса за који још не постоји ни вакцина, нити је са сигурношћу откривен ефикасан лијек, док млађи од 18 имају блаже симптоме ако се заразе, али зато могу преносити вирус старијима.

53. Уставни суд истиче да је велики друштвени, политички и правни изазов који стоји пред државама у суочавању с пандемијом COVID-а 19, да на овакву кризу одговоре дјелотворно, а да при томе обезбиједи да мјере које предузимају не умањују дугорочне интересе заштите основних демократских вриједности, владавине права и људских права. Чак и у ванредним ситуацијама, владавина

права се мора поштовати. Стога законодавац у таквим условима може промијенити постојеће и/или донијети посебне законе који ће бити посебно прилагођени кризној ситуацији, којима ће дати шира овлашћења надлежним органима од оних која имају по већ важећим законима. Такви нови закони или измјене постојећих закона, како би се боље и ефикасније одговорило на кризну ситуацију, морају да буду у складу с уставом и међународним стандардима. Такође, током ванредног стања, владе могу добити општа овлашћења да доносе уредбе са законском снагом, под условом да су таква овлашћења ограниченог карактера. Основна сврха режима ванредног или сличног стања је да се сузбије развој кризе и да се што је прије могуће врати у нормално стање. Контрола неопходности пролонгирања ванредног стања мора бити под контролом законодавног тијела како не би било злоупотреба и неприхватљивог продужавања таквог стања од стране извршне власти.

54. Имајући у виду ове опште, међународне захтјеве, на које указује и Савјет Европе, Уставни суд са изузетном забринутости констатује да је у овој нарочитој ситуацији, у којој се због пандемије COVID-а 19 налази и Босна и Херцеговина, изостала правовремена реакција надлежног законодавца, односно Парламента Федерације БиХ. Наиме, упркос томе што је, како је Влада ФБиХ навела у одговору, Федерално министарство здравства већ у фебруару 2020. године извјестило о томе да је СЗО прогласио појаву новог вируса „јавно здравственим ванредним стањем од међународног значаја“, Парламент ФБиХ није сматрао неопходним да се већ тада састане и размотри потребу усклађивања постојећих и доношења евентуално нових закона, који би омогућили дјелотворан одговор на пандемијску кризу, уз очување владавине права и, што је више могуће, уставних и људских права. Напротив, тек на ванредним сједницама, одржаним 7. (Представнички дом) и 8. априла 2020. године (Дом народа), усвојене су измјене пословника домова како би се омогућило да се сједнице у ванредним ситуацијама одржавају *online*. Поређења ради, Уставни суд подсјећа да је Сабор Републике Хрватске 18. марта 2020. године донио Закон о измјени и допуни Закона о саставу Цивилне заштите којим је Штабу Цивилне заштите дао овлашћење доношења одлука и мјера ради заштите живота и здравља грађана, очувања имовине, привредне активности и околине те уједначавања поступања правних лица и грађана.

55. У ситуацији потпуног изостанка правовремених активности надлежног законодавног тијела дјеловала је Влада ФБиХ проглашењем стања несреће и задуживањем Федералног штаба „да у складу с Федералним планом и важећим законским прописима преузме све активности око координације и руковођења акцијама заштите и спасавања људи на угроженом подручју“. На основу такве одлуке, Федерални штаб је почео с налагањем низа мјера, укључујући и оспорене наредбе, како би се спријечило неконтролисано ширење болести COVID 19.

56. У вези с тим, Уставни суд поново указује да је чланом 108 став 2 Закона о заштити и спасавању прописано да штабови Цивилне заштите имају овлашћења

да у случајевима када је одлуком Владе проглашено стање несреће „наређују спровођење одговарајућих мјера заштите и спасавања“, док је чланом 54 Закона о заштити становништва од заразних болести прописано да Федерално министарство здравства може наредити посебне ванредне заштитне мјере против тих болести. Уставни суд наглашава да наведене законске одредбе нису довољно прецизне у смислу врсте мјера, ограничења њиховог трајања, обавезе континуираног преиспитивања и посљедица које непридржавање тих мјера може да има, што може водити произвољности приликом њиховог одређивања. Међутим, Уставни суд подсјећа на одредбу члана II/6 Устава Босне и Херцеговине, према којој „Босна и Херцеговина и сви судови, агенције, владини органи и институције којима управљају ентитети или које дјелују у оквиру ентитета, подвргнути су, односно примјењују људска права и основне слободе из става 2“. Ова одредба представља уставну обавезу за сваку институцију или орган који дјелује унутар БиХ, па дакле и ФБиХ, да све своје активности усклади с правима и слободама гарантованим Европском конвенцијом и Уставом Босне и Херцеговине. Дакле, сваки орган који примјењује неки закон дужан је да га примијени на начин који неће кршити уставна права, односно права из Европске конвенције. Ово даље значи да и Влада ФБиХ и Федерални штаб морају код давања овлашћења или доношења било које мјере водити рачуна о томе да се њима не нарушавају људска и уставна права у мјери већој него што је то неопходно, а нарочито да мјере буду ограниченог трајања, да се у разумним временским роковима преиспитују и прилагођавају тренутној ситуацији, те да не стављају прекомјеран терет на оне на које се односе.

57. У вези с тим, Уставни суд примјењује да је првом наредбом било одређено да ће оспорене мјере трајати до 31. марта 2020. године. Овом наредбом нису предвиђени никакви изузеци у погледу обје категорије лица која су њом обухваћена, нпр. специфичне потребе неке категорије лица млађих од 18 година у односу на њихово здравствено стање, нарочито када су у питању дјеца с посебним потребама (аутизам итд.). Уставни суд нарочито указује да је у односу на дјецу с посебним потребама неопходно омогућити изузетак од опште забране, и то на начин да се мјере које се налажу прилагоде и њиховим потребама и постојећој ситуацији. Такође је неспорно да се у односу на дјецу мора с посебном пажњом разматрати на који начин ће дјеловати извршење мјера које се налажу, односно обим користи и штете који оне могу имати на психофизички развој дјече.

58. Исто тако, занемарена је чињеница да у оквиру категорије лица старијих од 65 година постоје и она која су радно активна и професионално ангажована, и то у субјектима чији рад није забрањен у насталој ситуацији, као што су правосудни органи, односно судије и тужиоци чији мандат по закону траје до 70. године старости. Такође је потпуно занемарена и чињеница да у тој категорији има лица која имају уставно право и обавезу извршавања одређених дужности које су им повјерене у законодавној и/или извршној власти (заступници у законодавним органима у БиХ,

чланови Предсједништва БиХ, Савјета министара БиХ, влада ентитета). Посебно се то односи на подручје града Сарајева јер је неспорна чињеница да је сједиште највећег дијела наведених институција у Сарајеву. Наиме, сасвим је занемарена чињеница да за обављање функција у законодавној и/или извршној власти не постоји било какво уставно или законско ограничење по основу старосне доби, али и тим је лицима оваквом општом мјером онемогућено обављање тих функција. На овакав начин се у великој мјери онемогућава рад законодавне, извршне и судске власти која мора имати могућност да настави рад и у оваквим, ванредним околностима, на начин који ће бити прилагођен тим околностима. Уставни суд такође запажа да на територији Босне и Херцеговине нису уведене јединствене мјере за супротстављање зарази вирусом и болести COVID 19, нпр. у Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине није донесена оваква општа мјера забране кретања, а у Републици Српској јесте, али без оваквог ограничења кретања млађих од 18 година.

59. Иако је у одговору на апелацију наведено како је Федерални штаб, цијенећи комплетну епидемиолошку ситуацију у ФБиХ, али и у свјетлу наредбе Кризног штаба Федералног министарства здравства, донио оспорене наредбе, из текста оспорених наредби, као и на основу датог одговора Владе ФБиХ, не може се са сигурношћу закључити да се наведени орган служио ставовима медицинске струке, а ако и јесте, није о томе обавјештавао јавност. Више изгледа да су ови налози засновани на статистичким подацима, чија је методологија прикупљања и обраде различита, а резултати промјениви. Осим тога, ни из одговора, али ни из доступних информација које објављује Федерални штаб, није видљиво да су прије доношења оспорене мјере забране општег кретања млађима од 18 и старијима од 65 година размотрене алтернативне, блаже мјере, као нпр. забрана кретања у одређено доба дана, забрана приступа одређеним јавним установама или извориштима заразе (тзв. кластерима) итд., којима би се ове групе посебно заштитиле ако за таквом посебном заштитом постоји потреба.

60. Уставни суд нарочито указује да је новом наредбом продужено трајање оспорених мјера „до даљњег“. Оваква неизвјесност у вези с тим колико ће ове мјере трајати је неприхватљива. Мјере које се налажу, нарочито оне које значајно задиру у људска права гарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом, морају бити стриктно временски ограничене, односно могу трајати само онолико времена колико је то неопходно потребно. Осим тога, временско ограничење ставља обавезу на орган који налаже мјере, у конкретном случају Владу ФБиХ и Федерални штаб, да те мјере редовно преиспитује и да, у складу са ситуацијом, наложене мјере ублажи или потпуно укине. Међутим, према новој наредби о трајању мјера „до даљњег“ потпуно је неизвјесно да ли ће и када Федерални штаб разматрати неопходност овакве мјере, што оставља велики простор за произвољност која је недопустива.

61. Уставни суд указује и да је Федерални штаб 3. априла 2020. године донио допуно нове наредбе којом је омогућио лицима старијим од 65 година да у одређеном временском периоду могу изаћи ради преузимања пензија и обављања других потребних активности, при чему је континуирано позивао остале грађане да у истом периоду смање кретање како не би стварали гужве и излагали старија лица непотребном ризику. Међутим, Уставни суд запажа да након тога ни Влада ФБиХ, ни Федерални штаб, нити неки други надлежни орган (нпр. Федерално министарство здравства) нису размотрили и процијенили да ли је и у којој мјери ограничено кретање лица на која се мјера односи евентуално допринијело бржем и већем ширењу COVID-а 19 како би у складу с тим преиспитали мјере којима се потпуно забрањује кретање лицима у питању. У вези с тим, Уставни суд такође истиче да је овом допуном наредбе дозвољено лицима млађим од 18 година кретање у возилу (дакле, превозење од једног мјеста до другог), али остаје потпуно нејасно због чега се таква дозвола не односи и на лица старија од 65 година, односно да ли је Федерални штаб уопште разматрао ову опцију и, ако јесте, из којих разлога је није усвојио. Уставни суд констатује и да је Федерални штаб 17. априла 2020. године донио наредбу којом је утврђено да се наведене наредбе примјењују до 30. априла 2020. године, те да ни ова наредба не садржи никакво образложење.

62. Уставни суд истиче да се ради о незабиљеженом догађају у савременој историји и о новом начину поступања свих органа извршне и, уопште, јавне власти. Не постоји упоредна правна ситуација, нити постоји исти модел понашања у свим земљама чланицама Савјета Европе. Уставни суд је потпуно свјестан изузетне озбиљности ситуације са COVID-ом 19, велике опасности коју овај вирус представља за здравље становништва, као и процјене надлежних институција да постоји потреба да се заштити постојећи здравствени систем од ситуације у којој би одједном велики број људи био заражен и у потреби за љекарском помоћи. Уз то, Уставни суд узима у обзир и општепознату чињеницу да чак ни на глобалном нивоу не постоји јединствен стручни став у погледу примјене одговарајућих мјера. Међутим, Уставни суд и у таквој ситуацији мора да води рачуна о балансу између потреба и заштите друштва у цјелини и права појединаца. У вези с тим, Уставни суд поново истиче да је могућност ограничавања права гарантованих Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом, поред опште друштвене користи, директно условљена низом фактора на основу којих се процјењује постојање правичне равнотеже између предузетих мјера и циља који се жели постићи, а у конкретном случају нарочито временским трајањем њихове примјене и редовним преиспитивањем њихове неопходности. У супротном, био би остављен велики простор за произвољност у поступању надлежних органа, што је супротно не само праву на слободу кретања већ и принципу владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, без обзира на ванредност ситуације због које се мјере доносе.

63. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да оспорене мјере не испуњавају захтјев „пропорционалности“ из члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију зато што се из оспорених наредби не види на чему су засноване процјене Федералног штаба да спорне групе на које се мјере односе носе већи ризик да ће се заразити или пренијети заразу COVID-ом 19, нису разматране могућности увођења блажих мјера ако такав ризик оправдано постоји, нису стриктно временски ограничене, нити је утврђена обавеза њиховог редовног преиспитивања како би се обезбједило да трају само онолико колико је то „неопходно“ у смислу члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, односно да се ублаже или укину чим ситуација то дозволи.

64. Уставни суд, такође, наглашава потребу да Влада ФБиХ редовно контролише дјеловање Федералног штаба како би се било каква ограничења уставних права свела на најмању нужну мјеру. У том правцу, Уставни суд је Влади ФБиХ и Федералном штабу издао налоге за поступање, наведене у изреци ове одлуке, како би своје дјеловање ускладили са стандардима наведеним у овој одлуци.

65. Уставни суд посебно наглашава обавезу, првенствено Владе ФБиХ, да свакодневно, уз учешће еминентних представника здравствене струке, јавно образложи јавности потребе постојања свих мјера, њихово трајање и евентуално ублажавање или поштравање. Посебно се то односи на дјеловање мјера у односу на млађе од 18 година, али и на оцјену колико је неопходно трајање мјера у односу на све категорије становништва.

66. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да је оспореним мјерама прекршено право апеланата на слободу кретања из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

67. Уставни суд, међутим, не може прихватити апелацију у дијелу у којем је постављен захтјев да се оспорена наредба укине с обзиром на постојећу ситуацију и чињеницу да за увођење одређених ограничења свакако постоји велики јавни интерес, као и да би могле настати негативне посљедице ако би се оспорена наредба укинула, а да претходно надлежни органи нису имали прилику размотрити оспорене мјере у складу с овом одлуком и донијети одговарајуће мјере у складу са стандардима који су у њој наведени. Стога је Уставни суд одлучио оставити оспорену наредбу на снази, а Влади ФБиХ и Федералном штабу оставити кратке рокове за преиспитивање наложених мјера у складу с овом одлуком, како је то наведено у изреци, али и с јасним ставом медицинске струке о њиховом даљњем постојању и трајању.

68. Такође, имајући у виду оно што је већ речено о потпуном изостанку адекватног дјеловања Парламента ФБиХ у односу на кризу изазвану COVID-ом 19 (види тачку

53 ове одлуке), Уставни суд је одлучио да ову одлуку достави и Парламенту ФБиХ ради дјеловања у складу с његовим надлежностима.

Компензација

69. У смислу члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд може одредити накнаду нематеријалне штете. Међутим, Уставни суд подсјећа на то да, за разлику од поступка пред редовним судовима, накнаду нематеријалне штете одређује у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и основних слобода.

70. Међутим, у конкретном случају Уставни суд сматра да је, с обзиром на свеукупну ситуацију с кризом изазваном COVID-ом 19, доношење ове одлуке довољна сатисфакција апелантима и да нема основа за досуђење било какве накнаде.

Остали наводи

71. Апеланти се такође жале да су оспореним мјерама дискриминисани у односу на све остале грађане ФБиХ и то с обзиром на животну доб. С обзиром на утврђено кршење права на слободу кретања, Уставни суд, ослањајући се и на праксу Европског суда, сматра да нема потребе посебно испитивати наводе о дискриминацији.

VII. Закључак

72. Уставни суд закључује да је прекршено право апеланата на слободу кретања из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију зато што не постоји пропорционалност, односно правична равнотежа између мјера наложених оспореном наредбом и јавног интереса заштите јавног здравља будући да претходно није размотрена и образложена немогућност налагања блажих мјера, да наметнуте мјере нису стриктно временски ограничене, нити је утврђена обавеза Федералног штаба да те мјере редовно преиспитује и продужи само ако је то „неопходно у демократском друштву“.

73. Уставни суд закључује да је неоснован дио апелације у којем се захтијева укидање оспорене наредбе зато што би таквим укидањем, с обзиром на несумњив јавни интерес да се уведу одређена ограничења, могле настати негативне посљедице прије него што надлежни органи добију прилику размотрити оспорене мјере у складу с овом одлуком.

74. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

75. С обзиром на ову одлуку, Уставни суд неће разматрати приједлог за доношење привремене мјере.

76. У смислу члана 43 Правила Уставног суда, судија Валерија Галић је дала изјаву о неслагању с одлуком већине.

77. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 4091/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Irine Lovrić iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, odvjetnica iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. studenog 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. studenog 2016. godine

Odluka od 6. svibnja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4091/18**, rješavajući apelaciju **Irine Lovrić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 6. svibnja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Irine Lovrić podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. studenog 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. studenog 2016. godine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Irina Lovrić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, odvjetnica iz Sarajeva, podnijela je 19. srpnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. studenog 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. studenog 2016. godine. Podneskom od 17. rujna 2018. godine Adela Duraković, odvjetnica iz Sarajeva, dostavila je ovlast kojom je apelantica opunomoćuje da prima

odluke Ustavnog suda o apelacijama. Apelantica je 3. listopada 2018. godine i 6. svibnja 2019. godine elektronskim putem dostavila podneske Ustavnom sudu.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH, te tuženih u predmetnom postupku Bosne i Hercegovine-Fond za povratak Bosne i Hercegovine, Mladena Božovića i Zlate Krsmanović (u daljnjem tekstu: prvotuženi, drugotuženi i trećetužena ili zajedno tuženi) zatraženo je da dostave odgovore na apelaciju u razdoblju od 10. do 13. siječnja 2020. godine.

3. Sud BiH i tuženi su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 17. do 31. siječnja 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Apelantica je 9. rujna 2009. godine podnijela tužbu Sudu BiH protiv tuženih.

6. Prema navodima u apelaciji, koje Sud BiH nije osporio u odgovoru na apelaciju, odlukom Suda BiH od 9. prosinca 2011. godine odbačena je apelantičina tužba kao nepravodobna, ali u prizivnom postupku, odlukom drugostupanjskog vijeća Suda BiH, ukinuta je prvostupanjska odluka i predmet vraćen na ponovni postupak. Apelantica je, potom, 7. ožujka 2012. godine podnijela novu tužbu protiv tuženih, pa su obje tužbe spojene u jedan predmet.

7. U ponovnom postupku presudom Suda BiH od 16. travnja 2014. godine djelomično je usvojen apelantičin tužbeni zahtjev, ali u prizivnom postupku, rješenjem drugostupanjskog vijeća Suda BiH od 27. ožujka 2015. godine, ukinuta je prvostupanjska presuda i predmet vraćen na ponovni postupak.

Pobijane presude

8. Apelantica je podneskom od 14. srpnja 2015. godine opredijelila tužbeni zahtjev.

9. U ponovnom postupku Presudom Suda BiH broj S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. studenog 2016. godine utvrđeno je da su prvotuženi i drugotuženi izvršili mobing nad apelanticom, jer su poduzimanjem radnji nefizičkog uznemiravanja na njezinom radnom mjestu, ponavljanim u duljem razdoblju počev od 2007. godine, koje i dalje traje, s izričito ponižavajućim efektima, izravno ugrozili apelantičino psihičko i fizičko stanje i doveli do degradacije radnih uvjeta i apelantičinog radno- profesionalnog statusa, radnjama

bliže opisanim u toč. od I. do IX. tužbenog zahtjeva (stavak 1. izreke), te je naloženo prvotuženom i drugotuženom da prestanu sa mobingom i diskriminacijom apelantice, kao i da omoguće apelantici da se koristi zakonskim pravom na jednako postupanje u tijeku rada i u svezi sa radom (stavak 2. izreke). Presudom je, dalje, naloženo prvotuženom i drugotuženom da apelantici solidarno isplate naknadu nematerijalne štete u određenom novčanom iznosu (na ime pretrpljenog straha, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smanjene životne aktivnosti i na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede prava dostojanstva) sa zakonskim kamatama (stavak 3. izreke) i naknade troškove postupka (stavak 6. izreke). Presudom je, dalje, odbijen apelantičin tužbeni zahtjev u njegovom preostalom dijelu iz osnove tražene nematerijalne štete (na ime pretrpljenog fizičkog bola, na ime pretrpljenog straha, duševnih bolova zbog smanjene životne sposobnosti i pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede prava dostojanstva), kao i toč. IV, VI, VII, XI, XIV, XV, XVI, XVII. i XVIII. postavljenog tužbenog zahtjeva iz stavka I. (stavak 4. izreke), te je odbijen tužbeni zahtjev u odnosu na trećetuženu (stavak 5. izreke).

10. U obrazloženju presude Sud BiH je naveo da je izvršio uvid u materijalnu dokumentaciju, nalaze vještaka interne medicine i vještaka neuropsihijatra i naknadno izjašnjenje neuropsihijatra, te iskaze parničnih stranaka i svjedoka. Dalje je naveo da je odredbom članka 15. stavak 1. Zakona o zabrani diskriminacije (u daljnjem tekstu: ZZZ) propisano da, kada osoba ili skupina osoba u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na temelju njima raspoloživih dokaza, učine vjerojatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na protivnoj strani. Istaknuo je da je, stoga, apelantica bila dužna učiniti navode tužbe vjerojatnim. Kako je apelantici bilo dovoljno da kod suda osigura niži stupanj uvjerenosti točnosti tvrdnje u tužbi, što je i učinila, Sud BiH je utvrdio da su prvotuženi i drugotuženi izvršili mobing nad apelanticom (radnjama navedenim u toč. od I. do IX) opisan člankom 4. stavak 3. u svezi sa člankom 12. protivno odredbi čl. 1. i 2. ZZZ, zbog čega su odgovorni za nastalu štetu i svaku mogućnost dalje diskriminacije. Sud BiH je ocijenio da se ne mogu smatrati mobingom radnje opisane u toč. VII, XVI. i XVIII. i priopćenje za javnost, te da apelantica nije dokazala radnje iz toč. IV, XI, XIV, XV. i XVII, zbog čega je odbio tužbeni zahtjev u tom dijelu. Također je odbio tužbeni zahtjev u odnosu na trećetuženu, jer opisane radnje u svezi sa trećetuženom nemaju karakter mobinga, niti su mogle kvalitativno utjecati na radnje mobinga koje se prvotuženom i drugotuženom stavljaju na teret. Sud BiH je ukazao da je usvojio zahtjev za naknadu nematerijalne štete sukladno odredbama ZZZ i članka 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), te da je opisao što je ocijenio prilikom utvrđivanja visine i osnove tužbenog zahtjeva. Dalje je naveo da je odbio preostali dio tužbenog zahtjeva za naknadu štete kao previsoko postavljen, te zahtjev iz osnove pretrpljenih fizičkih bolova, jer se na okolnosti intenziteta i njihovog trajanja nisu provodili dokazi.

11. Presudom drugostupanjskog vijeća Suda BiH broj S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. studenog 2017. godine uvaženi su prizivi prvotuženog i drugotuženog, prvostupanjska

presuda je preinačena u dosuđujućem dijelu (st. 1, 2. i 3. izreke) i odbijen tužbeni zahtjev u tom dijelu, te je preinačena i odluka o troškovima postupka, tako da je apelantica obvezana nadoknaditi troškove postupka prvotuzenom i drugotuzenom u određenom novčanom iznosu. Presudom je, dalje, odbijen apelantičin priziv i potvrđena prvostupanjska presuda u odbijajućem dijelu (st. 4. i 5. izreke).

12. U obrazloženju presude drugostupanjsko vijeće Suda BiH je navelo da je, ocjenjujući da su utemeljeni prizivni navodi parničnih stranaka, ponovno provelo dokaze saslušanjem parničnih stranaka i saslušalo svjedoke i vještake, te izvršilo uvid u materijalne dokaze čitanjem isprava, potom, da je prihvatilo provedbu naknadno predloženih dokaza apelantice i drugotuzenog. Dalje je navelo da iz stanja spisa proizlazi da je apelantica označila cijeli spektar radnji mobinga u razdoblju od 2007. do 2012. godine, a da je prvostupanjski sud propustio ocijeniti apelantičine navode o mobingu u ovom razdoblju u odnosu na druge dokaze, posebice dokaze tuženih na kojima je prema zakonu teret dokazivanja. S tim u svezi, ukazano je da je propustio ocijeniti da je apelantica u konkretnom slučaju pokrenula predmetni parnični postupak 9. rujna 2009. godine protiv prvotuzenog i drugotuzenog iz osnove diskriminacije na radnom mjestu, navodeći u činjeničnom opisu mobinga povredu izazvanu nošenjem kabastog uredskog namještaja u prostorije prvotuzenog, što je imalo kao posljedicu neophodnu hospitalizaciju i operaciju. Dalje je obrazloženo da apelantica činjenični opis mijenja pismenim podneskom od 14. rujna 2011. godine tako što je operativni zahvat od 14. svibnja 2007. godine vezala za potpuno drugi životni događaj koji se dogodio 30. travnja 2007. godine na radnom mjestu, kada ju je drugotuzeni verbalno napao, što je, prema navodima tužbe, prouzročilo krvarenje kod apelantice, a kao posljedica toga je izvedena zahtjevna operacija na debelom crijevu. Drugostupanjsko vijeće je ocijenilo da je prvostupanjski sud izveo pogrešan zaključak da su ponašanje prvotuzenog i drugotuzenog koje ima karakter mobinga, kao i promjena uvjeta rada u uzročno-posljedičnoj vezi sa narušavanjem apelantičinog zdravlja, pogoršanjem zdravlja i potrebom za operativnim zahvatom. Drugostupanjsko vijeće je navelo sve dokaze iz kojih je proizlazilo da se apelantica pripremala za operativni zahvat prije spornog događaja od 30. travnja 2007. godine, te zaključilo da se ne može prihvatiti apelantičina tvrdnja da je razlog operacije nastao kao posljedica predmetnog verbalnog konflikta. Dalje, zaključilo je da se nije mogla pokloniti vjera njezinoj izjavi danoj u svojstvu parnične stranke, jer u tom dijelu, osim što je kontradiktorna zato što je mijenjana u tijeku postupka, nije uvjerljiva, te je u suprotnosti sa navedenim materijalnim dokazima. Dalje, prema mišljenju drugostupanjskog vijeća, utvrđena dijagnoza i medicinski tretmani kojima je apelantica bila izložena u razdoblju na koje se odnose nalazi ne dovode u vezu njezino zdravstveno stanje sa ponašanjem prvotuzenog i drugotuzenog i uvjetima rada.

13. Drugostupanjsko vijeće Suda BiH je, potom, opširno analiziralo utvrđenja prvostupanjskog suda prema toč. I-IX. i obrazložilo razloge za suprotan zaključak. Ocijenilo je da je prvostupanjski sud nepravilno zaključio da prvotuzeni i drugotuzeni provedenim

dokazima nisu dokazali da nad apelanticom nije izvršen mobing. S tim u svezi, obrazložilo je da je apelantica u razdoblju od 2007. do 2012. godine, koje označava kao vrijeme kontinuiranog uznemiravanja, manje razdoblje provela na radu, dok je ostatak radnih dana provela na bolovanju, ili je bila odsutna po drugim osnovama. Ocjenjujući bitna obilježja mobinga, vremenski kontinuitet ukazanih radnji, te izolirane radnje koje stvaraju vremenski kontinuitet, za razliku od prvostupanjskog suda, drugostupanjsko vijeće, nakon ocjene provedenih dokaza, nije utvrdilo postojanje mobinga u radnjama označenim od točke I. do točke IX. izreke prvostupanjske presude. S tim u svezi, obrazložilo je da je apelantica radnje mobinga označila u dugom vremenskom razdoblju od pet godina, u širokom spektru radnji kojima je obuhvatila tužene i pojedine kolege. Dalje je obrazložilo da kao uzroke nefizičkog uznemiravanja apelantica navodi njezinu borbu protiv korupcije koja se ogleda u podnošenju kaznene prijave 2009. godine protiv drugotuženog, a pri tome gubi iz vida da je u samoj tužbi označila da je prva radnja mobinga bila 30. travnja 2007. godine, te su, stoga, ovi navodi neprihvatljivi. Pri tome je istaknulo da u godini koja je prethodila kaznenoj prijavi, 2008. godine, tužba ne označava nijednu radnju mobinga, u godini u kojoj je podnesena kaznena prijava tužba označava samo jednu radnju mobinga, kao i u godini nakon 2010. godine.

14. Drugostupanjsko vijeće je zaključilo da su prvotuženi i drugotuženi, nasuprot apelantičnim tvrdnjama, tijekom ovog postupka provedenim dokazima potvrdili da je za sve ove radnje postojalo razumno, zakonito i objektivno opravdanje koje je navedeno u obrazloženju odluke tog vijeća. Istaknulo je da od svih radnji mobinga koje je usvojio prvostupanjski sud jedina radnja koja je imala kao posljedicu degradaciju apelantičinog profesionalnog statusa jeste točka III. izreke presude kojom je po nalogu drugotuženog apelantici bilo uskraćeno obavljati poslove od 18. listopada 2007. do 8. svibnja 2009. godine. S tim u svezi, obrazložilo je da apelantici nepobitno nakon povratka sa dugog bolovanja nije vraćen opseg poslova njezinog radnog mjesta u punom kapacitetu, a koju odluku je donio drugotuženi, pa se takva odluka ne može definirati kao zabrana, nego kao odluka o rukovođenju. Međutim, ukazalo je da je apelantica u navedenom razdoblju često bila na dugom bolovanju, pa je prvotuženi dokazao da je imao zakonito opravdanje da dio poslova koji su u opisu apelantičinog radnog mjesta povjeri na izvršavanje drugom uposleniku iz istog odjela. Stoga je zaključilo da ni u činjenici da apelantica u utuženom razdoblju nije uvedena u sve poslove svog radnog mjesta nema elementa mobinga. Prema mišljenju drugostupanjskog vijeća, uslijed izostanka utvrđenja radnje mobinga, izostala je uzročno-posljedična veza između radnji tuženih i apelantičinog zdravstvenog stanja, pa nema ni njihove odgovornosti da nadoknade nematerijalnu štetu. Drugostupanjsko vijeće je, dalje, navelo da je prihvatilo sve razloge koje navodi prvostupanjski sud za odbijajući dio tužbenog zahtjeva, jer su zasnovani na činjenicama koje proizlaze iz provedenih dokaza i uz pravilnu primjenu zakonske odredbe koja definira mobing, što je opširno i uz analizu dokaza obrazložio. Također, imajući u vidu da je pravilna odluka prvostupanjskog suda u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev u odnosu na trećetuženu i zbog razloga navedenih u odluci drugostupanjskog vijeća, drugostupanjsko

vijeće je istaknulo da je utemeljen i prigovor nedostatka pasivne legitimacije u odnosu na trećetuženu, što je šire obrazložilo u presudi.

15. Presudom Suda BiH broj S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine odbijene su revizije apelantice i drugotuženog.

16. U obrazloženju presude revizijsko vijeće Suda BiH je navelo da je drugostupanjsko vijeće pravilno zaključilo da ne postoji odgovornost trećetužene za mobing na poslu, nego isključivo poslodavca, kako je to propisano odredbama čl. 86.a do 86.f Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o radu), koji je usuglašen sa odredbama ZZD. Revizijsko vijeće je, dalje, opširno analiziralo pojam mobinga, te utemeljenost činjeničnih navoda predmeta u kontekstu postojanja mobinga, imajući u vidu odredbu članka 15. ZZD. S tim u svezi, obrazložilo je da iz spisa predmeta proizlazi da je apelantica tužbom označila cijeli spektar radnji mobinga u razdoblju od 2007. do 2012. godine, ali da je za revizijsko vijeće, u smislu utvrđivanja postojanja radnji mobinga, primarna pravno relevantna činjenica da je apelantici, nakon povratka sa bolovanja 18. listopada 2007. godine, bilo uskraćeno obavljati radne zadatke do 8. svibnja 2009. godine. Dalje je obrazložilo da prvotuženi i drugotuženi u konkretnoj situaciji ne bi bili odgovorni za mobing ako bi mogli dokazati da je uskraćivanje obavljanja poslova tehničkog tajnika apelantici u tom razdoblju težilo zakonitom cilju, uz kumulativan uvjet postojanja razumnog odnosa proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se treba ostvariti. Revizijsko vijeće, ispitujući prvi uvjet, konstatira da je drugostupanjsko vijeće ispravno zaključilo da je legitiman cilj prvotuženog za smanjivanje opsega poslova apelantici moguće pronaći u dugotrajnim i čestim odsustvima sa posla. Prema mišljenju revizijskog vijeća, prvotuženi i drugotuženi su bili dužni apelantici, u duhu proporcionalnosti vlastitog postupanja usmjerenog ka punoj funkcionalnosti procesa rada prvotuženog, pisanim putem odgovoriti na njezine zahtjeve, ili donijeti rješenje o raspoređivanju na drugo radno mjesto, ili na neki drugi prikladan način obrazložiti uskraćivanje radnih zadataka, što nisu učinili, zbog čega je jasno da je apelantica neopravdano bila uskraćena za obavljanje radnih zadataka u vremenskom razdoblju od 18. listopada 2007. godine do 31. prosinca 2007. godine. Istaknulo je da se navedena argumentacija primjenjuje i za razdoblje od 1. siječnja 2008. godine do 12. ožujka 2008. godine, kada je apelantica bila nazočna na radnom mjestu bez dana odsustva zbog bolovanja.

17. Međutim, prema mišljenju revizijskog vijeća, da bi se mobing utvrdio za navedeno razdoblje, potrebno je zaključiti je li radnja mobinga „praznog stola“ imala posljedice po apelanticu. Revizijsko vijeće je ukazalo da je tijekom postupka apelantica izvodila dokaze i usmjerila izvedene dokaze u pravcu dokazivanja posljedica po vlastito zdravlje koje su proizvele radnje mobinga, a da je drugostupanjsko vijeće potpunim, iscrpnim i utemeljenim obrazloženjem ustanovilo da za apelanticu nisu nastupile predmetne posljedice. Stoga je revizijsko vijeće ocijenilo da nisu ispunjeni uvjeti u smislu posljedica koje su nastale po apelantičino zdravlje, koji bi opravdavali utemeljenost njezinih tvrdnji

o postojanju mobinga. Ukazalo je da je u razdoblju od 13. ožujka 2008. do 7. svibnja 2009. godine proporcionalno i opravdano postupanje prvotuzenog i drugotuzenog koji su apelantici uskraćivali puni opseg radnih zadataka i to što je ona mnogo dulje vremensko razdoblje bila odsutna sa posla nego što je bila nazočna (legitiman cilj poslodavca za uskraćivanje zadataka), zbog čega je stajalište revizijskog vijeća da su prvotuzeni i drugotuzeni dokazali da takvo postupanje ne predstavlja radnju mobinga. Prema mišljenju revizijskog vijeća, u preostalom dijelu, u svezi sa postupanjem prvotuzenog i drugotuzenog prema apelantici, iz činjenica utvrđenih tijekom postupka nije vidljivo da su se ostvarile radnje mobinga prema apelantici zbog razloga koje je detaljno obrazložilo drugostupanjnsko vijeće. S tim u svezi, obrazložilo je da apelantica za te radnje nije uspjela učiniti vjerojatnim postojanje mobinga, a prvotuzeni i drugotuzeni su ponudili utemeljene argumente u dokaznom postupku, koji predstavljaju snažan dokaz o nepostojanju mobinga nad apelanticom. Ukazalo je da, kako apelantica tijekom postupka nije dokazala da je ponašanje prvotuzenog, drugotuzenog i drugih uposlenika izravno utjecalo na njezino zdravstveno stanje, pa time dovelo do operativnog zahvata i kasnijeg pogoršanja osnovne i popratnih bolesti, zaključeno je da ne postoji uzročno-posljedična veza između radnji prvotuzenog i drugotuzenog i apelantičinih zdravstvenih problema.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelantica navodi da joj je u postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), uključujući i pravo na suđenje u razumnom roku kao elementu prava na pravično suđenje, pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije i opća zabrana diskriminacije iz članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

19. Povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi u proizvoljnoj ocjeni dokaza, proizvoljno primijenjenom procesnom i materijalnom pravu, nerazumno dugom trajanju postupka, povredi prava na nepristran sud i prava na obrazloženu presudu. Apelantica smatra da je proizvoljan zaključak da se legitiman cilj prvotuzenog na smanjivanju opsega poslova apelantici može pronaći u njezinim čestim odsustvima, jer se ona konstantno obraćala prvotuzenom da je vrati na radno mjesto i da zaštiti njezina prava, ali da nije dobivala odgovor. Također, smatra da je proizvoljno primijenjena i odredba članka 5. ZZD, kao i članak 86.e stavak e. Zakona o radu. Apelantica, dalje, navodi da je u pobijanoj odluci proizvoljno ocijenjena odredba članka 4. stavak 3. ZZD, te smatra da Sud BiH uopće nije ocijenio radnje mobinga koje proizlaze iz dokaza u svjetlu ovog članka. Ističe da Sud BiH u pogledu određenih razdoblja smatra da je apelantici uskraćeno obavljanje

radnih zadataka i da postupanje prvotuženog i drugotuženog nije bilo opravdano, ali da, bez obzira na taj zaključak, proizvoljno primjenjuje članak 4. stavak 3. ZZD. Također, smatra da su dokazi proizvoljno ocijenjeni, što je opširno elaborirala u apelaciji za pojedine točke svog tužbenog zahtjeva i dala svoju ocjenu izvedenih dokaza. Ističe i da je proizvoljno ocijenio nalaz vještaka neuropsihijatra i ostalu medicinsku dokumentaciju koju je predložila kao dokaz a iz koje je jasno proizlazila uzročno-posljedična veza sa događajima koji su predmetom tužbe. Također, smatra da je sud trebao obrazložiti za svaku točku tužbenog zahtjeva zašto nije usvojio dokaze i navode, te ističe da je izostalo obrazloženje u pogledu apelantičinih navoda o nezakonitom pribavljanju njezinog medicinskog kartona. Apelantica ističe da ponašanje suda i pitanja koja su postavljali članovi drugostupanjskog vijeća nisu ostavljali dojam nepristranosti, nego da su postavljali pitanja na vrlo pristran način, preuzimajući ulogu tuženih i preuzimajući teret dokazivanja na sebe. Smatra da je svako pitanje suda bilo usmjereno na dokazivanje da nije bilo mobinga, te ističe da je u tijeku postupka konstantno isticala prigovore na takvo postupanje. U pogledu duljine trajanja postupka, apelantica navodi tijek postupka, te ističe da se radilo o žurnom postupku sukladno odredbama članka 11. ZZD, kao i da je postupak iznimno bitan za nju. Apelantica se poziva na niz odluka Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, te traži naknadu nematerijalne štete i troškova.

20. Apelantica ističe da je opisanim postupanjem suda došlo i do kršenja članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, te članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno njezino pravo na jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, što je sud proizvoljno ocijenio.

21. Dalje, apelantica smatra da je došlo do povrede njezinog prava na privatnost iz članka 8. Europske konvencije zbog proizvoljne primjene Zakona o zaštiti osobnih podataka BiH. S tim u svezi, apelantica citira odluke Europskog suda *Lenader protiv Švedske, M.S. protiv Švedske, Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva* i dr. Ističe da je u ovom postupku došlo do otkrivanja podataka o njezinom zdravstvenom stanju, što nije moglo biti opravdano nikakvim interesom. Ističe da se u postupku kao nezakonit dokaz pojavio njezin medicinski karton iz doma zdravlja zajedno sa svim njezinim i nalazima njezine majke. S tim u svezi, tvrdi da su izvođenje tog dokaza predložili tuženi, da apelantica nije dala suglasnost za to, mada u spisu postoji dokaz da jeste. Ističe da joj medicinski karton kao dokaz nikad nije dostavljen, što je isticala u tijeku postupka i u završnoj riječi.

b) Odgovori na apelaciju

22. Sud BiH navodi da ostaje pri razlozima danim u revizionoj odluci i da je navedena odluka donesena pravilnom primjenom materijalnog prava.

23. Prvotuženi smatra da je apelacija neutemeljena. Ističe da je u pobijanim odlukama pravilno utvrđeno činjenično stanje i pravilno primijenjeno materijalno pravo. Smatra

da je apelantica isključivi krivac zbog duljine trajanja predmetnog postupka, jer se nije pojavljivala na pripremnim ročištima, da je stalno mijenjala činjeničnu i pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, te da je mijenjala opunomoćenike. Prvotučeni navodi da je tužba kontradiktorna, te opširno analizira pojedine apelantičine tvrdnje i pojašnjava ih. Smatra da ne postoji povreda apelantičinih prava navedenih u apelaciji.

24. Drugotučeni smatra da je apelacija nedozvoljena, odnosno neutemeljena, te da nema proizvoljnosti u primjeni materijalnog prava.

25. Trećetužena ističe da je apelacija neutemeljena i da je neutemeljenost svih apelantičnih tužbenih zahtjeva dokazala materijalnim dokazima. Predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

26. **Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 13.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje Sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo cijeniti svaki dokaz posebice i sve dokaze zajedno.

Članak 15.

(1) Stranka ima pravo na to da Sud odluči u razumnom roku o njezinim zahtjevima i prijedlozima.

(2) Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

27. **Zakon o zabrani diskriminacije** („Službeni glasnik BiH“ br. 59/09 i 66/16)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 2.

(Diskriminacija)

(1) Diskriminacijom, u smislu ovog zakona, smatrat će se svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na temelju njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog

stanja, članstva u sindikatu ili drugoj udruzi, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

(2) *Zabrana diskriminacije primjenjuje se na sva javna tijela kao i na sve fizičke ili pravne osobe, i u javnom i u privatnom sektoru, u svim oblastima, a naročito: zaposlenja, članstva u profesionalnim udrugama, obrazovanja, obuke, stanovanja, zdravstva, socijalna skrb, dobara i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima, te obavljanja gospodarskih aktivnosti i javnih usluga.*

*Članak 4. stavak 3.
(Ostali oblici diskriminacije)*

(3) *Mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući učinak na žrtvu i ima za svrhu ili posljedicu degradaciju zaposlenikovih radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.*

*Članak 5.
(Iznimke od načela jednakog postupanja)*

Zakonske mjere i radnje neće se smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su utemeljene na objektivnoj i razumnoj opravdanosti. [...]

*Članak 11. st. 4. i 5.
(Zaštita u postojećim postupcima)*

(4) *Sud i druga tijela primjenjuju načelo žurnosti u svim postupcima u kojima se ispituju tvrdnje o počinjenoj diskriminaciji.*

(5) *U skladu s općim pravilima postupka, sud i druga tijela dužni su poduzeti sve neophodne mjere kojima će se osigurati da se postupci u kojima se ispituju tvrdnje o počinjenoj diskriminaciji provedu hitno i okončaju u najkraćem mogućem roku.*

*Članak 15. stavak 1.
(Teret dokazivanja)*

(1) *Kada osoba ili skupina osoba u svim postupcima predviđenim ovim Zakonom, na temelju njima raspoloživih dokaza, učine vjerojatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.*

VI. Dopustivost

28. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i *ako se podnese* u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Suda BiH broj S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ustavni sud nije smatrao da je potrebno utvrđivati točan datum kada je apelantica primila presudu Suda BiH obzirom na to da je donesena 22. svibnja 2018. godine, a apelantica je apelaciju podnijela 19. srpnja 2018. godine. Dakle, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

31. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelantica navodi da joj je u postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, uključujući i pravo na suđenje u razumnom roku kao elementu prava na pravično suđenje, pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije i opća zabrana diskriminacije iz članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

33. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2., što uključuje:

e) Pravo na pravičan postupak u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivični postupak.

34. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

35. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na utvrđivanje postojanja diskriminacije i naknade štete, dakle, na predmet građanskopravne naravi, iz čega proizlazi da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

36. Ustavni sud podsjeća da povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi u proizvoljnoj ocjeni dokaza, proizvoljno primijenjenom procesnom i materijalnom pravu, nerazumno dugom trajanju postupka, povredi prava na nepristran sud i prava na obrazloženu presudu.

37. U svezi sa ovim navodima, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, uopćeno, zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacijske nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Europske konvencije u postupku pred redovitim sudovima.

38. Također, Ustavni sud naglašava da je izvan njegove nadležnosti da procjenjuje kvalitetu zaključaka redovitih sudova u pogledu ocjene dokaza ukoliko se ova ocjena ne čini očito proizvoljnom (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 661/04* od 22. travnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 44/05).

39. Dovodeći navedena stajališta u svezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud nalazi da je Sud BiH u prvostupanjskom postupku proveo dokaze i donio odluku kojom je djelomično usvojio apelantičin tužbeni zahtjev, a djelomično odbio. U prizivnom postupku drugostupanjsko vijeće Suda BiH je, ocjenjujući da su utemeljeni prizivni navodi parničnih stranaka, ponovno provelo dokaze saslušanjem parničnih stranaka, svjedoka i vještaka, izvršilo uvid u materijalne dokaze i provelo dokaze apelantice i drugotuženog koje su naknadno predložili. Na temelju provedenog dokaznog postupka, drugostupanjsko vijeće je izvelo drugačije zaključke u odnosu na prvostupanjski sud, te je na temelju relevantnih odredaba materijalnog prava odbilo apelantičin tužbeni zahtjev. U svezi s tim, drugostupanjsko vijeće je u obrazloženju presude jasno navelo koje činjenice su utvrđene iz sadržaja izvedenih dokaza, te razloge kojima se vodilo kada je prihvatilo pojedine dokaze i dovelo ih u svezu s ostalim izvedenim dokazima, te donijelo drugačiji zaključak nego prvostupanjski sud. S tim u svezi, Ustavni sud primjećuje

da je drugostupanjsko vijeće, u pogledu odbijanja tužbenog zahtjeva koji se odnosio na toč. I-IX. izreke prvostupanjske presude, ukazalo da su prvotuženi i drugotuženi tijekom postupka provedenim dokazima potvrdili da je za određene radnje postojalo razumno, zakonito i objektivno opravdanje, dok za preostale radnje (koje su odbijene prvostupanjskom presudom) nije utvrđeno da predstavljaju radnje mobinga, odnosno da ih apelantica nije dokazala. Navedenu ocjenu dokaza prihvatilo je i revizijsko vijeće Suda BiH kao pravilnu i zakonitu, te je dodatno obrazloženo zašto radnja uskraćivanja radnih zadataka ne predstavlja radnju mobinga.

40. Dalje, Ustavni sud primjećuje da su na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja redoviti sudovi detaljno i jasno obrazložili primjenu relevantnih odredaba ZZD na konkretan pravni odnos, te razloge kojima su se vodili kada su donijeli odluke kojim su odbili apelantičin tužbeni zahtjev. S tim u svezi, Ustavni sud zapaža da su drugostupanjsko vijeće i revizijsko vijeće detaljno i jasno analizirali svaku radnju koju je apelantica u tužbi označila kao radnju mobinga, da su je doveli u kontekst relevantnih odredaba ZZD, te da su zaključili da u konkretnom slučaju apelantica nije učinila vjerojatnim da postoje radnje mobinga, ili nije dokazala da su nastupile posljedica po njezino zdravlje, odnosno da su prvotuženi i drugotuženi izvedenim dokazima dokazali da je za pojedine radnje postojalo razumno, zakonito i objektivno opravdanje. Također, redoviti sudovi su obrazložili i razloge kojima su se vodili kad su zaključili da trećetužena nije pasivno legitimirana, koji se u okolnostima konkretnog slučaja ne čine proizvoljnim. Imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud u razlozima pobijanih odluka ne nalazi elemente koji bi ukazivali na arbitrarnost u donošenju pobijanih odluka i primjeni relevantnih propisa na apelantičinu štetu, koji bi mogli biti osnova da Ustavni sud svojim tumačenjem zamijeni dano tumačenje redovitih sudova. Pri tome, u pogledu apelantičinog pozivanja na praksu Ustavnog suda i Europskog suda, Ustavni sud ukazuje da je sve navedeno imao u vidu prilikom donošenja ove odluke, ali da smatra kako to ni na koji način ne utječe na drugačiju odluku u apelantičinom slučaju.

41. U pogledu apelacijskih navoda o povredi prava na obrazloženu odluku, Ustavni sud smatra da je Sud BiH u pobijanim odlukama odgovorio na svaki apelantičin navod koji je ocijenjen kao bitan i relevantan za odlučenje, te da je za svoje stajalište dao valjane, jasne i logične razloge koji u svemu korespondiraju sa standardom obrazložene odluke iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Apelantica navodi da je izostalo obrazloženje u pogledu navoda o nezakonitom pribavljanju njezinog medicinskog kartona iz doma zdravlja. S tim u svezi, Ustavni sud primjećuje da apelantica navode o nezakonito pribavljenom medicinskom kartonu nije isticala ni u prizivu na prvostupanjsku odluku, niti u reviziji Vrhovnom sudu. Imajući u vidu navedeno, te podržavajući svoju praksu u ovakvim slučajevima kada apelant određene navode prvi put ističe u apelaciji, Ustavni sud smatra da apelantica ove navode u tom pravcu nije mogla uspješno isticati tek u postupku pred Ustavnim sudom, budući da ih je bila dužna koristiti u postupku pred

redovitim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *AP 476/04* od 17. prosinca 2004. godine, točka 26, i *AP 1766/17* od 10. travnja 2019. godine, točka 35, dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi apelantičini navodi u kontekstu prava na obrazloženu odluku, također, neutemeljeni.

42. U pogledu apelacijskih navoda koji se odnose na pravo na nepristran sud, Ustavni sud podsjeća da se nepristranost suda, u smislu standarda članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ispituje sa aspekta subjektivne i objektivne nepristranosti suda (vidi, između ostalih, Odluku Ustavnog suda broj *AP 2737/13* od 28. travnja 2016. godine, točka 35, dostupna na Internet-stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Subjektivna ili osobna nepristranost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u osobnom smislu sud uvijek nepristran u odnosu na stranke, osim ukoliko se to ne ospori uvjerljivim dokazima. S druge strane, objektivna nepristranost se ne pretpostavlja, već se ona utvrđuje na temelju objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se postoje li u spisu objektivni dokazi na temelju kojih se može razumno sumnjati da sud nije bio nepristran. Ustavni sud primjećuje da iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih uz apelaciju ne proizlazi da se u konkretnom slučaju pokreće pitanje subjektivne ili osobne nepristranosti. U svezi s eventualnom objektivnom nepristranošću, Ustavni sud primjećuje da apelantica ukazuje na to da ponašanje suda i pitanja koja su postavljali članovi drugostupanjskog vijeća nisu ostavljali dojam nepristranosti, nego da su postavljali pitanja na vrlo pristran način, preuzimajući ulogu tuženih i preuzimajući teret dokazivanja na sebe. S tim u svezi, apelantica u apelaciji citira dijelove ispitivanja trećetužene, jednog od svjedoka i vještaka, te ističe da je drugostupanjsko vijeće konstantno prekidalo ispitivanje i na taj način onemogućilo postavljanje pitanja i razjašnjenje činjenica bitnih za utvrđenje radnje mobinga. S tim u svezi, Ustavni sud ukazuje na relevantne odredbe Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, kojim je propisano da sud vodi računa da se glavna rasprava odvija na pravilan način i bez nepotrebnih odgađanja, kao i da se raspravlja samo o pitanjima bitnim za donošenje odluke (članak 67. stavak 1). Dalje, predsjednik drugostupanjskog vijeća a, po njegovom odobrenju, i članovi vijeća mogu postavljati pitanja strankama, svjedocima ili vještacima u svakoj fazi saslušanja, a sud neće dopustiti da se postavljaju određena pitanja u kojima je sadržano kako treba odgovoriti, koja su nebitna i na koja je već dostatno odgovoreno, niti će dopustiti vrijeđanje i uznemiravanje stranaka, svjedoka i vještaka za vrijeme ispitivanja (čl. 73. i 74). Ni iz apelacijskih navoda, niti iz stanja spisa ne proizlazi da je sud zloupotrijebio navedena prava i obveze, niti proizlaze okolnosti koje bi objektivno opravdale apelantičinu bojazan i dovele u pitanje nepristranost suca/suda. Stoga, imajući u vidu prethodni zaključak Ustavnog suda o ocjeni dokaza i primjeni prava u konkretnom predmetu, Ustavni sud zaključuje da su i ovi apelantičini navodi neutemeljeni.

43. U svezi sa apelacijskim navodima koji se odnose na duljinu trajanja postupka, Ustavni sud zapaža da je apelantica 9. rujna 2009. godine podnijela tužbu i da je predmetni

postupak okončan presudom Suda BiH od 22. svibnja 2018. godine. Dakle, relevantno razdoblje koje Ustavni sud treba uzeti pri ocjeni duljine trajanja predmetnog parničnog postupka jeste oko osam godina i osam mjeseci. Imajući u vidu da je apelantica podnijela dvije tužbe, da je sud, u konačnici, morao odlučiti o svim apelantičnim zahtjevima koji se, kako Sud BiH navodi, odnose na „cijeli spektar radnji mobinga u razdoblju od 2007. do 2012. godine“, da je na strani tuženih više osoba i da je proveden veliki broj dokaza koji je uključivao i više svjedoka i vještaka, Ustavni sud smatra da se radilo o složenijem predmetu. Osim toga, apelantica je, kako proizlazi iz činjenica predmeta, više puta opredjeljivala tužbeni zahtjev, što je objektivno doprinijelo duljini trajanja postupka. Ustavni sud uočava da je u tom razdoblju Sud BiH na tri instance donio četiri presude i tri rješenja. Promatrajući postupak u razdoblju nakon podnošenja tužbe, Ustavni sud primjećuje da je nakon nešto više od dvije godine donesena prvostupanjska odluka kojom je odbačena apelantičina tužba kao nepravodobna, koja je ukinuta i vraćena na ponovni postupak, a u međuvremenu je apelantica podnijela još jednu tužbu. Nakon spajanja tužbi u jedan predmet, Sud BiH je donio meritornu odluku, koja je ukinuta u prizivnom postupku, koji je trajao oko 11 mjeseci, i predmet vraćen na ponovni postupak. Ponovni postupak je trajao oko godinu i osam mjeseci nakon čega je donesena prvostupanjska odluka. U prizivnom postupku, koji je trajao oko godinu dana i u kojem su ponovno izvedeni dokazi, preinačena je prvostupanjska presuda u jednom dijelu, odnosno potvrđena u drugom. Nakon toga revizijski postupak je trajao oko šest mjeseci (sve računajući od prethodne odluke). Ustavni sud naglašava da ocjenjuje duljinu trajanja postupka u cjelini pri čemu posebnu pozornost posvećuje razdobljima neaktivnosti suda na nekoj instanci u svakom konkretnom slučaju. Stoga, sagleđavajući postupak u cjelini, posebice imajući u vidu činjenicu da se radilo o složenijem predmetu, da je Sud BiH, nakon početnog zastoja, nepobitno kontinuirano poduzimao procesne radnje i postupao u predmetu, te da je donio četiri presude i tri rješenja, kao i okolnost da je apelantica do konačne odluke u predmetu došla prije podnošenja apelacije, Ustavni sud je ustanovio da, iako se radilo o žurnom postupku, u okolnostima konkretnog predmeta nije povrijeđeno apelantičino pravo na suđenje u razumnom roku kao elementu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

44. Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na poštivanje privatnog života

45. Članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2., što uključuje:

f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku.

46. Članak 8. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na poštivanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

47. Ustavni sud podsjeća da suština svakog pojedinačnog slučaja određuje može li se određeni životni aspekt okvalificirati kao „privatni život“ u smislu Europske konvencije. U tom smislu Ustavni sud podsjeća i na uspostavljena načela iz prakse Europskog suda, kojima je, između ostalog, na općenit način istaknuto da „privatni život“ obuhvaća širok spektar aktivnosti u osobnoj sferi (*S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavak 66) iz čega slijedi da će se uzeti u obzir sve promjene koje se događaju u društvu.

48. U kontekstu navedenog Ustavni sud zapaža da apelantica smatra kako je došlo do povrede njezinog prava na privatnost iz članka 8. Europske konvencije zbog proizvoljne primjene Zakona o zaštiti osobnih podataka BiH, odnosno zbog okolnosti da se u postupku pojavio kao nezakonit dokaz njezin medicinski karton iz doma zdravlja, čime je došlo do otkrivanja podataka o njezinom zdravstvenom stanju. S tim u svezi, Ustavni sud, u prvom redu, primjećuje da je u postupku izvršen uvid u veliki broj dokumenata koji su se odnosili na apelantičino zdravstveno stanje, koje je i sama apelantica predlagala kao dokaz, što je bilo nužno u kontekstu predmeta spora i utvrđivanja posljedica radnji mobinga na apelantičino zdravlje. Međutim, nevezano za navedeno, pitanje korištenja apelantičinog medicinskog kartona iz doma zdravlja u predmetnom postupku Ustavni sud je razmatrao u okviru prava na pravično suđenje (vidi točku 41. Odluke) i zaključio da apelantica ove navode u tom pravcu nije mogla uspješno isticati tek u postupku pred Ustavnim sudom, budući da ih je, ako je već namjeravala, bila dužna koristiti u postupku pred redovitim sudovima.

49. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su i apelantičini navodi o povredi prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije neutemeljeni.

Zabrana diskriminacije

50. Ustavni sud zapaža da apelantica smatra kako je u konkretnom slučaju došlo do kršenja članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, kao i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kojim je regulirana opća zabrana diskriminacije u svezi sa uživanjem svih prava određenih zakonom. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da, iako se apelantica nije izričito izjasnila u svezi s kojim

pravom smatra da je diskriminirana, iz navoda apelacije proizlazi da apelantica smatra da je diskriminirana u odnosu na pravo na pravično suđenje.

51. Ustavni sud zapaža da iz apelacijskih navoda proizlazi da apelantica smatra da je postupanjem Suda BiH u njezinom predmetu prekršena zabrana diskriminacije, kao i da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja njezinog prava na jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, što je sud proizvoljno ocijenio. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH apelantičin tužbeni zahtjev sagledao upravo u svjetlu različitog postupanja prvotuženog i drugotuženog prema apelantici u odnosu na ostale uposlenike, ali da je tužbeni zahtjev odbijen kao neutemeljen jer apelantica ponuđenim dokazima nije učinila vjerojatnim da su prvotuženi i drugotuženi apelanticu diskriminirali po osnovi njezinih prava iz radnog odnosa, odnosno da su prvotuženi i drugotuženi dokazali da nije bilo različitog postupanja, odnosno da je i ono koje je utvrđeno bilo opravdano, o čemu se Ustavni sud prethodno detaljno izjasnio i zaključio da u svezi s navodima o kršenju prava na pravično suđenje nije bilo proizvoljnosti. Stoga, budući da apelantica u apelaciji ne nudi relevantne argumente koji bi uputili na suprotan zaključak, Ustavni sud smatra da su apelantičini navodi o kršenju članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi sa pravom na pravično suđenje, kao i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju neutemeljeni.

VIII. Zaključak

52. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantičinog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije kada je Sud BiH za pobijane odluke dao detaljna, jasna i argumentirana obrazloženja u pogledu izvedenih dokaza i primjene pozitivnopravnih propisa, kao i kada nepristranost suda ničim nije dovedena u sumnju. Osim toga, Ustavni sud smatra da ne postoji povreda prava na suđenje u razumnom roku kao elementu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer je predmetni postupak trajao oko osam godina i osam mjeseci u okviru kojeg razdoblja je Sud BiH kontinuirano poduzimao procesne radnje i donio četiri presude i tri rješenja na tri instance, što se, u ocjeni duljine trajanja postupka u cjelini, u okolnostima konkretnog slučaja ne može smatrati nerazumno dugim trajanjem postupka.

53. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantičinog prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, jer apelantica ne može tek u postupku pred Ustavnim sudom sa uspjehom isticati prigovore koje je mogla koristiti u tijeku postupka pred Sudom BiH.

54. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja ni prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje i općom zabranom diskriminacije iz članka 1. Protokola broj 12 uz

Europsku konvenciju, jer apelantica uz apelaciju nije ponudila relevantne dokaze kojima bi potkrijepila tvrdnje o navodnoj diskriminaciji.

55. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

56. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 209/20

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI
I MERITUMU**

Apelacija B. V. iz Modriče podnesena protiv Rješenja apelacionog vijeća Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 Iž 034471 20 Iž od 6. januara 2020. godine

Odluka od 6. maja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 209/20**, rješavajući apelaciju **B. V.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 6. maja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija B. V. podnesena protiv Rješenja apelacionog vijeća Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 IŽ 034471 20 IŽ od 6. januara 2020. godine u odnosu na čl. I/2, II/1. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i član 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija B. V. podnesena protiv Rješenja apelacionog vijeća Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 IŽ 034471 20 IŽ od 6. januara 2020. godine u odnosu na pozivanje na odredbe Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima zbog toga što je ratione materiae inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Apelant B. V. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Modriče podnio je 13. januara 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud)

protiv Rješenja apelacionog vijeća Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 3 Iž 034471 20 Iž od 6. januara 2020. godine. Apelant je 18. januara 2020. godine podneskom dopunio apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: CIK) zatraženo je 25. februara 2020. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Sud BiH i CIK su odgovor na apelaciju dostavili 9, odnosno 19. marta 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Odlukom CIK-a broj 06-1-07-3-788-2/19 od 19. decembra 2019. godine odbačen je kao nedopušten apelantov zahtjev kojim je tražio povlačenje kandidature s liste kandidata političkog subjekta Saveza nezavisnih socijaldemokrata (u daljnjem tekstu: SNSD).

6. Apelant je u zahtjevu tražio da CIK, u skladu sa članom 4.20 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon), na osnovu njegove ovjerene izjave, donese akt kojim bi konstatirao povlačenje njegove kandidature s liste kandidata političkog subjekta SNSD-a za Narodnu skupštinu Republike Srpske – izborna jedinica 4.

7. Dalje, CIK je u postupku utvrđivanja činjeničnog stanja utvrdio da je apelant kandidat koji se nalazi na 4. mjestu ovjerene kandidatske liste kandidata političkog subjekta SNSD-a za Narodnu skupštinu RS, koja je ovjerena konačnom i izvršnom odlukom CIK-a broj 06-1-07-3-3-109/18 od 19. jula 2018. godine. Prilikom odlučjenja CIK se pozvao na odredbe člana 4.21 st. (3) i (4) Izbornog zakona, koje je citirao, a koje ne omogućavaju da se takvom zahtjevu udovolji, pa je na osnovu činjenice da su navedene zakonske norme obligatorne, a iz kojih proizlazi nedopuštenost zahtjeva, odlučeno kao u dispozitivu odluke.

8. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv odluke CIK-a, Sud BiH je odbio žalbu Rješenjem broj S1 3 Iž 034471 20 Iž od 6. januara 2020. godine. Sud BiH je u rješenju najprije podsjetio da apelant žalbom ukazuje da je odluka CIK-a nepravilna jer smatra da se radi o njegovom slobodnom pravu koje ne može da škodi trećim licima niti javnom interesu i da je CIK proizvoljno protumačio odredbe člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona.

9. Sud BiH je nakon razmatranja žalbenih prigovora u svjetlu osporene odluke i relevantnih odredaba Izbornog zakona u cijelosti podržao stav CIK-a o nedopuštenosti zahtjeva jer zakonske odredbe Izbornog zakona ne propisuju mogućnost da se zahtjevu udovolji, i to u periodu od ovjere kandidatskih listi pa do isteka mandata.

10. Prema ocjeni Suda BiH, takva zabrana je propisana zbog pravne sigurnosti, pri čemu bi tumačenje odredaba Izbornog zakona na način kako to apelant čini dovelo do anuliranja smisla, cilja i karaktera pune stranačke liste, te bi ugrozilo interese političkih subjekata koji su na listama i kandidata jer bi se onemogućilo kontinuirano popunjavanje predstavničkih tijela ako zbog razloga predviđenih Izbornim zakonom nekome prestane mandat, a u kojem slučaju se mandat dodjeljuje narednom kandidatu s liste tog političkog subjekta, u skladu sa članom 9.10 Izbornog zakona. Prema mišljenju Suda BiH, ukoliko takva zabrana ne bi postojala bilo bi potrebno provoditi prijevremene, parcijalne izbore, za što ne postoje zakonski uvjeti. Potom se Sud BiH pozvao na odredbu člana 4.24 stav (2) Izbornog zakona, koju je citirao, te je dalje ukazao da svaka kandidatska lista za kompenzacione mandate uključuje mandate muškog i ženskog spola koji su ravnopravno zastupljeni, pri čemu ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan o spolova zastupljen s najmanje 40% od ukupnog broja kandidata na listi. Sud BiH je podsjetio i na koji način se raspoređuju kandidati manje zastupljenog spola na kandidatskoj listi za kompenzacione mandate. Prema ocjeni Suda BiH, ukoliko bi se dopustilo povlačenje kandidature bila bi ugrožena i ravnopravna zastupljenost kandidata muškog i ženskog spola, što bi bilo suprotno odredbama Izbornog zakona koje su prethodno spomenute.

11. Sud BiH je, imajući u vidu činjenične okolnosti konkretnog slučaja, zaključio da je osporena odluka CIK-a donesena pravilnom primjenom člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona zbog toga što se radi o jasnoj odredbi koja ne ostavlja prostor za bilo kakvu dilemu u pogledu njenog pravilnog tumačenja. Imajući u vidu da je zahtjev za povlačenje kandidature podnesen nakon ovjere kandidatskih listi, prema ocjeni Suda BiH, žalbi ne može biti udovoljeno, a žalbeni navodi kojim apelant ukazuje da se odredbe Izbornog zakona trebaju tumačiti na drugačiji način nisu od utjecaja za drugačije odlučenje u konkretnom predmetu. Shodno svemu navedenom, Sud BiH je žalbu odbio primjenom člana 81. stav (1) Zakona o upravnim sporovima BiH (u daljnjem tekstu: ZUS).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da osporena odluka Suda BiH krši odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, i to član I/2, te čl. II/1. i II/2. U iscrpnim navodima apelacije apelant zapravo kršenje navedenih odredaba Ustava Bosne i Hercegovine dovodi u vezu s proizvoljnom primjenom i tumačenjem Izbornog zakona i u vezi s tim proizvoljnim obrazloženjem Suda BiH. Kršenje člana II/1. Ustava Bosne i Hercegovine apelant dovodi u vezu s proizvoljnim obrazloženjem Suda BiH jer je taj sud prilikom odlučanja uzeo u obzir činjenice koje nisu odlučujuće za rješavanje konkretnog predmeta, te u tom smislu apelant smatra neosnovanim obrazloženje Suda BiH da bi povlačenje kandidature dovelo do narušavanja spolne zastupljenosti kandidata, da bi se onemogućilo

kontinuirano popunjavanje predstavničkih tijela, te da bi bila ugrožena kandidatska lista za kompenzacione mandate. Apelantu je posebno problematičan stav Suda BiH da zabrana povlačenja kandidature postoji zbog pravne sigurnosti, a da pri tome nije obrazloženo u čemu bi se sastojalo njeno kršenje. Prema apelantovoj ocjeni, zajednička karakteristika navoda Suda BiH iz obrazloženja jeste da su oni potpuno paušalni i da nemaju nikakve veze s pravom pojedinačnog kandidata da nakon ovjere izbornih rezultata odstupi s kandidatske liste, odnosno da povuče svoju kandidaturu. Apelant, također, tvrdi da obrazloženje Suda BiH ima cilj da skrene pažnju sa suštinske analize člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona kojim zapravo nije propisana zabrana povlačenja kandidature u periodu nakon ovjere izbornih rezultata. Pri tome apelant ukazuje na odredbu člana 4.20 Izbornog zakona koja omogućava povlačenje kandidature u periodu nakon ovjere izbornih rezultata, ali su i CIK i Sud BiH navedenu odredbu zanemarili. Apelant se na str. 5–7. obrazloženja apelacije iscrpno osvrće na dijelove obrazloženja Suda BiH koje smatra proizvoljnim ukazujući na odredbe Izbornog zakona na kojima zasniva svoj stav u nastojanju da opovrgne obrazloženje Suda BiH, pozivajući se na odredbe čl. 9.10, 14.3 i 9.7a Izbornog zakona. Apelant ukazuje i na proizvoljnu primjenu člana 4.21 stav (3), koju je Sud BiH proizvoljno protumačio i nije je doveo u vezu sa članom 1.1a stav (1) tačka 4. Izbornog zakona, te u vezi s tim zaključuje da postoje brojni razlozi praktične prirode koji ukazuju da zabrana kandidatu da povuče kandidaturu na izborima važi samo u izbornom ciklusu koji teče od momenta ovjere kandidatske liste i traje do ovjere izbornih rezultata. Prema apelantovoj ocjeni, svako drugo tumačenje da se zabrana odnosi i na period nakon ovjere izbornih rezultata ne bi imalo svoje uporište u Izbornom zakonu, pri čemu takva zabrana ne bi imala razumnu svrhu u periodu nakon ovjere izbornih rezultata jer je time završen izborni proces, pri čemu apelant tvrdi da odredba člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona ne daje pravni osnov za odbijanje zahtjeva nakon ovjere izbornih rezultata.

13. Kršenje prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine apelant dovodi u vezu sa članom 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljnjem tekstu: Međunarodni pakt) prema kome svaki građanin bez neosnovanih ograničenja ima pravo i mogućnost da bira i da bude biran. Apelant u tom smislu skreće pažnju da se u konkretnom slučaju radi o pravu da neko bude biran, odnosno da bude kandidat, i to mu niko ne može neosnovano ograničiti u smislu kandidiranja, ali da mu niko ne može uskratiti ni pravo da povuče svoju kandidaturu. Apelant smatra da se ta odredba Međunarodnog pakta ne može bukvalno tumačiti u smislu kao obaveza, već samo kao pravo i mogućnost da se svaki građanin koji ispunjava uvjete može po svojoj slobodnoj volji kandidirati na izborima, ali isto tako da po svojoj slobodnoj volji može i povući svoju kandidaturu. Apelant smatra da je primjena i tumačenje odredaba člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona na način kako je to učinio Sud BiH nezamisliva u pravnom poretku sa stanovišta ustavnosti i zakonitosti jer je suprotna odredbama člana II/1. Ustava Bosne i Hercegovine.

14. Kršenje člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine apelant dovodi u vezu sa članom 25. Međunarodnog pakta i članom 29. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Univerzalna deklaracija), te u tom smislu ukazuje da je rješenje Suda BiH zasnovano na kršenju člana 29. stav 2. Univerzalne deklaracije. Apelant ukazuje da se pravilnim tumačenjem citirane odredbe postavlja pitanje da li je ograničenje prava na povlačenje kandidature opravdano i da li su razlozi za takvo ograničenje opravdani. U vezi s tim, postavlja se pitanje da li je neophodno zabraniti povlačenje kandidature ako takav zahtjev dolazi u periodu nakon ovjere izbornih rezultata da bi se osiguralo potrebno priznanje i poštovanje prava i sloboda drugih, pri čemu apelant zna i odgovor na to pitanje, a on glasi da ne postoje nikakvi opravdani razlozi. Apelant smatra da obrazloženje Suda BiH kojim je odbijena žalba protiv odluke CIK-a krši član 29. stav 2. Univerzalne deklaracije jer ne postoji nikakvo razumno opravdanje, niti razuman javni interes kojim bi se ograničilo pravo na povlačenje kandidature nakon ovjere izbornih rezultata. Apelant smatra da se u konkretnom slučaju radi pravilne primjene materijalnog prava prilikom odlučnja moraju kombinirati odredbe člana 4.21 stav (3) sa odredbama člana 4.20 Izbornog zakona.

15. U dopuni apelacije apelant dovodi u pitanje zakonitost odluke CIK-a u vezi sa Zakonom o upravnom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZUP), ukazujući da je CIK pravilnom primjenom odredaba ZUP-a (čl. 1, 3, 4, 16, 122, 203. i 250), koje je citirao, i Izbornog zakona morao i trebao donijeti drugačiju odluku, odnosno udovoljiti apelantovom opravdanom zahtjevu. Apelant smatra da obrazloženje da se odluka o ovjeri kandidatske liste ne može mijenjati na zahtjev kandidata jer je postala konačna i izvršna nije tačno sa stanovišta pravilne primjene materijalnog prava na utvrđeno činjenično stanje. To, prema apelantovoj ocjeni, ukazuje da je odluka Suda BiH suprotna odredbama ZUP-a na koje je apelant ukazao i Izbornog zakona, što predstavlja povredu člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na apelaciju

16. CIK i Sud BiH su u odgovoru na apelaciju istakli da su apelacioni prigovori neosnovani, uz prijedlog da se apelacija odbije kao neosnovana jer osporenim odlukama nisu povrijeđena ustavna prava na koja se apelant neosnovano pozvao u apelaciji. CIK je uz odgovor dostavio i relevantnu dokumentaciju koja se odnosi na postupak ovjere liste kandidata SNSD-a iz jula 2018. godine.

V. Relevantni propisi

17. **Izborni zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – odluka USBiH, 63/11 – odluka USBiH, 15/12 – rješenje USBiH, 11/13 – rješenje USBiH, 18/13, 7/14 i 31/16). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

POGLAVLJE 1 – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.1

Ovim zakonom uređuje se izbor članova i delegata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine, te utvrđuju principi koji važe za izbore na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

Član 1.1a stav (1) tač. 1), 4), 7), 12) i 13)

Značenje pojedinih izraza korištenih u ovom zakonu:

1) „Politički subjekt“ podrazumijeva političku stranku, nezavisnog kandidata, koliciju ili listu nezavisnih kandidata, ovjeren za učešće na izborima u skladu sa ovim zakonom.

4) „Izborni ciklus“ podrazumijeva mandatni period koji se odnosi na određeni nivo vlasti.

7) „Kompenzacijski mandati“ podrazumijevaju mandate koji se raspodjeljuju na liste političkih stranaka ili koalicija prema broju dobivenih važećih glasova i služe da kompenziraju nedovoljnu proporcionalnost na nivou entiteta, a koja nastaje sabiranjem rezultata za pojedine višečlane izborne jedinice u entitetu.

12) „Izborni period“ podrazumijeva period od dana raspisivanja izbora do dana potvrđivanja rezultata izbora.

13) „Izborna godina“ je period koji se poklapa s kalendarskom godinom u kojoj je predviđeno održavanje izbora.

Član 1.10 stav (1) tač. od 1. do 5.

(1) Izabranom članu organa vlasti na svim nivoima prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

1. danom podnošenja ostavke;
2. ako je opozvan u skladu sa zakonom;
3. danom smrti;
4. danom pravosnažnosti sudske presude kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci ili duže;
5. danom pravosnažnosti sudske odluke kojom je lišen poslovne sposobnosti (proglašen mentalno nesposobnim);

POGLAVLJE 4. OVJERA I KANDIDIRANJE ZA IZBORE

Član 4.1

Da bi učestvovali na izborima, političke stranke, nezavisni kandidati, koalicije i liste nezavisnih kandidata ovjeravaju se kod Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

Član 4.19

(1) *Ovjerena politička stranka ili koalicija podnose posebnu kandidatsku listu za svaku izbornu jedinicu.*

(2) *Broj kandidata na kandidatskoj listi može biti veći za 5 kandidata od broja mandata koji se dodjeljuju.*

(3) *Svaka kandidatska lista uključuje kandidate muškog i ženskog spola, koji su ravnopravno zastupljeni. Ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen s najmanje 40% od ukupnog broja kandidata na listi. Kandidati spola koji je manje zastupljen raspoređuju se na kandidatskoj liste na sljedeći način: najmanje jedan (1) kandidat manje zastupljenog spola među prvih dva (2) kandidata, dva (2) kandidata manje zastupljenog spola među prvih pet (5) kandidata i tri (3) kandidata manje zastupljenog spola među prvih osam (8) kandidata, itd.*

(4) *Kandidatska lista sadrži ime i prezime svakog kandidata na listi, jedinstveni matematički broj, adresu prebivališta, izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih, potpis predsjednika političke stranke, odnosno potpis ovlaštenog lica koalicije za zastupanje pred Centralnom izbornom komisijom BiH. Uz prijedlog liste dostavlja se izjašnjenje svakog od kandidata na listi o prihvatanju kandidature i izjava da nema smetnji iz člana 1.8 stav (1) i člana 1.10 stav (1) tačka 5. ovog zakona. Izjašnjenje i izjave moraju biti ovjerene na način propisan zakonom ili kod nadležne općinske izborne komisije.*

(5) *Izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih iz stava (4) ovog člana koristit će se kao osnov za ostvarivanje prava na izabranu odnosno imenovanu funkciju za koju je uslov izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih u izbornom ciklusu za koji je kandidatska lista podnesena.*

(6) *Kandidat ima pravo da se ne izjasni o svojoj pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih na kandidatskoj listi, ali neizjašnjavanje će se smatrati kao odustajanje od prava na izabranu, odnosno imenovanu funkciju za koju je uslov izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih.*

(7) *Ako se na kandidatskim listama nalazi veći broj kandidata od broja propisanog stavom (2) ovog člana ili kandidatska lista ne ispunjava uslove iz stava (3) ovog člana, Centralna izborna komisija BiH ovjerit će kandidatsku listu do broja na listi koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom.*

Član 4.20

Ime kandidata na listi političke stranke, koalicije ili na listi nezavisnih kandidata ne može se povući nakon što kandidatsku listu ovjeri Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine. Ako je kandidat lišen poslovne sposobnosti, ili odbije mandat nakon ovjere izbornih rezultata od Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, ime tog kandidata briše se sa kandidatske liste i mandat se dodjeljuje u skladu sa članom 9.11 osim za kandidatske liste za kantone i općine, kada se mandat dodjeljuje u skladu sa članom 13.5 ovog zakona. Kandidat ili njegov zakonski zastupnik, u slučaju kada je kandidat nesposoban, mora Centralnoj izornoj komisiji Bosne i Hercegovine podnijeti

izjavu o odbijanju mandata u pisanoj formi. Kandidat ne može povući svoju kandidaturu prije ovjere izbornih rezultata.

Član 4.21

(1) Kandidatske liste političkih stranaka, liste nezavisnih kandidata i koalicija moraju se podnijeti Centralnoj izbornoj komisiji BiH najkasnije 90 dana prije dana izbora.

(2) Centralna izborna komisija BiH pregleda kandidatsku listu i ovjerava ili odbija kandidate na listi najkasnije 25 dana nakon što joj je kandidatska lista podnesena. Centralna izborna komisija BiH obavještava političku stranku, koaliciju ili listu nezavisnih kandidata o kandidatima koji su odbijeni. Politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata dužna je u roku od pet (5) dana od dana prijema obavještenja otkloniti nepravilnosti na kandidatskoj listi, zamjenjivanjem kandidata ili osiguravanjem dodatne dokumentacije, ako Centralna izborna komisija BiH uputi takav zahtjev.

(3) Nakon ovjere kandidatskih listi, sve do isteka mandata organa, politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne mogu mijenjati kandidatsku listu, niti kandidat može povući kandidaturu.

(4) Nakon ovjere kandidatskih listi, pa do početka štampanja glasačkih listića, politička stranka, koalicija i lista nezavisnih kandidata ima pravo da zamijeni kandidata na listi samo u slučaju smrti kandidata, ili ako su u tom vremenu nastupili razlozi iz člana 1.10 stav (1) tačka 5. ovog zakona.

Član 4.22

(1) Centralna izborna komisija BiH vodi evidenciju o prijavama za ovjeru učešća na izborima.

(2) Sve izmjene podataka koje se vode u evidenciji o prijavama za ovjeru učešća na izborima, politička stranka, koalicija, nezavisni kandidat i lista nezavisnih kandidata dužni su, u roku od deset (10) dana od dana izmjene, dostaviti Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Član 4.23

(1) Nakon ovjeravanja podnesenih kandidatskih listi, Centralna izborna komisija BiH objavljuje kandidatsku listu sa nazivima ovjerenih političkih stranaka, koalicija, nezavisnih kandidata i listi nezavisnih kandidata, za svake izbore, prema redoslijedu koji se dobije žrijebanjem, u skladu sa članom 5.15 ovog zakona. Kandidatske liste objavljuju se u službenim glasilima najkasnije četrdeset pet (45) dana prije dana izbora. Kandidatske liste se također izlažu na biračkim mjestima i objavljuju u sredstvima javnog informiranja.

(2) Centralna izborna komisija BiH uklonit će s kandidatske liste kandidata iz člana 4.21 stav (4) ovog zakona i naložiti političkoj stranci, koaliciji ili listi nezavisnih kandidata da u roku od 48 sati izvrši zamjenu kandidata na kandidatskoj listi i takav kandidat podliježe provjerama u skladu s odredbama ovog zakona.

(3) *Ako politička stranka, koalicija i lista nezavisnih kandidata ne izvrši zamjenu kandidata u roku iz stava (2) ovog člana, kandidatska lista bez imena kandidata iz člana 4.21 stav (4) ovog zakona smatrat će se potpunom i ovjerenom.*

Član 4.24

(1) *Svaka politička stranka ili koalicija, koja je ovjerena da predloži kandidate za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za Narodnu skupštinu Republike Srpske podnosi Centralno izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine kandidatsku listu za kompenzacijske mandate. Ta lista dostavlja se za svaki od navedenih organa za koji je politička stranka ili koalicija ovjerena, u roku od pet (5) dana od dana ovjere listi kandidata u skladu sa članom 4.21 ovog zakona.*

(2) *Kandidatska lista za kompenzacijske mandate sadrži samo imena kandidata koji se već nalaze na redovnim kandidatskim listama koje je podnijela politička stranka ili koalicija za jednu ili više višečlanih izbornih jedinica. Kandidati koji se nalaze na kandidatskoj listi za kompenzacijske mandate mogu biti sa liste bilo koje višečlane izborne jedinice jednog entiteta i za isti izborni nivo. Svaka kandidatska lista za kompenzacione mandate uključuje kandidate muškog i ženskog spola koji su ravnopravno zastupljeni. Ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen s najmanje 40% od ukupnog broja kandidata na listi. Kandidati manje zastupljenog spola raspoređuju se na kandidatskoj listi za kompenzacione mandate na sljedeći način: najmanje jedan kandidat manje zastupljenog spola među prvih dva kandidata, dva kandidata manje zastupljenog spola među prvih pet kandidata, tri kandidata manje zastupljenog spola među prvih osam kandidata itd.*

(3) *Kandidatska lista za kompenzacione mandate može sadržavati maksimalno onoliko imena kandidata koliko je političkoj stranci ili koaliciji već ovjereno na svim redovnim kandidatskim listama za sve višečlane izborne jedinice jednog entiteta i za isti izborni nivo.*

(4) *Kandidatska lista za kompenzacijske mandate neće se štampati na glasačkom listiću i koristi se samo u svrhu dodjele kompenzacijskih mandata na osnovu čl. 9.7, 10.6 i člana 11.6. Liste objavljuje u "Službenom glasniku BiH" i sredstvima javnog informiranja Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.*

Član 4.25

(1) *U smislu ovog poglavlja, svaki dokument ili pismeno koje politička stranka, koalicija, nezavisni kandidat ili lista nezavisnih kandidata podnese Centralnoj izornoj komisiji BiH smatrat će se važećim samo ako su ga potpisala lica koja su u prijavi za ovjeru za učešće na izborima navedena kao lica ovlaštena za zastupanje i čiji je potpis deponiran kod Centralne izborne komisije BiH.*

(2) *U smislu ovog poglavlja, Centralna izborna komisija BiH će sve odnose s političkom strankom, koalicijom, nezavisnim kandidatom i listom nezavisnih kandidata*

obavljati isključivo preko sjedišta političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata ili preko lica ovlaštenog za zastupanje pred Centralnom izbornom komisijom BiH.

Član 9.10

(1) Ako mandat kandidata političke stranke ili koalicije prestane u skladu s odredbama člana 1.10 ovog zakona, mandat se dodjeljuje sljedećem kandidatu sa liste iste izborne jedinice u skladu sa stavom 2. člana 9.8 ovog zakona. Upraznjeno mjesto kompenzacijskog mandata popunjava se sa liste kompenzacijskih mandata te političke stranke.

(2) Ako nema kandidata na listi iste izborne jedinice, mandat se dodjeljuje listi iste političke stranke ili koalicije u drugoj izornoj jedinici u skladu sa stavom 3 člana 9.8 ovog zakona. Ako nema preostalih kandidata na bilo kojoj listi za političku stranku ili koaliciju, mandat ostaje upražnjen do sljedećih redovno raspisanih izbora.

Član 14.3

(1) Ako je neki izabrani organ raspušten, odnosno ako mu prestane mandat u skladu s ustavom i zakonom, Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o raspisivanju prijevremenih izbora kojom se utvrđuje tačan datum održavanja izbora.

(2) Prijevremeni izbori bit će održani u roku od 90 dana od dana raspuštanja izabranog organa, odnosno prestanka mandata u skladu s ustavom i zakonom.

(3) Od dana raspisivanja prijevremenih izbora do dana održavanja izbora ne može proći manje od 30 ni više od 90 dana.

(4) Mandat članova organa izabranih na prijevremenim izborima traje do isteka tekućeg mandata organa izabranih na redovnim izborima.

(5) Centralna izborna komisija BiH provodi prijevremene izbore na način i prema postupku utvrđenom ovim zakonom za provođenje redovnih izbora.

(6) Centralna izborna komisija BiH utvrđuje rokove koji su potrebni za održavanje izbora u skladu s ovim poglavljem.

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

a) U odnosu na navode o povredi Univerzalne deklaracije

20. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na navode o povredi odredaba Univerzalne deklaracije u vezi sa članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda.

Član 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna s Ustavom;

21. U vezi s apelantovim pozivanjem na kršenje člana 29. stav (2) Univerzalne deklaracije u odnosu na član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ističe da spomenuta deklaracija nije navedena u Ustavu Bosne i Hercegovine i u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine kao dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini. Budući da prava predviđena Univerzalnom deklaracijom nisu zagarantirana Ustavom Bosne i Hercegovine, niti Evropskom konvencijom koja se prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini, niti dodatnim sporazumima o ljudskim pravima iz Aneksa I Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u ovom dijelu *ratione materiae* nedopuštena u skladu sa članom 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda.

22. Iz navedenog proizlazi da član 29. stav (2) Univerzalne deklaracije nije primjenjiv u konkretnom slučaju, iz čega slijedi da su navodi apelacije u vezi s povredom prava iz Univerzalne deklaracije *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) U odnosu na ostale navode o povredi prava

23. Ustavni sud zapaža da se apelant poziva i na kršenje prava iz čl. I/2, II/1. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 25. Međunarodnog pakta u vezi sa čl. I/2. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Suda Bosne i Hercegovine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 13. januara 2020. godine, a apelant je istog dana, dakle 13. januara 2020. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u tom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant osporava odluku Suda BiH tvrdeći da su tom odlukom povrijeđena njegova prava iz čl. I/2, II/1. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 25. Međunarodnog pakta u vezi sa čl. I/2. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

27. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

Član I
Bosna i Hercegovina

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

Član II
Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. (...)

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

28. **Aneks I Ustava Bosne i Hercegovine** – Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini u relevantnom dijelu glasi:

7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989)

29. **Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima** preuzet sa internetske stranice <http://www.mhrr.gov.ba/> u relevantnom dijelu glasi:

Član 25.

Svaki građanin treba da ima pravo i mogućnost da bez ikakvih razlika navedenih u članu 2. i bez nerazumnih ograničenja:

[...]

b) bira i bude biran pravedno provedenim, povremenim izborima sa općim i jednakim pravom glasa i tajnim glasanjem, koji osiguravaju slobodno izražavanje volje birača;

30. Ustavni sud zapaža da se apelant ne poziva konkretno ni na jedno pravo iz člana II/3. Ustava Bosne i Hercegovine, već se uopćeno poziva na ustavne principe kojima se promoviraju demokratski principi, ljudska prava i međunarodni standardi u vezi sa članom 25. Međunarodnog pakta.

31. Apelant, u suštini, ukazuju na nezakonito postupanje CIK-a i Suda BiH prilikom odbijanja zahtjeva za povlačenje kandidature s kandidatske liste za kandidata političkog subjekta SNSD-a. Tvrdi da su odluke donesene kao rezultat proizvoljne primjene i tumačenja relevantnih odredaba Izbornog zakona jer je apelantu uskraćeno pravo da nakon ovjere kandidatske liste povuče kandidaturu, a to njegovo pravo proizlazi i iz pravilnog tumačenja odredaba Izbornog zakona, ali i međunarodnih dokumenata koji se u smislu člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine primjenjuju u Bosni i Hercegovini i iznad su domaćih propisa. U tom pravcu naglašava da sve i da Izborni zakon propisuje zabranu povlačenja kandidature koju je apelant tražio, takav propis ne bi bio u skladu s demokratskim principima vladavine prava koji promovira član I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Apelant se u tom smislu poziva na odredbu člana 25. Međunarodnog pakta koja pruža aktivno i pasivno biračko pravo, ali, prema apelantovoj ocjeni, navedenu odredbu treba tumačiti tako da ona isto tako pruža i „negativno pravo“, odnosno pravo izbora kandidatu i da povuče kandidaturu (pravo da ne bude biran) ukoliko je ne želi.

32. Ustavni sud zapaža da je apelant član političke stranke i u tom svojstvu traži od CIK-a povlačenje kandidature s ovjere kandidatske liste. Apelant ni u zahtjevu, ali ni u apelaciji ne navodi razloge za povlačenje kandidature, niti ukazuje na štetne posljedice koje eventualno trpi ostankom na listi, osim što tvrdi da je to njegovo pravo neupitno i ničim ne može biti ograničeno, pa ni Izbornim zakonom. Shodno navedenom, Ustavni sud podsjeća da predmetna apelacija ne pokreće pitanje kršenja apelantovih građanskih prava, već političkih prava koja promovira član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ustavni sud podsjeća da obaveza države koja proistječe iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju predviđa aktivno i pasivno biračko pravo: aktivno pravo glasanja na izborima i pasivno pravo učestvovanja na izborima kao kandidat, koje se isključivo odnosi na izbor „zakonodavnih organa“. Ustavni sud zapaža da je Evropski sud u vezi sa članom 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zaključio da prava koja pruža navedeni član nisu apsolutna, da u svojim unutrašnjim pravnim sistemima države ugovornice pravo pojedinca da glasa i da bude biran ograničavaju uvjetima koji, u principu, nisu nedopušteni, te da one u toj sferi imaju širok stepen slobodne procjene, kao i da je zadatak suda da se uvjeri da ti uvjeti „ne ograničavaju ova prava do te mjere da ugrožavaju njihovu suštinu i lišavaju ih njihove efektivnosti, da su ovi uvjeti uvedeni kako bi zadovoljili legitiman cilj kojem se teži, da primijenjena sredstva nisu neproporcionalna“ (vidi *Mathieu-Mohin i Clerfayt protiv Belgije*, aplikacija broj 9267/81, presuda iz 1987. godine). Gotovo identičan stav Evropski sud je iznio i u predmetu *Gitonas i ostali protiv Grčke* (aplikacije br. 18747/91 i dr., presuda iz 1997. godine).

33. Pravo da bira i da bude izabran (aktivno i pasivno biračko pravo) prema članu 25. Međunarodnog pakta, na koje se poziva apelant, nije ograničeno na izbore za zakonodavne organe, nego se primjenjuje generalno na one organe čije članstvo u potpunosti ili djelimično zavisi od izbora. Dakle, član 25. Međunarodnog pakta garantira svakom građaninu pravo i mogućnost da bez ikakve diskriminacije i bez neosnovanih ograničenja bira i da bude biran na povremenim, istinskim, općim, jednakim i tajnim izborima, koji osiguravaju slobodno izražavanje volje birača. Međutim, navedena prava nisu apsolutna jer i u primjeni navedenog člana ograničenja mogu postojati, ali ona moraju biti osnovana. Pri tome, apelantu suštinski nisu ugrožena prava koja promovira član 25. Međunarodnog pakta – aktivno i pasivno biračko pravo. Upravo suprotno, apelant smatra da se citirana odredba treba tumačiti tako da svima daje pravo i slobodu da odlučuje o svojim političkim pravima, kako „pravo da bira i bude biran“ tako i da slobodno raspoláže svojim pravom „da ne bude biran“, a što je i suština postupka koji je apelant vodio, a to je „povlačenje s kandidatske liste kandidata političke stranke kojoj pripada“. Prema ocjeni Ustavnog suda, apelant smatra da odredba člana 25. Međunarodnog pakta štiti i uživanje negativnog aspekta pasivnog biračkog prava „da ne bude biran“. Kada bi se takvo simplificirano tumačenje citirane odredbe i prihvatilo, Ustavni sud podsjeća da se ni u tom slučaju ne bi radilo o apsolutnom pravu, kako to apelant ukazuje, već bi u tom slučaju postojala ograničenja, kako je to prethodno navedeno u kontekstu suštinskog smisla i značenja člana 25. Međunarodnog pakta.

34. Dovodeći u vezu prethodno izneseno sa ustavnim pravima na koja se apelant poziva, Ustavni sud podsjeća da Ustav Bosne i Hercegovine članom II/1. obavezuje Bosnu i Hercegovinu i njene entitete da osiguraju najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, dok se članom II/2. utvrđuje da se prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji i njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi član I/2. Ustava Bosne i Hercegovine tumačio na način da sadrži princip vladavine prava. Princip vladavine prava označava sistem političke vlasti zasnovan na tome da kako građani tako i sami nosioci državne vlasti poštuju ustav, zakone i druge propise. Svi zakoni, drugi propisi, kao i postupci nosilaca vlasti moraju biti zasnovani na zakonu, odnosno na zakonu zasnovanom propisu. Osim toga, ovaj princip zahtijeva da svi ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s ustavnim principima, što znači da pravni sistem počiva na hijerarhiji pravnih akata, počevši od ustava kao najvišeg pravnog akta, pa do podzakonskih akata (vidi, između ostalih, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *U 21/16* od 1. juna 2017. godine, tačka 19, i *U 6/06* od 29. marta 2008. godine, tačka 22).

35. Nadalje, princip vladavine prava nije ograničen samo na formalno poštovanje ustavnosti i zakonitosti, već zahtijeva da svi pravni akti (zakoni, propisi i sl.) imaju određen sadržaj, odnosno kvalitet primjeren demokratskom sistemu, tako da služe zaštiti ljudskih prava i sloboda u odnosima građana i tijela javne vlasti u okviru demokratskog političkog sistema. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da standard kvaliteta zakona

traži da pravna norma bude dostupna licima na koja se primjenjuje i da bude za njih predvidljiva, to jeste dovoljno precizna da oni mogu stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze do stepena koji je razuman u datim okolnostima, kako bi se prema njima mogli ponašati (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 15/18* od 29. novembra 2018. godine, tačka 26). Apelant u vezi s tim tvrdi da je odredba člana 4.21 stav (3) Izbornog zakona na način kako je primjenjuje i tumači Sud BiH sa stanovišta ustavnosti i zakonitosti suprotna principu koji promovira član 1/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

36. Polazeći od navedenih stavova, Ustavni sud podsjeća da je u konkretnom slučaju njegov zadatak, budući da se radi o apelacionoj nadležnosti, da ispita da li su predmetna ograničenja imala zakonski osnov u Izbornom zakonu, odnosno da li se tim ograničenjima krše apelantova politička prava.

37. Ustavni sud zapaža da su CIK i Sud BiH svoje odluke zasnovali na relevantnim odredbama Izbornog zakona, i to člana 4.21 stav (3) koji propisuje da „nakon ovjere kandidatskih listi, sve do isteka mandata organa, politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne mogu mijenjati kandidatsku listu, niti kandidat može povući kandidaturu“. Ista odredba u stavu (4) propisuje uvjete u kojim politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ima pravo da zamijeni kandidata na listi, a to je samo u slučaju smrti kandidata, ili ako su u tom vremenu nastupili razlozi iz člana 1.10 stav (1) tačka 5. tog zakona (danom pravosnažnosti sudske odluke kojom je lišen poslovne sposobnosti – proglašen mentalno nesposobnim – vidi relevantne propise). Imajući u vidu sadržaj citirane odredbe na osnovu koje je odbijen apelantov zahtjev, Ustavni sud prihvata obrazloženje Suda BiH da se radi o jasnoj zakonskoj normi koja isključuje mogućnost za drugačije tumačenje (vidi tačku 11. ove odluke).

38. Potom, Ustavni sud zapaža da odredba člana 4.19 stav (4) Izbornog zakona kao jedan od uvjeta za ovjeru kandidatske liste propisuje obavezu svakog od kandidata na listi da dâ izjašnjenje o prihvatanju kandidature i izjavu da nema smetnji iz člana 1.8 stav (1) i člana 1.10 stav (1) tačka 5. tog zakona. Odredba člana 4.20. Izbornog zakona također isključuje mogućnost povlačenja imena kandidata s kandidatske liste kandidata političkog subjekta nakon njenog ovjeravanja (vidi relevantne propise). Dakle, u okolnostima kada je utvrđeno da je listu kandidata na kojoj se nalazio i apelant kao prijedlog političke stranke kojoj apelant pripada za provođenje Općih izbora 2018. godine CIK ovjerio 19. jula 2018. godine, u skladu s odredbama Izbornog zakona, a da je prethodno apelant u smislu člana 4.19 stav (4) Izbornog zakona dobrovoljno dao izjašnjenje da prihvata kandidaturu, Ustavni sud smatra da se radi o razumnom ograničenju. Takav stav ne može dovesti u pitanje ni apelantovo pozivanje na odredbu člana 4.20 Izbornog zakona koja u prvoj rečenici isključuje povlačenje imena kandidata za kandidatske liste nakon što je ovjeri CIK. Ustavni sud konačno zapaža da je Sud BiH dodatno obrazložio i posljedice koje bi se shodno izbornim pravilima dogodile kada bi se udovoljilo apelantovom zahtjevu, a što bi narušilo princip pravne sigurnosti, što je taj sud, suprotno apelantovim tvrdnjama, i obrazložio (vidi tačku 10. ove odluke). Imajući u

vidu zakonski okvir koji ne propisuje mogućnost povlačenja kandidata s kandidatske liste u okolnostima konkretnog slučaja, a takva se ograničenja čine opravdanim i s aspekta pravne sigurnosti o kojoj je govorio Sud BiH, pri čemu su takva zakonska ograničenja apelantu kao aktivnom članu političke stranke trebala biti poznata, a i apelant se prije ovjeravanja kandidatske liste izjasnio da dobrovoljno prihvata kandidaturu, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne može izvesti zaključak da su osporenim rješenjem Suda BiH prekršeni ustavni principi na koje se apelant pozvao u apelaciji, niti se tim rješenjem otvara bilo koje pitanje koje bi se dovelo u kontekst kršenja suštinskog značenja i smisla člana 25. Međunarodnog pakta, posebno u svjetlu okolnosti da apelant nije obrazložio kakve štetne posljedice trpi zbog odbijanja njegovog zahtjeva i kako se odluka Suda BiH odražava na njegova politička prava.

39. U vezi s navodima u dopuni apelacije i apelantovim pozivanjem na odredbe ZUP-a (vidi tačku 15. ove odluke), Ustavni sud iz raspoloživih dokumenata koje je apelant dostavio uz apelaciju (žalba Sudu BiH) ne zapaža da je apelant u žalbi iznio taj prigovor kako bi se o njemu Sud BiH očitovao, pa u takvim okolnostima apelant ne može s uspjehom taj prigovor iznijeti prvi put pred Ustavni sud (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 2424/06* od 18. oktobra 2007. godine, tačka 5, te Odluka broj *AP 818/08* od 13. oktobra 2010. godine, tačka 15, dostupne na www.ustavnisud.ba).

40. Ustavni sud zaključuje da osporenim rješenjem Suda BiH nije došlo do kršenja čl. I/2, II/1. i II/2. i člana 25. Međunarodnog pakta u vezi s navedenim ustavnim pravima.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da osporenim rješenjem Suda BiH nisu povrijeđeni principi koje promovira Ustav Bosne i Hercegovine, i to čl. I/2, II/1. i II/2. i član 25. Međunarodnog pakta u kontekstu zabrane propisane Izbornim zakonom da se nakon ovjere kandidatske liste ne može povući kandidatura dok traje mandatni period za koji je politička stranka imenovala kandidate i kada je propisano ograničenje opravdano i u kontekstu pravne sigurnosti čiji je cilj zaštita izbornih pravila propisanih Izbornim zakonom, pri čemu apelant nije obrazložio kakve štetne posljedice trpi zbog činjenice da njegovom zahtjevu da povuče kandidaturu s liste kandidata političkog subjekta kojem pripada nije udovoljeno.

42. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 2004/18

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ
И МЕРИТУМУ**

Апелација Босне и Херцеговине,
коју заступа Правобранилаштво
Босне и Херцеговине, поднесена
против Пресуде Окружног суда у
Требињу број 15 0 У 003644 17 У
од 24. јануара 2018. године

Одлука од 20. маја 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 2004/18, рјешавајући апелацију **Босне и Херцеговине**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 20. маја 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Босне и Херцеговине.

Утврђује се повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Укида се Пресуда Окружног суда у Требињу број 15 0 У 003644 17 У од 24. јануара 2018. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Требињу, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Налаже се Окружном суду у Требињу да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и „Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Босна и Херцеговина (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступа Правобранилаштво Босне и Херцеговине, поднијела је 3. априла 2018. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Окружног суда у Требињу (у даљњем тексту: Окружни суд) број 15 0 У 003644 17 У од 24. јануара 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бања Лука (у даљњем тексту: Републичка управа) и Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бања Лука - Подручне јединице Фоча (у даљњем тексту: Подручна јединица Фоча) затражено је 8. августа 2019. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд и Републичка управа су доставили одговоре на апелацију 16. августа 2019. године, а Подручна јединица Фоча није одговорила.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

Апеланткињин захтјев поднесен Подручној јединици

5. Апеланткиња је 18. октобра 2016. године Подручној јединици поднијела захтјев за упис промјене права уписаних у посједовном листу број 397/1 на непокретностима, и то к.ч. број 959/1, к.ч. број 959/3, к.ч. број 959/4, к.ч. број 959/6, к.ч. број 959/9 (у даљњем тексту: предметне непокретности), укупне површине 254.568 квадратних метара, к.о. Филиповићи, општина Фоча, а које су у посједу Републике Српске - Министарства одбране Бања Лука са дијелом 1/1, предложивши да се упише-укњижи право својине у корист државе Босне и Херцеговине са 1/1 дијела умјесто дотадашњег носиоца права располагања Републике Српске - Министарства одбране РС. Такође је затражено да се у земљишним књигама надлежног органа упише Босна и Херцеговина - Министарство одбране као сопственик, а да се брише Република Српска - Министарство одбране. Као правни основ захтјева апеланткиња је навела Закон о одбрани Босне и Херцеговине, Споразум о питањима сукцесије - Анекс А, Устав Босне и Херцеговине, члан I/1, Одлуку о измјенама и допунама Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине број 01-50-1-1067-10/12 од 18. априла 2012. године, Закон о измјенама и допунама Закона

о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине и Одлуку Уставног суда број У 1/11 од 13. јула 2012. године.

Оспорене одлуке

6. Рјешењем Подручне јединице Фоча број 21.41/952.1-607/16 од 27. марта 2017. године одбијен је апеланткињин захтјев за упис права својине, као и промјене посједника у катастарском операту на предметним непокретностима уписаним у посједовни лист број 397/1 к.о. Филиповићи, општина Фоча, као неоснован. У образложењу рјешења је наведено да је Подручна јединица запримила апеланткињин захтјев за промјену права уписаних у посједовни лист број 397 к.о. Филиповићи, општина Фоча, односно упис права својине у складу са одредбама Закона о премјеру и катастру РС. Даље је наведено да је у односу на предметни захтјев утврђено да се он подноси по захтјеву Министарства одбране БиХ од 23. марта 2015. године, те да се тражи да се изврши упис промјене у посједовном листу број 397 к.о. Филиповићи, у складу са одредбама Закона о премјеру и катастру Републике Српске (који регулише стицање и губитак права својине). Самим тим, како је закључено, јасно је да у конкретном случају у којем се тражи упис права власништва-односно својине у апеланткињину корист (државе Босне и Херцеговине) ту промјену није могуће извршити у посједовном листу, како то апеланткиња захтијева, јер се у њему не води евиденција о праву својине - власништва, већ евиденција о посједницима, односно катастар земљишта. У односу на захтјев за упис у земљишним књигама, утврђено је да захтјеву не може да се удовољи, јер за конкретне парцеле, означене као к.ч. број 959/1, к.ч. број 959/3, к.ч. број 959/4, к.ч. број 959/6 и к.ч. број 959/9, све у к.о. Филиповићи, земљишна књига није успостављена, а њено даље успостављање је онемогућено ступањем на снагу већ поменутог Закона о премјеру и катастру Републике Српске (чл. 189 и 198) на који се и сама апеланткиња позвала. Такође, у вези са траженом промјеном у катастарском операту, утврђено је да постоје сметње предвиђене чланом 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта којим је прописано да се промјене корисника у катастарском операту спроводе на основу правоснажних одлука судова и других државних органа који одлучују о промјени права на непокретностима, као и на основу уговора овјерених код суда, што предвиђа и члан 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта. Закључено је да у конкретном случају нису испуњени услови да се изврши упис права својине у земљишним књигама (јер за конкретне парцеле она није успостављена), нити да се изврши упис права својине у катастар непокретности (јер за предметне непокретности он, такође, не постоји, односно није основан), а нити да се изврши промјена у катастарском операту, јер је спречавају наведене одредбе члана 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта и одредбе члана 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта (које се примјењују у вези са чл. 189 и 198 Закона о премјеру и катастру Републике Српске) које регулишу одржавање премјера и катастра

земљишта. На основу члана 69 тачка а) Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта, члана 12 тач. 1 и 2 Закона о општем управном поступку у вези са чл. 189 и 198 Закона о премјеру и катастру Републике Српске, Подручна јединица је одбила захтјев као неоснован.

7. Рјешењем Републичке управе број 21.03/952.1-532/17 од 21. августа 2017. године одбијена је као неоснована апеланткињина жалба поднесена против наведеног рјешења Подручне јединице Фоча.

8. У образложењу рјешења је наведено да је 20. октобра 2016. године апеланткиња поднијела првостепеном органу захтјев за упис промјене права уписаних у посједовни лист број 397 к.о. Филиповићи на начин да се на њима као сопственик и посједник упише држава Босна и Херцеговина - Министарство одбране са 1/1 дијела, темељећи свој захтјев на Закону о одбрани Босне и Херцеговине, Споразуму о питањима сукцесије, Уставу Босне и Херцеговине, члан I/1, Одлуци о измјенама и допунама Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине број 01-50-1-1067-10/12 од 18. априла 2012. године, Закону о измјенама и допунама Закона о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине и Одлуци Уставног суда број У 1/11 од 13. јула 2012. године. Даље је истакнуто да је у апеланткињиној жалби наведено да су наводи првостепеног органа о разлозима одбијања захтјева за укњижбу перспективне непокретне војне имовине коју користе Оружане снаге БиХ, прије свега, грубо кршење гаранције права на правну сигурност као саставног дијела права на правично суђење, као и уставних права на имовину БиХ. У жалби је, такође, истакнуто да сама чињеница да првостепени орган не спори постојање посједовног листа број 397 к.о. Филиповићи, као што не спори постојање земљишнокњижних честица које су уписане у њему са јасно означеним бројевима говори да се не ради о измишљеној или имагинарној имовини, него о конкретним непокретностима. Поред тога, у жалби је наведено да би наводна немогућност уписа промјене посједа могла да постоји само у случају непостојања земљишнокњижне честице, као и да није могуће донијети закон, нити је такав закон уопште било кад донесен, који има циљ и основ „онемогућавање“ успостављања земљишних књига. Осим тога, жалбом је истакнуто да је првостепени орган дужан да у ситуацији у којој земљишна књига не постоји предузме према закону и Уставу поводом захтјева за укњижбу све техничко-оперативне радње које су му на располагању како би успоставио земљишнокњижну евиденцију и омогућио упис својине БиХ. Апеланткиња је предложила да се жалба усвоји, побијано рјешење поништи у цијелости и донесе рјешење о упису промјене права тако што ће се наложити формирање новог земљишнокњижног улошка у који ће се пренијети подаци из посједовног листа број 397 к.о. Филиповићи, општина Фоча, те тако извршити упис права својине у апеланткињину корист у складу са одредбама Закона о премјеру и катастру РС и Закона о земљишним књигама.

9. Републичка управа је испитујући жалбу истакла да је првостепени орган, између осталог, утврдио да апеланткињиним захтјеву није могуће удовољити, јер се њиме тражи упис права својине, а да за предметне непокретности није устројена земљишна књига, али да постоје сметње и за упис у катастарски операт, јер исправе на којима се заснива захтјев за промјену посједника у катастарском операту нису исправе које прописују одредбе члана 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта и члана 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта. Републичка управа је сматрала да је првостепени орган, поступајући по апеланткињиним захтјеву, правилно и потпуно утврдио чињенично стање и правилно примијенио одредбе члана 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта и члана 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта, које се примјењују сходно чл. 189 и 198 Закона о премјеру и катастру, када је захтјев одбио као неоснован. Закључено је да поднесене документација и исправе, осим „голе написане ријечи“, не садрже податке који су идентични са стањем у катастарском операту, нити сагласност лица које је у вријеме подношења захтјева уписано у катастарском операту са правом које би требало да се брише, нити је уз захтјев достављен доказ да је наведено одобрење замијењено судском одлуком или судским поравнањем. Такође је закључено да не постоје услови за успостављање евиденција о стварним правима у смислу Закона о премјеру и катастру с обзиром на то да апеланткиња није доказала постојање правног основа за стицање права својине на предметним непокретностима. Републичка управа је одбила апеланткињину жалбу на основу члана 225 став 1 Закона о општем управном поступку (у даљњем тексту: ЗОУП).

10. Апеланткиња је против наведеног рјешења Републичке управе тужбом покренула управни спор. Окружни суд је апеланткињину тужбу доставио на одговор туженој Републичкој управи и заинтересованом лицу Републици Српској. Одлучујући о тужби Окружни суд је Пресудом број 15 0 У 003644 17 У од 24. јануара 2018. године апеланткињину тужбу одбио.

11. У образложењу пресуде Окружни суд је навео да је апеланткиња у тужби предложила да се донесе одлука којом се захтјев усваја и дозвољава упис промјене права својине/посједа у посједовном листу број 397/1 Подручне јединице Фоча, и то парцеле број 959, под бројевима 1, 3, 4, 6, 9, које су у посједу Републике Српске - Министарства одбране Бања Лука са дијелом 1/1, и да се упише-укњижи право посједа у корист државе БиХ са 1/1 дијела умјесто досадашњег носиоца права располагања Републике Српске - Министарства одбране. Такође је затражено да се наложи Подручној јединици да оснује катастар непокретности и изврши упис права својине у земљишним књигама тако што ће уписати апеланткињу -Министарство одбране као сопственика, а брисати Републику Српску - Министарство одбране Бања Лука.

12. Окружни суд је, даље, навео да је апеланткиња као правни основ захтјева навела Закон о одбрани БиХ, Споразум о питањима сукцесије и Устав БиХ, и то члан I/1, Одлуку о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ - Предсједништва БиХ из 2006. године са измјенама и допунама од 18. априла 2012. године, Закон о измјенама и допунама Закона о привременој забрани располагања државном имовином и Одлуку Уставног суда број У 1/11.

13. У образложењу одлуке даље је наведено да је заинтересовано лице Република Српска посредством законског заступника у одговору на тужбу навело да у цијелости оспорава правни основ тужбе и тужбеног захтјева и предложило да суд одбије тужбу, будући да је побијано рјешење донесено на основу правилно утврђеног чињеничног стања уз правилну примјену материјалног права.

14. Окружни суд је утврдио да из стања списка произилази да су у поступку који је покренут апеланткињиним захтјевом, а који је претходио доношењу оспореног акта тужене, узете у обзир утврђене одлучне чињенице. Даље је истакао да се поступак уписа у земљишну књигу спроводи у складу са Законом о земљишним књигама, а да је спровођење промјена у катастру земљишта регулисано одредбом члана 20 Закона о одржавању премјера и катастра и Правилником за одржавање премјера и катастра, у складу са одредбом члана 198 Закона о премјеру и катастру. Истакнуто је да је апеланткиња захтјевом од 20. октобра 2016. године тражила измјену уписа у посједовном листу, а да је, такође, тражено и да се изврши упис својине у земљишној књизи. У конкретном случају за предметне непокретности за које се тражи промјена уписа својине земљишна књига није успостављена, што произилази из стања списка и рјешења органа управе. У погледу стицања права својине, Окружни суд је истакао да су чланом 52 Закона о стварним правима прописани правни основи стицања својине на непокретностима и када је стицалац својине овлашћен да захтијева упис стеченог права својине у земљишној књизи. Даље је истакнуто да је чланом 20 Закона о одржавању премјера и катастра прописано да се промјене корисника у катастарском оперативном поступку спроведу на основу правоснажних одлука судова и других државних органа који одлучују о промјени права на непокретностима, као и на основу уговора овјерених код суда. Окружни суд је истакао да су органи управе правилно утврдили да упис права својине није могуће извршити у посједовном листу како апеланткиња захтијева, јер се у њему не води евиденција права својине-власништва, већ евиденција посједника. Поред тога, према оцјени суда, правилно је утврђено да постоје сметње за спровођење промјена у смислу наведених основа прописаних законом. Даље, Окружни суд је закључио да је оспорено рјешење Републичке управе којим је одбијена апеланткињина жалба правилно и законито. Суд је сматрао да је Републичка управа правилно поступила када је, сходно члану 225 став 1 ЗОУП-а, одбила апеланткињину жалбу о чему је дала јасне разлоге које као правилне прихвата и тај суд. Закључено је да у конкретном случају није било основа за промјену уписа у катастарском оперативном поступку,

јер апеланткиња није тражила промјену уписа на основу правоснажне одлуке суда, правоснажне одлуке другог надлежног органа, уговора овјереног код суда или нотара, што су документа подобна за упис промјена у земљишној књизи у складу са Законом о одржавању премјера и катастра. Истакнуто је да се апеланткиња у захтјеву позвала на наведена документа за која сматра да су закон. Окружни суд је у односу на поднесена документа, између осталог, истакао да је имао у виду и Одлуку Уставног суда број У 1/11 од 13. јула 2012. године. Истакао је да је у одлуци наведено да је „Уставни суд свјестан чињенице да је ово питање држава покушала да ријеша одлуком Савјета министара БиХ из децембра 2004. године о формирању комисије за државну имовину, која би требало да изради критеријуме за утврђивање питања која имовина је у својини државе, која у својини ентитета и Дистрикта Брчко, те која је требало да припреми пут ка законодавству на државном и нижем административно-територијалном нивоу о правима својине, управљања и у другим питањима повезаним с државном имовином. Међутим, ово питање није ријешено не од дана формирања наведене комисије, већ још од дана ступања на снагу Устава БиХ, тј. 14. децембра 1995. године. Стога, постоји истинска нужност, а и позитивна обавеза да БиХ ово питање ријеша што је прије могуће“ (тач. 83 и 84 Одлуке Уставног суда број У 1/11). Наведено, како је сматрао Окружни суд, јасно указује да према тој одлуци тек предстоји израда критеријума за утврђивање питања која имовина је у својини државе, а која у својини ентитета и да је за то потребан договор ентитета и државе БиХ с обзиром на то да се ради о непокретностима које се налазе на територији ентитета РС и, слиједом тога, смањивању процента територије ентитета у корист државе БиХ. Окружни суд је сматрао да ни остала поднесена документа не представљају ваљан правни основ за упис промјена посједа и својине које је апеланткиња тражила.

15. Окружни суд је закључио да у конкретном случају не постоје разлози због којих према одредби члана 10 Закона о управним споровима (у даљем тексту: ЗУС) може да се побија предметни управни акт, те да је ваљало на основу члана 31 ст. 1 и 2 истог закона одбити апеланткињину тужбу као неосновану.

Захтјев Министарства одбране БиХ

16. Министарство одбране БиХ, у складу са својим надлежностима над перспективном непокретном војном имовином а које се темеље на Закону о одбрани БиХ (члан 71 став 3) и Закону о министарствима и другим органима управе БиХ (члан 15а), апеланткињи је доставило захтјев број 13-03-27-4211-15/11 од 23. марта 2015. године за укњижбу перспективне непокретне војне имовине. На основу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине број 01-50-1-1067-10/12 од 18. априла 2012. године којом је утврђена локација Складиште погонског горива, локација: складиште погонског горива Филиповићи, општина

Фоча, перспективном имовином, Министарство одбране БиХ је доставило апеланткињи захтјев са потребном документацијом на даље поступање, сходно Закону о Правобранилаштву БиХ (члан 13 ст. 2, 4 и 12).

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апеланткиња сматра да јој је оспореном одлуком повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

18. Апеланткиња истиче да је у поднесеном захтјеву за упис промјене права уписаних у посједовном листу број 397/1 к.о. Филиповићи - Подручна јединица Фоча у апеланткињину корист - Министарства одбране навела да је поступак покренут на захтјев Министарства одбране БиХ за укњижбу перспективне непокретне војне имовине цијенећи писмо подршке ОХР-а од 11. фебруара 2015. године и становишта из Одлуке Уставног суда број У I/II од 13. јула 2012. године. Даље је истакла да су као правни основ укњижбе наведени Закон о одбрани БиХ, Споразум о питањима сукцесије - Анекс А, Устав БиХ, и то члан I/1, и Одлука о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ - Предсједништва БиХ из 2006. године са измјенама и допунама из 2012. године. Апеланткиња је навела да је у захтјеву за укњижбу истакла да су предметне непокретности, које су војно-перспективна имовина, обухваћене поменутом одлуком Предсједништва БиХ из 2012. године у којој се налазе под редним бројем 13.2.10 под називом Складиште погонског горива, локација: складиште погонског горива Филиповићи, општина Фоча, Глава 4 Одлуке. Такође је у захтјеву наведено да је Одлуком Уставног суда број У I/II утврђено да је БиХ сопственик-титулар права на имовини која је држави припала према Споразуму о питањима сукцесије, Анекс А, која је обухваћена Законом о привременој забрани располагања са измјенама и допунама, те да држава БиХ има право и позитивну обавезу да такву имовину регулише, што подразумева и укњижбу својинских права у земљишним књигама.

19. Апеланткиња је истакла да се у тужби посебно позвала на међународни уговор - Споразум о питањима сукцесије, Анекс А, као основ за стицање својинских права на имовини ССНО - СФРЈ, према којем је у корист БиХ и Министарства одбране БиХ требало уписати својинска права уз брисање непостојећих правних лица ССНО - СФРЈ и Министарства одбране РС, сходно начелу правне сигурности и повјерења у земљишне књиге.

20. Даље је навела да је Окружни суд допустио мијешање Републике Српске као заинтересоване странке у предметном управном спору, а да о том захтјеву није

обавијестио апеланткињу, нити јој је доставио поднесак умјешача. Сматра да је тиме у поступак, противно одредбама ЗУС-а РС и ЗППРС који се примјењује у управном спору у дијелу који није регулисан одредбама ЗУС-а РС, укључена Република Српска о чијем је учешћу апеланткиња обавијештена тек по пријему пресуде из чега слиједи да странке пред судом нису имале једнак и равноправан третман (*equality of arms*). Апеланткиња, даље, истиче да су разлози за доношење пресуде Окружног суда идентични разлозима које наводе и управни органи, али да се суд позива и на сопствено тумачење одлуке Уставног суда у предмету број У I/II, тач. 83 и 84. Наиме, Окружни суд право на имовину БиХ и њену укњижбу на тог титулара своди на позитивне обавезе државе које се, према мишљењу суда, састоје од израде критеријума за расподјелу државне имовине, која тек предстоји, а за шта је потребан договор државе и ентитета с обзиром на то да се ради о непокретностима на територији ентитета РС и, слиједом тога, смањивању процента територије ентитета у корист државе БиХ. При томе, како апеланткиња сматра, Окружни суд у оспореној одлуци свјесно занемарује све остале тачке поменуте одлуке Уставног суда, посебно тачку 80 која говори да је титулар цјелокупне имовине која спада под Закон о забрани располагања државном имовином, заправо, држава БиХ. Тачкама на које се оспорена пресуда позива, заправо, одређују се будући правци расподјеле имовине сходно надлежностима ентитета према Уставу БиХ, али регулатор те расподјеле остаје држава БиХ. Даље је навела да јој није омогућено ни суђење пред непристрасним и независним судом у поступку пред органима управе, а ни послије тога пред судом који је требало да преиспита законитост поступања органа Републике Српске поводом покренутог управног поступка ради укњижбе непокретности. Наиме, становишта која је у образложењу пресуде исказао Окружни суд на стр. 3 и 4 пресуде подударна су са становиштима Народне скупштине РС и Републичке управе детаљно исказаним у тач. 23 и 24 Одлуке Уставног суда број У I/II. Иако су ова становишта одбачена у поменутој одлуци, која је обавезујућа и за Окружни суд као дио независног судства у Босни и Херцеговини (а потврђена су и у предмету број АП 548/17 од 6. јула 2017. године), редовни суд је наставио да заговара иста политичка становишта законодавне и извршне власти РС као умјешача, односно стране којој припада тужени орган, те се у потпуности ставио на страну једне стране у поступку, Републике Српске.

21. Апеланткиња је истакла да јој је повријеђено право на имовину због одбијања да се изврши укњижба својине на непокретностима за које посједује законити основ и које држи у фактичком посједу. Укњижба имовинских права на непокретностима у корист законитог стицаоца, односно титулара који посједује *iustus titulus*, сходно законима који регулишу стварна права у оба ентитета, неизоставан је дио стицања непокретности у својину као *modus acquirendi*. Иако је БиХ универзални сукцесор СФРЈ у погледу имовине бившег ССНО, а према Анексу А Споразума о питањима сукцесије, и иако јој припада право својине на њој од проглашења независности 1992. године, те при чињеници дисолуције и губитка међународноправног субјек-

тивитета на страни претходника СФРЈ, поменути имовина води се као посјед непостојећег Министарства одбране РС, она је имовина пренесена и уписана након 1992. године. Затим, дио непокретне имовине за који се тражи укњижба у апеланткињином фактичком посједу изузета је од законске забране располагања *lex specialis* прописом ОХР-а и дефинисана одлуком Предсједништва БиХ, што је довољна документација и правни основ за укњижбу. И поред постојања и испуњења свих законских услова, органи управе и редовни суд су одбили да изврше укњижбу поводом поднесеног апеланткињиног захтјева. Као разлоге поменути органи и суд наводе недовољну документацију и непостојање законских услова за упис уз аргументацију да би тиме дошло до умањења територије РС и да мора да се сачека наводни споразум ентитета и државе. Према апеланткињином мишљењу, овакво поступање органа управе, које је потврдио надлежни суд РС, има карактеристике онемогућавања, односно спречавања приступа имовини на коју апеланткиња полаже законско право.

б) Одговор на апелацију

22. Окружни суд у одговору на апелацију истакао је да је у образложењу одлуке тог суда дао разлоге због чега је апеланткињина тужба одбијена. Сматра да је одлука тог суда заснована на важећим законским прописима. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

23. Републичка управа је навела да је у поступку пред тим управним органом поступљено правилно и законито, те да је рјешење донесено у складу с позитивним законским прописима. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

24. **Закон о одржавању премера и катастра земљишта** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 19/96 и 15/10)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст прописа, сачињен у Уставном суду БиХ, како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 20. став 1.

Промене корисника у катастарском оперативном пројекту проводе се на основу правоснажних одлука судова и других државних органа који одлучују о промени права на некретностима, као и на основу уговора оверених код суда.

25. У **Закону о премјеру и катастру Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 6/12, 110/16, 22/18 - ОУС, 62/18 и 95/19 - ОУС) релевантне одредбе гласе:

Члан 189.

До дана оснивања катастра непокретности користиће се и одржавати: пописни катастар, катастар земљишта успостављен на основу премјера у стереографској пројекцији, катастар земљишта успостављен на основу премјера у Гаус-Кригеровој пројекцији у складу са одредбама Закона о одржавању премјера и катастра земљишта („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/96 и 15/10), катастар непокретности са утврђеним корисником успостављени на основу премјера у Гаус-Кригеровој пројекцији у складу са одредбама Закона о премјеру и катастру непокретности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 34/06, 110/08 и 15/10), земљишна књига у складу са одредбама Закона о земљишним књигама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 67/03, 46/04, 109/05 и 119/08), књига уложених уговора о откупу стамбених зграда и станова у складу са одредбама Правилника о вођењу књиге уложених уговора о откупу стамбених зграда и станова („Службени гласник Републике Српске“, бр. 45/01 и 6/02) и књига уложених уговора о продаји пословних зграда, пословних просторија и гаража у складу са одредбама Правилника о успостављању и вођењу књиге уложених уговора о продаји пословних зграда, пословних просторија и гаража („Службени гласник Републике Српске“, број 60/05).

Члан 198.

Ступањем на снагу овог закона одредбе Закона о одржавању премјера и катастра земљишта („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/96 и 15/10), Закона о премјеру и катастру непокретности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 34/06, 110/08 и 15/10) и Закона о земљишним књигама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 67/03, 46/04, 109/05 и 119/08) престају да важе, осим одредаба тих закона које се односе на коришћење и одржавање евиденција из члана 189. овог закона.

26. Закон о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“ бр. 124/08, 3/09 - исправка, 58/09, 95/11, 60/15 и 18/16-ОУС и 107/19)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст, сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 52. став 1.

Правни основи стицања

1. Стицалац права својине на непокретности на основу правног посла, закона, наслеђивања, правоснажне одлуке суда или коначне одлуке другог надлежног органа, овлашћен је да захтијева упис стеченог права својине у јавну евиденцију.

27. У Правилнику за одржавање премјера и катастра земљишта („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/09, 8/12 - ОУС и 35/12) релевантне одредбе гласе:

Члан 59. став 1.

1. Основи за промјену корисника у катастарском оперативу су:

- а) закон,
- б) правоснажна одлука суда којом је утврђено право на земљишту,
- в) правоснажна одлука другог надлежног органа,
- г) уговор овјерен код суда и
- д) уговор овјерен код нотара.

28. У **Закону о управним споровима** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 109/05 и 63/11) релевантне одредбе гласе:

Члан 13.

Тужена страна у управном спору је надлежни орган чији се управни акт оспорава.

Треће лице коме би поништај оспореног управног акта непосредно био на штету (заинтересовано лице) има у спору положај странке.

Члан 24. став 1.

Ако тужбу не одбаца по члану 21. став 2. или по члану 22. овог закона, суд ће по један примјерак тужбе са прилозима доставити на одговор органу чији се управни акт оспорава (у даљем тексту: тужена страна) и заинтересованим лицима, ако таквих лица има.

Члан 48.

Суд ће примијенити одредбе Закона о парничном поступку за питања која нису регулисана овим законом.

29. **Закон о парничном поступку** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - ОУС, 45/09 - ОУС, 49/09, 61/13)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 369.

Лице које има правни интерес да у парници која тече међу другим лицима једна од странака успије, може се придружити овој странци.

Умјешач може ступити у парницу у току цијелог поступка све до правоснажности одлуке о тужбеном захтјеву, као и у току поступка настављеног подношењем ванредног правног лијека.

Изјаву о ступању у парницу умјешач може дати на рочишту или писменим поднеском.

Поднесак умјешача доставља се објема парничним странкама, а ако је изјава умјешача дата на рочишту, препис односног дијела записника доставиће се само оној страни која је са рочишта изостала.

Члан 370.

Свака странка може оспорити умјешачу право да учествује у поступку и предложити да се умјешач одбије.

До правоснажности рјешења којим се одбија учешће умјешача, умјешач може учествовати у поступку и његове парничне радње не могу се искључити.

Против одлуке суда којом прихвата учешће умјешача није дозвољена посебна жалба.

30. У Закону о одбрани Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 88/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 11.

(Команда и контрола)

Предсједништво, дјелујући према консензусу, има врховну команду и контролу над Оружаним снагама.

Члан 12. тачка ф)

(Надлежности Предсједништва)

Предсједништво доноси одлуке консензусом и надлежно је да:

ф) одређује и мијења величину и структуру Оружаних снага у складу са законом,

Члан 71. ст. 2. и 3.

(Пренос непокретне имовине)

(2) Стручни тим у року од 30 дана од пријема свеобухватног пописа непокретне имовине предлаже министру одбране план за коначно поступање са свом непокретном имовином која ће и даље служити за потребе одбране, а у складу са важећим прописима.

(3) Министарство одбране ће 1. јануара 2006. преузети на коришћење и ући у посјед непокретне имовине из става (2) овог члана.

Члан 81. став 1.

(Структура и локације Оружаних снага)

(1) Величину, структуру и локације нових Оружаних снага предложиће министар одбране, а усвојити Предсједништво најкасније 1. јула 2006. године.

31. Одлука о измјенама и допунама Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине број 01-50-1-1067-10/12 од 18. априла 2012. године, коју је доставило Правобранилаштво БиХ уз апелацију, гласи:

I

Локације и попуна ОС БиХ

(...)

13.2.10. Складиште погонског горива (Ск ПГ)

Локација: складиште погонског горива (Ск ПГ)) „Филиповићи“, општина Фоча...

VI. Допустивост

32. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

33. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

34. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број 15 0 У 003644 17 У од 24. јануара 2018. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону, коју је апеланткиња примила 9. фебруара 2018. године, а апелацију је поднијела 3. априла 2018. године. Према томе, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

35. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

36. Апеланткиња оспорава наведену одлуку, тврдећи да јој је прекршено право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно права из члана 6 став 1 и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. С обзиром на то да је апеланткиња носилац јавне власти, Уставни суд подсјећа да она не ужива заштиту права загарантованих одредбама Европске конвенције и њених протокола који регулишу однос јавне власти и појединаца и пружају појединцима заштиту људских права и основних слобода у односу са јавном влашћу. Међутим, Уставни суд у својој пракси указао је да Европска конвенција пружа минимум заштите у погледу људских права и основних слобода, а да Устав Босне и Херцеговине даје ширу заштиту, па је усвојио становиште да, према члану VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, свако ко је био странка у одређеном поступку и ко има пресуду било ког суда за коју сматра да су му њоме повријеђена права може да поднесе апелацију Уставном суду. У складу с тим, државни органи и јавна власт, као учесници судских поступака, уживају гаранције права на правичан поступак и права на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, Одлука број АП 39/03 од 27. фебруара 2004. године, објављена на www.ustavnisud.ba). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће испитати апеланткињине наводе у односу на права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине.

Право на правично суђење

38. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

39. Прије свега, Уставни суд запажа да апеланткиња оспорава одлуке управних органа и редовног суда донесене у поступку ради уписа права својине, као и промјене посједника у катастарском оперативном поступку на предметним непокретностима у апеланткињину корист са дијелом 1/1, тврдећи да предметне непокретности представљају државну својину (перспективну војну имовину). Имајући у виду наведено, као и узимајући у обзир да је упис права својине, односно посједа одлучујући за његово уживање и располагање, Уставни суд сматра да апеланткиња у поступку у којем су донесене оспорене одлуке ужива гаранције права на правично суђење (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 2915/II од 10. децембра 2013. године, тачка 24, доступна на Интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

40. Уставни суд запажа да апеланткиња оспорава наведену пресуду, тврдећи да је донесена на основу погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне оцјене доказа, те погрешне примјене материјалног права.

41. Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да

преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

42. Уставни суд је, такође, у својим бројним одлукама нагласио да је ван његове надлежности да процјењује квалитет закључака редовних судова у погледу оцјене доказа уколико се ова оцјена не доима очигледно произвољном. Исто тако, Уставни суд се неће мијешати у начин на који су редовни судови усвојили доказе као доказну грађу. У вези с тим, Уставни суд се неће мијешати ни у то којим доказима страна у поступку редовни судови поклањају повјерење на основу слободне судијске процјене. То је искључиво улога редовних судова чак и када су изјаве свједока на јавној расправи и под заклетвом супротне једна другој (види, Уставни суди, Одлука број *АП 612/04* од 30. новембра 2004. године, и Европски суд за људска права, *Doopson против Холандије*, пресуда од 6. марта 1996. године, апликација број 20524/92, тачка 78).

43. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води правичном поступку (види, Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље, и *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланткиња поставља, испитати да ли је оспорена одлука заснована на произвољној примјени материјалног права.

44. Имајући у виду наведено, Уставни суд примјећује да је у конкретном случају, у коначници, одлуком Окружног суда у поступку управног спора одбијен апеланткињин захтјев којим је тражила пред органима управе упис права својине, као и промјене уписа посједника у катастарском оперативном предметним непокретностима у апеланткињину корист. Уставни суд, даље, запажа да је

апеланткиња уз захтјев за упис поднијела препис посједовног листа број 397/1 - Подручне јединице Фоча у којем су наведене к.ч. број 959/1, к.ч. број 959/3, к.ч. број 959/4, к.ч. број 959/6, к.ч. број 959/9, уписане у посједовни лист број 397/1 к.о. Филиповићи, општина Фоча, а као посједник уписана Република Српска - Министарство одбране.

45. Уставни суд истиче да је слично правно питање разматрао у предмету број АП 1634/18 у којем је иста апеланткиња оспоравала пресуду Окружног суда у Добоју којом је одбијен њен захтјев за укњижбу својине на перспективној војној имовини у корист апеланткиње-Министарства одбране БиХ. Апеланткиња је као правни основ свог захтјева навела Закон о одбрани БиХ, Споразум о питањима сукцесије (Анекс А), Устав БиХ, и то члан I/1, Одлуку Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ број 01-011-1110-6/06 од 7. јула 2006. године, као и измјене и допуне наведене одлуке од 18. априла 2012. године, те Одлуку Уставног суда број У I/11 од 13. јула 2012. године. У том предмету органи управе и редовни суд су у погледу апеланткињиног захтјева за упис промјене права својине у земљишнокњижним улошцима бр. 406 и 391 к.о. СП Орашје - Подручна јединица Добој (у којим је укњижена друштвена/државна својина са уписаним органом управљања у корист Државног секретаријата за послове народне одбране ФНРЈ) закључили да не постоји идентичност података из земљишне књиге и захтјева који је апеланткиња поднијела органу управе. Уставни суд је утврдио да је Окружни суд арбитарно тумачио одредбе чл. 41 и 42 Закона о земљишним књигама у погледу постојања идентичности података из земљишних књига и захтјева који је поднијела апеланткиња Подручној јединици Добој, чиме је прекршио апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП 1634/18 од 22. априла 2020. године, доступна на Интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

46. Уставни суд запажа да се у цитираном предмету апеланткиња позвала на исту документацију као правни основ свог захтјева као и у конкретном предмету. Међутим, у наведеном предмету за органе управе и редовни суд била је спорна земљишнокњижна идентификација спорних парцела према подацима из земљишне књиге и доказа које је апеланткиња поднијела, што је био разлог за одбијање захтјева. Супротно томе, у конкретном предмету закључено је да приложена документација не чини ваљан правни основ за прихватање апеланткињиног захтјева.

47. У спроведеном поступку је утврђено да апеланткиња није поднијела одговарајуће доказе као основ свог захтјева да јој у конкретном случају припада право на промјену уписа у посједовном листу у њену корист, како је прописано чланом 20 Закона о одржавању премјера и катастра. Такође, апеланткињин захтјев да се у земљишним књигама упише право својине у њену корист је одбијен будући

да је утврђено да за предметне непокретности није установљена земљишна књига, а да се право својине не уписује у посједовне листове како је тражено захтјевом.

48. Уставни суд запажа да су органи управе и редовни суд у односу на апеланткињин захтјев за упис права својине у земљишним књигама као неспорно утврдили да за конкретне парцеле (к.ч. број 959/1, к.ч. број 959/3, к.ч. број 959/4, к.ч. број 959/6 и к.ч. број 959/9, све у к.о. Филиповићи, општина Фоча) земљишна књига није успостављена, те да је одредбама чл. 189 и 198 Закона о премјеру и катастру РС прописан начин коришћења и одржавања постојећих земљишних евиденција до оснивања (новог) катастра непокретности који ће бити јединствена евиденција земљишнокњижних података (земљишних књига, катастра итд.). Уставни суд запажа да се наведене одредбе закона ни на који начин не могу тумачити тако да онемогућавају уписе промјена права на непокретностима у случају непостојања земљишних књига, нити из наведених одредаба произилази да је то био циљ закона. Апеланткиња је тражила да се укњиже права у земљишним књигама. Међутим, утврђено је да земљишних књига нема, али да постоје друге евиденције о непокретностима. Наведене законске одредбе предвиђају коришћење постојећих земљишних евиденција и уписе права на непокретностима. Уставни суд сматра да је одбијање апеланткињиног захтјева зато што нису устројене земљишне књиге, а да је при томе законом регулисано коришћење постојећих земљишних евиденција из члана 189 наведеног закона претјерани формализам у тумачењу законских одредаба органа управе и Округног суда, те да су у том смислу органи управе и суд арбитрарно тумачили наведене одредбе када су одбили апеланткињин захтјев за упис права зато што не постоји земљишна књига, нити катастар непокретности из члана 189 наведеног закона.

49. У односу на апеланткињин захтјев за промјену уписа у посједовном листу, Уставни суд запажа да је у предметном поступку закључено да у конкретном случају није било основа за промјену уписа у катастарском операту, јер апеланткиња није испунила законске услове прописане чланом 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта и чланом 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта који се примјењују сходно чл. 189 и 198 Закона о премјеру и катастру. У вези са наведеним, Уставни суд запажа да је апеланткиња подношењем посједовног листа неспорно идентификовала непокретности које су предмет захтјева. Даље, Уставни суд запажа да је чланом 20 Закона о одржавању премјера и катастра земљишта прописано да се промјене корисника у катастарском операту спроводе на основу правоснажних одлука судова и других државних органа који одлучују о промјени права на непокретностима, док је чланом 59 Правилника за одржавање премјера и катастра земљишта прописано да су основи за промјену корисника у катастарском операту правоснажна одлука другог надлежног органа. У вези с наведеним, Уставни суд запажа да је Одлуком о измјенама и допунама Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о величини, структури

и локацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине број 01-50-1-1067-10/12 од 18. априла 2012. године под редним бројем 13.2.10 под називом Складиште погонског горива, локација: складиште погонског горива Филиповићи, општина Фоча, Глава 4 Одлуке, утврђена перспективна војна имовина која ће Оружаним снагама служити као складиште погонског горива. Такође, Уставни суд запажа да је Министарство одбране БиХ, на основу наведене одлуке Предсједништва БиХ и у складу са својим законским овлашћењима, апеланткињи упутило захтјев за даље поступање у погледу укњижбе перспективне непокретне војне имовине. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је Предсједништво БиХ, које има врховну команду и контролу и које при томе одређује величину, структуру и локације Оружаних снага БиХ, законом овлашћено да одређује имовину која ће служити за потребе нових Оружаних снага и да је у том смислу надлежни орган овлашћен да одлучује о предметним непокретностима. Поред тога, Уставни суд истиче да је чланом III/36) Устава БиХ прописано да ће се ентитети и сви њихови органи у цијелости покоравати овом уставу, као и одлукама институција Босне и Херцеговине, што је у конкретном случају Предсједништво БиХ.

50. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су органи управе и Окружни суд арбитрарно тумачили наведене одредбе Закона и Правилника када су одбили апеланткињин захтјев, као и да апеланткиња није поднијела одлуку надлежног органа за промјене права уписаних у посједовном листу број 397/1 к.о. Филиповићи, општина Фоча.

51. У односу на наводе апелације о повреди права на једнакост странака пред судом, Уставни суд запажа да предметна апелација, такође, покреће питања у вези са овим наводима. Наиме, Уставни суд запажа да је Окружни суд допустио мијешање Републике Српске као заинтересоване странке у предметном управном спору, а да о том захтјеву није обавијестио апеланткињу, нити јој је доставио поднесак умјешача о чијем је учешћу апеланткиња обавијештена тек по пријему пресуде. При томе Уставни суд истиче да је РС као умјешач у поступку у свом одговору на тужбу у цијелости оспорила правни основ тужбе и тужбеног захтјева и предложила да суд тужбу одбије, а што је Окружни суд оцијенио као аргументе супротне стране у том поступку. Уставни суд истиче да је нужни дио процесноправне равноправности странака дужност суда да свакој од њих пружи могућност да се изјасни на све наведене тврдње и приједлоге које је у току поступка учинила противна страна, односно да се свакој странци мора дати прилика да се супротстави аргументима које је изложила друга страна. Имајући у виду чињеницу да апеланткиња није обавијештена о учешћу умјешача, затим, да јој није достављен одговор умјешача на њену тужбу (ради евентуалног давања супротних аргумената), а који је суд оцијенио током поступка, Уставни суд закључује да је у конкретном случају повријеђено апеланткињино право на равноправност странака пред судом, како је загарантовано чланом 6 став 1 Европске конвенције.

52. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је прекршено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Право на имовину

53. Имајући у виду закључке Уставног суда о повреди права на правично суђење, Уставни суд сматра да није неопходно разматрати и остале апеланткињине наводе о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине.

VIII. Закључак

54. Уставни суд закључује да је прекршено право на правично суђење када је редовни суд арбитрарно тумачио релевантне одредбе закона и правилника и када је закључио да апеланткиња није испунила законски основ за упис промјене права у катастарском операту. Такође, апеланткињино право на равноправност странака пред судом је прекршено када апеланткиња није имала једнак процесноправни третман са умјешачем у поступку, будући да као супротна страна није била обавијештена о његовом учешћу и достављеном одговору на тужбу.

55. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

56. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 3548/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Swietelsky Baugesellschaft
m.b.H. iz Austrije, kojeg zastupa
Branko Marić, odvjetnik iz Sarajeva,
podnesena protiv Presude Suda Bosne
i Hercegovine broj S1 3 U 21654 18
Uvp od 26. travnja 2018. godine

Odluka od 4. lipnja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3548/18**, rješavajući apelaciju **Swietelsky Baugesellschaft m.b.H.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 4. lipnja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Swietelsky Baugesellschaft m.b.H.

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 21654 18 Uvp od 26. travnja 2018. godine.

Predmet se vraća Sudu Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Swietelsky Baugesellschaft m.b.H. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Austrije, kojeg zastupa Branko Marić, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 2. srpnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 3 U 21654 18 Uvp od 26. travnja 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH, Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: UNO) i Skupine za kontrolu velikih poreznih obveznika Sarajevo – Sektor za poreze (u daljnjem tekstu: Sektor za poreze) zatraženo je 20. prosinca 2019. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Sud BiH i tužena su dostavili odgovor na apelaciju 3. siječnja 2020. godine. Sektor za poreze nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Apelant je, pozivajući se na članak 13. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja (u daljnjem tekstu: ZOPNO), 4. studenog 2014. godine Skupini za kontrolu velikih poreznih obveznika Sarajevo (u daljnjem tekstu: Skupina za kontrolu) podnio zahtjev za obračun i isplatu zatezne kamate za nepravovremeno izvršene povrate PDV-a po osnovi poništenih prvostupanjskih rješenja br. 04/5-3/IV-17-UP-1 0-3/13, 04/5-3/IV-17-UP-11-3/13 i 04/5-3/IV-17-UP-12-2/13 od 14. svibnja 2013. godine kojim je navedena skupina utvrdila dodatnu poreznu obvezu za kontrolirana razdoblja 1. travnja 2010. – 31. prosinca 2012. godine.

6. Rješenjem Skupine za kontrolu broj 04/4-1 /II-17-1 -UP-419-1/14 od 4. prosinca 2014. godine odbijen je apelantov zahtjev za obračun i isplatu zateznih kamata za nepravovremeno izvršene povrate PDV-a nakon poništenja navedenih prvostupanjskih rješenja o razrezu poreza od 14. svibnja 2013. godine.

7. Rješenjem Sektora za poreze broj 04/4-1/11-17-1 -UP-419-3/14 od 20. siječnja 2015. godine odbijena je kao neutemeljena apelantova žalba protiv navedenog rješenja od 4. prosinca 2014. godine.

8. Rješenjem UNO-a broj 01/4-UP/II-56/15 od 15. siječnja 2016. godine odbijena je apelantova žalba izjavljena protiv navedenog rješenja Sektora za poreze od 20. siječnja 2015. godine.

9. Apelant je pokrenuo upravni spor protiv navedenog rješenja UNO-a. Sud BiH je u Vijeću za upravne sporove Presudom broj S13 U 021654 16 U od 12. siječnja 2018. godine odbio apelantovu tužbu za poništenje navedenog rješenja UNO-a. U obrazloženju je navedeno da iz stanja spisa proizlazi da je pobijanim rješenjem konačno odbijen apelantov zahtjev za obračun i isplatu zateznih kamata po osnovi poništenih prvostupajskih rješenja o razrezu poreza od 14. svibnja 2013. godine. Imajući u vidu da je UNO saznao za točan iznos sredstava za povrat tek nakon što je proveo ponovni postupak kontrole i rješenjem od 6. lipnja 2014. godine utvrdio točan iznos za povrat koji apelantu pripada i taj iznos mu vratio u roku u smislu odredbe članka 14. stavak 2. ZOPNO-a, odnosno u roku od šest mjeseci od dana saznanja, Vijeće za upravne sporove je smatralo da je rješenje UNO-a pravilno i zakonito kada je UNO zaključio da se u konkretnom slučaju nisu stekli uvjeti za isplatu zatezne kamate. Vijeće se u obrazloženju odluke pozvalo na odredbe članka 14. ZOPNO-a i članak 52. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: Zakon o PDV-u). Također je navedeno da je u stavku 9. članka 52. Zakona o PDV-u UNO-u dato ovlaštenje da donese propise kojima se reguliraju uvjeti i način povrata, u kojem smislu je UNO donio Uputu o postupku povrata PDV-a i odobravanju poreznog kredita po osnovi podnošenja prijave PDV-a. Istaknuto je da je odredbom članka 8. navedene upute određeno da, ukoliko se u postupku odobravanja povrata utvrdi da je Skupina za reviziju i kontrolu pokrenula postupak kontrole kod obveznika koji su zahtijevali povrat ili kod obveznika kojima je dospio rok za povrat neiskorištenih poreznih kredita, Skupina za obradu poreznih prijava će u ispitnom postupku izvršiti dodatne provjere kako bi utvrdila može li se obvezniku izvršiti povrat, u kojem slučaju je potrebno privremeno prekinuti postupak povrata dok se ne ispune uvjeti za nastavak postupka. Odredbom članka 46. ZOPNO-a, radi osiguranja naplate duga po osnovi neizravnih poreza, predviđene su privremene mjere osiguranja, pa je tako, između ostalog, stavkom 4. pod točkom a) istog zakona predviđena i mjera osiguranja – „zadržavanje povrata po osnovi neizravnog poreza ili bilo kojeg iznosa koji UNO mora platiti dužniku“. U obrazloženju je također navedeno da nisu utemeljeni prigovori tužbe koji se odnose na prekid postupka jer je, prema ocjeni vijeća, UNO u postupku postupao u skladu sa ZOPNO-om, Zakonom o PDV-u i Uputom o postupku povrata PDV-a. Utvrđeno je da je UNO postupak vodio u skladu s rokovima koji su zakonom propisani uz primjenu propisa koji se odnose na rješavanje prethodnog pitanja, između ostalog, odredbe članka 139.a stavak 1. točka 4. Zakona o upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP). Navedenom odredbom je propisano da prekidom postupka prestaju teći svi rokovi određeni za procesne radnje, zbog čega su bez osnove navodi tužbe da su donošenjem zaključaka o privremenom prekidu postupka produljeni rokovi za povrat sredstava. Naime, kako je to dalje određeno istim člankom, u vrijeme prekida postupka ne teče rok za izdavanje rješenja iz članka 208. stavak 1., odnosno iz članka 235. stavak 1. navedenog zakona. Vijeće za upravne sporove je zaključilo da je pobijano rješenje utemeljeno na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni zakona, za što je UNO dao valjano obrazloženje, te je na temelju članka 37. st. 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima BiH apelantovu tužbu odbilo.

10. Apelant je protiv navedene presude Vijeća za upravne sporove podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje sudske odluke. Odlučujući o zahtjevu, apelacijsko vijeće Suda BiH je Presudom broj S1 3 U 21654 18 Uvp od 26. travnja 2018. godine zahtjev za izvanredno preispitivanje sudske odluke odbilo kao neutemeljen.

11. U obrazloženju presude apelacijsko vijeće je istaknulo da je UNO bio u obvezi provesti postupak kontrole točnosti podataka koje je apelant kao porezni obveznik iskazao u podnesenim prijavama samooporezivanja (PDV prijave), između ostalih i za kontrolirana porezna razdoblja. Budući da je apelant u prijavama iskazao iznos za povrat poreza, a da je pri tome iskazao manji iznos ulaznog poreza od iznosa izlazne porezne obveze, te da je u PDV prijavama iskazao iznos za povrat PDV-a, UNO je pokrenuo postupak kontrole radi pravilnog i potpunog utvrđenja odlučnih činjenica u poreznom razdoblju u kojem je apelant tražio povrat PDV-a. Prije odlučivanja o zahtijevanom povratu poreza, shodno članku 135. ZUP-a, doneseni su zaključci kojima se postupci odobravanja povrata prekidaju dok se ne ispune uvjeti za nastavak postupka. Apelacijsko vijeće je utvrdilo da je postupak kontrole vođen u skladu s propisima iz oblasti neizravnog oporezivanja i odredbama ZUP-a i okončan u skladu s uputama datim u navedenim presudama Suda BiH kojima su poništena rješenja o razrezu poreza od 14. svibnja 2013. godine tog suda, a što je bila bitna pretpostavka, odnosno prethodno pitanje u kojem je trebalo utvrditi ima li apelant pravo na povrat sredstava iskazan u prijavama PDV-a. Naime, kako je istaknuto, bilo je potrebno utvrditi je li apelant u prijavama PDV-a iskazao točan iznos sredstava za povrat, zbog čega su, prema ocjeni apelacijskog vijeća, bez osnove prigovori iz zahtjeva da su propisi nepravilno primijenjeni. Apelacijsko vijeće je smatralo da je tek nakon okončanja postupka kontrole (koji je pravomoćno okončan rješenjima od 6. lipnja 2014. godine) UNO imao saznanja da je potrebno izvršiti povrat poreza apelantu, a koji je izvršio u razdoblju od 1. do 10. srpnja 2014. godine, odnosno u roku kraćem od rokova za povrat neizravnih poreza propisanih odredbom članka 14. ZOPNO-a. Samim tim, kako je zaključilo apelacijsko vijeće, prije okončanja postupka kontrole nisu se mogli primijeniti rokovi koji se odnose na povrat u smislu odredbe članka 52. Zakona o PDV-u s obzirom na to, kako je već i utvrđeno, da je UNO saznanje o potrebi vršenja povrata imao tek nakon okončanja postupka kontrole. Utvrđeno je da je apelant nakon prijema sredstava na ime povrata po osnovi poništenih rješenja prvostupanjskom organu podnio zahtjev za obračun i isplatu zateznih kamata, koji je obrazložio činjenicom da su organi tužene po osnovi poništenih rješenja o razrezu dodatne porezne obveze povrat izvršili nepravovremeno. Apelacijsko vijeće je utvrdilo da je u predmetnom postupku, nakon djelomične kontrole, UNO pravilno kao neutemeljen odbio apelantov zahtjev jer je pravilno ocijenio da su apelantu vraćena sredstva u rokovima iz članka 14. ZOPNO-a, zbog čega mu ne pripada pravo na isplatu kamate. Također, apelacijsko vijeće je, cijeneći navode zahtjeva za preispitivanje u kojima je apelant ponovio prigovore iz tužbe koji se odnose na pogrešnu primjenu propisa iz članka 139.a stavak 1. točka 4. ZUP-a, utvrdilo da je u pobijanoj presudi pravilno zaključeno da je navedenom odredbom propisano da prekidom postupka prestaju teći svi rokovi određeni za procesne radnje. Stoga su kao

neutemeljeni odbijeni apelantovi prigovori da su donošenjem zaključka o privremenom prekidu postupka produljeni rokovi za povrat sredstava.

12. Apelacijsko vijeće je zaključilo da je pobijana presuda pravilna i zakonita, a zahtjev za njezino preispitivanje neutemeljen, pa ga je odbilo shodno članku 54. stavak 1. Zakona o upravnim sporovima BiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant smatra da mu je pobijanom odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant je naveo da je po osnovi međunarodnog tendera izvodio radove na projektu rekonstrukcije željezničke infrastrukture BiH. Dalje je naveo da je imao pravo na povrat PDV-a koji je platio tijekom poslovanja. Stoga je UNO-u podnio zahtjev za povrat PDV-a u mjesečnim poreznim prijavama za mjesece od rujna 2011. godine do veljače 2012. godine. Međutim, UNO je, prema apelantovom mišljenju, da bi izbjegao povrat traženog PDV-a, neutemeljeno donio rješenja (od 14. svibnja 2013. godine) kojima je nezakonito apelantu razrezao dodatne porezne obveze. Nakon što je vodio upravni postupak i tri postupka upravnog spora pred Sudom BiH, presudama Suda BiH je utvrđeno da su dodatne porezne obveze nezakonito razrezane i da apelant ima pravo na povrat PDV-a, nakon čega je UNO izvršio povrat PDV-a. Dalje je naveo da je 4. studenog 2014. godine podnio zahtjev za obračun i isplatu kamata u razdoblju u kojem je tužena nezakonito koristila apelantova sredstva, a sve shodno odredbi članka 13. ZOPNO-a. Apelant smatra da se UNO u pogledu odbijanja apelantovog zahtjeva za isplatu kamata neutemeljeno pozvao na institut prekida postupka do okončanja postupka kontrole poreznih organa. Apelant smatra da je takvo postupanje UNO-a zlouporaba procesnih ovlasti i kao takvo nezakonito. Navodi da pravo na zatezne kamate predstavlja materijalnopравни institut, a prekid postupka procesnopравни institut pa time prekid postupka ne može imati utjecaj na egzistiranje prava na kamate koje pripadaju apelantu. Smatra da ima pravo na zatezne kamate u razdoblju nakon proteka roka od 60 dana od dana kada je podnio zahtjev za povrat PDV-a. Apelant ističe da su organi uprave i Sud BiH u pogledu roka za povrat PDV-a arbitrarno primijenili odredbu članka 14. stavak 2. ZOPNO-a budući da je u konkretnom slučaju u pogledu rokova za povrat PDV-a trebalo primijeniti članak 52. Zakona o PDV-u. Prema apelantovom mišljenju, članak 52. Zakona o PDV-u je *lex specialis* u odnosu na odredbu članka 14. stavak 2. ZOPNO-a.

14. Također, apelant navodi da mu je prekršeno pravo na imovinu i zato što je UNO „preko tri godine nezakonito držao njegova sredstva u iznosu od približno 10.000.000,00 KM“, za što mu je „bez valjanog razloga odbio naknaditi štetu u smislu da mu isplati

pripadajuće kamate.“ Apelant je naveo i da je na taj način „onemogućen koristiti enormna novčana sredstva jer ih je UNO držao, koristio i njima raspolagao“ iako za to nije imao pravnu osnovu.

b) Odgovor na apelaciju

15. Sud BiH je u odgovoru na apelaciju istaknuo da u odnosu na navedene povrede ustavnih prava razlozi koje je apelant naveo u apelaciji nisu utemeljeni, te da je pobijana odluka apelacijskog vijeća Suda BiH donesena pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava.

16. U odgovoru na apelaciju tužena je navela da je Skupina za kontrolu provela ponovni postupak kontrole budući da su presudama Suda BiH poništena rješenja od 14. svibnja 2013. godine i okončala ga rješenjima od 6. lipnja 2014. godine, u kojem postupku je razrezala apelantu dodatnu obvezu u manjem iznosu od obveze utvrđene u poništenim rješenjima. Dalje, UNO je nakon okončanog ponovnog postupka kontrole, a pri tome se apelant nije žalio na rješenja donesena u ponovnom postupku kontrole, apelantu kao poreznom obvezniku vratio nesporno utvrđeni iznos sredstava za povrat, što ni apelant tijekom postupka nije pobijao. U odnosu na apelantov zahtjev za obračun i isplatu zatezних kamata, UNO je istaknuo da iz navedenih činjenica proizlazi da je u postupku koji je prethodio donošenju pobijanih presuda u cijelosti ispoštovan proceduralni okvir unutar kojeg se donose sudske odluke, te da su one donijete pravilnom primjenom propisa na pravilno utvrđeno činjenično stanje. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o postupku neizravnog oporezivanja** („Službeni glasnik BiH“ br. 89/05 i 100/13) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 6.

U smislu ovoga Zakona, pojam neizravni porezi odnosi se na uvozne i izvozne pristojbe kada su isključivo navedene, trošarine, porez na dodanu vrijednost, cestarinu i sve druge poreze na državnoj razini zaračunate na robu i usluge osim, ili umjesto, gore navedenih obveza.

Članak 13. (Obveze UNO)

(1) UNO je obavezan poreznom obvezniku izvršiti povrat novčanih sredstava, sukladno odredbama ovoga Zakona, i to:

- a) izvršiti povrate koji proizlaze iz propisa za svaki neizravni porez;*
- b) izvršiti povrat neosnovano izvršenih uplata;*

- c) izvršiti povrat troškova za jamstva i
- d) platiti zatezne kamate.

(2) Osim obveza navedenih u stavku (1) ovoga članka, UNO je dužan izvršiti i druge obveze utvrđene ovim Zakonom, a u svezi s postupkom neizravnog oporezivanja i pravnim sustavom Bosne i Hercegovine.

Članak 14.

(Povrati koji proizlaze iz svakog neizravnog poreza)

(1) Nakon poravnjanja drugih obveza obveznika neizravnih poreza, UNO vrši povrat svakog iznosa sukladno odredbama propisanim zakonom za svaki neizravni porez.

(2) Povrat se vrši u roku utvrđenom zakonom za svaki neizravni porez. Ako propisima o neizravnim porezima nije utvrđen rok, povrati se vrše u roku od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva ili saznanja UNO da je potrebno izvršiti povrat.

(3) Kada UNO ne izvrši povrat u danome roku, obvezan je po službenoj dužnosti platiti zateznu kamatu prema članku 10. ovoga Zakona.

(4) Zatezna kamata teče od dana isteka roka za povrat do dana izdavanja naloga za povrat.

Članak 17.

Obveznik ima pravo:

[...]

b) dobiti, bez zahtjeva i u vremenskim razdobljima utvrđenim ovim Zakonom, povrate koji proizlaze iz svakog neizravnog poreza, povrate neosnovano izvršenih uplata i povrat troškova jamstva kako je propisano ovim Zakonom, uz utvrđenu zateznu kamatu [...]

18. **Zakon o porezu na dodanu vrijednost** („Službeni glasnik BiH“ br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 52.

Povrat ulaznog poreza

Ako je iznos ulaznoga poreza u poreznom razdoblju veći od iznosa izlazne porezne obveze za isto razdoblje, obveznik ima pravo na povrat razlike.

Ako obveznik odluči da mu se ne izvrši povrat razlike iz stavka 1. ovoga članka, ta se razlika priznaje kao porezni kredit.

Svaki porezni kredit koji se ne iskoristi nakon razdoblja od šest mjeseci vraća se.

Svaki dospjeli povrat iz stavka 1. ovoga članka, na zahtjev obveznika, obavlja se najkasnije u roku od 60 dana po isteku roka za predaju prijave za PDV.

Povrat ulaznoga poreza zbog ispravke pogreške u plaćanju obavlja se u roku iz stavka 3. ovoga članka, nakon što obveznik izvijesti UNO o nastaloj pogrešci ili nakon što je UNO utvrdi na bilo koji drugi način.

Obveznik čija je temeljna djelatnost izvoz dobara i koji u uzastopnim prijavama za PDV iskazuje iznos ulaznoga poreza koji je veći od iznosa njegove izlazne porezne obveze, ima pravo na povrat u roku od 30 dana od podnošenja prijave za PDV.

Obveznik koji ne primi razliku u PDV-u u roku iz st. 3. i 4. ovoga članka ima pravo na kamatu po stopi propisanoj zakonom kojim se regulira stopa zatezne kamate, počev od prvog dana nakon isteka roka od 30 dana od dana podnošenja prijave za PDV.

[...]

19. Zakon o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“ br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH koji glasi:

Članak 139 a. stavak 1. točka 4), stavak 2. točka 3), st. 3. i 4.

Prekid postupka

(1) Postupak se prekida ako:

[...]

4) tijelo koje vodi postupak odluči da neće odlučivati samo o prethodnom pitanju, odnosno ako po zakonu ne može samo rješavati prethodno pitanje;

[...]

(2) Prekid postupka traje dok traju razlozi iz stavka (1) ovoga članka, i to za razloge:

[...]

3) iz točke 4) - dok prethodno pitanje nije konačno odnosno pravomoćno riješeno;

[...]

(3) Prekidom postupka prestaju teći svi rokovi određeni za postupovne radnje. U vrijeme prekida ne teče rok za izdavanje rješenja iz članka 208. stavak (1) odnosno iz članka 235. stavak (1) ovoga zakona.

(4) Protiv zaključka kojim se prekida postupak dopuštena je žalba, koja ne zadržava izvršenje zaključka.

VI. Dopustivost

20. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima i apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

22. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Suda BiH broj S1 3 U 21654 18 Uvp od 26. travnja 2018. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelant je primio 3. svibnja 2018. godine, a apelacija je podnesena 2. srpnja 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

23. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelant pobija navedenu odluku apelacijskog vijeća Suda BiH tvrdeći da su mu pobijanom odlukom povrijeđena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Imajući u vidu da predmet, prije svega, pokreće pitanje prava na imovinu, Ustavni sud smatra svrsishodnim najprije ispitati navode o povredi prava na imovinu.

Pravo na imovinu

25. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

26. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

27. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom predmetu apelant pred organima uprave i Sudom BiH tražio isplatu zatezne kamate za nepravovremeno izvršene povrate PDV-a koji su mu vraćeni rješenjem organa uprave. Apelant smatra da mu je pobijanom odukom povrijeđeno pravo na imovinu jer je miješanje u pravo na imovinu izvršeno arbitrarnom primjenom materijalnog i procesnog prava prilikom utvrđivanja neutemeljenosti njegovog zahtjeva za isplatu zateznih kamata.

28. Prilikom razmatranja je li došlo do povrede članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi ima li apelant „imovinu“ u smislu garancija članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema konzistentnoj praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, „imovina“, u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, može biti ili „postojeća imovina“ ili „dobra“, uključujući i potraživanja u odnosu na koja osoba ima bar „legitimno očekivanje“ da će ih realizirati (vidi Europski sud, *Jantner protiv Slovačke*, predstavka broj 39050/97, presuda od 4. ožujka 2003. godine, stavak 27. i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2349/06* od 27. veljače 2008. godine, stavak 44., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Pri tome, Ustavni sud ukazuje da „legitimno očekivanje“ mora biti mnogo konkretnije od same nade, ma koliko ona bila razumna, i mora se temeljiti na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu kao što je sudska odluka (vidi Europski sud, *Kopecký protiv Slovačke*, predstavka broj 44912/98, presuda od 28. rujna 2004. godine, st. 48–49., i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 2361/06* od 10. siječnja 2008. godine, stavak 10., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Ustavni sud zapaža da čl. 13. i 14. stavak 4. ZOPNO-a eksplicitno propisuju obvezu nadležnog organa da poreznom obvezniku vrati novčana sredstva kako je propisano, uključujući i zatezne kamate. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je apelant u konkretnom slučaju imao legitimno očekivanje da će mu biti isplaćena tražena zatezna kamata, odnosno da apelant u konkretnom predmetu uživa garancije prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

29. Ustavni sud se također poziva na praksu Europskog suda u kojoj je zauzet stav da je odbijanje države da podnositeljici predstavke – kompaniji plati kamatu kako bi nadoknadila kašnjenje u refundiranju poreza koji je neispravno plaćen kompatibilno sa

člankom 1. Protokola broj 1 i, prema mišljenju suda, to pitanje treba ispitati na temelju prve rečenice prvog stavka članka 1. Protokola broj 1, koji propisuje načelo mirnog uživanja imovine na uopćen način (vidi Europski sud, *Eko-Elda AVEE protiv Grčke*, presuda od 9. ožujka 2006. godine, točka 28.).

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da konkretni predmet pokreće pitanja prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i da pobijana odluka predstavlja miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje te imovine.

31. Ustavni sud kontinuirano ukazuje da članak 1. Protokola broj 1 sadrži tri različita pravila: prvo pravilo, utvrđeno u prvoj rečenici prvog stavka, općenite je prirode i njime se određuje načelo mirnog uživanja imovine; drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici prvog stavka, obuhvaća lišenje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima; treće pravilo iz drugog stavka dopušta državama članicama, između ostalog, kontroliranje korištenja imovine u skladu s općim interesom. Međutim, ta tri pravila nisu različita u smislu da nisu povezana. Drugo i treće pravilo odnose se na posebne slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti s obzirom na opća načela utvrđena u prvom pravilu (vidi Europski sud, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61.).

32. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ponavlja da je apelantov zahtjev za isplatu zateznih kamata odbijen zato što su organi uprave i sudovi zaključili da je UNO apelantu izvršio povrat PDV-a u roku iz članka 14. stavak 2. ZOPNO-a. S obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud će ispitati miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine u smislu općeg pravila iz prve rečenice prvog stavka članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

33. Da bi miješanje u nečije pravo na mirno uživanje imovine bilo opravdano, ono mora biti ne samo „zakonito“ na način na koji to propisuje Europska konvencija već mora služiti legitimnom cilju u javnom interesu i, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi Europski sud, *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. travnja 1979. godine, serija A, broj 30, stavak 49. i *Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. kolovoza 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68.).

34. U svezi s prvim pitanjem koje mora ispitati, Ustavni sud podsjeća na to da je, prema praksi Europskog suda, prvi i najvažniji zahtjev iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude „zakonito“. Naime, druga rečenica prvog stavka članka 1. Protokola broj 1 dopušta lišavanje prava na imovinu samo „pod uvjetima predviđenim zakonom“, a drugi stavak

članka 1. priznaje državama pravo da kontroliraju korištenje imovine „donošenjem zakona“. Načelo pravne sigurnosti je prisutno u cijeloj Europskoj konvenciji i mora biti ispoštovano bez obzira na to koje se od tri pravila iz članka 1. Protokola broj 1 primjenjuje. To načelo podrazumijeva kako postojanje tako i poštovanje adekvatno dostupnih i dovoljno preciznih domaćih zakona koji zadovoljavaju temeljne zahtjeve pojma „zakon“ (vidi Europski sud, *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. ožujka 1999. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1999-II, točka 58.). Tek kada je taj zahtjev u cijelosti ispunjen, može se razmatrati postoji li pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva za zaštitu pojedinačnog prava na imovinu.

35. U konkretnom slučaju, nesumnjivo je da propisi koji su primijenjeni u donošenju pobijanih odluka ispunjavaju formalnopravne zahtjeve „zakonitosti“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju: javno su objavljeni, dostupni su i njihove odredbe su jasne i precizne. Međutim, ovo samo, kako je rečeno, nije dovoljno za zaključak da je miješanje „zakonito“ budući da ostaje pitanje poštuju li se ti propisi.

36. Ustavni sud zapaža da u pogledu plaćanja kamata na povrat iznosa plaćenih na ime neizravnih poreza ZOPNO eksplicitno propisuje obvezu nadležnog organa da poreznom obvezniku vrati novčana sredstva kako to propisuje članak 13. ZOPNO-a, uključujući i zatezne kamate. Člankom 14. stavak 2. ZOPNO-a propisano je da se povrat vrši u roku koji je „utvrđen zakonom za svaki neizravni porez“, a ako tim zakonom nije utvrđen rok, onda se povrat vrši u roku od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva ili saznanja UNO-a da treba izvršiti povrat. Ako UNO ne izvrši povrat „u danom roku“, onda mora po službenoj dužnosti platiti zateznu kamatu „od dana isteka roka za povrat do dana izdavanja naloga za povrat“ (članak 14. stavak 4. ZOPNO-a).

37. U konkretnom slučaju se postavlja pitanje je li Sud BiH proizvoljno primijenio odredbu članka 14. stavak 2. ZOPNO-a kada je zaključio da apelant nema pravo na kamatu na povrat uplaćenog PDV-a zato što je povrat izvršen u roku od „šest mjeseci od kada je UNO saznao za točan iznos“ koji apelantu treba vratiti, a ne u roku koji propisuje Zakon o PDV-u koji propisuje da se „dospjeli povrat vrši najkasnije u roku od 60 dana po isteku roka za predaju prijave za PDV“.

38. U ovom slučaju, očito je da je zakonodavac uzeo u obzir mogućnost različitog reguliranja povrata različitih neizravnih poreza. U skladu s tim je i formulacija prve rečenice članka 14. stavak 2. ZOPNO-a, prema kojoj se rok za povrat neizravnog poreza utvrđuje zakonom za svaki neizravni porez ponaosob. Jedino u slučaju kada propisima o neizravnim porezima nije utvrđen rok ima se primijeniti rok od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva ili od dana saznanja UNO-a da je potrebno izvršiti povrat (druga rečenica istog članka). U svakom slučaju, kada UNO ne izvrši povrat „u danom roku“, dužan je platiti zateznu kamatu „od dana isteka roka za povrat do dana izdavanja naloga za povrat“ (članak 14. stavak 4. ZOPNO-a).

39. Kada se radi o povratu PDV-a, kao u konkretnom slučaju, nesporno je da je Zakonom o PDV-u regulirano pitanje roka za povrat PDV-a. Stoga je ovaj zakon svakako *lex specialis* u odnosu na ZOPNO. U takvom slučaju, primjena roka iz druge rečenice članka 14. stavak 2. ZOPNO-a ne dolazi u obzir budući da je posebnim zakonom uređeno pitanje roka za povrat PDV-a. To znači da se za povrat PDV-a ne može primijeniti odredba druge rečenice članka 14. stavak 2. i rok za povrat računati od dana „saznanja UNO-a da je potrebno izvršiti povrat“ (kao što je to urađeno u konkretnom slučaju), budući da je prema toj odredbi takvo računanje roka moguće samo kada posebnim zakonom o neizravnom porezu nije propisan rok.

40. U konkretnom slučaju se može zaključiti da je prva rečenica članka 14. stavak 2. ZOPNO-a dovoljno jasna i predvidljiva u dijelu koji se tiče roka za povrat neizravnih poreza kada je to pitanje utvrđeno posebnim zakonom o određenom neizravnom porezu. Stoga se u odnosu na taj dio odredbe ne može reći da se postavlja pitanje „kvalitete zakona“, niti apelant postavlja takvo pitanje. Naprotiv, i sam apelant ističe da je ZOPNO dovoljno jasno i detaljno regulirao pitanje povrata i da je propisao i obvezu plaćanja zatezne kamate, ali da UNO i Sud BiH taj zakon primjenjuju proizvoljno.

41. Ustavni sud smatra da se, u biti, u konkretnom slučaju radi o proizvoljnom miješanju u pravo na imovinu zbog primjene roka za povrat od šest mjeseci iz članka 14. stavak 2. ZOPNO-a u situaciji kada je propisom o određenom neizravnom porezu, u konkretnom slučaju Zakonom o PDV-u, propisan drugačiji rok i za povrat i za zateznu kamatu. Stoga, u takvom slučaju, kako je već rečeno, nije primjenljiv rok od šest mjeseci od kada je UNO „saznao da treba izvršiti povrat“. Ustavni sud zaključuje da ako UNO ili sud u takvom slučaju primijene rok od šest mjeseci iz druge rečenice radi se o nezakonitom (proizvoljnom) miješanju u pravo na imovinu.

42. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra proizvoljnim način na koji su primijenjeni relevantni propisi, zbog čega se ne može zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo „zakonito“ na način na koji to zahtijeva članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

43. S obzirom na navedeni zaključak, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

44. Također, s obzirom na zaključak u odnosu na pravo na imovinu, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno razmatrati navode o kršenju prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

45. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3. (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada su organi uprave i sudovi odbili apelantov zahtjev za isplatu zatezne kamate za nepravovremeno izvršene povrate PDV-a primjenjujući proizvoljno relevantne propise, zbog čega se ne može zaključiti da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo „zakonito“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

46. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

47. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 5053/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Fadila Abaza podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine, broj S1 2 K 016635 14 Krn od 6. juna 2018. godine, broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine i broj S1 2 K 002564 10 Krn od 7. juna 2018. godine

Odluka od 4. juna 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 5053/18**, rješavajući apelaciju **Fadila Abaza**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 4. juna 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se apelacije **Fadila Abaza broj AP 5053/18 i broj AP 5054/18**.

Utvrdjuje se povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj **S1 2 K 016635 18 Kž 3** od 4. jula 2018. godine i broj **S1 2 K 002564 18 Kž** od 3. jula 2018. godine.

Predmeti se vraćaju Sudu Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese nove odluke, u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Fadil Abaz (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 6. septembra 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine i broj S1 2 K 016635 14 Krn od 6. juna 2018. godine. Apelant je dopunio apelaciju 25. decembra 2019. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 5053/18.

2. Apelant je 6. septembra 2018. godine podnio još jednu apelaciju Ustavnom sudu protiv rješenja Suda BiH broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine i broj S1 2 K 002564 10 Krn od 7. juna 2018. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 5054/18.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije protiv presuda Suda BiH koje se zasnivaju na identičnom pravnom osnovu i tvrdnjama o povredi ustavnih prava, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP 5053/18 i AP 5054/18 u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem AP 5053/18.

4. Ustavni sud je, na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo BiH) zatražio 4, odnosno 6. marta 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju.

5. Sud BiH je dostavio odgovor na apelacije 17. marta, a Tužilaštvo BiH 16. marta 2020. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

a) AP 5053/18

7. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 16635 14 Krn od 6. juna 2018. godine odbačen je kao neblagovremen zahtjev apelanta kao advokata ranije osumnjičenog E. I. za naknadu nagrade i nužnih izdataka branioca.

8. Sud BiH je naveo da je apelant 25. maja 2018. godine podnio zahtjev za naknadu nagrade i nužnih izdataka nastalih u krivičnom postupku koji je protiv ranije osumnjičenog E. I. vođen pred Sudom BiH u periodu od 17. decembra 2014. godine do 23. aprila 2015. godine, a u okviru istrage Tužilaštva vođene pod brojem T20 0 KTO 0008636 14. Sud

BiH je utvrdio da iz stanja u spisu proizlazi da je Tužilaštvo vodilo istragu protiv tada osumnjičenog E. I., koja je obustavljena naredbom Tužilaštva BiH od 11. maja 2015. godine. U vezi s tim, Sud BiH je ukazao da je odredbom člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH) regulirano da, kada se krivični postupak obustavi, ili kad se donese presuda kojom se optuženi oslobađa optužbe, ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju da troškovi krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tač. a) do f) ovog zakona, kao i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava, dok je odredbom člana 186. stav 2. citiranog zakona propisano da se zahtjev s podacima o visini troškova može podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja odluke o obustavi krivičnog postupka. Dakle, Sud BiH je naveo da je u okolnostima konkretnog slučaja osumnjičeni obaviješten o obustavi istrage 30. maja 2015. godine, koji se, u smislu odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH, ima uzeti kao dan dostavljanja pravosnažne odluke o obustavi krivičnog postupka, pa kako je apelant zahtjev za naknadu troškova krivičnog postupka podnio sudu 25. maja 2018. godine, dakle, izvan roka od šest mjeseci koji se, s obzirom na cilj i pravnu prirodu, ima smatrati prekluzivnim, analogno tome je primjenom odredbe člana 311. ZKPBiH apelantov zahtjev odbačen kao neblagovremeno podnesen.

9. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine apelantova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja od 6. juna 2018. godine je odbijena kao neosnovana.

10. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je apelant izjavio žalbu protiv prvostepenog rješenja zbog bitne povrede odredaba ZKPBiH. Naime, apelant smatra da je Sud BiH paušalno ocijenio odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH, kao i da je propustio da ocijeni odredbe od čl. 168. do 177. citiranog zakona, Zakon o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o advokaturi) i Odluku o naknadi troškova advokata. Dalje, apelant je ukazao da je Tužilaštvo 27. maja 2015. godine obavijestilo osumnjičenog o obustavi istrage, ali da to nije isključivalo da se obavijesti i on, kao branilac osumnjičenog po službenoj dužnosti, i da na taj način bude upoznat sa ishodom krivičnog postupka, što proizlazi iz odredbe člana 186. ZKP na koju se prvostepeni sud poziva. Apelant je, također, naglasio da pravo na naknadu troškova ima branilac, a ne osumnjičeni, te s obzirom na to da je angažiran po službenoj dužnosti, smatra da je trebalo da bude upoznat sa ishodom krivičnog postupka. Nakon što je ispitao presudu prvostepenog suda u granicama žalbenih razloga Sud BiH je ukazao da je prvostepeni sud postupio u skladu sa odredbom člana 186. stav 2. ZKPBiH kojom je propisano da se zahtjev sa podacima o visini troškova može podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja odluke o obustavi krivičnog postupka, čiji je branilac po službenoj dužnosti bio apelant, dakle, upravo kako je to i propisano odredbom člana 224. stav 2. ZKPBiH. Navedenom odredbom ZKPBiH propisano je da će o obustavi istrage, kao i o razlozima za obustavu istrage tužilac pismenim putem obavijestiti oštećenog koji ima prava predviđena članom 216. ovog zakona, kao i osumnjičenog ako je ispitan i

lice koje je prijavilo krivično djelo. Dakle, suprotno apelantovim žalbenim navodima, Sud BiH smatra da ne proizlazi da je obaveza Tužilaštva bila da o razlozima obustave istrage u odnosu na osumnjičenog obavijesti, pored osumnjičenog, i njegovog branioca postavljenoj po službenoj dužnosti. Dalje, Sud BiH je ukazao na ulogu branioca u krivičnom postupku, u smislu da njegov odnos sa branjenikom proizlazi iz sadržaja pojma formalne odbrane koji podrazumijeva, pored ostalog, i uredno obavljanje dužnosti, prvenstveno kontaktiranje sa osumnjičenim, praćenje rokova, prisustvovanje radnjama i sl. Dakle, Sud BiH smatra da je Tužilaštvo ispunilo svoju obavezu tako što je osumnjičenog obavijestilo o obustavi postupka istrage protiv njega za šta je apelant, kao njegov branilac postavljen po službenoj dužnosti, bio dužan uredno obavljajući dužnost da bude informiran, kontaktirajući branjenika i prateći rokove važne za preduzimanje potrebnih radnji i sl. Prema tome, suprotno apelantovim navodima, Sud BiH smatra da je prvostepeni sud ispravno postupio kada je primjenom odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH a u vezi sa članom 224. stav 2. citiranog zakona zaključio da je apelant tom sudu dostavio troškovnik nakon proteka roka od šest mjeseci, računajući od dana dostavljanja naredbe o obustavi istrage osumnjičenom, odnosno po proteku roka propisanog u odredbi člana 186. stav 2. ZKPBiH. Stoga, Sud BiH je primjenom odredbe člana 321. st. 1. i 3. ZKPBiH odlučio kao u izreci rješenja.

b) AP 5054/18

11. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 002564 10 Krn od 7. juna 2018. godine odbačen je kao neblagovremen zahtjev apelanta kao advokata ranije osumnjičenog M. S. za naknadu nagrade i nužnih izdataka branioca.

12. Sud BiH je naveo da je apelant 25. maja 2018. godine podnio zahtjev za naknadu nagrade i nužnih izdataka nastalih u krivičnom postupku koji je protiv ranije osumnjičenog M.S. vođen pred Sudom BiH u krivičnom predmetu protiv osumnjičenog D. J. i dr., zbog krivičnog djela organizirani kriminal iz člana 250. st. 2. i 3. KZBiH u vezi sa krivičnim djelom neovlašteni promet opojnim drogama iz člana 195. KZBiH i krivičnim djelom neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom, te proizvodima dvojne upotrebe iz člana 193. stav 1. KZBiH. Apelant je rješenjem Suda BiH od 27. maja 2010. godine postavljen za branioca po službenoj dužnosti osumnjičenom M. S. Dalje, Sud BiH je naveo da je Tužilaštvo BiH 6. juna 2018. godine dostavilo dopis kojim je Sud BiH obavijestilo da je 7. februara 2014. godine donesena naredba o obustavi istrage protiv ranije osumnjičenog M. S. i drugih, koja je osumnjičenom M. S. dostavljena 12. maja 2014. godine. U vezi s tim, Sud BiH je ukazao da je odredbom člana 186. stav 2. ZKPBiH propisano da se zahtjev s podacima o visini troškova može podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja odluke o obustavi krivičnog postupka. Dakle, Sud BiH je naveo da je u okolnostima konkretnog slučaja osumnjičeni obaviješten o obustavi istrage 12. maja 2014. godine, koji se, u smislu odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH, ima uzeti kao dan dostavljanja pravosnažne odluke o obustavi krivičnog postupka, pa kako je apelant

zahtjev za naknadu troškova krivičnog postupka podnio sudu 25. maja 2018. godine, dakle, izvan roka od šest mjeseci koji se, s obzirom na cilj i pravnu prirodu, ima smatrati prekluzivnim, analogno tome je primjenom odredbe člana 311. ZKPBiH apelantov zahtjev odbačen kao neblagovremeno podnesen.

13. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine apelantova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja od 7. juna 2018. godine je odbijena kao neosnovana.

14. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je apelant izjavio žalbu protiv prvostepenog rješenja zbog bitne povrede odredaba ZKPBiH. Naime, apelant smatra da je Sud BiH paušalno ocijenio odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH, kao i da je propustio da ocijeni odredbe od čl. 168. do 177. citiranog zakona, Zakon o advokaturi i Odluku o naknadi troškova advokata. Dalje, apelant je ukazao da je Tužilaštvo 12. maja 2014. godine obavijestilo osumnjičenog o obustavi istrage, ali da to nije isključivalo da se obavijesti i on, kao branilac osumnjičenog po službenoj dužnosti, i da na taj način bude upoznat sa ishodom krivičnog postupka, što proizlazi iz odredbe člana 186. ZKP na koju se prvostepeni sud poziva. Apelant je, također, naglasio da pravo na naknadu troškova ima branilac, a ne osumnjičeni, te s obzirom na to da je angažiran po službenoj dužnosti, smatra da je trebalo da bude upoznat sa ishodom krivičnog postupka. Nakon što je ispitao presudu prvostepenog suda u granicama žalbenih razloga, Sud BiH je ukazao da je prvostepeni sud postupio u skladu sa odredbom člana 186. stav 2. ZKPBiH kojom je propisano da se zahtjev sa podacima o visini troškova može podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja odluke o obustavi krivičnog postupka, čiji je branilac po službenoj dužnosti bio apelant, dakle, upravo kako je to i propisano odredbom člana 224. stav 2. ZKPBiH. Navedenom odredbom ZKPBiH propisano je da će o obustavi istrage, kao i o razlozima za obustavu istrage tužilac pismenim putem obavijestiti oštećenog koji ima prava predviđena članom 216. ovog zakona, kao i osumnjičenog ako je ispitan i lice koje je prijavilo krivično djelo. Dakle, suprotno apelantovim žalbenim navodima, Sud BiH smatra da ne proizlazi da je obaveza Tužilaštva BiH bila da o razlozima o obustavi istrage u odnosu na osumnjičenog obavijesti, pored osumnjičenog, i njegovog branioca postavljenog po službenoj dužnosti. Dalje, Sud BiH je ukazao na ulogu branioca u krivičnom postupku, u smislu da njegov odnos sa branjenikom proizlazi iz sadržaja pojma formalne odbrane koji podrazumijeva, pored ostalog, i uredno obavljanje dužnosti, prvenstveno kontaktiranje sa osumnjičenim, praćenje rokova, prisustvovanje radnjama i sl. Dakle, Sud BiH smatra da je Tužilaštvo BiH ispunilo svoju obavezu tako što je osumnjičenog obavijestilo o obustavi postupka istrage protiv njega za šta je apelant, kao njegov branilac postavljen po službenoj dužnosti, bio dužan, uredno obavljajući dužnost, da bude informiran, kontaktirajući branjenika i prateći rokove važne za preduzimanje potrebnih radnji i sl. Prema tome, suprotno apelantovim navodima, Sud BiH smatra da je prvostepeni sud ispravno postupio kada je primjenom odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH a u vezi sa članom 224. stav 2. citiranog zakona zaključio da je

apelant troškovnik tom sudu dostavio nakon proteka roka od šest mjeseci, računajući od dana dostavljanja naredbe o obustavi istrage osumnjičenom, odnosno po proteku roka propisanog u odredbi člana 186. stav 2. ZKPBiH. Stoga, Sud BiH je primjenom odredbe člana 321. st. 1. i 3. ZKPBiH odlučio kao u izreci rješenja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacija

15. Apelant smatra da mu je u predmetnim postupcima povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). U vezi s tim, navodi da je Sud BiH paušalno ocijenio odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH, da je propustio da ocijeni odredbe od čl. 168. do 177. ZKPBiH [odredbe o dostavljanju pismena], Zakon o advokaturi, Odluku o naknadi troškova advokata. Apelant u apelaciji broj AP 5053/18 ukazuje da je Tužilaštvo BiH 27. maja 2015. godine obavijestilo osumnjičenog E. I. o obustavi istrage, a u apelaciji broj AP 5054/18 ukazuje da je Tužilaštvo BiH 12. maja 2014. godine obavijestilo osumnjičenog M. S. o obustavi istrage, ali da to ne isključuje i obavezu da se on, kao branilac po službenoj dužnosti ranije osumnjičenih, obavijesti o obustavi istrage. Dakle, apelant tvrdi da sud nije ocijenio činjenicu da kao branilac ranije osumnjičenih nikad nije primio odluke o obustavi istrage i da na taj način bude upoznat sa ishodom krivičnih postupaka, a što proizlazi iz odredbe člana 186. stav 2. ZKPBiH na koju odredbu zakona se poziva prvostepeni sud. Također, ističe da pravo na naknadu troškova ima branilac, a ne osumnjičeni shodno odredbama Zakona o advokaturi. Stoga, apelant tvrdi da je Sud BiH prilikom donošenja pobijanih rješenja proizvoljno ocijenio odredbu člana 186. stav 2. ZKPBiH na koji način je onemogućeno da ostvari svoja prava.

16. U dopuni apelacije broj AP 5053/18 apelant je dostavio akt Tužilaštva BiH broj T20 0 KT 0016592 18 od 29. novembra 2019. godine u kojem je Tužilaštvo u pogledu osporenih rješenja ukazalo, a u prilog tvrdnji Suda BiH, da je Tužilaštvo bilo dužno da obavijesti apelanta o obustavi istrage protiv njegovog branjenika, sve u skladu sa odredbama člana 186. stav 2. ZKPBiH, da je isključivo pravo branioca da bude upoznat sa svim novim činjenicama u postupku, odnosno da je obaveza Suda i Tužilaštva da sve odluke i podneske dostave braniocu, u konkretnom slučaju apelantu, posebno zbog toga što se radilo o braniocu postavljenom po službenoj dužnosti osumnjičenom.

b) Odgovori na apelacije

17. Sud BiH je u odgovoru na apelaciju broj AP 5053/18 naveo da je Tužilaštvo vodilo istragu protiv osumnjičenog E. I. zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio preciznije označena krivična djela, koja je obustavljena naredbom Tužilaštva od 11. maja 2015. godine. Dalje je navedeno da je apelant u ovom predmetu imao status branioca

po službenoj dužnosti ranije osumnjičenog E. I. Sud BiH je, također, ukazao da je osporenim rješenjima odbačen kao neblagovremen apelantov zahtjev za naknadu nagrade i nužnih izdataka branioca koje je preduzeo postupajući kao branilac po službenoj dužnosti na osnovu odredbe člana 311. ZKPBiH u vezi sa članom 186. stav 2. ZKPBiH. U vezi s tim je ukazao da tumačenjem uloge branioca u krivičnom postupku, te odnosa sa branjenikom koji proizlazi iz sadržaja pojma formalne odbrane proizlazi i uredno obavljanje dužnosti branioca, koja se ogleda u kontaktiranju sa osumnjičenim, praćenju rokova, prisustvovanju radnjama i sl. Stoga, Sud BiH smatra da su pobijana rješenja pravilna i zakonita, a da su navodi iz apelacije apsolutno neosnovani i predlaže da se apelacija odbije.

18. Sud BiH je u odgovoru na apelaciju broj AP 5054/18 naveo da je Tužilaštvo BiH vodilo istragu protiv osumnjičenog M. S. zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio precizirana krivična djela, koja je obustavljena naredbom Tužilaštva BiH od 7. februara 2014. godine. Dalje je navedeno da je apelant u ovom predmetu imao status branioca po službenoj dužnosti ranije osumnjičenog M. S., te da je osporenim rješenjima odbačen kao neblagovremen apelantov zahtjev za naknadu nagrade i nužnih izdataka koje je preduzeo postupajući kao branilac po službenoj dužnosti na osnovu odredbe člana 311. ZKPBiH u vezi sa članom 186. stav 2. ZKPBiH. U vezi s tim je ukazao da tumačenjem uloge branioca u krivičnom postupku, te odnosa sa branjenikom koji proizlazi iz sadržaja pojma formalne odbrane proizlazi i uredno obavljanje dužnosti branioca, koja se ogleda u kontaktiranju sa osumnjičenim, praćenju rokova, prisustvovanju radnjama i sl. Stoga, Sud BiH smatra da su pobijana rješenja pravilna i zakonita, a da su navodi iz apelacije apsolutno neosnovani i predlaže da se apelacija odbije.

19. Tužilaštvo BiH je u odgovoru na apelacije navelo da je Sud BiH postavio apelanta za branioca osumnjičenog E. I. rješenjem od 15. decembra 2014. godine, a osumnjičenom M. S. rješenjem od 27. maja 2010. godine. Dalje je navedeno da je Tužilaštvo donijelo naredbu o obustavi istrage 11. maja 2015. godine, odnosno 12. maja 2014. godine, te da je o obustavi istrage, kao i o razlozima za obustavu istrage u pismenoj formi obaviješten osumnjičeni E. I., odnosno M. S. Također je istaklo da sve odluke koje se tiču troškova krivičnog postupka donosi Sud BiH.

V. Relevantni propisi

20. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 - Odluka USBiH, 42/18 - Rješenje USBiH i 65/18)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 7. stav (2)
Pravo na odbranu

(2) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branitelja, postaviti će mu se branitelj kad je to određeno ovim zakonom.

Član 50.
Preduzimanje radnji od strane branitelja

(1) Branitelj mora, zastupajući osumnjičenog, odnosno optuženog, preduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica, prikupljanja dokaza koji idu u korist osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i zaštite njihovih prava.

(2) Prava i dužnosti branitelja ne prestaju u slučaju opoziva punomoći, sve dok sudija, odnosno vijeće ne razriješi branitelja njegovih prava i dužnosti.

Član 163.
Vrste odluka

(1) U krivičnom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naredbe.

(2) Presudu donosi samo Sud, a rješenje i naredbu donose i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku.

Član 171. stav (4)
Sadržaj osobnog dostavljanja

(4) Ako optuženi ima branitelja, optužnica i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovara, dostavit će se branitelju i optuženom po odredbama člana 170. ovog zakona. U tom slučaju, rok za izjavu pravnog lijeka, odnosno odgovora na žalbu teče od dana dostavljanja pismena optuženom ili branitelju. Ako se optuženom ne može dostaviti odluka, odnosno žalba zato što nije prijavio promjenu adrese, ta će se odluka, odnosno žalba istaći na oglasnoj tabli Suda. Po proteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

[...].

Član 185. stav (1), stav (2) tačka h), st. (3) (4) i (5)
Vrste troškova

(1) Troškovi krivičnog postupka su izdaci učinjeni povodom krivičnog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka.

(2) Troškovi krivičnog postupka obuhvataju:

[...]

h) nagradu i nužne izdatke branitelja,

[...]

(3) Paušalni iznos utvrđuje se u okviru iznosa određenih odgovarajućim propisom, s obzirom na trajanje i složenost postupka i imovno stanje osobe obavezne da plati ovaj iznos.

(4) Troškovi iz stava 2. tač. a. do f. ovog člana i nužni izdaci postavljenog branitelja isplaćuju se unaprijed iz sredstava Tužilaštva, odnosno Suda, a naplaćuju se kasnije od osoba koje su dužne da ih naknade po odredbama ovog zakona. Organ koji vodi krivični postupak dužan je da sve troškove koji su unaprijed uplaćeni unese u popis koji se prilaže spisu.

(5) Na zahtjev odbrane, nagrada za postavljenog branitelja može se isplaćivati u toku postupka u redovnim intervalima koje Sud utvrdi, uzimajući u obzir činjenice i okolnosti svakog predmeta. U izuzetnim okolnostima, Sud može odrediti i da se isplata izvrši unaprijed, prije nego što nastanu izdaci.

[...].

Član 186. stav (2)
Odluka o troškovima

(2) Ako nedostaju podaci o visini troškova, Sud će donijeti posebno rješenje o visini troškova, kad se ti podaci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja pravomoćne presude ili rješenja o obustavi krivičnog postupka osobi koja ima pravo da postavi takav zahtjev.

[...]

Član 189. st. (1) (3) i (4)
Troškovi postupka u slučaju obustave postupka,
oslobađajuće ili odbijajuće presude

(1) Kad se obustavi krivični postupak ili kad se donese presuda kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi krivičnog postupka iz člana 185. stava 2. tač. a. do f. ovog zakona, kao i nužni izdaci optuženog i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret budžetskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavu 2. ovog člana.

(3) Kad Sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijeće nadležni sud.

(4) Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stava 1. ovog člana ne bude usvojen ili Sud o njemu ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, optuženi i branitelj imaju pravo da potraživanja ostvaruju u parničnom postupku protiv Bosne i Hercegovine.

Član 224. stav (2)
Obustava istrage

(2) O obustavi istrage kao i o razlozima za obustavu istrage tužilac će u pismenoj formi obavijestiti oštećenog koji ima prava predviđena članom 216. ovog zakona kao i osumnjičenog ako je ispitan i lice koje je prijavilo krivično djelo.

Član 311.

Odbacivanje žalbe kao neblagovremene

Žalba će se odbaciti rješenjem kao neblagovremena ako se utvrdi da je podnijeta nakon proteka zakonskog roka za njeno podnošenje.

21. Zakon o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 25/02, 40/02, 29/03, 18/05, 68/05 i 42/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 25/02, 40/02, 29/03, 18/05, 68/05 i 42/11), sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Advokatske nagrade i naknade

Član 31. st. (4) i (6)

Advokat ima pravo da zahtijeva i da primi nagradu za izvršeni rad i nadoknadu troškova nastalih u vezi sa radom, u skladu sa odredbama Tarife.

Sudovi i drugi državni organi u odluci o troškovima postupka advokata za pružanje pravne pomoći stranci određivat će nagradu advokatu prema odredbama stava 5. ovog člana, ukoliko je nagrada advokata po advokatskoj tarifi viša od iznosa iz stava 5., osim ukoliko je advokat sa svojim klijentom ugovorio visinu nagrade u pisanom obliku u skladu sa važećim propisima, što ne može opteretiti suprotnu stranu.

[...].

VI. Dopustivost

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

24. U predmetu broj AP 5053/18 predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 10. jula 2018. godine, a apelacija je podnesena 6. septembra 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. U predmetu broj AP 5054/18 18 predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih

pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 18. jula 2018. godine, a apelacija je podnesena 6. septembra 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije u predmetima br. AP 5053/18 i AP 5054/18 ispunjavaju i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg nisu dopustive, niti su očigledno (*prima facie*) neosnovane.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant smatra da mu je rješenjima Suda BiH broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine i broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na imovinu

27. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

3) Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

k) Pravo na imovinu.

28. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu sa općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

29. Prilikom razmatranja da li je došlo do povrede člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi da li apelant ima „imovinu“ u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

30. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, „imovina“, u

smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, može biti ili „postojeća imovina“ ili „dobra“, uključujući i potraživanja u odnosu na koja lice ima bar „legitimno očekivanje“ da će ih realizirati (vidi, Evropski sud, *Jantner protiv Slovačke*, predstavka broj 39050/97, presuda od 4. marta 2003. godine, stav 27, i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. februara 2008. godine, stav 44, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Pri tome Ustavni sud ukazuje da „legitimno očekivanje“ mora biti mnogo konkretnije od same nade, ma koliko ona bila razumna, i mora da se zasniva na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu kao što je sudska odluka (vidi, Evropski sud, *Kopecký protiv Slovačke*, predstavka broj 44912/98, presuda od 28. septembra 2004. godine, st. 48-49, i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 2361/06 od 10. januara 2008. godine, stav 10, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

31. U konkretnim slučajevima Ustavni sud zapaža da je apelant postavljenim zahtjevima tražio da mu se isplate naknada nagrade i nužnih izdataka nastalih u krivičnim postupcima u kojim je rješenjem Suda BiH od 15. decembra 2014. godine postavljen za branioca po službenoj dužnosti ranije osumnjičenog E. I., a rješenjem Suda BiH od 27. maja 2010. godine je postavljen za branioca po službenoj dužnosti ranije osumnjičenog M. S. Ustavni sud u konkretnim slučajevima smatra da troškovi krivičnog postupka apelantu nesporno pripadaju prema čl. 185, 186. stav 2. i članu 189. ZKPBiH i odredbama Zakona o advokaturi BiH. Stoga, Ustavni sud smatra da je apelant imao opravdano očekivanje koje predstavlja „imovinu“ u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Stoga je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju primjenjiv u ovim slučajevima.

32. Iako se apelant nije konkretno pozvao na neki od principa sadržanih u članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud smatra da se u konkretnim slučajevima radi o miješanju u apelantovo pravo na imovinu u smislu drugog pravila prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je osporenim odlukama apelantov zahtjev odbačen zbog formalnih razloga, jer je podnesen protekom roka od šest mjeseci od dana dostavljanja naredbe o obustavi istrage protiv osumnjičenih.

33. Ustavni sud treba utvrditi: a) da li je miješanje predviđeno zakonom, b) da li miješanje služi zakonitom cilju u javnom interesu i c) da li je miješanje proporcionalno cilju, tj. da li uspostavlja pravičnu ravnotežu između apelantovog prava i općeg javnog interesa.

34. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su osporene odluke Suda BiH zasnovane na odredbi člana 186. stav 2. ZKPBiH koji je javno objavljen u službenom glasilu, a odredbom navedenog člana je propisan rok od šest mjeseci od dana dostavljanja pravosnažne presude ili rješenja o obustavi krivičnog postupka licu koje ima pravo da postavi takav zahtjev. Sud BiH je svoje odluke kojim je apelantov zahtjev za naknadu troškova krivičnog postupka odbacio kao podnesen neblagovremeno obrazložio „tumačenjem uloge

branioca u krivičnom postupku, te odnosom sa branjenikom koji proizlazi iz sadržaja pojma formalne odbrane i uredno obavljanje dužnosti branioca, koja se ogleda u kontaktiranju sa osumnjičenim, praćenju rokova, prisustvovanju radnjama i sl.“. U pogledu apelantovih navoda da Sud BiH, u smislu citirane odredbe ZKPBiH, nije ocijenio činjenicu da kao branilac ranije osumnjičenih nije obaviješten o obustavi istrage, jer nije primio odluke o obustavljanju krivičnog postupka, Ustavni sud zapaža da je apelant kao branilac ranije osumnjičenog E. I. postavljen rješenjem tog suda od 15. decembra 2014. godine, a osumnjičenog M. S. rješenjem od 27. maja 2010. godine. Ustavni sud smatra da apelantovo pravo da bude obaviješten o obustavljanju istrage i da je, zapravo, on jedino ovlašteno lice za isticanje zahtjeva da primi nagradu za izvršeni rad i nadoknadu troškova nastalih u vezi sa radom u krivičnom postupku, a ne osumnjičeni. U takvim okolnostima je nesporno da je, dakle, apelant, u smislu člana 186. stav 2. ZKP u vezi sa čl. 185. i 189. ZKPBiH i članom 31. stav 3. Zakona o advokaturi, „lice koje ima pravo da postavi takav zahtjev“ (za isplatu troškova) i da mu je, stoga, bilo neophodno dostaviti navedenu naredbu i od tog momenta računati da li je zahtjev podnesen „najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja pravosnažne presude ili rješenja o obustavi krivičnog postupka“. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da je odredbom člana 171. stav 4. propisano: „Ako optuženi ima branioca, optužnica i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovara, dostavit će se braniocu i optuženom po odredbama člana 170. ovog zakona...“, kao i da se dostava pismena vrši u skladu sa članom 172. stav 1. citiranog zakona. Imajući u vidu citirane odredbe zakona, Ustavni sud je ustanovio da je rok za podnošenje zahtjeva za naknadu troškova krivičnog postupka u odnosu na apelanta trebalo da teče od dana kada je njemu dostavljena naredba o obustavi istrage kao braniocu postavljenom po službenoj dužnosti ranije osumnjičenih (koja apelantu u okolnostima predmetnih slučajeva nije nikad dostavljena), a ne od dana dostavljanja naredbe osumnjičenim. Osim navedenog, Ustavni sud zapaža da Sud BiH ničim nije osporio apelantove tvrdnje da mu naredba o obustavi istrage protiv osumnjičenih nije dostavljena, odnosno da je naredba dostavljena samo ranije osumnjičenim. Prema tome, Ustavni sud zaključuje da su se nadležni sudovi arbitrarnom primjenom relevantnih odredaba ZKPBiH „nezakonito“ umiješali u apelantovo pravo na naknadu troškova postupka u smislu da su ga osporenim rješenjima o odbacivanju apelantovog zahtjeva za naknadu troškova, kao branioca osumnjičenih po službenoj dužnosti, lišili toga prava „jer je apelant, u smislu prakse Evropskog suda, u takvim okolnostima imao samo teorijski i iluzorno, a ne i praktično i djelotvorno pravo na naknadu“. Samim tim ne može se prihvatiti pravni stav redovnih sudova izražen u osporenim odlukama Suda BiH, jer bi apelant u tom slučaju snosio neopravdan teret u smislu nemogućnosti da ostvari svoje pravo propisano zakonom.

35. Prema tome, Ustavni sud smatra da je osporenim odlukama Suda BiH povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda apelantovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je Sud BiH prilikom odlučivanja o pravu apelanta kao branioca po službenoj dužnosti osumnjičenih E. I. i M. S. za naknadu troškova zahtjev odbacio kao neblagovremen, proizvoljno primijenivši odredbu člana 186. stav 2. ZKPBiH kojom je jasno regulirano da rok za podnošenje zahtjeva u pogledu isplate nagrade, naknade i nužnih izdataka teče šest mjeseci od dana dostavljanja rješenja o obustavi krivičnog postupka licu koje ima pravo da takav zahtjev postavi, pri čemu Sud BiH ničim nije osporio apelantove tvrdnje da mu naredba o obustavi istrage protiv osumnjičenih nije dostavljena.

37. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 7172/18

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Махира Пјанића из Тузле, којег заступа Кенан Елезовић, адвокат из Тузле, поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број 32 0 К 277405 18 Кж од 13. августа 2018. године и Пресуде Општинског суда у Тузли број 32 0 К 277405 16 К од 14. новембра 2017. године

Одлука од 23. јуна 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 7172/18, рјешавајући апелацију Махира Пјанића, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 23. јуна 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација Махира Пјанића.

Утврђује се повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Тузли број 32 0 К 277405 18 Кж од 13. августа 2018. године у дијелу одлуке о казни.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Тузли који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Тузли да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се као неоснована апелација Махира Пјанића поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број 32 0 К 277405 18 Кж од 13. августа 2018. године и Пресуде Општинског суда у Тузли број 32 0

К 277405 16 К од 14. новембра 2017. године у односу на остале наводе у вези с кршењем права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и у односу на право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, „Службеном гласнику Републике Српске” и у „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Махир Пјанић (у даљњем тексту: апелант) из Тузле, којег заступа Кенан Елезовић, адвокат из Тузле, поднио је 3. децембра 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Тузли (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 32 0 К 277405 18 Кж од 13. августа 2018. године и Пресуде Општинског суда у Тузли (у даљњем тексту: Општински суд) број 32 0 К 277405 16 К од 14. новембра 2017. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда и Кантоналног тужилаштва у Тузли (у даљњем тексту: Кантонално тужилаштво) затражено је 27. јануара 2020. године да доставе одговор на апелацију.

3. Позвани су доставили одговоре 3, 5. и 6. фебруара 2020. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Општински суд је Пресудом број 32 0 К 277405 16 К од 14. новембра 2017. године апеланта прогласио кривим да је радњама ближе описаним у изреци пресуде починио кривично дјело проневере у служби из члана 384 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног закона ФБиХ (у даљњем тексту: КЗФБиХ) те му је изречена казна затвора у трајању од једне године и шест мјесеци. Апелант је обавезан да „АР Energy“ д.о.о. Тузла (у даљњем тексту: оштећени) исплати износ од 18.211,65

КМ у року од 15 дана од дана правоснажности пресуде. Најзад, апелант је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 679,00 КМ.

6. Из образложења пресуде произлази да је на основу исказа свједока Д. Т. утврђено да су у периоду од 1. јануара 2014. до 15. августа 2014. године само он и апелант имали кључеве и приступ магацину, а што се подудара с исказом свједока А. П. који је на главном претресу изјавио да су кључ могли имати само Д. Т. и апелант с обзиром на то да су пописе правили у присуству њих двојице. Слједом наведеног, закључено је да је логично да је апелант, запослен као магационер код оштећеног и одговорно лице, имао кључ од магацина, те да је у свако доба имао приступ роби која се налазила у магацину. Ову околност суд је даље цијенио у вези с исказом свједока Д. Т. о томе како је сазнао за мањак робе у магацину, а чему је претходило апелантово понашање, тј. да се није појављивао на послу и да није одговарао на телефонске позиве, да је од апелантове мајке сазнао да је отишао у иностранство, те да је од неких пријатеља чуо да је апелант трошио значајне износе новца у кафићима и коцкарницама. Надаље, суд је цијенио и исказ свједока Д. Т. који је потврдио да му је апелант путем телефона обећао да ће вратити дуг за присвојену робу и да су у вези с тим постигли и договор. Наиме, апелант и свједок Д. Т. срели су се у центру „Drammar“ и попили кафу и том приликом је постигнут договор о исплати дуга, о чему је сачињен писмени документ који је апелант и потписао, а који је сачињен на меморандуму оштећеног. У овом документу је назначено да је направљен мањак робе у износу од 8.392,85 КМ у периоду када је апелант био задужен за магацин, да је укупан мањак узрокован отуђењем робе од стране апеланта, као и да су издавани лажни рачуни за робу коју купци никада нису примили, чиме је начињена штета у још неутврђеном износу. У односу на овај дио штете назначено је да ће се направити посебан споразум након што обје стране обиђу спорне купце и утврде тачан износ, тј. који од рачуна су лажни. Најзад, у документу је назначено и да ће се начин плаћања и поврата средстава утврдити накнадно. Општински суд је закључио да је исказ свједока Д. Т. потврђен и наведеним документом и у дијелу у којем је свједок Д. Т. навео да је провјеравањем фактура с купцима утврђено да ти купци никада нису наручили нити преузели робу, односно да су фактуре фиктивне, а да је апелант био задужен за издавање фактура. Како наведени документ – стање дуга није доведен у сумњу било којим другим доказом, Општински суд је закључио да је доказана одлучна чињеница да је апелант као одговорно лице за магацин присвојио за себе робу и да је сачињавао лажне рачуне за робу коју купци никада нису наручили нити примили.

7. Општински суд је висину штете у износу од 18.211,65 КМ утврдио на основу налаза и мишљења вјештака економске струке З. В. који је детаљно интерпретиран у образложењу пресуде. Према ставу суда, налаз и мишљење вјештака сагласан је исказу саслушаних свједока јер је вјештак прво утврдио вриједност мањка робе у

магацину, а затим висину вриједности отуђене робе по фиктивним фактурама, при чему је користио књиговодствено-финансијску документацију коју је тужилац и приложио у доказни материјал.

8. Из образложења пресуде даље произлази да су неоснованим оцијењене апелантове тврдње у односу на број лица која су имала приступ магацину, те која су издавала фактуре. У вези с тим је указано да је свједок Д. Т. потврдио да су у релевантном периоду само он и апелант имали кључеве магацина, а што су потврдили и свједоци М. К. и А. П. Надаље, указано је и да је свједок Д. Т. изјавио да запосленица оштећеног А. Х. није ни радила у периоду када је апелант присвојио предметну робу, односно да је радила на пословима администрације, као и да је А. П. радио послове комерцијале, а што је потврдио и А. П. саслушан као свједок, истичући да није имао овлашћења у вези с фактурама, издавањем и превозом робе јер је одговорно лице био апелант. Такође је указано и на исказ свједока М. К. који је потврдио да је био само један кључ магацина у моменту када је он дошао ради пописа стања залиха. Најзад, апелантове тврдње су оцијењене паушалним имајући у виду писмени документ – стање дуга који је потписао апелант и у којем је назначено да ће апелант вратити дуг који је настао присвајањем робе из магацина и издавањем фиктивних фактура, а што се подудара и са изјавом свједока М. Ц. који је изјавио да му је апелант продао уље за возила по нешто нижој цијени од стандардне.

9. Општински суд је закључио да се у апелантовим радњама стичу сви елементи кривичног дјела проневере у служби јер је присвојио покретне ствари – робу која му је била повјерена на раду код оштећеног, односно у институцији Федерације БиХ, при чему је прибавио имовинску корист која прелази износ од 10.000,00 КМ, чиме је починио и квалификовани облик овог кривичног дјела. Према ставу Општинског суда, апелант је поступао с директним умишљајем јер је на основу изведених доказа утврђена намјера апеланта који је био свјестан свог дјела и хтио његово учињење.

10. Из образложења пресуде произлази да је приликом одмјеравања казне апеланту Општински суд имао у виду све олакшавајуће и отежавајуће околности предвиђене чланом 49 КЗФБиХ. Према ставу суда, није било олакшавајућих околности на страни апеланта. Као отежавајуће околности суд је цијенио ранију осуђиваност на условне осуде због кривичног дјела учествовања у тучи и кривичног дјела оштећења туђе ствари.

11. Најзад, на основу члана 212 став 1 Закона о кривичном поступку ФБиХ (у даљњем тексту: ЗКПФБиХ), Општински суд је одлучио о имовинскоправном захтјеву оштећеног у цијелости јер подаци поступка пружају поуздан основ за потпуно пресуђење. Апеланта је обавезао да оштећеном накнади износ од 18.211,65 КМ, а чија је висина утврђена на основу налаза и мишљења вјештака економске струке.

12. Кантонални суд је Пресудом број 32 0 К 274405 18 Кж од 13. августа 2018. године дјелимично уважио апелантову жалбу и првостепену пресуду преиначио у одлуци о трошковима поступка тако да је апеланта ослободио њиховог плаћања. У преосталом дијелу првостепена пресуда је остала неизмијењена.

13. Из образложења пресуде произлази да је неоснованом оцијењена апелантова тврдња да се првостепена пресуда заснива на доказима на којим се не може засновати, тј. на читању исказа свједока и вјештака с ранијег главног претреса без сагласности странака и браниоца, што је у супротности са чланом 266 став 2 ЗКПФБиХ, као и на потписаном документу у којем је апелант признао свој дуг према оштећеном, који је потписан под присилом и пријетњом. У вези с тим је указано да је главни претрес пред првостепеним судом два пута почињао изнова због протока више од 30 дана од ранијег претреса (члан 266 став 2 ЗКПФБиХ), и то 31. јануара и 29. септембра 2017. године. У оба случаја у записнику с главног претреса је констатиран приједлог и сагласност странака и браниоца да се саслушани свједоци и вјештаци не саслушавају поново него да се користе искази свједока и вјештака дати на ранијем главном претресу, па је у том смислу у оба записника наведено да бранилац и оптужени предлажу да се они поново не саслушавају, већ да се њихови искази прочитају. Надаље, у вези с документом у којем је апелант признао дуг према оштећеном, Кантонални суд је истакао да није понуђен нити један доказ да га је апелант потписао под присилом и пријетњом, односно да ове тврдње нису изнијете ни у претходним приговорима на оптужницу, нити на главном претресу, већ тек у жалби. Најзад, указано је и да је приликом уврштавања материјалних доказа оптужбе, међу којима и наведеног документа означеног као „стање дуга“, апелантов бранилац на главном претресу од 9. новембра 2017. године у вези с наведеним документом приговорио само да није доказано да га је потписао апелант, а не и да је потписан под присилом и пријетњом.

14. Надаље, неоснованом је оцијењена и апелантова тврдња да је чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено. Кантонални суд је истакао да из образложења првостепене пресуде произлази да је првостепени суд све изведене доказе цијенио савјесно у смислу члана 296 став 2 ЗКПФБиХ. Након оцјене сваког доказа појединачно и довођења доказа у међусобну везу, правилно је утврдио чињенично стање, тј. оцјеном исказа свједока Д. Т. и вјештака З. В., те материјалних доказа, а нарочито документа насловљеног као „стање дуга“, након што их је довео у међусобну везу, правилно закључио да је апелант у означеном периоду, у просторијама оштећеног у својству комерцијалисте за домаћу трговину – магационера, с циљем прибављања противправне имовинске користи, свјестан да присваја робу која му је повјерена на раду код оштећеног, што је и хтио, из магацина присвајао робу за себе, а да би прикрио мањак робе на залихама сачињавао је фиктивне фактуре, па је тако представљао да је испоручивао робу купцима, иако је био свјестан да наведене фактуре кривотвори и да оне нису праве и да робу није

испоручио, што је и хтио, а наведену робу је присвојио за себе и затим је продавао трећим лицима, након чега је новац добијен продајом робе у износу од 18.211,65 КМ задржао и присвојио за себе.

15. Неоснованом су оцијењене и апелантове тврдње да је првостепени суд приликом изрицања казне као олакшавајуће околности пропустио да цијени: коректно владаће током суђења јер се одазивао суђењу, протек времена, чињеницу да се оштећени не придружују кривичном гоњењу нити постављају имовинскоправни захтјев, да је апелант без прихода и имовине, као и да су се условне осуде које су му раније изречене пресудама Општинског суда у Тузли број 32 0 К 008048 10 К од 17. јула 2010. године и број 32 0 К 190778 14 К од 24. новембра 2014. године морале по закону брисати из казнене евиденције због протеча времена. У вези с тим је указано да је одазивање позиву суда законска обавеза те да је законски заступник оштећеног, свједок Д. Т., на главном претресу од 9. децембра 2016. године истакао имовинскоправни захтјев. Најзад, у вези с ранијим осудама указано је да је чланом 125 став 1 тачка б) КЗФБиХ прописано да се, под условом да починилац кривичног дјела није поново осуђен за ново кривично дјело, условна осуда брише из казнене евиденције ако за то вријеме осуђени не почини ново кривично дјело, па је одлуку о брисању условне осуде могуће донијети у законом прописаном поступку тек након службене провјере тих чињеница. Слиједом наведеног, Кантонални суд је закључио да ће се одмјереном санкцијом остварити сврха изрицања кривичноправних санкција, кроз циљеве специјалне и генералне превенције, а што није доведено у питање жалбеним наводима који се односе на протек времена од учињеног дјела и чињеницу да је апелант без прихода и имовине, које околности, с обзиром на све наведено, нису од таквог значаја да би оправдавале блаже кажњавање.

16. Неоснованим је оцијењен и жалбени навод којим је апелант оспоравао одлуку о имовинскоправном захтјеву. У вези с тим је указано да је првостепени суд правилно навео да је одлуку о имовинскоправном захтјеву донио јер подаци поступка пружају поуздан основ за потпуно пресуђење имовинскоправног захтјева, те апеланта и обавезао да оштећеном накнади штету у износу од 18.211,65 КМ, а чија висина је утврђена на основу налаза и мишљења вјештака економске струке. Ово тим прије јер је суд претходно утврдио апелантову кривицу за учињено кривично дјело проневере у служби из члана 384 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ у односу на прибављање имовинске користи у наведеном новчаном износу, који представља квалификаторну околност за наведено кривично дјело.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апелант тврди да су му оспореним пресудама прекршена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, те члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту

људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

18. Наиме, апелант тврди да се првостепена и другостепена пресуда заснивају на доказима на којим се по ЗКПФБиХ не могу засновати. У вези с тим је истакао да је првостепени суд своју одлуку, између осталог, засновао на доказу читањем исказа свједока и вјештака с ранијег главног претреса, супротно члану 266 став 2 ЗКПФБиХ, без сагласности странака и браниоца, како то погрешно закључује Кантонални суд. Апелант тврди да је могуће да је то и констатовано на записник пред првостепеним судом, али да он ни његов бранилац нису потписали записнике, односно да нису били упознати с њиховим садржајем. У овом дијелу апелант је истакао да је главни претрес у два наврата почињао изнова јер је прекид трајао дуже од 30 дана.

19. Апелант, даље, тврди да су оспорене одлуке засноване искључиво на исказу свједока Д. Т. који је, како наводи, остао усамљен у својој изјави, те на писаном документу „споразуму” на којем је назначен износ мањка робе, а који је, како наводи, наводно он потписао, и који доказ је, према његовом мишљењу, незаконит. Апелант тврди да је овај документ потписан под присилом и пријетњом да би се, како наводи, избјегле даље компликације. Такође истиче да је неприхватљив став Кантоналног суда да у току поступка није имао приговора нити примједби на овај доказ. У овом дијелу апелант се позвао и на став Кантоналног суда из Одлуке број 32 0 К 212250 15 Кж од 21. августа 2017. године у којој је, како наводи, укинута првостепена пресуда и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак зато што се потписана изјава о признању дуга под таквим околностима има сматрати незаконитом и датом под принудом и присилом, односно ирелевантном за одлучивање.

20. Апелант даље истиче да је свједок Д. Т. законски заступник оштећеног, па да је као такав пристрасан. Даље тврди да је његов исказ потврђен исказима других саслушаних свједока М. Ц., М. К. и А. П. само у дијелу да је био запослен код оштећеног. Такође истиче и да је овај свједок потврдио да је А. такође издавала фактуре, да су постојала два кључа од магацина, те да је А. П. такође имао приступ магацину. Апелант је даље истакао и да се вјештак изјаснио да није могао утврдити ко је издавао фактуре, него да је само утврдио мањак, односно да се није могао изјаснити да је он издавао фиктивне фактуре. Надаље, апелант је указао да је свједок М. Ц. изјавио да га је познавао као радника код оштећеног, да је повремено, по сниженој цијени, куповао робу, међутим, апсолутно није потврдио, нити је могао потврдити наводе законског заступника оштећеног, свједока Д. Т. Свједок М. К. је изјавио да је код оштећеног био запослен у периоду од љета 2013. до прољећа 2014. године, дакле, није знао, нити је имао непосредних сазнања о периоду који му се ставља на терет, те да је упознат да је, поред апеланта који је

имао кључ, постојало више кључева ради приступа магацину, као и да се у магацин могло ући и путем приступног кода. Најзад, апелант је указао и да је свједок А. П. изјавио да је радио код оштећеног до априла 2014. године, а претходно неких 4-5 мјесеци, обављајући послове комерцијалисте на терену, да није издавао робу, него само договарао њену испоруку, те да му је познато да су кључеве од магацина имали апелант и свједок Д. Т. Све наведено, према апелантовом мишљењу, упућује на закључак да је више лица имало приступ магацину, да саслушани свједоци нису радили, нити имају непосредна сазнања о периоду који му се ставља на терет, те да Тужилаштво није доказало да је он одговоран за мањак робе.

21. Апелант је даље оспорио и закључак редовних судова у односу на виност, те начин на који су редовни судови цијенили олакшавајуће и отежавајуће околности приликом одмјеравања казне. У вези с тим је истакао да је првостепени суд пропустио утврдити олакшавајуће околности да се коректно држао и владао током суђења, редовно одазивао суђењу, протек времена од почињања дјела. Посебно је истакао да је незапослен, лошег имовног стања, без икаквих примања и имовине из које би се издржавао, коју околност је првостепени суд имао посебно цијенити у корелацији чињенице протеча времена, што свакако умањује могућност генералне превенције јер је догађај у јавности занемарен, тако да је у конкретном случају тежиште на индивидуалној превенцији.

22. Апелант је даље истакао да је Пресудом Општинског суда у Тузли број 32 0 К 008048 10 К од 17. јула 2010. године осуђен због кривичног дјела учествовања у тучи из члана 174 КЗФБиХ те му је изречена казна затвора у трајању од три мјесеца условно на једну годину, те Пресудом Општинског суда у Тузли број 32 0 К 190778 14 К од 24. новембра 2014. године условном осудом од три мјесеца затвора с роком провјеравања у трајању од једне године због кривичног дјела оштећења туђе ствари из члана 293 став 1 КЗФБиХ.

23. С обзиром на то да је чланом 125 став 1 КЗФБиХ прописано да се условна осуда брише из казнене евиденције по протеку рока од једне године од дана престанка времена провјеравања ако у то вријеме осуђени не почини ново кривично дјело, а имајући у виду протек времена, апелант сматра да је првостепени суд приликом одмјеравања казне повриједио члан 49 у вези са чланом 125 став 7 КЗФБиХ, имајући у виду да се осуда која није брисана оптуженом не може цијенити као отежавајућа околност приликом одмјеравања казне за ново кривично дјело, а из разлога што ни КЗ нити ЗКП ФБиХ не познају изричито достављање суду података о брисаној осуди. Слиједом наведеног, апелант сматра да је првостепени суд приликом одмјеравања казне требало да цијени да је неосуђиван.

24. Апелант тврди и да му је повријеђено право на имовину. У вези с тим је истакао да га је првостепени суд обавезао да оштећеном исплати износ од 18.211,65 КМ у року од 15 дана од дана правоснажности пресуде. Током поступка је неспорно

утврђен мањак робе, о чему се изјаснио вјештак финансијске струке. Међутим, да би се удовољило имовинскоправном захтјеву оштећеног то је, према његовом мишљењу, током поступка морало да буде доказано да је управо он одговоран да је робу која недостаје из магацина оштећеног присвојио за себе, што засигурно није. Такав имовинскоправни захтјев који се односио на накнаду штете није било могуће расправити пред кривичним судом с обзиром на друге дужничко-повјерилачке односе између њега и оштећеног. Апелант тврди и да првостепени суд у образложењу пресуде није навео које су то одлучне чињенице и поуздан основ за одлуку о питању накнаде штете на износ од 18.211,65 КМ, нити је у пресуди образложено да је оштећени поставио и образложио свој имовинскоправни захтјев, због чега првостепени суд није имао основа оштећеног ни упутити на парницу ако такав захтјев оштећени није поставио сходно члану 208 став 1 ЗКПФБиХ.

б) Одговори на апелацију

25. Кантонални суд је у одговору на апелацију истакао да је апелант идентичне наводе изнио и у жалби на првостепену пресуду, те да овај суд није повриједио права на која се у апелацији указује.

26. Општински суд се у одговору на наводе из апелације опширно позвао на разлоге и образложења из своје одлуке на којим је засновао закључак да је апелант починио кривично дјело за које је проглашен кривим, те истакао да апелант није понудио разлоге и аргументе у прилог тврдњи да су му прекршена права на која се позвао у апелацији.

27. Кантонално тужилаштво је у одговору на апелацију истакло да је апелант идентичне наводе већ изнио у поступку пред првостепеним судом, те у жалби, да су се редовни судови о овим тврдњама детаљно изјаснили, те закључило да није дошло до повреде права на која апелант указује у апелацији.

V. Релевантни прописи

28. **Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине ФБиХ“ бр. 36/03, 37/03 – исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пре-чишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

Члан 49. став (1)

Општа правила за одмјеравање казне

(1) Суд ће починиоцу кривичног дјела одмјерити казну у границама које су законом прописане за то кривично дјело имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривице, побуде из којих

је дјело почињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дјело почињено, ранији живот починилаца, његове личне прилике и његово понашање након почињеног кривичног дјела, те друге околности које се односе на личност починиоца.

*Члан 125. став (1) тачка б) ст. (5) и (7)
Брисање осуде*

(1) Под условом да починилац кривичног дјела није поново осуђен за ново кривично дјело, осуда се брише по сили закона када протекну сљедећи рокови:

(...)

б) условна осуда брише се из казнене евиденције по протеку рока од једне године од дана престанка времена провјеравања, ако за то вријеме осуђеник не почини ново кривично дјело,

(...)

(5) Осуда се не може брисати из казнене евиденције док траје кривични поступак за ново кривично дјело.

(...)

(7) Брисањем осуде из казнене евиденције под условима из ст. (1) до (3) овог члана починилац кривичног дјела сматра се неосуђиваним.

*Члан 384. ст. (1) и (2)
Проневјера у служби*

(1) Ко с циљем да себи или другом прибави протуправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретне ствари које су му повјерене у служби или уопште на раду у институцијама у Федерацији, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази 10.000 КМ, починилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година.

29. Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“ бр. 35/03, 37/03 – исправка, 56/03 – исправка, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ који гласи:

*Члан 11. став (2)
Законитост доказа*

(2) Суд не може засновати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних уставом и међународним уговорима које је

Босна и Херцеговина ратификовала, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.

Члан 16.

Слободна оцјена доказа

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 207.

Предмет имовинскоправног захтјева

(1) Имовинскоправни захтјев који је настао због почињења кривичног дјела расправиће се на приједлог овлаштеног лица у кривичном поступку ако се тиме не би знатно одуговлачио овај поступак.

(2) Имовинскоправни захтјев може се односити на надокнаду штете, поврат ствари или поништавање одређеног правног посла.

Члан 209. ст. (1) (2) i (3)

Поступак за остваривање имовинскоправног захтјева

(1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку подноси се тужиоцу, односно суду.

(2) Приједлог се може поднијети најкасније до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање кривичноправне санкције пред судом.

(3) Лице овлаштено на подношење приједлога дужно је да одређено означи свој захтјев и да поднесе доказе.

Члан 211.

Обавезе тужиоца и суда у вези са утврђивањем чињеница

(1) Тужилац је дужан прикупити доказе о имовинско-правном захтјеву везаном за кривично дјело.

(2) Тужилац, односно суд ће испитати осумњиченог, односно оптуженог о чињеницама везаним за приједлог овлашћеног лица.

Члан 212.

Одлучивање о имовинскоправном захтјеву

(1) О имовинско-правном захтјеву одлучује суд. (...)

(3) У пресуди којом оптуженог проглашава кривим суд може оштећеном досудити имовинскоправни захтјев у потпуности или му може досудити имовинскоправни захтјев дјелимично, а за остатак га упутити на парнични поступак. Ако подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ ни за потпуно ни за

дјелимично пресуђивање, суд ће оштећеног упутити да имовинскоправни захтјев у потпуности може да остварује у парничном поступку.

Члан 266.

Настављање одгођеног главног претреса

(2) Главна расправа која је одложена мора изнова почети ако се измијенио састав вијећа или ако је одлагање трајало дуже од 30 дана, али уз сагласност странака и браниоца вијеће може одлучити да се у оваквом случају свједоци и вјештаци не саслушавају поново и да се не врши нови увиђај, него да се користе искази свједока и вјештака дати на ранијој главној расправи, односно да се користи записник о увиђају.

Члан 268.

Начин вођења записника

(1) Ораду на главној расправи води се записник. Ако је главна расправа снимана у складу са чланом 169. овог закона, препис предузете радње ће се на оправдан захтјев странака и браниоца доставити странкама и браниоцу најкасније у року од три дана од предузете радње на главној расправи. О оправданости захтјева одлучује судија, односно председник вијећа.

(2) Судија односно председник вијећа може наредити да се одређени дио записника прочита или репродукује, а прочитаће га или репродуковати увијек ако то захтијевају странке, бранилац или лице чија се изјава уноси у записник.

Члан 321.

Границе испитивања пресуде

Другостепени суд испитује пресуду у оном дијелу у којем се она побија жалбом, а по службеној дужности да ли је на штету оптуженог повријеђен Кривични закон.

VI. Допустивост

30. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

31. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

32. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 32 0 К 274405 18 Кж од 13. августа 2018. године против које нема других

дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 12. октобра 2018. године, а апелација је поднесена 3. децембра 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

33. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

34. Апелант побија наведене пресуде тврдећи да су му прекршена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине те из члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

А) Право на правично суђење

35. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

36. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. (...)

а) У односу на наводе у вези с одлуком о казни

37. Апелант тврди и да су редовни судови погрешно примијенили материјално право приликом одмјеравања казне. Према његовом мишљењу, раније условне осуде редовни судови, сходно члану 125 КЗФБиХ, нису могли цијенити као отежавајуће околности.

38. У вези с овим дијелом апелантових навода Уставни суд подсјећа да је у својој пракси заузео став да „није задатак овог суда да одлучује о висини изречене кривичне санкције, али да Уставни суд може, у складу са својим овлашћењима, разматрати да ли је приликом одлучивања о санкцији дошло до произвољне примјене правила која се односе на одмјеравање казне. Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант поставља, испитати да ли

су побијане одлуке засноване на произвољној примјени материјалног права” (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 3967/15 од 6. децембра 2017. године, тачка 37, доступна на www.ustavnisud.ba).

39. Уставни суд запажа да је апелантов идентичан жалбени навод Кантонални суд оцијенио као неоснован истичући да је чланом 125 став 1 тачка б) КЗФБиХ прописано да се, под условом да починилац кривичног дјела није поново осуђен за ново кривично дјело, условна осуда брише из казнене евиденције ако за то вријеме осуђени не почини ново кривично дјело, па је одлуку о брисању условне осуде могуће донијети у законом прописаном поступку тек након службене провјере тих чињеница.

40. Уставни суд запажа да из члана 125 став 1 тачка б) КЗФБиХ произлази да се условна осуда брише по сили закона када протекне рок од једне године од дана престанка времена провјеравања ако за то вријеме осуђени не почини ново кривично дјело. Надаље, ставом 5 цитираног члана је одређено да се осуда не може брисати из казнене евиденције док је у току кривични поступак за друго кривично дјело. Најзад, ставом 7 цитираног члана је одређено да се брисањем осуде из казнене евиденције учинилац кривичног дјела сматра неосуђиваним.

41. У конкретном случају из оспорене првостепене пресуде произлази да је при одмјеравању казне затвора апеланту као отежавајућа околност цијењена ранија осуђиваност. Наиме, Пресудом Општинског суда у Тузли број 32 0 К 008048 10 К од 17. јула 2010. године апелант је осуђен због кривичног дјела учествовања у тучи из члана 174 КЗФБиХ те му је изречена казна затвора у трајању од три мјесеца с временом провјеравања од једне године, те Пресудом Општинског суда у Тузли број 32 0 К 190778 14 К од 24. новембра 2014. године апелант је због кривичног дјела оштећења туђе ствари из члана 293 став 1 КЗФБиХ осуђен на казну затвора од три мјесеца с временом провјеравања од једне године.

42. Уставни суд запажа да из образложења оспорених одлука није могуће закључити да су редовни судови уопште цијенили ове околности када су приликом одмјеравања казне као отежавајућу околност цијенили апелантову ранију осуђиваност. Наиме, да би била искључена примјена члана 125 став 1 тачка б) КЗФБиХ најприје је потребно утврдити да ли је од протека времена провјеравања, у конкретном случају у односу на обје пресуде, протекла једна година од њихове правоснажности, па након тога још једна година од протека времена провјеравања. Уставни суд, даље, запажа да је чланом 125 став 5 КЗФБиХ прописано да се осуда не може брисати из казнене евиденције док је у току кривични поступак за друго кривично дјело. Међутим, одбијајући апелантове жалбене наводе у овом дијелу, Кантонални суд се није позвао на наведену одредбу, већ је закључио да је одлуку о брисању условне осуде могуће донијети у законом прописаном поступку тек након службене провјере тих чињеница. Имајући у виду члан 321 ЗКПФБиХ којим је,

поред осталог, прописано да одлучујући о жалби суд по службеној дужности пази да ли је Кривични закон примијењен на штету оптуженог, овакво образложење Кантоналног суда се не може прихватити.

43. Слиједом наведеног, а имајући у виду да брисање осуде, сходно члану 125 став 1 тачка б) ЗКПФБиХ наступа по сили закона, да се редовни судови нису ни упуштали у испитивање конкретних апелантових навода да су претходне осуде по сили закона брисане, односно нису понудили разлоге ни образложења да су се у конкретном случају стекли услови у смислу става 5 цитираног члана због којих се претходне осуде не могу брисати, произлази да су редовни судови произвољно примијенили материјално право рачунајући апелантову ранију осуђиваност као отежавајућу околност (види, *mutatis mutandis*, напријед цитирану Одлуку о допуствости и меритуму број АП 3967/15, тачка 39).

44. Слиједом наведеног, Уставни суд сматра да су редовни судови произвољно примијенили материјално право приликом одмјеравања казне апеланту рачунајући његову ранију осуђиваност као отежавајућу околност, не нудећи при томе било какве разлоге и образложења да ли су у конкретном случају постојале околности због којих нека од ранијих пресуда не би могла бити брисана у смислу члана 125 став 5 КЗФБиХ.

45. Уставни суд закључује да су редовни судови приликом одлучивања о казни произвољном примјеном материјалног права повриједили апелантово право из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

б) Наводи о законитости и оцјени доказа

46. Суштина апелантових навода о повреди права на правично суђење у преосталом дијелу своди се на тврдње да се оспорене пресуде заснивају на доказима који су, према његовом мишљењу, незаконити, те да су редовни судови погрешно цијенили проведене доказе.

47. Уставни суд подсјећа да члан 6 Европске конвенције гарантује право на правично суђење, али не поставља било каква правила о прихватљивости доказа. То је превасходно питање које се регулише домаћим законодавством (види Европски суд за људска права; у даљњем тексту: Европски суд, *Schenk* против Швајцарске, 12. јули 1988. године, ст. 45–46, серија А, број 140 и *Teixeira de Castro* против Португалије, 9. јуни 1998. године, став 34, Извјештаји 1998-IV). Због тога, као ствар принципа, Европски суд сматра да његова улога није да утврђује да ли одређена врста доказа – на примјер докази који су прибављени незаконито у смислу домаћег права – може бити прихватљива или, управо, да ли је апликант крив или не. У том смислу, питање на које се мора одговорити је да ли је поступак као цјелина, укључујући и начин на који су докази прибављени, био правичан. Ово

укључује испитивање „незаконитости“ у питању и, тамо гдје је у питању повреда других права из Конвенције, природа утврђене повреде (види Европски суд, *Vukov против Русије* [GC], апликација број 4378/02, став 89, 10. март 2009. године и *Lee Davies против Белгије*, апликација број 18704/05, став 41, 28. јули 2009. године).

48. Уставни суд, даље, указује на праксу Европског суда и Уставног суда, према којој је задатак редовних судова, а првенствено првостепеног суда, да оцијене изведене доказе и њихову релевантност у конкретном предмету. Уставни суд, стога, неће процјењивати квалитет закључака редовних судова у погледу процјене доказа уколико се ова процјена не чини очигледно произвољном. Исто тако, Уставни суд се неће мијешати ни у то којим доказима страна у поступку редовни судови поклањају повјерење на основу слободне судијске процјене. То је искључиво улога редовних судова, чак и када су изјаве свједока на јавној расправи и под заклетвом супротне једна другој (види Европски суд, *Doorson против Холандије*, пресуда од 6. марта 1996. године, објављена у Извјештајима број 1996-II, став 78 и Уставни суд, Одлука број *АП 612/04* од 30. новембра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 19/05, став 27). Најзад, Уставни суд подсјећа на обавезу редовног суда да у образложењу пресуде „описе процес појединачне оцјене доказа, довођења сваког оцијењеног доказа у везу с другим доказима и извођења закључка о доказаности одређене чињенице“ како би се задовољили стандарди права на правично суђење, а најприје права на образложену одлуку као једног елемента права на правично суђење (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 661/04* од 22. априла 2005. године, тачка 30).

49. Апелант најприје тврди да је читање исказа свједока и вјештака због прекида главног претреса дужег од 30 дана било у супротности са чланом 266 став 2 ЗКПФБиХ јер се његов бранилац и он с тим нису сагласили, односно да нису ни потписали записнике и не знају шта они садрже. Уставни суд запажа да из оспорене другостепене пресуде произлази да је апелантов идентичан жалбени навод оцијењен неоснованим. Наиме, Кантонални суд је истакао да је главни претрес пред првостепеним судом два пута почињао изнова због тога што је протекло више од 30 дана од ранијег претреса (члан 266 став 2 ЗКПФБиХ), и то 31. јануара и 29. септембра 2017. године. Даље је указано да је у оба случаја у записнику с главног претреса констатован приједлог и сагласност странака и браниоца да се саслушани свједоци и вјештаци не саслушавају поново, него да се користе искази свједока и вјештака дати на ранијем главном претресу, па је у том смислу у оба записника наведено да бранилац и оптужени предлажу да се они поново не саслушавају, већ да се њихови искази прочитају. Слиједом наведеног, а како Уставном суду нису предочени и записници с главног претреса, за које апелант тврди и да их он и његов бранилац нису потписали, односно да није упознат с њиховим садржајем, Уставни суд није могао прихватити основаним тврдње у овом дијелу. Ово тим прије имајући у виду члан 268 ЗКПФБиХ којим је, поред осталог, одређено да се

о раду на главном претресу води записник у који се мора дословно унијети цијели ток главног претреса.

50. Надаље, апелант оспорава и законитост писменог документа, у оспореним пресудама означеног као „стање дуга“, према којем је апелант признао постојање дуга према оштећеном, што је потврдио и својим потписом. Он тврди да је његов потпис изнуђен под присилом и пријетњом. Уставни суд запажа да је апелантов идентичан жалбени навод Кантонални суд оцијенио неоснованим истакавши да није понуђен нити један доказ да га је апелант потписао под присилом и пријетњом, односно да ове тврдње нису изнијете ни у претходним приговорима на оптужницу, нити на главном претресу, већ тек у жалби. Најзад, указано је и да је приликом уврштавања материјалних доказа оптужбе, међу којима и наведеног документа означеног као „стање дуга“, апелантов бранилац на главном претресу од 9. новембра 2017. године у вези с наведеним документом приговорио само да није доказано да га је потписао апелант, а не и да је потписан под присилом и пријетњом.

51. Апелант ни у апелацији није изнио било какве чињенице или доказе у прилог тврдњи да је његов потпис на наведеном документу изнуђен под пријетњом или принудом. Уставни суд, даље, запажа да апелант ничим није оспорио ни исказ свједока Д. Т. који је детаљно описао гдје је, како и на који начин дошло до потписивања наведеног документа, а из чега није могуће закључити да је до потписивања дошло под пријетњом или принудом. Стога, имајући у виду све наведено, Уставни суд није могао прихватити као основане апелантове наводе ни у овом дијелу.

52. Апелант, даље, оспорава начин на који су редовни судови цијенили проведене доказе, посебно указујући на исказ свједока Д. Т. тврдећи да је овај свједок пристрасан (јер је законски заступник оштећеног), да је његов исказ, уз напријед наведени документ „стање дуга“, једини доказ против њега, те најзад да исказ овог свједока није поткријепљен исказима осталих саслушаних свједока како су то закључили редовни судови.

53. У вези с овим дијелом апелационих навода Уставни суд запажа да је исказ свједока Д. Т. детаљно интерпретиран у оспореној првостепеној пресуди. Из образложења оспорених одлука, као ни из апелантових навода не произлази да је апеланту била ускраћена могућност да овог свједока испитује и да његове тврдње оспорава, односно да доведе у питање његову пристрасност. Надаље, из образложења оспорених одлука произлази да је исказ овог свједока цијењен у вези с исказима свједока А. П. који је изјавио да су кључ од магацина могли имати само Д. Т. и апелант, а што је изјавио и свједок А. П. Надаље, а супротно апелантовим тврдњама, произлази да су свједоци Д. Т. и А. П. сагласно изјавили да је А. П. радио као комерцијалиста и да није имао приступ магацину и роби. Такође, а супротно

апелантовим тврдњама, произлази и да су свједоци А. П., те М. К., с обзиром на период у којем су радили код оштећеног, као и послове које су обављали, могли имати сазнања о релевантном периоду, а о чему су и свједочили пред судом. Најзад, супротно апелантовим тврдњама, произлази и да А. није била запослена у релевантном периоду код оштећеног, односно да је ангажована на пословима администрације. Најзад, чињеница да се вјештак није изјашњавао о томе ко је сачинио фиктивне фактуре је без значаја имајући у виду да је у документу „стање дуга“, који је апелант потписао, а како су редовни судови утврдили, назначено да ће штета настала по овом основу бити накнадно утврђена, тј. након што се фиктивне фактуре провјере код наводних наручилаца робе, те имајући у виду да апелант ни у поступку пред редовним судовима, као ни у апелацији, није оспоравао да је, радећи као магационер код оштећеног, био овлашћен да издаје и фактуре. Слиједом наведеног, не може се прихватити основаном апелантова тврдња да је исказ свједока Д. Т. био и једини доказ против њега, односно да његов исказ није поткријељен и исказима осталих саслушаних свједока.

54. Уставни суд сматра да у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да су оспорене одлуке засноване на незаконитим доказима, те да су редовни судови пропустили цијенити проведене доказе појединачно и у узајамној вези.

55. С обзиром на напријед наведено, Уставни суд закључује да су апелантове тврдње у овом дијелу о повреди права из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције неосноване.

Б) Право на имовину

56. Апелант тврди и да му је оспореним одлукама прекршено право на имовину. У вези с тим истакао је да је током поступка неспорно утврђен мањак робе, о чему се изјаснио вјештак финансијске струке. Међутим, он тврди да није доказано да је управо он одговоран да је робу која недостаје из магацина оштећеног присвојио за себе, те да имовинскоправни захтјев није било могуће расправити пред кривичним судом с обзиром на друге дужничко-повјерилачке односе између њега и оштећеног. Најзад, истакао је и да није образложено да је оштећени поставио и образложио свој имовинскоправни захтјев.

57. Уставни суд запажа да из оспорене другостепене пресуде произлази да је законски заступник оштећеног, свједок Д. Т., на главном претресу од 9. децембра 2016. године истакао имовинскоправни захтјев. Надаље, у оспореној другостепеној пресуди је указано да је првостепени суд правилно навео да је одлуку о имовинскоправном захтјеву донио јер подаци поступка пружају поуздан основ за потпуно пресуђење имовинскоправног захтјева, те је на основу члана

212 став 1 ЗКПФБиХ апеланта обавезао да оштећеном накнади штету у износу од 18.211,65 КМ, чија је висина утврђена на основу налаза и мишљења вјештака економске струке. Ово тим прије јер је суд претходно утврдио апелантову кривицу за учињено кривично дјело проневијере у служби из члана 384 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ у односу на прибављање имовинске користи у наведеном новчаном износу, који представља квалификаторну околност за наведено кривично дјело. Најзад, Уставни суд запажа да ни из оспорених одлука, као ни апелантових навода није могуће закључити на што се односи апелантов навод о дужничко-повјерилачком односу између њега и оштећеног, а што би, како наводи, била препрека да се одлучи о имовинскоправном захтјеву. Стога је за Уставни суд неспорно да је, имајући у виду одредбе ЗКПФБиХ (чл. 207, 209, 211 и 212 ЗКП-а), мијешање у апелантову имовину било засновано на закону. Такође је неспорно да оно служи легитимном циљу у смислу „санирања“ посљедица кривичног дјела, односно апелантовог незаконитог понашања. Осим тога, Уставни суд сматра да је у околностима конкретног случаја постигнут правичан баланс будући да је апелант обавезан да оштећеном исплати онај износ за који је, с обзиром на садржај налаза вјештака, умањена имовина оштећеног.

58. Слиједом наведеног, Уставни суд сматра да у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да су редовни судови одлуком о имовинскоправном захтјеву прекршили апелантово право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

59. Уставни суд закључује да постоји повреда права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови приликом одлучивања о казни произвољно примијенили материјално право.

60. Супротно томе, Уставни суд закључује да не постоји кршење права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да су оспорене одлуке засноване на незаконитим доказима, те да су редовни судови пропустили цијенити проведене доказе појединачно и у узајамној вези.

61. Уставни суд, такође, закључује да не постоји кршење права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да је одлуком о имовинскоправном захтјеву оштећеног прекршено апелантово право на имовину.

62. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

63. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 4436/19

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija „Volkswagen“ Sarajevo
d.o.o. Vogošća, kojeg zastupa Almir
Gagula, odvjetnik iz Sarajeva, pod-
nesena protiv Presude Suda Bosne i
Hercegovine broj S1 3 U 026797 19
Uvp od 11. rujna 2019. godine

Odluka od 23. lipnja 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4436/19**, rješavajući apelaciju „**Volkswagena**“ **Sarajevo d.o.o. Vogošća**, na temelju članka VI/3. (b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 23. lipnja 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija „Volkswagena“ Sarajevo d.o.o. Vogošća.

Utvrđuje se povreda prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 026797 19 Uvp od 11. rujna 2019. godine.

Predmet se vraća Sudu Bosne i Hercegovine, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. „Volkswagen“ Sarajevo d.o.o. Vogošća (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Almir Gagula, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 15. studenog 2019. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 3 U 026797 19 Uvp od 11. rujna 2019. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i tužene Uprave za neizravno oporezivanje BiH (u daljnjem tekstu: Uprava) zatraženo je 20. svibnja 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Sud BiH i Uprava su dostavili odgovore na apelaciju 25. svibnja, odnosno 10. lipnja 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je apelant robu - glodalicu Liebher L402, vrijednosti 285.000,00 eura (u daljnjem tekstu: sporna roba), koju mu je isporučila tvrtka „SerWeMa“ Njemačka, po profakturi broj 301071-0506 od 5. lipnja 2012. godine, 11. lipnja 2012. godine smjestio u Slobodnu zonu Vogošća po TR broj 419. Apelant se istog dana (11. lipnja 2012. godine) obratio Upravi - Regionalnom centru Sarajevo radi puštanja sporne robe u slobodni promet namijenjen za obavljanje proizvodne djelatnosti u slobodnoj zoni uz oslobađanje od plaćanja dažbina, sukladno članku 176. stavak 4. Zakona o carinskoj politici BiH (u daljnjem tekstu: ZCP), te Odluci o uvjetima kojima podliježe povoljni tarifni postupak iz kojega određena roba, zbog konačne namjene, može uživati određene pogodnosti. Apelant se u zahtjevu pozvao na ustaljenu praksu Suda BiH, koji je u više predmeta zauzeo stajalište da ne postoji obveza plaćanja uvoznih dažbina kada se oprema koristi u svrhu za koju je predviđena olakšica.

6. Povodom apelantovog zahtjeva vođen je upravni postupak u kojem su donesena rješenja od 12. rujna 2012. godine, te konačno rješenje od 17. travnja 2013. godine kojim je odbijen apelantov zahtjev iz prethodne točke. U upravnom sporu koji je apelant pokrenuo protiv Uprave radi poništenja konačnog upravnog rješenja Sud BiH je svojom Odlukom broj S1 3 U 013365 13 U od 28. travnja 2014. godine poništio drugostupanjsko rješenje od 17. travnja 2013. godine, vraćajući predmet na ponovno odlučivanje.

7. U međuvremenu, dakle, dok je pred Sudom BiH vođen upravni spor, CR Slobodna zona Sarajevo je u svibnju 2013. godine podnijela prijedlog Upravi – Regionalnom centru Sarajevo za naplatu neizravnih poreza od apelanta u ukupnom iznosu od 160.850,91 KM. U prijedlogu je navedeno da je odbijen apelantov zahtjev za puštanje sporne robe u slobodan promet namijenjene obavljanju proizvodne djelatnosti u slobodnoj zoni uz oslobađanje od plaćanja carinskih dažbina, uz naglasak da je rješenje postalo konačno 8. svibnja 2013. godine. U prijedlogu je navedeno da je fizičkim pregledom sporne robe utvrđeno da je ona izuzeta ispod carinskog nadzora, te da je, sukladno Zakonu o prekršajima, protiv apelanta podnesen prekršajni nalog zbog počinjenog carinskog prekršaja, jer je 27. svibnja 2013. godine spornu robu upotrijebio bez prethodnog odobrenja.

8. Postupajući u postupku „naknadne naplate neizravnih poreza po službenoj dužnosti“ Uprava - Regionalni centar Sarajevo je donijela Rješenje broj 03/4-2/IV-UP/I-18/3-1670/13 od 22. srpnja 2013. godine kojim je apelant obavezan uplatiti ukupan iznos od 160.850,91 KM, i to na ime carine iznos od 56.024,05 KM i iznos od 104.826,86 KM na ime PDV. Iz obrazloženja proizlazi da je prvostupanijsko tijelo na temelju provedenog postupka utvrdilo da je po osnovi članka 197. ZCP od 27. svibnja 2013. godine nastao carinski dug zbog stavljanja u promet sporne robe bez odobrenja, zbog čega su obračunate dažbine, i to carina po stopi od 10%, te PDV po stopi od 17%. U dispozitivu rješenja apelant je upozoren da plati dug u roku od 10 dana od dana primitka rješenja uz upozorenje da će se u protivnom izvršiti prisilna naplata uz kamate.

9. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je apelant obvezu iz rješenja iz prethodne točke ove odluke isplatio 1. kolovoza 2013. godine, dakle, u roku koji mu je ostavljen rješenjem.

10. Rješenjem ravnatelja Uprave broj 01/04-1-UP/II-1590/13 od 21. svibnja 2014. godine uvažen je apelantov priziv, rješenje iz točke 8 ove odluke je poništeno, te je predmet vraćen na ponovno odlučivanje. Drugostupanijsko tijelo je prilikom odlučivanja imalo u vidu da je Sud BiH u upravnom sporu ukinuo drugostupanijsko rješenje kojim je odbijen apelantov zahtjev iz točke 6 ove odluke. Pri tome je drugostupanijsko tijelo imalo u vidu odredbe članka 258. stavak 1. Zakona o upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP) da se poništavanjem rješenja poništavaju i pravne posljedice koje je takvo rješenje proizvelo i da je, sukladno navedenom, u konkretnom slučaju uklonjeno iz pravnog prometa rješenje o odbijanju apelantovog zahtjeva iz čega slijedi da carinsko tijelo još nije odlučilo o carinskom postupku koji je uvoznik tražio za spornu robu, a to je postupak stavljanja u slobodan promet sporne robe uz oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina na temelju članka 176. stavak 4. ZCP, odnosno o apelantovom zahtjevu za oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina. Pri takvom stanju stvari drugostupanijsko tijelo je, imajući u vidu činjenične okolnosti konkretnog slučaja, zaključilo da nema mjesta za ustanovljavanje obveze na apelantovoj strani po osnovi carinskog duga dok se konačno ne odluči o apelantovom zahtjevu.

11. Odlučujući u ponovnom postupku naknadne naplate neizravnih poreza po službenoj dužnosti, prvostupanjsko tijelo Uprave – Regionalni centar Sarajevo donijelo je zaključak broj 03/6-2/II-UP/I-18-3-1679-I/13 od 25. prosinca 2014. godine kojim je odbacilo kao preuranjen prijedlog CR Slobodne zone Sarajevo za naplatu neizravnog poreza od carinskog obveznika – apelanta za spornu robu smještenu u slobodnoj zoni od 11. lipnja 2012. godine, a rješenjem od 4. svibnja 2015. godine drugostupanjskog tijela odbijen je apelantov priziv protiv navedenog zaključka.

Pobijane odluke

12. Prvostupanjskim Rješenjem Uprave – Regionalni centar Sarajevo broj 03/6-2/II-UO/I-18-3-1670-2/13 od 15. srpnja 2015. godine, koje je doneseno po službenoj dužnosti, odobren je povrat uplaćenih uvoznih dažbina apelantu po rješenju od 22. srpnja 2013. godine u iznosu od 160.850,91 KM, i to iznos od 56.024,05 KM na ime carine i iznos od 104.826,86 na ime PDV uz odbijanje zahtjeva za isplatu zatezne kamate na uplaćeni novčani iznos, te uz apelantovu obvezu da izvrši izmjenu podataka u poljima 22 i 42 prijave PDV sukladno tom rješenju.

13. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je prvostupanjsko tijelo 7. srpnja 2015. godine zaprimilo apelantovu urgenciju za donošenje rješenja o povratu iznosa od 160.850,91 KM sa zateznom kamatom počev od dana naplate iznosa do dana povrata novca.

14. U svezi sa isplatom kamate, prvostupanjsko tijelo je navelo da je zahtjev neutemeljen primjenom članka 234. stavak (1) ZCP, kao *lex specialis*, koji ne propisuje isplatu zakonske zatezne kamate osim u slučaju ako je od donošenja odluke kojom se vrši povrat dažbina protekao rok od tri mjeseca, a što u konkretnom predmetu nije slučaj. Prvostupanjsko tijelo se pozvalo i na odredbe članka 229. stavak (1) ZCP, koje je citiralo, sukladno kojim se apelantu vraća iznos uplaćenih dažbina bez kamata, jer je u tom dijelu odbijen apelantov zahtjev.

15. Odlučujući o apelantovom prizivu podnesenom protiv prvostupanjskog rješenja ravnatelj Uprave je donio Rješenje broj 01/4-1-UP/II-507/15 od 14. kolovoza 2017. godine kojim je priziv odbio. Imajući u vidu odredbe ZCP, kao *lex specialis* za oblast carinskih dažbina, prvostupanjsko tijelo je pravilno postupilo kada je primjenom tog zakona odbilo zahtjev za isplatu zateznih kamata. Bez osnove su ocijenjeni i apelantovi navodi da zahtjev nije podnio u smislu članka 229. ZCP, a koji se mora podnijeti na posebnom obrascu, uz obrazloženje da je člankom 447. stavak 2. Odluke o provedbenim propisima ZCP propisano da se zahtjev može sačinuti na običnom listu papira, kako je u ovom slučaju postupljeno, budući da je apelantov podnesak razumljiv i da sadrži sve podatke koji su neophodni da bi se o njemu moglo odlučivati.

16. U pogledu apelantovih navoda kojim ukazuje da mu je nastala materijalna šteta zbog nezakonitog držanja neutemeljeno naplaćenih uvoznih dažbina, drugostupanjsko tijelo Uprave je navelo da to pitanje ne spada u pitanja koja se rješavaju u upravnom

postupku, odnosno u postupku ocjene pravilnosti i zakonitosti prvostupanjskog upravnog akta, budući da se radi o sudskoj nadležnosti.

17. Sud BiH je u Vijeću za upravne sporove, odlučujući o apelantovoj tužbi radi poništenja drugostupanjskog rješenja ravnatelja Uprave, donio Presudu broj S 1 3 U 026797 18 U od 21. ožujka 2019. godine kojom je tužbu odbio.

18. Nakon ispitivanja navoda tužbe Sud BiH je utvrdio da je tužba neutemeljena, jer je pobijano rješenje pravilno i zakonito, jer se, prema članku 1. ZCP, carinski propisi sastoje od ZCP i propisa koje je usvojila Parlamentarna skupština BiH i/ili Upravni odbor za njihovu provedbu sukladno propisima Europske unije. Prema stavku 2. istog članka, ZCP regulira temeljne elemente sustava za carinsku zaštitu gospodarstva BiH (o čemu se Sud BiH detaljnije izjasnio na strani 3 obrazloženja). Prema ocjeni Suda BiH, iz navedenih odredaba ZCP proizlazi da se radi o posebnom zakonu koji čini osnovu carinskih propisa, koji se primjenjuju jedinstveno na carinskom području BiH i koji ima jaču pravnu snagu u odnosu na sve druge propise u BiH koji reguliraju carinsku politiku. Sukladno tome, pravilan je zaključak Uprave da se u konkretnom slučaju imaju primijeniti odredbe ZCP i podzakonski propisi, a ne propisi Zakona o postupku neizravnog oporezivanja. Navedeno stoga, kako je pojasnio Sud BiH, što je člankom 1. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja uređen postupak utvrđivanja, naplate i kontrole neizravnih poreza i porezni prekršaji, dok je prema stavku 2. istog članka, postupak provedbe i izvršavanja aktivnosti iz oblasti carinskih dažbina reguliran odredbama ZCP i supsidijarno tim zakonom. Stoga je Uprava pravilno postupila kada je zahtjev za isplatu zakonske kamate odbila primjenom članka 234. ZCP, pa imajući u vidu da je novčani iznos apelantu vraćen u zakonskom roku od tri mjeseca, pravilno je odlučeno da se apelantov zahtjev odbije.

19. Neutemeljenim je ocijenjen apelantov prigovor da predmet postupka u kojem je doneseno rješenje koje je predmetom upravnog spora nije bio zahtjev za povrat u smislu članka 229. stavak 2. ZCP, te je u tom pravcu ponovio razloge koje je dalo drugostupanjsko tijelo u pobijanom rješenju, pri čemu je još dodao da je carinsko tijelo pravilno tretiralo apelantov podnesak od 5. rujna 2014. godine kao zahtjev za povrat ranije naplaćenih dažbina, jer je podnesak razumljiv i sadrži sve kako bi se po njemu moglo postupati, ukazavši i na odredbu članka 114. Zakona o upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP).

20. Sud BiH je u Apelacijskom upravnom vijeću donio Presudu broj S1 3 U 026797 19 Uvp od 11. rujna 2019. godine kojom je odbijen apelantov zahtjev za preispitivanje sudske odluke. Apelacijsko upravno vijeće Suda BiH je, nakon ispitivanja zahtjeva, zaključilo da je Upravno vijeće Suda BiH pravilno ocijenilo da su pobijana rješenja tijela Uprave zasnovana na pravilnoj primjeni zakona, te da je zahtjev za isplatu zatezne kamate neutemeljen, jer nema uporište u pravilnoj primjeni članka 234. ZCP koji je na snazi. Citiranom odredbom propisano je samo pravo na povrat nezakonito naplaćenih

uvoznih i izvoznih dažbina, ali ne i pravo na isplatu zakonske zatezne kamate izuzev u slučaju kada odluka kojom je odobren povrat naplaćenih dažbina nije izvršena u roku od tri mjeseca, a što u konkretnom predmetu nije slučaj.

21. ZCP je poseban zakon koji čini osnovu carinskih propisa koji se primjenjuju jedinstveno na carinskom području BiH, a koji ima jaču pravnu snagu u odnosu na druge propise koji reguliraju oblast carinske politike, pa je pravilan zaključak da se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe ZCP, a ne odredbe Zakona o postupku neizravnog oporezivanja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelant smatra da mu je pobijanom presudom povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Apelant navodi da je iz nekog razloga (zapravo, sasvim jasnog) prvostupanjsko tijelo apelantov zahtjev za povrat dažbina i kamate tretiralo kao zahtjev u smislu članka 229. stavak (2) ZCP, što je prihvatilo i drugostupanjsko tijelo, ali što nije točno, jer apelant nije podnio poseban zahtjev za povrat u smislu ZCP, nego podnesak na spis prvostupanjskog tijela kojim je obavijestio prvostupanjsko tijelo o drugostupanjskom rješenju i posljedično tražio povrat naplaćenog iznosa. U svezi s tim, apelant je podsjetio da se zahtjev za povrat mora podnijeti na posebnom obrascu, te da se mora eksplicitno odrediti članak 229. ZCP kao osnova zahtjeva, a sve to apelant nije učinio.

23. Potom apelant ukazuje da su tijela Uprave rješenjima kojima mu je odobren povrat uplaćenih novčanih sredstava odbila isplatiti kamatu, pozivajući se na odredbe članka 234. stavak 1. ZCP, nastojeći izbjeći bilo kakvu materijalnu štetu po Upravu. Dakle, kada porezni obveznik ne plati obvezu, slijedi obračun kamate, a kada Uprava prekrši propise koje bi trebala primjenjivati ispravno, pronalaze se argumenti kako bi se izbjeglo davanje prava koje apelantu pripada prema zakonu. Sukladno tome, za apelanta je sasvim očekivano da će nadležna tijela Uprave primijeniti odredbe čl. 229. i 234. ZCP, koje su u slučaju apelanta bez ikakve pravne osnove. U tom pravcu apelant pojašnjava da su navedene odredbe čl. 229. i 234. ZCP primjenjive isključivo u situaciji kada je određena roba već prošla određeni carinski postupak. Dakle, kako to apelant tvrdi u navodima apelacije, da bi se navedene odredbe mogle primijeniti, roba je morala već proći određeni carinski postupak (npr. stavljanjem u slobodan promet uz plaćanje dažbina), a da potom stranka podnese zahtjev za stavljanje te robe u drugi carinski postupak koji bi doveo do povoljnijeg carinskog tretmana. U konkretnom slučaju, kako to apelant navodi, nije došlo do bilo kakvog stavljanja predmetne robe u carinski postupak, već do potpuno nezakonite naplate dažbina po volji prvostupanjskog tijela, a ne po apelantovoj volji.

24. Apelant ukazuje da ZCP uopće ne sadrži bilo kakvu odredbu o tome na koji način se postupa u situaciji kada je rješenje na temelju kojeg je došlo do plaćanja dažbine poništila Uprava ili Sud BiH, pri čemu odredbe čl. 229-232. ZCP uopće ne reguliraju konkretnu situaciju, pa se u konkretnom slučaju odredbe čl. 1, 2, 239. i 235. stav 1. ZCP uopće nisu mogle primijeniti. Štoviše, kako to apelant tvrdi, ni podzakonski akti (Odluka o provedbenim propisima ZCP) ne reguliraju situacije u kojima je odlukom Uprave ili Suda BiH došlo do poništenja rješenja na temelju kojeg je plaćena carina. Prema tome, kako konkretna situacija nije propisana odredbama ZCP kao *lex specialis*, neophodno je, u smislu članka 1. stavak 2. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja, u tom istom zakonu tražiti odgovor na prijeporno pitanje, a to je kako postupiti u slučaju poništavanja rješenja na temelju kojeg je plaćena dažbina.

25. Odredbom članka 13. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja jasno je kao obveza Uprave određena i obveza plaćanja zatezne kamate, a člankom 16. istog zakona jasno je propisano da se, u situaciji koja se odnosi na slučaj poništenja rješenja od Uprave ili Suda BiH, u takvoj situaciji povrat vrši sa obračunatom zateznom kamatom od dana kad je iznos uplaćen. Arbitrarno je pozivanje Suda BiH na odredbe ZCP koje vrijede isključivo u slučaju pogrešne prijave carinskog obveznika, a ne na situacije u kojima Uprava nezakonito dvije godine drži apelantova novčana sredstva bez ikakve njegove krivnje.

26. Zbog svega iznesenog, apelant traži da Ustavni sud utvrdi povredu prava na imovinu, te da naloži postupanje kojim će biti ispravljeno kršenje navedenog apelantovog prava.

b) Odgovor na apelaciju

27. Sud BiH je ostao pri razlozima koje je naveo u obrazloženju pobijane odluke, tvrdeći da odlukom tog suda nije došlo do kršenja apelantovog prava na imovinu.

28. Uprava je u iscrpnom odgovoru na apelaciju, između ostalog, navela da je odredbom članka 239. stavak (2) ZCP propisano da taj zakon ima jaču pravnu snagu u odnosu na druge propise u BiH koji reguliraju oblast carinske politike, te da su odredbama čl. 229. i 234. ZCP u potpunosti regulirana pitanja koja se odnose na povrat uvoznih dažbina i isplaćivanje kamate na vraćene dažbine. Obzirom na to da se u konkretnom slučaju postupalo na način propisan zakonom, Uprava smatra da nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu. Uprava se pozvala i na praksu Ustavnog suda iz Odluke broj AP 5007/16 u kojoj je zauzeto identično stajalište kao iz osporenih odluka.

V. Relevantni propisi

29. **Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10 i 76/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

POGLAVLJE I - DJELOKRUG I OSNOVNE DEFINICIJE

Članak 1.

1. Carinski propisi sastoje se od ovog zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon) i propisa usvojenih od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i/ili Upravnog odbora za njihovu provedbu sukladno propisima Europske unije.

2. Zakon regulira osnovne elemente sustava za carinsku zaštitu gospodarstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), prava i obveze svih subjekata u carinskim postupcima, regulira carinsko područje, carinsku crtu, carinski granični pojas, carinski nadzor, postupak carinjenja robe i drugih instituta koji reguliraju sustav carinske zaštite.

Odjeljak 2 - Odluke koje se odnose na primjenu carinskih propisa

Članak 6. stavak (2)

2. Odluka se donosi i dostavlja podnositelju zahtjeva u roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva. Kada je zahtjev za donošenje odluke sačinjen u pisanom obliku, odluka se donosi u navedenom roku koji počinje teći od dana kada carinski organi prime zahtjev. Takva se odluka mora dostaviti podnositelju zahtjeva u pisanom obliku.

POGLAVLJE I - OSLOBAĐANJA OD PLAĆANJA DAŽBINE

Članak 176. stavak (4)

4. Oprema koja se pušta u slobodan promet, a namijenjena je za obavljanje proizvodne djelatnosti u slobodnoj zoni, oslobađa se od plaćanja uvozne dažbine.

Članak 197.

1. Carinski dug pri uvozu nastaje prilikom potrošnje ili uporabe u slobodnoj zoni ili slobodnom skladištu robe koja podliježe plaćanju uvoznih dažbina pod drugim uvjetima od onih koji su propisani važećim propisima.

Kada roba nestane i kada se njezin nestanak ne može objasniti carinskim organima na prihvatljiv način, ti organi mogu tu robu tretirati kao da je potrošena ili uporabljena u slobodnoj zoni ili slobodnom skladištu.

2. Dug nastaje u trenutku kada se roba potroši ili kada se prvi put uporabi pod drugim uvjetima od onih koji su propisani važećim propisima.

3. Dužnik je osoba koja je potrošila ili uporabila robu i svaka druga osoba koja je sudjelovala u takvoj potrošnji ili uporabi, a koja je znala ili je objektivno trebala znati da je roba bila potrošena ili uporabljena pod drugim uvjetima od onih koji su propisani važećim propisima.

4. Kada carinski organi tretiraju robu koja je nestala kao potrošenu ili uporabljenu u slobodnoj zoni ili slobodnom skladištu, a nije moguće primijeniti stavak 3. ovoga član-

ka, osoba koja je odgovorna za plaćanje carinskog duga je ona osoba za koju carinski organi znaju da je posljednja bila u posjedu te robe.

POGLAVLJE V - POVRAT I ODUSTAJANJE OD NAPLATE DAŽBINE

Članak 228.

Sljedeći pojmovi imaju značenje:

a) „povrat“ znači potpuno ili djelomično vraćanje uvoznih ili izvoznih dažbina koje su plaćene;

(...)

Članak 229. st. (1) i (2)

1. Uvozne ili izvozne dažbine vraćaju se ako se utvrdi da prilikom njihova plaćanja iznos takvih dažbina nije bio zakonski potraživan ili ako je taj iznos bio knjižen oprečno odredbama članka 213. stavak 2. ovoga zakona. (...)

2. Uvozne ili izvozne dažbine vraćaju se ili se odustaje od njihove naplate nakon podnošenja zahtjeva odgovarajućem carinskom uredu u roku od tri godine od dana kada je dužnik bio izvješten o iznosu tih dažbina. (...)

Članak 234.

1. Povrat iznosa uvoznih ili izvoznih dažbina ili kamate ili zatezne kamate koja je naplaćena prilikom plaćanja takvih dažbina ne dovodi do isplaćivanja kamate od strane carinskih organa. Međutim, kamata se isplaćuje kada odluka za odobravanje zahtjeva za povrat nije izvršena u roku od tri mjeseca od dana donošenja te odluke.

2. Iznos kamate iz stavka 1. ovoga članka obračunava se tako da bude jednak iznosu koji bi se zaračunao u tu svrhu na burzi ili financijskom tržištu BiH.

Članak 239. st. (1) i (2)

1. Ovaj zakon, uključujući i njegov prilog, u cijelosti je obvezujući i izravno se primjenjuje na carinskom području BiH.

2. Ovaj zakon ima jaču pravnu snagu u odnosu na druge BiH propise, koji reguliraju područje carinske politike.

30. **Zakon o postupku neizravnog oporezivanja** („Službeni glasnik BiH“ br. 89/05 i 100/13) glasi:

Članak 1. (Temeljno načelo)

(1) Ovim se Zakonom uređuje postupak utvrđivanja, naplate i kontrole neizravnih poreza i porezni prekršaji.

(2) Postupak provođenja i izvršavanja aktivnosti iz područja carinskih dažbina reguliran je Zakonom o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br: 57/04 i 12/05) i supsidijarno ovim Zakonom.

Članak 6.

(Definicija neizravnih poreza)

U smislu ovoga Zakona, pojam neizravni porezi odnosi se na uvozne i izvozne pristojbe kada su isključivo navedene, trošarine, porez na dodanu vrijednost, cestarinu i sve druge poreze na državnoj razini zaračunate na robu i usluge osim, ili umjesto, gore navedenih obveza.

Članak 13.

(Obveze UNO)

(1) UNO je obvezan poreznom obvezniku izvršiti povrat novčanih sredstava, sukladno odredbama ovoga Zakona, i to:

- a) izvršiti povrate koji proizlaze iz propisa za svaki neizravni porez;
- b) izvršiti povrat neosnovano izvršenih uplata;
- c) izvršiti povrat troškova za jamstva i
- d) platiti zatezne kamate.

(2) Osim obveza navedenih u stavku (1) ovoga članka, UNO je dužan izvršiti i druge obveze utvrđene ovim Zakonom, a u svezi s postupkom neizravnog oporezivanja i pravnim sustavom Bosne i Hercegovine.

Članak 16.

(Povrat zatezne kamate i troškova jamstava u slučajevima poništenog iznosa duga)

(1) Kada su iznosi plaćeni ili jamstva podnesena da bi se spriječilo izvršenje rješenja, UNO će izvršiti povrat plaćenoga iznosa ili troškova jamstva ako su rješenje ili iznos duga poništeni rješenjem UNO ili od nadležnoga suda. Povrat se vrši s obračunatom zateznom kamatom od dana kada je iznos ili trošak jamstva plaćen.

(2) Troškovi jamstva i njihovo plaćanje dokumentiraju se dokazima koje izda davatelj jamstva. UNO će prihvatiti traženi iznos ako ga smatra razumnim u usporedbi s uobičajenim tržišnim cijenama koje se traže za ovakva jamstva.

(3) Odredbe iz ovoga članka ne primjenjuju se na druge slučajeve jamstava koja su podnesena za osiguranje obveza po osnovi neizravnih poreza ili iznosa duga.

31. **Zakon o upravnom postupku** („Službeni glasnik BiH“ br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“ br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13),

sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

1. Organ koji donosi rješenje

Članak 193. stavak (1)

(1) Na temelju činjenica utvrđenih u postupku, organ mjerodavan za rješavanje donosi rješenje o stvari koja je predmet postupka.

Članak 230. st. (1) i (2)

(1) Ako drugostupanjski organ utvrdi da su u prvostupanjskom postupku činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od utjecaja na rješenje stvari, ili da je dispozitiv pobijanog rješenja nejasan ili je u proturječnosti s obrazloženjem, on će upotpuniti postupak i otkloniti izložene nedostatke bilo sam, bilo preko prvostupanjskog organa ili kog drugog zamoljenog organa, a ti su organi dužni postupiti po traženju drugostupanjskoga organa. Ako drugostupanjski organ nađe da se na temelju činjenica utvrđenih u upotpunjenom postupku stvar mora riješiti drugačije nego što je riješena prvostupanjskim rješenjem, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i sam riješiti stvar.

(2) Ako drugostupanjski organ nađe da će nedostatke prvostupanjskog postupka brže i ekonomičnije otkloniti prvostupanjski organ, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i vratiti predmet prvostupanjskom organu na ponovni postupak. U tom slučaju, drugostupanjski je organ dužan svojim rješenjem ukazati prvostupanjskome organu u kom pogledu treba upotpuniti postupak, a prvostupanjski je organ dužan u svemu postupiti po drugostupanjskom rješenju i bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema predmeta, donijeti novo rješenje. Protiv novog rješenja stranka ima pravo priziva.

7. Pravne posljedice poništavanja i ukidanja

Članak 258.

(1) Poništavanjem rješenja i oglašavanjem rješenja ništavim poništavaju se i pravne posljedice koje je takvo rješenje proizvelo.

(2) Ukidanjem rješenja ne poništavaju se pravne posljedice koje je rješenje već proizvelo do dana ukidanja, ali se onemogućava daljnje proizvođenje pravnih posljedica ukinutog rješenja.

(3) Organ koji sazna za rješenje kojim je povrijeđen zakon, a povreda može biti razlog za obnovu postupka, odnosno za poništavanje, ukidanje ili mijenjanje rješenja, dužan je bez odgađanja o tome obavijestiti organ mjerodavan za pokretanje postupka i donošenje rješenja.

*Dužnost obavještanja mjerodavnog tijela u slučaju
postojanja razloga za ponavljanje postupka, odnosno za
poništenje, ukidanje ili izmjenu rješenja*

Članak 258. a.

Tijelo koje sazna za rješenje kojim je povrijeđen zakon, a povreda može biti razlogom za ponavljanje postupka, odnosno za poništenje, ukidanje ili izmjenu rješenja dužno je o tome, bez odgode, obavijestiti tijelo mjerodavno za pokretanje postupka i donošenje rješenja odnosno tužitelja.

VI. Dopustivost

32. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

33. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

34. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Suda BiH broj S1 3 U 026797 19 Uvp od 11. rujna 2019. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelant je primio 16. rujna 2019. godine, a apelacija je podnesena 15. studenog 2019. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

35. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

36. Apelant pobija presudu Suda BiH tvrdeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

37. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

k) *Pravo na imovinu.*

38. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

39. Ustavni sud zapaža da je apelant vodio postupak u kojem je tražio isplatu zatezne kamate na iznos nezakonito uplaćenih dažbina koje su mu vraćene rješenjem tijela Uprave, pozivajući se pri tome na odredbe Zakona o postupku neizravnog oporezivanja. Apelant smatra da mu je pobijanom odlukom povrijeđeno pravo na imovinu, jer je pobijanim odlukama došlo do nezakonitog miješanja u to njegovo pravo. U tom pravcu tvrdi da se odredbe ZCP nisu mogle primijeniti, jer se u konkretnom slučaju radi o nezakonitoj naplati dažbina za robu koja ne podliježe carinskoj obvezi, u smislu članka 179. ZCP, odnosno da konkretnu situaciju ne reguliraju odredbe ZCP, već Zakon o postupku neizravnog oporezivanja, i to odredbe koje obvezuju upravu na isplatu kamate. Dakle, apelant u konkretnom slučaju *explicite* ne pokreće pitanje „kvalitete zakona“ koji je primijenjen u konkretnom slučaju, već isključivo tvrdi da se odredbe ZCP nisu mogle primijeniti u okolnostima konkretnog slučaja.

40. U svezi sa prijepornim pitanjem je li došlo do povrede članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi ima li apelant „imovinu“ u smislu garancija članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema konzistentnoj praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, „imovina“, u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, može biti ili „postojeća imovina“ ili „dobra“, uključujući i tražbine u odnosu na koje osoba ima bar „legitimno očekivanje“ da će ih realizirati (vidi, Europski sud, *Jantner protiv Slovačke*, predstavka broj 39050/97, presuda od 4. ožujka 2003. godine, stavak 27, i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. veljače 2008. godine, stavak 44, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Pri tome Ustavni sud ukazuje da „legitimno očekivanje“ mora biti mnogo konkretnije od same nade ma koliko ona bila razumna i mora se zasnivati na zakonskoj odredbi ili

pravnom aktu kao što je sudska odluka (vidi, Europski sud, *Kopecký protiv Slovačke*, predstavka broj 44912/98, presuda od 28. rujna 2004. godine, st. 48-49, i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 2361/06* od 10. siječnja 2008. godine, stavak 10, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

41. Ustavni sud zapaža da odredba članka 234. ZCP, koja je u konkretnom slučaju primijenjena, ne propisuje obvezu nadležnom tijelu da na iznos nezakonito obračunatih dažbina isplati zateznu kamatu, izuzev u slučaju kada je od dana donošenja odluke o vraćanju dažbina protekao rok od tri mjeseca, a što u konkretnom predmetu nije slučaj. Nadležna tijela Uprave i Sud BiH su upravo na citiranoj odredbi ZCP utemeljili stajalište o neutemeljenosti zahtjeva za isplatu kamate. U takvim okolnostima postavlja se pitanje je li „legitimno očekivanje“ da će apelantu biti isplaćena zatezna kamata bilo utemeljeno na zakonskoj normi. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da se apelant tijekom postupka neuspješno pozivao na odredbe Zakona o postupku neizravnog oporezivanja, smatrajući da su upravo odredbe tog zakona relevantne u njegovom slučaju, jer on nije ni podnio zahtjev za povrat dažbina, u smislu članka 229. stavak (2) ZCP, odnosno da je povrat dažbina uslijedio nakon poništenja prijeporne odluke, a da takvu situaciju regulira članak 16. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja. Imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja i činjenicu da se veći dio nezakonito naplaćenih dažbina odnosio upravo na iznos PDV (vidi točku 8 ove odluke), Ustavni sud smatra da se na odredbama Zakona o postupku neizravnog oporezivanja, i to članku 16. stavak (1), moglo utemeljiti „legitimno očekivanje“ apelanta da će mu biti isplaćena tražena zatezna kamata. Sukladno navedenom, slijedi da apelant u konkretnom predmetu uživa garancije prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

42. Budući da je pobijanim odlukama odbijen apelantov zahtjev za isplatu zatezne kamate Ustavni sud smatra da je pobijanim odlukama došlo do miješanja u apelantovo pravo na imovinu.

43. Kako bi miješanje u nečije pravo na mirno uživanje imovine bilo opravdano, ono mora biti ne samo „zakonito“ na način na koji to propisuje Europska konvencija već mora služiti legitimnom cilju u javnom interesu i, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi, Europski sud, *Sunday Times protiv Ujedinjene Kraljevine*, presuda od 26. travnja 1979. godine, Serija A, broj 30, stavak 49, i *Malone protiv Ujedinjene Kraljevine*, presuda od 2. kolovoza 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68).

44. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se predmetnom apelacijom pokreće pitanje kršenja prava na imovinu u situaciji kada je pobijanim odlukama odbijena

isplata kamata na iznos nezakonito naplaćenih, a potom, nakon određenog vremenskog razdoblja, vraćenih dažbina primjenom tada važećeg članka 234. ZCP. U tom pravcu Ustavni sud zapaža da su navodi apelacije usmjereni na tvrdnje da se u konkretnom slučaju uopće nije ni mogla primijeniti odredba članka 234. tada važećeg ZCP, nego isključivo odredbe Zakona o postupku neizravnog oporezivanja, i to članak 16. stavak (1) tog zakona koji, prema apelantovim tvrdnjama, propisuje konkretnu situaciju, a koji apelantu osigurava i isplatu zatezne kamate. U svezi sa iznesenim prigovorima koje je apelant neuspješno isticao i tijekom postupka, Ustavni sud zapaža da su nadležna tijela Uprave, ali i nadležna vijeća Suda BiH, suglasno odbili ove apelantove navode tvrdeći da je apelant zahtjev za povrat dažbina podnio u smislu članka 229. stavak (2) ZCP, da su u konkretnom slučaju isključivo relevantne odredbe ZCP kao *lex specialis*, a ne Zakon o postupku neizravnog oporezivanja, te da primjenom tada važeće odredbe članka 234. ZCP apelant nema pravo na isplatu zatezne kamate.

45. U svjetlu prijepornog pitanja koje se predmetnom apelacijom pokreće Ustavni sud će, prije svega, podsjetiti na praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud). Tako je u presudi *Eko-Elda AVEE* aplikant tražio povrat iznosa od oko 362.000 eura koji je neutemeljeno platio na ime poreza na prihod, koji mu je tijekom postupka pred nadležnim tijelima isplaćen da bi kasnije tužbu preinačio tako što je tražio i zatezne kamate, koja je odbijena. Europski sud je u tom predmetu utvrdio kršenje prava na imovinu aplikanta. U obrazloženju presude Europski sud je naveo da je plaćanje kamata po članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju „inherentno povezano sa obvezom države da napravi pravilnu razliku između iznosa koji duguje i iznosa koji je povjeritelj primio“. U konkretnom slučaju Europski sud je naročito istaknuo da je iznos pogrešno naplaćenog poreza vraćen aplikantu otprilike pet godina i pet mjeseci nakon što je aplikant podnio zahtjev za povrat. Europski sud je smatrao da je odbijanje poreznih vlasti da plate kamatu za tako dugo razdoblje „poremtilo pravičnu ravnotežu koja se mora održati između općeg i pojedinačnog interesa“ (vidi, Europski sud, *Eko-Elda AVEE protiv Grčke*, presuda od 9. ožujka 2006. godine, aplikacija br. 10162/02, toč. 28-29). Slično je Europski sud zaključio i u predmetu *Buffalo SRL u likvidaciji protiv Italije*, dok je u presudi *Lopac protiv Hrvatske* Europski sud u sličnim okolnostima utvrdio kršenje prava na imovinu, zato što je zaključio da primijenjeni propis ne ispunjava „kvalitetu“ u smislu predvidljivosti, i to zbog mogućnosti različitog tumačenja.

46. Vraćajući se na konkretan predmet Ustavni sud iz raspoloživih dokumenata zapaža da je apelant 11. lipnja 2012. godine podnio zahtjev nadležnom carinskom tijelu za puštanje u slobodan promet sporne robe uz oslobađanje od plaćanja carinskih dažbina, sukladno članku 176. stavak (4) ZCP, koji je konačnim aktom nadležnog tijela Uprave odbijen, ali da je rješenja tijela Uprave poništio Sud BiH presudom od 28. travnja 2014. godine, nakon čega je predmet vraćen na ponovno odlučivanje. Dok je upravni spor trajao pred Sudom BiH, prvostupanjsko tijelo Uprave je, postupajući po službenoj dužnosti, „u postupku naknadne naplate neizravnih poreza“ svojim rješenjem od 22.

srpnja 2013. godine obvezalo apelanta na isplatu carine, ali i PDV zbog carinskog duga nastalog 27. svibnja 2013. godine, odnosno zbog upotrebe sporne robe u proizvodnji bez ovlasti, tako da je apelant upravo na temelju tog rješenja, a kako bi izbjegao izvršenje rješenja, isplatio sporne dažbine 1. kolovoza 2013. godine. Prijeporno rješenje kojim je apelant obavezan isplatiti dažbine naknadno je poništeno po apelantovom prizivu zbog toga što je Sud BiH prethodno poništio odluke nadležnih tijela Uprave kojima je odbijen apelantov zahtjev za oslobađanje od plaćanja dažbina za spornu robu i njezino stavljanje u promet. Ustavni sud zapaža da je upravo drugostupanjskim rješenjem nadležnog tijela Uprave kojim je poništeno prijeporno rješenje predmet vraćen prvostupanjskom tijelu na ponovno postupanje u kojem je apelantu odobren povrat dažbina. Dakle, postupak u kojem je apelantu odobren povrat dažbina je rezultat činjenice da je drugostupanjsko tijelo, postupajući po apelantovom prizivu, poništilo kao nezakonito rješenje kojim je apelant nezakonito obavezan isplatiti carinu (56.024,05 KM) i PDV (104.826,86 KM), zbog carinskog duga nastalog upotrebom sporne robe bez odobrenja.

47. Prije svega, Ustavni sud zapaža da se prijeporne dažbine nisu odnosile isključivo na povrat carine, već da se pretežni dio povrata dažbina odnosio na povrat PDV, što je tijekom postupka potpuno zanemareno, a što predmetnu situaciju usložnjava, u prvom redu, zbog primjene prava.

48. Ustavni sud zapaža da članak 1. stavak (1) Zakona o postupku neizravnog oporezivanja propisuje da se tim zakonom uređuju postupak utvrđivanja, naplate i kontrole neizravnih poreza i porezni prekršaji, dok se člankom 6. istog zakona pojašnjava pojam „neizravni porez“ (vidi Relevantne propise). Potom, Ustavni sud zapaža da, u pogledu plaćanja kamata na povrat iznosa plaćenih na ime PDV, Zakon o postupku neizravnih poreza eksplicitno propisuje obvezu nadležnog tijela da poreznom obvezniku vrati novčana sredstva, uključujući i zatezne kamate (članak 13. navedenog zakona), pri čemu članak 16. stavak 1. Zakona o postupku neizravnog oporezivanja propisuje situaciju koja bi mogla biti relevantna upravo u konkretnom slučaju: „Kada su iznosi plaćeni ili garancije podnesene da bi se spriječilo izvršenje rješenja, UNO će izvršiti povrat plaćenog iznosa ili troškova garancije ako su rješenje ili iznos duga poništeni rješenjem UNO ili od nadležnog suda. Povrat se vrši s obračunatom zateznom kamatom od dana kada je iznos ili trošak garancije plaćen.“ Sukladno citiranim odredbama Zakona o postupku neizravnog oporezivanja i činjenici da se pretežni dio nezakonito naplaćenih dažbina odnosio upravo na povrat PDV (104.826,86 KM), postavlja se pitanje jesu li okolnosti konkretnog slučaja mogle opravdati isključivu primjenu tada važećeg članka 234. ZCP, te, drugo, zašto je u konkretnom slučaju za Sud BiH i nadležna tijela Uprave apelantovo pozivanje na Zakon o neizravnom oporezivanju bilo irelevantno. Na to pitanje, obzirom na činjenične okolnosti konkretnog slučaja, apelant tijekom postupka nije dobio relevantan odgovor od nadležnih tijela Uprave, odnosno Suda BiH, posebice u svjetlu relevantnih okolnosti konkretnog slučaja i činjenice da odredba članka 1. stavak (2) Zakona o postupku neizravnog oporezivanja propisuje supsidijarnu primjenu tog

zakona (vidi Relevantne propise). Ustavni sud smatra da ovo pitanje treba rasvijetliti Sud BiH, koji će u ponovnom postupku, uvažavajući sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, ispitati primjenu prava na povrat PDV. U tom kontekstu Ustavni sud se poziva na noviju praksu zauzetu u predmetu broj AP 3548/18 (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3548/18 od 4. lipnja 2020. godine, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

49. S druge strane, pitanje povrata nezakonito odmjerenih dažbina koji se odnosio na iznos carine (iznos od 56.024,00 KM), protivno apelantovim tvrdnjama, opravdava primjenu članka 234. ZCP, a koji isključuje isplatu kamate. Naime, citiranom odredbom propisano je samo pravo na povrat nezakonito naplaćenih uvoznih i izvoznih dažbina, ali ne i pravo na isplatu zakonske zatezne kamate izuzev u slučaju kada odluka kojom je odobren povrat naplaćenih dažbina nije izvršena u roku od tri mjeseca, a što u konkretnom predmetu nije slučaj. Međutim, Ustavni sud zapaža da citirana odredba članka 234. tada važećeg ZCP ne uvažava okolnost da je do donošenja odluke o povratu dažbina, eventualno, moglo proteći dulje vremensko razdoblje u kojem je obveznik bio lišen svoje imovine (u konkretnom slučaju radi se o razdoblju od dvije godine), a što bi moglo pokrenuti pitanje garancija prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, odnosno prema ukazanoj praksi Europskog suda.

50. Ustavni sud, također, ukazuje na relevantne odredbe novog ZCP („Službeni glasnik BiH“ broj 58/15 - vidi Relevantne propise). Tako je člankom 267. stavak (1) novog ZCP propisano da se na iznos uvoznih ili izvoznih dažbina koje su vraćene na temelju članka 262. stavak (1) ovog zakona, uključujući i iznos kamate koji je plaćen prilikom plaćanja tih dažbina, obračunava i isplaćuje zatezna kamata od dana plaćanja tih dažbina do dana izvršenja povrata.

51. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stajalište Europskog suda koji utvrđuje kršenje prava na imovinu kada je „prolongirana nedostupnost iznosa koji je aplikantova kompanija neutemeljeno platila imala konačan i značajan utjecaj na njegovu financijsku situaciju“, odnosno zato što se prolongiranjem vraćanja uplaćenih dažbina „remeti pravična ravnoteža koja se morala održavati između potreba općeg interesa zajednice i potreba zaštite prava na neometano uživanje imovine“ (*op.cit., Eko-Elda AVEE*). U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da nadležna tijela Uprave, ali ni Sud BiH, prilikom primjene članka 234. ZCP nisu vodili računa o navedenim aspektima, a o čemu su trebali voditi računa, posebice u svjetlu ukazane prakse Europskog suda. Sukladno tome, Ustavni sud smatra da ovo pitanje treba ispitati Sud BiH, koji će u ponovnom postupku, uvažavajući praksu Europskog suda i okolnosti konkretnog slučaja (vremensko razdoblje u kojem je apelant nezakonito bio lišen svoje imovine, kako je to utjecalo na apelantovo poslovanje i druge relevantne okolnosti), utvrditi je li u okolnostima konkretnog slučaja primjena članka 234. ZCP na način na koji je primijenjen na iznos povrata carine bila proporcionalna cilju kojem se težilo.

52. Za Ustavni sud je sve prethodno navedeno dovoljno da zaključi da miješanje u apelantovo pravo na imovinu u konkretnom slučaju nije bilo utemeljeno na zakonu.

53. Ustavni sud naglašava da je prilikom odlučjenja imao u vidu dosadašnju praksu Ustavnog suda zauzetu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje, pa i onu na koju je Uprava ukazala u odgovoru na apelaciju, ali da ona u okolnostima konkretnog slučaja, sukladno navedenoj argumentaciji, nije mogla utjecati na drugačiju odluku u ovom predmetu.

54. Obzirom na navedeni zaključak Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju pobijanom odlukom apelantu prekršeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

55. Ustavni sud zaključuje da je pobijanom odlukom Suda BiH prekršeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zbog nezakonitog miješanja u apelantovu imovinu u situaciji kada nadležna tijela Uprave i Sud BiH nisu uzeli u obzir činjenicu da se povrat nezakonito naplaćenih dažbina u pretežnom dijelu odnosio na povrat PDV, što sa pravom dovodi u pitanje isključivu primjenu tada važećeg ZCP imajući u vidu članak 1. stavak (2) Zakona o postupku neizravnog oporezivanja i okolnost da odredbe navedenog zakona eksplicitno propisuju obvezu nadležnog tijela da poreznom obvezniku vrati novčana sredstva, uključujući i zatezne kamate, odnosno kada je odredba članka 234. ZCP u odnosu na povrat nezakonito naplaćene carine, koja je važila u relevantnom razdoblju, a koja isključuje isplatu kamata bez uvažavanja vremenskog razdoblja koje je proteklo od momenta nezakonito naplaćenih dažbina, pa do njihovog vraćanja, što je čini nepreciznom i problematičnom sa aspekta zaštite prava na imovinu iz Europske konvencije, primijenjena bez uvažavanja relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, prije svega duljine vremenskog razdoblja u kojem je apelant nezakonito bio lišen svoje imovine, te posljedično utjecaja na apelantovo poslovanje, kako bi se utvrdilo je li primjena tada važećeg članka 234. ZCP u konkretnom slučaju bila proporcionalna cilju kojem se težilo.

56. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

57. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 5252/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Boška Đaića, Vesne Đaić-Škondrić i Tanje Đaić-Knežić iz Banje Luke, koje zastupa Zajednička advokatska kancelarija Dragan Stupar i Aleksandar Čorni iz Banje Luke, podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine

Odluka od 2. jula 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 5252/18**, rješavajući apelaciju **Boška Đaića i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 2. jula 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Boška Đaića, Vesne Đaić-Škondrić i Tanje Đaić-Knežić.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Banjoj Luci, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjoj Luci da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom

glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Boško Đaić, Vesna Đaić-Škondrić i Tanja Đaić-Knežić (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelantica i trećeapelantica ili apelanti) iz Banje Luke, koje zastupa Zajednička advokatska kancelarija Dragan Stupar i Aleksandar Čorni iz Banje Luke, podnijeli su 13. septembra 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine. Apelanti su 11. juna 2019. godine dopunili apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Željka Đekića (u daljnjem tekstu: izvršenik) zatraženo je 13, odnosno 16. januara 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju, a 13. januara i 5. maja 2020. godine od Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) da dostavi dodatnu dokumentaciju.

3. Okružni sud je 22. januara 2020. godine dostavio odgovor na apelaciju, dok izvršenik nije dostavio odgovor u ostavljenom roku. Osnovni sud je 20. januara i 26. maja 2020. godine dostavio traženu dokumentaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Tok postupka

5. Prvoapelant, kao tražilac izvršenja, 16. aprila 2015. godine podnio je prijedlog za izvršenje na osnovu notarski obrađene izvršne isprave - notarski ovjerenog Ugovora o zakupu poslovnog prostora broj OPU 460/2011 od 21. septembra 2011. godine, zaključenog između prvoapelanta, kao zakupodavca, i izvršenika, kao zakupoprimca (u daljnjem tekstu: ugovor o zakupu), protiv izvršenika radi naplate novčanog potraživanja za period korištenja poslovnog prostora od 1. januara 2013. godine do 1. marta 2015. godine, te je kao predmet i sredstvo izvršenja predložena zabilježba izvršenja u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, utvrđivanje vrijednosti i prodaja nekretnina upisanih na ime izvršenika, te namirenje prvoapelanta uplatom cjelokupnog iznosa dobijenog prodajom u korist prvoapelanta.

6. Prvoapelant je ugovorom o poklonu prenio raspolaganje na nekretninama (koje su bile predmet ugovora o zakupu) na drugoapelanticu i trećeapelanticu, svakoj po jednu polovinu, kojim su prenesena i potraživanja koja su upisana u određeni zemljišnoknjižni uložak, u kojem je konstatirana zabilježba postojanja predmetnog ugovora.

7. Nakon toga prvoapelant je 9. novembra 2015. godine uredio prijedlog za izvršenje proširujući ga na drugoapelanticu i trećeapelanticu, kao treća lica, predlažući da se na osnovu izvršne isprave notarskog otpravka originala – predmetnog ugovora odredi izvršenje protiv izvršenika radi naplate duga na ime zakupnine za period od 1. januara 2013. do 31. oktobra 2015. godine (mjesečnu zakupninu u određenom novčanom iznosu) zabilježbom izvršenja u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, utvrđivanjem vrijednosti i prodajom nekretnina upisanih na ime izvršenika.

8. Osnovni sud je donio Rješenje o izvršenju broj 71 0 I 213000 15 I od 2. decembra 2015. godine kojim je dozvolio predloženo izvršenje.

9. Postupajući po prigovoru izvršenika, Osnovni sud je Rješenjem broj 71 0 I 213000 15 I od 5. septembra 2016. godine usvojio prigovor izvršenika, obustavio predmetno izvršenje u cijelosti i ukinuo sve provedene izvršne radnje, nalazeći da izvršna isprava – predmetni ugovor o zakupu nije podobna izvršna isprava na osnovu koje bi se provelo predloženo izvršenje.

10. Okružni sud je Rješenjem broj 71 0 I 213000 16 Gž od 22. septembra 2017. godine uvažio žalbu apelanata, ukinuo rješenje Osnovnog suda i predmet vratio istom sudu na ponovni postupak.

11. U obrazloženju rješenja Okružni sud je citirao član 85. stav 1. Zakona o notarima, te ocijenio sadržaj ove odredbe u vezi sa priloženom izvršnom ispravom - ugovorom o zakupu u vezi sa odredbom čl. 6, 18. i člana 24. stav 5. predmetnog ugovora, kojim je utvrđen iznos mjesečne naknade zakupnine za zakup poslovnog prostora, te pristanak izvršenika neposrednom izvršenju radi plaćanja novčane tražbine bez odgađanja iz cjelokupne svoje imovine. Slijedom navedenog, prema mišljenju Okružnog suda, priložena izvršna isprava u ovom izvršnom postupku ima svojstvo izvršnosti u smislu odredbe člana 23. stav 1. tačka 3. Zakona o izvršnom postupku (u daljnjem tekstu: ZIP) u vezi sa odredbom člana 27. stav 1. ZIP-a.

12. U ponovnom postupku Osnovni sud je donio Rješenje broj 71 01213000 17 1 2 od 26. januara 2018. godine kojim je djelimično usvojio prigovor izvršenika izjavljen protiv rješenja o izvršenju, te je rješenje o izvršenju izmijenio u dijelu koji se odnosi na isplatu glavnog duga i zakonske zatezne kamate na glavni dug, te predmet izvršenja, tako da rješenje o izvršenju u tom dijelu glasi: na prijedlog apelanata za izvršenje na osnovu izvršne isprave – ugovora o zakupu određuje se izvršenje protiv izvršenika radi naplate novčanog potraživanja prvoapelanta na ime zakupnine za period od 1. januara 2013.

godine do 30. aprila 2015. godine u određenom novčanom iznosu, uvećanom za zakonsku zateznu kamatu u određenom novčanom iznosu, zabilježbom izvršenja, procjenom i prodajom nekretnina izvršenika i prenosom sredstava dobijenih prodajom tih nekretnina na račun prvoapelanta (stav I). Rješenjem je, dalje, određeno da se obustavlja predmetno izvršenje u dijelu koji se odnosi na potraživanja drugoapelantice i trećeapelantice po osnovu zakupnine za mjesec: maj, juni, juli, august i septembar 2015. godine, jer je u tom dijelu izvršna tražbina u međuvremenu izmirena (stav II). Rješenjem je utvrđeno da je izvršenje određeno rješenjem o izvršenju u dijelu koji se odnosi na određene nekretnine izvršenika pravosnažno obustavljeno Rješenjem Osnovnog suda broj 71 0 I 213000 15 I od 8. juna 2016. godine, jer je prvoapelant podneskom od 10. maja 2016. godine u tom dijelu povukao svoj prijedlog za izvršenje na tom predmetu izvršenja (stav III). Također je određeno da u preostalom dijelu rješenje o izvršenju ostaje neizmijenjeno, te je u tom dijelu prigovor izvršenika odbijen (stav IV).

13. U obrazloženju rješenja Osnovni sud je naveo da je prvoapelant sa izvršenikom zaključio ugovor o zakupu koji je notarski ovjeren, te da se tim ugovorom (član 6) izvršenik obavezao da će plaćati prvoapelantu određeni mjesečni iznos na ime mjesečne zakupnine za korištenje određenog poslovnog prostora i zakonsku zateznu kamatu na dospjela neplaćena potraživanja za sve vrijeme dužničke docnje (član 7. stav 3. predmetnog ugovora). Osnovni sud je istaknuo da predmetni ugovor o zakupu, u smislu člana 23. stav 3. ZIP-a, predstavlja izvršnu ispravu. Također je istaknuo i da nije sporno da izvršenik prvoapelantu nije redovno izmirivao svoje obaveze iz predmetnog ugovora. Sud je ukazao da je iznos neizmirenih obaveza izvršenika prema prvoapelantu kako po osnovu glavnog duga, tako i po osnovu zakonske zatezne kamate na glavni dug utvrdio kao u tački I izreke rješenja, na osnovu isprava koje se nalaze u spisu ovog izvršnog predmeta, a posebno na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke. Dalje, prema mišljenju Osnovnog suda, prigovor izvršenika u dijelu u kojem navodi da je dio potraživanja prvoapelanta izmiren je osnovan, jer je, prema uplatnicama koje se nalaze u spisu ovog izvršnog predmeta, izvršenik u međuvremenu izmirio zakupnine za mjesec: maj, juni, juli, august i septembar 2015. godine. Dalje je ocijenio kao neosnovan prigovor izvršenika u dijelu u kojem osporava aktivnu legitimaciju apelanta. S tim u vezi, obrazložio je da je prvoapelant ovlašten da zahtijeva naplatu neizmirenih mjesečnih zakupnina, koje pravo mu je dato neposredno izvršnom ispravom, dok drugoapelantica i trećeapelantica to pravo crpe iz tačke 4. ugovora o poklonu, te su aktivno legitimirane u ovom izvršnom postupku i, u smislu člana 30. stav 1. ZIP-a, imale su pravo da zahtijevaju naplatu neizmirenih mjesečnih zakupnina koje u momentu podnošenja prijedloga za izvršenje nisu bile izmirene, a koje je izvršenik u međuvremenu izmirio. Osnovni sud je ocijenio kao neosnovan i prigovor litispendinge za potraživanja obuhvaćena tužbom u parnici koja je u toku pred Osnovnim sudom u predmetu broj 183466 14 P a za period od 1. novembra 2013. godine do 1. februara 2015. godine, jer u izvršnom postupku nema presuđene stvari, niti litispendinge.

Osporeno rješenje

14. Rješenjem Okružnog suda broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine, uvažavanjem žalbe izvršenika i povodom žalbe apelanata, a po službenoj dužnosti, preinačeno je rješenje Osnovnog suda od 26. januara 2018. godine tako što se prigovor izvršenika usvaja, rješenje o izvršenju stavlja van snage, te se ukidaju sve provedene radnje i odbija prijedlog za izvršenje.

15. U obrazloženju rješenja Okružni sud je naveo da je, saglasno odredbi člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a, izvršna isprava izvršna notarska isprava, što, u skladu sa odredbom člana 102. stav 1. Zakona o notarima, predstavlja otpravak originala u svrhu izvršenja. Dalje je naveo da iz odredbe člana 85. stav 1. Zakona o notarima proizlazi da su notarski obrađene isprave izvršne isprave ukoliko su sačinjene u propisanoj formi i ako su sastavljene o nekom pravu potraživanja koje ima za predmet plaćanje neke određene sume novca, ili davanje određene količine drugih zamjenjivih stvari ili vrijednosnih papira, a dužnik je pristao u ispravi na izvršenje bez odgađanja.

16. Okružni sud je ukazao da je notar dužan da u postupku izdavanja otpravka u svrhu izvršenja pribavi dokaze o ispunjenju uvjeta za izvršnost originala notarske isprave. Dalje je ukazao, da bi sud mogao u rješenju o izvršenju naznačiti izvršnu notarsku ispravu, tražioca izvršenja, izvršenika, potraživanje, sredstvo i predmet izvršenja, prilikom sačinjavanja notarske isprave notar mora voditi računa o tome da nije moguće paušalno podvrgavanje izvršenju. Istaknuo je da, ako predmet, vrsta, obim i vrijeme ispunjenja obaveze nisu dovoljno precizirani samom ispravom i potvrdom otpravka originala u svrhu izvršenja, za izvršenje ne bi bilo dovoljno da notar na takvu notarsku ispravu stavi samo štambilj sa tekstom „otpravak originala u svrhu izvršenja“. Dalje je naveo, da bi tražilac izvršenja u izvršnom postupku mogao dokazati ispunjenje uvjeta za izvršnost notarski obrađene isprave, otpravak u svrhu izvršenja treba da sadrži: štambilj sa tekstom „otpravak originala u svrhu izvršenja“, potvrdu notara da je to otpravak originala u svrhu izvršenja sa bilješkom o izvršnosti u kojoj će notar u što kraćem tekstu označiti tražioca izvršenja, izvršenika, potraživanje, sredstvo i predmet izvršenja sa identičnim sadržajem tih elemenata kao u ugovoru, te da će navesti, ako je potraživanje u jednom dijelu ostvareno, koji dio ostaje za izvršenje. Osnovni sud je ukazao da se dospjelost potraživanja dokazuje notarskom javnom izvršnom ispravom (član 26. stav 2. ZIP-a), a notar je dužan, u skladu sa slobodnom voljom stranaka, u notarskoj ispravi da precizira dospjelost potraživanja da bi izvršni sud mogao provesti postupak izvršenja. Istaknuo je i da notarska isprava postaje izvršna ako je protekao ugovoreni rok protekom posljednjeg ugovorenog dana za ispunjenje potraživanja, a notar će u otpravku originala notarske isprave u svrhu izvršenja naznačiti da li je protekao ugovoreni rok za ispunjenje potraživanja, navesti posljednji dan za ispunjenje potraživanja i navesti da je time isprava postala izvršna. Također je istaknuo da, ako notarska isprava ne bi sadržavala rok dospjelosti potraživanja, bila bi nepodobna za izvršenje.

17. Okružni sud je naveo da iz sadržaja potvrde notara broj OPU-567/2015 od 22. septembra 2015. godine proizlazi da se potvrdom potvrđuje da je otpravak originala u svrhu izvršenja – predmetnog ugovora o zakupu kao notarski obrađene isprave, a koji se sastoji od osam stranica sa priložima pobrojanim na strani 7, koje je notar uporedila sa originalom koji se nalazi u spisu, arhiviranom u depou Arhiva Republike Srpske, utvrdila da on prema obliku, formi i sadržaju u cijelosti odgovara originalu, te da u pravnom prometu zamjenjuje original. Ocjenjujući sadržaj označene potvrde, Okružni sud je zaključio da otpravak originala u svrhu izvršenja koji je sačinio notar broj OPU-567/2015 od 22. septembra 2015. godine ne ispunjava uvjete izvršne notarske isprave u smislu odredbe člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a. S tim u vezi, obrazložio je da se njome samo potvrđuje da otpravak originala u svrhu izvršenja odgovara originalu predmetnog ugovora, ali da ne sadrži elemente izvršne notarske isprave u svrhu neposrednog podvrgavanja izvršenju, jer ne sadrži bilješku o izvršnosti sa kratkim tekstom potrebnim radi identifikacije notarske isprave, ne sadrži predmet, sredstvo i obim obaveze koji mora biti definiran otpravkom originala u svrhu izvršenja, ne sadrži da li je za neki period potraživanje ostvareno, a ako jeste, koji dio ostaje za izvršenje, ne sadrži preciziranu dospelost potraživanja tražilaca izvršenja, niti je notar u potvrdi naznačio kada je protekao ugovoreni rok za ispunjenje potraživanja. Istaknuo je da notarski izvršna isprava koja ne sadrži rok dospelosti potraživanja nije podobna za izvršenje. Okružni sud je ukazao da je u konkretnom slučaju predmet izvršenja dug po osnovu zakupnine za korištenje poslovnog prostora, te da zakupnina predstavlja povremeno potraživanje i da dospijeva saglasno ugovorenim odredbama. Slijedom iznesenog, Okružni sud je zaključio da otpravak originala u svrhu izvršenja koji je izdao notar pod poslovnim brojem OPU-567/2015 od 22. septembra 2015. godine nije podoban za izvršenje u smislu odredbe člana 27. stav 1. ZIP-a. Stoga, prema mišljenju Okružnog suda, ni potraživanje drugoapelantice i trećeapelantice, koje se veže za potraživanje iz predmetnog ugovora, a koje zasnivaju na ovjerenom prijepisu originala Ugovora o poklonu broj OPU-1484/2015 od 7. oktobra 2015. godine, koji je sačinio notar, ne može biti podobna notarski izvršna isprava, te im ne može dati legitimaciju u smislu odredbe člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a u vezi sa odredbom člana 85. stav 1. i člana 102. stav 1. Zakona o notarima. Pri tome je naveo da treba imati u vidu da žalba izvršenika ukazuje da se kod prvostepenog suda vodi parnični postupak pod brojem 71 0 P 183466 14 P za ista potraživanja koja su u ovom postupku predmet prinudnog izvršenja između istih stranaka.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija)

i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Povredu navedenih prava apelanti vide u proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava kojim se dovodi u pitanje pravna sigurnost. Apelanti ukazuju da je isto sudsko vijeće Okružnog suda, u svojoj prethodnoj odluci u istom postupku, preispitalo istu izvršnu ispravu i da je zauzelo suprotan stav u odnosu na onaj iz osporene odluke. Ističu da su u predmetnom ugovoru jasno označeni visina zakupnine i rokovi plaćanja na osnovu koga je notar potvrdio otpравak originala u svrhu izvršenja, te da je vještak finansijske struke u izvršnom postupku na osnovu njega precizno izračunao visinu dospjelih i neisplaćenih obaveza. Osim toga, ukazuju da Okružni sud u obrazloženju rješenja kao razloge svoje odluke navodi sadržaj članka koji je objavio bivši notar Irina Mojović u stručnom časopisu „Pravna riječ“ broj 28/2011, a koje nije ni označio kao preuzeti citat (tačka 16. Odluke). S tim u vezi, ističu da taksativno navedene radnje koje notar „mora“ preduzeti nisu propisane nijednom važećom zakonskom, niti podzakonskom odredbom i da prelazi granice slobodne sudijske ocjene. Apelanti smatraju da, ako je neka zakonska norma nejasna ili nepotpuna, prema ustavu, autentična tumačenja zakonskih odredaba daje zakonodavac.

19. U dopuni apelacije apelanti navode da je u stručnom časopisu za ekonomiju i pravo ZIPS broj 1402 za mart 2019. godine objavljen rad autorice, prof. dr. Ranke Račić pod nazivom „Notarska izvršna isprava“ u kojem su izneseni potpuno suprotni stavovi u odnosu na stavove iz osporene odluke i u kojem je osporena odluka navedena kao primjer arbitrarnosti u sudskom odlučivanju (navedeni rad je dostavljen uz dopunu).

b) Odgovor na apelaciju

20. Okružni sud smatra da je apelacija neosnovana. Ističe da je u osporenoj odluci dao razloge za svoje odlučenje. Smatra da se ne radi o dva različita stava prema istom pitanju podobnosti izvršne isprave, imajući u vidu da prethodnom odlukom nije meritorno odlučeno, te da ne može utjecati na osporenu odluku koja je donesena nakon što su otklonjeni nedostaci koje je sud u prethodnom rješenju naložio.

V. Relevantni propisi

21. **Zakon o izvršnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 - OUSRS, 43/17 - OUSBiH, 90/17 - OUSBiH, 58/18 - Rješenje USBiH i 66/18)

U konkretnom slučaju primjenjuje se nezvanično prečišćeni tekst Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13 i 98/14), sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka. Relevantne odredbe Zakona, dostupne na srpskom jeziku, glase:

Primjena odredaba drugih zakona

Član 21. stav (1)

(1) U izvršnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Izvršna isprava

Član 23. stav (1) tačka 3) i stav (3)

(1) Izvršne isprave su:

3) izvršna notarska isprava,

(3) Pod izvršnom ispravom iz stava 1. ovog člana smatra se svaka takva isprava donesena u Bosni i Hercegovini.

Izvršnost poravnanja

Član 26. st. (1) i (2)

(1) Sudsko, odnosno upravno poravnanje izvršno je ako je potraživanje koje se prema njemu treba ispuniti dospjelo.

(2) Dospjelost potraživanja dokazuje se zapisnikom o poravnanju, javnom ispravom ili po zakonu ovjerenom ispravom.

Podobnost izvršne isprave za izvršenje

Član 27.

(1) Izvršna isprava podobna je za izvršenje ako su u njoj naznačeni tražilac izvršenja i izvršenik te predmet, vrsta, obim i vrijeme ispunjenja obaveze.

(2) Ako u izvršnoj ispravi nije određen rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze, taj rok određuje se rješenjem o izvršenju.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana sud će predloženo izvršenje odrediti uz uslov da izvršenik u roku koji mu je određen ne ispuni svoju obavezu.

(4) Odredbe st. 2. i 3. ovog člana ne primjenjuju se u postupku izvršenja na osnovu izvršne isprave notara.

Prelaz potraživanja ili obaveze

Član 30. stav (1)

(1) Izvršenje se određuje i na prijedlog i u korist lica koje u izvršnoj ispravi nije označeno kao tražilac izvršenja ako ono javnom ili ovjerenom privatnom ispravom dokaže da je potraživanje na njega preneseno ili da je na njega na drugi način prešlo. Ako se prenos ne može dokazati na taj način, stranke svoja prava vezana za prenos potraživanja mogu dokazivati samo u parničnom postupku.

22. **Zakon o notarima** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 86/04, 2/05, 74/05, 76/05 - ispravka, 91/06, 37/07, 74/07 – OUS, 50/10, 78/11, 20/14, 68/17 i 82/19)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o notarima („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 86/04, 2/05, 74/05, 76/05 - ispravka, 91/06, 37/07, 74/07 – OUS, 50/10, 78/11 i 20/14), koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 85. st. (1) i (3)

Izvršna isprava

(1) Notarski obrađene isprave su izvršne isprave ukoliko su sačinjene u propisanoj formi i ako su sa stavljene o nekom pravu potraživanja, koje ima za predmet plaćanje neke određene sume novca ili davanje određene količine drugih zamjenjivih stvari ili vrijednosnih papira, a dužnik je u ispravi pristao na izvršenje bez odlaganja.

(3) Za izvršnost isprava iz st. 1. i 2. ovog člana nije potrebna nikakva dalja aktivnost izvršnog suda.

Član 100. st. (1) i (2)

Opravak izvornika

(1) Kad notar sačini izvornik, obavezan je strankama izdati opravak izvornika.

(2) Opravak mora po obliku, formi, sadržaju i drugim pitanjima u cjelini odgovarati izvorniku, mora biti označen kao opravak i u pravnom prometu zamjenjuje izvornik.

Član 102. stav (1)

Opravak izvornika u svrhu izvršenja

(1) Opravak izvornika u svrhu izvršenja izdaje se licima koja su u izvorniku označena kao povjerioci, odnosno njihovim pravnim sljednicima, pod uvjetom da je dokazano ispunjenje uvjeta za izvršnost izvornika.

23. **Zakon o parničnom postupku Republike Srpske** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - OUS, 45/09 - OUS, 49/09 i 61/13)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

6a. Postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja

Član 61a.

Ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav prema spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će, po službenoj duž-

nosti ili na prijedlog stranke, zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske (u daljem tekstu: Vrhovni sud) radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Sud koji je pokrenuo postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja dužan je da zastane sa postupkom dok se ne okonča postupak pred Vrhovnim sudom.

VI. Dopustivost

24. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

26. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Okružnog suda broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje zastupnici apelanata su primili 17. jula 2018. godine a apelacija je podnesena 13. septembra 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

27. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

29. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

30. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

31. Ustavni sud, prije svega, konstatira da se u konkretnom slučaju radi o izvršnom postupku koji su apelanti, kao tražioci izvršenja, pokrenuli na osnovu izvršne notarske isprave radi naplate novčanog potraživanja, tako da se radi o predmetu koji je građansko-pravne prirode, pa apelanti u predmetnom postupku uživaju garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga će Ustavni sud ispitati da li je postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijevaju navedene odredbe.

32. Ustavni sud zapaža da apelanti, u suštini, problematiziraju način na koji je Okružni sud tumačio i primijenio odredbe ZIP-a i Zakona o notarima u pogledu dozvole izvršenja na osnovu izvršne notarske isprave.

33. U vezi s ovim navodima, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacijske nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima.

34. Dakle, Ustavni sud se, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na mogućnost da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, tačka 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna

proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti problematiziraju, ispitati da li je osporena odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

35. Ustavni sud podsjeća da je Okružni sud osporenom odlukom usvojio prigovor izvršenika, rješenje o izvršenju stavio van snage, ukinuo sve provedene radnje i odbio prijedlog apelantata za izvršenje, smatrajući da otpravak originala u svrhu izvršenja koji je sačinio notar broj *OPU-567/2015* od 22. septembra 2015. godine ne ispunjava uvjete izvršne notarske isprave u smislu odredbe člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u obrazloženju osporene odluke ukazao na odredbe člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a i člana 85. stav 1. i člana 102. stav 1. Zakona o notarima, te dao analizu spornog pravnog pitanja. Dalje, navedenu analizu Okružni sud je doveo u vezu sa činjenicama konkretnog predmeta i detaljno naveo i obrazložio razloge zbog kojih smatra da navedeni otpravak ne sadrži elemente izvršne notarske isprave u svrhu neposrednog podvrgavanja izvršenju. S druge strane, apelanti smatraju da je proizvoljan ovakav zaključak Okružnog suda, ističući da taksativno navedene radnje koje notar „mora“ preduzeti nisu propisane nijednom važećom zakonskom, niti podzakonskom odredbom i da prelazi granice slobodne sudijske ocjene.

36. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da je odredbom člana 23. stav 1. tačka 3. ZIP-a propisano da je izvršna isprava izvršna notarska isprava, a odredbom člana 85. stav 1. Zakona o notarima da su notarski obrađene isprave izvršne isprave ukoliko su sačinjene u propisanoj formi i ako su sastavljene o nekom pravu potraživanja koje ima za predmet plaćanje neke određene sume novca, ili davanje određene količine drugih zamjenjivih stvari ili vrijednosnih papira, a dužnik je pristao u ispravi na izvršenje bez odgađanja. Dalje, Ustavni sud konstatira da je odredbom člana 102. stav 1. Zakona o notarima propisano da se otpravak originala u svrhu izvršenja izdaje licima koja su u originalu označena kao povjerioci, odnosno njihovim pravnim sljednicima, pod uvjetom da je dokazano da su ispunjeni uvjeti za izvršnost originala.

37. Ustavni sud zapaža da, kad se analiziraju navedene odredbe ZIP-a i Zakona o notarima, u njima nisu eksplicitno navedeni svi elementi koje Okružni sud smatra potrebnim za izvršne notarske isprave u svrhu neposrednog podvrgavanja izvršenju (bilješka o izvršnosti sa kratkim tekstom potrebnim radi identifikacije notarske isprave, predmet, sredstvo i obim obaveze koji mora biti definiran otpravkom originala u svrhu izvršenja, da li je za neki period potraživanje ostvareno, a ako jeste, koji dio ostaje za izvršenje, preciziranu dospelost potraživanja tražilaca izvršenja, kada je protekao ugovoreni rok za ispunjenje potraživanja). Takvi elementi nisu propisani ni članom 100. st. 1. i 2. Zakona o notarima, kojim je propisano da, kad notar sačini original, obavezan je da izda stranaka otpravak originala, a otpravak mora po obliku, formi, sadržaju i drugim pitanjima

u cjelini odgovarati originalu, mora biti označen kao otpravak i on u pravnom prometu zamjenjuje original. Ustavni sud podsjeća da su apelanti prijedlog za izvršenje zasnovali na otpravku originala sa potvrdom notara broj OPU-567/2015 od 22. septembra 2015. godine kojim se potvrđuje da je otpravak originala u svrhu izvršenja – predmetnog ugovora kao notarski obrađene isprave, koji je notar uporedila sa originalom koji se nalazi u spisu i utvrdila da on po obliku, formi i sadržaju u cijelosti odgovara originalu, te da u pravnom prometu zamjenjuje original, odnosno notar je postupila u skladu sa članom 100. st. 1. i 2. Zakona o notarima. Pri tome je predmetni ugovor, koji je notarski obrađena isprava, ispunjavao uvjete za izvršnu ispravu u skladu sa članom 85. stav 1. Zakona o notarima, budući da se odnosio na novčano potraživanje (zakupnine) i da je izvršenik pristao na izvršenje bez odgađanja (vidi tačku 11. Odluke). Tumačenje koje je dao Okružni sud ne proizlazi eksplicitno iz navedenih zakonskih odredaba, a pri tome nije ukazano na postojanje stabilne sudske prakse koja odgovara ovakvom tumačenju. Također, princip pravne sigurnosti, sadržan i u okviru prava na pravično suđenje, zahtijeva da svi subjekti na koje se odnose određene zakonske odredbe moraju imati jasno određenu poziciju u smislu svojih obaveza i prava. Konkretno sporno tumačenje Okružnog suda u ovom pravcu uspostavlja obaveze i na strani notara i na strani povjerilaca koje ne proizlaze eksplicitno iz zakonskih odredaba. Ustavni sud podsjeća da arbitrarnost postoji uvijek kada odluka nema čvrst osnov u zakonima, stabilnoj sudskoj praksi i logičnom rasuđivanju u vezi sa nekim pitanjem. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da je Okružni sud u datim okolnostima konkretnog slučaja arbitrarno tumačio navedene odredbe ZIP-a i Zakona o notarima kada je, i pored činjenice da su apelanti zasnovali prijedlog za izvršenje na otpravku originala koji je sačinjen u skladu sa članom 85. stav 1, članom 100. st. 1. i 2. i članom 102. Zakona o notarima, odbio navedeni prijedlog.

38. Slijedom navedenog, Ustavni sud zaključuje da je Okružni sud prekršio pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

39. Pri tome Ustavni sud ukazuje da navedeno pravno pitanje (otpravak originala u svrhu izvršenja i u tom kontekstu pitanje notarski obrađene isprave kao izvršne isprave u smislu ZIP-a) nesporno predstavlja važno pravno pitanje i da nesporno može pokrenuti nove sporove u kontekstu primjene odredaba tog zakona. U prilog tome govore i dijametralno suprotni stavovi prvostepenog i Okružnog suda, te u konkretnom postupku i članci o navedenom pravnom pitanju koje su apelanti dostavili uz apelaciju iz kojih nesporno proizlazi da ni stručna javnost nema identičan stav prema ovom pravnom pitanju. U tom kontekstu Ustavni sud ukazuje na stav Evropskog suda „da određene razlike u tumačenju mogu da se prihvate kao inherentno svojstvo svakog sudskog sistema [...]. Međutim, duboke i dugotrajne razlike u praksi najvišeg domaćeg suda mogu same po sebi biti suprotne principu pravne sigurnosti, principu koji je implicitan u Konvenciji i koji predstavlja jedan od osnovnih elemenata vladavine prava“ (vidi, Evropski sud, *Tomčić protiv Crne Gore*, presuda od 17. aprila 2012. godine, stav 53). U vezi s tim,

Ustavni sud ukazuje da u izvršnom postupku, s obzirom na pravne lijekove propisane odredbama ZIP-a, posljednju instancu predstavljaju drugostepeni sudovi, pa je sasvim moguće različito tumačenje istog pravnog pitanja. Međutim, imajući u vidu važnost konkretnog pitanja postupanja po izvršnim notarskim ispravama, koje se može pojaviti i u drugim izvršnim postupcima, Ustavni sud smatra da je svrsishodno podsjetiti da se, shodno članu 21. stav 1. ZIP-a, u izvršnom postupku na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno, a da je noveliranim odredbama Zakona o parničnom postupku RS (iz 2013. godine) propisan postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja u članu 61a, odnosno da je propisana mogućnost da prvostepeni sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrene postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske radi rješavanja spornog pravnog pitanja, što bi, svakako, u smislu navedenog stava Evropskog suda, u ovakvoj vrsti predmeta (notarski obrađene isprave kao izvršne isprave) vodilo pravnoj sigurnosti kao jednom od osnovnih postulata vladavine prava.

Pravo na imovinu

40. S obzirom na zaključak u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je osporenom odlukom Okružnog suda, zbog načina tumačenja odredaba ZIP-a i Zakona o notarima koji se odnosi na izvršne notarske isprave, a koje nema eksplicitan osnov u navedenim zakonima, apelantima odbijen prijedlog za izvršenje.

42. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 6007/18

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ
И МЕРИТУМУ**

Апелација Д. Д. из Ливна поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Ливну број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године

Одлука од 15. јула 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 6007/18, рјешавајући апелацију Д. Д., на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 15. јула 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација Д. Д. поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Ливну број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Апеланткиња Д. Д. (у даљњем тексту: апеланткиња) из Ливна поднијела је 26. октобра 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Ливну (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда је 15. априла 2020. године затражено да достави одговор на апелацију.

3. Кантонални суд је доставио одговор на апелацију 8. маја 2020. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Апеланткиња је 20. септембра 2017. године Кантоналном суду поднијела захтјев којим је тражила приступ информацији о распоређивању предмета, односно одређивању судије извјестиоца у предметима бр. 68 0 П 030865 15 Гжи и 680 П 030685 16 Гжи 2, те да ли су ти предмети пресигнирани или прерасподијељени. Апеланткиња је тражила достављање овјерених копија на папиру електронских докумената, те копије одлука о пресигнацији односно прерасподјели предмета.

6. Службеник за односе с јавношћу Кантоналног суда је 7. новембра 2017. године донио Рјешење број 68 0 П 030865 17 Р 7 којим је дозвољен приступ информацијама у погледу распоређивања предмета у Кантоналном суду (одређивања судије извјестиоца и о пресигнацији или прерасподјели у наведеним предметима) тако што се предмети у судовима распоређују аутоматизованим системом, а према члану 50 Правилника о унутрашњем судском пословању и члану 8 став 1 Правилника о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (ЦМС). Истим рјешењем је одбијен приступ информацијама достављањем овјерених копија на папиру електронских докумената који садрже тражене информације, те копија одлука о пресигнацији односно прерасподјели наведених предмета јер систем аутоматски распоређује предмете, а није било пресигнација нити прерасподјеле наведених предмета у конкретном случају.

7. Рјешењем предсједника Кантоналног суда број 68 0 П 030865 17 Р 8 од 1. децембра 2017. године одбијен је апеланткињин приговор против рјешења од 7. новембра 2017. године. У образложењу рјешења је наведено да нису основани апеланткињини приговори којим наводи да службеник за односе с јавношћу и информисање обавља послове самосталног референта судске писарнице, а у рјешењу којим је именован за службеника за односе с јавношћу и информисање није наведено овлашћење за управно рјешавање. Утврђено је да је чланом 19 Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ (у даљњем тексту: Закон о слободи приступа) наведено да је јавни орган дужан да одреди службеника и након тога његово име и подаци за контактирање се достављају омбудсману, а надаље у Упутству за спровођење Закона о слободи приступа информацијама у тачки 7 наведено је да ће руководилац јавног органа предузети одговарајуће мјере, те рјешењем одредити службеника за информисање у складу са чланом 19 Закона, а да је у рјешењу потребно навести адресу јавног органа, број телефона и број службеника за информисање. Из наведеног је видљиво, како је закључено у рјешењу, да њему није потребно никакво посебно овлашћење јер је, дакле, Кантонални суд у цијелости испоштовао законске одредбе у том погледу.

8. У образложењу наведеног рјешења даље је истакнуто да нису основани наводи у приговору да је диспозитив нејасан, неодређен и противрјечан, те да је наведено рјешење ништавно јер је, како је закључено, управо у диспозитиву рјешења против којег је изјављен приговор у ставу 1 јасно одређено и ријешено право странке на информацију, у којој је јасно наведено да се приликом распоређивања предмета у Кантоналном суду, односно одређивања судије извјестиоца у набројаним предметима као и код пресигнације или прерасподјеле предмета предмети распоређују аутоматизованим системом. Управо је та информација потпуна и јасна и није потребно никакво навођење доказа. Дакле, у погледу одређивања судије извјестиоца у предметној ствари апеланткиње као подносиоцке захтјева јасно је наведена одредба члана 50 Правилника о унутрашњем судском пословању, те члана 8 став 1 Правилника о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (ЦМС). Нису основани ни наводи у приговору да таква информација мора бити материјализована без обзира на њен облик јер је та информација садржана у електронском програму рада да се предмети у судовима у БиХ, па и у том суду, распоређују аутоматизованим системом. Истакнуто је да се рад система заснива на софтверским рјешењима, па информација у том погледу не може бити материјализована. У цитираном рјешењу није примијењена одредба из члана 51.(1)б Правилника о унутрашњем судском пословању, за који апеланткиња наводи да није примијењен, јер наведена одредба регулише само мануелни начин рада у погледу додјеливања предмета, али у конкретној правној ствари, тј. апеланткињином захтјеву није примијењен приликом одређивања предмета. Такође је утврђено да нису основани ни наводи у приговору да тај суд на службеној интернет страници није објавио водич јер на основу Измјена и допуна Закона о слободи приступа информацијама („Службене новине ФБиХ“ број 48/11) то није предвиђено као обавеза јер је водич, у смислу одредбе из члана 13 Водича тог суда, с измјенама и допунама доступан у Писарници суда у канцеларији службеника за информисање, с тим да је водич бесплатан.

9. Незадовољна одлуком предсједника Кантоналног суда, апеланткиња је у том суду покренула управни спор. У тужби је навела да првостепено рјешење није донијело надлежно лице, те је изрека првостепеног рјешења противрјечна јер, према одредби члана 3 Закона о слободи приступа информацијама, мора бити материјализована, те да нису правилно примијењене одредбе наведеног закона и да се наведено рјешење не може извршити. Апеланткиња је предложила да се тужба уважи, оспорена рјешења пониште, те да се одобри приступ траженим информацијама.

10. Одлучујући о апеланткињиној тужби у поступку управног спора, Кантонални суд је Пресудом број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године одбио тужбу. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео да апеланткиња сматра да тај суд не допушта провјеру навода о начину одређивања судије извјестиоца, те је истакла

да се може утврдити начин избора судије извјестиоца читањем одлука о годишњем распореду послова за 2017. годину, а како би се провјерио начин и правилност одређивања судије извјестиоца. У вези с тим, Кантонални суд је утврдио да Правилник ЦМС предвиђа да странка може да затражи издавање јединственог приступног кода, па странка, дакле и апеланткиња, може да види документе који се тичу само ње. Апеланткиња може да прегледа садржај списка у физичком облику. Даље је наведено да је апеланткиња захтјевом тражила информацију о томе на који начин је одређен судија извјестилац, те да јој је одговорено да систем аутоматски одређује извјестиоца, а одлука о годишњем распореду предмета не односи се на конкретан спис, нити на конкретну странку. Како није вршена пресигнација предмета, према оцјени Кантоналног суда, очигледно је да су списи аутоматски распоређени. Имајући у виду наведено, Кантонални суд је тужбу одбио као неосновану.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апеланткиња сматра да јој је оспореном одлуком Кантоналног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције. Истакла је да је Кантоналном суду поднијела захтјев за остваривање права на приступ информацијама тражећи информације о распоређивању предмета, односно одређивању судије извјестиоца у предметима бр. 68 0 П 030865 15 Гжи, 68 0 П 030865 16 Гжи 2 и 68 0 П 030865 17 Гжи 3. Даље је навела да је у захтјеву затражила да се приступ информацијама тражи достављањем овјерених копија на папиру електронских докумената који садрже тражене информације, те да се доступност тражених информација не може остварити увидом у физички спис према процесном закону (ЗПП) јер се ради о подацима из оквира управне функције суда. Апеланткиња, такође, истиче да, иако у предметном управном поступку није утврђено изузеће у смислу чл. од 5 до 9 Закона о слободи приступа, захтјев за приступ информацијама је одбијен. Даље сматра да у предметном управном и управно-судском поступку право на приступ информацијама је арбитарно ограничено, те представља неоправдано мијешање у право из члана 10 Конвенције. Информације се односе на извршни предмет у којем је апеланткиња странка – тражилац извршења и подносилац жалбе, из чега произлази разлог тражења информација које је суд одбио дати и из чега проистиче обавеза давања информација. Такође, сматра да у образложењу пресуде суд за своје ставове о неоснованости тужбеног захтјева није дао ни јасне ни логичне разлоге, те да није проведен предложени доказ – читање одлуке о годишњем распореду послова суда за 2017. годину.

б) Одговор на апелацију

12. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да је у образложењу оспорене одлуке дао детаљне разлоге којима се руководио приликом одлучивања, те да остаје при датом образложењу. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

13. У **Закону о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине** („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 32/01 и 48/1; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима) релевантне одредбе гласе:

Члан 4.

Право приступа

Свако физичко и правно лице има право приступа информацијама које су под контролом јавног органа, а сваки јавни орган има одговарајућу обавезу да те информације саопћи. Право приступа информацијама може бити ограничено само на начин и под увјетима утврђеним овим законом.

14. У **Правилнику о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (ЦМС)** („Службени гласник БиХ“ бр. 4/16, 37/16, 84/16, 40/17 и 34/18) релевантне одредбе гласе:

Члан 8.

(Расподјела предмета судијама)

(1) Расподјела предмета судијама врши се аутоматски, према унапријед одређеним параметрима.

(2) ЦМС администратор врши евидентирање и промјену параметара за аутоматску додјелу предмета, на основу одлуке предсједника суда о расподјели предмета.

(3) Систем аутоматске расподјеле предмета исте распоређује судијама одређене специјализације по принципу уједначене случајне додјеле, према унапријед одређеним критеријумима специјализације и процентуалном учешћу судије у расподјели.

(4) Број предмета додијељених сваком судији у оквиру одређене специјализације, са истим процентуалним учешћем, биће изједначен у складу са претходно постављеним параметрима за расподјелу предмета.

(5) Ако судија, којем је предмет додијељен у складу са одредбом става (1) овог члана, мора да се изузме или искључи од поступања у предмету, предмет се распоређује другом судији у складу са одредбама наведеним у члану 9. овог правилника.

(6) У случају регистрованог одсуства судије, исти се изузима из додјеле предмета за период за који је евидентирано одсуство.

15. У **Правилнику о унутрашњем судском пословању** („Службени гласник БиХ“ број 66/12) релевантне одредбе гласе:

Поглавље X – Рад по списима предмета

Члан 50.

(Начин распореда предмета)

Предмети у судовима се распоређују аутоматизованим системом.

Члан 51.

(Распоређивање предмета)

(1) *Расподјела предмета на мануелни начин врши се у складу с упутством које доноси предсједник суда, при чему је дужан обезбиједити:*

а) да се нови предмети или предмети који се распоређују у складу с одредбама члана 52. овог Правилника, сврставају према времену пријема поднеска којим је поступак покренут пред тим судом, а затим се распоређују судијама или стручним сарадницима по азбучном/абecedном или нумеричком реду, осим ако законом није другачије одређено.

б) да се предмети у којима је одлука укинута и враћена на поновно поступање распоређују у рад истом судији, судији извјестиоцу или стручном сараднику који је поступао у предмету. Ако то није могуће, расподјела предмета врши се према тачки а) овог става.

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 27. августа 2018. године, а апелација је поднесена 26. октобра 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст.

(3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштености.

VII. Меритум

20. Апеланткиња оспорава одлуку Кантоналног суда тврдећи да је том одлуком повријеђено њено право из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Право на правично суђење

21. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

22. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

23. Уставни суд у погледу примјењивости члана 6 став 1 Европске конвенције запажа да предметни управни и судски поступак у којем се одлучивало о апеланткињиним законским правима на приступ информацијама покреће питања према члану 6 став 1 Европске конвенције.

24. Апеланткиња сматра да је Кантонални суд произвољно примијенио материјално и процесно право и да није дао јасно и логично образложење за своје ставове.

25. Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштености од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја

2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

26. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант поставља, испитати да ли је оспорена одлука заснована на произвољној примјени права.

27. Уставни суд запажа да се у образложењу оспорене пресуде којом је одбијена апеланткиња тужба у поступку управног спора Кантонални суд позвао на релевантне одредбе Закона о слободи приступа, Правилника о унутрашњем судском пословању, те Правилника о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (ЦМС), дајући при томе јасне разлоге за своје закључке (*mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допустивости број АП 1190/19 од 15. јануара 2020. године). Надаље, Уставни суд запажа да је Кантонални суд детаљно испитао апеланткињине тужбене наводе и приједлоге и дао јасно образложење зашто ти наводи не могу довести до другачије одлуке суда, а у датим образложењима Уставни суд не налази елементе произвољне примјене права.

28. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је предметни поступак проведен уз гаранције које пружа члан 6 став 1 Европске конвенције, те да, сходно томе, оспореном одлуком није прекршено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на слободу изражавања

29. Апеланткиња сматра да јој је оспореном одлуком прекршено право из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције будући да јој је ускраћен приступ информацијама о начину распоређивања предмета, односно одређивању судије извјестиоца у предметима у којима је странка у поступку, односно информацији да ли су наведени предмети пресигнирани или прерасподијељени.

При томе је апеланткиња од суда затражила достављање овјерених копија на папиру електронских докумената у погледу тражене информације, те копије одлука о пресигнацији односно прерасподјели предмета.

30. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

31. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

32. Уставни суд истиче да се у својој пракси бавио питањима да ли и у којој мјери право на приступ информацијама под контролом јавне власти улази у оквир „слободе изражавања“ из члана 10 Европске конвенције (види Уставни суд, одлуке о допуствости и меритуму бр. АП 461/16 од 6. јуна 2018. године и АП 2357/16 од 5. јула 2018. године, обје доступне на www.ustavnisud.ba).

33. У односу на конкретни предмет који разматра, Уставни суд истиче да је, супротно апеланткињиним наводима да јој није дозвољен приступ траженим информацијама, донесеним одлукама у предметном поступку управо дозвољен приступ тако да је у одлукама утврђено да се приликом распоређивања предмета у Кантоналном суду, односно одређивања судије извјестиоца у набројаним апеланткињиним предметима, као и при пресигнацији или прерасподјели предмета предмети распоређују системом аутоматске расподјеле предмета и да у конкретном случају пресигнација предмета није вршена. Надаље, Уставни суд запажа да је Кантонални суд у оспореној одлуци навео да је апеланткиња захтјевом тражила информацију о томе на који начин је у конкретним предметима одређен судија извјестилац, те да јој је одговорено да систем аутоматски одређује извјестиоца. Такође, у донесеним одлукама у образложењу је наведен члан 8 Правилника о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (ЦМС),

према којем систем аутоматске расподеле предмета предмете распоређује судијама одређене специјализације по принципу уједначене случајне додјеле, према унапријед одређеним критеријумима специјализације и процентуалном учешћу судије у расподјели. Поред тога, утврђено је да странка може да затражи издавање јединственог приступног кода, па тако апеланткиња има могућност да види документе у судском информационом систему који се тичу само ње, као и могућност прегледа садржаја списа у физичком облику. У односу на апеланткињин захтјев да јој се доставе копије на папиру електронских докумената у погледу одређивања судија изјављиваца, утврђено је да су те информације садржане у електронском програму рада судова (према којем се предмети у судовима у БиХ распоређују аутоматизованим системом) па у том погледу тражена информација не може бити материјализована како је апеланткиња тражила.

34. Имајући у виду наведено, тј. да је у предметном поступку дозвољен приступ траженим информацијама тако што је оспореном одлуком утврђен начин додјеле судијама изјављиваца апеланткињиних предмета, као и да у конкретном случају није вршена пресигнација, Уставни суд закључује да конкретни предмет не покреће питања апеланткињиних права према члану II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члану 10 Европске конвенције у погледу права на приступ информацијама под контролом јавне власти.

VIII. Закључак

35. Уставни суд закључује да нема кршења права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је Кантонални суд за своју одлуку дао довољно јасна и аргументована образложења из којих не произлази произвољност у примјени релевантних прописа.

36. Уставни суд закључује да нема кршења члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције у погледу права на приступ информацијама под контролом јавне власти будући да конкретни предмет не покреће питања апеланткињиних права према члану II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члану 10 Европске конвенције у погледу права на приступ информацијама под контролом јавне власти.

37. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 7447/18

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija J. K., kojeg zastupa Nebojša Milanović, odvjetnik iz Banje Luke, podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine

Odluka od 14. listopada 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 7447/18**, rješavajući apelaciju **J. K.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (3) točka h), članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 14. listopada 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija J. K. podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine u odnosu na navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3. (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija J. K. podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine u odnosu na pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. J. K. (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Nebojša Milanović, odvjetnik iz Banje Luke, podnio je 14. prosinca 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine. Apelant je 6. lipnja 2019. godine dostavio dopunu apelacije.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je 20. travnja 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju. Pozvani su dostavili tražene odgovore.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Rješenjem Suda BiH broj SI 2 K 02S216 18 Krn od 17. kolovoza 2018. godine u kaznenom predmetu protiv apelanta zbog utemeljene sumnje da je počinio kazneno djelo pranja novca iz članka 209. stavak 1. točka a) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH), u postupku međunarodne pravne pomoći, odlučujući o Prijedlogu Tužiteljstva broj T20 0 KTPOM 0013501 17 od 9. kolovoza 2018. godine za privremeno oduzimanje pokretne imovine radi osiguranja, na temelju članka 73. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH) i članka 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, usvojen je Prijedlog Tužiteljstva broj T20 0 KIPOM 0013501 17 od 9. kolovoza 2018. godine i izrečena je privremena mjera zabrane otuđenja ili raspolaganja na nekretninama čiji je zemljišno-knjižni vlasnik apelant, bliže označenim u navedenom rješenju. Određeno je da će provođenje privremene mjere zabrane otuđenja imovine određene tim rješenjem odmah po primanju rješenja izvršiti zemljišno-knjižni uredi općinskih sudova i službe nadležne za poslove katastra pri općinama u kojima se nekretnine nalaze. Dalje je navedeno da će privremena mjera zabrane otuđenja i raspolaganja imovinom određena tim rješenjem trajati do okončanja kaznenog postupka protiv apelanta ili do drugačije odluke suda. Naloženo je Tužiteljstvu da obavijesti Sud BiH o okončanju kaznenog postupka protiv apelanta pred nadležnim organima u Nizozemskoj.

5. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Tužiteljstvo 9. kolovoza 2018. godine Sudu BiH dostavilo pismeni prijedlog za privremeno oduzimanje imovine od apelanta, za koju se sumnja da je stečena vršenjem kaznenih djela, s ciljem sprječavanja njezinog

otuđenja ili raspolaganja. U prijedlogu je navedeno kako je u tijeku kazneni postupak međunarodne pravne pomoći, koji se vodi po zamolnici Javnog tužiteljstva Midden, koja je putem Ministarstva pravde Kraljevine Nizozemske dostavljena Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine. Dalje je navedeno kako je Javno tužiteljstvo Midden 23. lipnja 2016. godine pokrenulo istragu protiv apelanta koji živi u Kraljevini Nizozemskoj i koji ima imovinu u Bosni i Hercegovini, konkretno pravo vlasništva u omjeru 1/1 na kući i zemljištu u Prijedoru, kao i da postoji sumnja da su navedene nekretnine stečene izvršenjem kaznenih djela pranja novca, odnosno kaznenih djela iz Zakona o opojnim drogama, pri čemu su navedene nekretnine po nizozemskom zakonu podobne za privremeno oduzimanje. U prilog navedenim tvrdnjama Tužiteljstvo je uz prijedlog dostavilo odgovarajuću dokumentaciju i dokaze.

6. Sud BiH je ukazao da je odredbom članka 73. ZKPBiH propisano da sud može u bilo koje vrijeme tijekom postupka donijeti, na prijedlog Tužiteljstva, privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po KZBiH, mjeru zapljene ili drugu neophodnu privremenu mjeru kako bi se spriječilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom. Dalje je ukazano da je odredbom članka 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima propisano da će domaći pravosudni organ na zahtjev stranih pravosudnih organa, u skladu s domaćim zakonodavstvom, poduzeti privremene mjere s ciljem prikupljanja dokaznog materijala i osiguranja već prikupljenih dokaza ili zaštite ugroženih pravnih interesa.

7. Sud je, analizirajući prijedlog Tužiteljstva, utvrdio postojanje utemeljene sumnje da je apelant u razdoblju od siječnja 2013. do listopada 2016. godine napravio rashode koji nisu razmjerni njegovim legalnim prijavljenim prihodima. Dalje, iz informacija pribavljenih od Porezne službe proizlazi da je na različite račune više apelantovih tvrtki u posljednjih nekoliko godina uplaćena veća količina novca u gotovini nego što je sa njih povučeno. Shodno navedenom, utemeljeno se sumnja da novac potječe od izvršenja kaznenih djela, te se pretpostavlja da apelant sudjeluje u trgovini opojnim drogama. Konkretna sumnja na pranje novca u navedenom razdoblju odnosi se na, u rješenju specificirane, novčane tokove i transakcije (kupnja stana u Dubaiju, prebacivanje novca na privatni račun u Dubai, gotovinski depozit na bankovni račun, kupnja ručnog sata itd.). Dalje je navedeno da je utemeljenost prijedloga sud našao i u činjenici da je istražni sudac u Nizozemskoj dao odobrenje za otvaranje financijske istrage, čiji je cilj određivanje visine protupravno stečene imovinske koristi, koja je procijenjena na iznos od oko 5.000.000 eura. Navedenim prijedlogom predloženo je privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja, koja će služiti kao garancija ukoliko se osumnjičeni tijekom kaznenog postupka obveže na oduzimanje protupravno stečene imovinske koristi. Sud je stajališta da navedene činjenice u fazi postupka u kojoj se predmet nalazio predstavljaju dovoljnu osnovu za sumnju da izvršene financijske transakcije (kupnja pokretnih i nepokretnih stvari) predstavljaju način ubacivanja novca koji je stečen činjenjem različitih kaznenih djela u legalne novčane tokove, te da na takav način osumnjičeni vrši kazneno djelo

pranja novca, što je kazneno djelo i prema Kaznenom zakonu BiH (članak 209. stavak 1. točka a)), zbog čega je našao utemeljenim prijedlog Tužiteljstva za privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja. Osim toga, navedeno je da su izrečene mjere privremenog karaktera, te će biti ukinute čim (i ukoliko) za to budu ispunjeni uvjeti.

8. Rješenjem Suda BiH broj SI 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine odbijena je kao neutemeljena žalba apelantovog branitelja podnesena protiv rješenja Suda BiH od 17. kolovoza 2018. godine.

9. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelantov branitelj u žalbi naveo da je osporeno rješenje doneseno protivno činjeničnom stanju i uz pogrešnu primjenu zakona. Naveo je da je Tužiteljstvu dostavio dokaze o tome kad je apelant postao vlasnik predmetne nekretnine (2012. godina), pa s obzirom na to da je relevantno razdoblje navedeno u zamolnici siječanj 2013. – listopad 2016. godine, smatra da predmetna kuća nije mogla biti predmet mjera jer je stečena izvan spornog razdoblja. Osim toga, apelant je osporio i osnovu sumnje navedenu u pobijanom rješenju u odnosu na kazneno djelo propisano Zakonom o opojnim drogama, kada se u zamolnici Tužiteljstva Kraljevine Nizozemske to i ne spominje.

10. Sud BiH je naveo da smatra da su u osporenom rješenju dati jasni i iscrpni razlozi za njegovo donošenje, koje je u cijelosti prihvatilo i drugostupanjnsko vijeće. Glede statusa apelanta kao osumnjičenog istaknuto je da je taj status utvrđen u zamolnici Kraljevine Nizozemske, kao i da se predmetni postupak provodi po toj zamolnici, pa odatle i preuzimanje statusa osumnjičene osobe. Dalje je navedeno da je privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja prvenstveno radnja dokazivanja kojom se sprječava da se imovina za koju se sumnja da je u svezi s izvršenjem konkretnog kaznenog djela otuđi ili koristi i na taj način opstruira kazneni postupak. Za primjenu odredbe iz članka 73. ZKPBiH, u svrhu donošenja privremene mjere osiguranja oduzimanja predmeta kaznenog djela i stečene imovinske koristi, prije svega je potrebno utvrditi postojanje dokaza da se opravdano vjeruje da je imovinska korist pribavljena izvršenjem kaznenog djela. Stoga je Sud BiH, prije svega, izvršio uvid u zamolnicu za međunarodnu pravnu pomoć te, kao i sudac za prethodni postupak, našao utemeljenim prijedlog Tužiteljstva. Naime, navedeno je da je uvidom u spis utvrđeno da sudu uz predmetnu zamolnicu nisu dostavljeni materijalni dokazi u odnosu na postojanje osnovne sumnje za počinjenje kaznenih djela koja se osumnjičenom stavljaju na teret. Međutim, sud je stajališta da navodi sadržani u zamolnici dovode u sumnju legalnost apelantovih pravnih poslova u spornom vremenskom razdoblju, posebice imajući u vidu da su se, prema ocjeni nadležnog organa Kraljevine Nizozemske, stekli zakonom propisani uvjeti za otvaranje financijske kazneno-pravne istrage s ciljem određivanja opsega imovinske koristi koju je apelant protupravno stekao (procjena na 5.000.000 eura – za koju je navedeno da je privremenog karaktera i može biti promijenjena), a obrana istodobno nije učinila dokazanim svoje tvrdnje. Navedeno je da je postojanje utemeljene sumnje fakt koji je u ovom kaznenom postupku već utvrđen primjenom načela slobodne ocjene dokazanosti

utemeljenosti navoda istaknutih u predmetnoj zamolnici, a stajalište o tome Sud BiH je utemeljio imajući u vidu fazu kaznenog postupka u kojoj se predmet nalazio u vrijeme donošenja rješenja (faza istrage), nalazeći da je u tom trenutku postojala utemeljena sumnja da je počinjeno kazneno djelo pranja novca, koje je kao takvo kažnjivo i po KZBiH i Kaznenom zakonu Kraljevine Nizozemske.

11. Sud BiH je dalje cijenio dokaze Tužiteljstva i obrane (ZK izvadak, ugovori o kreditima, dopis Javnog tužiteljstva iz Dubaija, procjena vrijednosti predmetne nekretnine), ocijenivši svaki dokaz i obrazlažući zašto dokazi koje je ponudio apelant ne mogu dovesti do drugačije odluke suda. Ukazano je da, iako se radi o postupku međunarodne pravne pomoći, uslijed čega bi se apelantov navod da kazneno djelo nije izvršeno na teritoriju BiH ili protiv njezinog državljanina smatrao neutemeljenim, postoji utemeljena sumnja da je kazneno djelo vršeno u razdoblju od 2013. do 2016. godine, i to na teritoriju, između ostalih država, i Bosne i Hercegovine, kako je to navedeno u zamolnici. Sve činjenice navedene u zamolnici, naveo je sud, stvorile su sumnju da novčana sredstva koja je apelant uložio u nekretnine koje su predmet ovog postupka potječu iz kaznenog djela za koje je osumnjičen, zbog čega je utemeljeno izvršena blokada navedenih nekretnina do okončanja kaznenog postupka protiv apelanta ili do drugačije odluke suda, odnosno dok se ne steknu uvjeti za njihovo trajno oduzimanje ili vraćanje vlasniku. Dakle, s obzirom na sve navedeno, kao i činjenicu da je kazneni postupak – istraga koju provodi Tužiteljstvo u Kraljevini Nizozemskoj još uvijek u tijeku (i to po više zamolnica upućenih prema više država), što iziskuje potrebu provođenja istražnih radnji u duljem vremenskom razdoblju i ukazuje na potrebu daljnjeg prikupljanja informacija i vršenja provjera, kao i da apelant još uvijek nije dao iskaz povodom osnove sumnje, te da apelant nije učinio utemeljenim žalbene navode, drugostupanjski sud je stajališta da su u ovom procesnom trenutku ispunjeni zakonom propisani uvjeti u skladu s odredbom članka 73. ZKPBiH.

12. Rješenjem Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove – Područna jedinica Prijedor broj 21.35/714-Dn-1183/18 od 28. kolovoza 2018. godine određeno je da se na temelju Rješenja Suda BiH broj SI 2 K 029216 18 Km od 17. kolovoza 2018. godine dozvoljava zabilježba mjere osiguranja, i to: privremena mjera zabrane otuđenja i raspolaganja na nekretninama bliže označenim u rješenju, uknjiženim kao apelantovo vlasništvo.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 6. stavak 1. Europske konvencije, kao i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

14. Glede prava na imovinu naveo je da je Sud BiH osporenim rješenjima o izricanju privremene mjere zabrane otuđenja ili raspolaganja na nekretninama apelanta lišio prava

na mirno uživanje imovine, odnosno da se država Bosna i Hercegovina odlukom Suda BiH nezakonito uplela u apelantova imovinska prava, odnosno ograničila je apelanta u upravljanju imovinom. Tvrdi da se vrijeme kupnje kuće koja je predmet mjere (2012. godine) uopće ne poklapa s vremenom za koje se apelant tereti u svezi s postojanjem sumnje da je počinio kaznena djela koja mu se stavljaju na teret, kao i da se miješanje države u apelantova imovinska prava ne može opravdati, tim prije što je isto učinjeno ne vođenjem istrage državnih organa Bosne i Hercegovine, već samo prema zahtjevu za međunarodnu pravnu pomoć, pri čemu se taj zahtjev temelji samo na pretpostavkama da je apelant počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret. Apelant se u postupku pred organima Kraljevine Nizozemske ne tereti da je na bilo koji način učinio kazneno djelo vezano za Bosnu i Hercegovinu (na teritoriju BiH, na štetu njezinog državljanina ili imovine BiH u državi ili u inozemstvu), pa apelant smatra da je miješanje države u apelantove imovinske interese urađeno bez zakonskog cilja, a javni interes nije prekršen na bilo koji način. Pored toga, apelant smatra da ne postoji element proporcionalnosti u postupanju države, kroz rješenje Suda BiH. U zamolnici Tužiteljstva iz Nizozemske se samo sumnja da bi i apelantova kuća u BiH eventualno mogla potjecati iz kaznenog djela pranja novca, ali nikakva neizravna ili izravna veza u svezi s navodnim izvršenjem kaznenog djela i gradnjom/kupnjom kuće se ne može vidjeti iz zamolnice Tužiteljstva iz Nizozemske, niti iz rješenja Suda BiH. Pored toga, u svezi s proporcionalnošću postupanja, apelant smatra da uopće ne postoji jer se u osporenom rješenju navodi da će privremena mjera trajati do okončanja kaznenog postupka protiv osumnjičenog apelanta ili do drugačije odluke suda. Ovakav teret koji je prebačen na apelanta je potpuno nerazmjern jer postupak može trajati vječno. Zbog navedenog, apelant predlaže da Ustavni sud BiH utvrdi kršenje apelantovog prava na imovinu.

15. Glede prava na pravično suđenje apelant je istaknuo da je u rješenju Suda BiH navedeno da Tužiteljstvo BiH uz zamolnicu nije Sudu BiH dostavilo materijalne dokaze u odnosu na postojanje osnove sumnje za počinjenje kaznenih djela koja se osumnjičenom stavljaju na teret, pa postavlja pitanje kako je moguće da je sud donio odluku o izdavanju privremene mjere ako nije imao dokaze o tome je li apelant barem utemeljeno sumnjiv za kaznena djela koja mu se stavljaju na teret. Osim toga, apelant smatra da nikako ne može biti „osumnjičeni“ prema Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine jer se protiv njega ne vodi bilo kakva kaznena istraga u BiH. Sud Bosne i Hercegovine u rješenju navodi da je postojanje utemeljene sumnje „fakt“ koji je u kaznenom postupku već utvrđen primjenom načela slobodne ocjene dokaza iz zamolnice. Apelant smatra da takvo pravilo ne postoji u kaznenom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine i da se radi o potpuno proizvoljnoj primjeni materijalnog prava na apelantovu štetu.

16. Apelant zaključuje da je obrazloženje pobijanog rješenja doneseno bez bilo kakvog utvrđivanja činjeničnog stanja (jer se u prvostupanjskom rješenju činjenično stanje nije ni utvrđivalo kada sud nije imao sve dokaze koje je Tužiteljstvo imalo u svom spisu), da sud jednostavno nije htio da prihvati jasne i argumentirane apelantove dokaze (koji su

priloženi uz žalbu). Konačno, apelant smatra da se radi o selektivnoj pravdi na apelantovu štetu. Tužiteljstvo BiH podnosi zahtjev za izdavanje privremene mjere bez bilo kakvih dokaza, Sud BiH u prvostupanjskom rješenju usvaja zahtjev Tužiteljstva BiH, a da u spisu nema dokaza koje je apelant priložio Tužiteljstvu BiH, i konačno, drugostupanjsko vijeće Suda BiH donosi pobijano rješenje bez bilo kakvog razumnog obrazloženja u svezi s apelantovim navodima/dokazima u postupku pred Tužiteljstvom BiH i u odnosu na žalbene navode.

b) Odgovori na apelaciju

17. U odgovoru na apelaciju Sud BiH je istaknuo da je u drugostupanjskom rješenju naveo jasne i argumentirane razloge kojima se rukovodio prilikom odlučivanja o apelantovoj žalbi, kao i da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja domaćih i međunarodnih pravnih standarda na koje se apelant pozvao. Sud smatra da su neutemeljeni navodi da je osporenim odlukama apelant spriječen u mirnom uživanju svoje imovine. Naime, u konkretnom slučaju Sud BiH je, postupajući po zamolnici Kraljevine Nizozemske, našao utemeljenim prijedlog Tužiteljstva te primjenom odredbe članka 73. ZKPBiH donio pobijano rješenje. Dakle, cijeneći sadržaj i argumentaciju navedene zamolnice, Sud BiH je u konkretnom slučaju našao opravdanim i u skladu s odredbama ZKPBiH utemeljenim ograničiti apelantovo pravo na imovinu, pa smatra da su neutemeljeni apelantovi navodi o proizvoljnom miješanju države BiH u njegovo pravo na mirno uživanje imovine. Sud BiH smatra neutemeljenim i apelantove navode da mu je predmetnim odlukama povrijeđeno pravo na „fer suđenje“. Ukazano je da je glede njegovog statusa kao osumnjičenog potrebno istaknuti da je on kao takav utvrđen zamolnicom Kraljevine Nizozemske po kojoj se provodi predmetni postupak, pa odatle i preuzimanje statusa osumnjičene osobe. Dalje, u odnosu na navode da sudu nisu dostavljeni dokazi koji upućuju na postojanje utemeljene sumnje da je apelant počinio kaznena djela, napomenuto je da je istina da sudu nisu dostavljeni materijalni dokazi u odnosu na postojanje osnove sumnje za počinjenje kaznenih djela koja se apelantu stavljaju na teret, međutim sud je stajališta da navodi sadržani u zamolnici, uz dostavljeni zemljišnoknjižni izvadak, dovode u sumnju legalnost apelantovih pravnih poslova u spornom vremenskom razdoblju, posebice imajući u vidu da su se (cijeneći fazu postupka – istraga), prema ocjeni nadležnog organa Kraljevine Nizozemske, stekli zakonom propisani uvjeti za otvaranje financijske kazneno-pravne istrage s ciljem određivanja opsega imovinske koristi koju je osumnjičena osoba protupravno stekla. Osim toga, ukazano je da se u konkretnom slučaju radi o postupku pružanja međunarodne pravne pomoći povodom kaznenog postupka koji se vodi pred pravosudnim organima Kraljevine Nizozemske, iz kojeg razloga je sud apsolutno poklonio vjeru navodima sadržanim u zamolnici, cijeneći da je ona sastavljena i podnesena u skladu s međunarodnim ugovorima te relevantnim zakonskim propisima. Konačno, Sud BiH je našao neutemeljenim navode da nisu cijeneći dokazi dostavljeni uz žalbu protiv prvostupanjskog rješenja budući da iz obrazloženja drugostupanjskog rješenja jasno proizlazi argumentacija iz kojeg razloga navedeni dokazi nisu mogli

dovesti u pitanje zaključak prvostupanjskog suda o opravdanosti izricanja navedene mjere zabrane otuđenja ili raspolaganja na nekretninama.

18. Tužiteljstvo je navelo da su, postupajući po zamolnici za međunarodnu pravnu pomoć Kraljevine Nizozemske, Tužiteljstvo i Sud BiH ocijenili da su ispunjeni uvjeti koje predviđa članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, tj. da je za izricanje privremene mjere postojao javni interes i da je to učinjeno pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava, posebice naglašavajući činjenicu da, kako je to predviđeno u članku 1. Protokola broj 1 Europske konvencije, država ima pravo primjenjivati zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesom. Kada su u pitanju navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje zato što je Sud BiH u osporenom rješenju utvrdio da je postojanje utemeljene sumnje fakt koji je utvrđen primjenom načela slobodne ocjene dokaza iz zamolnice, Tužiteljstvo je istaknulo da drži da to pravo apelantu nije povrijeđeno budući da je Sud BiH rješenje donio postupajući po zamolnici iz koje jasno proizlazi utemeljena sumnja da je apelant počinio kazneno djelo pranja novca, što opravdava izricanje privremene mjere zabrane raspolaganja imovinom.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH i 65/18) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 73. st. (1) i (3)

Privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja

(1) Sud može bilo u koje doba tijekom postupka donijeti na prijedlog Tužitelja privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po KZ BiH, mjeru pljenidbe ili drugu prijeko potrebnu privremenu mjeru kako bi se spriječilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom.

[...]

(3) U slučaju da Sud uskrati odobrenje, poduzete mjere će se obustaviti, a oduzeti predmeti i imovina će biti odmah vraćeni osobi kojoj su oduzeti. [...]

20. **Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima** („Službeni glasnik BiH“ br. 53/09 i 58/13).

Članak 27.

(Privremene mjere)

Na zahtjev stranih pravosudnih tijela, domaće pravosudno tijelo sukladno domaćem zakonodavstvu poduzima privremene mjere u svrhu prikupljanja dokaznog materijala i osiguranja već prikupljenih dokaza ili zaštite ugroženih pravnih interesa.

VI. Dopustivost

21. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

a) Dopustivost u odnosu na navode o povredi prava na pravično suđenje

23. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na apelantove navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud je pošao od odredbi članka 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda.

24. Članak 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

25. U konkretnom slučaju Ustavni sud konstatira da su predmet osporavanja apelacijom rješenja Suda BiH donesena u kaznenom postupku protiv apelanta povodom prijedloga Tužiteljstva za određivanje privremene mjere zabrane otuđenja predmetne imovine u postupku međunarodne pravne pomoći na temelju zamolnice Kraljevine Nizozemske. Ustavni sud zapaža da apelant smatra da mu je osporenim rješenjima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

26. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud prvenstveno treba odgovoriti na pitanje je li u konkretnom slučaju primjenjiv članak 6. stavak 1. Europske konvencije, odnosno jesu li se osporena rješenja odnosila na utvrđivanje građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv apelanta.

27. Ustavni sud u tom kontekstu zapaža da je apelant u konkretnom slučaju osporio odluke Suda BiH kojima je odlučeno o privremenoj mjeri zabrane otuđenja i raspolaganja imovinom. U svezi s tim Ustavni sud smatra da je prvenstveno potrebno odgovoriti na pitanje jesu li se osporene odluke odnosile na utvrđivanje kaznene optužbe u smislu članka 6. Europske konvencije. Ustavni sud podsjeća na praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) prema kojoj je koncept „kaznene optužbe“ autonoman (vidi, između ostalih, odluke Europskog suda *A. P., M. P. i T. P. protiv Švicarske*, presuda od 29. kolovoza 1997. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1997-V, str. 1488. i

39. i *Ozturk protiv Njemačke*, presuda od 21. veljače 1984., serija A, broj 73, str. 18. i 50.). Također, u svezi s odgovorom na pitanje jesu li se osporene odluke u konkretnom slučaju odnosile na utvrđivanje „kaznene optužbe“, potrebno je dati i odgovor na pitanje je li cilj mjere bio osuđivanje ili oslobađanje od optužbe apelanata i jesu li osporene odluke imale bilo kakve implikacije na kazneni dosje apelanata (vidi, *mutatis mutandis*, *Phillips protiv Ujedinjenog Kraljevstva* broj 41087/98, § 34, ECHR 2001 VII; *Butler protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluke) broj 41661/98, 27. lipnja 2002.).

28. Osim toga, Ustavni sud podsjeća na to da je slično pravno pitanje riješio u svojoj praksi u predmetu broj *AP 20/12* od 26. veljače 2015. godine (dostupna na internet-skoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) povodom apelacije apelanata (fizička i pravna osoba) za koje je postojala osnova sumnje da su izvršili određena kaznena djela, koji su apelacijom osporili rješenje Suda BiH o privremenoj mjeri zabrane raspolaganja imovinom koja je određena u fazi istrage na prijedlog Tužiteljstva. U navedenoj Odluci broj *AP 20/12* Ustavni sud je citirao praksu Europskog suda u predmetu *Dogmoch protiv Njemačke* (vidi Europski sud, odluka o dopustivosti, predstavka broj 26315/03, 18. rujna 2006. godine) u kojem je Europski sud (u svezi sa sličnim pravnim pitanjem zamrzavanja imovine podnositelja predstavke) zaključio da ne postoje naznake da je naredba o pljenidbi imala bilo kakav utjecaj na kazneni dosje podnositelja zahtjeva, da se osporavane odluke stoga ne mogu smatrati odlukama kojim se odlučuje o utvrđivanju kaznene optužbe, te je zaključio da je predstavka *ratione materiae* inkompatibilna s odredbama Europske konvencije. Ustavni sud je zaključio da se isto stajalište može usvojiti u predmetu broj *AP 20/12*, te je naveo, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, da su osporene odluke donesene na privremenoj osnovi, dakle, da osporene mjere imaju privremeni karakter i da ne postoje naznake da su navedena rješenja u smislu stajališta Europskog suda iz odluke *Dogmoch* imala bilo kakav utjecaj na kazneni dosje osumnjičenih apelanata, zbog čega se ne mogu smatrati kao odluke kojima se odlučuje o utvrđivanju kaznene optužbe protiv apelanata u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

29. Ustavni sud primjećuje da u konkretnom predmetu apelant osporava rješenje kojim se ne utvrđuje kaznena optužba protiv njega nego mu se privremeno, do okončanja postupka, zabranjuje raspolaganje imovinom. Ustavni sud, dalje, zapaža da je u konkretnom slučaju privremena mjera donesena u postupku međunarodne pravne pomoći, po zamolnici Kraljevine Nizozemske, čije Javno tužiteljstvo provodi istragu protiv apelanata, kao i da je cilj privremene mjere, kako proizlazi iz rješenja Suda BiH, bio da se u početnoj fazi postupka osigura da se postupak provede do kraja, bez opasnosti da imovina za koju se sumnja da je stečena kaznenim djelom bude otuđena, u skladu s odredbama članka 73. ZKPBiH i članka 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima. Ustavni sud zapaža da se, prema relevantnim odredbama ZKPBiH, imovinska korist stečena kaznenim djelom oduzima sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je kazneno djelo učinjeno, pa u predmetnom slučaju do eventualnog oduzimanja apelanatove imovine može doći tek u slučaju da se utvrdi apelanatova kaznena odgovornost za

kaznena djela za koja je osumnjičen. Stoga, Ustavni sud smatra da su osporene odluke donesene na privremenoj osnovi, dakle, da imaju privremeni karakter i da ne postoje naznake da su navedena rješenja u smislu stajališta Europskog suda i Ustavnog suda imala bilo kakav utjecaj na apelantov kazneni dosje, zbog čega se ne mogu smatrati kao odluke kojima se odlučuje o utvrđivanju kaznene optužbe protiv apelanta u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da pitanje pravičnosti postupka ne ulazi u domenu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, niti u domenu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, zbog čega je apelacija u odnosu na apelantove navode o kršenju tog prava *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

b) Dopustivost u odnosu na navode o povredi prava na imovinu

31. Razmatrajući dopustivost predmeta u odnosu na navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju Ustavni sud zapaža da apelant u konkretnom slučaju osporava Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine, protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, apelant je osporeno rješenje primio 15. listopada 2018. godine, a apelacija je podnesena 14. prosinca 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, glede navoda apelacije o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, taj dio apelacije ispunjava uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

32. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija u odnosu na apelanta ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

33. Apelant osporava rješenja Suda BiH tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

34. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

(k) Pravo na imovinu.

1. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

35. U svezi s apelantovim navodima da mu je osporenim rješenjem Suda BiH povrijeđeno pravo na imovinu Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju sadrži tri različita pravila. Prvo pravilo, koje se nalazi u prvoj rečenici prvog stavka, opće je naravi i izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stavka, određuje da se lišavanje imovine može dogoditi pod određenim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku 2. istog članka, dopušta državama potpisnicama pravo da, između ostalog, kontroliraju korištenje imovine u skladu s javnim interesom. Sva tri pravila su međusobno povezana i nisu u međusobnoj kontradikciji, a drugo i treće pravilo se odnose na određene slučajeve miješanja države u pravo na mirno uživanje imovine (vidi Europski sud za ljudska prava, *Holy Monasteries protiv Grčke*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A, broj 301-A, stavak 51.).

36. Svako miješanje u pravo na imovinu prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju i mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između javnog ili općeg interesa i pojedinačnih prava. Drugim riječima, opravdano miješanje ne može se nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava kriterij zakonitosti i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji imovinskih prava ne smiju biti podvrgnuti proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret da bi bio ostvaren legitiman cilj (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 83/03* od 22. rujna 2004. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 60/04, točka 49.).

37. Prije daljnjeg razmatranja predmetne apelacije, Ustavni sud upućuje na svoju praksu, kao i na praksu Europskog suda u predmetima koji su pokretali slična pitanja – pitanja kontrole korištenja imovine, odnosno privremene mjere ograničavanja korištenja imovine zbog sumnje da je počinjeno kazneno djelo. U tom smislu Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da je i prema praksi Europskog suda svaki predmet „slučaj za sebe“, te da okolnosti svakog konkretnog predmeta utječu na odluku.

38. Primjenjujući navedeno na konkretni predmet, Ustavni sud prvenstveno smatra da je u konkretnom slučaju došlo do miješanja u apelantovu imovinu s obzirom na to

da je osporenim odlukama određena privremena mjera zabrane otuđenja imovine, pri čemu iz sadržaja osporenih rješenja kao nesporno proizlazi da ta imovina nije oduzeta trajno, nego je privremeno ograničeno raspolaganje tako što je zabranjeno otuđenje do drugačije odluke suda. Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da osporene odluke u svojoj suštini stoga potpadaju pod treće pravilo, odnosno da predstavljaju kontrolu nad uporabom imovine u smislu drugog stavka članka 1. Protokola broj 1 „koji daje pravo državi da usvoji one zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu sa općim interesima“ (*mutatis mutandis, Air Canada protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 5. svibnja 1995. godine, st. od 32. do 37. te i odluka od 5. srpnja 2001. godine, predstavka broj 52024/99).

39. Odgovarajući na pitanje je li miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu sa zakonom i u javnom interesu, Ustavni sud primjećuje da su glede poštovanja uvjeta iz drugog stavka članka 1. Protokola broj 1 osporena rješenja donesena u skladu s relevantnim odredbama ZKPBiH i Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima. Naime, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH osporene odluke donio u skladu sa zakonskim ovlaštenjem koje proizlazi iz odredbi članka 73. ZKPBiH kojima je jasno propisano: „Sud može bilo u koje doba tijekom postupka donijeti na prijedlog Tužitelja privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po KZ BiH, mjeru pljenidbe ili drugu prijeko potrebnu privremenu mjeru kako bi se spriječilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom.“ Pored toga, Ustavni sud ukazuje da odredba članka 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima propisuje obvezu domaćem pravosudnom organu da na zahtjev stranih pravosudnih organa, u skladu s domaćim zakonodavstvom, poduzme privremene mjere s ciljem prikupljanja dokaznog materijala i osiguranja već prikupljenih dokaza ili zaštite ugroženih pravnih interesa. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, odlučujući u konkretnom predmetu, primjenu odredbe članka 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći, utemeljio na odredbi članka 73. ZKPBiH. Iako Ustavni sud zapaža da navedena odredba propisuje mogućnost donošenja privremene mjere u situaciji kada se postupak vodi pred tim sudom, a u konkretnom slučaju se postupak vodi pred pravosudnim organima Kraljevine Nizozemske, Ustavni sud uočava da je intencija Suda BiH bila da zahtjev iz odredbe članka 27. Zakona o međunarodnoj pomoći u kaznenim stvarima koji se odnosi na propisanost u domaćem zakonodavstvu veže za navedenu odredbu ZKPBiH. S obzirom na navedeno, Ustavni sud ovakvo obrazloženje Suda BiH ne smatra proizvoljnim i zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom i u javnom interesu.

40. Odgovarajući dalje na pitanje je li to miješanje bilo proporcionalno legitimnom cilju, Ustavni sud smatra da su osporene odluke, koje su u konkretnom slučaju osnova miješanja u imovinu, proporcionalne cilju i svrsi, te da stoga na apelanta nije stavljen pretjeran teret prvenstveno zbog toga što suštinski ne zadiru u opseg korištenja te imovine (predmetna imovina nije trajno oduzeta), ali je, kako proizlazi iz osporenih rješenja, bilo neophodno da se donese privremena mjera te privremeno zabrani i onemogućući apelantu

da imovinu otuđi ili eventualno prenese na treće osobe. U tom kontekstu, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se privremenom mjerom, koja se isključivo odnosi na zabranu otuđenja predmetne imovine, ne stavlja pretjerani teret na apelanta u usporedbi s javnim interesom koji se želi ostvariti (održavanje javnog reda i sprječavanje kriminalnog djelovanja poštujući načelo da nitko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu izvršenjem kaznenog djela), čime je postignuta pravična ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva za zaštitu temeljenih prava pojedinca, te je nesporno da je ovo miješanje u apelantovu imovinu u skladu s načelom pravne sigurnosti, odnosno da je ostvarena pravična ravnoteža između apelantovih prava i legitimnog cilja.

41. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim odlukama nije povrijeđeno apelantovo pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

42. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je u okolnostima konkretnog slučaja miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom, u javnom interesu, pri čemu na apelanta nije stavljen pretjeran teret.

43. Na temelju članka 18. stavak (3) točka h) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

44. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Predmet broj AP 1086/19

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Selme Mušanović iz Sarajeva podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 026564 16 U od 25. februara 2019. godine

Odluka od 14. oktobra 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1086/19**, rješavajući apelaciju **Selme Mušanović**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 14. oktobra 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija Selme Mušanović.

Utvrđuje se da je prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedozvoljena apelacija Selme Mušanović podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 026564 16 U od

25. februara 2019. godine u odnosu na pravo na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i pravo na rad, zato što je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Selma Mušanović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 12. marta 2019. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 U 026564 16 U od 25. februara 2019. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjeglice i raseljena lica (u daljnjem tekstu: Služba) zatraženo je 20. jula 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Ministarstvo i Služba su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 24. jula do 6. augusta 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Rješenjem Službe broj 08-35-3936/16 JĆ od 13. aprila 2016. godine odbijen je kao neosnovan apelantičin zahtjev za priznavanje prava na naknadu umjesto plaće ženi - majci za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta. U obrazloženju rješenja je utvrđeno da je apelantica zaposlena na neodređeno vrijeme neprekidno od 2010. godine (što je utvrđeno na osnovu obrasca Porezne uprave i Ugovora o radu), da je državljanica Republike Makedonije sa stalnim boravkom u Bosni i Hercegovini i da ne ispunjava uvjete za priznavanje traženog prava iz člana 6. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom – prečišćeni tekst (u daljnjem tekstu: Zakon o socijalnoj zaštiti) zbog čega je odbijen njen zahtjev.

6. Apelantica je podnijela žalbu protiv rješenja Službe, koju je Ministarstvo odbilo kao neosnovanu Rješenjem broj 13-03-35-801/16 od 16. maja 2016. godine.

7. U obrazloženju tog rješenja je konstatirano da u prvostepenom rješenju nije bilo nedostataka koji bi prvostepeno rješenje činili nezakonitim. S tim u vezi, Ministarstvo je ukazalo na odredbu člana 6. Zakona o socijalnoj zaštiti kojom je propisano da prava prema tom zakonu ne mogu ostvariti lica koja nisu državljani Bosne i Hercegovine. Osim toga, Ministarstvo je naglasilo da Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (u daljnjem tekstu: Zakon o osnovama socijalne zaštite) daje osnove socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom za područje Federacije Bosne i Hercegovine sa kojim moraju biti usklađeni kantonalni zakoni, koji članom 7. stav 4. propisuje da prava utvrđena tim zakonom ne mogu ostvarivati lica koja nisu državljani Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo je ocijenilo da je prvostepeni organ pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primijenio materijalni propis.

8. Apelantica je podnijela tužbu protiv rješenja Ministarstva, koju je Kantonalni sud odbio Presudom broj 09 0 U 026564 16 U od 25. februara 2019. godine.

9. U obrazloženju presude Kantonalni sud je, imajući u vidu odredbe člana 6. Zakona o socijalnoj zaštiti i člana 7. stav 4. Zakona o osnovama socijalne zaštite i nespornu činjenicu da apelantica nije državljanka Bosne i Hercegovine, zaključio da su upravni organi u konkretnom slučaju na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili apelanticin zahtjev kao neosnovan. Pri tome Kantonalni sud je naglasio da su citirane odredbe imperativnog karaktera koje su upravni organi i sud dužni primijeniti. Ocjena zakonitosti navedenih odredaba zakona i njihova usklađenost sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine ne mogu se preispitivati u konkretnom postupku zbog čega je sud ocijenio da su prigovori tužbe istaknuti u tom pravcu bez utjecaja na drugačije rješavanje predmetne upravne stvari.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica tvrdi da joj je osporenom odlukom povrijeđeno pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, nediskriminacija iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, te pravo na rad.

11. Apelantica navodi da je pogrešno i nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem onemogućena da koristi svoje pravo na naknadu za porodiljsko odsustvo, pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku, te pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

12. U vezi sa navodima o povredi prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, apelantica, u suštini, tvrdi da je diskriminirana u odnosu na druge porodilje u vezi sa ostvarivanjem jednog od prava iz socijalne zaštite, i to samo zbog toga što nije državljanka BiH. Ističe da majke koje zakonito borave u Bosni i Hercegovini u Kantonu Sarajevo nisu ravnopravne u društvenim odnosima, odnosno da nemaju jednak pristup pravdi i pravu, jer kantonalni Zakon koji regulira ovu oblast nije uzeo u obzir međunarodne standarde propisane članom 14. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

13. Kantonalni sud navodi da u cijelosti ostaje pri osporenoj presudi kojom, prema mišljenju tog suda, nisu povrijeđeni čl. 6. i 8. u vezi sa članom 14. Evropske konvencije, kao ni odredbe Zakona o zabrani diskriminacije. Smatra da je apelacija neosnovana i predlaže da se ona odbije.

14. Ministarstvo je navelo da je, rješavajući o apelantinoj žalbi, primijenilo Zakon o socijalnoj zaštiti koji je u to vrijeme bio na snazi. S tim u vezi, Ministarstvo je ukazalo na odredbu člana 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 28/18) u kojem se u članu 148. poslije stava 1. dodaje novi stav 2. koji glasi: „Izuzetno od člana 6. ovog zakona, pravo na naknadu umjesto plaće ženi – majci mogu ostvariti strane državljanke kojima je aktom nadležnog organa odobren stalni boravak u Bosni i Hercegovini, koje ispunjavaju uvjete u pogledu prebivališta u Kantonu Sarajevo i uvjete propisane članom 149. ovog zakona.“ Dakle, Ministarstvo je u konkretnom predmetu postupilo po izričitom opredjeljenju zakonodavca iskazanom u članu 6. navedenog zakona, koji u vrijeme rješavanja o žalbi nije propisivao izuzetak kada su u pitanju prava na naknadu umjesto plaće ženi – majci koja je u radnom odnosu.

15. Služba je navela da je apelantica državljanka Republike Makedonije, te da, shodno članu 6. Zakona o socijalnoj zaštiti, nije ispunila uvjete za priznavanje prava naknade umjesto plaće ženi – majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta. Osim toga, Služba je ukazala i na odredbu člana 7. Zakona o osnovama socijalne zaštite kojom je propisano da prava utvrđena tim zakonom ne mogu ostvarivati lica koja nisu državljani Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Služba je istakla da je na osnovu navedenih propisa i donijela prvostepeno rješenje.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom** („Službene novine Kantona Sarajevo“ br. 38/14 - prečišćeni tekst, 38/16, 44/17 i 28/18)

U Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo“ br. 38/14 - prečišćeni tekst, 38/16 i 44/17) koji je

važio u vrijeme donošenja osporenih odluka i kako je objavljen u službenim novinama, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

Prava po ovom zakonu ne mogu ostvariti osobe koje nisu državljani Bosne i Hercegovine.

2. Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta

Član 148.

Izuzetno od člana 7. ovog zakona pravo na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta (u daljem tekstu: naknada plaće ženi-majci) mogu ostvariti osobe koje imaju boravište u Kantonu Sarajevo i utvrđen status raseljene osobe.

17. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 28/18 od 5. jula 2018. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

U članu 6. iza riječi: „Hercegovine“ dodaje se interpunkcijski znak: „zarez“ i riječi: „ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano“.

Član 19.

U članu 148. iza stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Izuzetno od člana 6. ovog zakona, pravo na naknadu umjesto plaće ženi - majci mogu ostvariti strane državljanke kojima je aktom nadležnog organa odobren stalni boravak u Bosni i Hercegovini, koje ispunjavaju uvjete u pogledu prebivališta u Kantonu Sarajevo i uvjete propisane članom 149. ovog zakona.“

Prelazne i završne odredbe

Član 32.

Postupci koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovih izmjena i dopuna, a nisu okončani, okončaće se po odredbama ovog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom.

Član 34.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

18. Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09), sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 7. stav (4)

Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvarivati lica koja nisu državljani Bosne i Hercegovine.

19. Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 59/09 i 66/16) Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

*Član 2.
(Diskriminacija)*

(1) Diskriminacijom će se, u smislu ovog zakona, smatrati svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

(2) Zabrana diskriminacije primjenjuje se na sve javne organe kao i na sva fizička ili pravna lica, i u javnom i u privatnom sektoru, u svim oblastima, a naročito: zaposlenja, članstva u profesionalnim organizacijama, obrazovanja, obuke, stanovanja, zdravlja, socijalne zaštite, dobara i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima, te obavljanja privrednih aktivnosti i javnih usluga.

*Član 5. tačka e)
(Izuzeci od principa jednakog postupanja)*

Zakonske mjere i radnje neće se smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti. Sljedeće mjere neće se smatrati diskriminacijskim kada se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizirati i kada:

[...]

e) su zasnovane na državljanstvu na način predviđen zakonom;

[...]

Član 24. st. (1) i (2)

(Usaglašavanje ostalih propisa s ovim zakonom)

(1) U slučaju neusaglašenosti drugih zakona s ovim zakonom u postupcima po ovom zakonu, primjenjivat će se ovaj zakon.

(2) Svi zakoni i opći propisi bit će usaglašeni s odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

VI. Dopustivost

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

Dopustivost u odnosu na navode o povredi prava na slobodu i sigurnost i prava na rad

22. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na navode o povredi prava na slobodu i sigurnost i prava na rad Ustavni sud je pošao od odredaba člana 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda.

23. Ustavni sud ukazuje da postupak u kojem je donesena osporena presuda ne pokreće pitanje prava na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 2. Evropske konvencije, te da su, stoga, ovi navodi *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Dalje, apelantica smatra da joj je osporenom odlukom povrijeđeno i pravo na rad. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na to da se osporena odluka ne može dovesti u vezu sa navedenim pravom, pa, stoga, slijedi da je predmetna apelacija u odnosu na navodne povrede prava na rad, također, *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

24. Stoga, u skladu sa iznesenim stavovima, slijedi da su apelantini navodi o povredi prava na slobodu i sigurnost i prava na rad *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Dopustivost u odnosu na ostale navode

25. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 09 0 U 026564 16 U od 25. februara 2019. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Imajući u vidu da je navedena presuda donesena 25. februara 2019. godine, a da je apelantica predmetnu apelaciju podnijela 12. marta 2019. godine, slijedi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelantica smatra da su osporenim odlukom povrijeđena njena prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, kao i član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 14. Evropske konvencije.

28. Ustavni sud zapaža da apelantica naročito ukazuje na povredu prava na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, ali da nije eksplicitno navela u vezi sa kojim pravima smatra da postoji kršenje tog prava. Međutim, imajući u vidu navode apelacije, Ustavni sud smatra da apelantica navode o kršenju tog prava dovodi u vezu sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. Pri tome Ustavni sud podsjeća da apelantica, koja je državljanka Republike Makedonije, u tom kontekstu osporava odluku redovnog suda i organa uprave kojim je odbijen njen zahtjev za priznavanje prava na naknadu umjesto plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta, uz obrazloženje da je pozitivnim propisima (koji su važili u vrijeme donošenja osporenih odluka) određeno da lica koja nisu državljani BiH ne mogu ostvariti to pravo. U vezi sa tim, Ustavni sud ukazuje na praksu Evropskog suda prema kojoj roditeljsko odsustvo, roditeljske naknade i porodični dodatak potpadaju pod opseg člana 8. Evropske konvencije u kontekstu prava na porodični život, te da je u takvim predmetima član 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije primjenjiv (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Petrović protiv Austrije*, aplikacija broj 156/1996/775/976, presuda od 27. marta 1998. godine, tačka 29, *Weller protiv Mađarske*, aplikacija broj 4439/05, presuda od 30. juna 2009. godine, tačka 29, *Konstantin Markin protiv Rusije*, aplikacija broj 30078/06, presuda od 22. marta 2012. godine, tačka 130, *Dhabi protiv Italije*, aplikacija broj 17120/09, presuda od 8. jula 2014. godine, tačka 41). Dovodeći navedeno u vezu sa činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da je apelanticin zahtjev za isplatu naknade plaće za vrijeme dok

odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta osporenim odlukama odbijen zbog toga što, prema tada važećim propisima, apelantica kao lice koje nije državljanin BiH nije mogla da ostvari to pravo. To, svakako, predstavlja različit tretman koji Ustavni sud treba ispitati zbog čega su član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 14. Evropske konvencije u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 8. Evropske konvencije primjenjivi u konkretnom slučaju. Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati apelacione navode u svjetlu člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

Pravo na zabranu diskriminacije u vezi sa pravom na porodični život

29. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

30. Član 14. Evropske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

31. Član II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.

32. Član 8. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti se ne smiju miješati u ostvarivanje ovog prava osim ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesima nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

33. Prema praksi Evropskog i Ustavnog suda, razlika u postupanju bit će diskriminaciona ako za nju ne postoji objektivno i razumno opravdanje, odnosno ako se njome ne nastoji postići legitimni cilj, ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između

primijenjene mjere i legitimnog cilja (vidjeti, npr. Evropski sud za ljudska prava, *Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 29. aprila 2008. godine, tačka 60). Osim toga, diskriminacija može postojati i u situacijama u kojima ona nastaje kao posljedica istog postupanja prema licima koja su u različitim situacijama, odnosno „kada država bez objektivnog i opravdanog razloga ne osigura drugačije postupanje prema licima čije se situacije bitno razlikuju“ (vidjeti, Evropski sud za ljudska prava, *Thlimmenos protiv Grčke*, presuda od 6. aprila 2000. godine). Također, Ustavni sud podsjeća da je zabrana diskriminacije kvalitativna, a ne apsolutna i da države u tom smislu mogu imati značajno polje slobodne procjene. Da li će to polje slobodne procjene biti široko ili usko zavisi od: a) prirode predmetnog prava (šire je npr. kada su u pitanju socijalna i ekonomska prava, vidjeti, Evropski sud za ljudska prava, *Stec protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 12. aprila 2006. godine, a vrlo usko kada su u pitanju osnovna prava), b) stepena miješanja (da li se određenom mjerom djelimično ili potpuno uskraćuje neko pravo, vidjeti, Evropski sud za ljudska prava, *Aziz protiv Kipra*, presuda od 22. aprila 2004. godine), i c) javnog interesa (npr. snažan interes javnosti u borbi protiv različitog postupanja prema licima koja se nalaze u specifičnom statusu kao što je porodijsko odsustvo zahtijeva veći stepen opravdanja za različit tretman po tom osnovu).

34. Ustavni sud podsjeća da bi, prema praksi Evropskog suda, trebalo navesti vrlo krupne razloge prije nego što bi se moglo smatrati da je različito postupanje zasnovano isključivo na osnovu državljanstva spojivo sa Evropskom konvencijom (vidi, Evropski sud, *Gaygusuz protiv Austrije*, presuda od 16. septembra 1996. godine, tačka 42, *Koua Poirrez protiv Francuske*, aplikacija broj 40892/98, presuda od 30. decembra 2003. godine, tačka 46, *Andrejeva protiv Latvije*, aplikacija broj 55707/00, presuda od 18. februara 2009. godine, i *Pononaryovi protiv Bugarske*, aplikacija broj 5335/05, presuda od 28. novembra 2009. godine). Dalje, Ustavni sud, *mutatis mutandis*, ukazuje na praksu Evropskog suda u predmetima (*Niedzwiecki protiv Njemačke*, aplikacija broj 58453/00, presuda od 15. februara 2006. godine, *Okpisz protiv Njemačke*, aplikacija broj 59140/00, presuda od 15. februara 2006. godine, *Weller protiv Mađarske, op. cit.*, *Fawsie protiv Grčke*, aplikacija broj 40080/07, presuda od 28. oktobra 2010. godine, i *Saidoun protiv Grčke*, aplikacija broj 40083/07, presuda od 28. oktobra 2010. godine) koji su se odnosili na davanje socijalne pomoći porodicama čiji članovi nisu državljani određene zemlje. Evropski sud je utvrdio kršenje člana 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije na osnovu toga što vlasti nisu pružile razumno opravdanje za praksu isključivanja onih koji nisu državljani i koji su zakonito nastanjeni u određenim zemljama iz prava na određena davanja isključivo na osnovu njihovog državljanstva.

35. U vezi sa tim, Ustavni sud, *mutatis mutandis*, ukazuje i na praksu Evropskog suda u predmetu *Dhabi protiv Italije (op.cit., tačka 27. ove odluke)* u kojem je Evropski sud, također, utvrdio kršenje člana 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije. U navedenom predmetu podnosilac aplikacije je bio državljaniin Tunisa u relevantnom periodu, koji je ušao u Italiju na osnovu zakonite boravišne i radne dozvole,

te koji je bio zaposlen u preciziranoj kompaniji i osiguran kod Nacionalnog instituta za socijalno osiguranje (u daljnjem tekstu: NISO), a njegovu porodicu činili su njegova supruga i njihovo četvero maloljetne djece. U postupku pred nadležnim organima Italije je odbijen njegov zahtjev za isplatu porodičnog dodatka predviđenog „članom 65. Zakona broj 448 iz 1998. godine“ prema čijim uvjetima je NISO isplaćivao predmetni dodatak porodicama koje čine italijanski državljani koji žive u Italiji s najmanje troje maloljetne djece, te čiji je godišnji prihod bio ispod preciziranog iznosa. U navedenom predmetu Evropski sud je zaključio da je nesumnjivo da je aplikant imao različit tretman u odnosu na radnike koji su bili državljani Evropske unije i koji su, kao i on, imali velike porodice, te da je odbijanje njegovog zahtjeva bilo zasnovano isključivo na aplikantovom državljanstvu, koji u to vrijeme nije bio državljanin države članice Evropske unije. U navedenoj odluci Evropski sud je zaključio i da bi trebalo navesti vrlo krupne razloge prije nego što bi taj sud mogao smatrati da je različito postupanje koje je zasnovano isključivo na državljanstvu spojivo sa Evropskom konvencijom, te da u tim okolnostima, i bez obzira na veliku slobodu odlučivanja koju državni organi imaju u oblasti socijalne zaštite, argumenti koje je predočila vlada nisu dovoljni da zadovolje taj sud da je u tom predmetu postojao razuman odnos proporcionalnosti koji bi osporeno razlikovanje učinilo spojivim sa zahtjevima člana 14. Evropske konvencije.

36. Ustavni sud smatra da bi se navedeni predmet morao uporediti sa situacijama u kojima podnositelj uspostavlja čvrstu vezu s državom u kojoj boravi svojim dugim boravkom u njoj, ili doprinosom državi plaćanjem poreza. Naime, u predmetu *Gaygusuz protiv Austrije* (aplikacija broj 17371/90, presuda od 16. septembra 1996. godine) Turčinu koji je radio u Austriji odbijena je pomoć za nezaposlene, jer nije imao austrijsko državljanstvo. Evropski sud je zaključio da se njegov slučaj može uporediti sa slučajevima austrijskih državljana, jer je imao stalni boravak i jer je putem poreza pridonosio sistemu socijalnog osiguranja. Evropski sud je, također, utvrdio da nepostojanje ugovora o uzajamnom socijalnom osiguranju između Austrije i Turske ne opravdava različito postupanje s obzirom na to da je slučaj podnosioca činjenično preblizak slučaju austrijskih državljana.

37. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da je svrsishodno podsjetiti na to da, nastojeći da ostvare stvarnu jednakost u društvu, državni organi mogu preduzeti i određene mjere koje se neće smatrati diskriminacijom ako su usmjerene na ispravljanje već postojećih nejednakosti. Pri tome Ustavni sud podsjeća da Zakon o zabrani diskriminacije utvrđuje izuzetke od principa jednakog postupanja. Naime, članom 5. stav 1. tačka e) Zakona o zabrani diskriminacije je propisano da „zakonske mjere i radnje neće se smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti“. U tom smislu zakon je propisao da se mjere koje su zasnovane na državljanstvu na način predviđen zakonom neće smatrati diskriminacijskim kada se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizirati.

38. Dovodeći u vezu citirane odredbe Zakona o zabrani diskriminacije, te navedenu praksu Evropskog suda sa činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je osporenom odlukom odbijen apelanticin zahtjev za priznavanje prava na naknadu umjesto plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta isključivo zbog toga što, prema odredbama člana 6. tada važećeg Zakona o socijalnoj zaštiti i člana 7. stav 4. Zakona o osnovama socijalne zaštite, to pravo nisu mogla ostvariti lica koja nisu državljani BiH (apelantica je državljanka Republike Makedonije). Pri tome Ustavni sud zapaža da organi uprave i redovni sud ni u postupku u kojem su donesene osporene odluke, niti u odgovoru na apelaciju, izuzev pozivanja na propise koji su važili u vrijeme donošenja osporenih odluka, nisu dali nikakve druge razloge, ni argumente za različito postupanje prema apelantici u odnosu na državljanke BiH u kontekstu prava na naknadu plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta, u smislu proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizirati. Ustavni sud u kontekstu toga zapaža da organi uprave i redovni sud nisu obrazložili u osporenim odlukama zašto apelantica koja ima stalni boravak u BiH, koja je neprekidno zaposlena od 2010. godine, koja je, dakle, putem poreza doprinosila sistemu socijalnog osiguranja pod istim uvjetima kao i državljani BiH, nema pravo na naknadu umjesto plaće kao i državljani BiH. Dakle, iz navedenog nesumnjivo proizlazi da jedini razlog zbog kojeg je odbijen apelanticin zahtjev osporenim odlukama jeste zakonska odredba koja je važila u vrijeme donošenja osporenih odluka, prema kojoj apelantica isključivo zbog svog državljanstva nema to pravo. U vezi sa tim, Ustavni sud ponavlja da, bez obzira na veliku slobodu odlučivanja u oblasti socijalne zaštite, različito postupanje državnih organa u ovakvim predmetima koje je zasnovano isključivo na državljanstvu, prema već citiranoj praksi Evropskog suda, mora biti zasnovano na krupnim razlozima. Ovo pogotovo što naknada umjesto plaće nije samo pitanje socijalne politike nego pitanje ljudskih prava i njihove zaštite, i to ljudskih prava osjetljive kategorije stanovništva – porodilja. Međutim, Ustavni sud smatra da su takvi razlozi potpuno izostali u konkretnoj situaciji. U prilog tome govori i činjenica da je navedeno pitanje kao sporno prepoznao i zakonodavac, te da je nakon donošenja odluka upravnih organa, odnosno 2018. godine, donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 28/18) kojim je izmijenjen član 6. Zakona o socijalnoj zaštiti i dodat novi stav 2. u članu 148. istog zakona na koji način je omogućeno da pravo na naknadu umjesto plaće ženi – majci pod određenim uvjetima mogu ostvariti i strane državljanke. Pri tome Ustavni sud zapaža da je osporena presuda donesena (25. februara 2019. godine) nakon što je donesen (5. jula 2018. godine) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom o čemu se Kantonalni sud u obrazloženju osporene presude nije očitovao iako je članom 32. tog zakona propisano da „postupci koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovih izmjena i dopuna, a nisu okončani, okončat će se po odredbama ovog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava

rata i zaštiti porodice sa djecom“. Osim toga, Ustavni sud smatra da je svrsishodno podsjetiti da je odredba člana 7. stav 4. Zakona o osnovama socijalne zaštite ostala na snazi. U vezi sa time, Ustavni sud podsjeća da je u predmetu broj AP 324/18 (vidjeti, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 324/18 od 27. novembra 2019. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba) prilikom odlučivanja o apelaciji podnesenoj protiv odluka organa uprave i redovnog suda donesenih u postupku ostvarivanja prava na naknadu umjesto plaće ženi - majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta usvojio apelanticinu apelaciju i utvrdio da je prekršena zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. U toj odluci u tački 44. Ustavni sud je zaključio „[...] da u postupku povodom apelanticinog zahtjeva za isplatu naknade plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta organi uprave i redovni sud nisu ponudili razloge i argumente u prilog tome da je u apelanticinom predmetu postojao razuman odnos proporcionalnosti koji bi osporeno razlikovanje (isključivo po osnovu državljanstva) učinio spojivim sa zahtjevima člana 14. Evropske konvencije, niti tako nešto proizlazi iz činjenica konkretnog predmeta, čime je prekršena nediskriminacija iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije“. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju (apelanticin zahtjev odbijen isključivo zbog njenog državljanstva), dakle, u situaciji kada je apelantica imala stalni boravak u BiH, kada je neprekidno zaposlena od 2010. godine, kada je putem poreza doprinosila sistemu socijalnog osiguranja pod istim uvjetima kao i državljani BiH, ni organi uprave, ni redovni sud nisu ponudili razloge i argumente utemeljene na objektivnoj i razumnoj opravdanosti u prilog tome da je u apelanticinom predmetu postojao razuman odnos proporcionalnosti koji bi osporeno razlikovanje (po osnovu državljanstva) učinio spojivim sa zahtjevima člana 14. Evropske konvencije, niti tako nešto proizlazi iz činjenica konkretnog predmeta.

39. Shodno tome, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršena nediskriminacija iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da u postupku povodom apelanticinog zahtjeva za priznavanje prava na naknadu umjesto plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta organi uprave i redovni sud nisu ponudili razloge i argumente u prilog tome da je u apelanticinom predmetu postojao razuman odnos proporcionalnosti koji bi osporeno razlikovanje (isključivo po osnovu državljanstva) učinio spojivim sa za-

htjevima člana 14. Evropske konvencije, niti tako nešto proizlazi iz činjenica konkretnog predmeta, čime je prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

41. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

Предмет број АП 613/19

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Владе Арежина, којег заступа Бранислав А. Ракић, адвокат из Бањалуке, поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањалуци број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године

Одлука од 28. октобра 2020. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 613/19, рјешавајући апелацију Владе Арежине, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Теман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 28. октобра 2020. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација Владе Арежине.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Бањалуци број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањалуци који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањалуци да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се апелација Владе Арежине у односу на наводе о кршењу права на суђење у разумном року као сегмента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став

1 Европске конвенције у предмету у којем је донесено Рјешење Окружног суда у Бањалуци број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године.

Одлуку објавити у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, „Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине“, „Службеном гласнику Републике Српске“ и у „Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине“.

Образложење

I. Увод

1. Владо Арежина (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Бранислав А. Ракић, адвокат из Бањалуке, поднио је 7. фебруара 2019. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Бањалуци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда у Бањалуци (у даљњем тексту: Основни суд) и пуномоћника извршеника Милана Панића (у даљњем тексту: извршеник) затражено је 6. јуна 2020. године да доставе одговор на апелацију.

3. Окружни суд, Основни суд и пуномоћник извршеника су одговор на апелацију доставили у периоду од 15. до 22. јуна 2020. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

Уводне напомене

5. Апелант је у својству тужиоца водио парнични поступак против извршеника (тужени у парничном поступку) ради уклањања бесправно изграђених грађевинских објеката (дио гараже и потпорног зида) који су изграђени на парцели у апелантовој својини и довођења узурпираног дијела апелантове непокретности у првобитно стање, те предаје у посјед. Током поступка је, између осталог, извршен увиђај на лицу мјеста, те је сачињена скица лица мјеста и налаз и мишљење вјештака геодетске струке. Из расположивих докумената произлази да је задатак вјештака

био да изврши идентификацију спорних непокретности и спорне површине коју је извршеник узурпирао, а која припада апеланту и да на терену видно означи спорну површину. У поступку је на основу аката вјештака, који су цијењени с осталим доказима, утврђено да је апелант власник к. ч. 2255, површине 541 м², која је уписана у јавним евиденцијама у к. о. Бочац Доњи, те да је извршеник приликом доградње постојећег објекта узурпирао 24 м² земљишта у апелантовој својини, да ћошак гараже извршеника лежи на апелантовој парцели, да је извршеник на дијелу земљишта у апелантовој својини поставио камену бетонску ограду. Током поступка вјештак је саслушан и испитан од стране суда и странака, а актима које је сачинио вјештак геодетске струке ниједна странка није приговорила.

6. Пресудом Основног суда број 71 0 П 169388 П од 3. априла 2015. године, која је у цијелости потврђена Пресудом Окружног суда број 71 0 П 169388 15 Гж од 8. септембра 2016. године, усвојен је апелантов тужбени захтјев те је туженом Милану (Бранко) Панићу (извршеник) наложено:

- да уклони дио грађевинског објекта (гараже) с припадајућим степеницама, који је изграђен на дијелу парцеле означене по новом премјеру као к. ч. 2255, уписане у лист непокретности 23, к. о. Бочац Доњи, што се односи на дио к. ч. 2255, уписане у з. к. ул. 22 к. о. Бочац Доњи (стари премјер) у површини од 4,40 м², шрафирано жутом бојом на скици лица мјеста од 1. јула 2014. године коју је сачинио судски вјештак геодетске струке Зоран Гаврић, дипл. инг. геодезије, која чини саставни дио пресуде, те довести у првобитно стање наведени дио земљишта и предати у посјед тужиоцу (апеланту), слободно од лица и ствари;

- да уклони дио потпорног зида који је изграђен на дијелу парцеле означене по новом премјеру као к. ч. 2255, уписане у лист непокретности 23, к. о. Бочац Доњи, што се односи на дио к. ч. 2255, уписане у з. к. ул. 22 к. о. Бочац Доњи (стари премјер) у површини од 7,40 м², шрафирано свијетлоплавом бојом на скици лица мјеста од 1. јула 2014. године, коју је сачинио судски вјештак (...), која чини саставни дио пресуде, те довести у првобитно стање наведени дио земљишта и предати у посјед апеланту, слободно од лица и ствари:

- да преда у посјед апеланту, слободно од лица и својих ствари, дио парцеле означене по новом премјеру као к. ч. 2255, уписане у лист непокретности 23, к. о. Бочац Доњи, што се односи на дио к. ч. 2255, уписане у з. к. ул. 22 к. о. Бочац Доњи (стари премјер) у површини од 17,10 м², шрафирано зеленом бојом на скици лица мјеста од 1. јула 2014. године, коју је сачинио судски вјештак (...), која чини саставни дио пресуде, све у року од 30 дана од дана доношења пресуде.

Извршни поступак

7. Из расположивих докумената произлази да је по апелантовом приједлогу од 15. новембра 2016. године за доношење рјешења о извршењу на основу извршне

исправе – пресуде Основног суда из тачке 6 ове одлуке Основни суд 23. маја 2017. године донио Рјешење о извршењу број 71 9 И 248922 16 И којим је одредио извршење тако што је овластио апеланта да на трошак извршеника повјери предузећу Бунић Компани д.о.о. Бањалука уклањање дијела грађевинског објекта (гараже), односно потпорног зида, све како је наведено у изреци правоснажне пресуде.

8. Одлучујући о приговору извршеника Основни суд је Рјешењем број 71 0 И 248922 16 И од 13. јуна 2018. године одбио приговор, те је рјешење о извршењу остављено на снази.

9. Извршеник је у приговору навео да извршни суд приликом доношења рјешења о извршењу није на законит начин цијенио извршну исправу зато што извршна исправа мора бити подобна за извршење у смислу одредбе члана 27 Закона о извршном поступку (у даљњем тексту: ЗИП), и то на начин да предмет извршења мора бити одредив и разумљив. Извршеник је приговорио да није могуће уклонити дио грађевинског објекта – гаражу у површини од 4,40 м², а да приликом рушења за њега не наступи штета, да спорна гаража представља јединствену грађевинску цјелину са стамбеним објектом који је на спрату, да би се рушењем гараже нарушила стабилност цијелог објекта, односно срушила би се цијела гаража, те да би му рушењем потпорног зида, такође, била нанесена штета. У приговору је извршеник навео да је савјестан градитељ, због чега је покренуо парнични поступак ради утврђења да је на основу досјелости стекао право својине на дијелу апелантове непокретности.

10. Одлучујући о оправданости приговора Основни суд се позвао на одредбе ЗИП-а, и то чл. 47, 22, 23, те 208, које је цитирао. Затим је Основни суд нагласио да је суд донио рјешење о извршењу у складу с одредбом члана 208 ЗИП-а на основу извршне исправе – Пресуде Основног суда број 71 0 П 169388 13 П од 3. априла 2015. године, која је постала правоснажна 8. септембра 2016. године, којом је извршеник обавезан да уклони дио грађевинског објекта како је то прецизирано у изреци пресуде. У вези с тим Основни суд је истакао да је одредбом члана 27 став 1 ЗИП-а прописано да је извршна исправа подобна за извршење ако су у њој назначени тражилац извршења и извршеник, те предмет, врста, обим и вријеме испуњења обавезе уз нагласак да је постојање извршне исправе одређеног садржаја нужна претпоставка за допустивост извршења. Основни суд је, сходно наведеном, закључио да је предметна извршна исправа подобна за извршење јер је предмет потраживања одређен тако што је утврђено шта извршеник треба да чини, па је сходно томе без основа приговор извршеника да извршна исправа није подобна за извршење. Исто тако наводи извршеника да би му уклањањем дијела грађевинских објеката била нанесена штета нису разлози који спречавају извршење.

11. Наводи извршеника да је покренуо парнични поступак ради утврђења права својине по основу досјелости и да је савјестан градитељ дијела гараже и потпорног

зида, према мишљењу Основног суда, нису разлози који спречавају извршење јер је суд у предметном поступку одредио извршење на основу извршне исправе, пресуде Основног суда која није укинута, поништена, преиначена, нити на други начин стављена без дејства, а вођење наведеног парничног поступка не може да утиче на спровођење правоснажне и извршне исправе. Основни суд је закључио да извршеник није навео нити један разлог који би могао спријечити извршење у предметној извршној ствари, па је примјеном одредби чл. 47 и 49 ЗИП-а одлучено као у диспозитиву рјешења.

12. Одлучујући о жалби извршеника Окружни суд је донио Рјешење број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године којим је ставом 1 диспозитива жалбу дјелимично уважио, оспорено рјешење преиначио тако да је приговор извршеника дјелимично уважен и рјешење о извршењу у дијелу којим је одређено извршење као у изреци извршне исправе, Пресуде Основног суда број 71 0 И 248922 16 И од 13. јуна 2018. године, тако да је у том дијелу приједлог за извршење одбијен. Ставом 2 диспозитива рјешења жалба извршеника је у осталом дијелу одбијена, те је потврђено побијано рјешење у преосталом дијелу којим је одржано на снази рјешење о извршењу којим је наложено извршенику да исплати трошкове парничног и извршног поступка у износу од 2.044,40 КМ, односно 284,00 КМ (све прецизније наведено у диспозитиву рјешења).

13. Након што је испитао жалбене наводе извршеника (који се у битном не разликују од навода истакнутих у приговору) Окружни суд је закључио да су основани. Окружни суд је нагласио да је погрешан закључак првостепеног суда да је предметна извршна исправа подобна за извршење на основу члана 27 ЗИП-а јер, према оцјени тог суда, извршном исправом није одређен предмет и обим чинидбе коју извршеник треба да изврши.

14. Свака кондемпнаторна извршна исправа „у виду осуде на одређену чинидбу“ мора да садржи јасну одлуку не само о правном односу него и о праву и дужности у том односу. Извршна исправа мора садржавати потпуно и прецизно одређену обавезу тако да се она може принудно извршити у судском извршном поступку. У конкретном случају извршенику је извршном исправом наложена чинидба да уклони дио грађевинског објекта (гараже) с припадајућим степеницама које су изграђене на дијелу означене парцеле у површини од 4,40 м² шрафирано жутом бојом на скици лица мјеста, која чини саставни дио пресуде. Према оцјени Окружног суда, овакав кондемпнаторни налог извршенику не представља садржај ваљане извршне исправе јер налог на чинидбу мора да буде конкретан и свестрано одређен – у субјективном смислу (у погледу странака) и у објективном смислу (у погледу предмета спора, односно обавезе). Окружни суд је затим нагласио да када се захтијева уклањање дијела грађевинског објекта у извршној исправи морају да буду означени не само земљишно-књижни подаци на којем се дио грађевине налази „него и у метрима у погледу тачно одређених димензија (дужина, ширина и

висина)“. Сходно томе, Окружни суд сматра да у таквим околностима није довољно позивање на скицу вјештака геодетске струке. Све и када би се прихватило да се извршење може спровести на основу скице вјештака геодетске струке, њеном анализом Окружни суд је утврдио да у скици нису видљиви претходно наведени подаци, већ је одређен само дио парцеле у површини од 4,10 м² обојено жутим. На том дијелу парцеле поред дијела гараже, према садржају извршне исправе, налазе се степенице које на скици нису означене, па су потпуно изостали подаци о висини и ширини степеница, што је требало бити не само саставни дио скице већ и саставни дио извршне исправе. Иста ситуација је и с налогом за уклањање потпорног зида за који у извршној исправи постоје подаци да је плаве боје и на ком дијелу парцеле, али без означавања димензија у погледу дужине, висине и ширине. Осим тога, из извршне исправе није јасно шта то и који конкретан дио извршеник треба да преда у посјед апеланту јер спорно земљиште, чија се предаја захтијева, мора да буде јасно идентификовано и описано у изреци пресуде. Када се налаже предаја у посјед одређеног дијела земљишта у извршној исправи тај дио мора да буде тако ограничен и детаљно описан да би се таква пресуда могла извршити. Тај дио земљишта мора да буде означен не само земљишно-књижним подацима него и метрима и границама према сусједу или страни свијета, да се ближе одреди према полигоним тачкама или другим сталним тачкама које користе геометри.

15. Затим је Окружни суд подсетио да је у извршном поступку предмет потраживања неко давање, чињење, нечињење или трпљење и исто је по својој природи облигационо-правна категорија, па се извршивост чинидбе цијени с аспекта супстанцијално-правних одредби Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО) имајући у виду да предмет потраживања треба да буде могућ, допуштен, одређен или одредив. Потраживање је извршиво ако је такве природе и карактера да га је могуће остварити у објективном смислу, у реалности и према општим правилима и схватању у праву, а што и јесте циљ поступка принудног извршења извршних одлука. Међутим, оно што је у праву немогуће не може се очекивати ни да се у извршном поступку оствари.

16. Како у конкретном случају предмет обавезе извршенику из извршне исправе није јасно одређен, а притом се може рећи да ни уклањање дијела грађевинског објекта према садржају извршне исправе није могуће, предметна извршна исправа, према оцјени Окружног суда, није подобна за извршење у дијелу главне ствари. Одредбом члана 49 став 3 ЗИП-а прописано је да ако суд усвоји приговор према околностима случаја обуставиће се извршење у цијелости или дјелимично и укинута спроведене радње, а иста одредба се примјењује и у жалбеном поступку. Како је овај суд жалбу извршеника дјелимично уважио, то је примјеном исте законске одредбе одлучено као у ставу 1 диспозитива рјешења, а све наведено примјеном одредбе члана 235 тачка 3 Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП) у вези са чланом 21 ЗИП-а.

17. Насупрот горе наведеном, побијано првостепено рјешење је правилно у дијелу у којем је одржано на снази рјешење о извршењу којим је извршенику наложено да плати трошкове парничног и извршног поступка, па је у том дијелу приговор извршеника одбијен.

18. Из расположивих документа произлази да је Закључком број 71 0 И 248922 16 И од 22. јануара 2020. године утврђено да је поступак завршен јер је извршеник у цијелости исплатио трошкове извршног поступка.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

19. Апелационим наводима се тврди да је оспореним рјешењем Окружног суда у дијелу којим је одбијен приједлог за извршење повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став (1) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Европске конвенције и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Кршење наведених права се доводи у везу с утврђивањем чињеница и примјеном права. Из навода апелације, између осталог, произлази да је погрешан став Окружног суда да није одређен предмет и обим чинидбе коју извршеник треба да изврши јер изрека извршне пресуде садржи све битне елементе за извршење будући да је потпуно и јасно одређена обавеза коју је потребно извршити. Апелацијом се истиче да је у парничном и извршном поступку предузето све како би се прецизирао узурпирани дио земљишта који је у апелантовој својини, а који пресудом треба да му се врати у посјед, при чему наводи да је тужбени захтјев управо прецизиран према налазу и мишљењу вјештака, при чему је наглашено да скица лица мјеста чини саставни дио пресуде и да она садржи све битне елементе потребне за извршење (о томе се изјаснио и вјештак након доношења оспорене одлуке Окружног суда).

20. Такође у пракси не постоји тродимензионална израда налаза и мишљења вјештака, на чему Окружни суд инсистира (висина, дужина и ширина). Током парничног поступка је тачно утврђено који дио земљишта је узурпирао извршеник и који дио грађевинског објекта је бесправно изграђен на апелантовом земљишту, те је вјештак прецизном квадратуром површине одредио дио спорних грађевина и земљишта које је извршеник узурпирао. Ако је циљ извршног поступка да се изврши одлука у којој је утврђено неко право, онда апеланту није јасно зашто Окружни суд није допустио да се изврши одлука у којој је установљено да је повријеђено апелантово право својине. Надаље се апелацијом истиче да је извршеник у жалби истицао да је немогуће извршити рушење спорног објекта, а да извршенику не настане штета, али није спомињао да је извршна исправа

неодређена, да јој недостаје дужина, ширина и висина, коте или страна свијета, што је доказ да се у досадашњој пракси наведени подаци и нису стављали у извршне исправе. Осим тога, из оспореног рјешења Окружног суда није јасно на основу којих прописа је тај суд утемељио своју одлуку, па је јасно да је оспорена одлука произвољна. Предложено је да се апелација усвоји, да се утврди кршење апелантових права на која се у апелацији позвао, да се оспорено рјешење укине и предмет врати на поновно одлучивање. Апелант, такође, тражи да му се због дужине трајања извршног поступка досуди накнада у износу од 1.000,00 КМ.

21. Апелант је уз апелацију доставио изјашњење вјештака геодетске струке на оспорено рјешење, који је навео да му није јасно образложење Окружног суда зато што је снимање приликом увиђаја извршено геодетским инструментима, а израда скице лица мјеста извршена је на основу снимљених података у рачунару. На основу координата геодетских тачака, геодетским инструментима могуће је на терен пренијети било који од тражених података који је изнесен у констатацији другостепеног суда, али то мора да уради геодет.

б) Одговори на апелацију

22. Окружни суд је навео да у цијелости остаје при разлозима датим у оспореној одлуци јер тај суд и даље сматра да извршна исправа није подобна за извршење (не постоје техничке могућности за уклањање дијела грађевинског објекта), при чему је тај суд дао разлоге у побијаној одлуци. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

23. Основни суд је хронолошки описао ток поступка исцрпно презентујући одлучење тог и Окружног суда, информисући уједно Уставни суд да је закључком од 22. јануара 2020. године утврђено да је извршни поступак завршен јер је извршеник исплатио трошкове извршног поступка.

24. Извршеник је у исцрпном одговору на апелацију све апелационе приговоре оцијенио неоснованим, те је свему подржао став Окружног суда, предложивши да се апелација одбаци као недопуштена.

V. Релевантни прописи

25. **Закон о извршном поступку** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 – одлука УСРС, 60/17 – одлука УСБиХ, 115/17 – одлука УСБиХ, 58/18 – рјешење УСБиХ и 66/18) у релевантном дијелу гласи:

Хитност и редослијед поступања

Члан 5.

(1) У поступку извршења суд је дужан да поступа хитно.

(2) Суд је дужан да предмете узима у рад редом како их је примио, осим ако природа потраживања или посебне околности захтијевају да се поступи другачије.

Основе за одређивање извршења

Члан 22.

Суд одређује извршење само на основу извршне или вјеродостојне исправе, ако овим законом није другачије одређено.

Подобност извршне исправе за извршење

Члан 27. став (1)

(1) Извршна исправа подобна је за извршење ако су у њој назначени тражилац извршења и извршеник те предмет, врста, обим и вријеме испуњења обавезе.

Приједлог за извршење

Члан 36. став (1)

(1) Приједлог за извршење мора садржавати захтјев за извршење у којем ће бити назначена извршина или вјеродостојна исправа на основу које се тражи извршење, тражилац извршења и извршеник, потраживање чије се остварење тражи, средство којим извршење треба спровести, предмет извршења ако је познат, као и друге податке који су потребни за спровођење извршења.

Извршење ради остварења обавезе на радњу коју може обавити и друго лице

Члан 208. став (1)

(1) Извршење ради остварења обавезе на радњу коју може обавити и друго лице спроводи се тако да суд овлашћује тражиоца извршења да на трошак извршеника повјери другом лицу да ту радњу обави или да је обави он сам.

26. **Закон о облигационим односима** („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) у релевантном дијелу гласи:

Какав мора бити предмет обавезе

Члан 46

(1) Уговорна обавеза може се састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу.

(2) Она мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива.

Кад је предмет одредив

Члан 50. став (1)

(1) Предмет обавезе је одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су стране оставиле трећем лицу да га одреди.

VI. Допустивост

27. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

28. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом повија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

29. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Окружног суда број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године (став 1), против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелантов пуномоћник је примио 10. децембра 2018. године, а апелација је поднесена 7. фебруара 2019. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

30. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

31. Апелант повија рјешење Окружног суда тврдећи да је тим рјешењем повријеђено његово право из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, укључујући и сегмент суђења у разумном року, те члана III/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана 13 Европске конвенције.

Право на правично суђење

32. Члан III/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

33. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

34. У вези с примјењивошћу члана 6 став 1 Европске конвенција на конкретан случај, Уставни суд се позива на сопствену праксу заузету у предмету број АП 4666/16 (види Уставни суд, Одлука број АП 4666/16 од 6. децембра 2018. године, доступна интернет страници Уставног суда www.ustavisud.ba). Стога, Уставни суд мора испитати да ли је поступак пред редовним судовима био правичан онако како захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

А) У односу на оспорену одлуку

35. У конкретном случају апелант сматра да је произвољним поступањем Окружног суда онемогућен у праву да се правоснажна и извршна пресуда спроведе и да се у извршном поступку предложеним извршењем отклони незаконитост која је утврђена у парничном поступку. Апелант наглашава да је током парничног поступка спроведено вјештачење по вјештаку геодетске струке, да је сачињен налаз и мишљење вјештака, сходно којем је апелант усагласио изреку пресуде, те да је извршен и увиђај на лицу мјеста на основу којег је сачињена скица лица мјеста која чини саставни дио пресуде, те да скица лица мјеста садржи све битне елементе за спровођење извршне исправе. Апелант сматра да је оспорено рјешење произвољно јер је засновано на погрешно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени права.

36. Прије испитивања оправданости изнесених приговора Уставни суд констатује да ће се испитивање приговора ограничити на оспорени дио рјешења Окружног суда којим је правоснажно одбијен апелантов приједлог за извршење (став 1 диспозитива рјешења).

37. Имајући у виду чињеничне околности конкретног случаја, односно околност да је оспореним рјешењем апеланту ускраћено право на извршење правоснажне судске одлуке, Уставни суд сматра сврсисходним да укаже на став Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд): „Суд понавља да члан 6 став 1 гарантује сваком лицу право да сваки захтјев везан за његова грађанска

права и обавезе изнесе пред суд или трибунал: на тај начин, он укључује и ‘право на суд’, гдје право приступа, тј. право на покретање грађанског поступка пред судовима представља један аспект. Ипак, такво право је илузорно ако правни систем уговорне државе дозвољава да правоснажна и обавезујућа судска одлука остане неважећа на штету једне стране. Било би незамисливо да члан 6 став 1 детаљно описује процедуралне гаранције доступне странама у поступку – поступку који је објективан, јаван и у прописаном року – без заштите у погледу имплементације судских одлука. Тумачити члан 6 као члан који води рачуна само о приступу судовима и вођењу поступка довело би до ситуације која је неспојива с принципом владавине права, на чије су се поштовање уговорне стране обавезале приликом ратификације Конвенције. Према томе, извршење пресуде било којег суда мора се посматрати као саставни дио ‘суђења’ у сврху члана 6“ (види *Hornsby против Грчке*, 19. март 1997, тачка 40, Извјештаји 1997-II и *Immobiliare Saffi против Италије* [GC] број 22774/93, тачка 63, ECHR 1999-V). Један од основних аспеката владавине права јесте принцип правне извјесности, који, између осталог, тражи да се, када суд нешто коначно утврди, његова одлука не доводи у питање (види *Brumărescu против Румуније* [GC] број 28342/95, тачка 61, ECHR 1999-VII и Јеличић против Босне и Херцеговине број 41183/02, тачка 44, ECHR 2006-XII).

38. Уставни суд, такође, указује да је у својој пракси разматрао питање подобности извршне исправе за извршење у смислу члана 27 став (1) ЗИП-а с аспекта права на правично суђење и имовину, те је у више својих одлука, узимајући у обзир околности конкретног случаја, одбијао апелације, односно одбацивао их као *prima facie* неосноване (види, између осталих, Уставни суд *АП 3169/18* од 22. априла 2020. године, *АП 4178/17* од 19. септембра 2019. године и *АП 1210/09* од 13. јуна 2012. године, доступне на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). У цитираним предметима Уставни суд, имајући виду да је у извршној исправи недостајао новчани износ доприноса (*op. cit. АП 4178/17*, тачка 31), односно да у извршној исправи није одређена ширина пролаза у дијелу дужине спорног пута (*op. cit. АП 1210/09*, тачка 16), те да предмет обавезе није индивидуално одређен, нити је одредив (*op. cit. АП 3169/18*, тачка 44), није нашао произвољност у образложењима редовних судова да извршна исправа не испуњава услове из члана 27 став (1) ЗИП-а, због чега није подобна за извршење.

39. Уставни суд, такође, подсјећа и на праксу у којој је утврђено кршење права на правично суђење јер је Уставни суд утврдио да је редовни суд у извршном поступку произвољно примјенио материјално и процесно право када је закључио да у предметном поступку не постоји извршна исправа подобна за извршење (у предмету број *АП 4039/17* редовни суд је одбио приједлог за извршење јер је утврдио да назначени извршеник (кантон) из приједлога за извршење није одређен у извршној исправи, те да стога извршна исправа није подобна за извршење у смислу члана 27 став 1 ЗИП-а; види Уставни суд, Одлука о допуствости и

меритуму број АП 4039/17 од 23. априла 2018. године, тач. 33 и 35, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

40. Уставни суд подсјећа да је питање извршења правоснажних пресуда за додјелу стана за које су судови сматрали да нису довољно одређене разматрао у својим одлукама бр. АП 2188/07 од 28. априла 2010. године и АП 3556/17 од 11. јуна 2019. године (види Уставни суд, одлуке о допустивости и меритуму бр. АП 2188/07 од 28. априла 2010. године, тач. 25–35 и АП 3556/17 од 11. јуна 2019. године, тач. 31–40, доступне на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba), у којима је закључио да је дошло до повреде права апеланата на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у ситуацији када су редовни судови у поступку извршења правоснажне судске пресуде произвољно примијенили одредбе члана 27 ЗИП-а. Такође, у предмету број АП 2900/18 Уставни суд је закључио да је побијаним рјешењима повријеђено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције с обзиром на то да је другостепени суд приликом доношења побијаног рјешења којим је одбијен приједлог за извршење у дијелу који се односи на предају стана занемарио да је основни циљ извршног поступка као поступка грађанскоправне природе заштита субјективних права учесника у поступку, те хитно и ефикасно принудно намирење њихових потраживања, а да при томе давање преваге принципу строгог формалног легалитета не смије угрозити остварење сврхе извршног поступка, до чега је дошло у предметном случају (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 2900/18 од 6. новембра 2018. године, тачка 54, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

41. Враћајући се на конкретан предмет Уставни суд наглашава да је постојање извршне исправе одређеног садржаја основна претпоставка за допустивост извршења, али уколико извршна исправа нема законом утврђени садржај она као таква није подобна за извршење. Ставом 1 члана 27 ЗИП-а прописани су елементи које извршна исправа треба да посједује да би била подобна за извршење јер недостатак било којег од прописаних елемената извршну исправу чини неподобном за извршење.

42. Сходно изнесеном, Уставни суд запажа да је Окружни суд, имајући у виду одредбу члана 27 став (1) ЗИП-а, утврдио да извршна исправа у конкретном случају није подобна за извршење, односно да нису одређени предмет и обим чинидбе. До таквог закључка Окружни суд је дошао увидом у садржај изреке правоснажне пресуде и скице лица мјеста указавши на њихове недостатке (види тач. 14, 15 и 16 ове одлуке). Уставни суд запажа да је Окружни суд, осим недостатака у извршној исправи и скици лица мјеста, уочио и да је предмет чинидбе, онако како је одређен, немогућ јер „оно што је у праву немогуће не може се очекивати

ни да се у извршном поступку оствари“. Уставни суд запажа да је Окружни суд (не)могућност извршења предмета чинидбе сагледао „с аспекта супстанцијалних одредби ЗОО“.

43. Уставни суд подсјећа да предмет потраживања јесте чињење или нечињење и оно је по својој природи заиста облигационо-правна категорија, како је то и навео Окружни суд. Сходно члану 46 став 2 ЗОО предмет потраживања мора бити могућ, допуштен и одређен или одредив. Предмет потраживања је одређен ако је унапријед тачно утврђено шта дужник треба тачно да чини или не чини да би одговорио својој обавези, а одредив ако извршна исправа садржи елементе путем којих се може утврдити шта дужник треба да чини или не чини (члан 50 ЗОО).

44. Имајући у виду све релевантне околности конкретног случаја у контексту цитираних одредби ЗОО Уставни суд не може прихватити образложење Окружног суда да извршна исправа и њен саставни дио (скица лица мјеста) у конкретном случају не испуњавају услове из члана 27 став (1) ЗИП-а. Уставни суд заправо у потпуности прихвата образложење Основног суда који је јасно навео да извршна исправа садржи све елементе које прописује члан 27 став (1) ЗИП-а и да је таква исправа подобна за извршење, оцијенивши да су сви приговори извршеника неосновани (види тач. 10 и 11 ове одлуке).

45. За разлику од образложења Основног суда, Уставни суд запажа да је Окружни суд приликом одлучења утврдио да предмет чинидбе није тачно (јасно) одређен (другостепени суд се није бавио питањем да ли је предмет чинидбе евентуално одредив) јер недостаје „у метрима у погледу тачно одређених димензија (дужина, ширина и висина)“. Уставни суд при томе примјећује да се Окружни суд приликом одлучења упустио у оцјену скице лице мјеста, која је саставни дио извршне исправе, налазећи да у скици недостају степенице као саставни дио гараже, али и други параметри који су за тај суд битни за одлучење (метри, дужина, висина, тачке, стране свијета), тврдећи да земљишно-књижни подаци и различитим бојама шрафирана спорна површина нису довољни за извршење. У вези с таквим образложењем Уставни суд, прије свега, сматра да је за анализу скице лице мјеста потребно стручно знање јер скица лица мјеста, осим катастарско-књижних података и различитим бојама шрафиране спорне површине, садржи и друге податке и ознаке. Уставни суд запажа да је анализу скице лица мјеста утврдио парнични суд уз помоћ вјештака. Наиме, вјештак је стручно лице које се појављује у функцији доказног средства када је у спору за утврђивање чињеница потребно стручно знање којим суд не располаже. Садржај вјештачења је одређен домашајем овлашћења која припадају вјештаку, а суд у сваком конкретном спору утврђује садржај вјештачења с обзиром на природу и карактер чињеница које су предмет доказивања. У конкретном случају задатак вјештака у парници је био да, између осталог, на терену видно означи спорну површину у налазу и мишљењу, али и скици лица мјеста, која је саставни дио извршне исправе. Уставни суд запажа да су

акти вјештака цијењени као докази од стране парничног суда према принципима слободне оцјене доказа, да ниједна страна у поступку актима вјештака није приговорила, да је парнични суд утврдио да су акти вјештака сачињени по правилима струке, на основу којих је одлучено као у изреци извршне исправе. Уставни суд, такође, запажа да је Основни суд у извршном поступку, поступајући у складу са чланом 208 став (1) ЗИП-а, овластио апеланта да на трошак извршеника спровођење извршења повјери фирми која (би требало да) је специјализована за чинидбе из извршне исправе.

46. Уставни суд подсјећа да је циљ извршног поступка хитно и ефикасно принудно намирење потраживања тражиоца извршења и да је стога постојање извршне исправе нужна претпоставка за одређивање извршења у поступку у којем се поступа по јасно утврђеним принципима, међу којима су, између осталих, најважнији принцип диспозиције, принцип формалног легалитета и принцип заштите интереса странака у поступку (тражиоца извршења и извршеника). С тог аспекта Уставни суд подсјећа да принцип формалног легалитета заузима средишње мјесто и подразумијева немогућност да се у извршном поступку извршна исправа донесена у парничном или неком другом поступку преиспитује, мијења или прилагођава (*op. cit. АП 3169/18*, тачка 43). Сходно томе, Уставни суд сматра да се Окружни суд као извршни суд упустио у преиспитивање извршне исправе, односно скице лица мјеста као њеног саставног дијела, која је испитана и анализирана у парничном поступку уз помоћ вјештака, чиме је Окружни суд, поступајући ван својих овлашћења, нарушио принцип формалног легалитета. Према оцјени Уставног суда, рјешењем Окружног суда нарушен је и принцип заштите интереса свих странака у поступку, а не само извршеника као у конкретном случају.

47. Коначно, у вези с образложењем Окружног суда да су предметне чинидбе и немогуће, Уставни суд може претпоставити да је Окружни суд приликом одлучења немогућност извршења везао за чињеницу да је извршном исправом, између осталог, наложено рушење дијела грађевинског објекта (гараже) у обиму прецизираном у м², а који чини једну грађевинску цјелину, чиме би наступиле штетне посљедице за извршеника, а што није разлог да се извршење не допусти, како је то навео Основни суд. Међутим, према мишљењу Уставног суда, Окружни суд је при томе изгубио из вида да су изреком извршне исправе извршенику наложене три чинидбе и да се једна од њих односила на предају у посјед узурпираног земљишта на којем нема бесправно изграђених грађевина извршеника. Сходно томе, Уставни суд не може претпоставити зашто би предаја у посјед дијела земљишта, које је извршеник узурпирао и чији је обим назначен у извршној исправи, али и у скици лица мјеста, била немогућа за извршење, односно зашто је та чинидба *per se* немогућа.

48. У конкретном случају Уставни суд сматра да је Окружни суд оспореним рјешењем нарушио принцип формалног легалитета, али и принцип заштите свих

странака у извршном поступку јер је апеланту, упуштајући се у преиспитивање извршне исправе, и то скице лице мјеста као саставног дијела пресуде, ускратио право на отклањање посљедица насталих узурпацијом дијела апелантових непокретности штитећи искључиво интересе извршеника, чиме је извршење извршне исправе постало илузорно.

49. Сходно наведеном, Уставни суд закључује да је оспореним рјешењем Окружног суда прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Б) Право на суђење у „разумном року“

50. Уставни суд запажа да апелант предметни поступак оспорава и у односу на његову дужину трајања, па ће Уставни суд наведени поступак размотрити и с тог аспекта.

а) Релевантни принципи

51. Уставни суд, прије свега, истиче да се, према конзистентној пракси Европског и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора оцјењивати у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-I, став 38).

52. Осим тога, Уставни суд, подржавајући праксу Европског суда, подсећа на то да члан 6 став 1 Европске конвенције намеће државама уговорницама дужност да организују своје правосудне системе тако да судови могу задовољити услове тог члана, укључујући и обавезу да поступају у предметима у разумном року (види Европски суд, *Мариновић против Хрватске*, пресуда од 6. октобра 2005. године, став 23).

б) Период који се узима у обзир

53. Уставни суд запажа да апелант оспорава одлуку Окружног суда у дијелу којим је укинута рјешење о извршењу и одбијен приједлог за извршење, те ће стога Уставни суд дужину трајања извршног поступка сагледати закључно с оспореним рјешењем Окружног суда. Уставни суд запажа да је апелант приједлог за извршење поднио 15. новембра 2016. године, а да је Окружни суд одлуку о жалби извршеника донио 15. новембра 2018. године. Дакле, релевантни период који ће Уставни суд испитати јесте период од двије године.

ц) **Анализа дужине трајања поступка**

54. Прије свега, Уставни суд подсјећа да је одредбом члана 5 став (1) ЗИП-а као основни принцип извршног поступка прописан „принцип хитности“. Наведени принцип у извршном поступку се огледа кроз прописивање краћих рокова за предузимање појединих извршних радњи било од странака или суда. У суштини, ради се о захтјеву исказаном у принципима економичности и ефикасности извршног поступка, те правовремености пружања правне заштите тражиоцу извршења, те је у досадашњој правној теорији истицано да је хитност поступања примарно интерес тражиоца извршења, индиректно и извршеника јер се смањују трошкови и брзо отклања неизвјесност у правној позицији субјеката.

55. Уставни суд примјећује да су редовни судови у периоду од двије године донијели три одлуке и да је извршни поступак у дијелу главне ствари правоснажно окончан оспореним рјешењем Окружног суда. Дакле, имајући у виду одредбу члана 5 ЗИП-а и релевантне околности конкретног случаја Уставни суд не може извести закључак да су изнесени приговори оправдани, односно да дужина трајања поступка не задовољава критеријуме члана 6 став (1) Европске конвенције. Стога, Уставни суд закључује да није прекршено апелантово право на суђење у „разумном року“ као сегмента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали приговори

56. С обзиром на закључак да је дошло до кршења права на правично суђење у односу на оспорено рјешење Окружног суда, Уставни суд сматра да није потребно посебно образлагати апелантово позивање на кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у контексту оспореног рјешења.

VIII. Закључак

57. Уставни суд закључује да постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на оспорено рјешење када је Окружни суд, упуштајући се у преиспитивање извршне исправе, која посједује елементе из члана 27 став (1) ЗИП-а, нарушио принцип формалног легалитета, те принцип заштите свих странака у извршном поступку, те када је изостало образложење зашто су предметне чинидбе на начин како су одређене немогуће.

58. С друге стране, не постоји кршење права на правично суђење у сегменту суђења у разумном року када је извршни поступак трајао двије године, а у оквиру

тог периода се одлучивало о апелантовом приједлогу за извршењу и о правним лијековима извршеника, што је прихватљиво и у складу с гаранцијама члана 6 став 1 Европске конвенције.

59. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

60. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић

Predmet broj AP 809/19

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija „Veritas Automotive“ d.o.o. Sarajevo, kojeg zastupa Armin Mušija, odvjetnik iz Sarajeva, podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Pr 693371 18 Pžp od 20. prosinca 2018. godine

Odluka od 10. studenog 2020. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 809/19**, rješavajući apelaciju „**Veritas Automotive**“ d.o.o. Sarajevo, na temelju članka VI/3. (b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 10. studenog 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija „Veritas Automotive“ d.o.o. Sarajevo.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Pr 693371 18 Pžp od 20. prosinca 2018. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. „Veritas Automotive“ d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Armin Mušija, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 22. veljače 2019. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 Pr 693371 18 Pžp od 20. prosinca 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kantonalna uprava za inspekcijske poslove) zatraženo je 15. rujna 2020. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i Kantonalna uprava za inspekcijske poslove su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 22. do 30. rujna 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Inspektor rada Kantonalne uprave za inspekcijske poslove (u daljnjem tekstu: kantonalni inspektor) je 22. siječnja 2018. godine u 12.20 sati i 23. siječnja 2018. godine u 9.15 sati u apelantovim prostorijama izvršio inspekcijski nadzor i o tome sačinio zapisnik broj UP-1-14-09-34-0060018-09/30. Kantonalni inspektor je utvrdio i zapisnički konstatirao da je apelant radno angažirao osobe koje su zatečene na radu prilikom inspekcijskog nadzora u apelantovim radnim prostorijama na obavljanju poslova koji predstavljaju poslove iz apelantove registrirane djelatnosti i predmeta poslovanja. U zapisniku je konstatirano da su navedene osobe poslove obavljale na temelju Ugovora o angažiranju radne snage zaključenog između „Prevent Direkta“ d.o.o. Sarajevo, kao davatelja usluge (u daljnjem tekstu: davatelj usluge), i apelanta, kao korisnika usluge, te da te osobe imaju zaključen ugovor o radu sa davateljem usluge, odnosno da nemaju zaključen ugovor o radu sa apelantom kod kojeg su obavljale navedene poslove. Dalje je navedeno da Zakon o radu (u daljnjem tekstu: ZOR) ne poznaje institut „ustupanja“ radnika od druge pravne osobe, već da propisuje način zasnivanja radnog odnosa zaključivanjem ugovora o radu između poslodavca i radnika u kojem je poslodavac osoba koja radniku daje posao i za koju je radnik dužan obavljati poslove prema ugovoru o radu. U konkretnom slučaju, kako je zaključio kantonalni inspektor, postoji situacija u kojoj radnik koji ima zaključen ugovor o radu sa davateljem usluge obavlja poslove iz

apelantove registrirane djelatnosti, odnosno „ustupa“ se kao radna snaga apelantu, a što ZOR ne poznaje. Zapisnik je dostavljen apelantu radi davanja eventualnih primjedaba.

6. Apelant je 26. siječnja 2018. godine kantonalnom inspektoru dostavio primjedbe na zapisnik od 22. i 23. siječnja 2018. godine. Kantonalni inspektor je 7. veljače 2018. godine apelantu dostavio odgovor na navedene primjedbe, te ga obavijestio da će, sukladno zakonskim ovlastima, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv apelanta.

7. Kantonalni inspektor je 19. veljače 2018. godine Općinskom sudu, sukladno članku 62. u svezi sa člankom 54. stavak 1. Zakona o prekršajima, podnio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv apelanta, kao pravne osobe, zbog prekršaja iz članka 4. ZOR-a u svezi sa člankom 170. stavak 1. istog zakona. U zahtjevu je navedeno da prilikom inspeksijskog nadzora apelant sa zatečenim osobama nije zasnovao radni odnos, a obzirom na to da su navedene osobe obavljale poslove koji proizlaze iz apelantove redovite i registrirane djelatnosti, njih je apelant mogao angažirati samo zaključivanjem ugovora o radu i prijavom na obvezna osiguranja, a što nije učinio, čime se ostvarilo biće prekršaja iz članka 4. ZOR-a.

8. Rješenjem Općinskog suda broj 65 0 Pr 693371 18 Pr od 9. srpnja 2018. godine apelant je proglašen odgovornim zato što je 22. siječnja 2018. godine u 12.20 sati i 23. siječnja 2018. godine u 9.15 sati u apelantovim prostorijama inspeksijskim nadzorom koji je izvršio kantonalni inspektor utvrđeno i zapisnički konstatirano da je apelant radno angažirao putem ugovora o angažiranju radne snage od davatelja usluge na poslovima iz apelantove redovite djelatnosti 56 poimenično navedenih osoba, čime je počinio prekršaj iz članka 4. ZOR-a, pa mu je na temelju članka 170. stavak 1. istog zakona utvrđena novčana kazna u iznosu od po 500,00 KM za svakog zatečenog radnika, te mu je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 15.000,00 KM. Također je odlučeno da je apelant dužan platiti i troškove prekršajnog postupka u paušalnom iznosu od 150,00 KM, a sve u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti prvostupanjskog rješenja.

9. U obrazloženju rješenja Općinski sud je naveo da je, postupajući po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, zakazao usmeni pretres 26. lipnja 2018. godine na koji su uredno pristupile stranke u postupku. Nakon što je proveo predložene dokaze optužbe i dokaze apelantove obrane Općinski sud je u obrazloženju odluke naveo da je analizom i ocjenom provedenih dokaza, te dovodeći ih u svezu sa navodima apelantove obrane utvrdio da je apelant počinio prekršaj za koji se tereti. Istaknuto je da je u predmetnom prekršajnom postupku utvrđeno da je između stranaka u postupku nepobitno da je 56 osoba koje su zatečene kod apelanta prilikom inspeksijskog nadzora bilo u radnopravnom statusu kod davatelja usluge, a što su sve one potvrdile kako svojim izjavama tijekom usmenog pretresa, tako i materijalnim dokazima koje su predložili i koji su provedeni na usmenom pretresu.

10. Općinski sud je, dalje, istaknuo da je odredbom članka 4. stavak 1. ZOR-a propisano da se zasnivanje radnog odnosa temelji na činjenici stupanja na rad radnika na temelju zaključenog ugovora o radu, a da je stavkom 2. istog članka propisano da, nakon zaključivanja ugovora o radu, poslodavac je dužan prijaviti radnika na mirovinsko-invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, osiguranje za slučaj neuposlenosti sukladno Zakonu. Također je istaknuto da je člankom 5. ZOR-a propisano da poslodavac, u smislu navedenog zakona, jeste fizička ili pravna osoba koja radniku daje posao na temelju ugovora o radu. Navedene zakonske odredbe, kako je zaključio Općinski sud, ukazuju da poslodavac sa uposlenicima mora zaključiti ugovor o radu ako se obavljaju poslovi iz temeljne –redovite djelatnosti poslodavca. U konkretnom slučaju apelant je, što nije prijeporno među strankama, angažirao na temelju ugovora o angažiranju radne snage (koji je zaključio sa davateljem usluge) osobe, koje su u izreci tog rješenja bliže pobrojane, radi obavljanja poslova iz apelantove redovite, odnosno temeljne djelatnosti, a sa kojima nije zaključio, niti je mogao zaključiti ugovor o radu. Na temelju rezultata provedenog postupka, nepobitno je utvrđeno da je prilikom inspeksijskog nadzora utvrđeno da su osobe navedene u izreci rješenja zatečene na radu u apelantovim radnim prostorijama na obavljanju poslova operatera na montaži i savijanju, kontroli kvalitete, logističara na proizvodnji, manipulanta u skladištu, suradnika na izmjeni alata, a koji predstavljaju poslove iz registrirane djelatnosti i koji su predmetom apelantovog redovitog poslovanja.

11. U obrazloženju je, dalje, navedeno da je sud ocijenio apelantovu obranu kojom je negirao pravnu osnovu za pokretanje prekršajnog postupka, a time i prekršaj koji mu se stavlja na teret, navodeći da su osobe navedene u izreci rješenja u radnom odnosu kod davatelja usluge, a na temelju zaključenog ugovora o radu, te da su angažirane na poslovima kod apelanta po osnovi Ugovora o angažiranju radne snage zaključenog između apelanta i davatelja usluge. Prema navedenom ugovoru, apelant angažira radnike uposlene kod davatelja usluge, a koji na taj način angažira radnu snagu na temelju obavljanja svoje djelatnosti koja je kvalificirana za ustupanje ljudskih resursa (šifra djelatnosti 78.30). Međutim, kako je smatrao Općinski sud, navedeni dokazi nisu utemeljeni, jer je člankom 4. u svezi sa člankom 5. ZOR-a propisano da zaključivanjem ugovora o radu radnik stupa na rad i zasniva radni odnos kod poslodavca koji daje posao radniku na temelju ugovora o radu, a koji u konkretnom slučaju nisu zaključile osobe zatečene na radu kod apelanta. Dalje je istaknuto da sud nije prihvatio kao utemeljene navode apelantove obrane da je svrha odredbe članka 4. ZOR-a sprečavanje „rada na crno“, jer su odredbe čl. 4. i 5. ZOR-a jasne i decidirane da radnik može stupiti na rad na temelju zaključenog ugovora o radu, čime i zasniva radni odnos sa poslodavcem koji mu daje posao na temelju ugovora o radu pri obavljanju poslova iz redovite djelatnosti poslodavca. Općinski sud je zaključio da, kada su u pitanju poslovi iz redovite djelatnosti za koje je gospodarski subjekt registriran, moraju biti zaključeni ugovori o radu između gospodarskog subjekta i osobe - radnika koji obavlja te redovite djelatnosti kod tog poslodavca.

12. Također, Općinski sud nije prihvatio navode apelantove obrane da je kantonalni inspektor prilikom vršenja inspeksijskog nadzora polazio od stajališta „da sve što nije izričito Zakonom dozvoljeno je zabranjeno i predstavlja protupravnu radnju“ zbog toga što takvi navodi ne znače da je ZOR-om, odnosno člankom 4. dozvoljeno angažirati osobe bez zaključenog ugovora o radu, i to u poslovima iz temeljne i redovite djelatnosti poslodavca. U konkretnom slučaju radi se o situaciji da je apelant angažirao osobe, bliže navedene u izreci rješenja, na način da obavljaju poslove iz redovite djelatnosti, a da sa njima nije zaključen ugovor o radu, kako to propisuje članak 4. ZOR-a. Zaključeno je da takvo apelantovo stajalište nije sukladno navedenoj odredbi Zakona zbog čega je, prema mišljenju suda, apelant i počinio prekršaj koji mu se stavlja na teret. Dalje, u odnosu na apelantove prigovore da i sam Općinski sud angažira osobe na održavanju čistoće u okviru zgrade Općinskog suda koje obavljaju uposlenici druge pravne osobe, Općinski sud je smatrao da se istaknuti prigovori ne mogu poistovjetiti sa konkretnim prekršajem koji je počinio apelant zbog toga što poslovi održavanja čistoće u Općinskom sudu ne spadaju u poslove temeljne i redovite djelatnosti Općinskog suda, niti su poslovi na održavanju čistoće Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta u Općinskom sudu predviđeni kao temeljna djelatnost. Apelantov prigovor da je Ugovor o angažiranju radne snage zaključen između apelanta i davatelja usluge još zakonit pravni posao, odnosno da on nije ništavan, prema ocjeni Općinskog suda, ne znači i ne omogućava apelantu da može na temelju njega angažirati osobe iz drugog gospodarskog subjekta na poslove iz svoje redovite djelatnosti, a da pri tome nemaju zaključene ugovore o radu sa tim poslodavcem, kako to predviđa članak 4. ZOR-a. Općinski sud se u prilog svojim zaključcima pozvao na usvojenu praksu Kantonalnog suda u rješenjima broj 65 0 Pr 679360 18 Pžp od 25. svibnja 2018. godine, te broj 65 0 Pr 615128 17 Pžp od 27. srpnja 2017. godine u sličnim pravnim situacijama.

13. Apelantov priziv izjavljen protiv navedenog rješenja Općinskog suda je odbijen kao neutemeljen Rješenjem Kantonalnog suda broj 65 0 Pr 693371 18 Pžp od 20. prosinca 2018. godine.

14. U obrazloženju rješenja Kantonalni sud je naveo da je apelant priziv podnio zbog bitnih povreda prekršajnog postupka, povrede materijalnog propisa o prekršajima i zbog odluke o sankciji koja je izrečena okrivljenom apelantu. Navedeno je da je apelant u prizivu ukazao i na pogrešnu primjenu materijalnog prava, odnosno članka 4. ZOR-a, te da u konkretnom slučaju nisu ostvarena obilježja bića tog prekršaja, budući da su u konkretnom slučaju svi spomenuti radnici u trenutku inspeksijskog nadzora bili u radnom odnosu i prijavljeni po svim vidovima obveznog osiguranja kod gospodarskog društva-davatelja usluge, što znači da se ne radi o radnicima koji nisu prijavljeni. U prizivu je navedeno i da je potenciranje prvostupanjskog suda na temeljnoj redovitoj djelatnosti zbog koje poslodavac sa uposlenima mora zaključiti ugovor o radu pogrešno, jer zakon ne pravi distinkciju između redovite i drugih djelatnosti, kao i da je davatelj usluge registrirano gospodarsko društvo za ustupanje ljudskih resursa, sukladno 181. konvenciji

Međunarodne organizacije rada. Konačno je predloženo da se preinači pobijano rješenje na način da se obustavi prekršajni postupak, ili da se pobijano rješenje ukine i zakaže usmeni pretres.

15. Kantonalni sud je u obrazloženju rješenja istaknuo da je pobijano rješenje ispitao u granicama apelantovih prizivnih prigovora. Utvrđeno je da iz spisa predmeta proizlazi da je prvostupanjski sud održao usmeni pretres 26. lipnja 2018. godine, te da iz zapisnika o usmenom pretresu i obrazloženja pobijane odluke proizlazi da je na usmenom pretresu omogućeno apelantu da se brani, da je apelant upoznat sa pravima koja mu pripadaju sukladno članku 5. Zakona o prekršajima, sukladno kojem je apelant iznio obranu. Istaknuto je da je apelant u svojoj obrani naveo zašto smatra da nije odgovoran za predmetni prekršaj, da mu je omogućeno da predlaže dokaze, kao i da postavlja pitanja protivnoj strani, sukladno načelu kontradiktornosti, te da je navedena prava apelant tijekom usmenog pretresa i iskoristio. Kantonalni sud je ocijenio da je prvostupanjski sud u pobijanoj odluci dao argumentirano obrazloženje zašto je određene dokaze prihvatio kao dokazane i da je svoju odluku utemeljio na dokazima iznesenim na usmenom pretresu, kao i argumente zašto nije došlo do povrede pravila prekršajnog postupka. Pri tome taj sud je smatrao da je prvostupanjski sud poštivao načelo jednakopravnosti stranaka u postupku pred sudom i da nije doveo apelanta u nejednakopravan položaj u odnosu na ovlašteno tijelo.

16. U pogledu prizivnih navoda da se u konkretnom slučaju nije mogao voditi ni prekršajni postupak protiv apelanta zbog toga što u konkretnom slučaju nije počinjen prekršaj iz članka 4. ZOR-a i da je na taj način došlo do pogrešne primjene materijalnog prava, Kantonalni sud je utvrdio da su istaknuti navodi neutemeljeni ocjenjujući pri tome utvrđeno činjenično stanje prilikom inspeksijske kontrole. Dalje je navedeno da se sud nije upuštao u razmatranje apelantovih prizivnih prigovora koji se odnose na povredu materijalnog propisa, budući da je apelant u prizivu samo paušalno naveo da je došlo do povreda odredaba 181. konvencije Međunarodne organizacije rada, pri tome ne obrazlažući istaknute prigovore. Kada su u pitanju povrede materijalnog propisa o prekršaju odredbom članka 86. Zakona o prekršajima, iste povrede su taksativno navedene. Navodi na koje se apelant pozvao u svojem prizivu, kako je utvrdio Kantonalni sud, ne mogu se podvesti ni pod jednu točku odredaba članka 86. Zakona o prekršajima. Kantonalni sud je ocijenio da, stoga, nije ni mogao razmatrati priziv u tom dijelu. Pored toga je navedeno da apelant nije ponudio relevantne argumente koji bi opravdali njegove tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede materijalnog propisa o prekršaju, odnosno bitne povrede prekršajnog postupka na koje se pozvao.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant tvrdi da su mu pobijanom odlukom povrijeđena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih

prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Povredu navedenih prava apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava. Apelant je istaknuo da je gospodarski subjekt osnovao inozemni osnivač iz Savezne Republike Njemačke i da predstavlja dio grupacije „Veritas AG“ koja posluje širom svijeta, te da u BiH ima gospodarski značaj. Dalje je naveo da je koncem 2017. godine sa davateljem usluge (gospodarskim društvom „Prevent Direkt“ d.o.o. Sarajevo) zaključio ugovor o angažiranju radne snage za razdoblje od godinu dana. Istaknuo je da je, prema navedenom ugovoru, davatelj usluge ustupio apelantu radnike, i to po apelantovoj narudžbi za potrebe obavljanja konkretnog posla, a da pri tome davatelj usluge sa tim radnicima ima zaključene ugovore o radu na puno radno vrijeme, uredno prijavljene poreznoj upravi. Ističe da, budući da nije zasnovan radni odnos između apelanta i radnika (ni u formalnom, niti u neformalnom smislu), prema apelantovom mišljenju, nije ni postojala obveza da se postupi prema članku 4. ZOR-a, te da nije ni došlo do povrede navedene odredbe. Prema apelantovom mišljenju, pravni argument u obrazloženju odluka redovitih sudova da se radi o apelantovim „redovitim djelatnostima“ za koje je potrebno zaključiti ugovor o radu, nema uporišta u zakonu i nije utemeljen, jer je djelatnost ustupanja ljudskih resursa dozvoljena Zakonom o klasifikaciji djelatnosti, a niti jednom drugom zakonskom odredbom nije zabranjena takva djelatnost, pa ni Zakonom o gospodarskim društvima. Apelant smatra da se u konkretnoj situaciji zakon treba tumačiti *de lege ferenda*. Također, apelant ističe da je institut ustupanja radnika poznat i primijenjen u zakonodavstvu Europske unije i da je izravno primijenjen i inkorporiran u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske, kao i da je u procesu unošenja i u zakonodavstvo Republike Srbije povodom pregovora o pristupanju EU-pregovaračko Poglavlje 19 (Socijalna politika i upošljavanje) a koje podrazumijeva primjenu Direktive broj 2008/104/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenog 2008. godine. Navedena direktiva definira opći okvir primjenjiv na radne uvjete uposlenih putem agencija koje se bave ustupanjem radne snage. Dalje je istaknuo da Direktiva broj 2008/104/EZ predstavlja sekundarni izvor prava i da je ona dio pravne stečevine Europske unije i da ona upravo dozvoljava gospodarskim društvima da se bave ustupanjem radnika sa stručnim znanjem drugim društvima za njihove potrebe, te da na taj način ostvaruju dobit. Pored toga, 181. konvencija Međunarodne organizacije rada od 19. lipnja 1997. godine definirala je i regulirala primjenu instituta ustupanja radnika. U članku 1. stavak 1. točka b) Konvencije je navedeno: „U ovoj konvenciji izraz privatna agencija za upošljavanje označava svaku fizičku ili pravnu osobu, neovisno od javnih tijela, koja pruža jednu ili više od sljedećih usluga na tržištu rada: (b) usluge koje se sastoje od upošljavanja radnika s ciljem da se stavljaju na raspolaganje trećoj strani, koja može biti fizička ili pravna osoba (u daljem tekstu: korisničko poduzeće), koja im dodjeljuje zadatke i vrši nadzor nad izvršenjem tih zadataka;“

18. Apelant smatra da su redoviti sudovi proizvoljno tumačili smisao i svrhu kaznenih odredaba ZOR-a u svezi sa čl. 4. i 5. koje je propisao zakonodavac sa ciljem da se spriječi

„rad na crno“. Naime, kako apelant ističe, u konkretnom slučaju on nema nikakav odnos sa zatečenim radnicima, već u apelantovim prostorima u ime i za račun poslodavca (davatelja usluge) navedene osobe obavljaju poslove na temelju važećeg obligacijskog ugovora između pravnih osoba, te se plaćanja vrše po osnovi ugovora isključivo između pravnih osoba na ime izvršenih usluga.

b) Odgovor na apelaciju

19. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da iz apelacije proizlazi da se u cijelosti radi o navodima koji su izneseni i u apelantovom prizivu podnesenom tom sudu protiv rješenja Općinskog suda, a koji su već bili predmetom ocjene tog suda prilikom odlučivanja o prizivu. Navedeno je da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji, te da su u obrazloženju odluke dani razlozi za odlučenje tog suda. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

20. Općinski sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je pred tim sudom proveden prekršajni postupak sukladno zakonu, te da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

21. Kantonalni inspektor je u odgovoru na apelaciju naveo da su redoviti sudovi svoje odluke temeljili konzultirajući važeću odredbu članka 4. ZOR-a. Dalje je navedeno da način na koji je u konkretnom slučaju apelant angažirao radnike od druge pravne osobe nije propisan važećim ZOR-om kao zakonska mogućnost, pa, sukladno tome, proizlazi i da se ostvarivanje prava na rad kao temeljne slobode ostvaruje na način koji je sukladan važećim odredbama ZOR-a. Istaknuto je da je Kantonalni sud u svojim brojnim odlukama, koje su dostavljene u prilogu odgovoru, usvojio stajalište prema kojem apelant nije mogao angažirati radno osoblje posredstvom druge pravne osobe kao poslodavac za izvršavanje poslova iz temeljne djelatnosti, i to u svojim prostorijama. U odnosu na apelantove navode da je institut ustupanja radnika poznat i primijenjen u zakonodavstvu Europske unije, istaknuto je da BiH nije članica Europske unije, te da se, stoga, u BiH primjenjuje domaće važeće zakonodavstvo.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o radu** („Službene novine Federacije BiH“ br. 26/16, 89/18, 23/20 - OUS FBiH i 31/20 - OUS FBiH) u relevantnom dijelu glasi:

Zasnivanje radnog odnosa

Članak 4.

(1) Stupanjem na rad radnika na temelju zaključenog ugovora o radu zasniva se radni odnos.

(2) Nakon zaključivanja ugovora o radu poslodavac je dužan prijaviti radnika na mirovinsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj neuposlenosti (u daljnjem tekstu: obvezatno osiguranje) sukladno zakonu.

Pojam poslodavca

Članak 5.

Poslodavac, u smislu ovoga zakona, jeste fizička ili pravna osoba koja radniku daje posao na temelju ugovora o radu.

XXII. KAZNENE ODREDBE

Članak 170. stavak (1)

(1) Pojedinačnom novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac – pravna osoba, za svakog radnika s kojim ne zaključi ugovor o radu i ne izvrši prijavu na obvezatno osiguranje, a u ponovljenom prekršaju novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM (članak 4.).

23. Zakon o privrednim društvima („Službene novine Federacije BiH“ broj 81/15) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

(Opće odredbe)

Ovim se zakonom uređuje osnivanje, poslovanje, upravljanje i prestanak gospodarskih društava (u daljnjem tekstu: društvo) u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Članak 2.

(Društvo)

(1) Društvo je pravna osoba koja samostalno obavlja djelatnost proizvodnje i prodaje proizvoda i vršenja usluga na tržištu radi stjecanja dobiti.

(2) Društvo mogu osnovati i domaće i strane fizičke i pravne osobe, ako zakonom nije drukčije određeno.

Članak 6.

(Djelatnost)

(1) Društvo počinje obavljati svoju djelatnost nakon upisa u registar društava i objave registracije sukladno zakonu kojim se uređuje registracija gospodarskih društava.

(2) Djelatnosti za koje je zakonom utvrđeno da se mogu obavljati samo na temelju suglasnosti, dozvole ili drugog akta mjerodavnog tijela mogu se obavljati nakon dobijanja dozvole, suglasnosti ili drugog akta mjerodavnog tijela.

(3) Ukoliko zakonom ili drugim propisom nisu utvrđeni uvjeti za dobijanje suglasnosti, dozvole ili drugog akta mjerodavnog tijela iz stavka (2) ovoga članka, federalna će ministarstva sukladno ovom zakonu, svatko u okviru svoje mjerodavnosti, utvrditi te uvjete.

(4) Djelatnosti za koje je posebnim zakonom propisano da se obavljaju u određenom obliku gospodarskog društva ne mogu se obavljati u drugom obliku gospodarskog društva.

Članak 7.

(Mogućnost obavljanja i drugih djelatnosti društva)

(1) Društvo može obavljati poslove samo u okviru djelatnosti upisane u registar društava.

(2) Društvo može obavljati i druge poslove koji se uobičajeno obavljaju uz djelatnosti upisane u registar društava, u opsegu i na način koji su potrebni za poslovanje, a ne predstavljaju obavljanje tih poslova kao redovite djelatnosti.

24. **Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Bosni i Hercegovini** („Službeni glasnik BiH“ br. 76/06, 100/08 i 32/10)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 1.

(Predmet Zakona)

Ovim se Zakonom utvrđuje pojam klasifikacije djelatnosti u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: KDBiH), značaj i cilj Zakona, primjena zakona i donošenje Odluke o klasifikaciji djelatnosti u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Odluka).

Članak 5.

(Temelj KDBiH)

(1) KD BiH temelji se na Statističkoj nomenklaturi ekonomskih aktivnosti Europske unije (NACE) i usporediva je s Međunarodnom klasifikacijom djelatnosti Ujedinjenih naroda (ISIC).

(2) KDBiH se mora stalno usklađivati sa svim zvaničnim promjenama u Statističkoj nomenklaturi ekonomskih aktivnosti Europske unije, a time i s međunarodnom klasifikacijom djelatnosti Ujedinjenih naroda.

Članak 14.

(Usklađivanje Zakona)

Entitetski zakoni i zakon Brčko Distrikta, kojima se uređuje klasifikacija djelatnosti, uskladit će se s ovim Zakonom u roku od 90 dana nakon njegovog stupanja na snagu.

25. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 64/07 i 80/11)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 1.

Ovim se Zakonom utvrđuje pojam, primjena i uporaba klasifikacije djelatnosti, osnovi na kojima se temelji, subjekti na koje se odnosi i druga pitanja od značaja za klasifikaciju djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Članak 4.

Klasifikacija djelatnosti temelji se na Statističkoj nomenklaturi ekonomskih aktivnosti Europske unije (NACE) i uporediva je s međunarodnom klasifikacijom djelatnosti Ujedinjenih naroda - Internacionalni standard industrijske klasifikacije (ISIC).

Usklađivanja Klasifikacije djelatnosti sa statističkim standardom iz stavka 1. ovoga članka vršit će se sukladno Zakonu o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 76/06, 100/08 i 32/10).

Članak 5.

Odluka o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine primjenjuje se na teritoriju Federacije.

26. Odluka o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 („Službeni glasnik BiH“ broj 47/10) glasi:

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom propisuje se Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 (u daljnjem tekstu: Klasifikacija djelatnosti BiH 2010), sa imenima i šiframa djelatnosti koje obuhvaćaju područja, oblasti, grane i razrede ekonomskih djelatnosti, koja će se primjenjivati na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

(Sastavni dio Odluke)

Sastavni dio ove Odluke čine:

- a) Klasifikacija djelatnosti BiH 2010,*
- b) Klasifikacija djelatnosti BiH 2010 sa objašnjenjima,*
- c) Metodologija za statističku primjenu Klasifikacije djelatnosti BiH 2010.*

78. Djelatnost posredovanja u zapošljavanju

78.30 Ostalo ustupanje ljudskih resursa

Ovaj razred uključuje ustupanje ljudskih resursa klijentima. Jedinice koje su ovdje razvrstane predstavljaju poslodavca za zaposlenike po pitanjima u vezi s plaćom, porezima, doprinosima i ostalim kadrovskim pitanjima, međutim, nisu odgovorne za stručno vođenje ili nadzor zaposlenika.

Ustupanje ljudskih resursa obično je dugoročno ili stalno (na neodređeno vrijeme), a jedinice koje su ovdje razvrstane obavljaju veliki broj zadataka koje se tiču upravljanja ljudskim potencijalima, a povezane su s ovim ustupanjem.

Ovaj razred isključuje:

- ustupanje ljudskih resursa zajedno s nadzorom ili vođenjem poslovanja, vidi razred koji se odnosi na ekonomsku djelatnost tog preduzeća
- ustupanje ljudskih resursa radi privremene zamjene ili potrebe za dodatnom radnom snagom klijenta, vidi 78.20

27. Odluka o ratifikaciji Konvencije o privatnim agencijama za upošljavanje broj 181 iz 1997. godine i Preporuka o privatnim agencijama za upošljavanje broj 188 iz 1997. godine Međunarodne organizacije rada („Službeni glasnik BiH“ - Međunarodni ugovori, broj 8/09)

Konvencija o privatnim agencijama za upošljavanje, 1997, broj 181, u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1. stavak (1)

1. U svrhu ove Konvencije, termin privatna agencija za upošljavanje označuje svaku fizičku ili pravnu osobu koja, neovisno o javnim tijelima, pruža jednu ili više od sljedećih usluga na tržištu rada:

(a) usluge spajanja između ponuda i prijava za upošljavanje, bez toga da privatna agencija za upošljavanje postane stranka u radnome odnosu koji može iz toga proisteći;

(b) usluge koje se sastoje od upošljavanja djelatnika u tome smislu da ih se stavi na raspolaganje trećoj osobi, koja može biti fizička ili pravna osoba (u daljnjem tekstu: korisničko poduzeće) koja postavlja njihove poslove i nadzire izvršenje tih poslova;

(c) ostale usluge u svezi sa traženjem posla koje je utvrdilo mjerodavno tijelo nakon konzultiranja s najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i djelatnika, poput pružanja informacija, koje nemaju za cilj povezivanje konkretnih ponuda i prijava za upošljavanje.

VI. Dopustivost

28. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Kantonalnog suda broj 65 0 Pr 693371 18 Pžp od 20. prosinca 2018. godine protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijano rješenje apelant je primio 25. prosinca 2018. godine a apelacija je podnesena 22. veljače 2019. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

31. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelant pobija odluku Kantonalnog suda tvrdeći da je tom odlukom povrijeđeno njegovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

33. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

34. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

35. Apelant smatra da mu je u predmetnom prekršajnom postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje. Ustavni sud treba odgovoriti na pitanje jesu li članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije uopće primjenjivi u konkretnom slučaju, odnosno radi li se o „kaznenoj“ optužbi protiv apelanta.

36. Ustavni sud ukazuje na to da se u konkretnom slučaju radi o prekršajnom postupku, te da se, s tim u svezi, postavlja pitanje primjenjivosti članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, odnosno pitanje radi li se o „kaznenoj“ optužbi protiv apelanta, u smislu članka 6. Europske konvencije. Ocjena je li neka optužba „kaznena“ u smislu značenja iz članka 6. Europske konvencije daje se na temelju kriterija: klasificiranje prema zakonodavstvu, narav prekršaja i narav i strogost kazne (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Engel i dr. protiv Nizozemske*, presuda od 8. lipnja 1976. godine). Ovi kriteriji ne moraju biti kumulativno ispunjeni. Narav prekršaja uključuje dva potkriterija: opseg prekršene norme i svrhu kazne, koji moraju biti kumulativno ispunjeni da bi se radilo o „kaznenoj optužbi“. Apelant je proglašen krivim i kažnjen zbog djela koje je klasificirano kao prekršaj prema ZOR-u. To znači da optužba nije klasificirana kao kaznena. Međutim, to nije odlučujuće za primjenu garancija iz članka 6. Europske konvencije. Kad je riječ o naravi prekršaja, da bi se radilo o „kaznenoj“ optužbi, opseg prekršajne norme mora biti općenit, a svrha sankcije jeste da odvraća od takve činidbe i kazni počinitelja. U konkretnom slučaju norma kojom je propisan prekršaj odnosi se na sve osobe koje krše ZOR, ona ima opći karakter i ne primjenjuje se samo na neku specifičnu skupinu, profesiju i sl. Kad je riječ o svrsi kazne, ona je općenito u prekršajnom postupku sprečavanje djelatnosti kojima se vrši povreda javnog poretka, sprečavanje počinitelja da čini prekršaje i njegovo preodgajanje, odgojni utjecaj na druge da ne čine prekršaje, jačanje morala i utjecaj na razvijanje odgovornosti i stege građana. U konkretnom slučaju svrha kazne, prema ZOR-u, jeste da se osigura poštivanje propisa o zaključivanju ugovora o radu i prava i obveza koji iz njega proizlaze, te kažnjavanje osoba koje krše te propise. Obzirom na navedeno Ustavni sud zaključuje da sve ovo upućuje da se radi o „kaznenoj“ optužbi u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te da je, dakle, članak 6. Europske konvencije primjenjiv na konkretni slučaj (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 2255/05* od 16. siječnja 2007. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07, toč. 21. i 22, i Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 879/14* od 22. prosinca 2016. godine, točka 30, dostupne na www.ustavnisud.ba).

37. Apelant smatra da je do povrede prava na pravično suđenje u konkretnom slučaju došlo zbog toga što je odlukama redovitih sudova pogrešno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljno primijenjeno materijalno i procesno pravo.

38. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski

sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjene Kraljevine*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

39. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati je li osporena odluka utemeljena na proizvoljnoj primjeni prava.

40. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da su u predmetnom prekršajnom postupku, nakon izvođenja dokaza i ocjene dokaza kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj svezi, redoviti sudovi nepobitno utvrdili da je apelant gospodarsko društvo kojem je drugo gospodarsko društvo-davatelj usluge Ugovorom o angažiranju radne snage ustupilo 56 radnika za obavljanje poslova koji su potrebni apelantu. Navedeni ugovor je zaključen između apelanta i davatelja usluge na određeno razdoblje. Odredbama tog ugovora je regulirano da je predmet ugovora ustupanje radne snage za potrebe apelanta putem angažiranja radnika od davatelja usluge prema trajanju, opsegu i vrstama posla, te stručnom profilu radne snage. Ugovorom je, također, utvrđeno da ustupljeni radnici za sve vrijeme trajanja angažmana kod primatelja usluge ostaju uposlenici davatelja usluge koji je njihov poslodavac i koji ima sve obveze prema tim radnicima koje proistječu iz radnog odnosa (kao što su, primjerice, plaće, naknade plaće, godišnji odmori, bolovanja i dr.). Pored toga je utvrđeno da ustupanje radne snage neće nikada biti na neodređeno vrijeme, te su utvrđeni cijena, obračun i plaćanje za angažirane radnike kao obveza apelanta-primatelja usluge prema poslodavcu radnika.

41. Ustavni sud ističe da je u konkretnom postupku utvrđeno da je apelantu davatelj usluge ugovorom ustupio 56 radnika da u apelantovoj tvrtki obavljaju poslove koji su potrebni apelantu, ali da te radnike za obavljene poslove plaća njihov poslodavac. Također, Ustavni sud ističe da je nepobitno utvrđeno da su navedeni radnici zaključili

ugovore o radu kod davatelja usluge kao svog poslodavca i da su kod njega prijavljeni na obvezna osiguranja (mirovinsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno i osiguranje za slučaj neuposlenosti) sukladno zakonu. Ustavni sud zapaža da iz navedenog proizlazi da ustupljeni radnici kod apelanta, ustvari, obavljaju posao za svoju tvrtku koja ih je ustupila, jer su oni potrebni apelantu, za što apelant plaća njihovom poslodavcu po osnovi ugovora o angažiranju radne snage koji je apelant zaključio sa poslodavcem ustupljenih radnika. Također, nepobitno je utvrđeno da je davatelj usluge za ustupljene radnike kao njihov poslodavac uplatio sve doprinose propisane zakonom.

42. Dalje, Ustavni sud zapaža da je u zapisniku inspeksijske kontrole i nakon provedenog prekršajnog postupka pred redovitim sudovima utvrđeno da ZOR ne poznaje institut „ustupanja“ radnika od druge pravne osobe, već da propisuje način zasnivanja radnog odnosa zaključivanjem ugovora o radu između poslodavca i radnika u kojem je poslodavac osoba koja radniku daje posao i za koju je radnik dužan obavljati poslove prema ugovoru o radu, odnosno da ugovori o radu moraju biti zaključeni kada su u pitanju poslovi iz temeljne-redovite djelatnosti za koju je gospodarski subjekt registriran.

43. U konkretnom slučaju utvrđeno je da je apelant počinio prekršaj iz članka 4. ZOR-a u svezi sa člankom 170. stavak 1. za što je apelant novčano kažnjen kao da su ustupljeni radnici obavljali „rad na crno“.

44. Ustavni sud zapaža da ZOR izričito ne zabranjuje konkretni vid angažiranja radne snage (po osnovi ugovora o ustupanju radne snage). Dalje, Ustavni sud zapaža da redoviti sudovi nisu tvrdili da ustupanje radnika nije generalno zabranjeno, već da nije moguće ustupanje radnika radi „obavljanja temeljne djelatnosti“ za koju je gospodarski subjekt registriran. Međutim, Ustavni sud zapaža da zakoni o klasifikaciji djelatnosti BiH i Federacije BiH, kao i Odluka o klasifikaciji djelatnosti 2010 – šifra djelatnosti 78.30 - ustupanje ljudskih resursa ne propisuju nikakav uvjet da se navedena djelatnost - ustupanje ljudskih resursa ne može odnositi na obavljanje temeljne (registrirane) djelatnosti društva. Iz Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 proizlazi da je za djelatnost pod šifrom 78.30 dano obrazloženje u kojem je navedeno: „Ovaj razred uključuje ustupanje ljudskih resursa klijentima. Jedinice koje su ovdje razvrstane predstavljaju poslodavca za uposlenike u svezi s pitanjima plaće, poreza, doprinosa i ostalim kadrovskim pitanjima. Međutim, nisu odgovorne za stručno vođenje ili nadzor uposlenika.“ Također, Ustavni sud zapaža da iz odredaba Zakona o gospodarskim društvima proizlazi da djelatnosti društva nisu podijeljene na temeljne i sporedne, već da su djelatnosti društva sve one koje su upisane u registar društva. Pored toga, navedenim zakonom je definirano društvo kao pravna osoba koja samostalno obavlja djelatnost radi stjecanja dobiti, određeno kada ono i pod kojim uvjetima započinje djelatnost, kao i mogućnost obavljanja i drugih djelatnosti (čl. 2, 6. i 7). Dalje, Ustavni sud zapaža da predmetni ugovor o angažiranju radne snage, koji je u konkretnom slučaju pravna osnova za apelantovo angažiranje radnika, ni na koji način nije doveden u pitanje u

konkretnom postupku, odnosno da njegova pravna valjanost nije pobijana, niti osporena u konkretnom postupku. Pri tome Ustavni sud ima u vidu da je Odlukom o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 propisana djelatnost ustupanja ljudskih resursa za koju je, pored ostalih, registriran davatelj usluge, te da ne propisuje da se ta djelatnost ne može odnositi na ustupanje radnika radi obavljanja temeljne djelatnosti društva. U takvim okolnostima, kada pravna valjanost ugovora o angažiranju radne snage nije dovedena u pitanje, a koji je u konkretnom slučaju pravna osnova za ustupanje radnika apelantu od davatelja usluge koji je regulirao radni odnos radnika zaključivanjem ugovora o radu i uplatom obveznih zakonskih osiguranja, Ustavni sud smatra da nema osnove za tvrdnju nadležnih tijela da su ustupljeni radnici radili nezakonito.

45. Dalje, članak 170. stavak 1. ZOR-a predviđa kaznu ako se ne zaključi ugovor o radu, ali i drugi kumulativni uvjet - ako se ne izvrši prijava na obvezno osiguranje. Također, Ustavni sud ističe da iz članka 4. stavak 2. ZOR-a proizlazi da se ugovor o radu vezuje za prijavu radnika i plaćanje obveza propisanih zakonom (nakon zaključivanja ugovora o radu poslodavac je dužan prijaviti radnika na obvezno osiguranje sukladno zakonu – mirovinsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno i osiguranje za slučaj neuposlenosti). Dakle, za postojanje bića prekršaja iz članka 170. stavak 1. ZOR-a suština je da je ispunjen i drugi kumulativni uvjet, to jeste da je plaćeno osiguranje. U konkretnom slučaju uopće nije bilo prijeporno da se ustupljenim radnicima plaća obvezno osiguranje. Gledano sa aspekta prava radnika, Ustavni sud smatra da je ustupljenim radnicima svejedno to što ih je njihov poslodavac poslao drugom da rade (ustupio ih apelantu), jer su oni plaćeni od svog poslodavca za posao koji obavljaju kod apelanta. Oni, zapravo, rade kod apelanta, ali za račun svog poslodavca koji ih je ustupio apelantu, pri čemu apelant za ustupanje plaća davatelju usluge sukladno zaključenom ugovoru. Gledano sa aspekta zaštite javnog interesa da se plaćaju doprinosi propisani zakonom, Ustavni sud zapaža da je i taj uvjet ovdje ispunjen, jer nije bilo prijeporno da je ustupitelj radnika uplatio radnicima sve doprinose propisane zakonom. Imajući u vidu navedeno, da su ustupljeni radnici zasnovali radni odnos ugovorom o radu kod davatelja usluge, da im je njihov poslodavac uplatio obvezna osiguranja koja ZOR predviđa, da, zapravo, obavljaju posao za račun svog poslodavca radi izvršavanja apelantovih poslova, i to prema prethodno zaključenom ugovoru između apelanta i davatelja usluge, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi iskazali pretjerani formalizam u primjeni odredaba članka 4. u svezi sa člankom 170. stavak 1. ZOR-a kada su zaključili da je apelant počinio prekršaj propisan člankom 170. stavak 1. ZOR-a. Ustavni sud zaključuje da je na taj način narušena bit apelantovog prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu broj AP 1592/17 od 10. travnja 2019. godine, broj AP 2978/16 od 11. listopada 2018. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba).

46. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju o privatnim agencijama za upošljavanje 1997, broj 181 Međunarodne organizacije rada (u

daljnjem tekstu: Konvencija MOR-a broj 181) kojom je u članku 1. definirano da u svrhu te konvencije termin privatna agencija za upošljavanje označava svaku fizičku ili pravnu osobu, neovisno o javnim tijelima, koja na tržištu rada pruža, pored ostalog, „usluge koje se sastoje od upošljavanja radnika u smislu toga da ih stavlja na raspolaganje trećoj osobi, koja može biti fizička ili pravna osoba (u daljnjem tekstu: ‘korisničko poduzeće’), koja postavlja njihove poslove i nadzire izvršenje tih poslova“.

47. Imajući u vidu konkretni postupak Ustavni sud zapaža da se apelant u predmetnom prekršajnom postupku pozvao na navedenu Konvenciju MOR-a broj 181. U svezi sa navedenim, Ustavni sud ističe da, budući da je BiH ratificirala navedenu konvenciju, ima obvezu da je poštuje, odnosno da je primjenjuje njezina tijela. Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi u svojim odlukama potpuno ignorirali navedenu konvenciju, odnosno da nisu ponudili argumentirano obrazloženje zašto su smatrali da ona nije relevantna u konkretnom predmetu. Dalje, Ustavni sud zapaža da se Konvencija MOR-a broj 181, ustvari, primjenjuje putem Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 prema kojoj je dozvoljeno ustupanje radnika bez uvjeta radi li se o temeljnoj djelatnosti društva ili ne. Pored toga, zakoni o klasifikaciji djelatnosti u BiH i u Federaciji BiH propisuju da se klasifikacija djelatnosti mora usklađivati sa međunarodnim standardima u oblasti rada (članak 5, odnosno članak 4. navedenih zakona). Imajući u vidu da redoviti sudovi nisu dali zadovoljavajuće obrazloženje u odnosu na navedenu konvenciju koja obvezuje BiH i na koju se apelant pozvao u konkretnom postupku, Ustavni sud zaključuje da je pobijana odluka u tom dijelu arbitrarna, odnosno da je prekršeno pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kojim se garantira pravo na obrazloženu odluku.

48. Također, ustupanje radnika korisničkim poduzećima je predmet i Direktive broj 2008/104/EZ Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije od 19. studenog 2008. godine o radu putem poduzeća za privremeno upošljavanje. U članku 1. - Područje primjene - određeno je da se „Direktiva primjenjuje na radnike sa ugovorom o upošljavanju ili radnom odnosu s poduzećem za privremeno upošljavanje koji su ustupljeni poduzećima korisnicima za rad na određeno vrijeme pod njihovim nadzorom i rukovodstvom“. Ustavni sud zapaža, u odnosu na države iz okruženja BiH, da je navedena direktiva preuzeta u pravni poredak Republike Hrvatske – člankom 2. Zakona o radu. U svezi sa navedenim, Ustavni sud zapaža da je konkretna vrsta angažmana radnika dozvoljena u Europskoj uniji, kao i u susjednoj državi Republici Hrvatskoj. Bosna i Hercegovina je u lipnju 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i Europske unije, koji je stupio na snagu 1. lipnja 2015. godine. Sljedeći korak je podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji, a do tada će se voditi pregovori, između ostalog, i o usklađenosti zakonodavstva BiH sa europskim propisima. Stvaranje odgovarajućeg pravnog okvira u oblasti tržišta rada i tržišnog privređivanja nakon zaključivanja navedenog sporazuma primjenom međunarodnih standarda i standarda Europske unije u oblasti rada svakako je nužnost na putu BiH ka europskim integracijama.

49. Stoga, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da je, zbog pretjeranog formalizma redovitih sudova u primjeni članka 4. u svezi sa člankom 170. stavak 1. ZOR-a, došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Također, prekršeno je apelantovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer su redoviti sudovi arbitrarno tumačili obveze BiH i njezinih tijela prema Konvenciji MOR-a broj 181.

VIII. Zaključak

50. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada su redoviti sudovi iskazali pretjerani formalizam u primjeni odredbe članka 4. u svezi sa člankom 170. stavak 1. ZOR-a utvrdivši da su se ostvarili svi elementi bića prekršaja koji je apelantu stavljen na teret, čime je narušena bit apelantovog prava na pravično suđenje. Također, prekršeno je apelantovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer su redoviti sudovi arbitrarno tumačili obveze BiH i njezinih tijela prema Konvenciji MOR-a broj 181.

51. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević

РЕГИСТРИ ОДЛУКА

REGISTRI ODLUKA

Регистар одлука по надлежности

1. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине

1.1 Предмет број У 8/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. фебруара 2020. године
Захтјев седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 53 Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске

страна 17

1.2. Предмет број У 9/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. фебруара 2020. године
Захтјев седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 2 тачке (11), (12), (20) и (21), члана 4, члана 6 став (2), члана 8 став (1) алинеје 1) и 2), члана 10, члана 15 став (2), члана 24, члана 25 став (4), члана 28 став (3), члана 30 став (1), члана 94 став (4) и члана 95 ст. (1) и (2) Закона о унутршњој пловидби Републике Српске са чланом I/1. Устава Босне и Херцеговине, чланом III/3б) Устава Босне и Херцеговине и чланом IV/4е) Устава Босне и Херцеговине

страна 35

1.3. Предмет број У 5/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 2. јула 2020. године
Захтјев Клуба посланика Савеза независних социјалдемократа (СНСД) у Народној скупштини Републике Српске за оцјену уставности Одлуке о одгајању одржавања локалних избора 2020. године број 05-1-07-1-393-25/20 од 23. маја 2020. године, коју је донијела Централна изборна комисија Босне и Херцеговине

страна 59

1.4. Предмет број У 2/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 26. новембра 2020. године
Захтјев једанаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за оцјену уставности члана 2 Закона о измјени и допуни Закона о заштити и добробити животиња са Уставом Босне и Херцеговине

страна 71

2. Члан VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине

2.1. Предмет број У 10/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. фебруара 2020. године
Захтјев Општинског суда у Цазину (судија Ерол Хусић) за оцјену компатибилности члана 69 ст. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) и (10) Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине са чланом II/1 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода

страна 83

2.2. Предмет број У 3/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 26. новембра 2020. године
Захтјев Апелационог суда Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (судија Иљо Клаић) за оцјену компатибилности чл. 5, 6 и 7 Закона о адвокатској дјелатности Брчко

Дистрикта БиХ са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине и Анексом II/2 Устава Босне и Херцеговине

страница 107

2.3. Предмет број У 8/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 26. новембра 2020. године

Захтјев Општинског суда у Бихаћу (судија Општинског суда у Бихаћу Дино Муслић) за оцјену компатибилности Одлуке о јавним паркиралиштима на подручју града Бихаћа

страница 117

2.4. Предмет број У 9/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 26. студеног 2020. године

Захтјев Општинског суда у Травнику (предсједник суда Горан Дујић) за оцјену компатибилности члана 3 тачка 8), члана 56 тачка 3) и чланка 75 Закона о прекршајима са Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода

страница 127

3. Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине

3.1. Предмет број АП 750/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 15. јануара 2020. године

Апелација Емира Сарачевића, којег заступа Амир Шапчанин, адвокат из Сарајева, поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 186467 17 Гж 2 од 16. јануара 2018. године

страница 137

3.2. Предмет број АП 5055/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 15. јануара 2020. године

Апелација Рагиба Зељковића поднесена против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 10 0 У 003524 17 Увп од 7. јуна 2018. године

страница 155

3.3. Предмет број АП 1080/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. јануара 2020. године

Апелација Босне и Херцеговине, коју заступа Правобранилаштво Босне и Херцеговине, поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Бихаћу број 01 0 Дн 012881 17 Пж од 9. новембра 2017. године и Рјешења Општинског суда у Бихаћу – Земљишнокњижни уред број 017-0-Дн-17-001123 од 12. јуна 2017. године

страница 169

3.4. Предмет број АП 1757/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 19. фебруара 2020. године

Апелација Џемала Манџића из Тузле и адвоката Ведрана Етеровића из Сарајева, које заступа Адвокатско друштво „Етеровић“ д.о.о. Сарајево, поднесена против рјешења Суда Босне и Херцеговине бр. С1 2 К 010279 18 Кж 5 од 17. јануара 2018. године и С1 2 К 010279 12 К од 27. децембра 2017. године

страница 193

3.5. Предмет број АП 1889/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 19. фебруара 2020. године

Апелација „Петрол БХ Oil Company“ д.о.о. Сарајево из Сарајева, којег заступа Бранко Марић, адвокат из Сарајева, поднесена против пресуда Суда Босне и

Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 3 У 022449 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022450 17 Увп од 25. јануара 2018. године, С1 3 У 022439 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022462 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022436 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022430 18 Увп од 23. јануара 2018. године, С1 3 У 022472 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022432 17 Увп од 24. јануара 2018. године, С1 3 У 022437 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022445 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022447 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 023728 18 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022463 17 Увп од 7. фебруара 2018. године, С1 3 У 022467 17 Увп од 12. фебруара 2018. године, С1 3 У 022954 18 Увп од 27. фебруара 2018. године, С1 3 У 022446 18 Увп од 7. марта 2018. године, С1 3 У 022444 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022442 18 Увп од 15. марта 2018. године, С1 3 У 022968 18 Увп од 20. марта 2018. године, С1 3 У 023735 18 Увп од 20. марта 2018. године и С1 3 У 022431 17 Увп од 24. јануара 2018. године

страна 201

3.6. Предмет број АП 2321/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 11. марта 2020. године
Апелација „Пољоопреме“ д.д. Сарајево, коју заступа Адвокатско друштво са ограниченом одговорношћу „Марић & Со“ д.о.о. Сарајево, поднијела је 17. априла 2018. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 066829 17 Гж 2 од 14. децембра 2017. године

Апелација „Mellain“ д.о.о. Сарајево, којег заступа Зијад Шушић, адвокат из Сарајева, поднесена против Пресуде Кантоналног суда број 65 0 П 066829 17 Гж 2 од 14. децембра 2017. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број 65 0 П 066829 17 П 2 од 13. јуна 2016. године

страна 221

3.7. Предмет број АП 4318/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 11. марта 2020. године

Апелација Наде Торбица, коју заступа Заједничка адвокатска канцеларија Милета Ковачевића и Марице Ђукановић из Градишке, поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањалуци број 72 0 П 061591 19 Гж од 21. августа 2019. године

страна 243

3.8. Предмет број АП 1664/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 26. марта 2020. године

Апелација United Media Distribution S.R.L. из Букурешта, Република Румунија, „Спорт Клуб“ д.о.о. Сарајево, United Media S.à.r.l. из Луксембурга и „Telemach“ д.о.о. Сарајево, које заступају Нихад Сијерчић и Мирна Милановић-Лалић, поднесена против пресуда Суда Босне и Херцеговине бр. С1 3 У 020722 17 Увп од 23. јануара 2018. године и С1 3 У 020722 16 У од 16. новембра 2017. године и Рјешења Конкурентног савјета Босне и Херцеговине број 06-26-2-006-143-П/15 од 23. децембра 2015. године

страна 249

3.9. Предмет број АП 2371/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. априла 2020. године

Апелација Ане Ростохар, Sarah Соорег и Сандре Ростохар Карамуја из Републике Словеније поднесене против Рјешења Федералног тужилаштва Федерације Босне

и Херцеговине број Т110 КТА 0003101 18 3 од 12. марта 2018. године, Обавијести Федералног тужилаштва број Т110 КТА 0003101 17 од 7. децембра 2017. године, Обавијести Кантоналног тужилаштва Зеничко-добојског кантона број Т 04 0 КТП 0031243 17 од 5. децембра 2017. године и Наредбе о неспровођењу истраге Кантоналног тужилаштва у Зеници број Т 04 0 КТП 0031243 17 од 31. августа 2017. године

страница 275

3.10. Предмет број АП 3017/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. априла 2020. године
Апелација Фахрудина Авдичевића из Теочака, којег заступа Сејфудин Крњић, адвокат из Тузле, поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број 29 0 К 020702 17 Кж од 15. фебруара 2018. године

страница 303

3.11. Предмет број АП 1634/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 22. априла 2020. године
Апелација Босне и Херцеговине, коју заступа Правобранилаштво Босне и Херцеговине, поднесена против Рјешења Врховног суда Републике Српске број 13 0 У 004408 17 Увп од 7. децембра 2017. године

страница 323

3.12. Предмет број АП 4146/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 22. априла 2020. године
Апелација Града Широки Бријег, којег заступа Градско правобранилаштво Широки Бријег, поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ број 64 0 Пс 024031 15 Рев од 5. јуна 2018. године, Пресуде Кантоналног суда у Широком Бријегу број 64 0 Пс 024031 14 Пж од 27. марта 2015. године и Пресуде Општинског суда у Широком Бријегу број 64 0 Пс 024031 12 Пс од 7. фебруара 2014. године

страница 341

3.13. Предмет број АП 1217/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 22. априла 2020. године
Апелације Лејле Драгнић из Сарајева, коју заступа Нина Кисић, адвокат из Сарајева, и А. Б. из Сарајева, којег заступа Едиса Пештек Зорлак, адвокат из Сарајева, поднесене против Наредби Федералног штаба Цивилне заштите бр. 12-40-6-148-34/20 од 20. марта 2020. године и 12-40-6-34-1/20 од 27. марта 2020. године

страница 357

3.14. Предмет број АП 4091/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. маја 2020. године
Апелација Ирине Ловрић из Сарајева, коју заступа Васвија Видовић, адвокат из Сарајева, поднесена против пресуда Суда Босне и Херцеговине бр. С1 3 П 000681 18 Рев од 22. маја 2018. године, С1 3 П 000681 17 Гж 3 од 28. новембра 2017. године и С1 3 П 000681 15 П 3 од 14. новембра 2016. године

страница 387

3.15. Предмет број АП 209/20

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. маја 2020. године
Апелација Б. В. из Модриче поднесена против Рјешења апелационог вијећа Суда Босне и Херцеговине број С1 3 Иж 034471 20 Иж од 6. јануара 2020. године

страница 407

3.16. Предмет број АП 2004/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 20. маја 2020. године
Апелација Босне и Херцеговине, коју заступа Правобранилаштво Босне и Херцеговине, поднесена против Пресуде Окружног суда у Требињу број 15 0 У 003644 17 У од 24. јануара 2018. године

страна 425

3.17. Предмет број АП 3548/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. јуна 2020. године
Апелација Swietelsky Baugesellschaft m.b.H. из Аустрије, којег заступа Бранко Марић, адвокат из Сарајева, поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 21654 18 Увп од 26. априла 2018. године

страна 447

3.18. Предмет број АП 5053/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. јуна 2020. године
Апелација Фадила Абаза поднесена против рјешења Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 016635 18 Кж 3 од 4. јула 2018. године, број С1 2 К 016635 14 Крн од 6. јуна 2018. године, број С1 2 К 002564 18 Кж од 3. јула 2018. године и број С1 2 К 002564 10 Крн од 7. јуна 2018. године

страна 463

3.19. Предмет број АП 7172/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 23. јуна 2020. године
Апелација Махира Пјанића из Тузле, којег заступа Кенан Елезовић, адвокат из Тузле, поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број 32 0 К 277405 18 Кж од 13. августа 2018. године и Пресуде Општинског суда у Тузли број 32 0 К 277405 16 К од 14. новембра 2017. године

страна 479

3.20. Предмет број АП 4436/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 23. јуна 2020. године
Апелација „Volkswagen“ Сарајево д.о.о. Вогошћа, којег заступа Алмир Гагула, адвокат из Сарајева, поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 026797 19 Увп од 11. септембра 2019. године

страна 501

3.21. Предмет број АП 5252/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 2. јула 2020. године
Апелација Бошкаа Ђајића, Весне Ђајић-Шкондрић и Тање Ђајић-Кнежић из Бање Луке, које заступа Заједничка адвокатска канцеларија Драган Ступар и Александар Чорни из Бање Луке, поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 И 213000 18 Гж 2 од 26. јуна 2018. године

страна 521

3.22. Предмет број АП 6007/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 15. јула 2020. године
Апелација Д. Д. из Ливна поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Ливну број 10 0 У 004301 18 У од 27. априла 2018. године

страна 537

3.23. Предмет број АП 7447/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2020. године
Апелација Ј. К., којег заступа Небојша Милановић, адвокат из Бање Луке, поднесена

против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 029216 18 Кв од 11. октобра 2018. године

страна 549

3.24. Предмет број АП 1086/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2020. године

Апелација Селме Мушановић из Сарајева поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 026564 16 У од 25. фебруара 2019. године

страна 565

3.25. Предмет број АП 613/19

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. октобра 2020. године

Апелација Владе Арежина, којег заступа Бранислав А. Ракић, адвокат из Бањалуке, поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањалуци број 71 0 И 248922 18 Гж од 15. новембра 2018. године

страна 581

3.26. Предмет број АП 3796/18

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 17. децембра 2019. године

Апелације Крстине Мијатовић из Бањалуке, коју заступа Далибор Пејаковић, адвокат из Бањалуке, поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањалуци број 71 0 П 197966 18 Гж 2 од 12. јуна 2018. године

страна 601

Registar odluka po kriterijima dopustivosti

1. Članak 18. stavak 3. točka d) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJU JE PODNIJELA NEOVLAŠTENA OSOBA

1.1. Predmet broj AP 1757/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 19. veljače 2020. godine

Apelacija Džemala Mandžića iz Tuzle i odvjetnika Vedrana Eterovića iz Sarajeva, koje zastupa Odvjetničko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. siječnja 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. prosinca 2017. godine

strana 193

2. Članak 18. stavak 3. točka h) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJA JE *ratione materiae* INKOMPATIBILNA SA USTAVOM

2.1. Predmet broj AP 2371/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. travnja 2020. godine

Apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar Karamuja iz Republike Slovenije podnesene protiv Rješenja Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. ožujka 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužiteljstva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. prosinca 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužiteljstva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. prosinca 2017. godine i Naredbe o nesprovođenju istrage Kantonalnog tužiteljstva u Zenici broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. kolovoza 2017. godine

strana 275

2.2. Predmet broj AP 209/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. svibnja 2020. godine

Apelacija B. V. iz Modriče podnesena protiv Rješenja apelacijskog vijeća Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 Iž 034471 20 Iž od 6. siječnja 2020. godine

strana 407

2.3. Predmet broj AP 7447/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. listopada 2020. godine

Apelacija J. K., kojeg zastupa Nebojša Milanović, odvjetnik iz Banje Luke, podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. listopada 2018. godine

strana 549

2.4. Predmet broj AP 1086/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. listopada 2020. godine

Apelacija Selme Mušanović iz Sarajeva podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 026564 16 U od 25. veljače 2019. godine

strana 565

3. Članak 18. stavak 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJA JE OČIGLEDNO (*prima facie*) NEUTEMELJENA

3.1. Predmet broj AP 1757/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 19. veljače 2020. godine

Apelacija Džemala Mandžića iz Tuzle i odvjetnika Vedrana Eterovića iz Sarajeva, koje

zastupa Odvjetničko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. siječnja 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. prosinca 2017. godine

strana 193

3.2. Predmet broj AP 4318/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 11. ožujka 2020. godine

Apelacija Nade Torbica, koju zastupa Zajednički odvjetnički ured Mileta Kovačevića i Marice Đukanović iz Gradiške, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 061591 19 Gž od 21. kolovoza 2019. godine

strana 243

4. Članak 19. točka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

USTAVNI SUD NIJE NADLEŽAN ZA ODLUČIVANJE

4.3. Predmet broj U 5/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 2. srpnja 2020. godine

Zahtjev Kluba poslanika Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) u Narodnoj skupštini Republike Srpske za ocjenu ustavnosti Odluke o odgađanju održavanja lokalnih izbora 2020. godine broj 05-1-07-1-393-25/20 od 23. svibnja 2020. godine, koju je donijela Centralno izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine

strana 59

4.2. Predmet broj U 3/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 26. studenog 2020. godine

Zahtjev Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (sudac Iljo Klaić) za ocjenu kompatibilnosti čl. 5, 6. i 7. Zakona o odvjetničkoj djelatnosti Brčko Distrikta BiH sa člankom IV/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i Aneksom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine

strana 107

4.3. Predmet broj U 8/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 26. studenog 2020. godine

Zahtjev Općinskog suda u Bihaću (sudac Općinskog suda u Bihaću Dino Muslić) za ocjenu kompatibilnosti Odluke o javnim parkiralištima na području grada Bihaća

strana 117

4.4. Predmet broj U 9/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 26. studenog 2020. godine

Zahtjev Općinskog suda u Travniku (predsjednik suda Goran Dujjić) za ocjenu kompatibilnosti članka 3. točka 8), članka 56. točka 3) i članka 75. Zakona o prekršajima sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

strana 127

Registar odluka po katalogu prava

1. Član II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

član 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda PRAVO NA ŽIVOT

1.1. Predmet broj AP 2371/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. aprila 2020. godine

Apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar Karamuja iz Republike Slovenije podnesene protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110 KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o nesprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. avgusta 2017. godine

strana 275

2. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine

član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

2.1. Predmet broj AP 750/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 15. januara 2020. Godine

Apelacija Emira Saračevića, kojeg zastupa Amir Šapčanin, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 186467 17 Gž 2 od 16. januara 2018. godine

strana 137

2.2. Predmet broj AP 5055/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 15. januara 2020. godine

Apelacija Ragiba Zeljkovića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine

strana 155

2.3. Predmet broj AP 1080/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. januara 2020. godine

Apelacija Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Bihaću broj 01 0 Dn 012881 17 Pž od 9. novembra 2017. godine i Rješenja Općinskog suda u Bihaću – Zemljišnoknjižni ured broj 017-0-Dn-17-001123 od 12. juna 2017. godine

strana 169

2.4. Predmet broj AP 1757/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 19. februara 2020. godine

Apelacija Džemala Mandžića iz Tuzle i advokata Vedrana Eterovića iz Sarajeva, koje zastupa Advokatsko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine

strana 193

2.5. Predmet broj AP 1889/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 19. februara 2020. godine

Apelacija „Petrol BH Oil Company“ d.o.o. Sarajevo iz Sarajeva, kojeg zastupa Branko Marić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 3 U 022449 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022450 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022439 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022462 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022436 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022430 18 Uvp od 23. januara 2018. godine, S1 3 U 022472 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022432 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022437 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022445 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022447 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 023728 18 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022463 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022467 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022954 18 Uvp od 27. februara 2018. godine, S1 3 U 022446 18 Uvp od 7. marta 2018. godine, S1 3 U 022444 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022442 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022968 18 Uvp od 20. marta 2018. godine, S1 3 U 023735 18 Uvp od 20. marta 2018. godine i S1 3 U 022431 17 Uvp od 24. januara 2018. godine

strana 201

2.6. Predmet broj AP 2321/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 11. marta 2020. godine

Apelacija „Poljoopreme“ d.d. Sarajevo, koju zastupa Advokatsko društvo sa ograničenom odgovornošću „Marić & Co“ d.o.o. Sarajevo, podnijela je 17. aprila 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. decembra 2017. godine

Apelacija „Mellain“ d.o.o. Sarajevo, kojeg zastupa Zijad Šušić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. decembra 2017. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 P 2 od 13. juna 2016. godine

strana 221

2.7. Predmet broj AP 4318/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 11. marta 2020. godine

Apelacija Nade Torbica, koju zastupa Zajednička advokatska kancelarija Mileta Kovačevića i Marice Đukanović iz Gradiške, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 061591 19 Gž od 21. avgusta 2019. godine

strana 243

2.8. Predmet broj AP 1664/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 26. marta 2020. godine

Apelacija United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija, „Sport Klub“ d.o.o. Sarajevo, United Media S.à.r.l. iz Luksemburga i „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, koje zastupaju Nihad Sijerčić i Mirna Milanović-Lalić, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine i S1 3 U 020722 16 U od 16. novembra 2017. godine i Rješenja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine

strana 249

2.9. Predmet broj AP 3017/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. aprila 2020. godine

Apelacija **Fahrudina Avdičevića** iz Teočaka, kojeg zastupa Sejfudin Krnjić, advokat iz Tuzle, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 29 0 K 020702 17 Kž od 15. februara 2018. godine

strana 303

2.10. Predmet broj AP 1634/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. aprila 2020. godine

Apelacija Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 13 0 U 004408 17 Uvp od 7. decembra 2017. godine

strana 323

2.11. Predmet broj AP 4146/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. aprila 2020. godine

Apelacija Grada Široki Brijeg, kojeg zastupa Gradsko pravobranilaštvo Široki Brijeg, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 64 0 Ps 024031 15 Rev od 5. juna 2018. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 14 Pž od 27. marta 2015. godine i Presude Općinskog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Ps 024031 12 Ps od 7. februara 2014. godine

strana 341

2.12. Predmet broj AP 4091/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. maja 2020. godine

Apelacija Irine Lovrić iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, advokatica iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. maja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. novembra 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. novembra 2016. godine

strana 387

2.13. Predmet broj AP 2004/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 20. maja 2020. godine

Apelacija Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Trebinju broj 15 0 U 003644 17 U od 24. januara 2018. godine

strana 425

2.14. Predmet broj AP 7172/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 23. juna 2020. godine

Apelacija Mahira Pjanića iz Tuzle, kojeg zastupa Kenan Elezović, advokat iz Tuzle, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 32 0 K 277405 18 Kž od 13. avgusta 2018. godine i Presude Općinskog suda u Tuzli broj 32 0 K 277405 16 K od 14. novembra 2017. godine

strana 479

2.15. Predmet broj AP 5252/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 2. jula 2020. godine

Apelacija Boška Đaića, Vesne Đaić-Škondrić i Tanje Đaić-Knežić iz Banje Luke, koje zastupa Zajednička advokatska kancelarija Dragan Stupar i Aleksandar Čorni iz Banje Luke, podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 I 213000 18 Gž 2 od 26. juna 2018. godine

strana 521

2.16. Predmet broj AP 6007/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 15. jula 2020. godine

Apelacija D. D. iz Livna podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Livnu broj 10 0 U 004301 18 U od 27. aprila 2018. godine

strana 537

2.17. Predmet broj AP 613/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. oktobra 2020. godine

Apelacija Vlade Arežina, kojeg zastupa Branislav A. Rakić, advokat iz Banjaluke, podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 I 248922 18 Gž od 15. novembra 2018. godine

strana 581

3. Član II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine

član 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA

3.1. Predmet broj AP 4091/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. maja 2020. godine

Apelacija Irine Lovrić iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, advokatica iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. maja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. novembra 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. novembra 2016. godine

strana 387

4. Član II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine

član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
SLOBODA IZRAŽAVANJA

4.1. Predmet broj AP 6007/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 15. jula 2020. godine

Apelacija D. D. iz Livna podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Livnu broj 10 0 U 004301 18 U od 27. aprila 2018. godine

strana 537

5. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine

član 1. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
PRAVO NA IMOVINU

5.1. Predmet broj U 10/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. februara 2020. godine

Zahtjev Općinskog suda u Cazinu (sudac Erol Husić) za ocjenu kompatibilnosti člana 69. st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) i (10) Zakona o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine sa članom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

strana 83

5.2. Predmet broj AP 1757/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 19. februara 2020. godine

Apelacija Džemala Mandžića iz Tuzle i advokata Vedrana Eterovića iz Sarajeva, koje

zastupa Advokatsko društvo „Eterović“ d.o.o. Sarajevo, podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 010279 18 Kž 5 od 17. januara 2018. godine i S1 2 K 010279 12 K od 27. decembra 2017. godine

strana 193

5.3. Predmet broj AP 1889/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 19. februara 2020. godine

Apelacija „Petrol BH Oil Company“ d.o.o. Sarajevo iz Sarajeva, kojeg zastupa Branko Marić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 3 U 022449 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022450 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022439 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022462 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022436 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022430 18 Uvp od 23. januara 2018. godine, S1 3 U 022472 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022432 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022437 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022445 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022447 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 023728 18 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022463 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022467 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022954 18 Uvp od 27. februara 2018. godine, S1 3 U 022446 18 Uvp od 7. marta 2018. godine, S1 3 U 022444 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022442 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022968 18 Uvp od 20. marta 2018. godine, S1 3 U 023735 18 Uvp od 20. marta 2018. godine i S1 3 U 022431 17 Uvp od 24. januara 2018. godine

strana 201

5.4. Predmet broj AP 2321/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 11. marta 2020. godine

Apelacija „Poljoopreme“ d.d. Sarajevo, koju zastupa Advokatsko društvo sa ograničenom odgovornošću „Marić & Co“ d.o.o. Sarajevo, podnijela je 17. aprila 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. decembra 2017. godine
Apelacija „Mellain“ d.o.o. Sarajevo, kojeg zastupa Zijad Šušić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda broj 65 0 P 066829 17 Gž 2 od 14. decembra 2017. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 066829 17 P 2 od 13. juna 2016. godine

strana 221

5.5. Predmet broj AP 4318/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 11. marta 2020. godine

Apelacija Nade Torbica, koju zastupa Zajednička advokatska kancelarija Mileta Kovačevića i Marice Đukanović iz Gradiške, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 P 061591 19 Gž od 21. avgusta 2019. godine

strana 243

5.6. Predmet broj AP 1664/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 26. marta 2020. godine

Apelacija United Media Distribution S.R.L. iz Bukurešta, Republika Rumunija, „Sport Klub“ d.o.o. Sarajevo, United Media S.à.r.l. iz Luksemburga i „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, koje zastupaju Nihad Sijerčić i Mirna Milanović-Lalić, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 U 020722 17 Uvp od 23. januara 2018. godine i S1 3 U

020722 16 U od 16. novembra 2017. godine i Rješenja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine broj 06-26-2-006-143-II/15 od 23. decembra 2015. godine

strana 249

5.7. Predmet broj AP 3548/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. juna 2020. godine

Apelacija Swietelsky Baugesellschaft m.b.H. iz Austrije, kojeg zastupa Branko Marić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 21654 18 Uvp od 26. aprila 2018. godine

strana 447

5.8. Predmet broj AP 5053/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. juna 2020. godine

Apelacija Fadila Abaza podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 016635 18 Kž 3 od 4. jula 2018. godine, broj S1 2 K 016635 14 Krn od 6. juna 2018. godine, broj S1 2 K 002564 18 Kž od 3. jula 2018. godine i broj S1 2 K 002564 10 Krn od 7. juna 2018. godine

strana 463

5.9. Predmet broj AP 7172/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 23. juna 2020. godine

Apelacija Mahira Pjanića iz Tuzle, kojeg zastupa Kenan Elezović, advokat iz Tuzle, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 32 0 K 277405 18 Kž od 13. avgusta 2018. godine i Presude Općinskog suda u Tuzli broj 32 0 K 277405 16 K od 14. novembra 2017. godine

strana 479

5.10. Predmet broj AP 4436/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 23. juna 2020. godine

Apelacija „Volkswagen“ Sarajevo d.o.o. Vogošća, kojeg zastupa Almir Gagula, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 026797 19 Uvp od 11. septembra 2019. godine

strana 501

5.11. Predmet broj AP 7447/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2020. godine

Apelacija J. K., kojeg zastupa Nebojša Milanović, advokat iz Banje Luke, podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 029216 18 Kv od 11. oktobra 2018. godine

strana 549

6. Član II(3.m) Ustava Bosne i Hercegovine

član 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

SLOBODA KRETANJA

6.1. Predmet broj AP 1217/20

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. aprila 2020. godine

Apelacije Lejle Dragnić iz Sarajeva, koju zastupa Nina Kisić, advokat iz Sarajeva, i A. B. iz Sarajeva, kojeg zastupa Edisa Peštek Zorlak, advokat iz Sarajeva, podnesene protiv Naredbi Federalnog štaba Civilne zaštite br. 12-40-6-148-34/20 od 20. marta 2020. godine i 12-40-6-34-1/20 od 27. marta 2020. godine

strana 357

7. Član II/4 Ustava Bosne i Hercegovine

član 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ZABRANA DISKRIMINACIJE

7.1. Predmet broj AP 1889/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 19. februara 2020. godine

Apelacija „Petrol BH Oil Company“ d.o.o. Sarajevo iz Sarajeva, kojeg zastupa Branko Marić, advokat iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 3 U 022449 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022450 17 Uvp od 25. januara 2018. godine, S1 3 U 022439 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022462 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022436 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022430 18 Uvp od 23. januara 2018. godine, S1 3 U 022472 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022432 17 Uvp od 24. januara 2018. godine, S1 3 U 022437 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022445 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022447 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 023728 18 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022463 17 Uvp od 7. februara 2018. godine, S1 3 U 022467 17 Uvp od 12. februara 2018. godine, S1 3 U 022954 18 Uvp od 27. februara 2018. godine, S1 3 U 022446 18 Uvp od 7. marta 2018. godine, S1 3 U 022444 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022442 18 Uvp od 15. marta 2018. godine, S1 3 U 022968 18 Uvp od 20. marta 2018. godine, S1 3 U 023735 18 Uvp od 20. marta 2018. godine i S1 3 U 022431 17 Uvp od 24. januara 2018. godine

strana 201

7.2. Predmet broj AP 4091/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. maja 2020. godine

Apelacija Irine Lovrić iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, odvjetnica iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. svibnja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. studenog 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. studenog 2016. godine

strana 387

7.3. Predmet broj AP 1086/19

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2020. godine

Apelacija Selme Mušanović iz Sarajeva podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 026564 16 U od 25. februara 2019. godine

strana 565

8. Član 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

PRAVO NA DJELOTVORAN PRAVNI LIJEK

8.1. Predmet broj AP 5055/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 15. januara 2020. godine

Apelacija Ragiba Zeljkovića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine

strana 155

8.2. Predmet broj AP 2371/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. aprila 2020. godine

Apelacija Ane Rostohar, Sarah Cooper i Sandre Rostohar Karamuja iz Republike Slovenije podnesene protiv Rješenja Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine broj T110

KTA 0003101 18 3 od 12. marta 2018. godine, Obavijesti Federalnog tužilaštva broj T110 KTA 0003101 17 od 7. decembra 2017. godine, Obavijesti Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 5. decembra 2017. godine i Naredbe o nesprovođenju istrage Kantonalnog tužilaštva u Zenici broj T 04 0 KTP 0031243 17 od 31. avgusta 2017. godine

strana 275

9. Član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
OPĆA ZABRANA DISKRIMINACIJE

9.1. Predmet broj AP 4091/18

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. maja 2020. godine

Apelacija Irine Lovrić iz Sarajeva, koju zastupa Vasvija Vidović, advokatica iz Sarajeva, podnesena protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 3 P 000681 18 Rev od 22. maja 2018. godine, S1 3 P 000681 17 Gž 3 od 28. novembra 2017. godine i S1 3 P 000681 15 P 3 od 14. novembra 2016. godine

strana 387

**АЗБУЧНИ ИНДЕКС КЉУЧНИХ
ПОЈМОВА**

**АБЕЦЕДНИ ИНДЕКС КЉУЧНИХ
РОЈМОВА**

А	
Активна легитимација	
АП 2321/18	221

В	
Ванредни правни лијекови	
АП 5055/18	155

Владавина права	
У 2/20	71

Г	
Грађански поступак	
АП 750/18	137
АП 1080/18	169
АП 2321/18	221
АП 4318/19	243
АП 4146/18	341
АП 4091/18	387

Д	
Дискриминација	
АП 1086/19	565

Дјелотворан правни лијек	
АП 2371/18	275

Доказ	
АП 3017/18	303
АП 7172/18	479

Доказни поступак	
АП 3017/18	303
АП 7172/18	479

Држављанство	
АП 1086/19	565

Државна својина	
У 8/19	17
У 9/19	35
АП 1080/18	169
АП 1634/18	323
АП 2004/18	425

Друштвена својина	
АП 2321/18	221

З	
Законитост у контексту члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију	
АП 1664/18	249
АП 3548/18	447
АП 7172/18	479
АП 4436/19	501
АП 7447/18	549

Закуп	
АП 4318/19	243

Застара	
АП 2371/18	275

И	
Избори	
У 5/20	59
АП 209/20	407

Извршење	
АП 5252/18	521

Извршни поступак	
У 10/19	83
АП 5252/18	521
АП 613/19	581

Измакла добит	
АП 4318/19	243

Имовина	
АП 3548/18	447
АП 5053/18	463
АП 4436/19	501

Исплата дуга	
АП 4146/18	341
АП 5252/18	521

Истрага	
АП 2371/18	275

Ј	
Јавни интерес	
АП 1664/18	249
АП 1217/20	357
АП 7447/18	549

Једнакост странака у поступку

АП 1664/18	249
АП 1634/18	323
АП 2004/18	425

К

Камата

АП 1889/18	201
АП 3548/18	447
АП 4436/19	501

Казна

АП 7172/18	479
----------------------------------	-----

Квалитет закона

АП 1889/18	201
----------------------------------	-----

Контрола кориштења имовине

АП 7447/18	549
----------------------------------	-----

Кривична оптужба, утврђивање

АП 809/19	601
---------------------------------	-----

Кривични поступак

АП 1757/18	193
АП 2371/18	275
АП 3017/18	303
АП 5053/18	463
АП 7172/18	479
АП 7447/18	549

Л

Легитиман циљ

АП 1664/18	249
АП 1217/20	357
АП 7172/18	479

Легитимно очекивање

АП 3548/18	447
АП 7172/18	479
АП 4436/19	501

М

Међународни пакт о грађанским и политичким правима

АП 209/20	407
---------------------------------	-----

Мијешање у имовину

АП 1664/18	249
АП 3548/18	447
АП 5053/18	463
АП 7172/18	479

АП 4436/19	501
АП 7447/18	549

Н

Накнада

АП 5053/18	463
АП 1086/19	565

Накнада штете

АП 4318/19	243
АП 4091/18	387

Начело слободне оцјене доказа

АП 7172/18	479
АП 809/19	601

Некретнина

АП 1634/18	323
----------------------------------	-----

Непристрасан суд

АП 4091/18	387
----------------------------------	-----

Ништавост

АП 2321/18	221
----------------------------------	-----

О

Облигационоправни однос

АП 2321/18	221
АП 4146/18	341

Образложена пресуда

АП 750/18	137
АП 2321/18	221
АП 1664/18	249
АП 3017/18	303
АП 4146/18	341
АП 4091/18	387
АП 6007/18	537
АП 613/19	581

Одузимање имовине

АП 7447/18	549
----------------------------------	-----

П

Пасивна легитимација

АП 1664/18	249
----------------------------------	-----

Пензија

АП 5055/18	155
----------------------------------	-----

Порез

АП 1889/18	201
АП 3548/18	447

Породични живот	
АП 1086/19	565
Право на одбрану	
АП 3017/18	303
Право на правну сигурност	
АП 5252/18	521
АП 7447/18	549
Право на живот	
АП 2371/18	275
Прекршајни поступак	
АП 809/19	601
Приватизација	
АП 2321/18	221
Примјена права и утврђивање чињеница (произвољност)	
АП 750/18	137
АП 1080/18	169
АП 1757/18	193
АП 1889/18	201
АП 2321/18	221
АП 1664/18	249
АП 1634/18	323
АП 4146/18	341
АП 2004/18	425
АП 5252/18	521
АП 6007/18	537
АП 809/19	601
Пристап суду	
АП 5055/18	155
Пропорционалност	
У 10/19	83
АП 1217/20	357
АП 4436/19	501
АП 7447/18	549
АП 1086/19	565
Р	
Разуман рок	
АП 4091/18	387
АП 613/19	581
Ревизија	
АП 5055/18	155

С

Својинскоправни односи	
АП 2321/18	221
АП 2004/18	425
Слобода кретања	
АП 1217/20	357
Станарско право	
АП 750/18	137
Сувласништво	
У 10/19	83

Т

Трошкови поступка	
АП 1757/18	193
АП 5053/18	463

У

Укњижба	
АП 1080/18	169
АП 1634/18	323
АП 2004/18	425
Управни поступак	
АП 5055/18	155
АП 1889/18	201
АП 1664/18	249
АП 1634/18	323
АП 2004/18	425
АП 3548/18	447
АП 4436/19	501
АП 6007/18	537
АП 1086/19	565
Управни спор	
АП 5055/18	155
АП 1889/18	201
АП 1634/18	323
АП 2004/18	425
АП 3548/18	447
АП 4436/19	501

Ч

Члан породичног домаћинства	
АП 750/18	137

A		
Aktivna legitimacija		
AP 2321/18	221	
D		
Diskriminacija		
AP 1086/19	565	
Dokaz		
AP 3017/18	303	
AP 7172/18	479	
Dokazni postupak		
AP 3017/18	303	
AP 7172/18	479	
Društveno vlasništvo		
AP 2321/18	221	
Državljanstvo		
AP 1086/19	565	
Državno vlasništvo		
U 8/19	17	
U 9/19	35	
AP 1080/18	169	
AP 1634/18	323	
AP 2004/18	425	
Č		
Član obiteljskog domaćinstva		
AP 750/18	137	
G		
Građanski postupak		
AP 750/18	137	
AP 1080/18	169	
AP 2321/18	221	
AP 4318/19	243	
AP 4146/18	341	
AP 4091/18	387	
I		
Imovina		
AP 3548/18	447	
AP 5053/18	463	
AP 4436/19	501	
Isplata duga		
AP 4146/18	341	
AP 5252/18	521	
Istraga		
AP 2371/18	275	
Izbori		
U 5/20	59	
AP 209/20	407	
Izmakla dobit		
AP 4318/19	243	
Izvršenje		
AP 5252/18	521	
Izvršni postupak		
U 10/19	83	
AP 5252/18	521	
AP 613/19	581	
J		
Javni interes		
AP 1664/18	249	
AP 1217/20	357	
AP 7447/18	549	
Jednakost stranaka u postupku		
AP 1664/18	249	
AP 1634/18	323	
AP 2004/18	425	
K		
Kamata		
AP 1889/18	201	
AP 3548/18	447	
AP 4436/19	501	
Kazna		
AP 7172/18	479	
Kazneni postupak		
AP 1757/18	193	
AP 2371/18	275	
AP 3017/18	303	
AP 5053/18	463	
AP 7172/18	479	
AP 7447/18	549	

Kontrola korištenja imovine

[AP 7447/18](#) 549

Krivična optužba, utvrđivanje

[AP 809/19](#) 601

Kvalitet zakona

[AP 1889/18](#) 201

L

Legitiman cilj

[AP 1664/18](#) 249

[AP 1217/20](#) 357

[AP 7172/18](#) 479

Legitimno očekivanje

[AP 3548/18](#) 447

[AP 5053/18](#) 463

[AP 4436/19](#) 501

M

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima

[AP 209/20](#) 407

Miješanje u imovinu

[AP 1664/18](#) 249

[AP 3548/18](#) 447

[AP 5053/18](#) 463

[AP 7172/18](#) 479

[AP 4436/19](#) 501

[AP 7447/18](#) 549

Mirovina

[AP 5055/18](#) 155

N

Načelo slobodne ocjene dokaza

[AP 7172/18](#) 479

[AP 809/19](#) 601

Naknada

[AP 5053/18](#) 463

[AP 1086/19](#) 565

Naknada štete

[AP 4318/19](#) 243

[AP 4091/18](#) 387

Nekretnina

[AP 1634/18](#) 323

Nepristran sud

[AP 4091/18](#) 387

Ništavost

[AP 2321/18](#) 221

O

Obiteljski život

[AP 1086/19](#) 565

Obligacijskopравни odnos

[AP 2321/18](#) 221

[AP 4146/18](#) 341

Obrazložena presuda

[AP 750/18](#) 137

[AP 2321/18](#) 221

[AP 1664/18](#) 249

[AP 3017/18](#) 303

[AP 4146/18](#) 341

[AP 4091/18](#) 387

[AP 6007/18](#) 537

[AP 613/19](#) 581

Oduzimanje imovine

[AP 7447/18](#) 549

P

Pasivna legitimacija

[AP 1664/18](#) 249

Porez

[AP 1889/18](#) 201

[AP 3548/18](#) 447

Pravo na obranu

[AP 3017/18](#) 303

Pravo na pravnu sigurnost

[AP 5252/18](#) 521

[AP 7447/18](#) 549

Pravo na život

[AP 2371/18](#) 275

Prekršajni postupak

[AP 809/19](#) 601

Primjena prava i utvrđivanje činjenica (proizvoljnost)

[AP 750/18](#) 137

[AP 1080/18](#) 169

[AP 1757/18](#) 193

[AP 1889/18](#) 201

[AP 2321/18](#) 221

[AP 1664/18](#) 249

AP 1634/18	323
AP 4146/18	341
AP 2004/18	425
AP 5252/18	521
AP 6007/18	537
AP 809/19	601

Pristup sudu

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

Privatizacija

AP 2321/18	221
----------------------------------	-----

Proporcionalnost

U 10/19	83
-------------------------------	----

AP 1217/20	357
----------------------------------	-----

AP 4436/19	501
----------------------------------	-----

AP 7447/18	549
----------------------------------	-----

AP 1086/19	565
----------------------------------	-----

R

Razuman rok

AP 4091/18	387
----------------------------------	-----

AP 613/19	581
---------------------------------	-----

Revizija

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

S

Sloboda kretanja

AP 1217/20	357
----------------------------------	-----

Stanarsko pravo

AP 750/18	137
---------------------------------	-----

Suvlasništvo

U 10/19	83
-------------------------------	----

T

Troškovi postupka

AP 1757/18	193
----------------------------------	-----

AP 5053/18	463
----------------------------------	-----

U

Učinkovit pravni lijek

AP 2371/18	275
----------------------------------	-----

Uknjižba

AP 1080/18	169
----------------------------------	-----

AP 1634/18	323
----------------------------------	-----

AP 2004/18	425
----------------------------------	-----

Upravni postupak

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

AP 1889/18	201
----------------------------------	-----

AP 1664/18	249
----------------------------------	-----

AP 1634/18	323
----------------------------------	-----

AP 2004/18	425
----------------------------------	-----

AP 3548/18	447
----------------------------------	-----

AP 4436/19	501
----------------------------------	-----

AP 6007/18	537
----------------------------------	-----

AP 1086/19	565
----------------------------------	-----

Upravni spor

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

AP 1889/18	201
----------------------------------	-----

AP 1634/18	323
----------------------------------	-----

AP 2004/18	425
----------------------------------	-----

AP 3548/18	447
----------------------------------	-----

AP 4436/19	501
----------------------------------	-----

V

Vladavina prava

U 2/20	71
------------------------------	----

Vanredni pravni lijekovi

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

Vlasničkopравни odnosi

AP 2321/18	221
----------------------------------	-----

AP 2004/18	425
----------------------------------	-----

Z

Zakonitost u kontekstu članka

1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju

AP 1664/18	249
----------------------------------	-----

AP 3548/18	447
----------------------------------	-----

AP 7172/18	479
----------------------------------	-----

AP 4436/19	501
----------------------------------	-----

AP 7447/18	549
----------------------------------	-----

Zakup

AP 4318/19	243
----------------------------------	-----

Zastara

AP 2371/18	275
----------------------------------	-----

A	
Aktivna legitimacija	
AP 2321/18	221
D	
Diskriminacija	
AP 1086/19	565
Djelotvoran pravni lijek	
AP 2371/18	275
Dokaz	
AP 3017/18	303
AP 7172/18	479
Dokazni postupak	
AP 3017/18	303
AP 7172/18	479
Društveno vlasništvo	
AP 2321/18	221
Državljanstvo	
AP 1086/19	565
Državno vlasništvo	
U 8/19	17
U 9/19	35
AP 1080/18	169
AP 1634/18	323
AP 2004/18	425
Č	
Član porodičnog domaćinstva	
AP 750/18	137
G	
Gradanski postupak	
AP 750/18	137
AP 1080/18	169
AP 2321/18	221
AP 4318/19	243
AP 4146/18	341
AP 4091/18	387
I	
Imovina	
AP 3548/18	447
AP 5053/18	463
AP 4436/19	501
Isplata duga	
AP 4146/18	341
AP 5252/18	521
Istraga	
AP 2371/18	275
Izbori	
U 5/20	59
AP 209/20	407
Izmakla dobit	
AP 4318/19	243
Izvršenje	
AP 5252/18	521
Izvršni postupak	
U 10/19	83
AP 5252/18	521
AP 613/19	581
J	
Javni interes	
AP 1664/18	249
AP 1217/20	357
AP 7447/18	549
Jednakost stranaka u postupku	
AP 1664/18	249
AP 1634/18	323
AP 2004/18	425
K	
Kamata	
AP 1889/18	201
AP 3548/18	447
AP 4436/19	501
Kazna	
AP 7172/18	479
Kontrola korištenja imovine	
AP 7447/18	549
Krivična optužba, utvrđivanje	
AP 809/19	601
Krivični postupak	
AP 1757/18	193
AP 2371/18	275
AP 3017/18	303

AP 5053/18	463
AP 7172/18	479
AP 7447/18	549

Kvalitet zakona

AP 1889/18	201
----------------------------------	-----

L

Legitiman cilj

AP 1664/18	249
AP 1217/20	357
AP 7172/18	479

Legitimno očekivanje

AP 3548/18	447
AP 5053/18	463
AP 4436/19	501

M

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima

AP 209/20	407
---------------------------------	-----

Miješanje u imovinu

AP 1664/18	249
AP 3548/18	447
AP 5053/18	463
AP 7172/18	479
AP 4436/19	501
AP 7447/18	549

N

Načelo slobodne ocjene dokaza

AP 7172/18	479
AP 809/19	601

Naknada

AP 5053/18	463
AP 1086/19	565

Naknada štete

AP 4318/19	243
AP 4091/18	387

Nekretnina

AP 1634/18	323
----------------------------------	-----

Nepristran sud

AP 4091/18	387
----------------------------------	-----

Ništavost

AP 2321/18	221
----------------------------------	-----

O

Obligacionopravni odnos

AP 2321/18	221
AP 4146/18	341

Obrazložena presuda

AP 750/18	137
AP 2321/18	221
AP 1664/18	249
AP 3017/18	303
AP 4146/18	341
AP 4091/18	387
AP 6007/18	537
AP 613/19	581

Oduzimanje imovine

AP 7447/18	549
----------------------------------	-----

P

Pasivna legitimacija

AP 1664/18	249
----------------------------------	-----

Penzija

AP 5055/18	155
----------------------------------	-----

Porez

AP 1889/18	201
AP 3548/18	447

Porodični život

AP 1086/19	565
----------------------------------	-----

Pravo na odbranu

AP 3017/18	303
----------------------------------	-----

Pravo na pravnu sigurnost

AP 5252/18	521
AP 7447/18	549

Pravo na život

AP 2371/18	275
----------------------------------	-----

Prekršajni postupak

AP 809/19	601
---------------------------------	-----

Primjena prava i utvrđivanje činjenica (proizvoljnost)

AP 750/18	137
AP 1080/18	169
AP 1757/18	193
AP 1889/18	201
AP 2321/18	221

AP 1664/18	249
AP 1634/18	323
AP 4146/18	341
AP 2004/18	425
AP 5252/18	521
AP 6007/18	537
AP 809/19	601

Pristup sudu

AP 5055/18	155
----------------------------	---------------------

Privatizacija

AP 2321/18	221
----------------------------	---------------------

Proporcionalnost

U 10/19	83
AP 1217/20	357
AP 4436/19	501
AP 7447/18	549
AP 1086/19	565

R

Razuman rok

AP 4091/18	387
AP 613/19	581

Revizija

AP 5055/18	155
----------------------------	---------------------

S

Sloboda kretanja

AP 1217/20	357
----------------------------	---------------------

Stanarsko pravo

AP 750/18	137
---------------------------	---------------------

Suvlasništvo

U 10/19	83
-------------------------	--------------------

T

Troškovi postupka

AP 1757/18	193
AP 5053/18	463

U

Uknjižba

AP 1080/18	169
AP 1634/18	323
AP 2004/18	425

Upravni postupak

AP 5055/18	155
AP 1889/18	201
AP 1664/18	249
AP 1634/18	323
AP 2004/18	425
AP 3548/18	447
AP 4436/19	501
AP 6007/18	537
AP 1086/19	565

Upravni spor

AP 5055/18	155
AP 1889/18	201
AP 1634/18	323
AP 2004/18	425
AP 3548/18	447
AP 4436/19	501

V

Vladavina prava

U 2/20	71
------------------------	--------------------

Vanredni pravni lijekovi

AP 5055/18	155
----------------------------	---------------------

Vlasničkopravni odnosi

AP 2321/18	221
AP 2004/18	425

Z

Zakonitost u kontekstu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

AP 1664/18	249
AP 3548/18	447
AP 7172/18	479
AP 4436/19	501
AP 7447/18	549

Zakup

AP 4318/19	243
----------------------------	---------------------

Zastara

AP 2371/18	275
----------------------------	---------------------

